OFFICINAE

IOANNIS RAVISII TEXtoris Niuernenſis Hiſtoricis Poëticiſq; refertæ Diſciplinis Secunda pars, fideliter excuſa, lociſq; aliquot locupletata, quorum catalogum verſa monſtrat pagella.

Venetijs M D XXXVII

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
68 9 B 26

STVDIOSO LECTORI

LABOREM hunc qualécunq; noſtrũ in cõſtãda Literariæ huius Officinæ amplitudine ſcio te, non ré probaturum, amice Lector, ac ſenſeris oĩa in tuũ com modum ſuccedere, nihilq; propemodũ præter innatũ ad iu uanda ſtudia humanitatis animũ nobis remanere quin om nia effundamus adeo toti ſemp inſeruimus tibi vt potius ducamus habendã tui ſucceſſus rationẽ q̃ noſtrorũ cõmo ditatẽ lucrorũ teſtabiť puſilla huius libri margo, quã eo no mine tibi perplaciturã ſperamus, qđ præter exiguitatẽ prę cii, iã deſit volumine & põdere moleſta eſſę expeditiusq; tractef ne qđ in hmői Rhapſodiis perſunctoria q̃rit lectio, vt memorię labẽti ſuccurraf, vel occupationes nõ deturben tur, impediat chartarũ magnitudo. Sed ne tibi quicq̃ omiſ ſum ex opere in hac nr̃a ędítione videreť, placuit huius ſu ſpicionis ſcrupulũ locis quiſ buſdã additis leuare, q mirũ in modũ rei cõducere videbanť, quos ideo hic curauimus ap ponẽdos, ne de fide noſtra in nullo dubitares, quosq; ĩdicis plene iã paginę capere cõmode non poterãt. Vale.

LOCI NOVISSIME ADDITI.

De animi ſubſtãtia diuerſę Phorum ſententiæ. fo. 304

Aię pricipatũ in qua corpis pte phorũ iudicia ponãt. fo. eo.

Anima quid recipit ab influxu planetarum. fo. 305.

Anima poſt vitã quo pergat ex veterum placitis. fo. eo.

Animarum ſedes apud inferos. fo. 306.

Quas corporis partes vnuſquiſq; planeta regit. fo. eo.

Quæ corporis partes cuiq; ſigno tribuantur. fo. eo.

Quæ à quibus elementis homini proueniant fo. 307.

Exempla hieroglyphicarum notarum. fo. eo.

Varii apud varios tondendi ritus. fo. eo.

Apophthegmata conuitia retoquentium. fo. 308.

Iura tribunorum. fo. eodem.

Iura cenſorum. fo. 309.

Ponderum valores & nominã. fo. eodem.

Iudiciorum & ſuffragiorum notæ. fo. 310.

Ritus Candidatorum ſeu magiſtratus petentium. fo 311.

¶ Argumenta ab impoſſibili ex diuerſis poetis.
Virgilius æglogaprima.

ANte leues ergo paſcentur in æthere cerui,
Et freta deſtituent nudos in littore piſces,
Ante pererratis amborum finibus exul,
Aut Ararim parthus bibet,aut Germania Tygrim.

Idem æglogaa.8.
Iungentur iam Gryphes equis,æuo'q; ſequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damæ.
Idem in Battarum.
Ante lupos rapient hœdi,vituli ante leones,
Delphini fugient piſces,aquilæ ante columbas,
Et conuerſa rerum diſcordia gliſcet.
Idem ibidem.
Pallida flaueſcant æſtu ſitientia prata,
Imatura cadant ramis pendentia mala,
Deſint & ſyluis frondes,& fontibus humor.
Idem ibidem.
Flectite currentes nymphas vaga Flumina,retro
Flectite,& aduerſis curſum diffundite campis,
Incurrant amnes paſſim remeantibus vndis.
Idem ibidem.
Dulcia amara prius fient,& mollia dura,
Candida,nigra oculi cernent,& dextera læua.
Migrabunt caſus aliena in corpora rerum.
Ouidius lib.13.Meta.
¶ Ante retro Simois fluet,& ſine frondibus Idæ
Stabit,& auxilium promittet Achaia Troiæ.
Idem lib.14.
Prius inquit in æquore frondes
Glaucus,& in ſummis naſcentur montibus algæ.
Idem lib.15.
Deſinet ante dies,& in alto Phœbus anhelos.
Aequore tinget equos.

Idem lib.1.de ponto.

Nam prius incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ,pecudes gramina,mergus aquas.

Ouidius lib.12.de ponto.

Longa dies citior brumali tempore,noxq́ꝫ
Tardior hiberna ſolſtitialis erit.
Nec Babylon æſtum,nec frigora pontus habebit,
Galthasq́ꝫ Peſtanas vincet odore roſas.
Quam tibi noſtrarum veniant obliuia rerum.

Idem in endem.

Cinyphiæ ſegetis citius numerabis ariſtas.
Altaq́ꝫ quam multis floreat hybla thymis.
Et quot aues motis nitantur in aëre pennis,
Quotq́ꝫ natent piſces æquore,certus eris.

Idem in eodem.

Nam caput ē noſtra citius ceruice recedet,
Et pariat foſſis lumen abire genis.

Idem in eodem.

Nominis ante mei venient obliuia nobis.

Idem lib.4.de ponto.

Nam prius vmbroſe cariturо arbore montes,
Ft freto veliuolans non habitura rates.
Fluminaq́ꝫ in fontes curſu reditura ſupino,
Gratia quam meriti poſſit abire tui.

Idem in eodem.

Et prius hinc nobis nimium conterminus Iſter.
In caput Euxino de mare vertet iter.
Vtq́ꝫ Thyeæſtæ redeant ſi tempora menſæ,
Solis ad eoas currus agetur aquas.

Idem in eodem.

Sed prius huic deſinit & bellum & frigora terræ.
Inuiſus nobis quæ duo pontus habet.
Et tepidus Boreas,& ſit præfigidus iſter,

Idem in epiſtola.Oenones ad paridem

Ad fontem Xanthi verſa recureret aqua.

Idem in epiſtola Helenæ,

Terra precor vultus obruat ante meos.
Idem lib. 1. Elegiarum.
Ante vel à membris diuidar ipſe meis.
Idem lib. 1. de arte.
Vere prius volucres taceant, æſtate cicadæ,
Mænalius lepori det ſua terga canis.
Idem in Ibin.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor.
Iunctaq; cum Luna lumina Solis erunt.
Parsq; eadem cœli Zephyros emittet & Euros,
Et trepidus gelido flabit ab axe nothus.
Et noua fraterno veniet concordia fumo,
Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra.
Et ver Autumno, Brumæ miſcebitur æſtas,
Atq; eadem regio veſper & ortus erit
Idem lib. 1. Triſtium.
Spiritus hic uacuas prius extenuendus in auras
Ibit. & tepido deſeret oſſa rogo.
Idem lib. 4. Triſtium.
Vere prius flores, æſtu numerabis ariſtas.
Poma per autumnum, frigoribusq; niues.
Idem lib. 5. Triſtium.
Cana prius gelido deſint abſinthia ponto,
Et careat dulci Trinacris Hybla thimo
Immemorem quam te quiſquam conuincat amici.
Lucanus lib. 1.
Omnia mixtis
Sydera ſyderibus concurrent, Ignea pontum
Aſtra petent, tellus extendere littora nollet,
Excutietq; fretum, Fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata diem, poſcet ſibi, Totaq; diſcors
Machina, diuulſi turbabit fœdera mundi.
Horatius lib. 1. Carminum,
Sed prius appullis
Iungentur capreæ lupis.

Idem in Epodo.
Priusq́; cœlum ſidet inferius mari
Tellure porrecta ſuper.

Idem ibidem.
Simul imis ſaxa renarint, vadis regnata.

Propertius lib. 1.
Nulla prius vaſto labentur flumina ponto,
Annus & inuerſas duxerit ante vices.

Idem lib. 2.
Nam citius pateret caput hoc diſcedere collo.

Idem in eodem.
Terra prius falſo partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos.
Fluminaq́; ad caput incipient reuocare liquores,
Aridus & ſicco gurgite piſcis erit.

Idem lib. 3.
Flamma perincenſas citius ſedetur ariſtas.
Fluminaq́; ad fontis ſunt reddiṫura caput,
Et placidum Syrtis portum, & bona littora nautis,
Præbeat hoſpitio ſæua Malea ſuo.

Idem lib. 2.
Tu prius & fluctus poteris ſiccare marinos,
Altaq́; mortali deligere aſtra ſono.

Perſius ſatyra. 5.
Sambucam citius caloni aptaueris alto.

Iuuenalis ſatyra. 10.
Próptius expediam, quot amauerit hippia mœchos,
Quot Themiſon ægros Autumno occiderit vno,
Quot Baſilus ſocios, quot circunſcripſerit hylus
Pupillos, quot longa viros exſorbeat vno
Maura die, quot diſcipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot villas poſſideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba ſonabat,

Statius lib. 3. Syluarum
Hibernos citius numeraueris imbres, Syluarumq́; comas.

Idem lib. 5. Syluarum.

Potius fugientia ripas
Flumina deuincas, Rapidis aut ignibus obſtes,
Quam miſeros lugere vetes.
Statius lib.17. Theb.
Ante hæc excuſſo frondeſcet lancea ferro.
Inachus ante retro noſterq; Achelous abibunt:
Idem lib.8.
Citius me fulmina contra
(Infandum) ruere & magno bellare parenti Aſpiciat.
Idem lib.3. Achill.
Sed pater ante igni, ferroq; exciſa iacebit
Scyros, & in tumidas ibũt hęc verſa procellas Mœnia
Claudianus in Conſ, Manlii Theodori.
Promptius imponam glaciali Pelion Oſſæ,
Idem de victoria Stiliconis in Alaricum.
Irriget Aegyptum Tanaís, Mœotida Nilus,
Eurus ab occaſu, Zephyrus ſe promat ab indis.
Caucaſeisq; iugis calidoq; nigrantibus Auſtro
Getulas aquillo glacie conſtringat arenas.
Idem de conſulatu Probi.
Ante dabunt hyemẽs Nilum, per flumina damæ
Errrabunt, Glaciæq; niger damnabitur Indus.
Ante Thyeſtæis iterum conterrita menſis
Interciſa dies refugos vertetur in ortus.
Pamphilus ſaxus Elegia.11.
Sydera quum radios ſpargent tellure ſub ima,
Aëra cum piſcis, quum collet æquor auis.
Quum ceruus pauidos Maſſylla per arua leones
Pellet, hyems tepidi tempore veris erit.
Stroza pater lib.1. Eroticon.
Ergo prius tellus alimenta negauerit orbi,
Et nouus heſperio ſurget ab axe dies.
Ante Pado Tagus, atq; Atheſi miſcebitur Iſter.
Idem lib.5. Eroticon.
Ergo ſcylla prius, ſcillæq; aduerſa Carybdis,
Prebuerint feſſis puppibus hoſpitium.

Ante ſuo nereus gelidas admiſerit Arctos
Aequore, Terra polus fiet, & ignis aqua.
Mutatæ prius accipient noua corpora formæ.

Seneca in Hercule furente.

Prius extinguet ortus, refert occaſus diem,
Pax ante fida niuibus & flammis erit,
Et Scylla Siculum iunget Auſonio latus,
Priusq; & multo vicibus alternis fugax
Euripus vnda ſtabit Euboica piger.

Idem in Thyeſte.

Aethereas prius
Perfundet Arctos pontus. & ſiculi rapax
Conſiſtet æſtus vnda, & Ionio ſeges
Matura pelago ſurget, & lucem dabit
Nox atra terris, Ante cum flammis aquæ,
Cum morte vita, cum mari ventus fidem
Fœdusq; iunget.

Idem in Thebaide.

Ipſa ſe in leges nouas
Natura vertet, Regeret in fontem citas
Reuolutus vndas amnis, Et noctem afferet
Phœbæa lampas, heſperus faciet diem.

Idem in hippolyto.

Ignibus iunges aquas,
Et amica ratibus ante promittet vada
Incerta Syrtis, Ante ab extremo ſinu
Heſperia Tethys lucidum attollet diem.
Et ora damis blanda præbebunt lupi.

Idem in Oethæo.

Iungentur ante ſæua ſyderibus freta,
Et ignis vnde, tartaro triſti polus,
Lux alma tenebris, Roſcidæ nocti dies.

Idem in Hercule Oethæo.

Ante ab occaſu dies
Naſcetur Indis, ante glacilem polum
Scythas ve tepida Phœbus afficet rota.

Idem

Deſcendat aſtris luna deſertis licet,
Et bruma meſſes videat,& cantu fugax
Sit depræhenſum fulmen,& verſa vice
Medius coactis fugerit ſtellis dies.

Idem ibidem.

Ante naſcetur ſeges in profundo,
Vel fretum dulci reſonabit vnda,
Ante deſcendet glacialis vrſæ
Sydus,& ponto vetito fruetur.

Idem ibidem.

Mutetur orbis,Vallibus currat nouis
Iſter,nouaſq; Tanais accipiat vias.

Eraſmus in adagiis

Acantida vincet Cornix.

Calfurnius apud eundem.

Aſtyle credibile eſt, ſi vincat acanthida Cornix
Vocalem,ſuperet ſi turpior ædona bubo.
Prius teſtudo leporem præuerterit.

Calentius lib.2.Eleg.

Ante per ignotos errabunt ſydera fluctus,
Paſcenturq; leues equora lata boues.
Ante a ſquamiferis habitari piſcibus æquor
Deſinet,ante freto currere curua ratis.
Ante polo ſimilis populus inſidiatur,ante
Proximus in veritas corruet anguis aquas.

Pontanus lib.1.de Stellis.

Sed prius herculei torrentia ſydera monſtri
Solſticio vicina domus,locaq; edita cœli
Diffundent terris hyemem glacialibus Euris.
Ante & conſpicui ſummo de cardine mundi
Flaua lycaonio ſurget palantias axe,
Atq; diem auerſo ſubter uehet auſter olympo.
Stabunt & cœli ſeptem labentia ſigna.

Baptiſta Pius.

Nam prius in colles rebor vaga flumina ferri,

Et nilum hiberno diluere arua gelu.

Idem.

Sed prius æquorei damis iungentur Echini,
Et mixto æripedi ſemine Gryphes equo.

Idem.

Sythonio prius orbe tepeſcere credam
Mennonio,& tingi poſſe colore niues.
Excelſeq; vagis vndabunt piſcibus alpes,
Nullaq; athlantęi gurgitis vnda fluet.
Heſperioq; nitens phœbus conſurget ab axe,
Atq; pari Euphrates Tygris & ore ruent,

Idem.

Ante caput Nili deprendet,& ora Seſoſtris,
Deponet virus & Stygis vnda ſuum.

Idem.

Promptius expediam,quot fulgeat ignibus æther,
Et quota in Oceani belua mole natet. ¶Idem.
Aſtra ſagittiferum præcedent fulgida mitram,
Solis & obſcura nocte vehentur equi.
Magnaq; nigrantem lux irradiabit Auernum,
Luror & æthereos cinget vbiq; polos.
Et ſuperum iurare (licet metus vrgeat illos)
Sancta cohors ſtygias non dubitabit aquas.
Per ſyluas volitare canes,volucresq; ferarum
Cernemus duri luſtra habitare ſoli.
Commitentq; lupi damæ ſua corpora roſtro,
Et lepus Arcadico roſtra habitata cani.
Et Phaetontæi cycnus non immemor axis,
Fulmineas cupiet ſcandere poſſe domos.
Deſinet æquoreis caput obiectare procellis
Aeſacus,& rapidi non petet ima maris.
Turbaq; Mennonidum canet exequialia mitis
Iuſta,neq; hæc tumuli tinget herilis humum.
Congeret aeria nidum ſuper arbore perdix,
Thyſbęas linquet blanda columba palas.
Diliget immitem pia Dædaliona coturnix,

Fida gemellipare quę tulit auxilia.
Cui volucris ſubito data verſicoloris imago,
Dum fugit omniuoli dulcia furta Iouis.
Labilis audaci Congro murena relinques,
Et cum ſquamigeris Barre feris odium.
Nicolamq́ feram cautus Crocodilon Ichneumon
Diliget, infidam rex Halietus auem.

Palladius ſoranus.

Deſinet ergo prius fragili mihi gutture lingua.

Idem.

Mella prius fierent quæ ſunt contraria dulci,
Duraq́ ſpectares mollia ſaxa prius.

Idem.

Ergo mella prius fient contraria dulci,
Mollia dura prius, fient & maxima parua.
Aut freta poma dabunt ſemper redolentia, flores
Paſcua, rura, domos viuentia cuncta fouebunt.
Et piſces quin terra feret, quam nauita prudens
Sulcabit, tumidos fluctus quæ concita tollet.

Petrarcha.

Tum noſtro Galathea tuum de pectore nomen
Exibit, fugient propriis dum ſedibus aſtra.
Mellis apes ſtudium linquent, nidosq́ columbæ,
Coniugium turtur, prædam lupus, arbuta capræ,
Cuſtodita dolos mulier, mendacia ſeruus.

Idem.

Validum prius ægra leonem
Sternet ouis, prius armigerum philomela tonantis Vicerit.

Deſcriptio lōgi tpis, qua diu aliqd futurū ſignificamus.

Virgilius Ecloga.5.

Dum iuga montis aper, fluuios dum piſcis amabit,
Dumq́ thymo paſcentur apes, dum rore cicadæ.

Ouidius lib.1.Eleg.

Viuet Mæonides, Tenedos dum ſtabit & Ide,
Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.
Viuet & aſcræus, dum muſtis vua tumebit,

Dum cadet incurua falce reſecta ceres.
Donec erunt ignes,arcusq; cupidinis arma,
Dicentur numeri culte Tibulle tui.

Idem in Ibin.

Pugnabunt iaculis dum thraces,Iapyges arcu,
Dum tepidus Ganges,frigidus Iſter erit.
Robora dum montes,dum mollia pabula campi,
Dum Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas

Lucanus lib.1.

Dum terra fretum,terramq; leuabit
Aer,& longi voluent Titana labores,
Noxq; diem cœlo totidem per ſigna ſequetur.

Syllius lib.6.

Dum cœli ſedem,terrasq; tenebit
Caſta fides,dum virtutis venerabile nomen viuet.

Idem lib.7.

Dum Cete innabunt Ponto,dum ſydera cœlo
Lucebunt,dum Sol indo ſe littore tollet,

Politianus.

Dumq; in tacito vaga ſydera cœlo
Fulgebunt,dum Sol nigris orietur ab Indis.
Præuia luciferis aderit dum curribus Eos.
Dum ver triſtis hyems,autumnum proferet æſtas,
Dumq; fluet ſpirans,refluetq; reciproca Tethys:
Dum mixta alternas cupient elementa figuras.
Semper erit magni decus immortale Maronis.

Sabellicus.

Dum mundi Solisq; vices variabilis annus
Sentiet,& ſolitos ſeuabunt ſydera curſus.

Horatius in Epodo.

Dum pecori lupus & nautis infeſtus Orion
Turbarit hibernum mare,
Intonſosq; agitarit apollinis aura capillos.

Seneca in Medea.

Dum terra cœlum media librarum feret,
Nitidusq; certas mundus euoluet vices,

Numerusq́ꝫ arenis deerit,& ſolem dies,
Noctem ſequentur aſtra,dum ſiccas polus
Verſabit arctos,flumina in pontum cadent,
Nunquàm meus ceſſabit in pœnas furor.

Idem in Oedipo.

Lucida dum current annoſi ſydera mundi,
Oceanus clauſum dum fluctibus ambiet orbem:
Lunaq́ꝫ demiſſos dum plena recolliget ignes,
Dum matutinos prædicet lucifer ortus,
Altaq́ꝫ cæruleum dum Nerea neſciet arctos.
Candida formoſi venerabimur ora lyæi.

Tibullus lib.1.

Quem referent Muſæ,viuet dum robora tellus,
Dum cœlum ſtellas,dum vehet amnis aquas.

Stroza pater.

Erunt donec vaga ſydera cœlo,
Donec erit tellus,æquora donec erunt.

Stroza filius.

Phœbeia donec
Laurus & orbita erit,nomenq́ꝫ helyconidis vmbræ,

Idem.

Dumq́ꝫ polus vertet Pagaſææ ſigna carinæ,
Flacce tuæ dabitur palma ſecunda lyræ.

Idem.

Dum fluet Eridanus patriæ prope mœnia noſtræ,
Dum fluet & refluet Venetam maris vnda per vrbem,
Tinctile dum Scythicas armabit miſſile dextras.

¶ Poëtica deſcriptio,qua docemus aliquid longe lateq́ꝫ fieri. Lucanus lib.1.

Vnde venit Titan,& nox vbi ſydera condit,
Quaq́ꝫ dies medius flagrantibus æſtuat horis,
Et qua bruma rigens,ac neſcia vere remitti,
Aſtringit Scythicum glaciali frigore Pontum.

Ouidius in fine Meta.

Quaq́ꝫ patet domitis Romana potentia terris.

Horatius lib.3.Car.

Dicat, qua violens obſtrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium
Regnator populorum.

Statius lib. 4. Syl.

Ibis, qua vagus Hercules & Euan
Vltra ſydera, flammeumq; ſolem,
Et nili caput, & niues Atlantis.

Tibullus lib. 1.

Qua ſua de cœlo proſpicit arua Ceres,
Quaq; patent ortus, & qua fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluit amnis equos.

Seneca in Hercule Furente.

Qua lucem premit
Aperitq; Tethys, qua ferens Titan diem,
Binos propinqua tingit æthiopes face.

Idem.

Et quod Occaſus videt, & quod Ortus.

Idem.

Auroram inter & Heſperum,
Et qua ſol medium tenens,
Vmbras corporibus negat.
Quodcunq; abluitur cœlum,
Longo Tethyos ambitu.

Idem in Theba.

Qua lata terris ſpacia frugiferis iacent,
Et qua trahens opulenta Pactolus vada
Inundat auro rura.

Idem in Hippolyto.

Quæq; naſcentem videt ora ſolem,
Quæq; ad occaſus iacet ora ſeros,
Si qua feruenti ſubiecta Cancro eſt,
Si qua maioris glacialis vrſæ,
Semper errantes patitur colonos.

Idem ibidem.

Qua terra mari Cingitur alto, Quaq; æthereo
Candida mundo ſydera currunt.

Item ibidem.

Quicquid Oceanus vagis,
Complexus vndis vltimo fluctu tegit.

Idem in Troade.

Quicquid ſol Oriens, quicquid & occidens,
Nouit, Cæruleis Oceanus fretis.
Quicquid vel veniens, vel fugiens lauat,
Aetas pegaſeo corripiet gradu.

Idem in Medea.

Quodcunque placidis flexibus Phaſis rigat,
Pontusq́ꝫ quicquid ſcythicus à tergo videt,
Paluſtribus qua maria dulceſcunt aquis.

¶Deſcriptio magni & frequentis numeri per ſimilitudines & comparationes. Virgi. lib. 4. Georgi.

Qvàm multa in foliis auium ſe millia condunt,
Veſper vbi aut hibernus agit de montibus imber.

Idem lib. 6. Aenei.

Quàm multa in ſyluis Autumni frigore primo,
Lapſa cadunt folia, aut ad terram gurgite ab alto
Quàm multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus
Trans pontum fugat, & terris immitit apricis.

Idem lib. 7. Aenei.

Quàm multi lybico voluuntur marmore fluctus,
Sæuus vbi Orion hibernis conditur vndis.
Vel quum ſole nouo denſæ torrentur ariſtæ,
Aut hermi campo, aut Lyciæ flauentibus aruis.

Idem lib. 9. Aenei.

Quantus ab occaſu veniens pluuialibus hœdis
Verberat imber humum, quàm multa grandine nymbi
In vada præcipitant quum Iupiter horridus auſtris
Torquet aquoſam hyemem, & cœlo caua nubila rumpit.

Ouidius lib. 11. Meta.

Somnia vana iacent, totidem quot meſſis ariſtas,
Sylua gerit frondes, eiectat littus arenas,

Idem lib. 4. Triſtium.

Meq́ꝫ tot aduerſis cumulat, quot littus arenas,

Quotq́ fretum piſces, ouaq́ piſcis habet.
Idem lib. 4. Triſt.
Quot frutices ſyluæ, quot flauas Tybris arenas,
Mollia quot Martis gramina campus habet,
Tot mala pertulimus.
Idem ibidem.
Littora quot conchas, quot amena roſaria flores,
Quotve ſoporiferum grana papauer habet,
Sylua feras quot alit, quot piſcibus vnda natatur,
Et tenerum pennis aera pulſat auis.
Tot premor aduerſis, quæ ſi comprendere coner,
Icariæ numerum dicere coner aquæ.
Idem ibidem.
Quàm multa madidæ celantur arundine foſſæ,
Florida quàm multas Hybla tuetur apes.
Quàm multæ gracili terrena ſub horrea ferre
Limite formicæ grana reperta ſolent,
Tam me circunſtat denſorum turba molorum.
Idem lib. 4. de Ponto.
Quæ numero tot ſunt, quod in horto fertilis arui
Punica ſub lento cortice grana rubent.
Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos,
Quot ſicyon baccas, quot parit Hybla fauos.
Idem lib. 1. de Arte.
Gargara quot ſegetes, quot habet Methymna racemos,
Aequore quot piſces, fronde teguntur aues.
Quot cœlum ſtellas tot habet tua Roma puellas.
Idem lib. 2. de Arte.
Quot lepores in atho, quod apes paſcuntur in hybla:
Cærula quot baccas Palladis arbor habet,
Littore quot conchæ, tot ſunt in amore dolores.
Idem lib. 3.
Sed neque ramoſaq numerabis in Ilice frondes,
Nec quot apes Hyblæ, nec quot in Alpe feræ:
Item.
Quot noua terra parit flores, quum vere tepenti

Vitis

Vitis agit gemmas,pigraq́ fugit hyems.
Statius lib.5.Siluarum.
Hibernos citius numeraueris imbres.
Syluarumq́ comas.
Syllius lib.7.
Quàm multa affixus cœlo ſub nocte ſerena
Fluctibus e mediis ſulcator nauita ponti.
Aſtra videt,Quàm multa videt feruoribus atris,
Quum Calabros vrunt ad pinguia pabula ſaltus,
Vertice Gargani reſidens,incendia paſtor.
Marulus.
Non tot Attica mella,littus Algas,
Montes robora,ver habet colores,
Non tot triſtis hyems riget pruinis.
Autumnus grauidis tumet racemis,
Non tot ſpicula Mœdicis pharetris,
Non tot ſigna micant tacente nocte,
Non tot ęquora piſcibus natantur,
Non aër tot aues habet ſerenus,
Non tot Oceano mouentur vndę,
Non tantus numerus lybiſſę arenæ,
Quot ſuſpiria,quot Nęera pro te,
Veſanos patior die dolores,
Catullus.
Quàm magnus numerus lybiſſę arenæ,
Laſerpiciferis iacet.Cyrenis.
Propertius lib.2.
Non tot Achæmeniis armátur Suſa ſagittis,
Spicula quot noſtro pectore fixit amor.
Seneca in Herculefurente.
Quantus incedit populus per vrbes
Ad noui ludos auidus theatri,
Qualis Elæum ruit ad tonantem,
Quinta quum ludos reuocauit æſtas.
Idem in Oedipo,
Non tot caducas educat frondes Oetha,

Nec vere flores hybla tot medio creat,
Quum examen alto nititur denſum globo,
Fluctusq; non tot frangit Ionium mare,
Nec tanta, gelidi Strimonis fugiens minas
Permutat hyemes ales,& cœlum ſecans,
Torpente Nilo penſat Arctoas niues,

Baptiſta Pius.

Cærula quot piſces,quot leſbia terra racemos,
Maſcula quot tellus thura Sabæa parit,
Plumiferas quot habet volucres agitabilis aër,
Gargara quot meſſes, vina Phalernus ager.

Idem.

Promptius expediam,quot fulgeat ignibus æther,
Et quota in Oceani belua mole natet,

¶ Deſcriptio Curſus leuiſſimi & miræ celebritatis.

Virgilius lib.10.Aen.

Fugit illa per vndas
Ocyor & iaculo,& ventos æquante ſagitta.

Lucanus libro.1.

Et torto balearis verbere fundæ
Ocyor,& miſſa Parthi poſt terga ſagitta.

Idem lib.5.

Ocyor & cœli flammis & tygride fœta.

Idem lib.9.

Calido non ocyus auſtro
Nix reſoluta tepet.

Horatius lib.2.Car.

Ocyor ceruis,& agente nymbos
Ocyor euro.

Statius lib 6.Theb.

Quæ bello ſic tella volant,quæ nubila cœlo
Amnibus hibernis? Minor eſt Iouis impetus igni,
Tardius aſtra cadunt,glomerãtur tardius imbres,
Tardius in ſummos decurrũt flumina montes.

Idem ibidem,

Credas è plebe Cydonum

Parthorumq́ꝫ fuga totidem exiliiſſe ſagittas,
Non aliter celeres hircana per auia cerui,
Quum procul impaſti fremitũ accepere leonis,
Siue putant,rapit attonitos fuga cæca,metusq́ꝫ
Congregat,& longum dant cornua mixta fragorem.

Sidonius.

Non ſic fulminis impetus triſulci,
Non pulſa Scythico ſagitta neruo
Non ſulcus rapide cadentis auſtri,
Non fundis balearibus rotata
Vnquàm ſic liquidos poli meatus,
Rumpit plumbea glandium procella.

Seneca in Thebaide.

Sagitta qualis parthica velox manu
Excuſſa fertur,Qualis inſano ratis
Fremente vento rapitur,aut qualis cadit
Delapſa cœlo ſtella,quum ſtringens polum,
Rectam citatis ignibus rumpit viam.

Idem in Hippolyto.

Fugit inſanæ ſimilis Procellæ,
Ocyor nubes glomerante cauro,
Ocyor curſum rapiente flamma,
Stella quum ventis agitata longos Corripit ignes.

¶ Curſores velociſſimi.

1	Euryalus	5	Dædalus	13	Ladas
	Nyſus Diores	6	Atalanta	14	Atas
	Salius Patron	7	Mermeros	15	Philippus
	Helymus	8	Phædimus	16	Iphiclus
	Panopes		Dimas	17	Orion
2	Camilla	9	Opheltes	18	Mithridates
3	Achilles	10	Thalus	19	Haraldus
4	Bellorophon	11	Philippides	20	Echion
	Perſeus	12	Tiberius Nero	21	Lycaſte.

1 IN ludis exequialibus (quos in Sicilia ad Anchiſæ tumulum celebrauit æneas) ſtadiodromi ſeu decurſores in ſtadio fuerunt, Euryalus, Nyſus, Diores, Salius, Patrõ, Helymus, & Panopes.

2 ℭCamilla regina fuit Volſcorũ, cuius celeritatẽ deſcribit Virgilius in fine ſeptimi dicens.
Illa vel intactæ ſegetis p ſumma volaret
Gramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas.
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti,
Ferret iter, celeres nec tingere t æquore plantas.

3 ℭDe achille, Catullus Naſcet nobis expers terroris Achilles, Qui perſepe vago victor certamine curſus Flãmea prę uertet celeris veſtigia ceruæ.

4 ℭBellorophon in expeditione contra Chimærã, vſus eſt equo Pægaſo ſanguine meduſæ nato. Perſeus veró in meduſam certatur⁹ accepit à Mercurio talaria & enſem. Quibus adminiculis ambo per aërem ferebantur. Propertius lib. 2. Nõ ſi pægaſeo verteris in aëra dorſo.
Nec tibi ſi perſei mouerit ala pedes. Sidonius,
Ac iuuenem Stenobæa tuum, cui terga vetuſtas,
Pennati largitur equi.

5 ℭPoetæ fabulantur Dædalum incluſum labyrinto, ꝓpter liberatum Theſeum, quũ iudicium capitis expaueſceret, alas ſibi cõfinxiſſe, eoq; remigio periculum euaſiſſe. Virgilius libro ſexto Aeneidorũ. Dædalus (vt fama eſt) fugiens Minoia regna, Præpetibus pennis auſus ſe credere cœlo, Inſuetũ per iter gelidas enauit ad arctos.

6 ℭDe atalanta venatrice Arcadica Ouidius libro decimo Metamorphoſeos. Forſitan audieras aliquã certamine curſus Veloces ſuperaſſe viros, Non fabula rumor Ille fuit, ſuperabat enim, nec dicere poſſis, Laude pedum, formæ ne bono præſtantior eſſet. Statius libro ſexto. Theb. Quis mænaliæ atalantes Neſciat egregium decus, & veſtigia cũ ctis Indeprenſa procis. Hanc enim dicunt certaſſe curſu in Hippomenem, dum ab eo in uxorem peteretur. Vnde idẽ Ouid. Dum talia ſecum Exigit hippomenes, curſu volat alite virgo. Quæ quamquàm Scytica non ſegnius ire ſagitta Aonio viſa eſt iuueni, tamen ille decoris Mirator magis eſt curſus facit ipſe decorem, Aura refert ablata citis talaria plantis. Hanc curſus concertationem Sidonius deſcri-

bit dicens. Emicuit pernix populo trepidante virago Nil
toto tactura gradu, quum pallidus ille Reſpiceret medium
poſt ſe decreſcere campum, Et longas ad ſigna vias flatuq;
propinquo Preſſus in hoſtili iam curreret anxius vmbra,
Donec ad anfractum metæ, iam iamq; relictus Concita ter
ſparſo fregit veſtigia pomo.

7 ℭ Mermeros centaurus fuit pedū leuitate præſtantiſſimus
Oui. lib. 12. Quiq; pedum nuper certamine vicerat omnes
Mermeros, accepto tum vulnere tardior ibat.

8 ℭ De Phædimo & Dimāte, Statius lib. 6. Theb. Et his in
Iſthmiaca victor clamatus arena Phædimus, alipedūq; fu-
gam prægreſſus equorum Antè Dimas.

9 ℭ Claruit Ophel tes nauta curſu velociſſimo. Sidoni⁹. Qui
uigor in pedibus fruſtra tibi natus Ophelte Sicaniā tribuit
palmam, plantaſq; ſuperbas.

10 ℭ Thalus fuit quiſpiam, quem Iupiter æreis pedibus finxiſ
ſe dicitur, cuſtodemq; Europæ adhibuiſſe, ac celeritate ter
quotidie Cretā obiuiſſe. De quo nonnulli volunt Catullū
intellexiſſe illo carmine. Nun cuſtos ſi ego fingar ille cretū
quāuis alii ad Dædalum referant.

11 ℭ Philippides. 160. ſtadia ab Athenis Lacedemonem bi-
duo cucurrit. Caniſtius curſor lacedæmonius & Philoni
des Alexādri magni à Sicyōe Elin vno die. 1200, ſtadia cu
currerunt.

12 ℭ Tiberius Nero vehiculis tribus ad Druſum fratrē in Ger
mania ægrotātē feſtinās: ducēta paſſuum milia emēſus eſt.
Iuba apud Plynium teſtis eſt Troglodytarum gētem miræ
velocitatis eſſe.

13 ℭ Ladas curſor fuit Alexādri velociſſimus Martialis lib. 2.
Quid ſi per glaciles vias. Petauri Inuitū iubeas ſubire ladā
Petauri aiūt dicunt homines agiles, qui ſe p circulos imic
tūt, naſcūturq; ſub Delphine. Idē Martialis lib. 11. Habeas
licebit alterū pedē ladæ, Inepte fruſtra crure ligneo curres

14 ℭ Atas puer Vipſano cōſule à meridie ad veſperū. 75. milia
paſſuū cucurrit, magna omniū admiratione Martia. li. 4. Si
ue leuē curſu vincere quæris Atam.

Aurora interea miſeris mortalibus almam
Extulerat lucem, referens opera atq; labores.
Idem lib.12.
Poſtera vix ſummos ſpargebat lumine montes
Orta dies, quum primum alto ſe gurgite tolunt
Solis equi, lucemq; elatis naribus efflant.
Ouidius lib.2. Metha.
Fulget tenebris Aurora fugatis.
Idem lib.4.
Poſtera nocturnos Aurora remouerat ignes,
Solq; pruinoſas radiis ſiccauerat herbas.
Idem lib.7.
Poſtera depulerant aurore lumina noctem.
Idem lib.9.
Poſtera lux radiis totum patefecerat orbem.
Idem lib.15.
Poſtera ſydereos Aurora fugauerat ignes.
Idem lib.3. Faſtorum.
Ortus erat ſummo tantummodo margine Phœbus.
Idem lib.4. Faſt.
Nox abiit, oriturq; Aurora.
Idem lib.6. Faſt.
Iam Phryx à nupta quereris Thitone relinqui,
Et vigil Eois lucifer exit equis.
Idem lib.1. de Triſt.
Cœlo nitidiſſimus alto
Stella grauis nobis lucifer ortus erat.
Idem lib.1. Eleg.
Iamq; pruinoſos mo itur luci fer axes,
Inq; ſuum miſeros excitat ales opus.
Idem.
Iam ſuper Oceanum venit à ſeniore marito
Flaua pruinoſo quæ vehit axe diem,
Lucanus lib.1.
Et ignes Solis lucifero fugiebant aſtra relicto.
Lucretias lib.2.

Idem lib.10.

Poſt vbi fulſerunt primis Phaëtontia frena
Ignibus,atq; ſui terræ rediere colores.

Idem lib.11.

Poſtera lux Phaëtontis equos proferre parabat,
Iam rapidos omni curru ſplendente ſub undis.

Idem lib.15.

Aurora ingrediens tertis exegerat umbras,

Sidonius.

Iam ſol adultus roſidæ noctis humorem radio creſcẽte ſor buerat.

Stroza pater.

Verum ubi iam cœlo ſtellas Aurora fugauit,
Et redit exorto lucida Sole dies.

Idem.

Aureus æquoreis vbi ſol caput exerit vndis,
Oceaniq; Aurora totum formoſa reliquit.

Idem.

Deſeruit ſolito formoſior æquora Titan.

Sabellicus.

Igneus interea Phœbus prodibat ab Indis.

Idem.

Tenebris Aurora fugatis
Tertia iam totum veniens reſerauerat orbem.

Pamphilus Saxus.

Tithoni croceam ſenis cubile.
Aurora aurigeris comis refulgens
Iam ſurgit,roſeosq; clara vultus
Oſtendit,Phaëtontis & citatis
Currunt flammigeri rotis Iugales.

Politianus in Nutricia

Aurea quum radios hyperionis exeruit fax.

Idem.

Extullerat roſeo Cynthius ore diem.

Lactantius de Phœnice.

Lutea quum primum ſurgens Aurora rubeſcit,

Quum primum roſea ſydera luce fugat.

Catullus,

Sed vbi horis aureis ſol radiantibus oculis
Luſtrauit et hera album, ſola dura, mare ferum,
Reppulitq́ noctis umbras vegetis ſonipedibus.

Seneca in Hercule furente.

Iam rara micant ſydera prono
Languida mundo, nox victa uagos
Contrahit ignes, Luce nouata.

Idem in Troade.

Summa iam Titan iuga
Stringebat, ortus vicerat noctem dies.

Idem in Octauia.

Iam vaga cœlo ſydera fulgens
Aurora fugat, Surgit Titan
Radiante coma, mundoq́ diem Reddit clarum.

Deſcriptio meridiei.

Virgilius lib.8. Aen.

SOl medium cœli conſcenderat igneus orbem,

Ouidius lib.. Meta.

Iamq́ dies medius rerum contraxerat vmbras,
Et ſol ex æquo meta diſtabat vtraq́.

Idem in Arte.

Iamq́ dies medius tenues contraxerat vmbras.

Statius lib.4. Theb.

Tempus erat, medii quum Solem in culmine mundi
Tollit anhela dies.

Idem lib.5.

Sol operum medius ſummo librabat olimpo
Lucentes ceu ſtaret equos.

Marullus.

Et iam lampade torrida
Fulgebat medio ſol pater æthere.

Val. Flac. lib.1.

Iam ſummas cœli Phœbus candentior arces
Vicerat, & longas medius reuocauerat vmbras.

Pontanus.

Et iam Sol medium clarus peragrabat olympum.

Deſcriptio noctis, ſeu aduentus eius.

Virgilius Aen. 1.

ET iam ſumma procul villarum culmina fumant,
Maioresq́ʒ cadunt altis de montibus vmbræ.

Idem Aeg.

Et Sol creſcentes decedens duplicat vmbras.

Idem in Culice.

Iam quatit, & biiugis oriens herebo cit equos nox.
Et piger aurato veſper procedit ab Oetha.

Idem lib. 2. Aen.

Vertitur interea cœlum, & ruit Oceano nox,
Inuoluens vmbra magna terramq́ʒ polumq́ʒ.

Idem in eodem.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris
Incipit, & dono diuum gratiſſima ſerpit.

Idem lib. 3.

Nox erat, & terris animalia ſomnus habebat.

Idem in eodem.

Sol ruit interea, & montes vmbrantur opaci.

Idem lib. 4.

Nox erat, & placidum carpebant feſſa ſoporem
Corpora per terras, ſyluæq́ʒ & ſæua quierant
Aequora, quum medio voluuntur ſydera lapſu,
Quum tacet omnis ager, pecudes pictæq́ʒ volucres,
Quæq́ʒ lacus late liquidos, quæq́ʒ aſpera dumis
Rura tenent, ſomno poſitæ ſub nocte ſilenti
Lenibant curas, & corda oblita laborum.

Idem lib. 8.

Nox erat, & terras animalia feſſa per omnes,
Alituum pecudumq́ʒ genus ſopor altus habebat.

Idem in eodem.

Nox ruit, & fuſcis tellurem amplectitur alis.

Ouid. lib. 6. Meta.

Iam labor exiguus Phœbo reſtabat, equiq́ʒ

Pulſabant pedibus ſpacium decliuis Olympi.

Idem lib.10.

Tempus erat, quo cuncta ſilent.

Idem lib.11.

Pronus erat Titan, inclinatoq; petebat
Heſperium temone fretum.

Idem in eodem.

Nox cœlum ſparſerat aſtris.

Idem lib.14.

Preſſerat occiduus Tarteſſia littora Phœbus.

Idem lib.15.

Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat denſiſſima ſydereum nox.

Idem lib.1.Faſt.

Nox erat, & vino ſomnum faciente, iacebant
Corpora diuerſis victa ſopore locis.

Idem lib.2.

Nox erat, & tota lumina nulla domo:

Idem lib.4.

Interea placidam redimita papauere frontem
Nox venit, & ſecum ſomnia nigra trahit,

Idem in eodem.

Dempſerat emeritis iam iuga Phœbus equis.

Idem lib.6.

Nox erat, & vinis oculiq; animiq; natabant.

Idem lib.1.Triſt.

Iamq; quieſcebant voces hominumq; canumq;,
Lunaq; nocturnos alta regebat equos.

Idem in eodem.

Tingitur Oceano cuſtos Erymanthidos vrſæ.

Idem lib.3.de Ponto.

Nox erat, & bifores intrabat luna feneſtras.

Lucanus.lib.3.

Titan iam pronus in vndas
Ibat, & igniferi tantum demerſerat orbis,
Quantum deeſſe ſolet Lunæ.

Idem in eodem.
Nox ſubit,atq; oculos vaſtæ obduxere tenebræ.
Statius lib.1.Syl.
Nox ſilet,& nigros imitantia murmura ſomnos.
Idem lib.1.Theb.
Iamq; per emeriti ſurgens confinia Phœbi
Titanis late mundo ſubuecta ſilenti,
Rorifera gelidum tenuauerat aëra biga.
Iam pecudes volucresq; tacent,Iam ſomnus auaris
Inſerpit curis,pronuſq; per aëra nutat,
Grata laboratæ referens obliuia vitæ.
Idem lib.3.
Soluerat Heſperii deuexo in margine ponti
Flagrantes ſol pronus equos,rutilamq; lauabat
Oceani ſub fontem comam.
Item.
Nox ſubiit,curaſq; hominum,motuſq; ferarum
Compoſuit,nigroq; polos inuoluit amictu.
Idem lib.8.
Tempus erat,iunctos quum iam ſoror ignea Phœbi
Sentit equos.
Idem lib.12.
Iam pater heſperio flagrantem gurgite currum
Abdiderat Titan,aliis rediturus ab vndis.
Idem lib.4.Achill.
Frangebat radios humili iam pronus Olympo
Phœbus,& oceani penetrabile litus anhelis Promitte-bat equis.
Sillius lib.10.
Donec anhelantes ſtagna in Tarteſſia Phœbus
Merſit equos,fugienſq; polo Titania cæcam
Orbita nigranti traxit caligine noctem.
Idem lib.11.
Iamq; diem ad metas defeſſis Phœbus Olympo
Impellebat equis,fuſcabat & Heſperus vmbra,
Paulatim infuſa properantem ad littora currum.

Idem lib. 15.

Nox ſomni genitrix mortalia pectora curis
Purgarat, tenebræq; horrenda ſilentia habebant.

Auſonius.

Condiderat iam ſolis equos Tarteſſia Calpe.
Stridebatq; freto Titan inſignis Ibero.

Stroza pater.

Quum ſol Antipodum populos illata luce reuiſit.

Sabellicus.

Iam fuſcis prouecta rotis nox atra ruebat
Oceano, valleſq; vmbris complexa cruentis.

Pamphilus.

Oceani piceis incincta tenebris,
Nox caput ex undis tollebat.

Idem.

Oceani tumidis iam nox caput extulit vndis.
Iam vibrat tremulum candida luna iubar.

Cleophilus.

Nox erat & pleno lucebat Cynthia cornu,
Ibat & Arctoo tardior vrſa polo.

Val. Flac.

Et iam prona leues ſpargebant ſydera ſomnos.

Idem

Iamq; ſopor mediis tellurem preſſerat oris,
Et circum tacito volitabant ſomnia mundo.

Idem.

Nox hominum genus & duros miſerata labores,
Retulerat feſſis optata ſilentia terris.

Martianus Capella.

Sed purum aſtrificis cœlum ſcandebat habenis
Nox reuocans merſo fulgentia ſydera Phœbo.

Sabellicus.

Iam cœlo propulſa dies conceſſerat vmbris
Perdideratq; ſuos tellus obducta colores.

Idem.

Cœperat heſperio Titan ſe mergere fluctu,

Verſus in Antipodas,iam ſeruus lumina veſper
Compoſitura diem prono ſpargebat Olympo.

Idem.

Phebus ad heſperiam Tethym iam flectere curſum
Cœperat.

Pontanus.

Nec color vllus erat rebus ,tenebriſq; malignis
Et cœlum & terras nox circunfuſa tenebat.

Idem

Nox cœlum tenet,& fuſcis iuga verſat habenis,

Tibulus lib.2.

Ludite,iam nox iungit equos,curruſq; ſequuntur
Martis laſciuo ſydera fulua choro.

Seneca.

Nox prima cœlum ſparſerat ſtellis,

¶ Deſcriptio mediæ noctis.

Ouidius lib.9.

NOctis erat medium,curaſq; & corpora ſomnus
Soluerat

Horatius lib.2.Ser.

Iamq; tenebat Nox medium cœli ſpacium.

Statius lib.3.Achill.

Scandebat roſeo medii faſtigia cœli
Luna iugo,totis vbi ſomnus interior alis
Defluit in terras,mutumq; amplectitur orbem.

¶ Deſcriptio æquinoctii.

Seneca.

Libra phœbæos tenet æqua currus,

Lucanus lib.8.

Tempus erat,quo libra pares examinat horas,
Non vno plus æqua die.

Ouidius.

Impoſitamq; ſibi qui non bene pertulit hellen,
Tempora nocturnis æqua diurna facit.

¶ Serpentum quorundam nomina.

1	Pithon	15	Cæcilia	29	Crocodilus
2	Hærmorrhois	16	Cherſydros	30	Enydris
3	Salpinga	17	Cicinia	31	Iaculus
4	Baſiliſcus	18	Chelidrus	32	Scincos
5	Ceraſtes	19	Dipſas	33	Scytale
6	Amphiſibena	20	Echidna	34	Sepa
7	Aſpis	21	Lacerta		Spondylis
8	Ichneumon	22	Natrix		Acontia
9	Vipera	23	Nepa		Sipendon
10	Hydrus	24	Pharias	35	Porphyrus
11	Stellio	25	Preſter	36	Draco
12	Salamandra	26	Seps	37	Serpens
13	Cantharides	27	Boa	38	Coluber
14	Anger	28	Cenchris	39	Ameodites

1 PYthon à poëtis ſerpens fuiſſe dicitur, natus ex putredine terræ poſt diluuium Deucalionis. Hunc Apollo interfecit, & ab interfecti noie dictus eſt Pythius. De hoc Ouidius lib. 1. Meta. Sed te quoqꝫ maximè Pythō Tum genuit, populiſqꝫ nouis incognite ſerpēs Terror eras tantū ſpacii de monte tenebas. Hunc deus arcitenēs & nūquàm talibus armis Antè, niſi in damis, capreiſqꝫ fugacibus vſus, Mille grauē telis exhauſta penè pharetra Perdidit effuſo per vulnera nigra veneno.

2 ¶ Hærmorrhois ſerpens morſu ſanguinē elicit. Moratur in petroſis receſſibus, colore partim ſanguineo, partim nigro. Tardè pigreqꝫ ſerpit nec niſi obliquo itinere. Lucanus li. 9 At non ſtare ſuum miſeris paſſura cruorem: Squamiferos ingens hæmorrhois explicat orbes, Idem. Impreſſit dentes hæmorrhois aſpera Tullo.

3 ¶ Salpinga formā habet tubæ, Eiuſqꝫ latebra calcata mortifera eſt. Lucanus lib. 9. Quis calcare tuas metuat Salpinga latebras,

4 ¶ Baſiliſcus in ſolitudinib⁹ Africę habitat. Cādida in capite macula velut diademate quodā ornatus eſt. Acutiſſimū habet caput, os rude, oculos & colorem ad nigredinem vergentes

vergentes. Palmū non excedit, ſolo tamen halitu ſerpentē quamlibet magnum ſuffocat, tanta eſt veneni acuitate. Eum ſi quis vel baculo attigerit, paulopoſt moritur. Hunc plynius regulum vocat. Sibilo omnes fugat ſerpentes. Nec flexu multiplici, nec vt reliquæ corpus impellit, ſed celſus & erectus in medio incedens. Necat frutices, Rumpit ſaxa Non contactas modo, verum & afflatas exurit herbas. Talis vis malo eſt. Huic tamen exitio eſt muſtellarum virus eius cauernis illatū. Hominem ſi inſpiciat, ſolo intuitu perimit. Lucanus libro nono. Sibilaq; effundens cunctas terrētria peſtes Ante venena nocens, latè ſibi ſubmouet omne vulgus, & in vacua regnat Baſiliſcus arena.

5 ¶ Ceraſtis in corpore eminere dicuntur quadrigemina cornicula quorum motu reliquo corpore occultato ſolicitant ad ſe aues. Luc. lib. 6. Aut viuētis adhuc Lybicæ membrana Ceraſtæ. Idem lib. 9. Spinaq; vagi torquente Ceraſtæ. Statius lib. 11. Crinalem attollit longo ſtridore Ceraſtē. Mantuanus. Sæuaq; multifido cornu portēta Ceraſtes.

6 ¶ Geminum caput habet amphiſibena, hoc eſt ad caput & ad caudam tanquàm parum eſſe vno ore fundi venenum Inquit Plynius. Capite intrinſecus nitibūdo ſerpit tractibus orbiculatis, Lucanus lib. 9. Et grauis in geminū ſurgens caput amphiſibena. Mantuanus in Alphonſo. Amphiſibena biceps, & formidabilis ictu Aſpis.

7 ¶ Demorſis ab aſpide nullum eſt remedium præterquàm ſi cōfeſtim partes cōtactæ amputentur. Vnde natū adagiū. Morſus aſpidis de malo immedicabili. Nā vt ait Aelianus eius morſus immedicabilis eſt præcipuè ſi de rana guſtarit Nec ab vllo vincitur, præterquàm à muliere, quæ vel aſpectu cōtactuq; ſolo necat. Nicāder apud Eraſmū. Aſpida crudelē cuius ſuper omnia morſus Immedicabilis eſt. Aſpis nūquàm vagatur ſine compare. Quod ſi contingerit alteram interimi, protinus altera perſequitur percuſſorē in mediis quoq; fori turbis agnitū. Ictus ab hoc ſerpente intra. 4. horas emoritur. Color huic niger quandoq; cinereus, interdum fulluus. Bellum gerit internecinum cum Ichneumo-

me. Cui quoniã ſe imparẽ videt Ichneumõ, multo ſe tergo rat luto. Itaq; vbi ad certamen venitur aſpis nihil poteſt arripere morſu præter loricã terreã. Quo fit vt obliquo capite hoſtẽ ſpeculatus. Ichneumõ eius fauces arripiat, monſtrũq; exanimet. Lucanus lib. 4. Aſpidas vt Pharias cauda ſollertior hoſtis Ludit, & iratas incerta prouocat vmbra. Obliquusq; caput vacuas ſerpentis in auras effuſæ tuto cõprendit guttura morſu Lœtiferam citra ſaniem, Tunc irrita peſtis Exprimitur, fauceſq; fluunt pereunte veneno. Porro Aegiptii reuerentur Aſpidẽ & in deliciis vna cũ pueris educant, adeo mãſuefactã, vt menſis aſſiſtat & vnà cõedat pultẽ farinæ ex melle appoſitam Eorũ reges in diademate aſpidis figurã portãt, quòd iperii firmitatẽ portẽdat. Aſpis quos percuſſerit, in mortiferũ ſomnũ redigit, vnde ſomniculoſa dicitur. Lucanus lib. 9. Aſpida ſomniferã tumida ceruice leuauit. Cinna apud Gellium Somniculoſam vt Pœnus aſpidẽ Pſyllus. Perrũpit oẽs difficultates, permeat ſpacia, nec niſi amnibus arcet, aut præceleri fuga, Hebetes habet oculos non in fronte ſed in temporibus. Gigni quandoq; aſpidas quinum cubitorum, in libris eſt obſeruatum.

8 ¶ Ichneumon naſcitur in Aegypto, aſpidem odit vſq; ad bellum, eiuſq; oua ſectatur & inuenta perdit, vt à fœtu ſibi timere deſinat. Martialis lib. 7. Delectat marium ſi pernicio ſus Ichneumon.

9 ¶ Viperæ fœtus enecta matre prodeũt, ut inter piſces acus. Mas in coitu exanimaſ, capite in os fœminę inſerto, pręq; voluptate ab ea exciſo. Sola ſerpẽtium vipera terra conditur, Cæteræ arborum aut ſaxorũ cauis. Oua parit vnius coloris, & mollia vt piſces. Tertia die intra vterũ catulos includit, deinde ſingulos diebus ſingulis parit vigiti ferè numero. Itaq; cæteri tarditatis impatientes prærũpunt latera & matrẽ enecãt. Mãtuanus. Et emoriens infauſto vipera partu. Viperã ferunt exuſtã & in cinerẽ dilapſam mederi ſuo morſui. Auctor Lactãtius. Apollonius apud Philoſtratũ viperã eſſe viſam refert, ſerpentes, quos peperiſſet lambẽtẽ, quaſiq; expoliantẽ. Legitur in Theophraſti monumẽtis vi-

perarum morſibus tibicinem ſcitè modulateq; adhibitum mederi. Ab iis demorſos ferunt nemini vu nus ſuum velle patefacere, niſi quos eadem vi morbi quandoq; iactatos compererint, ſeu qui nō experti ſunt naturam morbi neſciant. In Phœnicia ſolo viperarum halitu pernecantur homines. Q d radicum illic ſuccreſcentiū potētia credit̄ fieri.

10 ¶ Hydri in aqua viuunt, nulli ſerpentium inferiores veneno. Horum iecur ſeruatum aduerſus percuſſos ab iis auxilium eſt. Poetæ fingūt Hydram ſerpentem fuiſſe numeroſis capitibus, quorum quū vnum ab Hercule demetebat̄, mox renaſcebātur gemina. Percuſſis ab Hydro odor grauis excitatur, Afficiunt̄ inſuper obliuione rerū, videturq; nebulam præ oculis habere, in horrorem ac rabiem agi. Tertia demum die pereunt.

11 ¶ Stellio ſerpens eſt Lacertæ ſimilis, circulis quibuſdam & velut lucentibus guttis in modū ſtellarū depictus. Eius morſus hominem ſtupidū facit raro tamen interficit. Fel in aqua tritum, muſtellas congregare dicitur. Rore tantum viuit. Nullum animal fraudulentius eſt, Vnde crimen Stellionatus & ſtellatura dicuntur.

12 ¶ Salamādra figurā habet Lacerti, nunquā niſi magnis imbribus prouenit, à ſerenitate deficiens. Huic tātus rigor, vt ignē tactu extinguat non alio modo quā glacies, Populos īprouidos necare poteſt. Nā ſi arbori irrepſerit, omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint, necat frigida vi nihil aconito diſtans. Quinimo ſi cōtacto ab ea ligno vel pede cruſta panis incoquat̄, idē veneficiū eſt, vel ſi in puteū cadat. Eius venenum ab iis extinguitur, qui veſcuntur illa.

13 ¶ In Cantharidum genere non reperitur fœmina Mas in orbem ſinuatus ſeſe dies. 18. fouet, mox fœtus paulatim excludit. Propterea Aegyptii ſtatuis virorum fortium hoc animal impreſſerunt, quòd nulla muliebri mallicia virtus effœminata viris conueniat.

14 ¶ Anger genus eſt ſerpentis, qui aliter cruciator & Spatarius dicitur.

¶ Cæcilia ſerpēs eſt, qui à cæcitate meruit nomē. Colu. li.

ſeptimo. Eſt & magnorũ animalium noxium virtus, Nam & vipera & Cæcilia ſæpe quum in paſcuis bos improuidè ſupercubuerit, Laceſſita onere morſum imprimit.

16 ℭ Cherſidros ſerpens tam in aquis, quàm in terra moratur Lucanus. Natus & ambiguæ coleret qui Syrtidos arua Cherſydros.

17 ℭ Cæcinia parua eſt & gracilis ſerpẽs, nullius ꝓpè veneni.

18 ℭ Chelydrus eundo ſeſe cõuoluit per terram. Lucanus. Tractiq; via fumante Chelydri. Emittit fumum qua ſerpit. Mãtuanus. Clades fumoſa Chelydrus. Pamphilus. O quæ fumiuomos geris Chelydros.

19 ℭ Dipſas minor eſt vipera. Quos momordit, inardeſcũt ſiti, quã quũ multo potu volũt extinguere, acrius incedũt, & ea paulopoſt emoriunť. Vnde & nomen traxit. Dipſa enim grecè dicit̃ ſitis & dipſao ſitio. Duas habet in cauda nigras lineas, corpore reliquo albicãte. Eius venenis reſiſtũt Lauri folia, cortex & baccæ. De Dipſade Lucanus. lib. 9. Stabãt in margine ſiccæ Aſpides, in mediis ſitiebant Dipſades vndis. Idem. Torta caput retro Dipſas calcata momordit.

20 ℭ Echidna putatur eadẽ eſſe, quæ & vipera. Capit̃ & pro hydra ab hercule occiſa. Ouid. libro. 3. Faſt. Sãguine Centauri Lernææ ſanguis Echidnæ Mixtus ad auxiliũ tẽpora nulla dabat, Capit̃ & pro quocunq; ſerpẽte. Ouidius li. 9. Metamor. Pars quota lernææ ſerpens eris vnus Echidnæ. idẽ Stipite te Stygio timidiſq; afflauit Echidnis.

21 ℭ Lacertarum duo ſunt genera. Maiores quæ & virides dicuntur. Minores: quas Calcides vocant. In vtroq; genere mas Lacertus dicitur. Virg. Nunc virides etiam occultant ſpineta Lacertos.

22 ℭ Natrix ſerpens aquas inficit veneno. Lucanus lib. 9. Et Natrix violator aquæ. Mantuanus in alphonſo. Et Natrix inimicus aquis.

ℭ Nepa ſcorpiũ ſignificat. Cicero lib. 5. de finibus. Serpere
23 anguiculos, natare anaticulas, volare merulas, cornibus vti videas boues, nepas aculeis, ſuam cuiq; eſſe naturã. Mãtuanus. Viroſamq; nepam videt, æmoniaſq; ſagittas.

24 ❡Pharias dum ſerpit,ſulcum in terra facit cauda,& ſuper eam ferè ambulat.Fuluus eſt colore,oculis velox,ore lato morſu non maligno.Propterea veteres æſculapio ſacrũ fecerunt,Pedes habet prope caudam Lucanus lib.9,& contentus ter cauda ſulcare Phareas.

25 ❡Preſter quem momordit,extemplo reddit immobilem & alienum mente,mox pilis defluentibus cũ pruritu ac vẽtris ſolutione abſumit.Lucanus lib.9.Oraq́ꝫ diſtendens auidus ſpumantia preſter.Idẽ Naſidiũ à Preſtere percuſſi mortem hoc modo deſcribit.Naſidiũ,Marſi cuſtodem toridus agri Percuſſit Preſter,Illi ruborigneus ora Succendit,tenditq́ꝫ cutẽ pereunte figura,Miſcens cũcta tumor toto iam corpore maior.Humanũq́ꝫ egreſſa modũ ſuper omnia mẽbra Efflatur ſanies late tollente veneno ipſe latet penitus congeſto corpore merſus,Nec lorica tenet diſtẽti corporis æſtũ.Mãtuanus.Et iflatis Preſter qui faucibus æſtũ Expuit.

26 ❡Seps modicus eſt ſerpens,cuius tamen ictu percuſſa putreſcunt membra.Nam quicquid momordit in putredinẽ reſoluitur Lucanus li.9.Oſſaq́ꝫ diſſoluens cum corpore tabificus Seps.Mantuanus in Alphonſo.Mole breuis Seps, peſte ingens,nec viſcera ſolum,Sed ſimul oſſa vorans,Colorem quem attigit reddit.Quatuor dẽtibus armatus eſt.

27 ❡Boa ſerpens in tantam excreſcit magnitudinem, vt in aluo occiſæ repertus ſit infans imperante Claudio.Alitur primo bubuli lactis ſucco.vnde meruit nomẽ.Mãtuanus. Turpi Boa flexilis aluo.

28 ❡Cenchris crebras habet maculas in milii ſimilitudinem. Recte ſerpit.Vnde Lucanus lib.9. Et ſemp recto lapſurus limite Cenchris,Pluribus ille notis variatam tingitur aluũ Quàm paruis tinctus maculis thebanus Ophites.

29 ❡Crocodilus quadrupes eſt.Fit ex minimo maximus.Ex quo em̃ ad.22.cubitos excreſcit.Quatuor mẽſes hiemales non comedit Elinguis eſt vẽtre,dorſo & cauda prælõgus, ſquamis prædurus oſtrearum modo obtectus,Audax in fugientes in perſequentes timidus Sexagenis diebus oua parit ſexagena,totidẽq́ꝫ diebus fouet. Dẽtes habet & mẽſes

viuit eodē fere numero. Inſidiatur his qui aquatum eunt. Si in potu irudines hauſerit, aduerſus ſolem in litore dehiſcens extēditur. Mox auis Trochilus dapis illecebra captus roſtro oris prælongo irudinem extrahit. Quin etiam dormientem excitat crocodilum, ſi ab Ichneumone hoſte parari videat inſidias. Hoc animal venerantur Aegyptii eiq́ ſacros dies ſtatuerunt. Et ſi contingat liberos ab eo rapi parentes lætantur, tanquam ſe deo placere exiſtimantes, cui eſcam genuerunt. Contra verò Tentyri populi reiiciunt, captumq́ arbore ſuſpendunt, & multis prius affectū verberibus poſt modum comedunt. Reperitur in Nilo. Vnde Plynius, Crocodilum inquit habet Nilus quadrupes malum. Oua parit humi. Diem in ſicco agit, totam noctem in flumine. Oculos habet ſuillos, dentes magnos prominētes atq; ſerratos, inferiorē maxillā nō mouet, ſed ſuperiorē inferiori admouet. Vngues habet robuſtos, pelléq; circa tergū impenetrabilē. Inter aquas cæcus ſubdio perſpicaciſſimus.

30 ¶ Enydris ſerpens eſt maſculus & albus, Viuit in aquis. Gaza lutricem conuertit.

31 ¶ Iaculus arbores ſubit, é quibus vi maxima turbinatus penetrat quodcunq; animal obuiū fecerit fortuna. Lucanus. Et Natrix violator aquæ: iaculisq́ volucres.

32 ¶ Scincos ſimilis eſt Crocodilo, minor Ichneumone cōtra venena precipuum antidorum, Item ad inflammandam virorum venerem. Naſcitur in Nilo.

33 ¶ Scitale tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet. Et quoniam reptādo pigrior eſt, quos aſſequi nequit, miraculo ſui captat ſtupentes. Pellem exuit hiberno tēpore. Lucanus Et Scytale ſparſis ēt nūc ſola prui nis Exuuias poſitura ſuas. Mātuanus. Picta cutem Scytale,

34 ¶ Sepa ſpecies eſt lacertæ, q̄ in uino pota morſus ſuos ſanat. Spōdylis ſerpēs omnes perſequitur radices autore Plynio. Acontia teli modo ſerpendo ruit.
Sipendo reptilis eſt, Hæmorrhoide aliquāto velocior, Iter obliquat. Morſu ꝓfunde penetrat, plaga mox putreſcēte.

35 ¶ Porphyrus palmi eſt magnitudine: capite candidiſſimo,

reliquo corpore purpureo. Innocuus eſt morſu quia ede[n]tulus. Inuenitur in vadoſis Indiæ locis. Caprii incolæ cauda ſuſpendunt, & defluentem ex ore viuentis liquorem excipiunt vaſculis æreis.

36 ¶ Draco bellū & odium genuinum exercet in Elephantē eiusq; oculos & iugulum petit: donec humi concidens elephas, ſimul & draconem mole corporis occidit. Oculos habet æſtimatione gemmarū Dentes graciliores apro Criſtati ſunt mares. Vnde Ouidius lib. 4. Met. Lubrica perlucēt criſtati colla draconis. Ferunt Indorū regem duos dracones aluiſſe, alterū octogenum Alterū vero nonagenum cubitorū magnitudine. Epyrotæ dracones in apollinis templo uenerabātur, ob interfectum Pythonē. Tranquillus ſcribit Tiberium imperatorē habuiſſe draconem in oblecta mentis, quem ex conſuetudine manu ſua cibaturus, quum cōſumptum à formicis inueniſſet, monitus eſt vt vim multitudinis timeret. Plynius libro trigeſimoſecundo ſcribit draconē non habere venena, & primum eius ſpondilum id eſt vertebram mulcere aditus poteſtatum, eiusq; adipem à venenatis refugi. Aciē habet clariſſimā, vnde & ſeruandis theſauris plærunq; adhibitus eſt, ut pomis heſperidū, & aureo velleri apud colchos, ſicuti volūt poētæ. Antiqui præterea Aeſculapio ſacrū fecēre vt vigilantiſſimū, quod febri maxime cōuenit. Aciē habet peracutā. Ferūt Herode apud Iudæos principāte, puellam iam nubilē & cōſpicuā forma adamatam à dracone, ipſumq; draconē amatoris inſtar pruriētem ad virginis lectū plærunq; acceſſiſſe, & inibi decubuiſſe. Cuius rei tædio ſimul & horrore pcita puella, ſeceſſit lōgius & integrū mēſem abfuit, vt tā turpi Beluæ amoris obliuionē induceret. Res tamē aliter ſe habuit. Nec enim deſiit quotidie ad amaſiæ reditū vſq; eo loci deuolare. Quū ergo rediiſſet exoptata pridem puella, decumbētis cruribus ſe implicuit draco, eamq; conuerberauit cauda molliter tamen & amatorie, vt interim palpo feriūt zelotypi, Si quis in hoc mihi deroget fidem, ſciat meipſum veritatis loco aſſerere nolle, ſed cum Græcis loqui & ſcribere, quibus

mentiri proprium eſt & genuinum. Porro oculis draconis inueteratis, & cum melle tritis inunctos non pauescere ad nocturnas imagines etiã pauidos cordis ait Plinius Apud eundem. Xanthus hiſtoriarum autor teſtis eſt occiſum draconis catulum reuocatum ad vitam à parente, herba. quã Bali nominat. Dracones habet India tantæ magnitudinis vt elephantes (quibuſcum certant) circunflexu facili ambiant, nodiq; nexu perſtringãt Indicis pares habet Aethiopia vicenum cubitorum. Apud Aſachæos æthiopum populos naſcuntur maximi qui cratium modo impliciti erectis capitibus velificant ad meliora pabula.

17 ¶ Serpens latet hiberno tempore, æſtiuo prodit. Senectutem fertur exuere, quod in anguſto foramine (cui per uim ſe impenetrat) veterem deponat pellem. Tibullus. Crudeles diui, ſerpens nouus exuit annos, Formæ non illam fata dedere morã. Viſum longo ſitu amiſſum feniculo recuperat, Ferunt ſerpentem baculo ſemel percuſſum, exanimen reddi, Sed ſi iterũ feriatur reuiuiſcere. Plutarchus ait ſerpẽtes ex hóminum cadaueribus, mediis medullis gigni, ſicut apes ex bubus gignũtur, ex equis fuci, ex aſinis crabrones. Terra autore Plynio ſerpentem non recipit homine percuſſo, Serpentum morſus non petit ſerpentes. Ferunt ictis ſaliua maxime humani ieiunioris vt feruentis aquæ contactu fugere. Quod ſi in fauces penetrauerit, etiam mori. His inimiciſſima eſt muſtella. Serpentes Pſyllis Marſiſq; populus, non nocent. Numquàm in trifolio aſpiciũtur. Habentes Onichilum & Staphilinum herbas non feriũt. Lyſimachiæ herbæ odorem fugiunt. Incluſæ circulo betonicæ herbæ nequeunt exire quin, ſeſe interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras proſunt ſi uiuæ dimitantur. Aegre extrahuntur, præter quàm læua manu. In India adoleſcunt ad tantam magnitudinem, vt ſolidos hauriant ceruos tauroſq;. Apud Rhindacum amnem in ponto ſuperuolantes quamuis alte perniciterq; alites hauſtu raptas abſorbent. Earum frequentia nomen fecit Ophiuſæ inſulæ; Populi ſunt orientales Candei no-

mine, qui veſcuntur ſerpentibus. His aduerſantur cancri. Quum ſol eſt in cancro, torquentur. Oua pariunt. Cocunt amplexu adeò circũuolutæ ſibi, vt vna exiſtimari biceps poſſit. Cornus ceruini odore fugantur & nidore galbani. Vinum appetunt. Plynius ait viſas eſſe pedibus anſerinis. Hederam amant & fraxinum oderunt. De remediis aduerſus earum morſus vide Plynium.

38 ℭ Coluber vmbras nemorum incolit. Bibiturus venenum priuseuomit, ne ipſum cũ aqua exhauriat. Nudũ hominem reformidat, audacior in veſtitũ. Colubri iu aqua uiuẽtis fel habentibus & adipẽ, Crocodilus nihil poteſt nocere. Dicimus & colubra in fœmineo, Ouidius in ibin. Pectoraq; vnxerunt herebææ felle colubræ.

39 ℭ Ammodites ſerpens eſt concolor arenis, quibus ſe impenetrat. Lucanus lib. 9. concolor exuſtis, atq; indiſcretus arenis Ammodites.

ℭ Vehiculorum genera.

1	Eſſedum	10	Carruca	19	Sarracum
2	Petoritum	11	Carpentum	20	Traha
3	Veha	12	Thenſa	21	Tribula
4	Arcera	13	Ciſium	22	Vectabulum
5	Baſterna	14	Comba	23	Octophorum
6	Benna	15	Couinus		Hexaphorum
7	Biga	16	Currus	24	Plauſtrum
	Triga		Curriculum	25	Burdones
	Quadriga	17	Rheda	26	Lectica
8	Birotum		Epirhedium	27	Staticulum.
9	Cantherium	18	Pilentum		

1 ESſeda currus erãt Britãnis peculiares, quibus vtebant in bello. Vñ & Cæſar in cõmẽtariis Eſſedarios vocat milites Britãnos, qui ex Eſſedis pugnabãt, & ex his interi deſiliebãt, rotarũq; ſtrepitu Cæſarianorũ ordines cõturbabãt. Propertius li. 2. Eſſeda cælatis ſiſte Britãna iugis. Ouidius. Paruaq; quàm primum rapiẽtibus Eſſeda Manis. Horum tamen curruũ inuentũ gallis acceptum refertur. Propterea Virgil. li. 3. Geor. ingt. Bellica vel melius feret Eſſen

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

da collo Inter in Eſſedum promiſcue pro quouis curru accipitur. Tranquillus in Auguſto. Nos in Eſſedo panē & palmulas guſtaui⁊us. Eſſedarii vocantur ductores Eſſedorum. Idem in Caligula Quum quodam die muneris Eſſedario Porio ob proſperam pugnā ſeruum ſuum manumittenti ſtudioſius plauſum eſſet,

3 ℭPetoritū Gallica vox eſt, autore Gellio ſignificans aliud quod dam vehiculi genus, quatuor rotis ductile, Plynius lib.34. Cœpere deinde & Eſſeda, & vehicula, & petorita exornare. Horatius lib. primo. Se. Atq; caballi Paſcendi, ducenda Petorita. nunc mihi curro Ire licet mulo.

3 ℭVeha dicitur plauſtrum quo quid vehitur. Ethymo ſatis noto. Vehes etiā dicit̃, vt placet nōnullis, qui apud Plyniū legunt & ſcribunt lib.36. Cap.15. Amplitudinē cauis eam feciſſe prodit̃, vt Vehem fœni large onuſtam tranſmitteret. Idem ſibi vult vehiculum, vocabulum generale.

4 ℭArcirna plauſtrum eſt exile, aptum ferendis hominibus. Blondus arceram vocat, ait'q; ruſticum eſſe plauſtrum, tectū vndiq; quo ſenes & ægroti vectari ſolent. Phauorinus apud Gellium. Si homo in ius vocatus, morbo aut ætate eger adigrediendum inualidus eſt, arcera non ſternitur, ſed ipſe aufertur & iumento imponitur.

5 ℭBaſterna vehiculum eſt itinerarium, quod mollibus ſtramentis compoſitum ā duobus equis, aut aliis animalibus deportatur. Ammianus Marcell. Quo cōitatu inqt, matronæ cōplures coopertis capitibus & baſternis per latera ciuitatis cuncta diſcurrunt.

6 ℭBenna vocabulum eſt gallicum, ſignificans quoddā vehiculi genus in quo qui vehuntur, dicuntur combennones id eſt ſedentes in eadem benna.

7 ℭBiga currus dicit̃ duobus equis volubilis, vt triga tribus, quadriga quatuor. Diciturq; Biga quaſi biiuga. Plyn. Bigas primum iunxerūt Phrygii, quadrigas Ericthonius. Auguſtinus. Victos duos equos bigas vocamus. Suetonius in Tiberio Natalem ſuum plebeis incurrentem Circenſibus vis unius bigæ adiectione honorari paſſus eſt. Nota argentei

nummi fuerunt bigæ atq; quadrigæ. Inde bigati & quadrigati dicti. Grammatici contendunt Bigas pluratiuo ſolum numero dici debere, quoniam multitudinis numero tenétur. Nam ſicut. 4. equi iuncti quadrigas faciunt, ita iunctos duos equos bigas vocamus. Gramaticorum autem opinioni refragatur autoritas veterum, qui bigam & quadrigam ſingulari numero dixerūt. Statius Roriferum gelida tenuauerat aëra biga. Plynius. In ſummo mauſolæo eſt quadriga marmorea. A triga fit trigarium. id eſt trigarū certamē. Plynius. Ne equos quidem in trigariis præferri vllis vernaculis animaduerto. De quadrigis ſic ait Gellius. Quadrigas Cæſar (etiam ſi currus vnus equorum quatuor vinctorum agmen vnum ſit) pluratiuo ſemper numero dicendas putat.

8 ¶ Birotum vehiculum eſt duas habēs rotas, vt aperta dictionum monſtrat compoſitio.

9 ¶ Eſt & Cantherium genus vehiculi. Seneca epiſtola tertia de n nageſima. M. Cato Cenſorinus inquit, quē è Repub tam fuit naſci quàm Scipionem, alter enim cum hoſtibus noſtris bellum, alter cum moribus geſſit, cātherio vehebatur æthiopico. Canthus vero ferrum eſt, quo rotæ vinciuntur teſte Quintiliano. Perſius Satyra. 5. Nam quāuis prope te, quamuis temone ſub vno Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere Cāthum, Quū rota poſterior curras, & in axe ſcdo

10 ¶ Carruca, Vehiculum eſt, cuius actores dicunt Carrucarii. Spartianus de Alexādro Suero. Carrucas Rome & rhedas ſenatoribus omnibus vt haberent argēteas permiſit, intereſſe Romanæ dignitatis putans, vt his tātæ Vrbis ſenatores vectarentur. Antiquitus Carrucæ ex argento celebantur. Plynius. Carrucas quoq; ex argēto celari inuenimus. Nero nunquàm paucioribus mille carrucis iter feciſſe dicitur. Martialis lib. 3. Aurea quòd fundi prætio Carruca paratur.

11 ¶ Carpentū vehiculū eſt perorito propè ſimile, dictū quaſi Carmentum mutatiōe vnius literæ à Carmēta Euandri matre. Vñ Oui. lib. 1. Faſt. Nā ptius Auſonias matres Carpenta vehebant, Hæc quoq; ab Euādri dicta parēte reor. Cor. Tacitus. Suū quoq; faſtigiū (inquit) agrippina altius extolere

Carpento capitoliũ ingredi, qui mos ſacerdotibus & ſacris
antiquis conceſſus, veneratione augebat fœminæ. Ammia
nus Marcell. Altrinſecus præeũtibus ſignis inſidebat aureo
ſolus ipſe carpento fulgenti claritudine lapidum variorum
Auſonius. Dactilicos, elegos, Coriambũ, Carmẽ, Eppodos,
Socci & Coturni muſicam Carpentis impone tuis.
12 ¶ Thenſe ſacra erant Vehicula, quæ in Circẽſi põpa defere
bantur. Tranquillus in Auguſto. Accidit votiuis Circenſi
bus, vt coreptus valitudine, lectica cubans Tẽſis deduceret
Idem in ceſaræ dictatore. Sed & ampliora etiam humano
faſtigio decerni ſibi paſſus eſt, ſedem aureã in curia & pro
tribunali, Thenſam & ferculum Circenſi pompa. Seruius
ait Thenſam, currum eſſe, quo deoꝶ portantur ſimulachra
Cicero in vltima Verrina. Omnes dii, q vehiculis Thẽſarũ,
ſolemnes cœtus ludorum initis. Liuius lib. 1. ab Vrbe con
dita. Quæ auguſtiſſima inquit, veſtis eſt, thenſas ducentib⁹
triũphantibus ve, ea veſtiti medio ædium eburneis ſellis ſe
dere Thenſæ autem dicuntur, qđ ante eas linthea tende
rentur, quæ manu tangere gaudebãt ductores. Feſtus ait
Thẽſam vehiculum eſſe argẽteum quo exuuiæ deoꝶ Ludis
Circẽſibus in circum ad puluina vehebãt. Aſconius Thẽſæ
inquit, ſunt ſacra vehicula, pompa ordinum & officiorum.
Sic hodie vocari poſſunt geſtatoriola, quibus Euchariſtia
& ſanctorũ reliquiæ in ſupplicationibus circunferuntur.
13 ¶ Ciſiũ vehiculũ eſt duabus rotis volubile, uñ Ciſiari⁹ id eſt
Carrucarius. Cicero ſecunda Philipp. Inde Ciſio celeriter
ad Vrbem aduectus domũ venit capite inuoluto Vitruuius
Sunt inumerabiles moderatiõe machinamẽtorum, vt ſunt.
rotæ, folles fabrorum, Rhedæ, Ciſia, torni.
¶ Coniba Sabinorum lingua ſignificat lecticam.
14 ¶ Conuinus currus erat Britannicus, qui ſine auriga eqs pu
15 ſillis trahebatur. Martialis. lib. 12. O iucũda Couine ſolitudo
Carruca magis, Eſſedoq; gratiũ. Sulpitius ait couinũ, currũ
eſſe cameratũ galloꝶ lingua vbi carmẽ illud Lucãi ex li. 1.
Pharſ. declarat, Et docilis rector monſtrati Belga Couini.
16 ¶ Currus dicitur vehiculũ, quo veteres ad curſum vtebant

Hoc pprie veteres in bello,ruſticisq; & aliis neceſſitatibus vtebantur. Plutarchus tamen de Cæſare,Quum per italiam inquit Cæſar,curru veheretur, ſemper Antonium vna ſecum habuit.Diminutiuum eſt Curriculus vel curriculum. Curtius. Aliorum turbati equi in amnem præcipitauare curricula.Capitur etiam pro curſu.Cicero pro Rabirio.Exiguũ nobis vitæ curriculum natura circumſcripſit.

17 ¶Rheda vocabulum eſt gallicum ſignificans carrucã,vnde Rhedarius id eſt auriga.Erat Rheda duarum ſemper rotarum ,ſed multiplicium quandoq; iugorum,qua omnibus etiam abiectiſſimis vti licuit,& multi ſimul ea commode vehebantur,dummodo mularum & equorũ iuga adhiberentur,quæ ſufficere poſſent oneri Cicero pro Milone Quum hic Milo cum vxore veheretur in Rheda penulatus,magno & impedimento ac muliebri & delicato ancillarum puerorumq; comitatu.Porro mulis ad vehicola vſos fuiſſe veteres oſtendit Lampridius de Commodo imperatore ſcribens Dedit & vehicula cum mulabus & mulionibus & iuncturis argenteis,vt ita a cõuiuio redirent.A Rheda fit uocabulum cõpoſitum & bigenum ex Græco & gallico Epiredium , ſignificans idẽ aut ſimile vehiculi genus Virgilius Tritoq; trahunt Epiredia collo Iuuenalis Satyra 8.Trito ducunt Epirhedia collo Segnipedes.

18 ¶Pilentum vehiculum erat,quo ferbeant matronæ. Erat conſimile Petorito.Varro ſcribit ipſum veniſſe in conſuetudinem ſua primum ætate.Ita autem fiebat,vt ibidem conſidentes in puluinis fœminæ penſiles eſſe viderentur & in aere agitari.His aut ſimilibus adhuc vtuntur Italæ mulieres Olim quatuor rotis voluebatur.vnde nomen illi inditum, lingua Oſcorum volunt.Nam impetora Oſci quatuor vocant.Solæ caſtæ vtebantur Pilentis.Virgil.lib.8.Caſtæ ducebant ſacra per Vrbem Pilentis matres in mollibus ,id eſt penſilibus.Penſilia geſtatoria ſunt, quos tremulos cursus vocamus.De pilentis Horatius lib. 2.Ser.Eſſeda feſtinant, pilenta,Petorita,naues.

19 ¶Sarracum vehiculum eſt,quo ligna & lapides vehi con

ſueuerunt. Iuuenalis Satyra.3.Scinduntur tunicæ ſarrę mo
do longa coruſcat Sarraco veniente abies,atq; altera pinū
Plauſtra vehunt.Idem.Frigida circumagunt pigri ſarraca
Bootæ.Vitruuius.Portationesq́; eorum nō eſſent niſi Plau
ſtrorum aut Sarracorum per terram.
10 ℭTraha vehiculum eſt ſine rotis,quo utunt̃ coloni,dictū
ā trahendo.Hieronymus.Et fecit ſuper eos tribula, & tra/
has,& ferrea carpenta tranſire.Virgil,Tribulaq́;,Traheæq́;
& iniquo pondere raſtri,vbi Epentheſin fecit.
ℭTribula ſeu tribulum vehiculū eſt ā tribus nuncupatum
11 lateribus,quo frumenta teruntur in area.Auguſtinus Sub/
eadem tribula teſtæ comminuntur.
ℭVectabulum dicitur à uectando ut ā vehendo vehiculum
12 & accipitur pro lectica illa volubili,qua circunferunt̃ mu,
lieres.
ℭOctophorum fuit octo rotarum vehiculum,quo ſolus
13 vſus eſt Caligula.Vnde Suetonius. Interdū adeò ſegniter
& delicate inceſſit,vt Octophoro veheret̃,atq; appropin/
quanti vrbem verri ſibi vias atq; conſpergi propter pulue/
rem exigeret.Apuleius.Vectabatur Octophoro . Vidiſtis
profecto qui affuiſtis.quā improba iuuenū circumſpecta/
trix quàm immodica ſui oſtētratrix Alii Octophorum vo
cant lecticā delicatam, quam octo ſerui humeris ſuis fere/
bāt iacentibus & ſupinis ibidem magnatibus,vt etiam he
xaphorum lectica dicebatur,quæ à ſex miniſtris ferebatur.
Marci.li.2.Lax or hexaphoris tua ſit lectica licebit.De hac
intellexiſſe videtur Iuuenalis ſcribens,Quum iam ſexta
ceruice feratur Hinc atq; inde patens.De Octophoro Mar
tia.Octophoro ſanus portatur Auite Philippus.Hunc tu ſi
ſanum credis.Auite furis.Cicero actione ſexta in Verrem,
Nam(vt mos fuit Bithyniæ regibus) lectica Octophoro
ferebat̃ in qua puluinus erat.p lucidus meliteſi roſa factus
ℭPlauſtrum currus dícitur,in quo palā eſt& patens quic
14 quid vehitur.Vnde tracta eſt origo nominis.Sunt qui pla
uſtrum dicant propter cognationē quæ eſt inter au & o vt
aula & olla,Lautus pro lotus & contra Aſculū pro oſcu/

lum cautes pro cotes Propterea Veſpeſianus (vt eſt apud Trāquillū) quū uideret Florum velle emendare conſuetudinem priſcorū vocabulorum, & Plauſtrū dicere, quū prius Ploſtrum diceretur, die poſtero Flaurum ſalutauit. Horatius. Ploſtellum dixit. libro ſecundo. Seruius. vbi ait Aedificare caſas; Ploſtello adiungere muros.

85 ¶ Burdoues fuerunt vehiculi genus, vnico homini ferendo idoneum.

86 ¶ Lectica frequentiſſimum fuit apud priſcos vehiculum, quo nobiles viri & fœminæ vtebantur. Integebatur velis, oculos a puluere. Sole & ventorum flatu defendentibus, quorum aliqua erant denſiora ad arcendam pluuiam grandinem & alios rigores hyemis. Erat duorum capax. Ea tamen vnicus homo quandoq; ferebatur. Suetonius de Nerone. Matrix ſæpe Lectica per publicum ſimul vectus eſt. Ei ſuccollabant deni duodeniq; ſerui, quibus longo in itinere vicarium in laborem alii ſuccedebant. Conficiebanturq; eo vectationis modo & longa ſimul & inquieta & quàm libuiſſet, accelerata itinera. Seneca. Non faciet te beatum turba ſeruorum Lecticam tuam per itinera vrbana aut peregrina portantium. Idem. Quoties occurrit domus ſplendida, cohors culta ſeruorum, Lectica formoſis impoſita calonibus, contemno, Iuuenalis. Namque facit ſomnum clauſa Lectica feneſtra. Diminutiuum eſt lecticula. Suetonius in Auguſto. A cœna in lecticulam ſe lucubratoriam recipiebat. Lecticarii dicuntur ſerui, qui dominum in lectica portant. Idem in Caligula. Ad primum tumultum Lecticarii cum aſſeribus in auxilium accurrerunt. Curtius ait Alexandrum magnum crure vulneratum, vſum fuiſſe Lectica militari in expeditione.

¶ Fuit & ſtaticulū vehiculi genus, vt oſtendunt Plynii verba lib. 34. ſcribentis. Cœpere inde Eſſeda & vehicula & pe-
87 torita exornari. Simili quoq; modo ad aurea quoq; & argentea ſtaticula luxuria peruenit.

¶ Vaſorum diuerſa genera.

1 Amphitetum
2 Ahenum
3 Ampulla
4 Amula
5 Ancæſum
6 Ariſtophorum
7 Armillum
8 Amphora
9 Achana
10 Amphotum
11 Aconituum
12 Alabaſter
13 Aryſana
Aryſtera
Ariſticus
14 Antlia
15 Bacchar
Bacchium
16 Baſcauda
17 Batris
18 Batiola
19 Brochus
20 Carcheſium
21 Ciborium
22 Concha
23 Cacabus
24 Cadus
Cadiſcus
25 Calathus
Calathiſcus
26 Caldarium
27 Calix
28 Calpar
29 Caniſtrum
30 Cantharus
31 Capis
32 Ciſta
33 Capſa
34 Capſaces
35 Capula
Capiſterium
36 Caprunculũ
37 Carthallum
38 Corbis
39 Catinus
40 Chytra
41 Ciſſimbium
42 Clepſydra
43 Coculum
44 Colum
45 Co hinus
46 Cotyla
47 Crater
48 Creterra
49 Cucumæ
50 Culigna
51 Cumera
52 Cuppa
53 Cyathus
54 Cymbium
55 Croſſus
56 Cyrtum
57 Cottabus
58 Cirnea
59 Culullus
60 Cratanion
Cranion
Cylichnides
Cothon
Cononia
61 Cypellum
62 Depeſta
63 Diota
64 Diſcus
65 Dolium
66 Decem modiæ
67 Fiſcina
68 Fiſcella
Fidelia
69 Frixorium
70 Futis
71 Guttus
72 Gabata
73 Gutturnium
74 Gaſter
75 Hydria
76 Heracleum
Hemitonus
Holmon
77 Iſthmus
78 Linter
79 Lanx
80 Laſanum
81 Lebes
Larcos
82 Lechytus
83 Lepiſta
84 Luter
85 Labrum
86 Lebaſium
Leſbium
Lyciurges
Lagena
87 Malluium
88 Manſiſterna
Matella

89	Matella	110	Patina	130	Scutriſca
	Matellio	111	Pelluuium	131	Seria
90	Mergus	112	Poculum	132	Sitarchia
91	Metreta	113	Pollubrum	133	Stitula
92	Miſtarius	114	Præferriculum	134	Sporta
93	Mortarium	115	Pſycter	135	Strigilecula
94	Mulctra	116	Pyrſophorum	136	Suturnium
95	Metaniptrum	117	Podoniptrum	137	Sytropes
	Maſtus	118	Panathenaicũ	138	Solium
	Mathallides	119	Pellæ	139	Syricum
96	Naſſa		Priſtis		Seleucides
97	Naſiterna		Prochytis	140	Sinum
98	Nanum		Panarium		Syntheſis
99	Neſtoris	120	Paropſis	141	Tepidarium
100	Obba		Quallus	142	Tinnia
101	Oenophorũ	121	Quaſillus	143	Trua
102	Olla	122	Rhytium		Trulla
103	Orca	123	Sympiuium	144	Trulleum
104	Oxybaphum	124	Sagana	145	Talarus
	Onyx	125	Salinum	146	Targelus
105	Patella	126	Sartago	147	Thericleum
106	pelluis	127	Scaphium	148	Vannus
107	Perſillum	128	Scyphus	149	Vrna
108	Phiala	129	Scutta	150	Vrceus
109	Patera		Scutula		

AMphithetũ fuit poculli genus, ita factum, ut quauis ex parte poſitũ ſtaret, nullumq; certum haberet fundum. Hinc ſumptum eſt adagium. Ex amphitèto bibiſti. In eũ, qui liberius potaret ac meratius.

¶ Ahenum Vas eſt ære factum. Horatius. Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum. Virgi. Aut foliis vndam tepidi deſpumat aheni.

¶ Ampulla vas erat oleariũ, quo in balneis vtebatur. Apuleius in Floridis. Hippias predicauit ampulam quoq; oleariam (quam geſtabat) ſemet ſibi fabricatũ. Hoc genus vaſis turgidum erat & ventroſum. Hinc Horatius in arte am-

pullas vocat verba turgentia, vbi ait. Proiicit ampullas & ſequipedalia verba. Suetonius in Domitiano Ampullam accepit pro vaſe vitreo, vbi ait, Quoties ocium eſſe, alea ſe oblectabant etiam pro feſtis diebus matutinisq; horis ac laudabat de die. Prandebatq; ad ſatietatem, vt non temere ſuper cœnam præter Martianum malum & modicam in ampulla potiunculam ſumere.

4 ℭ Amula vaſculum erat, quo ferebatur aqua Luſtralis cauſa religionis & expiandorum ſcelerum, Sumpſitq; nomen ab amoliendis id eſt auferendis malis Vnde & amuletum remedium aduerſus inuidiam & veneficia vocabatur.

5 ℭ Ancæſa dicebantur ab antiquis vaſa cælata à circuncidẽdo, Quæ ſignis erant aſperſa, vocabantur Anaglypha.

6 ℭ Ariſtophorum dicitur vas, quo prandium defertur. Latine vocatur diſcus.

7 ℭ Armilium vas erat vinarium aptum ſacris, ita dictum, quod armo id eſt humero deportaretur. Varro apud Nonium. Etiam pocula, quæ vocant capulas & Capides, quod eſt poculi genus. Item Armillum, quod vrceoli genus vinarium.

8 ℭ Amphora vas eſt vinarium, quod qui ferunt, vocatur Amphorarii. Horatius i arte. Amphora cœpit Inſtitui cur rent rota, cur urceus exit? Martialis. Amphora non meruit tam precioſa mori Reperio etiã amphoras dictas fuiſſe de uaſis aut foricis excrementiciis. Monumentis enim proditur, Romæ in Angiportis & angulis uicorũ amphoras fuiſſe collocatas, in quibus tranſitores ebrii & uinolenti meiere ſolebant. Quod indicat Caius Ticius Lucilii coætaneus, in oratione, qua legem faniam ſuaſit. Dũ meiunt (inquit) nulla eſt in angiportu amphora, quam non impleant, quippe qui ueſicam uini plenam habeant. Ad hoc faciunt uerba Suetonii ſcribentis Veſpaſianum nouum ſordidumq; tributum reperiſſe, pro amphoris in vrbe reſiciendis, quibus ueſicæ commeantium exonerarentur.

9 ℭ Achana uas erat, quo recondebantur eorum cibaria, qui ad Theorias id eſt rem diuinam Delphos mittebantur,

10 ¶Amphotum vas erat vtrinq; anſatum.

11 ¶Aconita Græcis dicuntur vaſa non illita,quæ calido di/
luta humore aquam in ſe trahunt.

12 ¶Alabaſter ſeu alabaſtrum dicitur perlucidum marmor,
quo antiquitus Vaſa fiebant vnguentaria.Interdum tamen
pro ipſo vaſe capitur.Martia.lib.vndecimo.Quod Coſmi
redolent alabaſtra,fociq; deorum,Cic.lib.2.Quæſt.Acad.
Quibus etiam alabaſter plenus vnguenti putere videtur.

13 ¶Ariſanas Aryſteras,& Aryſtichos pro cyathis inueniri ſcri
bit Cælius.facta ab hauriendo nomenclatura.

14 ¶Antlia vas eſt hauriendis aquis idoneum.Hinc exãtlare
verbum id eſt haurire.Martial.lib.9 Curua laboratas An/
tlia tollit aquas.

15 ¶Bacchar vas eſt vinarium,quod & baccharũ dici poteſt,
à Baccho vt ethymum docet.

¶Eſt & Bacchium nomen vaſis vinarii, quo in ſacrificiis
Bacchi,vtebantur.

16 ¶Baſcauda vas fuit peregrinũ & britannis peculiare. Mar
tial.Barbara de pictis veni Baſcauda Britannis,Sed me iam
mauult dicere Roma ſuam.Iuuenal. Satyra.12.Adde &
Baſcaudas, & mille eſcaria.

17 ¶Batrias vas eſt longo manubrio,quod Trulam nõnulli
vocant.

18 ¶Eſt & Batiola nomen vaſis,Plautus apud Noniũ. Batio/
lam auream octo pondo habebat.accipere noluit.

19 ¶Brochus vas eſt vinarium gallis peculiare,deorſum ver
ſum rotundum & capax,ſurſum verſum veró anguſtum.
Brochus inquit(Budæus) vas fundendo vino accommo/
datum,implendis deplendiſq; culeis & vaſis conditoriis.

20 ¶Carcheſium poculum erat forma procera & circa medi
am partem cõpreſſa,anſis a ſummo ad infimum pertingẽ
tibus.Nomẽ & formã accepit a ſimilitudine cuiuſdã naui/
gii.Nã mediã veli partẽ Carchelon, ſummã vero Carcheſi
um vocabant veteres. Macrobius ait Carcheſiũ poculum
Græcis tantũmodo fuiſſe notum. Cui hac in renõ eſt ad
herendum.Nam Liuius Andronicus Latinorũ poëtarum

uetuſtiſſimus hoc verbo vſus eſt, vbi ait. Florem antlabant
liberi ex Carcheſijs. Pherecydes apud eundem Macrobiũ
ait Iouem Alecmenæ precium concubitus Carcheſium au
reum dono dediſſe, De carcheſiis Virgi. Cape Meonii Car
cheſia Bacchi, Oceano libimus, ait Idem Hic duo rite mero
libans Carcheſia Baccho.

21 ¶ Ciboria proprie dicuntur Colocaſiæ folia in quorum ſi
militudinem pocula facta, idem traxerunt nomen. Hora
tius lib. 2. Car. Obliuioſo leuia Maſſico Ciboria exple.

22 ¶ Concha ab eodẽ Horatio pro vaſe ponitur, ubi ait. Fũ
de capacibus vnguenta de conchis.

23 ¶ Cacabus appellatur vas, in quo pulmentarium coqui-
mus. Nomen traxit à ſono, quem ſupra ignem poſitus facit
Apitius. Capita porrorum ſimul elixabis in Cacabo nouo,
vt aqua ad tertiam deferueat.

24 ¶ Cadus vas eſt vinarium, quo vinum ipſum cõditur. Vir-
gil. in Coppa, Eſt & vappa cado nuper diffuſa picato. Oui-
dius lib. 5. Faſt. Promit fumoſo condita vina cado Ruſtici ca
dos ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitaue-
rũt. Diminutiuum eſt caduſcus, ſignificatq́ꝫ vaſculum, quo
ſuffragia colliguntur.

25 ¶ Calathus vas eſt vimineum, in quo mulieres ſuos fuſos
& penſa reponunt aut violas. Vnde Virgi. de Camilla. Non
illa collo calathis ve Mineruæ Fœmineas aſſueta manus.
Idem. in Bucc. Tibi lilia plenis Ecce ferũt nymphe calathis.
Ouidius lib. 4. Faſt. Hæc implet calathos lento de vimine
nexos. Idem in epiſtolis. Non pudet alcidæ victricem mil-
le laborum, Raſilibus calathis impoſuiſſe manum Claudia
nus libro ſecundo de raptu, Nunc vimine textos Ridentes
calathos foliis agreſtibus implet. Calathus capitur quan-
doqꝫ pro calice vinario apto ad ſacrificia. Vir. Vina nouum
fundam calathis Aruiſia nectar. Martialis Libro nono Ex-
pendit veteres calathos, & ſi qua fuerunt Pocula Mento
rea nobilitata manu. A calathus fit diminutiuũ calathiſcus
eiuſdem ſignificationis cum primitiuo, Catullus. Vellera
virgati cuſtodiebant calathiſci, Politianus in Ruſt. Aut ci-

ſta exportant aut raſilibus calathiſcis.

26 ¶Caldarium dicitur ahenum, quo calida hauritur aqua. Nam caldam veteres calidam aquam dixerunt.

27 ¶Calix vas eſt uinarium, licet Varro dictum velit ab aqua calida, quam veteres in eo bibebant. Conuiuiis enim antiquitus Calida & frigida adhibebantur Iuuenalis. Calidæ gelidæq; miniſter. De Calice Horatius in Epiſt. Fœcundi calices quem non fecere diſertum? Martialis libro quarto Prodat perſpicuus ne duo vina calix. Interdum Calix accipitur pro vaſe, in quo legumina coquuntur. Ouidius Libro quinto Faſt. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat.

28 ¶Calpar uas eſt fictile ſeu dolium. Varro apud Nonium. Quia antequam nomē dolii prolatum, quum etiam id genus vſaorum Calpar diceretur.

29 ¶Caniſtrum ſeu Caniſter dicitur Ciſta ſeu fiſcella contexta vimine. Ouidius lib. Meta. 8. Prunaq; & in patulis redolentia mala caniſtris. Idem lib 2. Faſt, Stat puer & manibus lata caniſtra tenet. Tibullus lib. 1. Hanc pura cū veſte ſequar Myrthoq; caniſtra Vincta geram.

30 ¶Cantharus proprium eſt Liberi patris poculum. Virg. de Sileno. Et grauis attrita pendebat cantharus anſa. Stroza pater. Hinc faginus illi Cantharus effundit glocitanti pocul la collo. Nomen autem ſumpſit a ſimilitudine nauigii eiuſdem nominis, Nam Cantharum nomen eſſe nauigii oſtendit Macrobius ex Menandri teſtimonio.

31 ¶Capis capidis nomen eſt poculi dicti a capiendo. Diminutiuum eſt Capidula. Hac dictione vſus eſt. M. Cato.

32 ¶Ciſta vas erat myſticum, quo vtebantur in ſacrificiis Bacchi. Catullus. Pars obſcura cauis celebrabant orgia ciſtis. Nunc pro capſa capitur aut vaſe negociatorio. Iuuenalis. Iamq; vetus Græcos ſeruabat ciſta libellos. Hinc ciſtifer Mercennarius dicitur. Martialis lib. 5. Nupſiſti Gellia ciſtifero. Diminutiuum eſt ciſtella. Capiturq; pro vaſe, quo ſuffragia populi in creandis magiſtratibus, legibusq; ferendis colligebātur. Cicero ad Herenniū. Saturnius legē fere coe

pit,collegæ intercedere,Ille nihilominus ciſtellā detulit.

33 ℭCapſa à capiendo dicitur,ſignificatq́ꝫ loculamentum ſeu vaſculum,quo aliquid includitur.Diminutiuū eſt capſula.

34 ℭCapſaces capit̄ ꝓ Lechyto & oleario vaſe.Cyprianᵘˢ li. 1.Epi.Fidelia fratris ñ deficiet,& capſaces olei nō minuet̄.

35 ℭCapula vas eſt vinarium,quo vtebantur veteres.Anſatū erat,& manu facile capiebatur. Vnde indictum nomen. Varro. Capis & minores capulæ à capiendo nominantur, qđ anſatæ ſint.Eſt & aliud eiuſmodi,quod Capiſteriū dicit̄.

36 ℭCapriīculū vas eſt fictile, detorto à capacitate & hymo.

37 ℭCarthallū Hiero.in Deutero.poſuit ꝓ caniſtro Tolles(inquit)de cūctis frugibus tuis primitias,& pones i Carthallo.

38 ℭCorbis ciſta eſt viminea, qua vtuntur meſſores. Propertius lib.4.Corbis in impoſito pondere meſſor eram.Cicero in oratione pro Seſtio. Meſſoria ſe corbe contexit. Varro lib.1.de Re.Ruſt.Ad corbem meſſe factam ſpicilegium venire oportet.Diminutiuum eſt Corbula. Cato dicit corbulas amerinas quatuor villico neceſſarias eſſe, id eſt ex amerina ſalice contextas. Fuit enim Ameria vrbs vmbriæ quondam ſalicibus ferrax.Vnde Virgil.Atq́ꝫ amerina parat lentæ retinacula viti.

39 ℭCatinus ſeu catinum vas dicitur,in quo iurelentū aliquid ad eſcariam menſam reponitur. Horat. libro ſecundo Sermo.Anguſtoq́ꝫ vagos piſces vrgere Catino. Cato, Carinū fictile vngito oleo.Vbi bene omnia commiſcueris in Catinum indito.Catinum texto operito.

40 ℭChytra ſeu chytron,latine dicitur olla.Idem ſibi volunt Chytrapos & Chytrapida.

41 ℭCiſſimbiū dicitur ligneū poculum ex hedera,quod Homerus Cyclopi ab vlyſſe datum ſcribit.Huius poculi Euripides & Callimachus apud Macrobium.mem in erunt.

42 ℭClepſidra dicebatur vas vitreum modico foramine pertuſum horas dimentiens,in cuius fundo erat canalis guttatim aquam emitens.Nunc Cleſydras plærīq́ꝫ vocant ea vaſcula multis ſubterforaminibus pertuſa,quibus æſtiuo tē pore horti irrorantur.

43 ¶ Coculum vas æneũ aptũ cõ ctionibus. Plautus. Aeneis coculis excocta eſt mihi omnis materia. M. Cato vtitur.

44 ¶ Colum vas eſt vinarium. contextũ viminibus, dictũ à colando Virgil. Colaq; prælorum fumoſis diripe teſtis.

45 ¶ Cophinus greca eſt dictio. Corbem latine interpretatur Priſcianus. Iuuenal. Saty. 3. Iudæis, quorum Cophinus, fœnumq; ſupellex.

46 ¶ Cotyla vas eſt aptũ bibẽdę aquæ aut vino, quo Diogenẽ vſum fuiſſe ferunt. Capit autẽ ſex vncias. Mar. li. 8. Poſt hunc in Cotylla raſa ſe libra data eſt. Capitur etiam Cotyla pro manus cõcauitate. Cotyla animalia. dicunt garrula.

47 ¶ Crateram Nonius ait eſſe vas vinarium, Craterem vero oleariũ, Ego differentiam hanc credo nihili fieri ab autoribus Virgi. Crateras magnos ſtatuunt, & vina coronãt, Idẽ Craterasq; duos ſtatuam tibi pinguis oliui. Ouidius lib. 2. Faſt. Coruus inauratum pedibus cratera recuruis Tollit. Rariſſime Cratera fœmineum reperitur ſi repetiatur.

48 ¶ Creterra vas eſt aptum hauriendæ aquę, nos ſitulã vocamus. Neuius apud Nonium. Vidimus prætet amnem creterris ſumere aquam ex ponte.

49 ¶ Cucumæ vaſa ſunt ænea ad calefaciendam aquam. Ambroſius. Dii tui aut ærei ſunt, ex quibus cucumæ melius fiũt ad vſus hominum.

50 ¶ Culigna vas eſt potorium. Cato. Culignam in fœno greco ponnito, vt bene oleat. In eo vinum tantum reponebat.

51 ¶ Cumera vas eſt frumentarium, ſeu quo frumenta recondũtur. Horatius lib. 3. Ser. Cur tua plus cumeris laudes granaria noſtris. Idẽ lib. 1. Epiſt. Forte per anguſtam tenuis vulpecula riman Repſerat in cumeram frumenti.

52 ¶ Cuppæ dicunt maiora vaſa ex ligno ad condiendum vinũ in quibus vinitores pedibus primũ vuas calcãt, Lucan. lib. 4. Namq; retem vacuæ ſuſtentant vndiq; cuppæ.

53 ¶ Cyathus paruum eſt poculum vinarium, Hinc cyathiſſare Plautinum uocabulũ id eſt bibere. Stare ad Cyathum dicuntur pincernæ & preguſtatores, qui principibus vinum præminiſtrant. Horatius. Puer quis ex aula capillis Ad

cyathum ſtatuet vnctis. C. Memmius obiecit Iulio Cæſa/ri, quòd ad cyathum & vinum Micomedi ſtetiſſet, autore Tranquillo

54 ℭ Cymbium poculum eſt vinarium a cymbæ ſimilitudine nuncupatum. Alii Cymbium per ſyncopam dictum putăt, quaſi Ciſſymbium; vt eſt apud Macrobium. Varro apud Nonium. Item erant (inquit) vaſa vinaria, ſicut cymbium Aquilinæ patere, gutti, Sextarii. Eſt tamen cymbium Lactis quoq; poculum. Virgil. Inferimus tepido ſpumantia Cymbia Lacte.

55 ℭ Croſſus vas eſt, cui oleū & vnguenta imponūtur. Plu/tarchus in Ariſtide. Subſequuntur lactis & vini libationes in amphoris, Olei quoq; ac vnguenti Croſſos liberi adoleſceătes deferunt.

56 ℭ Cyrtum vas eſt piſcatorium, quod in alueorum anguſtiis terræ infigitur, vt eo ſe intromittant piſces.

57 ℭ Cottabus vocatur Phiala ſeu peluis ænea. Interdum ca/pitur pro genere potionis.

58 ℭ Cirnea vas eſt vinarium Plautus in Amphitrione Cadus erat vini, inde impleui Cirneam.

59 ℭ Cululli calices erant fictiles, quibus pōtifices virginesq; veſtalles in ſacris vtebantur. Horatius lib. 1. Car. Diues & aureis Mercator exſiccet Gulullis Vina. Idem in arte. Reges dicuntur multis vrgere culullis, Et torquere mero, quē per ſpexiſſe laborant.

60 ℭ Cratanio Cranion, Cylichnides pocula ſunt apud Cæli/um. Apud lacones fuit Cothon. Vnde Acratocotonas voc/ant merum vbertim haurientes. Et ebrietas Cothoniſmus dicitur. ſunt & Cononiæ de artificis nomine.

61 ℭ Cypellum dicitur a græcis poculum ad interna proclinatum. Vocat & Amphicypellū, velut vndiq; intro inflexū.

62 ℭ Depeſta fuit poculi genus, quo vtebantur vetuſtiſſimi.

63 ℭ Diota vas erat fictile & vtrinq; anaſatum, aptiſſimum ſeruando vino. Horatius lib 1. Car. atq; benignius Deprome/re quadrimum Sabina O Thaliarche merum diota.

64 ℭ Diſcus vas eſt eſcariū, in quo reponunt carnes & alia ci

barîa.Apuleius.Cœnarũ reliquiis diſcus ornatus. Capitur
etiam proludo & rotundo lapide,quem in ſublime iacula-
bantur iuuenes.Ouidius libro decimo.Splendeſcũt, latiq;
tenent certamina diſci,Quem prius aërias libratum Phœ-
bus in auras Miſit & oppoſitas diſiecit pondere.nubes.

65 ¶ Dolia(inquit Nonius) vaſa ſunt grandia,in quibus vi-
num reconditur.Cato de Re Ruſt.Eos cõculcatos.in dolia
picata indito.

66 ¶Decemmodiæ & Trimodiæ vaſa ſunt ruſtica, quibus
Ruſtici in ferendo frumento(dum ferunt) vtuntur His vo
cabulis vtitur Columella,

67 ¶Fiſcina vas eſt vimineum aut iunco textum.Plynius.Frõ
darias piſcinas quatuor implere fundatorem iuſtum eſſe
autumat.Eſt autem proprie vaſculum illud,quo exſiccãtur
caſei.Virgil.in Coppa.Sũt & caſeoli,quos iũcea fiſcina. ſic-
cat.Politianus in Ruſtico.Cõtextaq; cãnis Fiſcina lacte ma
dens. Diminutiuum eſt fiſcella itidem vaſculum virgulteũ
ſignificans,quo lac colatur,dum caſeus imprimitur.Virgi.
Et gracili ficellam texit hibiſco.Tibullus li. ſecundo Tunc
fiſcella leui detexta eſt vimine iunci,Vtraq; etiam dictio ca
pitur pro vaſe,in quo maioris ſummæ pecunia reponitur
Aſconius.Sportæ.ſportulæ.& ſportellæ nũmorum ſunt re
ceptacula.Et ſacci,ſacculi,& ſacelli,crumenæ ,manticæ &
marſupia.Item fiſci fiſcinę & fiſcelle.

68 ¶ Fideliam Nonius ait vas eſſe Samium ad plurimos vſus
Plautus in Aul.Mulſi cõgialem plenam tibi faciam fideliã.

69 ¶Frixorium dicitur ſartago,in qua quid frigitur. Nomen
a ſono deductum.

70 ¶Futis vas erat aquariũ,quo aqua in tricliniũ infundebãt,

71 ¶Guttus poculũ,erat quo in ſacrificiis vtebãtur,quod for
te oris eſſet anguſti,& guttatim diſtillaret.Plynius. lib,16
Cap.39.Manius Curius iurauit ſe ex præda nihil attigiſſe
præter guttum faginum,quo ſacrificaret.Gellius Libro.17.
Guttum Samiũ imprudens inanẽ(antquem ſi eſſet oleum)
affert.

72 ¶Gabatæ vaſa ſtant concauata, in quibus reponebãt

pulmentaria & edilia. Martialis Lib. 7. Tranſcurrunt Gab-
batæ, volantq; lances, Has vobis epulas habere lauti.
73 ℭ Gutturnium uas eſt gutturoſum, ex quo aqua guttatim manat ad lauandas manus. Fluit autem ſtillatim propter oris anguſtias,
74 ℭ Gaſter genus eſt vaſis. Gaſteriū dixit Ariſtophães. Qua li eſſet forma, non reperi.
75 ℭ Hydriam latine vocamus vrnam aquariam. Budæus. Lagena vas eſt ea forma, qua hydriæ fictiles hodie a Bellouacis importantur.
76 ℭ Heracleum dici voluũt poculũ, in quo enauigauerit Hercules, ac eſſe Solis proprium In eo genere ſunt Ethaniũ & Hemitomus. Fuit & Holmon poculi genus Ceratio ſimile.
77 ℭ Iſthmus poculum erat Cypriis peculiare teſte Cælio.
78 ℭ Linter genus eſt dolii ruſticam. Tibullus Lib. 1. Aut mihi ſeruabit plenis in lintribus vuas Eſt etiam lignum cauatum inſtar nauiculæ. Vnde & pro naui ſolet accipi.
79 ℭ Lanx vas eſt latum & rotundum minus excauatum quã patina. Apta lanx rebus diuinis Auſonius. Thuribula & pateræ, quę tertia cura deum lanx. Virgilius Libro ſecundo Geor. Lancibus & pandis fumantia reddimus exta. Capitur etiam pro vaſe eſcario. Iuuenalis. Aſpicce quammagno diſtendat pectore lancem.
80 ℭ Laſanum vaſculum eſt ad euacuandum ventrem. Horatius. Te pueri Laſanum portantes Oenophorumq;.
81 ℭ Lebeteres dicuntur vaſa ænea apta coquẽdis carnibus aut aliis rebus. Ouid. lib. 12. Et prima pocula pugna Miſſa volant, fragilleſq; cadi, curuiq; lebetes. Idẽ in Epo. Viginti ſul uos operoſo ex ære lebetes. Virg. lib. iii. Aene. Ingens argẽtum, Dodonæoſq; lebetes.
ℭ Larcos vas eſt in quo feruntur carbones.
82 ℭ Lechytus vocatur ampulla olearia. Hinc prouerbium. Lechyto pinguior. Hieronimus lib. iii. Regum. Hydria farinæ non deficiet, & lechytus olei non eſt imminutus.
83 ℭ Lepiſta uas eſt ampullæ ſimile. Varro de vita patrum apud Nonium. Aliqui venditant oleum. Lepiſtæ etiam nũc

Sabinorum ſani pauperioribus plæriſq; aut fictiles ſunt aut æneæ.

84 ¶Luter uas eſt, quo diluitur vinum,& immiſcetur aqua. Hieronymus in Iouinianum vtitur.

85 ¶Labrum vas eſt aptum balneis & thermis, Dictum à lauando. Cicer. in Epiſt Labrum ſi in balneo non eſt, fac vt ſit. Virg. Sicut aquæ tremulum labris vbi Lumen ahenis Sole repercuſſum aut radiantis imaginæ Lunæ.

86 ¶Larbaſium & leſbium Cęlius reponit inter pocula,& lyciurges inter Phialas.

¶Lagena vas eſt fictile ad formam hydriæ. A tereti enim collo diſtenta laxitas ſenſim ad imum gracileſcit. Martialis. Nulla cœnatis pila eſt præcincta Lagenis.

87 ¶Malluuium ſeu malluuiæ, vas eſt in quo lauãtur manus.

88 ¶Manſiſterna vrceus eſt aquarius. Plautus. Effer manſiſternam cum aqua foras.

89 ¶Matella vas eſt vrinarium,& in quod emittitur lotium. Martialis lib. x. Diſpeream ſi tu Pyladi præſtare matellam Dignus es, aut porcos paſcere Pirithoi. Plautus in Amphi. Nec tu poſtulas metellam unam infundi in caput tuum. Diminutiuum eſt matellio, eiuſdẽ ſignificationis. Varro. Poſtulatet Trulleum, matellionem, peluim.

90 ¶Mergus mergoris, nomen eſt uaſis à merendo dicti. Capitur forte pro ſitula.

91 ¶Metreta nomen eſt menſuræ, Interdũ accipitur pro amphora vinaria, ſeu alio uaſe. Martialis lib. v. Plurimus Hiſpanas mittet tibi nauta metretas. Iuuenalis Saty. iii. At hic tignum capiti incutit, Ille metretam.

92 ¶Miſtarius vas, quo vinum aqua miſcetur. Lucilius. Vrceus aut gemina longus miſtarius vrna.

93 ¶Mortarium vas eſt in quo aliquid tunditur piſtillo. Pla. in Aulu. Cultrum, ſecurim, piſtillum, mortarium, quæ vtenda vaſa ſemper vicini rogant. Aquam in mortario tundere Adagium eſt de inani opera.

94 ¶Mulctra quandoq; capitur pro vaſe, in quo mulgetur. Virg. libro iii. Geor. Quam magis exhauſto ſpumauerit

vbere mulctra, Læta magis preſſis manabunt vbera mammis. Politianus in Ambra. Complerant olidam ſupra caput vbera mulctram.

95 ℭ Metaniptrum calix erat, quo poſt cœnam vtebantur veteres, vbi lauiſſent. Maſtus à Paphiis nuncupatur poculum. Mathallides quoq; eiuſdem ſunt vſus.

96 ℭ Naſſa vas eſt piſcatorium, quo quum intrauit piſcis, egredi nequit. Plautus. Nunquã ex iſta naſſa hodie eſcam. petã Cicero ad Atticum lib. xv. Ex hac naſſa exire cõſtitui, non ad fugam, ſed ſpem mortis meliorem,

97 ℭ Naſiterna vas eſt aquarium anlatũ ac patens. Varro de Re ruſtica. Vt ex ære ahena. vrceos naſiternam faceret.

98 ℭ Nanum vas eſt breue & latum. Calepinus ait aliter dici Situlum barbatum.

99 ℭ Neſtorida Cælius ait poculũ fuiſſe, quo ſit vſus Neſtor.

100 ℭ Obba genus eſt poculi. Pontanus in Lepidina. Obbam lactis, & hæc fumanti farta caniſtro.

101 ℭ Oenophorum, vas eſt vinarium, aptum ferendo vino, vt græca compoſitio docet. Iuuenalis. Tandem illa venit rubicundula totum Oenophorũ ſitiens. plena quod tenditur vrna Admotũ pedibus.

102 ℭ Olla genus eſt vaſis. Varro. Cato ait vuam vimineam in ollis commodiſſime condi. Plynius lib. xxxiiii. Quidam in ollis fictilibus tuſam urunt, ac lauant in mortariis, poſtea ſiccant. Aula in eadẽ ſignificatione poteſt accipi. Vnde Plautinæ Aululariæ inditum nomen.

103 ℭ Orca vas eſt capaciſſimum hiſpanis peculiare, quo ſalſamenta vinum & oleum & Salgana condebantur. Nomen traxit ab Orcæ marinæ ſimilitudine. Perſius, Anguſtæ collo non fallier orcæ. Varro apud Noniũ. Sed vbi conditum vinum nouum Orcæ in Hiſpania feruore muſti ruptæ.

104 ℭ Oxybaphum dicitur vas acetariũ, Cratinus poſuit pro poculo. Onyx calix erat ligneus.

105 ℭ Patela vas eſt latum & aptum condendis obſoniis. Horatius lib. i Epiſto. Nec modicã cœnare times olus omne patella. Martialis. Quamuis lata gerat patella Rhombum.

106 ℂ Peluis vas eſt aquarium, in quo proprie pędes lauãtur, quamuis etiam dicatur de aliis rebus

107 ℂ Perſilũ vas erat picatum, in quo ſeruebant vnguenta.

108 ℂ Phiela vas erat uinarium aut aquarium. Iuuenalis Saty ra. v. Virro tenet Phialas, tibi non committitur aurum. Cõ flabatur enim auro. Noſtri phialas uocant vaſa vitrea, in quibus acetum aut aliquid ſimile reconditur.

109 ℂ Patera poculum eſt latum ac patens. Virg lib. iiii. Aene. Ipſa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.

110 ℂ Patina uas eſt, in quo dapes elixæ & iurulente feruntur ad menſam à petendo, vt liquet,

111 ℂ Pelluuium ſeu pelluuia uas quo lauantur pedes à per luendo.

112 ℂ Pocullum vas quo bibitur. Virg. Pocula bina nouo ſpu/ mantia lacte quotãnis. Val. Flaccus. Pars epulas manibus, pars aurea geſtant Pocula. Interim poculum capitur pro ipſa potione. Syllius. Et Ambroſiis aruiſia pocula ſuccis. Virg. li. 2. Geor. Pocula ſiquando ſæuæ infecere nouercæ. Diminutiuũ eſt pocillũ. Plautus. Tecum vna poſtea, tecum ęque pocilla potiter. Hinc pocillatores dicunt pincernæ.

113 ℂ Pollubrum uas aquatile ad lauãdas manus. Liuius apud Nonium. Argenteo pollubro & aureo gutto. Fabius pi/ ctor apud eundem. Aquam manibus dato, pollubrum ſini/ ſtra manu teneto.

114 ℂ Præferriculum vas erat æneum ſine anſa & patens, quod in ſacrificiis ſolebant præferre.

115 ℂ Pſycter vas eſt ad uſum menſæ celebre, teſte apud Gæ lium Polluce. Ipſum refrigerandi commoditatibus deſti/ natum erat. Pſycteres tamen Nicander poſuit pro um/ broſis locis. Plutarchus pro vaſe in vita Alexandri magni. Glaucum medicum (inquit) in Theatro nactus abſentem, caprum prandit aſſatum, & ingentem vini Pſycterẽ hauſit.

116 ℂ Pyrſophorum uas eſt grandius, cui ſuccenſa imponun/ tur ligna.

ℂ Podoniptrum uas eſt, in quo pedes lauantur. Vnde & uo càbulum inditum à Græcis.

118 ℭPanathenaicum nomen eſt poculi, apud Poſidonium. quo etiam in genere ſunt Pellicæ.

119 ℭPellæ ſeu pellides. vaſa ſunt quibus excipitur lac, dum mulgetur.

ℭInter pocula etiam numerantur Priſtis, Procytis. Panaria dicuntur vaſa viminea, quibus panes inferuntur ad mēſam. Statius lib. 1. Syl. Hi panaria candidasq́ mappas Subuectant, epulasq́ lautiores. Diminutiuum eſt panariolum Martia. Cum panariolis tribus rediſti. Suetonius in Caligula. Sparſit & miſſilia variarum rerum, & panaria cum obſonio viritim diuiſit. Idem in Domitiano., Septimontiali ſacrorum quidem die ſenatui equitiq́ panariis, plebiis ſportellis cum obſonio diſtributis.

120 ℭParopſis vas eſt eſcarium. Martialis. Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra Alecem. Iuuenalis Saty. iii. quàm multa magnaq́ paropſide cœnat.

121 ℭQuallus vas eſt vimineum, per quod vinum è prælo guttatim defluit, quum calcatur vua, Virgil. Tu ſpiſſo vimine quallos Collaq́ prælorum fumoſis diripe tectis. Colu. li. 9. Vt palis in parietem vehementer actis vimineos quallos ſuperponant. Pontanus. Vidit ea pictos melius contexere quallos. Ply. lib. xvii. Quas ſi longus ferre libeat, in quallis ſtatim aut vaſis fictilibus defodere propagines aptiſſimum. Diminutiuum eſt quaſillus. Tibullus lib. 4. Sit tibi cura Togę potior, preſſumq́ quaſillo Scortum. Capitur etiā Quallus pro calatho, in quo virgūculæ ſuos reponunt fuſos.

122 ℭRhytium vas eſt lunari ſpecie. Martial. In Rhytio poteris Phœbe lauare pedes.

123 ℭSympiuium vas erat uinarium, quo utebantur in ſacrificiis. Ply. lib. xxxv. In ſacris quidem etiam inter has opes, nō myrrhinis, criſtallinisue, ſed fictilibus prolibat Sympiuiis. Iuuenal. Saty. 6. Sympiuiū ridere Numæ, paruūq́ Catinū

124 ℭSagana dicitur uas, in quo aliquid teritur. Nomen eſt etiam ueneficæ apud Horatium.

125 ℭSalinum vaſculum eſt in quo ſal reponitur, ad menſæ

uſum, aut ſacrificia. Horatius Viuitur paruo bene, cui pater num Splendet in menſa tenui Salinum. Perſius. Purum & ſine labe ſalinum,

126 ℂ Sartago dicitur patella in qua caro frigitur. Aliter uocatur frixorium. Hieronimus. Iuſſit igne admoueri, & adhuc ſpirantem torreri in ſartagine.

127 ℂ Scaphium uas eſt excrementitium, & ad recipiendam corporis fæcem. Aliter uocatur matella. Iuuenal, Saty. 6. Et ride poſitis ſcaphium quum ſumitur armis. Capitur quandoq; pro omni uaſe lati orificii. Lucretius lib. 6 Etiamen ta ſimul ferri, furere intus ahenis In ſcaphiis. Vitruuius In eoq; collocetur circiter Solis occaſum ſcaphium æreum aut plumbeum, aut peluis.

ℂ Scyphus uas eſt potorium Herculi dicatū, quo ueteres
128 in conuiuiis & ſacrificiis utebantur. Cælius ait Scyphos quaſi Scythos à Scythis populis, quibus frequens eſt ebrietas. Hinc Scythiſſare id eſt inebriari. Inte Scyphos laudantur in primis Bœotii, quibus Hercules primum in expeditionibus uſus eſt. Deinde Rhodiaci, ſequentibus Siracuſiis De Scypho Virgil. Et ſacer impleuit dextram ſcyphus.

ℂ Scutra ſeu ſcutula vas eſt forma rotunda, aliquanto mi-
129 nor diſco. Martialis accepit pro vaſe octo unciarum lib. 2. dicens. Beſſalem ad ſcutulam longo peruenimus æuo. Idē Sic implet gabatas, paropſideſq;, Et leues ſcutulas, cauaſq; lances. Nos etiam ſcutellam dicimus

130 ℂ Scutriſca uas eſt itidem rotundum, quod a ſcutra videtur deduci. Cato de re Ruſtica vtitur.

131 ℂ Seria vas eſt oblongum & fictile. Liuius: Et in uico hiſtrio, fontem tanta vi aquæ fluxiſſe, vt ſerias doliaq; (quæ in eo loco erant proluta) velut impetur torrentis tullerit.

132 ℂ Sitarchia vas eſt repoſitorii cibi Hieronymus li. 1. Regū Panis deficit in ſitarchiis noſtris, & ſportulā nō habemus.

133 ℂ Situla ciſta erat, qua ſuffragia populi colligebant in creandis magiſtratibus legibuſq; ferēdis. Dicim⁹ & ſitella Cicero p Cornelio. Neq; maius eſt legere codicē, quū itercedat quā Sitellā ipſam cū ipſo itercessore deferre. Situla ēt capit

pro vaſe,quo aqua hauritur,Plautus.Si hanc ſitulam accẽpero,omnem illi puteo animam intertraxero.

134 ℭSporta ſeu ſportula,vas eſt vímineũ caniſtro non diſimilẽ Aliter poteſt vocari Corbis,Saluſtius li.2. Hiſtoriarũ. Emulis canes Sportis dímittebant,Capitur etiam pro diſtributione pecuniæ in populum,aut cibis ipſis; qui diſtribuebãtur.Iuuena.Saty.1.Nũc ſportula primo Limine paruaſe de turbæ rapienda togatæ.Suetonius in Domitiano. Septimontiali ſacrorum die,ſenatui,equitiq; panariis,plebeiis ſportellis cũ obſonio diſtributis.

135 ℭStrigilecula,genus eſt vaſis.Apul.iuxtaq; honeſtam ſtrigileculam recta faſtigiatione clauſulæ,flexa tribulatione ligulæ ut & ipſa in manu capulo moraretur,& ſudor ex ea riuulo laberetur.

136 ℭSueturniũ vrceolus eſt ſeu guttus ex quo aqua in peluuium diſtilat.

137 ℭSytropes Sytropedis,vas eſt fictile tribus fultũ pedibus

138 ℭSolium vas erat quo lauabantur,qui nolebant in thermis ſudare.Factum eſt olim tanto ſumptu,vt eſſet argenteum,quo mulieres lauabantur. Martialis lib.2.Zoile. quid Solium,ſubluto podice perdis.Plynius aliter videtur accepiſſe lib.35. Vbi ait,Quin & defunctos ſeſe multi fictilibus condi maluere.

139 ℭSyricũ vas erat plexile,in quod coniciebantur fici. Seleucides Athenæus pro poculis poſuit.Stamnium a Polluce numerantur inter vaſa vinaria.

140 ℭSinum vas erat ſinuoſum.aptum condendo lacti.Virgil. Sinum lactis,& hæc tibi liba Priape quotannis. Syntheſis vas eſt fictile,ex diuerſis vaſis compoſim.Martialis. Septenaria ſyntheſis Sagũthi. Statius. li.4.Syl.Vnã mittere ſyntheſin quid horres Albotum calicum,atq; cacaborum.

141 ℭTepidarium vas eſt,in quo aqua tẽperat . Tinnia apud antiquos vaſa fuerunt vinaria

142 ℭTriental vas eſt.tertiam partem ſextarii capiens.

143 ℭTrua ſeu diminutiuũ Trulla,genus eſt vaſis dictum a terẽdo.eo vaſe aqua fundebatur in lauatrinam.Fiebat Trulla

ex ære

ex ære Corinthio & argento. Martialis poſuit pro ſcaphio libro nono dicens. Clinicus Herodes Trullam ſubduxerat ægro. Horatius pro vaſe pototio dicens. Qui Velentanum feſtis potare diebus Campana ſolitus Trulla, vappáq; pro feſtis.

144 ¶Trulleum vas eſt latum & aquatile, quo Perluuntur manus. Varro apud Nonium. Itaq; ea ſibi modo ponere ac ſuſpendere quæ vtilitatis poſtularet, Trulleum, matellionem pelum naſiternam,

145 ¶Talarus vocatur calathus, qui contexitur viminibus, in quo coagulatur caſeus.

146 ¶Thargelus dicebatur olla, in qua percoquebantur fructuum primiciæ in honorem Apollinis. Tragelaphum Cælius numerat inter pocula.

147 ¶Thericlæum poculũ eſt vinarium, in quo bibitur à Thericle quodam inuẽtore nominatum. Hinc natum adagium, Thericlæi amicus. In paraſytos & amícos menſæ.

148 ¶Vannus fœminei generis vas eſt latum & vimíne cõtextum, quo ſordes a frumẽtis auferuntur. Alii cribrum cereale vocant. Columella. Ipſæ autem ſpicæ melius fuſtibus tũdu ntur, vannii expurgantur.

149 ¶Vrna vas eſt fictile, quo hauritur aqua. Pontanus. Non riui crepitantis opem non fictilis vrnæ. In vrna etiam quãdoq; vinum & oleum reconduntur. Cato de re ruſtica. Vrnæ oleariæ, vrcei aquarii vinariæ vrnæ, alia vaſa ænea Capuæ. Dicimus etiam vrnarium. Teſtis apud Nonium Varro.

150 ¶Vrceus vas, quo aqua effunditur in vrnam. Diminutiuũ eſt vrceolus. Cato. de Re ruſti. de hoc & aliis compluribus ſic ait. Item in cella olearia hæc opus ſunt. Dolia olearia & opercula, & labra olearia. 14. Conchas maiores duas & minores duas, Trullas æneas tres, Amphoras olearias duas, vrceum aquarium vnum, vrnam quinquagenariam vnam ſeſtarium olearium vnum Labellum vnum, Infudibula duo, Spongias duas, Vrceus fictiles vrnales duos, Trullas ligneas duas,

¶Figuli.

Dibutades	Lyſiſtratus	Arceſilaus
Idiochus	Dimophilus	Praxiteles
Rhetus	Gorgaſus	Turianus
Theodorus	Galcoſthenes	Vatinius
Encirappus	Poſſunius	Thericles
Eugrammus		

Diburades Siconius primus fuit figulus Corinthi, qui ex Creta docuit fingere, primuſq; perſonas tegularum extremis imbricibus impoſuit. Vide Plynium libro. 35. capitulo vndecimo. Sunt qui in Samo primos omnium plaſticen inueniſſe Ideochum, Rhetum, & Theodorum tradant. Author idem Plynius. Encirapus & Eugrãmus Italiæ plaſticen tradiderunt. Hominis imaginẽ gypſo ex ipſa facie primus omnium expreſſit, cæraq; in eam formam gypſi infuſa emendare inſtituit Lyſiſtratus Sycionius frater Lyſippi. Hic & ſimilitudinem reddere inſtituit, & de ſignis effigiem exprimere inuenit, Plaſtæ laudatiſſimi fuerunt Dimophilus & Gorgaſus. Calcoſthenes cruda opera fecit Athenis. M. Varro tradit ſibi cognitum Romæ Poſſunium, qui tubas, & piſces fecerit quos aſpectu diſcernere à veris non potuiſſes. Idem magnificat Arceſilaum Luculli familiarem cuius proplaſtice pluris vænibat ab artificibus ipſis quam aliorum opera. Idem fecit Venerem genitricem in foro Cæſaris. Praxiteles plaſticem matrem ſtatuariæ, ſculpturæq; & celaturæ eſſe dixit. Neque vnquàm aliquid fecit, antequàm finxit. Turianus Iouis effigiem fictilem in capitolio dicauit. Fecit & Herculem eadem materia. Tales enim effigies deum tunc erant laudatiſſimæ. Hæc omnia habet Plynius libro. 35. Vatinius Beneuentanus calices vitreos faciebat. Hinc vaſa Vatinia dicuntur vitrea. Martialis libro decimo Vatiniorum proxineta fractorum. Idem in Diſtichis. Vilia ſutoris calices monumẽta Vatini Accipe. Thericles figulus fuit Corinthius, a cuius nomine fictilia quædam vaſa Therichea dicta ſunt.

¶ Sacculorum nomina,

Loculi	Aſcopera	Veleiæ
Marſupium	Sacciperium	Scortea
Mantica	Fiſci	Hippoperæ
Calathus	Fiſcinæ	Paſceolum
Quallus	Fiſcellæ	Bulga
Pera	Sportulæ	
Culleus	Crumenæ	

SAccus in primis dicitur culleus ſeu maius marſupium in quo frumentum, aut quid aliud reconditur. Diminutiua ſunt ſaccullus & ſacellus. Iuuenalis Saty. vndecima. Saccullus e cœlo deſcendit. Saccus niuarius dicebatur pannus lineus quo niues attenuabantur, vnde refrigerabantur vina. De hoc Martialis. Attenuare niues norunt, & linthea noſtra. Saccularii dicuntur latrones & inciſores marſupiorum. Plautus appellat zonarios ſectores. Græci Balantiotomos. Aeſchines apud Celium. Adducet (inquit) illum veneficum, Balantiotomum, qui remp. incidit.

¶ Loculus ſeu loculamentum dicitur capſa in qua ſeruatur pecunia. Martialis. Hos niſi de flaua loculos implere moneta Non decet argentum vilia ligna ferent. Ouidius libro ſexto Faſt. Gramina continuo loculi depromit eburnis.

¶ Marſupium. Cato, Maiorem curam habere marſupii noſtri, quàm vitæ.

¶ Mantica dicitur pera viatoria. Pera capitur pro ſacculo. Erat autem peculiaris cynicis. Martialis libro. 4. Cum baculo peraq; ſenem. Idem in Diſt. Dormiat & tetrico cũ cane pera rogat. Compoſitum eſt hippopera, equeſtris capſa Et ſacciperium ex pera & ſacco.

¶ Fiſci, Fiſcinę & Fiſcellę dicuntur marſupia, in quibus reconduntur pecuniæ publicæ Vnde confiſcare verbum. Iuuenal. Saty. 3. Res fiſci eſt vbicunq; natat.

¶ De paſceolo Plautus in rudente. Nummi (inquit) octingenti auri in marſupio inſerunt præterea centum denaria

Philippea in paſceolo ſeorſum, Idē de ſacciperio & vidulo. Quę nā balena inquit, meū vorauit vidulum, aurī atq; argentū vbi omne cōpactum fuit? Eadem illa credo quæ meū marſupiū, quod plenum argenti fuit in ſacciperio,

❡ De hippoperis Anneus. Seneca in Epiſtolis. Cantherio (inquit) vehebantur impoſitis quidem hippoperis, vt ſecū utilia portarent.

❡ Veſtimentorum genera.

1	Abolla	25	Colobium		Femoralia
2	Adaſus	26	Crocotula	50	Gauſapina
3	Amictorium		Crocoton	51	Galericum
4	Aulæa	27	Candys	52	Galerus
5	Amphitapæ	28	Cucullus		Galbanium
6	Arſineum	29	Chiton	53	Hemitogium
	Anaxyris	30	Conopeum		Homoſeum
7	Brachialia	31	Cinctus gabin⁹		Hypotichos
	Burrhanicum	32	Cæſiceum		Hemiploidion
8	Brachæ	33	Carbaſus	54	Ianthina
9	Bardocucullus	34	Culcitra	55	Impluuia
10	Batrachides	35	Caſiaca	56	Induſium
	Badiacus	36	Capyris	57	Infula
11	Birri		Calaſiris	58	Ias
12	Cyclas	37	Chortæus	59	Lacerna
13	Cento		Caunaces	60	Lena
14	Calantica	38	Diphthera	61	Lanetum
15	Caliga	39	Diplois	62	Latuſclauus
19	Calyptra	40	Dalmatica	63	Limbus
17	Caltula	41	Dextrocherii	64	Lumbare
18	Capitium	42	Endromis	65	Leuidenſa
19	Caſtulla	43	Encimibomata	66	Maſtruga
20	Cauſia	44	Epheſtris		Mollicina
21	Chalaſis	45	Epitogium	67	Multicia
	Campeſtre	46	Exomides	68	Mantile
22	Chirodita	47	Flamea	69	Manica
23	Chlamys	48	Foreſe	70	Mamillare
24	Chlęna	49	Fœminalia	71	Myotun

	Mandya		Perineſum	104	Subligaria
72	Nebris	88	Rhenones	105	Syndones
	Otho	89	Ralla	106	Subarmalia
73	Paludamentũ	90	Rechidimna		Singiliones
74	Penulla	91	Reciulum	107	Stola
75	Puluinar	92	Regilia	108	Sytheſis
76	Palla	93	Richa	109	Toga
77	Parnacides	94	Reticulum	110	Tyara
78	Patagium		Rhiza	111	Tibiale
79	Peplum	95	Strophium	112	Tunica
80	Periſcelis	96	Sagum	113	Tyriantina
81	Periſzonium		Sagulum	114	Tapetum
82	Pileus	97	Semitogium		Trabea
	Petaſus	98	Stragulum	115	Ventrale
83	Poderis	99	Strigium	116	Venſica
84	Polymitus	100	Subcula	117	Vmbella
85	Prætexta	101	Sudarium	118	Xerapellinæ
86	Palium	102	Syrma	119	Xyſtis
87	Phelo	103	Supparus		

1 ABola veſtis erat tragica & grauiorum perſonarum. Ea vtebantur externi reges, Erat enim magni ſplẽdoris & pretii. Martial. libro quarto Cærea quem nudi tegit vxor Abolla grabati. Idem libro octauo Neſcit cui dederit Tyriam Criſpinus abollam. Suetonius ſcribit Pompeium quendam baculo percuſſum fuiſſe à Caligula quòd ſpectacula ingreſſus, conuertiſſet omnium oculos fulgore purpuræ Abollæ. De hac Iuuenalis, Saty. 3. Atq; audi facinus maioris Abollæ.

2 ¶ Adaſus tunica erat ab humeris non conſuta.

3 Amictorium indumentum erat pectoris, quod dormientes ſe integebant, ne nocturno frigore offenderẽtur. Erat autẽ ex lino, mulieribusq; maximè in vſu.

4 ¶ Aulæa teſte Nonio genus erat veſtis peregrinæ. Nos Aulæum dicimus velamen beluatis intextum picturis. Aliter dici poteſt Peripetaſma, Periſtroma, & tapes ſeu tapetum. Virg. lib. 1. Aene. Aulæis iam ſe regina ſuperbis Aur.

tea compoſuit ſponda. Syllius libro. 14. Quæq́ attalicis variata per artem Aulæis ſcribuntur acu, aut Mephitide tela.

5 ℂAmphitapæ dicuntur veſtes, villos vtrinq́ habentes. Lucilius apud Nonium. Amphitapæ villis ingentibus molles, & ſi aliud quid deliciarum.

6 ℂArſineum autore Feſto ornamentum erat capitis mulieris. Anaxyrim Cælius ait indumentum fuiſſe perſis peculiare. Nos pileum dicimus.

7 ℂBrachialia dicuntur brachiorum tegumenta, vt tibialia tibiarũ. Plynius lib. 25. Nec vllo malo medicamento lædi poſſe, aut veneno (ſi quis in brachiali habeat) arbitrantur magi. Erat & Burrhanicum genus cuiuſdam veſtis.

8 ℂBraca veſtimentum erat Gallis quondam peculiare. Vopiſcus. Gallicis (inquit) Braccis ornatus Tetricus in triumphum eſt ductus. Lápridius ait Alexãdrũ principẽ inter militaria veſtimenta braccas donaſſe. Hoc & vtebatur Sarmatæ. Lucanus libro. 1. Et qui te laxis imitant̃ Sarmata braccis.

9 ℂBardocucullus veſtis erat Gallica, vnicuiq́ tpi idonea, cum qua milites imbrium tempore iacebant in caſtris, & in agris ruſtici. Lucanus libro primo. Vrbica lingonicus Tyrianthina bardocucullus. Idem Gallia Santonico veſtit te Bardocucullo.

10 ℂBatrachides veſtes erãt viriles & floridæ quæ nomẽ traxerũt à colore ranæ, quę Batrachos Gręce dicit̃. Similis prope erat bardiacus, ſed ſine cucullo id eſt capitis ligamento.

11 ℂBirri genus eſt veſtis Gallicæ, quo capita integuntur.

12 ℂCyclas veſtis eſt fœminea & in rotunditatẽ formata. Sidonius ait pronubam Cyclade honorari, ſicut toga ſenator honoratur. Alexander Romanus Imperator (autore Lampridio) dicere ſolebat matronas regias contentas eſſe debere Cyclade, quæ ſex vnciis auri plus non haberet. De Cyclade Iuuenalis Satyra ſexta. Hæ ſunt, quæ tenui ſudant in Cyclade. Propertius libro quarto. Hæc nũc aurata Cyclade ſignat humum. Cycladati dicuntur induti Cyclade. Tranquillus de Caligula. Sæpe depictas, gemmatasq́ indutus Penulas, manuleatus & armillatus in publicum proceſſ

ſit. Aliquando ſericatus & Cycladatus.
13 ¶ Cento veſtis eſt craſſa, variiſq; pannis & partibus conſu-
ta, ad quam alluſiſſe videtur Horatius in arte dicens, Pur-
pureus late qui ſplendeat vnus & alter Aſſuitur pannus. Iu-
uenalis Satyra ſexta de Meſſalina Imperatrice. Intrauit ca-
lidum veteri Centone lupanar. Nomades autore Strabone
tentoriis vtuntur Centonum inſtar pilo contextis. Cento-
nes per ſimilitudinem vocantur carminis genus, ex di-
uerſis carminibus & carminum fragmentis hinc atq; illinc
accerſitis conſutum. Qualis eſt Auſonii Cento nuptialis,
ex virgilianis carminibus concinatus. Hinc natum adagiũ.
Farcire Centones, id eſt commenticiis nugis auditores lu-
dere. Plautus in epidico. Quin tu inquit alium quæras, cui
Centones farcias, id eſt, quẽ tu glorioſis mendaciis exple-
as. De Centone veſtimento Poli. in Ruſt. Simul horrida
cautus Terga rudi Centone fouet.
¶ Calantica tegmen erat capitis muliebre. Tullius in Clo-
14 dium. Quum calanticam capiti accommodares.
¶ Caliga tegumentum eſt tibiarum. Hinc caligati caligis
15 induti. Imperator caligula nomen ſumpſit à Caligis quas
margaritis refertas primus portauit. Auſonius. Caius co-
gnomen caligæ cui caſtra dederunt. Tranquillus. Modo
in ſpeculatoria caliga, nonnunquam ſocco muliebri.
16 ¶ Calyptra genus erat veſtimenti, quo mulieres integebãt
ſua capita.
17 ¶ Caltula veſtis nomen ſumpſit à Calta herba ſeu viola co-
loris lutei.
18 ¶ Capitia dicuntur tegumenta capitum. Varro apud No-
nium. Nec capitia, nec ſtrophia, neq; zonas. Capidulum
idem ſignificat quod capitium.
19 ¶ Caſtula dicebatur palliolũ, quo puellæ nudæ infra pupil-
las præcingebant. Varro. Caſtulã mulier ſumpſerat pro ſuc-
cula. Hæc etiam Perizonium & præcinctorium appellatur.
20 ¶ Cauſia ſeu Cauſea tegmẽ eſt capitis ad calores. Valerius
Maxi. Quemadmodũ Antigonus caput Pyrrhi texit Cau-
ſia, qua velatum caput more Macedonum habebat.

21 ℭ Chalaſis tunica erat laxa & muliebris,(vel vt alii malūt) nodus tunicæ muliebris,quo connexa circa ceruicem tunica ſumitur.Campeſtre dicitur lumbare ſeu ſubligar,quò integuntur lubi.Horatius lib,1.Epiſto.Penula ſolſtitio, campeſtre niualibus auris.

22 ℭ Chirodita vocatur tunica prolixa,vltra brachia manus operiens,peculiaris eſt Dalmatarum genti, Eius pannum galli Dalmaſcū vocant.

23 ℭ Clamys dicitur veſtis militaris pallio ſtrictior & breuior Val.Flac.lib.6.Non auro depicta Chlamys,non flaua galeri Cæſaries.Sidonius.Humeroſq; ex more priorum Includat Sarrana Clamys,depicta togarum Purpura plus capiat Plautus ad ornatum militis ait opus eſſe Chlamyde machæra & Petaſo.Tranquillus in Tiberio accepit pro veſte puerili.Munera inquit,quibus à Pompeia Pompeii ſorore in Sicilia donatus eſt, Chlamys & fibula , item bullæ aureæ durant . In Caligula verò poſuit pro veſte militari dicens.Vt ſæpe Chlamydes,peltaq; & galea armatā & iuxta adequitantē militibus oſtenderit.Chlamydati dicūtur induti chlamyde. Plautus in Pſeudulo Quis hic homo chlamydatus eſt,aut vnde eſt?

24 ℭ Chlæna veſtimentum erat,quod aliis omnibus ſuperponebatur.Nos lænam dicimus.

25 ℭ Colobium tunica erat ſine manicis qua vtebantur quōdam Romani.

26 Crocotulla veſtis crocei coloris,Plautus.Patagiatā Caltulam aut Crocotulam.

ℭ Crocoton genus eſt veſtis rotūdæ,ac fimbriatæ.qua vtebantur diuites matronæ.Numeratur à Feſto inter delicatas veſtes.Hinc adagium natum Feli Crocoton dare,quum indignis honor exhibetur.

27 ℭ Candys indumentum erat Perſicum & regis quidem Haliporphyros. Plutarchus in Alexandro magno. Nunquā tamen vt mœdorum amictum barbarū nimis & ab ſe alienum aſſumeret,induci potuit ſemper anaxyridas, Candyn tyaramq; repudians.

28 ℭCucullus veſtis erat quæ implicabatur collo. Noſtri mo nachorum geſtamen uocant, quod relinquere plane ſit ne fas. Cucullam tamen dicere malunt fratres heremitani. De Cucullo Martia. lib. 10. Pullo Meuius alget in Cucullo. Iu uenalis Satyra. 6. Sumere nocturnos meretrix Auguſta Cu cullos, Georgius Valla ait breue eſſe tegmē & uille, quo ca put humeriq; ad arcendam pluuiam conteguntur.

29 ℭChiton veſtis erat prætenuis & ſimplex, quę fiebat lino. Capit̄ etiā pro thorace, unde & Homerus Chalcochitonas achæos vocauit, tanquàm æneis præmunitos tunicis.

30 ℭConopeum genus erat tentorii ad culices prohibendos quo maxime vtebantur Alexandrini, qui Conopeis lectos operiebant, ne à culicibus infeſtarentur. Propertius lib. 3. Fœdaq; Tarpeio Conopea tendere ſaxo. Horatius in Epo dis. Interq; ſigna turpe militaria Sol aſpicit Conopeū, Iuue nalis Satyra. 6. Vt teſtudineo tibi Lentule Conopeo. Noſtri Conopeū Cortinam lecti circūductilem vocant.

31 ℭCinctus Gabinus toga erat ſic in tergum reiecta, vt laci nia eiūs reuocata hominē cingeret. Ea vtebant̄ Romani cō ſules bellū indicturi. Virgil. Lib. 7. Aen. Ipſe quirinali tra bea cinctuq; Gabino Inſignis reſerat ſtridentia limina con ſul. Porro cinctus virorum erat cingulum mulierum.

32 ℭCæſitium linteolum erat purum & candidum ſic dictū, ꝙ oras haberet circuncíſas, autore Nonio.

33 ℭCarbaſus (inquit idem) pallium eſt, quo flumina amiciū tūr, aut opulentiæ Sericeum erat aut lino tenui. Virg. lib. 8. Aen. Eum tenuis glauco velabat amictu Carbaſus, Cicero in verrem. Tabernacula Carbaſiis intenta vellis colloca bat, Lucanus Libro tertio. Fluxa coloratis aſtringūtur Car baſa gemmis.

34 ℭCulcitram Nonius ponit inter genera veſtimētorū, Eſt autem tella illa ſeu lintheum, quod dormientibus nobis ad quietem ſupponimus, cuiq; plumam inculcamus. Martia. Fraudata tumeat facilis tibi culcitrā pluma.

35 ℭCaſiaca nomen eſt veſtis, qua vtebantur Græci milites. Caſianā vocauit Euſtathius, a nomine Caſii montis.

36 ℭ Capyris tunica erat Perſarum manicata. Calaſiris fuit ildem Perſarum veſtis omnium pulcherrima. Herodotus in Euterpe. Veſtibus amiciuntur lineis circa crura fimbriatis, quas Calaſires appellant, ſuper quas candida ferunt amicula tanquam ſuperiecta.

37 ℭ Maſſilienſium erat Chortæus. Babylonicorũ Caunaces.

38 ℭ Diphthera paſtoricium erat indumentum ex pellibus, Herodotus ſcribit Ionas Biblos dicere Diphtheras, ꝙ aliquando Biblorum ſeu papyri penuria pellibus vterentur tum caprinis, tum ouillis. Alio nomine vocatur Beta.

39 ℭ Diplois dicitur duplex pallium, vt dictio monſtrat. Diploidion Cælius numerat inter veſtes mulierum proprias.

40 ℭ Dalmatica genus eſt veſtis, q̃ à dalmatis populis (apud quos frequens fuit eius vſus) nomen ſumpſit Hac dictione vſus eſt Lampridius. Dalmaticatus inquit poſt cœnam ambulabat.

41 ℭ Dextrocheria dicuntur dextrarum manuum ornamenta, Alio nomine vocantur dextrariola Iulius Capitolinus ſcribit Maximinum patrem pollice fuiſſe ita vaſto, vt vxoris dextrocherio vteretur pro annulo.

42 ℭ Endromis veſtis erat hirſuta & longiore villo, quibus vtebantur in gymnaſio & theatro ad munera arenæ exercendę. Mittebatur autẽ ex gallia ob peritiam textorum qui illic habebantur præſtantiſſimi. Martialis lib. 4. Hanc tibi Sequanicæ pinguem textricis alumnam, Quæ lacedæmonium barbara nomen habet, Sordida ſed gelido non aſpernanda decembri Dona peregrinam mittimus Endromidẽ. Hec veſtis exigui erat præcii, licet à diuitibus tantũ vſurparetur Nam ſoli diuites in gymnaſiis ſolebant exercere Idẽ. Martia. Pauperis eſt munus ſed non eſt pauperis vſus Hãc tibi pro togula mittimus Endromidem. Iuuenalis Satyra. 3. Igniculum brumæ ſi tẽpore poſcas Accipit Endromidẽ, ſi dixeris æſtuo, ſudat Idẽ Saty. 6. Endromidas Tyrias & fœmineum Ceroma. Endromidatus dicitur Endromide indutus. Sidonius. Et nunc dum in carbaſo ſudat vnus alter in bombyce. Tu endromitatus exterius, intrinſecus faſceatus.

¶Encimibomata veſtes erant quædam puellares. Cato de
liberis educãdis apud Noniũ. Vt puellæ habeant potius in
veſtitu chlamydes, Encimibomata et Parnacidas, q̃ togas.

44 ¶Epheſtris à Græcis dicit̃ quã milites armis ſuperponũt.

45 ¶Epitogium dicitur, pallium, quod ſuperponit̃ togę. ver
bum eſt bigenum ex græco & Romano compoſitum.

46 ¶Exomides erant veſtimenta quædam, quæ aliis tunicis
ſuperponebantur, Sunt qui Comicorum fuiſſe putent.

47 ¶Flammea erant indumenta capitis, quibus matronæ &
nubentes vtebantur ad velandum pudorem in nuptiis. De
his videtur intellexiſſe Sene. Cui coniugio corpora velas
captiue pudor, Lucanus lib. 2. Non timidum nuptæ leuiter
tectura pudorem Luthea demiſſos velarunt flammea vul
tus. Idem. Fammea ſollicitum præuelatura pudorem. Mar
tialis. libro vndecimo. Flãmea texentur ſponſæ, iam virgo
parata eſt. dicitur etiam eſt flamminium.

48 ¶Forenſia veſtimenta erant, quibus Romani vtebantur
in foro Aliter vocantur togæ forenſes. Suetonius in Augu
ſto. Forenſia autem & calceos nunquam non intra cubicu
lum habuit. Idem in caligula. Poſteriore epulo forenſia in
ſuper viris, puerilis ac fœminis faſcias purpuræ ac conchy
lii diſtribuit.

49 ¶Fœminalia ſeu femoralia dicuntur fœminum ſeu femo
rum tegmenta. Fœmina enim pro femoribus capiunt̃. Ply
nius. Prioribus pedibus fœmina onerant, propter id natu
ra ſcabra. De fœminalibus Sueto. in Auguſto. Hyeme qua
ternis cum pingui toga tunicis & ſubucula, & Thorace la
neo, & fœminalibus & Tibialibus muniebatur.

50 ¶Gauſapina veſtis erat villoſa non tamẽ oneroſa. Martia.
Et dolet, & queritur ſibi nõ contingere frigus. Propter ſex
centas Baccara gauſapinas. Idem Is mihi candor ineſt vil
lorũ gratia tanta eſt, Vt me vel media ſumere meſſe velis.

51 ¶Galericũ capitis indumentũ, quo crines operiebantur In
vſu erat paleſtritis, ne capilli eorũ ceromate cõtaminaren
tur. Suetonius ſcribit Othonem Galericum capiti propter
raritatem capillorum adoptaſſe, vbi galericum accipit pro

adulterina coma, quę ex alienis capillis inſtar galeri cōpīgit & ita graphicè capiti annectit, vt à vera coma internoſci nequeat. De hoc Martialis Ne lutet immundum nitidos cęroma capillos, Hac poteris madidas condere pelle comas.

52 ℭ Galerus dicitur capitis tegumentum factum inſtar galeę Poëtæ fingunt mercurium In ferendis deum mandatis vti galero. Claudianus lib. i. de raptu. Cyllenius aſtitit ales Sōniferam quatiens virgam, tectuſqꝫ galero, Stroza pater. Pedibus talaria curem Picta galereti nectre Mercurii. De Galero; Statius lib. 4. Theb. Archadii morem tenet ille galeri Pontanus. Etpicturatum buxi de fronde galerum.

ℭ Gabanium habitus eſt græcanicus oblongis manicis, quo nunc vtuntur plæriqꝫ Itali.

53 ℭ Hemitogium dicitur media pars togæ. Ratio dictionis nota. Homoleū genus erat pilei, quo vtebātur veteres. Hypotichos dicitur ſubucula, eſtqꝫ pontificum, autore Hieronymo. Hemidiploidion numeratur inter Muliebres veſtes.

54 ℭ Iāthina dicitur veſtis Violacea. Martia. Coccina formoſæ donas & Ianthina Mœchæ.

55 ℭ Impluuia veſtis erat, qua ſacerdotes per imbrem vtebantur. Varro. Salium quoqꝫ ſereno tempore Impluuia amictum fuiſſe criminabantur.

ℭ Induſium veſtis erat, quæ ſuper ſubuculam induebatur. Induſiatus id eſt induſio veſtitus.

56 ℭ Inſulæ dicebantur faſciæ factæ inſtar diadematū, à quibus vtrinqꝫ dependebāt vittæ. Virg. Nec te tua plurima Pāthu Labentē pietas, nec Apollinis infula texit. Idem Libro tertio. Georg. Lanea dum niuea circundantur infula vitta. Seneca in Agamennone. Sed cur ſacratas diripis capitis infulas. Infulati dicuntur infula operti.

ℭ Ias nomen eſt veſtis apud Herodotum ſcribentem. In

57 quas quum alia ratione animaduertere non poſſent, veſtē illarum in Iadem mutauerunt.

ℭ Lacerna veſtis erat militaris & cocinea. Erant & lacernę

58 albæ apud veteres, quibus vtebantur in ſpectaculis, &c.

ad vſus theatrales. His albentes togas(vt indicat Epigrammaticus)contegebant. De his intellexit Suetonius in augusto dicens. Ne quem poſt hæe de cætero paterentur, in foro circo ve, niſi poſitis lacernis togatum conſiſtere. Plynius Libro. 16. Statimq́ augent lacernam precia. Propertius Libro tertio. Tu tamen iniecta tectus veſane Lacerna, vbi de militari intelligit. Idem Libro. 4. Texitur hæc caſtris quarta lacerna tuis. Ouidius Libro ſecundo. Faſt. Mittenda eſt domino (nūc nūc properate puellæ) Quàm primū noſtra facta lacerna manu, à lacerna fit lacernatus. Iuuenalis Satyra. 1. Ipſe lacernatæ quum ſe iactaret amicæ. De amphitheatralibus lacernis, Martial. Amphitheatrales nos commendamur ad vſus, Quum tegit albentes noſtra lacerna togas.

60 ¶ Læna veſtimentum erat, quod ſuperponebatur tunicis omnibus. Virg. Tyrioq́ ardebat murice lęna Demiſſa ex humeris. Græci Epigraphon dixere. Ab huius veſtis vſu nomen traxerunt Lænates Romani.

61 ¶ Lanenū genus erat veſtimēti confectum ex lana ſucida.

62 ¶ Laturſclauus veſtis erat ſenatorii ordinis inſigne, vt calceus lunatus. Tunicæ purpuram Plynius Latumclauum appellat. Suetonius in Auguſto. Sumenti virilem togam tunica laticlaui reſuta ex vtraq́ parte ad pedes decidit. Idem in Cæſarę dictatore Ferunt vſum eum latoclauo ad manus fimbriato, nec vt vnquàm aliter quàm ſuper eum cingeretur. Idem de gallis. Iidem in curia galli braccas depoſuerunt, & latum clauum ſumpſerunt. Horatius Libro primo. Ser. deſcribere volens ſenatorem dixit: Et latum demiſi pectore clauum. Clauus etiam & laturſclauus(quod etiam Laticlauium dicitur) capitur pro ſenatoria dignitate, vt ius annulorum aureorum pro equeſtri ordine. Ouidius. Curia reſtabat, claui menſura coacta eſt. Tunica laticlaui texi cœpit Plynii temporibus, qui latiore clauo Tullum hoſtilium è regibus primum vſum prodidit. Dictus eſt autem à textura, qua in mappis vſos fuiſſe docet Martia. Et lato variata mappa clauo. Ab hoc veſtimento laticlaui dicuntur ſenatores & ſenatorum filii. Suetonius in Auguſto. Binos

plærumq; laticlauios præpoſuit ſingulis alis.Idem in Nerone, A quodam laticlauio (cuius vxorem attrectauerat) prope necem cæſus.

63 ℭLimbus erat veſtimentum muliebre,purpuram in imo conſutam habens.Vergi.li.4.Aen.Sidoniam picto chlamydem circundata limbo.Statius lib.6.Theb. Subligat & picto diſtinguit tempora limbo.Idem lib.1.Achil.Et pictura to cohibet veſtigia limbo.Limborarii dicuntur huius veſtimenti textore.

64 ℭLumbare,quo integuntur lumbi.Hieronymus. Sicut tu poſuiſti lumbare iſtud ad lumbos tuos.

65 ℭLeuidenſa genus eſt veſtis vile,raro tenuiq; textu. Hinc munus leuidenſæ prouerbiali figura dicitur munus minimi precii.Cicero ad Dolobellam lib.9.Epiſt. Sed ego hoſpiti veteri & amico munuſculum mittere volui Leuidenſæ craſſo filo,cuiuſmodi ipſius ſolent eſſe munera.

66 ℭMaſtrugæ ſeu maſtrucæ veſtes erant Sardis peculiares. Plautus.Maſtrugatus & plenus puluere.

67 ℭMollicina veſtis à mollicie nomen ſumpſit.Multicia veſtes erant tenues & lucidæ & delicatis aptiſſimæ.Fiebant ſerico.Dicebantur autem multicia,quòd ſuauitate ſua mulcerent.Iuuenalis Satyra ſecunda Non facient,alii,quum tu multicia ſumas.

68 ℭMantile dicitur lintheum,quo terguntur manus.Virgil. Tonſiſq; ferunt mantilia villis.Pontanus. Pendent mantilia circum Alba quidem,croceis ſed flaueſcentia villis.Dicimus & mantellum.Plautus.Nec his ſycophantiis nec fucis vllum mantellum obuiam eſt.

69 ℭManicæ dicuntur manuum tegumenta.Hinc manicatæ veſtes,quæ olim probro datæ ſunt & molliciei.Virgi.Et tunicæ manicas, & habent redimicula mytræ.

70 ℭMamillare indumentum erat ad compeſcendas papillas mulierum marmoſarum.Martialis.Taurino poteras pectus cõſtringere tergo,Nã pellis mãmas nõ capit iſta tuas.

71 ℭMyoton Armeniorum fuiſſe veſtimentũ dicunt,muris figura varie ornatum Erat & Mandya veſtimenti genus.

quo ſe vt lorica muniebant, latini Mantellum dicunt.

¶ Nebrides veſtes erant villoſæ factæ pellibus ceruorum, quibus in ſacrificiis Bacchi vtebantur. Sidonius. Rotat Enthea thyrſum Baſſaris, & maculis Erithreæ nebridos horrens. Otho apud Homerum nomen eſt candidi amiculi ex lana non ex lino, inquit Cælius.

¶ Paludamenta ornamēta erant & inſignia militaria. Ideo quum ad bellum exiit imperator, Paludatus dicitur proficiſci. Cicero in Piſonē & Gabinum. Exierunt duo paludati vulturi Suetonius in Cæſare dictatore. Paludamentū mordicus trahens, ne ſpolio potiretur hoſtis. Idē in Auguſto. Priore eum Antonius fugiſſe ſcribit, ac ſine paludamento, equoq; poſt biduum demum apparuiſſe. Paludamenta dicuntur à palam, quod his induti palàm conſpicerētur. Plynius ſcribit Coccum fuiſſe dicatum paludamentis imperatoriis. Licet autē bellicum & caſtrenſe imperatoris eſſet indumentū, paludati tamē erāt lictores. Liuius. Cū paludatis lictoribus profectus ab vrbe Brunduſium venit. De hoc veſtimenti genere ēt meminit Val. Maxi. li. 1. de Craſſo apud parthos interfecto loquēs, Pullū (inquit) ei traditū eſt paludamentū quū in prælium exeūtibus albū aut purpureū dari ſoleret. Paludati (vt iā exēplis docuimus) dicunt paludamētis ornati Iuuenalis Satyra. 6. Cūq; paludatis ducibus præſente marito, Ipſa loq recta facie, ſtrictiſq; mamillis. Paludamentū hodie Cotta armorum vocamus, inquit Budæus.

74 ¶ Penulæ veſtes erant ſeruorum & pauperiorum. Optime texebantur ex lana appulia. Ea vtebantur ad arcendā pluuiā, ſed nunq̄ imperatores. Galba amico roganti Penulam non pluit, inquit, non opus eſt tibi. Si pluet, ipſe vtar. De Penulis Lampridius in Alexandro Seuero Penulis intra vrbem frigoris cauſa, vt ſenes vterentur, permiſit, quū id veſtimenti genus ſemper itinerariū, aut pluuiæ fuiſſet. Matronas tamē intra vrbē Penulis uti vetuit, in itinere permiſit. Horatius li. 1. Epiſt. Incolumi Rhodos & Mytileni pulchra facit quod Penula ſolſtitio brumale niualibus auris. Notatus eſt Caligula, quòd penulis vteretur, quæ imperatorē

minimè decebât Suetonius de eo ſic inquit. Sæpe depictas
gemmataſq; indutus Penulas, manuleatus & armillatus in
publicum proceſſit Auguſtinus Penulam accepit pro grã-
maticorum indumento lib. 1. Confes. vbi ait. Quis penula-
torem magiſtrorum inquit, audit aure ſobria, ex eodẽ pul-
uere hominem clamantem & dicentẽ, fingebat hæc Ho
merus. Vlpianus iuriſcon. inter communia veſtimenta (qui
bus vir & mulier promiſcue vtuntur) penulas numerat. Pe
nularium dicitur penulæ repoſitoriũ, & penulati penulis
veſtiti. Martialis lib. 2. Non ipſe Codrus alpha penulatoriũ.
75 ℭPuluinar, puluinus & puluillus dicitur, quod dormien-
tium capitibꝰ ſupponit, à plumis pullorũ. quibus fit. Catul
lus poſuit pro plumeo lecto & geniali thalamo, in quo no
ua nupta quieſcit cũ ſponſo, vbi ait. Puluinar vero diuæ ge
niale locatur Idem Puluinar cõplexa ſuo velabat amictu.
ℭPalla dicitur honeſtæ mulieris veſtimentum. Statius li.
76 7. Theba. Et fibula raſilis auro Tænariam fulua mordebat Ia
ſpide pallam. Seneca in Hippolyto. Tenuem tyrio ſtami
ne pallam. In gallia viri etiam vtebantur palla. Martial.
Dimidiaſq; nates gallica palla tegit.
ℭParnacides veſtes erant puellares. Teſtis apud Nonium
77 Varro.
ℭPatagium erat chlamys aurea, quæ preciosis tunicis ſu
78 perindui ſolebat. Patagiarii dicuntur veſtimenti huius tex
tores. Patagiati eo induti. Apul. libro ſecundo de aſino au
reo. Vberes enim crines leniter emiſſos, & ceruice dependu
los, ac deinde per colla diſpoſitos, ſenſimq; ſinuato pata-
gio reſidentes.
ℭPeplum ſeu peplus veſtis erat ſolennis, quæ viro vel fœ
79 minæ, iniiciebatur, Plautus. Nunquàm ad ciuitatem veni,
niſi quum infertur peplum hodie. Virg. Crinibus Illiades
paſſis, peplumq; ferebant. Lactautius grammaticus ait pe-
plum dici veſtem candore eximio, aureis diſtinctam clauis,
ſine manicis, quam veſtitores deorum ſimulachris iniicie-
bant. Peplum primò inſtituerunt Athenienſes. Texebatur
matronarum manibus, intraq; triennium numini offereba-
tur

tur,ſed Mineruæ imprimis. Seruius ait Peplum pallam eſſe fœmineam Mineruæ conſecratam. Xenophon ſcripſit Peplum etiam conueniſſe viris. Lactantius Peplos dixit in maſcu. genere His Peplos (inquit) & indumenta preciosa, quibus vſus velaminis nullus eſt, his aurum & argentum conſecrant.

80 ℭ Periſcellis dicitur pectoralis mulierum faſcia, ſeu ſimile aliquod indumentum puellare, aut (vt alii malũt) brachiorum eſt ornamentum quod aliter dextrochetium vocatur Horatius libro primo Epiſt. Nota refert meretricis acumina ſepe catellam, Sæpe Periſcelidem raptam ſibi flentis. Mænander ſcripſit puellas geſtare periſcelidas. Gremialia vocat Cælius.

81 ℭ Perizonium palium eſt præcinctum quo nudæ virgines infra papillas præcinguntur. Aliter præcinctorium vocat.

82 ℭ Pileus ſeu pilleum dicitur virile tegumẽtum. Apuleius libro vndecimo. Vidi & vrſam manſuem cultu matronali ſella vehebatur. & ſimiam pileo textili crocotiisq́ꝫ phrigiis catamiti paſtoris ſpecie. Perſius. Hanc nobis Pilea donant Cælius ſabinus iu iſperitus teſtis eſt apud Gellium pileatos ſeruos vænum ſolitos ire, quo indicabant veteres, vænundandi legem non eſſe operiendam. Corona ſignum erat captiuorum vænalium, Pileus vero impoſitus demonſtrabat eiuſmodi ſeruos vænundari. Hinc pileus interim pro libertate capitur, cuius inſigne eſt. Liuius. Poſtero die ſerui ad pileum vocati & carcere vincti emiſſi. Suetonius in Nerone. Tantumq́ꝫ gaudium publicé præbuit, vt plebs pileata tota vrbe diſcurreret. Idem in Tiberio. Seruiſq́ꝫ ad pileũ fruſtra vocatis in Siciliam profugit. Serui enim (qui manumittebantur) accipiebant pileum capite raſo. Sex. Aurelius. Omnis (inquit) Roma adeo interitu Neronis exultauit, vt plebs induta pileis manumiſſionum tanquàm ſæuo exempta domino triumpharet. Martialis. Permittis puto pileata Roma. In Saturnalibus ad exprimendam libertatẽ pileata erat Roma, vnde idem Martialis. Dumq́ꝫ decenter noſtrum pilea ſumpta Iouem.

℃Petaſus dici poteſt capitis tegmen ſeu vmbraculum ad inſtar pilei formatum. Suetonius in auguſto. Domi quoq; non niſi petaſus ſub dio ſpaciabatur. Cicero ad Caſſium, Sed tabellarii petaſati veniunt, comites ad portas expectare dicuntur. Plynius libro. 36. ſcribit in ſummo labyrynthi Italici Petaſum vnum omnibus pyramidibus impoſitum fuiſſe.

83 ℃Poderis dicitur talaris tunica duplici ſydone. Ioſephus Byſſinam vocat, Hæc adeo arcta eſt & ſtrictis adeo manicis vt nulla ſit in ueſte ruga. Tales interdum habent milites, vt onere expediti aptiores ſint torquendis haſtis, aut vibrandis ſagittis.

84 ℃Polymitus veſtis nomē ſumpſit à multiplici liciorum varietate. Nam mitos græce filum dicitur latinè. Hinc Polymita veſtis dicitur multis licus contexta. Plynius. Plurimis verò liciis texere, quæ Polymita appellant, Alexandria inſtituit. Polymitarii dicuntur, qui huiuſmodi veſtimenta conficiunt.

85 ℃Prætexta veſtis erat patriciorum ab eo dicta, quod purpura prætexebātur. Hinc prætextatus Papyrius dictus eſt ob loquendi tacendiq; prudentiam in ætate prætexta. Et prætextatus ſermo dictus ab antiquis, qui nihil haberet obſcœnitatis. Pompeius Sextus libro. 16. de verbis priſcis, Nefas inquit apud veteres habitum, eſt vti prætextati pueris verbi obſcœnis vterentur, ideoq; pretextatum ſermonem appellarunt, qui nihil obſcœnitatis refert. Quam ſententiam apud Macrobium videtur probare Vectius prætextatus. Nam toga inquit, prætexta ea ratione pueris additur, vt ex colore purpuræ ingenuitatis pudor regeret, Diuiq; negatum libertinis fuit, vti prætexta, vnde etiam Prætextatæ fabulæ apud antiquos dictæ ſunt, quibus prçcepta et monitiones ad optimos mores pueris tradebantur. Horatius in arte. Vel qui pretextas, vel qui docuere togatas. Contra tamen Suetonius in Tito veſpaſiano verba prætexta vocat impudica, qualibus ſolent vti laſciuientes pueri. Erat inquit. dicacitatis plurimæ, & ſic ſcurrilis ac ſordidæ vt ne

prætextatis quidem verbis abſtineret. M. Tullius in oratiõne pro Murena ſcribit filios triumphantium maximẽ prætextatus ſedere conſueſſe in equis triumphatoris.

86 ℭ Pallium veſtimentum erat Græcis peculiare, Hinc palliatæ comœdiæ, quæ ſcriptæ ſunt ſecundum ritus & habitus Græcorum palliatorum. Palliati & palliolati dicuntur induti pallio. Sueto. in Cæſ. dictatore. vno quo ſagati palliati ve, altero quo togati cum illuſtrioribus prouinciarum diſcumberent. Idem in C. Claudio. Ob hanc tandem valetudinem in gladiatorio munere (quod ſimul cũ fratre memorie patris edebat) palliolatus nouo more præſedit. Martialis. Hanc volo quæ facilis, quæ palliolata vagatur, De pallio. Suetonius in Aug. Togas inſuper ac pallia diſtribuit Idem in Cæſare Tiberio. Redegitq́; ſe depoſito patrio habitu ad palliũ & crepidas. Pallium quoq́; veſtimentũ erat philoſophicum. Herodes (vt eſt apud Gellium) quendam barbatum palliatumq́; (qui ex eo habitu philoſophus videri volebat) ita taxauit. Video barbam & pallium, philoſophum nondum video. Diminutiuum eſt palliolum iuuenalis Satyra. 3. Vxorem comœdus agit vel Dorida nullo Cultam palliolo. Martialis. Succida palliolo vellera quinq́; petit A palliolo fit aduerbium palliolatim. Plautus. Palliolatim amictus ſic inceſſi ludibundus.

87 ℭ Phelonem pro quondam tuniculæ genere accipit Cælius. Perineſa antiqui vocabant indumenta, in quorum extremitatibus aſſuta eſſet purpura quadã iuſulæ imagine.

88 ℭ Rhenones veſtes erant pelliceæ, quibus autore Cæſare Germani vtebantur. Sidonius. Viridaria ſaga limbis marginata puniceis, penduli ex humeris baltei vel gladii balteis ſupercurrẽtib⁹ ſtruxerat clauſa bullatis latera Rhenonibus.

89 ℭ Ralla veſtis dicta eſt à raritate filorum. Plautus apud Nonium. Tunica Ralla, toga ſpiſſa.

ℭ Rechidimna ſeu recidipna veſtes erant peregrinæ, qui-
90 bus vtebantur in Gymnaſiis. Iuuenalis Satyra. ſecunda Ruſticus ille tuus ſumit recidipna Quirine.

91 ℭ Recipiũ veſtis fuit antiquiſſima quadrata, cuius mediam

partem iaciebant poſt humeros. Eadem Ricinus, & Ricinium dicitur à reiici endo. Feſtus. Ricinium eſt omne veſtimentum quadratum

92 ℭRegilla veſtis erat regia, vnde etiam tractum nomen. Ea erat auro & purpura intexta & regibus peculiaris. Plautus Baſilicam an Regillam induam tunicam.

93 ℭRicha veſtimentum erat, quod nos ſudarium dicimus. Serenus, aut Zonulam, aut autem, aut richam.

94 ℭReticulum capitis tegmen muliebre. Varro Suiſq; ſuſpendit laribus marinas molles pillas, Reticula & ſtrophia. Capitur etiam pro quodam inſtrumento, quo antiquitus panes ferabantur. Iuuenalis Satyra. 11. Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagæna, Horatius. Vt ſi Reticulum panis vænales inter onuſto Forte vehas humero. Rhiza veſtimentum fuit Thracium.

95 ℭStropium dicitur faſcia pectoralis ad deuiciendas puellarum mammas. Nonius ait Strophium breuem eſſe faſciã, quæ virginearum papillarum coërcet errorem. Martialis faſciam, vocat pectoralem, vbi ait. Faſcia creſcentes dominæ compeſce papillas, vt ſi quod capiat noſtra tegatq; manus. De Strophio Catullus. Non tereti ſtrophio lactantes vincta papillas, Pontanus libro tertio de Stellis. In medio iecit ſtrophium & cum pectine gemmas. Capitur etiã Strophium pro religioſa quadam corona, qua vtebantur antiqui ſacerdotes, Plinius Tenuioribus coronis vtebantur antiqui ſtrophia appellantes. Diminutiuum eſt ſtrophiolum Autor hymni (qui in honorem diui Ioannis Baptiſtæ caniſtur) poſuit ſtrophium pro villoſo corporis tegumento, vbi ait. Præbuit hirtum tegimen Camelus Artubus ſacris, Strophium bidentes.

96 ℭSagum erat militare veſtimentum, quod teſte Cicerone, ſumi ſolebat in bello. Et quando in ſagis tota ciuitas erat, conſulares viri ſolebant eſſe togati. Martialis libro. 1. Ibis ab excuſſo miſſus in aſtra ſago. Plynius libro. 17. Sacerdos candida veſte cultus arborem ſcandit, Falcẽ aurea demetit Candido id excipitur Sago. Iuuena. Satyra. 6. An ſaga ven/

den ti nubat caupone relicto. Suetonius. Ferebatur & noctibus vagari ſolitus, atq; inualidum quemq; obuiorū vel potulentum corripere, ac diſtento ſago impoſitum in ſubli me iactare. Sagati dicuntur ſago induti. Idē Sueto. in Ceſ. dicta. Conuiuatum aſſiduè per prouincias duobus tricliniis, vno quo ſagati palliati ve, altero quo togati cum illuſtrioribus prouinciarum diſcumberent. Martialis. Vis te purpureum ruffe ſagatus amem. Sagarii dicuntur venditores ſagorum. Sagulum diminutiuum eſt à ſago. Vir. libro. 8. Aen. Virgatis lucent ſagulis, tū lactea colla Auro inectun tur. Hinc etiam ſagulati ſagulo induti. Sueto. in vitellio. vr bem quoq; ad claſſicum introit paludatus, ferroq; ſuccinctus inter ſigna atq; vexilla ſagulatis militibus.

97 ℭSemitogium vocatur breuis & dimidia toga. Vnde ſemi togati dicuntur.

98 ℭStragulum veſtis eſt, qua lecti ſternuntur colorum & figurarum multitudine variegata. Tibullus libro primo. Nā neq; tunc pluuiæ, nec ſtragula picta ſoporem. Nec ſonitus placidæ ducere poſſet aquæ. Martialis. Stragulla purpureis lucent villoſa tapetis. Idem tamen accepit ſtragulum pro Ephippio, vbi ait. Stragula ſuccincti venator ſume veredi. Varro Quicquid inſternebant, à ſternendo ſtragulum appellabant. Hieronymus poſuit pro veſte muliebri. Stragulatam (inquit) veſtem fecit ſibi, Byſſus &, purpura indumē tum eius.

99 ℭStrigium veſtis erat hiſpanica. Plautus Nudus eſt, Iurat ſe ſtrigium oppigneraſſe.

100 ℭSubucula veſtis erat interior, quæ ſub alia induebatur. Varro. Poſt quàm binas tunicas habere cœperunt, inſtitue runt vocare ſubuculam. Horatius libro primo Epiſt. Rides ſi ſorte ſubcula pexæ Trita ſubeſt tunicæ vel ſi toga diſſidet impar.

101 ℭSudarium dicitur lintheum ad detergendum corporis ſudorem & purgandas nares. Suetonius in Nerone. Neq; quicquam ſerio ioco ve gerit, niſi ſtāte Phonaſco, qui mo neret parceretq; arteriis, ac ſudarium ad os applicaret. Ex

Setabi Hiſpaniæ vrbæ mittebantur optima linthea, quæ ſudaria dicebantur Catullus. Nam ſudaria Setaba ex Iberis Miſerunt mihi muneri Fabullus & Verannius. Diminutiuum eſt ſudariolum, Apuleius, Quanti ſudores innocentibus hoc vno ſudariolo afferantur, poſſum equidem pluribus diſputare.

102 ¶ Syrma veſtis erat, quæ in recitandis grauioribus poemātis trahebatur ab hyſtrionibus. Martialis libro quarto Musa nec inſano Syrmate noſtra tumet. Seneca in Hercule furente. Auro decorum Syrma barbaricum trahit. Ea veſte maxime vtebantur tragœdi, quod etiam innuit illud diſtichon. Martialis libro duodecimo Tranſtulit ad tragicos ſe noſtra Thalia cothurnos, Aptaſti tragicum tu quoq; Syrma tibi.

103 ¶ Suparus ſeu ſupparum dicitur leuis & anguſta toga Feſtus ait veſtimentum eſſe puellare ex lino. Nos ſubuculam & Camiſiam dicimus. Nonius ait ſupparū eſſe lintheum femorale vſq; ad talos pendens, quod ſubtus appareat. De ſupparo Afranius. Puella non ſum, ſuparos ſi induta ſum. Lucanus libro ſecundo Humeriſq; hærentia primis ſuppara nudatos cingunt anguſta Lacertos. Seneca accepit ſuppara pro velis, in Medea ſcribens. Et alto rubicunda tremunt ſuppara velo.

104 ¶ Subligaria veſtes erant, quæ coxas vſq; ad vmbilicum à genibus cōtegebant. His vtebantur Mimi in theatro. Martialis lib. 3. Si pudor eſt, transfer ſubligar in faciem Iuuenalis Satyra. 6. Perſonam, thyrſumq; tenent & ſubligar Acci. Aliter vocatur ſubligaculum. Cicero in Offi. Scenicorum quidem mos tantam habet vetere diſciplina verecundiam vt in ſcœna ſine ſubligaculo prodeat nemo, Imperitus ſubligaculū indutus omnibus id oſtentat. Adagiū eſt in eos, qui propter inſolentiam etiam ineptiſſimis rebus efferuntur.

105 ¶ Syndones veſtes erant candidæ ex lino, quibus magi vtebantur. Erant autem ſubtiliſſimæ & tenuiſſimis filis intextæ. Martialis lib. 4. Nec ſic in Tyria Syndone tutus eris. Idem Cultus Syndone non quotidiana. De hac intellexit

Lucanus Lib. 10. ſcribens, Candida Sydonio perlucent pectora filo, Quod Niloris acus cōpreſſum pectine ſerū ſoluit, & extēſo laxauit ſtamina velo. Syndones vero populi ſunt ī Mæotidis cōfinio, teſte Pūponio Mela, de qbus val. Flac. li. 6. Argon. Vbi Syndoniæq; phalāges Marte carēt.

106 ¶ Subarmalia ſaga erant & chlamydes, quibus arma ſuper induēbant. Singuliones genus erat veſtis barbare, Inquit Baptiſta Egnatius.

107 ¶ Stola erat talaris tunica, qua matronæ vtebantur. Tibullus lib. primo Quamuis nec vitta ligatos Impediat crines ſtola longa pedes. Ouidius lib. 1. de arte. Eſtę procul vittæ tenues inſigne pudoris, Quæq; tegis medios inſtita longa pedes. inſtita erat faſciola, quæ partem vnam ſtolæ ambiebat. Horat. Sunt qui nollunt tetigiſſe niſi illas, Quarū ſubſuta talos tegit inſtita veſte. A ſtola pudor dicitur ſtolatus id eſt matronæ conueniens. Martialis libro primo Et ſtolatum permittit meretricibus pudorem.

108 ¶ Syntheſis genus eſt veſtis breuis & negociis aptæ, qua Romani omnes toga depoſita in ſaturnalibus vtebantur. Conſuta erat & compoſita quadam cōpoſitione verſicolori vnde inditum nomē. Martialis de hac intelligit ſcribens Dum toga per quinas gaudet requieſcere luces, Hos poteris cultus ſumere iure tuo. Idē. De nr̄a praſina ſyntheſis empta toga Syntheſiatus hac dicit̄ indutus veſte. De Syntheſi Sue. In Nerone. Ac. plærūq; Syntheſim indutus ligato circū collū ſudario ꝓdierit in publicū. Q. Serenus vilē depręndit in illis ſyntheſin, & vulgata ſatis medicamina riſit.

109 ¶ Toga communis erat Romanorū veſtis q̄ vtriuſq; ſexus homines vtebantur Accipitur interdum pro peculiari habitu clientum & ſalutatorum, qui togati ſalutatum ibant, vt ſportulam conſequerentur. Mart. Mane vel à media nocte togatus ero. Idem ſi matutinos facile eſt tibi rumpere ſomnos, Mētita veniet ſportula multa toga. Sueto. in Aug. Ac ſæpe regnis relictis nō Romæ modo ſed ꝓuincias pagrāti quotidiana officia togati ac ſine, regio inſigni more cliētū præſtiterūt. Sēſus eſt Plærīq; reges depoſito diademate or-

namentisq́ꝫ regalibus ſoliti ſunt præbere officia Auguſto
inſtar clientū togati. Eutropius Multi reges ex regnis ſuis
venerunt. vt Auguſto obſequerentur & habitu Ro. togati
ad vehiculum vel equum ipſius cucurrerunt. Toga præte-
xta veſtis erat magiſtratuum. Togatæ fabulæ, quæ ſcriptæ
ſunt ſecundum ritus & habitus Romanorū. Horatius. Vel
qui prętextas, vel qui docuere togatas. Earum ſcænici acto
res vocantur togatarii. Suetonius Hiſtrionum licentiam
adeò compeſcuit, vt Stephanionem togatarium (cui in
puerilem habitum circuntonſam matronam miniſtraſſe cō
pererat) per trina theatra virgis cæſum relegauerit Toga
pura & virilis dicebatur, quam adoleſcentes tyrocinii die
poſita prætexta puerili, ſumebāt in capitolio, De toga Mar
tialis. lib. tertio Gallia Romanæ nomine dicta togæ. Clau
dianus. Latiaq́ꝫ micantē Loricam mutare toga. A toga Ro
mani dicuntur togati. Vir. Romanos rerum dominos, gen
temq́; togatam.

310 ¶ Tyara tegumentum erat capitis Perſarum genti peculia
re, quo reges & ſacerdotes vtebātur, Simile prope erat Mi
træ aut galero. Iuuenalis Satyra. 6. Et phrygia veſtitur buc
ca Tyara. Hieronymus in epiſtola ad Fabiolam. Quartum
(inquit) genus eſt veſtimenti rotundum pileolum, quale
pictum in vlyſſeo cōſpicimus, quaſi ſphæra ſit diuiſa & pars
vna ponatur in capite. Hoc Græci & noſtri Tyaram, non-
nulli galerum vocant. Non habet acumen in ſummo nec to
tū vſq́ꝫ ad comas caput tegit, ſed tertiam partem à fronte
inopertā relinquit. Atq́ꝫ ita in occipitio vitta cōſtrictus eſt
vt non facile labatur ex capite. Eſt autē Byſſinū & ſic fabre
operatum lintheolo, vt nulla acus veſtigia forinſecus pare
ant. Ouidius. lib. 11. Tempora purpureis tentant velare Tya
ris. Reperitur etiam in maſ. genere & frequentiſſime. Virg.
Sceptrumq́ꝫ, ſacerq́; Tyaras. Politianus in Nutricia. Achæ
menium ſeruantia buſta Tyaram. Sidonius Flectit Acheme
nius lunatum Perſa Tyarā. Claudianus in. 4. Conſ. Hono-
rii. Barbarus Arſacio cōſurgeret ore Tyaras. Seneca i Thye
ſte. Hoc Phrygius loco Fixus Tyaras Pelopis.

111 ¶ Tibialia dicuntur Tibiarum indumenta, atq; etiam arma quibus crura muniuntur. Suetonius in Auguſto. Subucula thorace laneo & feminalibus & tibialibus muniebaſ. Paulus Iuriſ. Si cibiale vel humerale miles alienauit, caſtigari verberibus debet,

112 ¶ Tunica veſtis erat breuior & ſine manicis, qua vtebantur viri. Manicata decebat fœminas, vt arguit illud Virgilius. Et tunicæ manicas, & habent redimicula Mytræ. Plautus. Manuelatam tunicam habere hominem decet. Gellius lib. 7. Tunicis (inquit) vti virum prolixis vltra brachia & vſq; in primores manus, ac prope in digitos Romę atq; omni in Latio indecorum fuit Proptereà Pub. Africanus Pauli filius. P. Gallo homini delicato probro dedit, quod tunicis vteretur manus totas operientibus. Diminutiuum eſt Tunicula. Gellius lib. 1. Elegás illa veſtis & molles tunicule ab ęmulis aduerſariiſq; probro datum. Tunicati dicũtur tunica induti. Horatius lib. 1. Epiſto. Vilia vendentem tunicato ſcruta popello. Tranquillus in Auguſto. vt ſtare interdum per totum diem iuberet ante prætorium tunicatos. Idem. Reliquias legerunt primores equeſtris ordinis tunicati & diſcincti, pedibuſq; nudis. Et in Caligula. Retiarii tunicati quiq; numero gregatim dimicantes. Tunica talaris eſt, quã Græci vocant Poderim. Idem Suetonius. Cum palla tunicaq; talari proſiluit.

113 ¶ Tyriantinæ veſtes erant purpuræ ſumpto nomine à Tyriis qui vſu purpuræ clauerunt. Martialis lib. 1. vrbica Lingonicus Tyrianthina Bardocucullus.

114 ¶ Tapetum ſeu tapes vocaſ tegmen diuerſis coloribus & figuris variegatum, quo precipue aulæ & cubicula diuitũ ornari ſolent. Aliter vocatur Aulæum, Periſtroma, Peripetaſma. Virgilius libro. 7. Inſtratos oſtros alipedes pictiſq; tapetis. Idem lib. 9. Armaq; crateraſq; ſimul, pulcroſq; tapetas. Cn. Marius apud Gellium. Iam tonſiles tapetes ebrii, fuco, Quos chóca purpura imbuens venenauit. Statius li. 1. Thebaid. Fuderat Aſſiris extructa tapetibus alto Membra thoro Tabea veſtis erat togata purpura circũducta, ſub te

gmine puniceo, quam aureæ fibulæ annectabant. Virgilius. Ipſe quirinali lituo, paruaq́ꝫ ſedebat ſuccinctus trabea Iuuenalis Satyra octaua. Ancilla natus, trabeam in diadema quirini Et faſces meruit regum vltimus ille bonorum. Trabeatus dicitur trabea indutus. Ouidius lib. 2. Faſ. Hoc igitur vidit trabeati cura quirini.

¶ Ventrale ventris tegumentum, vt femorale femoris, brachiale brachii, humerale humerorum tibiale, tibiarum. Plynius Patris mei memoria cœpere Amphimala noſtra, ſicut villoſa, etiam ventralia.

116 ¶ Venſica tegumentum erat & mitella capitis ſubtiliſſima qua Germanorum crines contegebant. Martialis libro. 8. Fortior intortos ſeruas venſica capillos.

¶ Vmbella itidem erat indumentum capitis, quo radii ſolis arcebantur. Martialis libro vndecimo. vmbellā luſcæ Lygdefetas dominæ.

118 ¶ Xerapellinæ veſtes erant matronales dictæ ab Ampellino colore, qui medius eſt inter Croccum & muricem. Merula ait Atrabicas fuiſſe appellatas. Iuuena Saty. 6. Et Xerapellinas veſtes donauerit ipſi.

119 ¶ Xyſtis autore Cælio dicitur talaris tunica & muliebris, Alii tragicum putant indumentum. Xyſtus vero appellatur lata porticus, in qua athletæ hiberno tempore exercebatur. Vnde & Xyſtici athletæ dicti ſunt. Suet. in Aug. Nec tamen eo minus aut Xyſticorum certationes, aut gladiatorum pugnas ſeueriſſime ſemper exegit.

120 ¶ Porrò acu veſtes facere Phryges inuenerunt, ideoq́ꝫ Phrygiones appellati. Aurum intexere in Aſia inuenit Attalus rex Pergami. Vnde nomen Attalicis. Colores diuerſos picturæ intexere Babylon celebrauit, & nomen impoſuit. Martialis. Non ego prætulerim Babylonica picta ſuperbe Texta, Semiramia quæ variatur acu. Plurimis liciis texere quæ Polymita appellant, Alexandria inſtituit, Scutulis diuidere Gallia. Autor plynius libro octauo capitulo. 48. Veſtimentorum ſunt omnia aut lanea, vel linea, vel ſericea, vel bombicina. Omnia item aut virilia aut puerilia,

aut muliebria, aut communia, aut familiaria. Afri, Mauri, Saraceni, ſcythæ gaudent colorum varietate Græci crepidati incedebãt. Fuerunt & priuatæ quorũdam veſtes. Adã & Eua priuſquã peccaſſent, degebãt nudi. Poſt peccatũ te xere foliis verenda. crudis pellibus humeros amicti. Ioãnes Zachariæ filius in heremo vtebaẗ veſte camelorum ſetis contexta, ſcorteaq́; cingebatur zona. Vnica fuit Chriſto veſtis inconſutilis, quæ nullo vſu detrita eſt. Pallium Bartholomei per annos vinginti neq; ſordes vllas, neq; vetuſtatem ſenſit. Iacobus apoſtolus, qui à corporis ſimilitudine frater Chriſti dictus eſt lineo vtebatur amiculo. idem intonſus vixit, nunquam cinctus, nunquam balneo vſus. Paulus primus heremita veſtem habuit palmaceis contextam foliis. Mortui exuuias induit Antonius abbas diebus ſolũ feſtis. Capilli texerunt Timotheum Anachoretam, & adeò deformarunt, vt à panucio in ſolitudine repertus, fera primo aſpectu ſit creditus non homo. Onophrius heremita conſumpta veſte nudus egit foliis verenda tegentibus Frãciſcus Aſiſias craſſi panni tunicam induit, quã funiculo compreſſit. Nudis pedibus ligneos ſubiecit ſucculos. Maria Aegyptia cõſumptis veſtibus nuda egit in heremo. Herculem Nemæi leonis exuuio indutum, Græcia fabulata eſt, Diogenes vnico pallio vixit contentus, Portius Cato, nunquã toga vſus eſt, pluriſquam centum drachmis empta. Pythagoras alba vtebatur veſte, & coronam geſtabat auream. Empedocles Agrigentinus vtebatur veſte pupurea, æreiſq; calceamentis Hippias quoq; et Gorgias purpureis. Porphyrius à purpura nomen ſumpſit, quum prius Malchus diceretur. Fuit Ariſtoteles victu veſtituq́; delitioſus & op. id Platoni aliquantulum infenſus. Cethegi exerto nudoq; erant brachio. Cæſar laxiore tunica. Auguſtus hiberno tẽpore thorace laneo, tibialibus & quaternis tunicis Mecoenas mollioribus veſtibus, vnde & Malacinus ab Auguſto cognominatus eſt. Demoſthenem Gellius ſcribit fuiſſe cultu corporis nitido & nimis accurato, Hortenſiũ quoq; multa cum mundicia & circunſpecte fuiſſe indutum. De colori

bus veſtimentorum nunc aliquid adiciamus. Cymatilem colorem dixerunt marinum & cæruleum. Glaucus pro viridi ponitur, habetq; virori cõmixtum arborem, hinc glauci oculi, glaucæ ſalices & oliuæ. Impluuiatus color quaſi fumato ſtilicidio. Crocinus & croceus à Croco, Hic croceata veſtis. Cærinus à cæræ colore. Ferrugineus à ferro. Oſtrinus ſubruber. Murex fuit purpureus Antracinus niger, Antracus græcè dicitur carbo. Amethyſthon vt viola propè purpureum ponit Plynius. Molochinum dixerunt colorẽ ſimilem Maluæ, Luteum croceum à luto herba.

❡Veſtes gentium propriæ.

❡Pallium gabinium, Caſiaca græcorum. Toga & prætexta Romanorum. Maſtruga Sardorum. Bracæ, Bardocucullus galorum. Germanorum Rhenones. Aulea Britannorum. Strigium hiſpanorum. Arſineum tyara Candys Capitis Perſarum. Chortheus Maſilienſium. Myoton Armeniorum. Dalmatica Dalmatarum. Peplum Troadum Caunaces Babiloniorum.

❡Veſtes quædam memorabiles.

Veſtis Antiſthenis	Veſtis Tarquinii	Veſtis Syloſontis
Veſtis Loliæ Paulinæ	Veſtis Neronis	Veſtis Frothonis

Antiſthenes Sybarita veſtem elaborauit, in qua variæ deorum effigies erant depictæ, Hæc quotannis Liciniæ Iunonis templo ſuſpendi miraculi cauſa ſolebat. Athenienſes magno precio eandem ſibi cõpararunt. ❡Lollia Paulina tunicam habuit ex Margaritis æſtimatam quadringentis ſeſtertiis. Tarquinius priſcus aurea triumphauit tunica. Teſtis Verrius apud Plynium. Habuit Nero triclinaria Babylonica. 400. militibus empta. Syloſon veſtem habuit quam quum Dario Hiſtapis filio dono dediſſet, totam ab eo & vrbem & inſulam Samiorum in hoſtimentum muneris accepit. Autor Valerius de gratitudine. Saxo grammaticus ſcribit Frotoni cuidam veſtem fuiſſe, qua circũamictus nullo telorum acumine lædi poterat.

Calceamentorum genera.

1	Calopodium		pides	11	Crupezia
	Sandalium		Hypodeſis		Nymphides
2	Pero	6	Mullei	12	Harpides
3	Soccus	7	Sculponeæ		Carpicum
	Coturnus	8	Tentipelliū		Phecaſii
4	Carpatinæ	9	Solea	13	Baſilides
5	Hopiſtro cre-	10	Crepida		Alia prælaq;

1 CAlopodium genus eſt calceamenti lignei, alio nomine dicitur Soccus. Sandalium genus eſt calceamenti Ethruſcis peculiare, vt docet Iul. Pollux. Legimus in libro Iudith, quemadmodum illa induit Sandalia in pedibus ſuis, aſſumſiptq; dextrariola & inaures. De ſandalio, Terentius. Comminuam tibi Sandalio caput. Appollo Sandalianus dictus eſt, à vico eiuſdē nominis, vbi Athenis colebatur Et Sandaliarii etiam dicuntur calceolarii.

2 Peronem Seruius ait eſſe ruſticum calceameutum è crudo corio. Virgil. Lib. 7. Crudus tegit altera Pero Iuuenalis. Satyra 14. Nil vetitum feciſſe volet, quem non pudet alto Per glaciem perone tegi. Politianus in Ruſt. Capitiq; galerum induitur, cruduſq; operit veſtigia pero. Peronatus dicitur perone indutus.

3 Socci dicuntur calceamenta Comœdorum, vt Tragœdorum Cothurni. Actores enim comœdiarum, proſcæniū intrabant cum ſoccis, vt hi cum cothurnis. Hinc Soccus plerumq; capitur pro verſu comico. Horatius in arte. Hunc ſocci cepere pedem, grandeſq; cothurni. Martialis. lib. 8. An iuuat ad tragicos ſoccum transferre cothurnos. Pontanus li. 4. de Stellis. Atq; humili figet veſtigia ſocco. ſoccus etiam capitur pro calceamento muliebri. Sueton. in Caligula. Aliquando ſericatus & Cycladatus, ac modò in crepidis vel cothurnis, modò in ſpeculatoria caliga, nonnunquam ſocco muliebri. Diminutiuum eſt ſocculus. Idem ſuetonius in Vitellio. Pro maximo munere à Meſſalina petiit vt ſibi pedes præberet excalceandos, detractumq; ſocculum dextrū inter togam tunicaſq; geſtauit, aſſiduè nónumquam oſcu-

labundus. Cothurnus aptus eſt vtriq; pedi, fiebatq; in modum crepidarum. Hinc adagium natum. Cothurno verſari. liof. In homines inconſtantes. Congruebat hoc calceamentum viris pariter & mulieribus. Virgi. Purpureoq; alte ſuras vincire cothurno. Quod interim pro tragico verſu accipiatur, varia docent exempla. Statius lib. 5. Syluarum. Terrifico ſuper intonuere cothurno. Pollitianus in Ambra. Hinc & magniloquis voces creuere cothurnis.

4 ¶ Carpantinæ calceamentum erat ruſticum, quod fiebat ex recentibus coriis bubullis, ſic appellatum à Caribus, vt ſcribit Iul. Pollux lib. 9. ad Commodum Cæſarem. Ariſtoteles in ſecundo de animalium hiſt. ſcribit camelos calceari carpatinis, ne in exercitu longiore fatiſcant itinere. Catullus. Cullos & crepidas lingere Carpatinas. Sunt qui crepidas Carpatinas dicant eſſe calceamenta ſtercorata.

5 ¶ Hopiſtocrepides genus eſt calceamenti fœminei. Hypodeſis ſeu hypodema calceum latine ſignificat.

6 ¶ Mullei primum fuerunt calcei regum Albanorum purpurei coloris, poſtea Patriciorum. Vopiſcus, Calceos mulleos & hederaceos & albos viris omnibus abſtulit, mulieribus reliquit.

¶ Sculponeæ calcei ſunt ex lana cōfecti. Plautus. Qui quæſo potius quam Sculponeas, quibus batuatur tibi os. Næuius Sculponeis batuenda ſunt latera. Cato ſcribit Sculponeas bonas alternis annis dari oportere familiæ ruſticanæ.

8 ¶ Tenripelium calceamentum eſt ferratum, quo extenduntur pelles.

9 ¶ Solea calceamentum eſt, quo calces plantarum obteguntur, cæteris pedum partibus prope nudis, ipſis tamen pedibus coriaceo vinculo ſuperne vinctis. Plautus. Date iam ſoleas, atq; intro me actutum ducite. Fiunt etiā ex ferro, quæ pedibus equorum & mulorum ſubiiciuntur. Catullus. Et ſupinam animam graui delinquere cœno. Ferream vt ſoleam tenaci in voragine mula. Suetonius ſcribit vxorē Neronis Poppeam mulas & iumenta argenteis calceaſſe ſo-

leis. Plynius item lib. 33. Noſtra (inquit) ætate Poppea con iunx Neronis principis delicatioribus iumentis ſuis ſoleas ex auro induere ſolebat. Solea interdum pro calceo poni/ tur. Propertius Proſilit in lata nixa pedem ſolea Apuleius libro. 9. videt ſub lectulo ſoleas incognitas, quibus indutus Phileſiterius irrepſerat. Soleati ſoleis induti.

¶ Crepida Grecanicum fuit calceamentū coriaceis ſuper uinctū ligulis. Perſius. Non hic qui in crepidis graiorum lu dere geſtit. Gellius lib. 13. Ca. 20. ait crepidas & crepidulas eſſe, quas Roma. ſoleas vocant. Cicero apud eundem Gal licas vocat dicens. Cum Gallicis & lacerna cucurriſti. Eius item ſutores crepidarios dixerunt. Sempronius Aſellio li. 14. rerum geſtarum. Crepidarium (inquit) cultellū à crepi dario ſutore. Martianus Capella. Crepidas peragrandæ rel luris cauſa viatrix infatigata geſtabat. Sueton. in Tiberio. Redegitq; ſe depoſito patrio habitu ad palliū & crepidas.

¶ Crupezia autore Cælio tibicinum ſunt calceamenta. Nymphides calceamenta ſunt muliebra & ſponſalia.

¶ Harpides claceamenta ſunt multiplici ſutura. Similes ſunt crepidis. Carpicum ſeu carpiſculum genus eſt calcea menti autore Flauio Vopiſco, qui ait Aurelium abſen/ tem à ſenatu vocatum fuiſſe Carpicum. Hodie quoq; Itali Scarpos vulgò crepidas vocāt. Phecaſii dicebantur vete rum ſacerdotum calcei.

¶ Græcanici calcei ex Polluce ſunt Baſilides, qbus vte/ banť Athenis. Crepides geſtamē militare. Embades ſum/ ptuoſum calceamētū. Crotopeziū ligneū calceamētū, dictū à ſonitu. Sūt itē Schiſtæ, Singæ, Cōpodes, Aſirce, Embades vtriq; ſexui cōmunes. Hypoſceſma Virile calceamentum Proſchema ſenile, Peribates ancillarū. Plceária & Acontia meretriciū. Radia Varium & circunuolutum erat. Baucides ſumptuoſorū. Rurſus Crocotides. Aphracta, Opitocrepi/ des, Amphiſphira, Acroſphyra, Canobia, Gynepodia, Ni/ clipedeces, Meſopſicæ, Phytracides, Seleucides, Niſſides, Ambracides, muliebria fuerunt. Vtriq; ſexui communia Phares, Ledarium, Chiton, Xyſtis.

¶Latrones,& Sacrilegi.

1	Prometheus	15	Siſyphus		Numenius
2	Scyron	16	Stamatus	18	Arſaces
3	Cacus	17	Dauid	29	Amaſis
4	Auctolius	18	Diſmas	30	Baliſta
5	Procuſtes	19	Marclylas	31	Barrabas
6	Scinis	20	Argiui	32	Tetrinius
7	Brennus	21	Pamphilus	33	Nero
8	Cilix	22	Mercurius	34	Dionyſius
9	Autolycus	23	Bargulus	35	Verres
10	Hermogenes		Viriatus	36	Pyrrhus
11	Spartacus	24	Voranus	37	Harpalus
12	Tittigias	25	L.Tubulus	38	Sambicus
13	Cercyon	16	Eurybatus	39	Leo
14	Capiton	27	Attabas	40	Fluuius Flac.

1 PRrometheus Deucalionis pater & Iapeti filius poſt factos homines,auxilio Mineruæ aſcendit in cœlũ, & ignem ferula de rota Solis ſurripuit,quem hominibus indicauit. Quapropter irati dii febres & morbos terris immiſerunt.Prometheum aut per Mercurium Caucaſo alligauerunt adhibita aquilla,quæ eius cor exederet Virgil. in Bucc. Caucaſeasq; refert volucres,furtũq; Promethei. Horatius libro primo Car Audax Iapeti genus ignem fraude mala gentibns intullit,Poſt ignem æthereа domo Subductum, macies & noua frebium Terris incubuit cohors. Claud.in quarto Conſ.Honorii.Aethereis miſcens terrena Prometheus Synceram patri mentem furatus olympo. Politianus in Nutricia.Tuq; ò conſulte prometheu , Qui tenuem liquidis ignem furatus ab aſtris. Sabellicus. Primus

2 dira luens æternum furta Prometheus.

¶Scyrõ latro fuit propè Athenas,qui hoſpites è ſaxo præcipitabat in mare.Hunc interfecit Theſeus & in mare deiecit,vbi eiuſdem oſſa mutata ſunt in ſaxa,quæ propterea vocantur'.Scyronia.

3 ¶Cacus Vulcani filius boues & armenta ſuffurabatur in Auentino mõte,quæ verſis veſtigiis cauda trahebat in ſuã

ſpeluncam

ſpeluncã,Vt furtum non agnoſceretur.Hunc Hercules dedit morti.Propertius lib.4.Sed nõ infido manſerũt hoſpite Caco Incolumes,furto poluit ille Iocũ.Incola Cacus erat metuendo raptor ab antro Pertria partitos qui dabat ora ſonos.Hic ne certa forent manifeſtæ ſigne rapinæ,Auerſos cauda traxit in antra boues.Nec ſine teſte deo furemſonuere iuuenci. Furis & implacidas diruit ira fores.Mænalio iacuit fuſus tria tempora ramo Cacus,& Alcides ſic ait, ite boues.ſidonius.Collaq; flammigenæ dirumpens fumida furis,Tandẽ directas iuſſerit ire boues,Ouidius in Ibin. Quam ferus ipſe ſuo petiit mactatus in antro Proditus inclusæ Cacus ab ore bouis. Martialis libro.5.Syluarumq; tremor,tacita qui fraude ſolebat Ducere non rectas Cacus in antra boues.Calẽtius. Cacus erat teneros ſolitus Vincere iuuencos,Et trahere auerſas in ſua tecta boues.

4 ¶ Auctolius Mercuii & Lychiones filius,euaſit clariſſimus latro imitatus patrem.

5 ¶ Procuſtes latro fuit inſignis in Attica,qui hoſpites interimebat. Tandem & ipſe interfectus ab Hercule.Ouidius lib. 7. Vidit & immitem Cephesias ora Procuſtem.Seneca in Thyeſte.Quis ve Cetropiis metus Terris Procuſtes.

¶ Scinis latro fuit in Iſthmo Corinthiaco,qui homines ar-

6 borib⁹ alligatos diſerpebat in fruſta Hũc theſeus interemit.

¶ Brennus dux Senonum cupiditate prædæ inflamma-

7 tus,Apollinis Delphici tẽplum inuaſit, Propertius lib.3. Torrida ſacrilegũ teſtatur limina Brennum,Dum petit intonſi Pythia regna dei.

Martialis libro.6.Epigrammatum arguit furti Cilicẽ quẽdam his verbis. Fur notæ nimium rapacitatis Compilare Cilix uolebat hortum.

¶ Autolycus Mercurii fuit filius,qui proxima Parnaſo

8 loca furtis infeſtauit.Martialis lib.8.Non fuit Autolyci tam piceata manus.Ouidius libro vndecimo. Metamor. Alipedis deſtirpe dei Verſura propago Naſcitur Autolycus furtũ ingenioſus ad omne,Qui facere aſſuerat patriæ non degener artis,Candida de nigris & de cãdentibus atra.

Martialis lib. 12. inceſſit Hermogenem & Maſſam fures, hunc nūmorum, illum mapparum, Vbi ait.

Hermogenes tantus mapparum Pontice fur eſt
Quantus nummorum Vix puto Maſſa fuit.
Tu licet obſerues dextram, teneasq́; ſiniſtram,
Inueniet mappam qua ratione trahat.
Nuper quum Myrino peteretur miſſio læſo
Subduxit mappas quatuor Hermogenes.
Cœratam prætor quum vellet mittere mappam,
Prætori mappam ſurripit Hermogenes.
Attulerat mappam nemo dum furta timentur,
Mantile è menſa ſurripit Hermogenes.
Hoc quoq; ſi deerit, medios diſtringere lectos
Menſarumq́; pedes non timet Hermogenes,
Quamuis non modico calceant ſpectacula ſole,
Vela reducuntur, quum venit Hermogenes.
Feſtinant trepidi ſubſtringere carbaſa nautæ,
Ad portum quoties paruit Hermogenes.
Linigeri fugiunt calui, ſiſtrataq́; tuba,
Inter adorantes quum ſtetit Hermogenes.
Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit vnquam,
A cœna ſemper retulit Hermogenes.

11 Spartacus fuit latro quiſpiam & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorum & perditorum hominum manu bellum Romanis intulit, Hunc vicit P. Craſſus, luca. lib. 2. vt ſimili cauſa caderes, qua Spartacus hoſtis. Sidonius. Mox per hunc ſpartacum quæcunq; ſunt clauſa, frāguntur quæq; obſerata, reſerantur. Itaq; quas domorum nequiuerunt machinis, aperte ſimultatibus impetere cuniculis clandeſtinæ proditionis impugnant.

12 Tyttigias latro fuit & plagiarius in Arcadia q res alienas (quas furto abſtulerat) vendebat, eoq; queſtu diues factus eſt.

13 Cercyon Atticam regionem latrociniis infeſtauit, Ouidi. Cercyonis lœthum vidit Cerealis Eleuſis.

14 Capiton latro quum aliquandiu latrociniis vacaſſet, per

tæſus vitæ illius, tranſiuit ad heremum, vbi annis.50. dura uit in quodam antro.

15 ℭSiſyphus Aeoli filius latro fuit in iſthmo, quem Theſeus occidit.

16 ℭStamatus homo Cretenſis Sancti Marci theſaurum Venetiis expilauit. Author Volaterranus

17 ℭDauit latro fuit apud hermopolim, qui cum aliis triginta prædonibus quæſtum ſolo parabat furto. Tandem melio re ductus ſpiritu, incluſit ſe monaſterio vbi ad mortē vſq; ſanctiſſimè vixit.

18 ℭDiſmas fuit latro, qui ad Chriſti dexteram in cruce pepē dit, & ſceerum veniam impetrauit.

19 ℭTortelius ait Marclylā fuiſſe latronē in ſylua Dodonęa.

20 ℭAntiquitus Argiui furacitatis infamía laborarunt. Vnde adagium. Argiui fures.

21 ℭPamphilus veteris comœdiæ conuiciis notatus eſt, q̃ ęrarium expilaſſet.

22 ℭPoëtæ faciunt Mercurium furem atq; etiam deum furū. Lactantius. Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famam ſui re liquit, niſi memoriam fraudū ſuarū. Mātuanus. Thetidos'qʒ cubile Peleus inceſtor, rector Neptunus aquarum Phorcida, Ducalidem fraudis, furumq́ʒ magiſter Mercurius.

23 ℭBargulus nomen eſt latronis apud Cice. li. 2. de. Off. qui propter æquabilem prædæ partitionem magnas opes aſſecutus eſt. Fuit & Viriatus Luſitanus latro, cuius ferocitatē Lælius prætor fregit & comminuit.

24 ℭVoranus fuit. Q. Luctacii Catulli furaciſſimus libertus, quem nummularius nummos de menſa ſubtrahentem & in calceos infarcientem deprehendit.

25 ℭL. Tubulus fuit homo admodum flagitioſus & rapinator egregius qui quod multis ſacrilegiis & peculatibus vitam infamaſſet, multáq; pecuniam malo cœpiſſet dolo Lucilii ſatyris notatus eſt. Aſconius Pedianus ait uirum fuiſſe prætorium ætate patrum Ciceronis, qui propter multa flagitia de exilio accerſitus, ne in carcere necaretur, venenum hauſerit.

26 ¶ Eurybatus latro fuit aſtutia ſingulari quem depreñ ſum quum cuſtodes vellent cogere, vt oſtenderet quibuſnam modis conſueſſet domos conſcendere ille aptatis ſpongiis & ſtimulis ferreiſq; retinaculis irepſit in parietem & ſpectantibus illis, artificiiq; nouitatem mirātibus præhenſo laqueari per tegulas effugit, eoq; modo periculum euaſit Hinc Eurybatiſſare verbum, id eſt malis moribus vti.

27 ¶ Atabas & Numenius latrones fuerūt famoſiſſimi, qui ſequenti adagio locum fecerunt, Conuenerunt Attabas & numenius, quoties improbus aggregatur cum improbo. Author Diogenianus apud Eraſmum.

28 ¶ Ammianus Marcellinus ſcribit Arſacē Parthorum regē inter adoleſcētiæ rudimenta doctorē fuiſſe atronū, verum mutato poſtea in melius propoſito multa glorioſe & fortiter egiſſe, ſuperato etiam Nicanore Seleuco Alexandri ſuceſſorē.

29 ¶ Amaſis Herodoto teſte, quum pecunia voluptati nō ſufficeret, ſolebat circūeundo furari. Et quū repoſceret, ab his quos expilauerāt, eoſdem ad oraculum ſiſtebat, à quo tamen ſæpe conuictus eſt, & frequenter abſolututus. Nec tamē deorū tēpla habuit curæ qui furtis eius pepercerāt.

30 ¶ Baliſta ludimagiſter quiſpiam ob infamiam latrociniorū lapidibus coopertus eſt, in quem Virg. hoc diſticho luſit. Monte ſub hoc lapidum tegitur Baliſta ſepultus, Nocte dieq; tuum carpe viator iter.

31 ¶ Barrabam fuiſſe latronem docent ſacro ſancta Euangeliſtarum verba.

32 ¶ Tetrinius teſte Suetonio fuit latro qui quū poſtularet & qui poſtularent Tetrinios eſſe ait Caligula imp. hoc eſt ipſos accuſatores latrones eſſe. & tales, qualis dicebatur Tetrinius.

33 ¶ Expilauit Nero prouincias ſpoliatis etiam in vrbe templis, quod triumphis & religioni vniuerſus populus Ro. in metu ſacrauerat. Peraſiam & Achaiam. non dona tantū ſed ipſa etiam numinum ſimulacra quātuliſcunq; ornata

diuitiis abripuit. Autor Cor. Tacitus.

4 ¶ Dionyſius ſiciliæ tyrranus fana deorum expilauit, eoſdem iocularibus verbis irridens. Nam (ut eſt apud Valeriũ) quum fano proſerpinæ Locris ſpoliato, ſecundo vento veheretur, ridens amicis, videtis ne inquit, quam bona nauigatio ab ipſis diis immortalibus ſacrilegis tribuatur? Idem cum Ioui Olympio aureum magni ponderis amiculum detraxiſſet, laneum iniecit pallium, dicens æſtate graue eſſe aureum amiculum hyeme frigidum, Laneum verò vtriq; tempori aptiſſimum, Idem Aeſculapio barbam aureã ademit, dicens non decere filium eſſe barbatum patre imberbi, Inſuper menſas aureas argenteas à fanis abſtullit. Aureas item pateras & coronas, quæ ſimulachrorum manibus ſuſtinebantur. De hoc abunde etiam meminit Cice. libro. 3. de natura deorum.

35 ¶ C. Verres ſiciliam compilauit, ſublatis deorum ſimulachris, ornamentisq; fanorum. Eum Propterea Cicero comparauit Dionyſio.

36 ¶ Pyrrhus è theſauro Proſerpinæ Locrenſis pecuniã ſubſtulit. vlciſcente demum numine, ſaxis illuſus in mari naufragium fecit.

37 ¶ Fuit etiam Harpalus inſignis & felix prædo, qui autore Tullio diis illudebat, quod in illa fortuna tandiu viueret.

38 ¶ Sábicus latro templum Dianæ expilauit in Elide. Quod flagitium quum fateri nollet annum perpetuum exquiſitiſſimis cruciatibus ad mortẽ vſq; tortus eſt. Hinc adagium. ſabico grauiora pati

39 ¶ Leo imp. filius Conſtantini Capronymi coronã à Mauricio principe deo dicatam nefario capiti impoſuit, captus gemmarum & auri ſplendore.

¶ Fuluius flacus Cẽſor tectũ marmoreũ Iunonis Laciniæ
0 ſpoliauit vt edẽ (q̃ dedicauerat equeſtri fortunæ) tegeret.

¶ Piratæ.

Baſilus	Icarion	Thorias
Sextus põpeius	Mnas	Beto
Cephalus	Rotho	

PYrate dicuntur prædones marini, Qui nauigia cum mercibus inuolant, eoq; furto queſtum faciunt. In his Baſilus à Lucano ponitur, vbi ait. Et Baſilum vide te ducem noua furta per æquor. Sextus Pompeius Pompeii magni filius pyraticam itidem exercuit Idē Lucanus Sextus erat magno proles indigna parente. Qui mox Scylleis exul graſſatus in undis, Poluit æquoreos ſiculus pyrata triumphos. Cerpalii Tortelius inter pyratas numerat. ¶Icarion quoq; nomen fuit ſæuiſſimi pyratæ. Mnas quoque fuit pyrata, qui ſub ſexto Pompeio oras Italiæ & omne circum pelagus prædatoria claſſe infeſtabat. Saxo grāmaticus Rothonem quendam inter pyratas numerat. Ea tempeſtate (inquit) Rotho Rutenorum pyrata patriam noſtram rapinæ & crudelitatis iniuriis profligabat, Eodem Teſte Thorias & Bero pyraticum munus exercuerunt.

¶Suppliciorum diuerſa genera.

Vngula	Cratis	Colus
Aſcia	Anchora ferrea	Crucifragium
Runcina	Neruus	Matella
Rota	Icrion	Lathomiæ
Centra	Paratilmos	Culleus
Scalæ gemonię	Aporaphadinoſis	Stigma
Suſpendium		Beſtiæ
Vncus	Cyphon	Gyarus
Fuſtuarium	Archiuus	Exilium
Decimatio	Colaſis	

CYprianus apud Cellium prodit vngulam fuiſſe tormenti genus, aitq; aſcias & Rūcinas inter ſæuitiæ tormenta reperiri. Rota tormentum eſt Germanis peculiare, Ariſtophanes apud Cællium Rota torquere te illic neceſſe eſt vt exculpatur, quod feciſti Erat autem ſeruile ſupplicium. Rothæ inferebantur noxii & membratim radiis rotarum conuulſi lenta morte perimebantur. Centra ſtimuli erant quæ admouebantur reis, Scalæ

Gemoniæ ſeu Gemoniigradus locus erat eminens, qui gradibus quibuſdam conſcendebatur Eo trahebantur dā natorum corpora. Legimus enim M. Claudio (quod fœdam cum Corſis pacem feciſſet) ademptam libertatem, mox & ſpirtum extinctum Corpus demum contumelia carceris & deteſtanda gemoniarum ſcalarum nota fœdatum. Dicuntur autem gemoniæ à loco gemitus & calamitatum Suetonius. in Ceſa. tiberio Imputauit etiam, quod non laqueo ſtragulatum abiecerit in gemonias. Suſpendium eſt ſupplicii genus, quo ducti ad furcas maleficí faucibus laqueo conſtrictis infelicem reddunt ſpiritum. Quæ mors maximè erat probroſa. Nam in pontificalibus libris cautum fuerat, vt tales inſepulti abiicerentur. vnde & Virgilius de Amata Lauiniæ matre ſic ait. Et nodum in formis lœthi trabe nectit ab alta. Pleriq; mortem hanc præpoſteram vocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones & homicidæ.

¶ Vncus etiam nomen eſt tormenti. Nam infames multiqs flagitiis adobruti poſt mortem vnco trahebātur in ſentinas & ſordium receptacula Mortuo Commodo imperatore ſenatus hunc in modum acclamauit. Qui ſenatum occidit vnco trahatur. Qui omnes occidit unco trahatur. Qui templa ſpoliauit vnco trahatur. Hoc & alia inſtrumenta Carnifiſcinæ quum oſtentaret Carnifex, ferunt Neronem ad voluntariam mortem coactum, Suetonius de vitellio ſcribens ait. Tandem apud gemonias minutiſſimis ictibus excarnificatus & confectus eſt, & inde vnco tractus in Tyberim. Fuſtuarium dicitur caſtigatio fuſtium virgarumq; ſupplicium. T. Liuius. Fuſtuarium meretur, qui ſigna relinquit, aut præſidio decedit. Antiquitus in militari diſciplina duo fuerunt ſuppliciorum genera, Fuſtuarium & decimatio. Eum qui virgis cædit, Plautus virgatorem vocat Liberum. erat cædi fuſtibus, virgis ſeruile. Erat & Cratis ſuppliciū apud priores quo qs deiect⁹ in aq̄ crate ſuperne iniecta ſaxis cōgeſtis obruebat̄ Pauſanias anchorā ferreā corū ceruicib⁹ adaligabat, quos crudelius vel

ſet caſtigare,eaq; affectos ignominia vniuerſo populo vi
dendos exponebat,Neruus ſerreum erat vinculũ quo im/
pediebantur pedes.Eo etiam ligabantur ceruices.Hinc Ca
to apud Gellium feſtine dicit priuatos fures in neruo & cõ
pedibus vitã agere,publicos in auro & purpura viſi.Icriõ
erat inſtrumẽtu quo pauperes in adulterio depræhẽſi pu/
niebant Ditiores eñ pecunia ſe redimebãt,vt cõſtat ver/
bis Ciceronis,qui ſcribit ſaluſtiũ,venalẽ expoſuiſſe domũ
paternam,vt ſe adulterii crimine purgaret. Aporaphani/
doſis ſupplicium erat,quo Raphani in pudendas reorum
partes inpingebantur.Cyphon ligneum erat vinculum aut
ferreũ quo maleficiorum colla inuoluebantur:Cyphoniſ
mus ipſum eſt ſupplicium.Hoc adhuc noſtra ætate viſitur.
Archiuus ſeu Archiuum locus eſt ad quem dannati duce/
bantur,in quo qui legum placita riſui habuiſſet diebus vi
ginti vinctus Cyphone perſeuerabat nudus, melle & la/
cte delibutus,quo moleſtæ eſſent illi apes & muſcæ,Dra/
co vnicuiq; & qantulocunq; furto extremum ſupplicium
id eſt mortem irrogauit.Colaſis genus erat pœnæ:quæ ad
hibebatur cauſa caſtigandi aut emendandi.Colus maſ.ge
neris tormentum erat carnificine ſeueritatis,quo rei fla/
gellabantur.Ipſum erat Coriaceum,autore Feſto. Crurifra
gium ſupplicium erat,quo crura maleficis mutilabantur
& infringebantur.Apul.libro.9.Tunc uxor egregia diras
in eum deuotiones deprecata,& crurifragium ejus abomi
nata exangui formidine trepidãtem adulterum abſcondit.
Eodem modo Plautus Lumbi fragium vocat Lumborum
fracturã in Amphi.dicẽs,Nam ſi me irritaſſes hodie Lum
bifragium hinc auferes à me.Damnari ad metalla ſuppli/
cium fuit apud antiquos,quo vincti ſontes in opus metal/
li trahebantur, ſeu in metallicas mittebantur fodinas. In
calcariam quoq; & ſulphurariam damnabantur aliqui.
Nam iuriſconſulti inter pœnas metalli nominant ſulphura
riam & calcariam ,hoc eſt calcis fodinas & ſulphuris.Item
Lathomiam vbi cæduntur lapides.Plautus Tyndarus in La
thomias Lapidarias ab Egione damnatur, Fuit & Latho/

miæ locus carceris Romæ, & ſyracuſis carcer. De Mettallo rum pœna Tranquillus in Caligula. Multos honeſti ordi nis deformatos prius ſtigmatum notis ad metalla & muni tiones vſarum, aut ad beſtias condenauit, aut beſtiarũ mo re quadrupedes cauea coërcuit, aut medios ferro diſſecuit Plynius in epiſto. Erat ſuſtibus cæſus, damnatus ad metal lum ſtrangulatus in carcere. Culeus ſaccus erat, in quo ſi mia, ſerpens, canis & gallus gallinaceus, cum parricida includebantur, ac demum præcipitabatur in aquas. Iu ue. ſatyra octaua de Nerone. Cuius ſupplicio non de buit vna parari ſimia, non ſerpens vnus, non culeus vnus. ſuetonius. in Augusto. ſiquidem manifeſti parri cidii reum ne culeo inſueretur, quod non niſi confeſſa affi ciebantur hac pœna, ita fertur interrogaſſe. Val. ſcribit M. Tullium duumuirum culeo inſutum in mare abiici iuſſum eſſe à Tarquinio rege ob librum ſecreta ſacrorum conti nentem, quem exſcribendum dederat. Stigma dicitur no ta, quæ inuritur fronti reorum in perpetuum probi mo numentum Martialis. Frons hæc ſtigmate non meo notan da eſt. Iuuenalis. Saty. 10. Mitius id ſane, quod non & ſtig mate dignũ Credidit. Quintianus in Cleopoli. Nota nulla doloſi criminis, hanc preſſo ſignabit ſtigmate frontem. Suetonius de Auguſto. Valerium Catullum (à quo ſibi ver ſiculis de Mamurra perpetua ſtigmata impoſita non diſſi mulauerat) ſatisfacientem eadem die adhibuit cœnæ. vbi ſtigma metaphoricè poſuit pro infamia & ſugillatione. A ſtigma fit ſtigmaticus Id eſt publica notatus infamia, Cice ro. O miſerum, qui fideliorem & barbarum & ſtigmaticũ putaret, quam coniugem. Plynius ſcribit columbino fimo deleri ſtigmata Ad beſtias damnari etiam ſupplicium erat apud antiquos, quo rei cũ beſtiis, feriſq; agreſtibus & ieiu nis depugnabant. Propterea apud Gelliũ legimus Andro dum a domino datum ad beſtias. Beſtiarii erant, qui beſtiis obiiciebantur, aut in eas decertabant. Tertulianus. Iupiter eſt Romæ, quem ludis ſuis proluunt ſanguine beſtiarum. Gyaros eſt inſula in mari Aegæo, quo mittebantur noxii.

Iuuenallis Saty. prima Aude aliquid breuibus Gyaris & carcere dignum,ſi vis eſſe aliquid.

¶Exilium ſeu mutatio patriæ,numeratur inter pœnas reorum.Exules aliter dicuntur relegati & deportati.Differũt tamẽ.Relegatis enim licebat vti bonis propris in exilio deportati vero nihil poſſidebant ex ſuis bonis.

¶Exules nonnulli,

M.Aemilius lepidus	Liui⁹ Salinator	Tullia
L.Apul. Saturnius	Lucifer prẹſul	Tarquinius
Ariſtides	Decius	P.Rutilius
Boëtius	M.Marcellus	Thraſybulus
Cliſthenes	Marius priſcus	Thucidies
Conon	Meletius	Cicero
Demarathus	Mettellus	Hoſtaſius
Dion	T.Annius Milo	Berengarius
Dionyſius iunior	Montanus	Albertus
Egeſiſtratus	P.Nigidius	Benedictus.ſi' Pont.
Euſtathius	L.Opimius	Xenophanes
Euſebius	Oribaſius	Ouidius
Hylarius	Paulus Diaconus	Pythagoras
Ioãnes Gothus	M.Popilius	Solon
Hippias	Protagoras	Lycurgus
	Philiſtus	Scipio

M Aemylius Lepidus quum vellet exules in urbem reuocare,ipſe urbe detruſus eſt.Reuerſus demum ad obſidionem vrbis à catulo conſule & pompeio pulſus,& hoſtis patriẹ iudicatus exulauit in ſardinia, vbi dolore animi periit.L.Apuleius Saturnius tribunuſp, quũ propter agrariam legem (quam per vim tulerat) aliasq; item factiones videret ſe odioſum. plæriſq; ſummatibus Rhodum profectus eſt in voluntarium exilium. Ariſtides Athenienſis poſt multa/in Remp.beneficia tandem ſua virtute incidit in odium malorum,quorum,inuidia pulſus eſt

In exilium, vbi tamen deos precatus eſt vt omnia Athenienſibus pro voto & animi ſententia bene ſuccederent.

Boëtius imperante Zenone exilio damnatus eſt Theoderico rege ob affectatæ libertatis ſuſpicionem.

Cliſthenes Athenienſis (qui primus legẽ tulerat de exilio) primus exulauit. Conon dux Athenienſis impatiens cladis, quam à Lyſandro Lacedemonio in conflictu nauali acceperat ſpontaneum delegit exilium. Iuitq; ad Artaxerxem regẽ Perſarum in Cypriũ, cuius auxilio libertati patriam aſſeruit. cui prius ſeruitutem attulerat. Demararhus Lacedæmonius, quum apud Athenienſes exularet, non potuit tamen furtim non monere patriam bellici apparatus quii Athenis fiebat. Dion Syracuſanus quũ plærumq; monuiſſet Dionyſium inniorem (apud quẽ in ſumma dignatione & familiaritate viuebat) ut patriæ libertatem reſtitueret, factus ei ſuſpectus & in exilium pulſus eſt vbi tamẽ ad liberandas Syracuſas animũ ſemper addiecit. Nã facto Apollini ſacrificio, habitaq; ad milites concione cõtra tyrannum copias mouit, quem facta deditione coegit exilium capere, qd prius aliis dabat, Hinc Adagiũ natũ Dionyſius Corinthi de his qui à pſpera fortuna ad humilẽ redacti ſunt. Athenieñſes Demoſthenẽ in exilium miſerũt, quod pecunia fuiſſet corrupt⁹ ab Harpalo qu i fugerat ad Alexãdrũ, & Athenas ſe receperat, Egeſiſtratus Epheſius ob Tribulis ſui necem exulauit. Euſtathius Pamphylius præſul anttiochenus ſub Cõſtantino principe in exiliõ pulſus eſt Traianopolim Traciæ ciuitatem, quod Arrianorum placita refelliſſet. Euſebius Vercelenſis præſul ob regionem & doctrinam à Cõſtantino principe miſſus eſt Cappadociam in exilium. Hylarius præſul Pictauenſis, qui ſcripſit in Arrianos relegatus eſt in Phrygiam. Ioannes Gothus præſul Gerundenſis quum ſub Phoca. Principe Arrianã ſectã oppreſſiſſet, ab hæreticis relegatus eſt. Hyppias dux Athenienſis pulſus in exilium, Darium in patriam cõmouit. Liuius Salinator quum de Illiriis triumphaſſet inuidiam ſibi gloria comparauit. Iudicatus enim reus peculatus, in vo

luntariũ exiliũ profectus eſt poſtea tñ reuocatus Annibale Italiam opprimente. Lucifer præſul Caralitanus à Liberio Poteſt ad imperatorem Conſtantinum miſſus, ab eodem relegatus eſt Paliſtinam, Decius Magius quum Annibali Capuam intranti ſolus aſſurgere nollet ab eodem relegatus eſt. Quum autem in exilium traheretur aperto capite vociferans habetis inquit, libertatem Campani quam petiſtis ſemper enim patriæ deditionem diſſuaſerat. M. Marcellus Pompeianarum partium vbi vidit Cſearem victorẽ. Athenas profugit in exilium, Vnde proconſul Africæ domitiani tẽpore dannatus repetundarum quod Africam diceretur expilaſſe actus eſt in exilium Meletius præſul Arianæ hæreſis ſectator ſub Diocletiano pulſus eſt in exiliũ quod præter opinionẽ fidem noſtrã defendiſſet quũ tamẽ Arianam vellet tutari. Metellus Numydicus (qui de lugurtha triumphauit) relegatus eſt quod in legem Apuleiã per vim latam iurare noluiſſet. T. Annius Milo Maſſiliæ exulauit quod cliens fuiſſet Ciceronis in cauſa cædis Clodianæ Montanum vatienum oratorem patria Narbonenſem Tiberius relegauit ad Baleares. P. Nigidius Figulus, quem Lucanus Aſtrologiæ peritũ fuiſſe ſcribit, mortuus eſt in exilio, teſte Euſebio. L. Opimius poſt Ful. Flaccum virum conſularem, & C. Gracchũ tribunitium opdreſſos, iudicio circunuentus & in exilium actus eſt. Oribaſius ſardianus mortuo Iuliano principe, quocũ in ſumma familiaritate vixerat inuidia ſuccedentium principum & bonis ſpoliatus eſt, & in exilium detruſus, vbi tamen in omni calamitate conſtãte manſit animo, ſeq; philoſophum verum exibuit. Paulus Diaconus Aquileienſis à Carolo magno relegatus eſt ad Diomedis inſulam quod Deſiderio Longobardorum regi eiuſdem Caroli inimico faueret. M. Popilium Romani in exilium egerunt quod miſſus contra Numantinos rem ſua culpa male geſſiſſet. Protagoras Abderite Menandri filius & auditor Democriti, accuſatus ab Athenienſibus qđ Perſarum magíam & religionem didiciſſet, ſpont e exulauit. Philiſtum Syracuſanum (qui res ſiculas libris duode-

tum complexus eſt) Dionisius ſenior in exiliũ pepullit, vbi tamen bonam hiſtoriæ partem abſoluit. Tullia Seruii Tulli filia acta eſt in exilium quod ſuper faciem parentis mortui currum traxiſſet. Tarquinius Superbus qui occiſo ſeruio Tullo regnum ſceleſte occupauit, miſſus eſt in exiliũ cum Tarquinio Collatino filio ſuo propter ſtupratam ab ipſo filio Lucretiam. P. Rutilius Conſ. Cnei Manlii collega relegatus eſt à ſyllanis. Deinde quũ reuocaretur, Malo inquit, vt patria exilio meo erubeſcat, quàm reditu mœreat. Traſybulus dux Atheniẽſis relegatus eſt à triginta tyranis Athenas per vim occupantibus, quos demum collecta aliorum exulum manu, iuuante Lyſandro Lacedemoniorum duce expullit patriæq́ libertatem peperit. Thucydides Atheniẽſis miſſus Amphipolim (quam rex Phillippus per vim occupauerat) quum in proditionis ſuſpicionẽ ueniſſent, actus eſt in exilium, quam tamen fortunã conſtãtiſſime tullit. Cicero ob clodii inimicitiam actus eſt in exilium. Quod ægræ adeo tulerunt Romani, vt viginti hominum milia veſtem mutauerint. Tandem tamen rediit magno omnium plauſu & vniuerſa prope Italia illũ ſuis humeris reuehente. Hoſtaſius Rauennæ dominus a ſuis ciuibus relegatus eſt, quod in ocio & ignauia torpeſceret publicæq́ adminiſtrationis ineptus videretur. Berẽgarius Imp. & Albertus eius filius ab Othone victi & in exilium pulſi ſunt. Benedictus quintus Pont. Maximus ab Othone imperatore relegatus eſt ſuffecto Leone Octauo. Xenophanes annis. 65. exulauit à patria. In exilio ſupra ſeptem annos verſatus eſt Ouidius, vbi tamen barbaras gentes adeo ſibi demeruit, vt in eius obitu Getæ ac Tumitani lachrymas cohibere nequiuerint. Sponte Pythagoras ſamon liquit. Athenas Solon Lycurgus Lacedemonia, Romam ſcipio. Interrogatus ſocrates cuias eſſet, Reſpondit ſe ciuem mundi.

Viri Celebres mortui in aliena terra

Samos genuit Pythagoram texit Metapontus. Ciceronem Arpini ortum nutritum Romæ ſinus Caietanus vidit exaninem Plynium infantem lauit Atheſis grã

deuũ extinxit veſeuus Vrgilium dedit Mantua, Brudu-
ſium abſtulit. Genuit Ouidium Sulmo ponticum exilium
ſuffocauit. Terentium Carthaginenſem, quem Roma do-
cuerat, Archadia ſepeliuit. Horatium Appulum Ennium
Calabrum, Statium Narbonenſem, Auſonium Burdegalã
Duos ſenecas & Lucanum Cordubenſes, Plautum Arpi-
natem, Lucilium Aruncum, Pacuuium Brundiſinum, Iuue
nalem Aquinatem, Propertium Vmbrum, Valerium An-
tiatem, Catullum veronenſem, Varum Cremonenſem, Gal
lum Foroliuenſem, Actium Piſaurenſem, Caſſium Parmẽ-
ſem, Claudianum Florentinum, Perſium volaterranum tu
mulauit Roma Alexandrum Pella genuit, Babylon pere-
mit. Cyrum Perſis tulerat, ſcythia trunchũ tullit. Craſſum
& pompeium tulerat Roma. Hunc Aegyptus, illum Aſſy-
ria ſuſtulit, Catoni principium & nomen dederat Roma;
ſinem & cognomen vtica. Cornelios Scipiones Roma ge
nuit, Hiſpania obruit. Decii extra patriam ceciderunt Pa-
ter cum latinis pugnans cum Ethruſcis filius. Aemylium
Paulum Cumæ, Claudium Marcellum venuſia, Tiberium
Gracchum tumulauit Lucauia, omnes natos Romæ. Dru-
ſus obiit in Germania, Marcellinus Baionæ. Tarquinius
Cumis, ſylla Puteolis expirarunt. Auguſtus Cæſar apud
Nolam Campaniæ. Tiberius apud Campaniæ miſenum.
Traianus in occidente natus, in Oriente mortuus eſt. Septi
mius ſeuerus ortum habuit in Africa, Imperium in Italia,
tumulum in Britãnia. Theodoſium ortum in Hiſpania me
diolanum terra operuit. Annibalem Africæ lumen cœpit
vrna Bithynica. Theſeum, Themiſtoclem & ſalonem
Athenienſes ſepeliuerunt Syrus, Perſis Cyprus. Hæc exem
pla debes Petrarchæ lector optime qui in dialogo de mo-
riẽte extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium
noſtro labore. Sextum Turpilium Romæ natum abſtulit
ſinueſſa. Hermolaum Barbarum natione Venetum, Romę
peſtilentia ſuffocauit. Q. Cornificium, Ro. militaris factio
foris abſtulit. Aemylius Macer Veronẽſis obiit in Aſia. Gn.
Narbonus à ſylla victus apud Rhodios voluntariam oppe

riſit mortem. Nero extra vrbem ſeipſum confodit. Otho apud Bebryacum mortuus eſt. Labeonem Marſum Ro. tumulauit Macendonia. Maguentium imperatorẽ vidit Roma, Lugdunum habuit mortuum. Cleomeni Lacedæmonio tumulum præbuit Aegyptus. Demoſtheni Athenienſi Calabria. Critolao duci Achæorum Thermopylæ, Themiſtocles Athenienſis in perfide taurinum hauſit ſanguinem, eoq́ꝫ periit. Iugurtham peperit Numydia mortuum vidit Roma. Naſcentem. Aeneam vidit ſimois in Aſia, Raptum abſorbuit Numycius in Italia. Didoni patria fuit Phœnicia Carthago tumulus. Aiacem Oilei rapuit mare, quem Græcia tulerat. Leandrum Abydenum, Aegeum Athenienſem Aegiptium Pharaonem Mænandrum poëtam Palinurum & Miſenum nõ ſua ſed piſcium extinxit patria. Reperirẽ huiuſmodi exempla numero propè infinita niſi timerem ne nimia copia ſaturis plus æquo ſtomachis nauſeam excitaret.

¶ Conptemptores deorum.

1	Glaucus	16	Cambyſes		Diocletianus
2	Aiax	17	Capaneus		Athanaricus
3	Pub.Clodius	18	Dionyſius	29	Euarix
4	Lycurgus	19	Xerxes	30	Demonax
5	Pentheus	20	Phlegyas	31	Agnaxagoras
6	Cleopes	21	Salmone	32	Ilice
	Amaſis	22	Celmis	33	Turcæ
	Teuthis	23	Diagoras		Othomanus
	Pyrrus	24	Theopolemus	34	Leo Armenius
10	Mezentius	25	Cyanippus		Theophilus
11	Lycaon		Armitus	35	Genſericus
12	Alcithoë	26	Theron	36	Heroſtratus
13	Eriſicthon	27	Leo	37	Brennus
14	Phœtides	28	Traianus	38	Ful Flaccus
	Atalanta		Decius	39	Pleminius
	Hippomenès		Valerianus		Pyrrhus
15	Diomedes		Galenus	40	Milites Alex.

1 GLaucus quum ſacra Veneris contemneret, illa iratã
eius equabus furorem immiſit, quibus Vtebatur ad-
curſum, eumq; morſu dilacerauerunt.
2 ¶ Aiax Oilei filius Caſſandram in templo Mineruæ ſtu-
prauit, ded facinus Vlciſcente, fulminatus eſt in mari, dum
euerſo Ilio redire vellet in patriam.
3 ¶ Pub. Clodius Pompeiã Q. Põpeii filiã & Syllæ neptẽ
inter publicas bonæ deæ ceremonias adulterauit.
¶ Lycurgus rex Thracum, contemptor fuit Bacchi. Pro
4 pterea Vlciſcente numine crutibus ſuis aſciã illiſit, dũ Vel
let amputare Vites. Propertius lib.3. Veſanũq; noua nequic
quã in vite Lycurgi. Propterea à poëtis bipẽnifer & ſecuri
ger appellatur, quòd ſecuri ſeipſum offenderit. Ouidius li.
4. Meta. Penthea tu Venerande, ſecuri gerumq; Lycur
gum Sacrilegos mactas. Idem lib.5 Triſt. Oſſa bipenniferi
ſic ſint malè preſſa Licurgi. Imp ia nec pœna Pentheos vm
bra vacet. Seneca in Odeipo. regnã ſecurigeri Bacchũs ſen
ſere Lycurgi.
¶ Pẽtheus Echionis & Agaues filius, dũ ſacra Bacchi deſpi
5 ceretur, à matre cæteriſq; Mænadibus interfectus eſt. Pro
pertius. Pẽtheo s in triplices funera grata greges.
¶ Herodotus ſcribit Cleopem Aegypti regẽ templa om-
6 nia obſtraſſe, ne populos ſacrificaret diis. Amaſis quotieſ
cunq; accuſabatur furti (erat enim maximus prædo, vt iam
diximus) cãm deferebat ad deos ad velut iniuſte accuſat°
hominum querimonia. Conuictus à diis, neq; eorum tem
pla curæ habuit nec illis, ſacrificauit, tanquam male de eo
mererentur, quod falſa (vt dicebat) oracula redderent.
¶ Theutris fuit quiſpiam princeps, qui ad expeditionẽ Tro
7 ianam cum Græcis nauigare volens dum in Aulidis rupes
impegiſſet, indignatus Palladem vulnerauit haſta. Vnde
exitiali morbo correptus eſt.
¶ Non erubuit Pyrrhus Achillis filius Priamum ſenio con
8 fectu ad aram Iouis Ercæi interficere. Virgilius libro ſecun-
do Aen. Hoc dicens altari a ad ipſa trementem Traxit, & in
multo lapſante ſanguine nati implicuitq; comam læua,
dextraq;

dextraq; coruſcum Extulit, et lateri capulo tenus abdidit enſem.

9 ¶ Inter contemptores diuum numeratur Mezentius à Virgilio Libro ſeptimo vbi ait. Primus init bellū Tyrrhenis aſper ab oris Contemptor diuum Mezentius. Fuit enim impiuſ in homines ſine deorum reſpectu, Inquit Macrobius.

10 ¶ Lycaon rex Arcadiæ quum Ioui pararet inſidias, ab eodem mutatus eſt in Lupum, vt fabulantur poetæ vnde Iupiter apud Ouidium lib. 1. Meta. ſic loquitur. An ſatis o ſuperi tutos fore creditis illos, Quum mihi qui fulmen, qui vos habeoq; regoq;, Struxerit inſidias notus feritate Lycaon

11 ¶ Alcithoë fuit etiam cōteptrix Bacchi. Ouidius lib quarto Meta. At non Alcithoë Mineias orgia cenſet Accipienda dei, ſed adhuc temeraria Bacchum Progeniem negat eſſe Iouis, ſociaſq; ſorores Impietatis habet. Idē Et adhuc Mineia proles vrget opus, ſpernitq; deū, feſtūq; profanat.

12 ¶ Eriſicton Theſſalus Cereris (quam aſpernabatur) lucū abſcidit Vlciſcente dea ad tantā redactus eſt famem, vt ſua ipſe membra corroſerit. Ouidius lib. 8. Meta. Pater huius erat, qui numina diuum Sperneret, & nullos aris adoleret honores. Ille etiam Cereale nemus violaſſe ſecuri Dicitur, & lucos ferro temeraſſe vetuſtos.

13 ¶ Prœtides filiæ Prœti Argiuorum regis Iunoni ſe præferentes ab eadem mutatæ feruntur in vaccas. Alii fabulantur hoc factum, quod venerem ſpreuiſſent.

14 ¶ Atalanta & Hippomenes venereo concubitu templum Cybeles profanarunt. Vterq; demum leones facti ſunt vlciſcente numine. Autor Ouidius lib. 10. Meta.

15 ¶ Diomedes Tidei filius venerem in bello Troiano læſiſſe fertur. Ouidius lib. 1. Eleg. Peſſima Titides ſcelerum monumenta reliquit. Ille deam primus perculit, Idem lib. 1. de Reme. Non ego Titides, à quo tua ſaucia mater. in liquidū rediit æthera martis equis.

16 ¶ Cambyſes rex Perſarum templa & leges ludibrio habuiſſe fertur, vbi enim potitus eſt Aegypto vulcani templū ingreſſus, riſu & conuiciis inſectari cepit, Alia etiam ſimu-

lachra per ſumá ioc orum licétiam cauilatus effuxit. Apertis item conditoris mortuorum cadauera introſpice re maximæ duxit voluptati.

17 ℭ Campaneum ſcalarum repertorem (quem poetæ fulminatum fuiſſe dicunt) deorum contemptorem vocat Statius libro tertio Theb. vbi ait. ſed enim ipſe manu prægreſſus auorum Facta, diu tuto ſuperum contemptor, & æqui Impatiens.

18 ℭ Iam diximus in capite de latronibus & ſacrilegis, Dionyſium Syracuſanum templa deorum ſpoliaſſe, ſuisq; furtis gratulatum, diis ipſis illuſiſſe. Stroza pater. Auratas veſtes ſiculi non more tyrrani Dextera de ſanctis traxit imaginibus. Haud vlli per me contempto numine diuum ſacrilega ablatas eſt aurea barba manu.

19 ℭ Xerxes res Parſarum notatur impietatis, quòd Neptuno maris deo compedes, & ſoli tenebras minaretur. Idem Stroza. Nec veluti Xerxes, Neptuno vincla minamur, Claſſibus inſolitum quum patefecit iter. Idem Templa in Græcia inflamaui, quod parietibus includerent deos, quibus omnia deberent eſſe patentia ac libera, equorum hic mundus templum eſſe ac domus. Autor Cicero Libro ſecundo de legibus.

20 ℭ Phlegyas rex Lapytarum & Ixionis pater templum delphici Apol.inis incendit Hinc ad inferos detruſus ibidem grauiſſime punitur. Virgilius Libro ſexto Aen. Phlegyas q; miſerimus omnes Admonet , & magna teſtatur voce per ymbras . Diſcedite iuſtitiam moniti , & non temnere diuos.

21 ℭ Salmoneus Aeoli filius Iouis fulmina in aeræ ſimulabat, vt deus in Elide crederetur. Virg, lib. 6. Aen. Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas, Dum flammas Iouis & ſonitus imitatur olympi. Quatuor hic inuectus equis, & lampada quaſſans Per graium populos, mediæq; per Elidis vrbem Ibat ouans, diuumq; ſibi poſcebat honores Demens, qui nymbos & non imitabile fulmen Aere & cornipedum curſu ſimularat equorum.

12 ℭ Celmis vnus fuit ex Idæis dactylis, qui matrem deorum Rheam violauit ſtupro.

13 ℭ Diagoras melius Athenienſium ſacrorum myſteria & cerimonias adeo, neglexit, vt per multos auerterit à religione Idem arcana myſteria (quæ non licebat profannis inuulgare) omnibus detexit Propterea Athenienſes eum in exilium pepulerunt, talento propoſito, ſi quis hominē compertum occidiſſet,

14 ℭ Theopolemus & Hiero fratres Apollinis fanum expilarunt. Quo facto pœnam iudicii reformidantes domo profugerunt, Autor Cicero in quinta Verrina.

15 Cyanippus Syracuſanus ſoli Baccho ſacra facere neglexit. Iratus deus tāram ei ebrietatem immiſit, vt repertam in tenebris filiam nefando coitu ſtuprauerit. Contemptor eius numinis Armitus ebrius factus eſt, & Medulinæ filiæ vlciſcente deo ſe commiſcuit.

16 ℭ Theron rex citerioris Hiſpaniæ furore correptus templum Herculis apud Gades expugnare voluit & incendio dare. Iratus deus fecit, vt eius naues improuiſo igne corriperentur Autor Macrobius

17 ℭ Leo imperator apud Conſtantinopolim ſanctorum imagines depoſitas incendit iuſſitq; Romano pontifici, vt idē faceret, ſi imperialem gratiam ſibi promereri vellet.

18 ℭ Tertius poſt Neronem ſæuiit in Chriſtianos & religionem catholicam Traianus imperator, ſub quo Clemens tertio Pontifex, Simeon Hieroſolymitanus epiſcopus. Ignatius Antiochenus epiſcopus paſſi ſunt. Imperator quoq; Decius multa chriſtianorum milia dedit morti. Quod etiam fecerunt Valerianus & Galenus filius vnde pater à principe Turcarum deo volente captiuus ductus, in miſera ſeruitute conſenuit. Diocletianus per annos quatuor eadem rabie debacchatus eſt in ortodoxe fidei cultores. Athanaricus Gothorū rex multos itidē Chriſtianos variis tormentorū generibus enecauit. Alios detrūcauit gladio, quoſdam in exilium pepulit, & ibidē fame & ſiti languere ad mortem coēgit. Hinc iuſta numinis ira

miſerum exhalauit ſpiritum, ſanguinis flu xu toto corpo re erumpentis.

29 ¶ Euarix rex Gothorum, templorum aditus ſpinis obſerabat & ſepiebat, vt introeundi raritas obliuionem religionis induceret. Clericos carceribus includebat. Nullum omittebat tormenti genus, in quo feritatem ſuam non exerceret.

30 ¶ Demonax Philoſophus Adriani tempore, adduci nunquā potuit. vt ad Eleuſina ſacra ac myſteria accederet. Propterea accuſatus à populo, vt religionis comtemptor, factū excuſauit, teſtatus ea ſacra merito eſſe ſibi ſuſpecta, quæ in occulto fierent. Nam ſi bona eſſent, dicebat ea manifeſtari oportere, ſi mala, debere refugi.

31 ¶ Anaxagoram Clazomenium Athenienſes in vincula cō iecerunt quod ſolem ignitum dixiſſet eſſe lapidem, non deum, quem tamen illi pro deo colebant.

32 ¶ Illice filia Ibyci Lydii vltione Martis (quem aſpernabatur) in furorem verſa, è ſcopulo ſe precipitauit.

33 ¶ Imperante Conſtantino Manuelis filio, quum Turcę cōſtantinopolim cepiſſent, nullæ ſceleium facies difuerunt, nulla dignitatis, ſexus aut ætatis habita eſt ratio. Stupra cędibus, cædes ſtupris additæ. Templa ſanctorum diruta ſunt Oſſa martyrum canibus & ſuibus obiecta. Redemptor ipſe iterum cruci affixus, Luto limoq; deformatus eſt. Nullum omiſſum eſt ludibriū, quod prius exercuiſſent Iudæi. Princeps tantæ feritatis Othomanus vbi ſatis in ſanctorum reliquias & ſimulacra ſæuitum eſt feritatem conuertit in vtriuſq; ſexus homines quos omnes more porcorū gregatim occidit, præter nonnullas liberali forma fœminas quas ad maiorem libidinis ignominiam reſeruauit. Hoc autem factum eſt in annum ſalutis. 1453.

¶ Leo Armenius imperator parta de Bulgaris victoria di-
34 uorum imagines deleri penitus iuſſit, paulopoſt à Micyaële Traulo per inſidias iugulatus Theophilus quoq; imperator poſt Michaëlem Traulum quum ſanctorum imagines itidem odio haberet, multos earum cultores ad mortē cædi iuſſit.

35 ¶ Genſericus princeps vandalorum quum Carthaginem cepiſſet, omnesq; opes interfectis ciuibus in ius ſuum vertiſſet, animum ad eccleſiarum ſpoliationem adiecit, quas ſacris exinanitas & ſacerdotum adminiſtratione priuatas, equorum ſuorum fecit ſtabula,

36 ¶ Heroſtratus templum Epheſiæ dianæ toto orbe nominatiſſimum, & inter ſeptem orbis miracula nominatum incẽdio dedit, vt immortalitatem nominis ſibi compararet. Autor Gellius.

37 ¶ Brennus dux Gallorum Senonum templum Apollinis Delphici cauſa prædæ ingreſſus ira numinis ſe interfecit. Autor Valerius.

¶ Fuluius Flaccus in Cenſura tegulas marmoreas ex Iuno-
38 nis Laciniæ templo detraxit, & in ædem fortune equeſtris quam Romæ faciebat, tranſtulit. Poſt quod factum negatur mente conſtitiſſe. Quin etiam per ſumam animi ægritudinem expirauit, quum ex duobus filiis iu Illirico militãtibus alterum deceſſiſſe, alterum grauiter vulneratum audiſſet. Autor idem Valerius Maxi.

39 ¶ Pleminius Scipionis legatus theſaurũ Proſerpine apud Locros ſpoliauit, nec defuit vltio. Nam poſtea in carcere teterrimo genere morbi conſumptus eſt.

¶ Pyrrus quoq; è Sicilia rediens theſauros Locrenſis Proſerpinæ intactos ad eam diem ſpoliauit & impoſuit claſſi, quæ poſtera die vicinis deæ littoribus illiſa naufragium fecit.

40 ¶ Milites Alexãdri, qui Mileſiæ Cereris templum ad prædam irruperant flamma obiecta, priuati ſunt oculis.

¶ Hæretici nonnulli.

1	Aetius	8	Ebion	15	Fauſtus
2	Amonſus	9	Helcheſaitæ	16	Iouinianus
3	Apollinaris	10	Eluidius	17	Pollio
4	Arrius	11	Eudoxus	18	Manes
5	Berillus	12	Eunomius		Paulus præſul
6	Carpocrates	13	Eutyches	19	Meletius
7	Cherinthus,	14	Euſebius	20	Menander

21	Meſſaliani	29	Praxeas	41	Barbara
	Datoſius	30	Photinus	42	Cerdo
	Phibas	31	Sabinus	43	Ioanneshus
	Dalphidius	32	Sabellius	44	Alogii
22	Montanus	33	Simon magus		Aquarii
31	Monothelitæ	34	Symmachus		Adamiani
	Sergius	35	Saturnius		Nyctages
24	Nauatus		Baſilides		Himero bapti-
25	Nepos	36	Theodorus		ſtæ
26	Neſtorius	37	Tertullianus	45	Marcion
27	Nicolaus	38	Appelles	46	Templarii
28	Paulus Samo-	39	Acephali	47	Donatus
	ſatenus	40	Almericus		

1 AEtius ſophiſta Antiochenus primum Chriſtianus, Arrianorum ſectæ poſt modum adhæſit. Vnde Antiochia pulſus eſt, & Atheos vocatus.

2 ¶ Ammonius Alexandrinus præceptor Origenis, fuit à puero Chriſtianus, Prouectior vero factus ad philoſophiam ſe conuertit deſerta fide.

3 ¶ Appollinaris iunior, dicebat animam à deo verbo facto non aſſumptam, aut ſi aſſumpta eſſet, non habere mentem Huic propterea Chriſtianorum commercio interdictũ eſt.

4 Arrius Alexandrinus Armodii filius, filium deum ab æterna patris ſubſtantia ſeparabat. ad quam hæreſim refellendam iuſſu Conſtantini Imperatoris celebrata eſt Synodus Nicena, cui interfuerunt Alexander & Pannutius præſules Item Athanaſius diaconus cum. 318. aliis præſulibus, qui exploſa Arii ſentẽtia, filium patri conſubſtantialem fecerunt, Arrius in exilium pulſus, magnam nihilominus turbam hominum in ſuam traxit ſententiam, ſed non impunè. Nam dum in latrina corporis excrementa egeret, animam cum inteſtinis emiſit.

5 ¶ Berrilus Boſtrenæ vrbis Arabiæ preſul dicebat Chriſtum redemptorem ante humanitatem non extitiſſe, nec propri

am diuinitatis habere ſubſtantiam ſed tantum patris in eo habitaſſe. Quem eius errorem ita repreſſit Origines, vt tãdem eum ad meliorem mentem reuocauit

6 ¶ Carpocrates hæreticus Simonis magi ſuperſtitiones imitatus eſt, quas palam tradebat.

7 ¶ Cherinthus dicebat regnum Chriſti poſt reſuretionem Hieroſolymis futurum, vbi mille annis homines libidini & voluptatibus indulſiſſent.

8 ¶ Ebion putauit Chriſtum purum eſſe hominem ſine vlla deitate perfectum tamen & omni virtute cumulatiſſimum. Eius ſectatores uocantur Ebionitæ.

9 ¶ Helcheſaitæ quædam de ſcripturis refutabant, & quædam rurſum admittebant nouæ ac veteris legis teſtimonia. Paulum apoſtolum penitus reſpuebant. Librum quẽdam circunferebant, quem dicebant de cœlo lapſum, cuius verba ſi quis audiſſet, delictorum veniam conſequeretur.

10 ¶ Eluidius Auxentii diſcipulus fatebatur virginem peperiſſe, verum poſtea congreſſam v ro dicebat alios ſuſcepiſſe liberos fratres domini. Inſanam eius opinionem confutat Hieronimus.

11 ¶ Eudoxus præſul Conſtan. fuit imitator Arrianæ ſectę, valentis principis ætate.

12 ¶ Eunomius præſul Cyzizenus diuinitatem negabat in Chriſto Plurima ſcripſit contra fidem, & differendi leges ſuis ſectatoribus reliquit. Hunc Gregorius Nazianzenus & Gregorius Niſſeus præſules ſuis argumentis confutarunt.

13 ¶ Euthyches Conſtantinopolitanus diſcernebat Chriſtũ à verbo dei. Negabat præterea Chriſti carnem ſimilem eſſe noſtræ duaſq; in eo naturas inficiabatur. Aiebat ipſum Chriſti corpus è cœlo deſcendiſſe, & in virginis vterum tãquàm Solis radios penetraſſe In hunc celebrata eſt quarta Synodus.

14 ¶ Euſebius Nicomedienſis præſul ſecutus eſt Arrium, cui

& multos peperit aſſeclas.

15 ℭ Fauſtus Afer ſecta fuit Manicheus. Scripſit libros in Orthodoxam fidem, quibus abunde reſpondit Auguſtinus.

ℭ Iouinianus nuptias virginitati præferebat, ſecutus opinionem Stoicorum de virtutum & viciorum æqualitate. Eius ſcriptis reſpondit Hieronymus.

17 ℭ Pollio Macedonius dicebat ſpiritum ſanctum nihil habere commune cum patre & filio Fatebatur tamen filium patri ſimilem.

18 ℭ Manes hæreticus Imperante Aureliano Romam venit è Perſide. Hic ponebat duo principia inuicem contraria. Dicebat ſe natum ex virgine, & in montibus educatum. Ponebat vnicam in Chriſto naturam diuinam. Eius vero humanitatem dicebat eſſe phantaſticam, cauſatus non eſſe veriſimile deum pati voluiſſe. Contra vero Paulus præſul Antiochenus affirmauit Chriſtum ſimplicem fuiſſe hominem maximum alioqui prophetam. De Manete ſic ait Euſebius Manes hæreſiarca, genere Perſa vita & moribus barbarus tam acer ingenio, vt ex nominis argumẽto inſanire videretur. Deniq; Chriſti ſe nunc formam gerere conabatur oſtẽdere, nunc ipſum ſe eſſe paracletum dictitabat eiuſq; more duodecim diſcipulos quaquauerſum ducebat qui ſtultiſſima dogmata nunciarent. Sectatores eius dicti ſunt Manichæi.

19 ℭ Meletius, præſul in Aegypto Arrianis adheſit habuitq; multos aſſectas eos maxime qui Petro præſuli Alexandrino aduerſabantur.

ℭ Menander magnus genere Samaritanus ſeruatorem ſe
20 vocabat ex Olympo ad hominum ſalutem demiſum. Docebat nullo pacto angelos ab hominibus vinci poſſe quã magicæ artis diſciplina. Varias paſſim hæreſes diffudit, quarum lolio multorum occulos viciauit.

ℭ Meſſaliani cuiuſdam demonis effectum expectabant,
21 quem ſanctum ſpiritum arbitrabantur. Reiciiebãt opus manuum tanquam malignum Somnio & ocio indulgebant. Eius ſectæ principes fuerũt Datoſius, Phibas, Dalphidius.

22 ¶Montanus Phryx natione, vocabat ſe paracletum. Multos in ſuam traxit hæreſim, & in his Priſcam & Maximillã, quas eo redegit inſaniæ, vt relictis viris eum ſequerentur, eiuſq; inſpiratione ſpiritum propheticum habere ſe crederent. Sectatores habuit, qui Cataphrygæ dicuntur. Hi ſpiritum ſanctum ſibi non apoſtolis infuſum prædicabant.

23 ¶Monothelitæ duas in deo voluntates negabant diuinã ſcilicet & humanam, quum tamen res aliter ſe habeat. Nã Chriſtus multa ut homo voluit & fecit. Multa itẽ vt deus. Contra hos celebrata eſt ſexta Synodus Anno ſalutis. 585. Sectæ princeps fuit Sergius præſul Conſtan.

24 ¶Nauatus preſbyter Ro. ſectam Inſtituit Nauatianorum qui ſe mundos & puros appellabant. Hic in tantam lapſus eſt dementiam, vt eos (quibus Euchariſtiã præbebat) prius iurare cogeret, ſe nunquam Cornelii pontificẽ ſecuturos.

25 ¶Epiſcopus fuit in parte Aegypti Nepos nomine: qui dicebat ſanctos in terris cum Chriſto mille annis regnaturos in libidine & voluptate.

26 ¶Neſtorius germanicus præſul Conſtanti. cœlum ſuis ſectatoribus promitebat. Crhiſtum hominem tantũ eſſe prędicabat duas negando naturas. in hunc celebrata eſt tertia Synodus ſub Theodoſio iuniore.

27 ¶Nicolaus (à quo Nicolaitarum ſecta orta eſt) legem matrimonii refellebat, volebatq; promiſcuos eſſe cõcubitus.

28 ¶Paulus Samoſatenus homo multæ arrogãtię & nullius prope ſapientiæ pſalmos ſolitos cantari vetuit. Hiſq; alios ſuffecit, quos in ſuam ipſe laudem cõſcripſerat. Negabat filium dei de cœlo deſcendiſſe, ſed in vtero virginis initiũ habuiſſe.

29 ¶Praxeas Aſiaticus plures negabat perſonas in trinitate, ſed eundem patrem & creaſſe omnia, & in cruce pependiſſe, quod (vt dicebat) communicata pluribus monarchia auctoritatem principatus minuat. Huius argumentis reſpõdit Tertullianus.

30 ¶Photinus præſul Smyrnęas humanam ſolum naturam in Chriſto poſuit inſtar Ebionitarum.

31 ℭ Sabinus præſul Heracleæ ſecta fuit Arrianus. Is Chriſtianos omnes (qui in Synodo Nicena ab Arrio defecerant) idiotas uocabat & ignauos, eoſq; infirmitate ingenii lapſos dicebat.

32 ℭ Sabellius hereticus negabat Chriſtum dei filium primogenitumq; omnis creaturæ. Atq; etiam ſpiritusſancti auferebat intellectum. Ponebat vnicam in trinitate perſonam. Hinc variæ factiones & malorum germina pullularunt. Eius ſectatores Sabelliani dicuntur Sunt qui ſabinum & ſabellum eundem faciant.

33 ℭ Simon magnus natione Samaritanus multos artibus magicis & ope demonum eluſit Rome, Imperante Claudio principe, ita vt numinis loco habitus ſit, & honore ſimulachri decoratus cum hac ſubſcriptione. Simonis deo ſancto Eum ſamaritani omnes & deum fatentur. Sunt qui dicant eum, quũ per aëra deuolaret, Petri precibus cecidiſſe, eaq; ruina miſeram exhalaſſe vitam.

34 ℭ Cymmachus vnus ex interpretibus bibliorum, putauit Chriſtum ex concubitu Ioſeph & Mariæ natum. Quam inſaniam probare voluit ex Euangelio Mathei.

35 ℭ Saturnius Antiochenus ſecutus eſt hæreſim Menandri magi.

ℭ Baſilides ſcripſit in Euãgelium. 24. commentarios cõfinxitq; prophetas quoſdam vt Barabam & Barcob, alioſq; barbaris nominibus nuncupatos. Hic inſtar Pythagoræ ſectatores ſuos quinquennio ſilere iuſſit.

36 ℭ Theodorus Coriarius humanam tantum naturam tribuebat Chriſto. Fatebatur tamen verbum dei in eo habitaſſe ob excellentem virtutem, Mariamq; non dei ſed hominis tantum matrem eſſe. In hunc celebrata eſt quinta Synodus, Iuſtiniani principis & Virgilii pontificis tempore anno ſalutis. 540. vbi ſancitum eſt, ut Maria Theotocos id eſt dei mater vocaretur.

37 ℭ Tertullianus patria Carthaginenſis, quum in fide aliquã diu perſtitiſſet, tandem Clericorũ Ro. contumeliis ad Mõtani dogma delapſus eſt.

38 ¶Apelles hæreticus dicebat in Chriſto fuiſſe corpus phã taſticum, prophetias non recipiebat, quod ſeſe reſcinderent, & implicarent contraditionem.

39 ¶Accephali duas in Chriſto negabant naturas, nullo eius opinionis autore: Vnde & traxerunt nomen.

40 ¶Almericus hæreticus dicebat Ideas in mente diuina creare & creari. Hunc Innocentius. 3. cremari iuſſit Lutetiæ.

41 ¶Barbara Sigiſmundi Imperatoris coniux ſtultas vocabat virgines pro Chriſti nomine paſſas, quod voluptatis gaudia non guſtaſſent. Dicebat animas cum corporibus interire, nec futuram aliam vitam poſt hanc, quam viuimus.

42 ¶Cerdo hæreticus aſſerebat duo fuiſſe contraria principia. Eius aſſeclæ dicti ſunt Cerdoniani.

43 ¶Ioannes Hus & Hieronymus de Praga quum ſceleratiſſimas hæreſes Bohemorum animis inculcaſſent, ſententia publici conſilii incendio & flammis deuoti ſunt.

44 ¶Alogii hæretici verbũ negabant eſſe deum, ſpreta Ioannis Apocalypſi. Aquarii fuerunt hæretici quidam qui ſolã aquam offerebant in calice ſacramenti. Adamiani exemplo Adam nudi ac ſine vllis veſtibus degebant, eoq́ȝ modo cum fœminis verſabatur aſſerentes illud in vita melius putandum eſſe quod ad naturam magis accederet. Nyctages vniuerſam noctem ſomno & quieti concedebant, dicẽtes naturæ genium violari atq́ȝ corrumpi, ſi ipſo noctis tẽpore vigilaretur.

¶Himerobaptiſtæ apud Iudæos vocati ſunt hæretici, qui ſeipſos & ſua veſtimenta quotidie abluebant.

45 ¶Marcion hereticus bina principia binosq́ȝ deos ponebat, bonum ſcilicet & malum.

46 ¶Templarii hæretici emerſerunt anno poſt imperium Auguſti. 1039. Hi ſolymius in tantam ſanctitatis opinionem venerunt, vt breui tempore multas diuitias ac templa ſibi comparauerint à quibus templarii dicti ſunt, quod frequentes & aſſidui verſarent in tẽplis. Idem Chriſti ſacris impudẽtiſſime abdicatis, in quędã flagitia diuerterũt. Cõflauerũt enĩ ſimulachrũ quoddã miro artificio, cui hominis cutẽ

ſuperinduxerint collocatis in fronte binis carbūculis oculorum vice promicantibus. Hoc autem loco numinis reuerebantur. Morientium cadauera reſoluta in cineres cæteris dabant in potum, vt in ea ſecta firmiores eſſent. Natum ex Templarii virginisq́ꝫ coniugio torrebant igne, ſimul ex humore deliquato ſuum perungebant ſimulachrum. Nefanda maſculorum libidine cōflagrabant. Dannati ſunt autem in viennēſi concilio, & deuoti flammis, ſententia Clementis Ponti. Max. qui Benedicto ſucceſſit.

47 ¶ Donatus natione Afer dicebat filium eſſe minorem patre, & ſpiritum ſanctum filio.

¶ Vates augures & aruſpices.

1	Protheus	23	Amphiaraus	44	Aſtyphilus
2	Laocoon	24	Mæon	45	Martha
3	Eurypilus	25	Branchus	46	Miltħas
4	Athyrtia	26	Thyodamas	47	Peripoltas
5	Melappus	27	Idmon	48	Ariſtander
6	Tyreſias	28	Trophonius		Cleomantes
7	Tages	29	Apollonius	49	Vmbritius
8	Caſſandra	30	Mopſus	50	Theocritus
9	Calchas	31	Polyxo	51	Demophoon
10	Helenus	32	Philochorus	52	Amalthea
11	Nautes	33	Soſipatra		Marpeſia
12	Carmentis	34	Actius		Heriphile
13	Manto	35	Maſſurius	53	Sabe
14	Rhamneptes		Mutius		Demo
15	Aſilas	36	Soſtratus		Phigo
16	Tolunnius	37	Spurina		Phaenis
17	Iapys	38	Aſtylus		Baccis
18	Choreus	39	Tyburnus		Lichas
19	Aruns		Olenus	54	Dauid
20	Labyſſa	40	Pryl's	55	Symachia
	Craco	41	Lampon	56	Theano
21	Phemonoe	42	Euricles		Euexippe
22	Martius	43	Chyrſes	57	Albi gerius

58 Iacoba
59 Ophioneus
Polybius
60 Thraſybulus
Lamus
61 Scirus
62 Abaris
63 Vectius
64 Vggerus
65 Baudolinus
Theolapius
66 Amphilochus
67 Heleus
Callias
Perialla
Cleander
Megiſtias
68 Euenius
Deiphonus
69 Tiſamenus
Hippomachus
70 Daniel
71 Moſes
72 Galeotæ
73 Deiotarus
74 Tarchon
75 Parnaſus
76 Prophetæ
77 Auctarium.

1 PRotheum filium Occeani & Thethyos poëte uatē ſaciunt. Virgi. lib. 4, Geor. Eſt in Carpathio Neptunī gurgite vates Cæruleus protheus. Ouidius libro. 11. Donec Carpathius medio de gurgite vates Aecide dixit. Statius lib; 1. Achille. Hos abolere metus magici iubet ordi ne ſacri Carpathius vates. Syllius lib. 7. Tū ſic incipiens repetita oxordia retro incipit ambiguus vates, reſeratq; fu tura Idem Quæ dum archana deū vates euoluit in antro.

2 ℭLacoon vates fuit Troianus, qui prædixit Græcos infa tali Sinonis machina deliteſcere, Troianosq; obiurgauit quod eam in vrbem admiſiſſent. Virgilius libro ſecundo Aen. autor.

3 ℭEurypilus vates fuit Grecus, quem Sinon virgilianus ait Apollinem conſuluiſſe ſuper ſimulato Græcorum reditu in patriam vbi ait. Suſpenſi Eurypilum ſcitatum oracula Phœbi Mittimus, iſq; aditis hæc triſtia dona reportat. Eſt & Eurypilus vates medicinæ apud Plynium libro vndeci mo Nat. Hiſto.

4 ℭAthyrtia filia fuit Seſoſtris regis Aegypti diuinationis perita, quæ futuram patri monarchiam prædixit.

5 ℭMelapus filius Amythaonis medicus fuit & augur periſ tiſſimus. Tibullus libro quarto Compertum eſt veracibus vt mihi ſignis, Queis Amythaonius nequeat certare Me lapus. Propertius libro ſecundo Turpi perpeſſus vates eſt vincla Melapus. Statius libro tertio Theb. ſed mente virens Phœboq; Melāpus. Politianus in Nutricia. Quid te cui vo

lucrum fibræ patuere Melāpus. Plynius libro ſeptimo Di uinitas & quædam ſocietas cœlitum nobiliſſima ex fœminis in Sybilla fuit, Ex viris in Melāpode apud Græcos, apud Romanos in Martio. Idem lib. 25. Melampodis famā diuinationis artibus nota eſt.

℄Tyreſias rex Thebarum & augur fuit, qui conſultus à Ioue, vtri maior eſſet in venere libido, viro ne an fœminæ, quū fœminæ dixiſſet, ira Iunonis excæcatus eſt quā eius cæcitatem Iupiter uaticinio penſauit. Alii excæcatū ferunt, quod mineruam in fonte nudam conſpexiſſet. Propertius libro quarto Magnam Tyreſias aſpexit Pallada vates, Fortia dum poſita Gorgone membra lauat. Ouidius libro tertio Meta. At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam facta dei feciſſe deo) pro lumine adempto ſcire futura dedit, pœnamq; leuauit honore. Ille per Aonias fama celeberrimus vrbes irrepræhenſa dabat populo reſponſa petenti. Sabinus in epiſtola Vliſſis. Sed ſi Tyreſias tam læti prouidus augur. Quam verax vates in mala noſtra fuit. Statius libro ſecundo Tebaid. Longæui vatis opacos Tyreſiæ vultus, vocemque & vel lera nota Induitur. Politianus in Ambraſia. Bacculum dat deinde potentem Tyreſiæ magni, qui quondam Palladā nudam Vidit, & hoc raptam penſauit munere lucem, Suetus inoffenſos baculo duce tendere greſſus, Nec deeſt ipſe ſibi, quin ſacro inſtincta furore Ora mouet, tantiq; parat ſolatia damni.

℄Tages primus omnium aruſpicii diſciplinā dedit Ethruſcis. Ouidius libro vltimo Metamorpho. Indigenæ dixere Tagem, qui primus Ethruſcam Edocuit gentem caſus aperire futuros.

℄Caſſandra Priami filia quum Apollini copiam ſui corporis promiſiſſet, ab eodem vates facta eſt. Quum autem non ſtaret promiſſis, iratus deus fecit, vt eius vaticiniis non adhiberetur fides, Hæc prædixit futura ex helenæ raptu infortunia. Propertius libro tertio. Certa loquar, ſed nulla fides, Neq; enim Ilia quondam verax

Pergameis Phebas habenda malis. Sola parim Phry/giæ fatum componere, ſola Fallacem patriæ ſerpere di/xit equum. Ille furor patriæ fuit vtilis, ille parenti, Ex/perta eſt veros irrita lingua deos. Idem libro quarto. Aut ſi Pergameæ ſerò rata carmina vatis Lōgeuum ad Pri ami vera fuere caput. Virgilius libro ſecundo Aeneid. Tunc etiam fatis aperit Caſſandra futuris Ora dei iuſſu nō vnquam credita teucris. Cicero libro ſecundo de diuina/tione. At multi ſæpe vera vaticinati, vt Caſſandra. Mi/randula in hymnis. Et patriæ repetens celebrem Caſſan/dra ruinam.

¶ Calchas augur fuit Theſtoris filius, qui tempore belli Troiani, Græcis oracula reddidit, Virgilius libro ſecundo Aenei. Hic Itachus vatem magno Calchanta tumultu Pro trahit in medios. Idem prædixerat Græcos omnes Troia diruta in patriam ſoſpites redituros, Quod ſecus accidit, Nam multi apud Caphareum Euboiæ naufragium fece/runt. Quo liquet veterum vatum præſagia non ſemper vera extitiſſe. De Calchante Ouidius libro duodecimo. At veri prouidus augur Theſtorides, vincemus ait, gau dete Pelaſgi. Troia cadet, ſed erit noſtri mora longa la/boris, Atq; nouem volucres in belli digeret annos. Idem libro ſecundo de Arte. Quantus erat Calchas extis, The/lamonius armis. Statius libro tertio. Achille. Increpitans vatem magno Calchanta tumultu. Cicero libro primo de diuinatione. Alia autem ſubito tempore coniectura expli/cantur vt apud Homerum Calchas, qui ex paſſerum nume ro belli Troiani annos auguratus eſt. Ferunt hunc Calchan tem cum Amphilocho Amphiarai filio ab expeditione Troiana redeunte ad Apollinis Clarii lucum diuertiſſe, te pertoq; ibidem Mopſo, quædam propoſuiſſe, Quæ quum ille ſoluiſſet, aiunt Calchantem animi ægritudine periſſe. Queſtio ab Heſiodo talis memoratur.

¶ Miraborſanè, poteris ſi dicere ficus
Quot numero hæc Caprificus habet perparua lice ſit.
Mille quidem decies, modius menſura, ſuperq;

Vna fit hanc nullo poteris comprendere pacto.
Dixit,& inuentus numerus,menſuraq́; certa eſt.
Continuo mortis Calchanti ſomnus obortus.Pherecydes
apud Cælium ſcribit Calchantem ſue oblata interrogaſſe,
quot porculos geſtaret,Mopſum verò reſpōdiſſe tres,atq;
ex his vnam fœminam.Quem ubi vera locutum patuit,il-
lū ægritudine intabuiſſe.

10 ❡Helenus Priami filius vaticinio claruit,autore Virgilio,
apud quem Aeneas ſic eum alloquitur lib, tertio Aenei.his
vatē aggredior dictis ac talia quæro.Troiugena interpres
diuum qui numina Phœbi.Qui tripodas clarii lauros,qui
ſydera ſentis. Et Volucrū linguas,& præpetis omnia pen-
næ.Idē.Præterea ſi qua eſt heleno prudentia Vati.Si qua
fides,animum ſi Veris implet Apollo.Ouidius lib.decimo
tertio Metamor.Quam ſum dardanio (quē cepi.)Vate po
titus.Cicero lib.1.de diuinatio.Quid Aſię rex Priamus,nō
ne & Helenum filium & Caſſandram filiam diuinantes ha-
bebat.

❡Nautes nomen eſt Vatis Troiani apud Virgilium libro.
11 quinto Aen.qui dum incenſæ ab Iride in Sicilia combure-
rentur Aeneę naues docuit hoc ipſum fieri Iunonis odio,
vt Latio Troianos auerteret,monuitq́; Aeneam ipſum,vt
non ſuccumberet calamitatibus,ſed inuicto perſiſteret ani
mo.Verba Virgilii ſunt hæc.Tū ſenior nautes (vnū Trito
nia Pallas Quem docuit,multaq́; inſignem reddidit arte)
Hæc reſponſa dabat,vel quæ portenderet ira Magna deū,
vel quæ fatorum poſceret ordo.

❡Carmentis Euandri mater erat præſaga & monitrix rerū
12 futurarum.Prius vocabatur Nicoſtrata,verum vbi carmini-
bus dare incœpit reſponſa,Carmentis vocata eſt.Virgilius li
bro octauo.Matriſq; egere tremenda Carmentis nympæ
monita & deus autor Apollo. idem.Et Carmentalem Ro
mano nomine portam,Quam memorant Nymphæ pri-
ſcum Carmentis honorem vatis fatidicæ,cecinit quæ pri-
ma futuros Aeneadas magnos & nobile Pallantæum.Mar
tianus capella,Alii quoq; huius generis homines,in diui-
nandi

nandi vſum & præſcientiam procreati, vt Carmentis in Arcadia ab effuſo per vaticinia carmine dicta.

¶ Manto filia Tyreſiæ (à cuius nomine dicta eſt Mantua) fuit etiam fatidica & rerum futurarum preſaga. Virgilius libro decimo. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantus, & Tſuci filius amnis. Qui muros matriſq; dedit tibi Mantua nomẽ. Pollitianus in Mãto. venit & Elyſio vẽturi præſcia Mãto. Mãto quæ iuuenem fluuio concæperat Ocnum, Ocnum qui matris dederat tibi Mantua nomen. Ouidius libro ſexto Meta. Nam ſata Tyreſia venturi præſcia Manto, Per medias fuerat diuino cõcita motu vaticinata vias, Statius libro decimo. Fit prouida Manto Reſponſis vt plena fides. Stroza filius. Priſcaq; fatidicæ referã fundamina Mantus, Mantus vnde ſuum deduxit Mantua nomen.

14 ¶ Rhamnetes augur fuit chariſſimus Turno. Virgilius lib. nono. Rex idem & regi Turno gratiſſimus augur, Sed non augurio potuit depellere peſtem.

15 ¶ Aſilas nomen eſt etiam auguris, qui ſuppetias tulit Aeneæ contra Turnũ. Virgilius libro decimo. Tertius ille hominum diuumq; interpres Aſilas cui pecudum fibræ, coeli cui ſydera parent, Et linguę volucrum, & præſagi fulminis ignes, mille rapit denſos acie, atq; horrentibus haſtis.

16 ¶ Tollunnius nomen eſt auguris, qui pro Turno bellauit in Aeneam. Virgilius libro duodecimo. Expediuntq; manus primusq; Tolunnius augur. Idem. Capit ipſe Tolunnius augur, Primus in aduerſos telũ qui torſerat hoſtes.

17 ¶ Iapis Iaſii filius nomen eſt auguris apud eundem Virgilium libro duodecimo. Iamq; aderat Phœbo ante alios dilectus Iapis Iaſides acri quondam cui capu a more ipſe ſuas artes, ſua munera lætus Apollo Augurium cytaramq; dabat, celereſq; ſagittas. Ille vt depoſiti proferret fata parẽtis, Scire poteſtates herbarum, vſumq; medendi Maluit, & mutas agitare inglorius artes.

18 ¶ Chorreus ſacerdos fuit Cybeles diuinandi peritus Virg. li. libro vndecimo. Aureus ex humeris ſonat arcus & au

ta vati Caſſida.

19 ¶ Aruns vates fuit Thuſcus, cuius peritiam indiuinando deſcribit Lucanus dicens. Hęc propter, placuit Thuſcos de more vetuſto Acciri vates, quorum qui maximus æuo Aruns incoluit deſertę mœnia Lunę Fulminis edoctus motus, venasq́ꝫ calẽtes Fibrarũ, & motus erantis aëre pennæ.

20 ¶ Labyſſa mulier fuit fatidica in Bohemia, quæ filiam habuit Craco nomine rerum quoqꝫ futurarum peritam.

21 ¶ Phemonoë virgo prima delphici Apollinis vates fuiſſe dicitur. carmenq́ꝫ Heroicum inueniſſe. Plynius li. 10. Phemonoë Apollinis dicta filia dentes ei fuiſſe prodidit. Lucanus lib. 5. Phemonoẽn errore vagam, curisq́ꝫ vacantẽ Corripuit, cogitq́ꝫ fores irrumpere templi, Limine terrifico metuens conſiſtere Phœbas, Abſterrere ducem noſcendi ardore futura Caſſa fraude parat. Idem. Sic plena laborat Phemonoẽ Phœbo. Statius lib. ſecundo Syluarũ. Referetq́ꝫ arcana futuro Phemonoẽ fontes. De hac Phœbaide frequens eſt mentio apud Autores, maximè apud Statium Lucanum, & quandoqꝫ Politianum.

22 ¶ Plynius lib. 7. ait maximam fuiſſe diuinitatem Melampodi apud Græcos, apud Romanos Martio.

¶ Amphiaraus Oiclei filius augur fuit & vates Gręcus,

23 quem quum Adraſtus rex in bellum contra Thebas vellet ducere, recuſauit, ac ne cogeretur ſe ſe, oculuit, quòd prævideret ibidem ſeperiturum. Fraudem tamen vxoris Eryphyles (quàm monili corruperat Adraſtus) proditus eſt, & inuitus in bellum tractus, vbi terræ hiatu abſumptus eſt. Statius libro primo Thebai. Nun tu ipſe pater, non docte futuri Amphiaraẽ vides. Idem libro tertio. Sollers tibi cura futuri Amphiaraẽ datur. Idem libro ſeptimo. Qui tripodas laurusq́ꝫ ſequi, qui doctus in omni Nube ſalutato volucrem cognoſcere Phœbo. Sabellicus Ignibus Oclides viſis ventura canebat Coniugis impulſus fatales viſere Thebas Proditione ſuæ. Martianus Capella. Ex hac diuinandi poſſibilitate Amphiaraus Mopſusq́ꝫ celebrati Herodotus in Clio. Sub hanc ſtatim cognationem tnetare ſtatuit vaticinia

quæq; apud Græcos,quæq; in Affrica eſſent,aliis alio demiſſis,quibuſdam Delphos ,quibuſdam Dodonam ,nonnullis ad Amphiaraum ac Trophonium.

24 ¶Mæon nomen eſt vatis & auguris apud Statium lib. 2. Theb. dicentem. Ille hęc preuiderat omnia doctus Aëris, & nulla deceptus ab Alite Męon.

25 ¶Branchum ferunt Apollinis fuiſſe filium,cui pater diuinandi artem conceſſerit. Statius. Primoq; æqualis honori Branchus. Strabo ait eum ſacerdotem fuiſſe delubri Apollinis Didimæi. Mirandula in hymnis. Hinc quoq; Branchiaco vatem ſtimulauit ab axe Delius innumeris ſubigens ambagibus orbem.

26 ¶Thyodamas filius fuit Melampodis,diuinandi quoq; peritus. Statius libro octauo Inſignem fama,ſanctoq; Melampode tretum Tyodamanta volunt quocum ipſe arcana deorum Partiri & viſas vni ſociare ſolebat Amphiaraus aues tãtæq; haud inuidus arti Gaudebat dici ſimilem, iuxtaq; ſecundum.

27 ¶Idmon Apollinis & Aſteriæ filius & ex Argonautis vnus claruit etiam vaticinio. Hunc à ſerpente occiſum ferunt. Sene. in Medea. Idmonem quamuis bene fata noſſet, Conſcidit ſerpens lybicis arenis. Politia. in Nutricia. Plenumq; parente Idmona fulminei percuſum dentibus apri. Val. Flac. li. tertio Argon. Vbi Typhis vbi Idmon Fata canens? Auſonius. Idmona quod vatem,medicum quòd Iapyga dicunt. Hoc vate vſi ſunt Argonautæ.

28 ¶Throphonius vates fuit quiſpiam, ſpeluncã habitans,in quam qui deſcendebant,perpetuo erant agelaſti & irriſibiles hinc adagium natum. In Trophonii antro vaticinatus eſt de homine maxime triſti & prenimis ſeuero. Mirandula in hymnis. Phœbæiq; antrum fundes cõſulta Trophoni.

29 ¶Apollinis è Tyana ciuitate Græciæ rerum futurarum præſagiis fertur claruiſſe. Preuidit enim Cilicem quendam laſciuum hominem intra diẽ tertium occiſum iri, vt contigit Aiebat ſe cuncta facere deo cõſultore & duce dæmone ſcireq; oĩm linguas et hoĩm cogitatiões introſpicere, futura

preuidere & iam preterita diuinitus cognoſcere. Somnia interpretabatur, declarabat portenta, damnabat animalium ſacrificia. Eius vitam compendioſe ſatis deſcribit Volaterranus.

30 ℭ Mopſus fuit omnium vatum peritiſſimus. vnus eorum qui Argonautis futura prædixerunt. Cum hoc incertamen deſcendit Calchas, victuſq; dolore animi in fata conceſſit vt iam diximus. Adagium fluxit in vulgus. Mopſo certior, de eo qui citra mendacium futura præuidet & enunciat. Fuit mopſus Ampyci filius. Ouidius libro decimo Nec tu crediderís tantum ceciniſſe futura Amphycidē Mopſum, Mopſo iaculantes biformis Occubuit, fruſtaq; loqui tentauit Odites. Apollonius apud Cælium. Vbi & Ampycidem die illa Mopſum crudelis mors abſtulit, amatulentum verò non vitauit fatum vaticiniis. Nec enim mortis euaſio vlla. Seneca in Medea. Omnibus verax, ſibi falſus vni concidit Mopſus, caruitq; Thebis. Val. Fla. libro primo Argon. Phœbiq; fides non vana parentis Mopſus. Fuerunt & alii eiuſdem nominis, vt Mopſus Tyreſiæ filius, alius etiam à cuius nomine Attica regio Mopſopia vocata eſt.

31 ℭ Polyxo nomen eſt Phœbadis apud Val, Flaccum lib. 1. Argon. Tunc etiam vates Phœbo dilecta Polyxo.

32 ℭ Philochorus Athenienſis fuit vates Eratoſthenis tempore, qui extinctus eſt inſidiis Antigoni Macedoniæ regis, quòd veniſſet in ſuſpicionem contractæ cum Ptolemæo rege amicitiæ. Hic ſcripſit Atthidis Libros. 17. qui continēt res geſtas Athenienſium, & reges & magiſtratus vſq; ad Anthiocum deum. Scripſit etiam libros quatuor de vaticinio

33 ℭ Soſipatra mulier genere Lyda, uxor Aedeſii ſophiſtæ ſpiritu fatidico & futurorum præſago fuiſſe prædicatur, atq; etiam à quibuſdam numinibus educata fertur.

34 ℭ Actius Nauius augur fuit, qui nouacula cotem præſcidit ſpectante Tarquinio. Quo factum eſt, Tarquinius ipſe in rebus dubiis eo augure ſemper vteretur & populus de ſuis rebus ad eum deferret.

35 ¶Maſſurius & mutius nomina ſunt augurum Romanorum apud Plynium lib.10.Cap.7.

36 ¶Soſtratus vates fuit,qui per furorẽ multa prædixit Græcis,vt Xerxis aduentum in Greciam.

37 ¶Spurina vates Cæſarem monuit, vt idus Martias caueret Tranquillo teſte,Eoq; die interfectus eſt imperator,quẽ cauendum eſſe predixerat vates.

38 ¶Aſtylus Centaurus Ixionis filius,quum diuinandi peritia clareret,fratres ſuos monuit,ne bellum contra Lapythas molirentur.Idem prædixit Neſſo vulnus,quod herculis ſagitta erat accepturus.Ouidius.Aſtylus ille etiam metuenti vulnera Neſſo Ne fuge,ad herculeos inquit, ſeruaberis arcus.

39 ¶Tyburnum Plynius lib.16.ait fuiſſe Amphiarai filium peritum augurii,à quo Tyburtes populi originem traxerint multò ante Romam conditam.

¶Olenus Calenus nomen eſt vatis apud eundem libro.28. vbi ait.Quum in tarpeio fodientes delubro fundamenta, caput humanum inueniſſent,miſſis ob id à ſenatu legatis Ethruriæ celeberrimus vates Olenus Calenus præclarum id fortunatumq; cernens,interrogatione in ſuam gentem transferre tentauit.

¶Prylis Mercurii fuit filius diuinandi apprimè peritus.
40 Hinc adagium Leſbius Prylis,in hominẽ ſagaci cõiectura.
¶Lampon fuit ſacrificus & vates oraculorum, ſolitus iu-
41 rare per anſerem velut auem auguralem.
¶Eurycles vates fuit qui de ſe ſuisq; incommodis aliquid
42 ſemper diuinabat.Hic per aſſiſtentem dæmonem vera vaticinabatur.Propterea Euryclitę dicunt omnes diuinaculi.
¶Chryſes vates fuit Iunonis, cuius filiam Chryſeidem
43 quum Græci rapuiſſent,dea iniuriam vlciſcente peſtilentia in ſuis caſtris laborarunt.
¶Aſtyphilus Poſſidoniates vir fuit vaticinii peritus qui
44 Cimoni Athenienſi(quocum in ſumma familiaritate viuebat)mortem prædixit ex præcendetibus prodigiis. Autor Plutarchus in cimone.

45 ℭ Martha nomen eſt mulieris fatidicæ, quam in lectica ſtatem honorificè circunduxit Marius, & ſacrificia ea iubente celebrauit. Hanc ſenatus, quòd futura obſeruaret, & prædiceret, libertate donauit. Autor idem Plutarchus in Mario.

46 ℭ Apud eundem Milthas nomen eſt vatis, quo in explicãdis prodigiis Dion vſus eſt.

47 ℭ Peripoltas vates fuit ex Theſſalia, qui Opheltem regẽ ſuosq́ in Bœotiam populos deducens, familiam multis deinde temporibus nobiliſſimam ex ſe reliquit.

48 ℭ Ariſtander & Cleomantes nomina ſunt diuinaculorum apud Plutarchum in Alex. vbi ait, Quod prodigium conſpicatus Alexander, accitis ariolis Ariſtrandro & Cleomãti Spartano aperit.

49 ℭ Vmbritius apud eundẽ in Galba nomen eſt augris, Nam illo die inquit, ſimul cum diluculo & Galba pſentibus amicis ſacrificabat in palatio augur Vmbritius. Cor. Tacitus. Sacrificanti pro æde Apollinis Galbæ, aruſpex Vmbritius triſtitia exta & inſtantes inſidias ac domeſticũ hoſtẽ prædicit.

50 ℭ Theocritus nomen eſt auguris apud eundẽ Plutarchũ in Pelopida,

51 ℭ Demophoon fuit vates, qui periculum Alexandro imminere prædixit. Autor curtius, Cuius uerba citaſſem, niſi timerem calumnias eorum qui tãtam teſtimoniorum umtitudinem ut nauſeabundam refugiunt.

52 ℭ Amalthea, marpeſia heriphile nomina ſunt ſybillarum aut aliarum Phœbadum apud Tibullũ lib. ſecundo, Quicquid amalthea, quicquid marpeſia dixit. Heriphile Phœbo grataq́ quod monuit.

53 ℭ Politianus quaſdam phœbades, atq́ vnam viros diuinãdi peritos. his verbis enumerat.

Quin & veteres prompſere ſybillæ
Carmen, Amalthea, & fati Marpeſia diues,
Herophileq́ Idæa genus prædoctaq́ Sabæ.
Demoq́, Phygoq́ & veri gnara Phaënnis,
Et carmenta parens, & manto & Pythia longos
Phemonoë commenta pedes, & filia Glauci

Deiphobe nimium viuax,& marcia fratrum
Nomina lymphatuſq; Bacis,ſubterq; Triones
Natus hyperboreos Ollen,inq; Atride terra
Clarus honore Lichas,Dodoniadesq; columbæ.

54 ℭ Dauidem eccleſiaſtici omnes ſacrorum vatum principē fuiſſe fatentur. Idem politianus.An memorem Solymos præluſtria nomina vates,Pſallentemq; deo regem qui tur/bine fundæ Icta Philiſtæo ſecuit puer ora giganti.

55 ℭ Symachiam Martianus Capella ait vnam fuiſſe ex Sy/billis,quas duas numero ſolum ponit dicens.Quas non de cem (vt aſſerunt)ſed duas fuiſſe non neſcis,id eſt Herophi lam Troianam marmenſi filiam & Symachiam Hippo/tenſis filiam,quæ Erythræa progenita,etiam Cumis vatici nata eſt.

56 ℭ Theano & Euexippe filiæ, cuiuſdam Scedaſi Spartanis cauenda oracula præcinuerunt.Poſtea tamen ab adoleſcē tibus eiuſdem loci conſtupratæ,& in puteū conjectæ ſunt Quod vbi reſciuit pater animi dolore ſeipſum interfecit.

57 ℭ Albigerius Cartaginenſis fuit adeò diuinàdi peritus,vt dæmonibus aſſlantibus reſpōderet quicquid egiſſet quiſq; aut omnino cogitaſſet.Quod teſtatur Auguſtinus, qui il/lis ipſis vaticinijs ſe plerumq; ſcribit interfuiſſe.

58 ℭ Cælius ſcribit fuiſſe in patria ſua mulierculam nomine Iacobam ex cuius ventre immundi ſpiritus acclamati futu ra prædicerent,ac vnum ex his Cincinnatulum fuiſſe nun cupatum, qui & præterita & futura percontantibus re/ſponſa dabat mirifica,Interrogatus tamen de futuris,men tiebatur ſæpe numero.

59 ℭ Ophioneus fuit meſſeniorum vates,qui ſemper à nata/li die luminibus captus priuatim & publicè vaticina pere/git.Polibius Corinthius filio Troiā proficiſcenti & multis alijs mortem prædixit,Autor Cicero.

60 ℭ Thraſybulus fuit inter Elœos quiſpiam, multis præſa/giis nobilitatus,quo etiam titulo ſimulachrum meruit in Olympia.Lamus Apollinis fuit filius qui fatidico ſpiritu magnum apud veteres nomen adeptus eſt,

61 ℂScirus uates fuit Eleuſinius,à cuius nomine Minerua ſci
ras dicta eſt.

62 ℂAbaris filius cuidſdam Seuthæ inter Scythas,ſcripſit ora
cula,quæ nuncupata ſunt Scythica.

63 ℂTerentinus Varro in libris antiquitatum ſcribit vectium
in augrandi diſciplina nobilem fuiſſe,eumq; affirmaſſe,fu
turum Romani imperii terminum poſt .1200. annos

ℂSaxo Grammaticus ait Vgerum vatem fuiſſe ætatis inco
64 gnitæ & ſupra humanum terminum prolixe.

ℂPaulus diaconus ait,Baudolinum quendam vitæ ſancti
65 tate conſpicuum prophetico ſpiritu claruiſſe, Regnante
apud Lõgobardos Luitprando.Fuit & eo tpe alter Theo
lapius nomine,qui præſago ſpiritu multa prędixit futura.

66 ℂAmphilocus rex fuit & augur inter Argiuos. Mirandu
la in hymnis.Amphilochi aut monitus adiit male ſana ne
faſtos.

ℂHeleus vates fuit Polycrati Samiorum tyranos familia
67 ris.Autor Herodotus.Callias vates fuit Elæus, qui Amy
clis vaticinia reddidit.Periallà antiſtes fuit mulierum apud
Delphos vaticinantiũ,ætate Cleomenis.Cleander quoq;
nomen eſt vatis arcadici apud eundem Herodotum. Fuit
& ſmegiſtias patria Acarnanius, oriundus à Melãpode,cla
rus vaticinio Nam proſpectis extis futura prædicebat Flo
ruit ætate Leonidæ Spartani.

68 ℂEuenius vates fuit apud Apolloniates initio paſtor,quo
dormiente quũ lupi.60.gregem inuaſiſſent.ouesq; ad vnã
trucidaſſent Re cognita vocatus eſt in ius & iudicium ſentẽ
tia excæcatus,mox tamen inſitam obtinuit diuinationem,
habuitq; filium Deiphonum,qui ductus à Corintiis exer
citui vaticinabatur.Autor Herodotus in Calliope.

69 ℂApud Grecos aruſpex fuit Tiſamenus Antiochi filius
qui apud Delphos reddebat oracula.Habuerunt etiã Græ
ci alium aruſpicem Leucadium,Hippomachum nomine.

70 ℂClaruit Daniel ſpiritu prophetico,ſcripſit librum patri
tum in decem viſiones.Suſanam falſo accuſatam liberauit
à morte.Floruit ætate Nabuchodonoſor Chaldæorum re

gis à quo captiuus ductus & enutritus eſt Datus eſt leoni/bus in prædam à quibus tamen euaſit illæſus. Sabel Fatidi/co iuueni mirabile dictu, ſæpius obiecto ſæui parſere leones.

71 ℂMoſes ſeu Moyſes Hebræorum dux vaticino ſpiritu omnium maxime claruit. Ei dominus in monte Sinay glo riam ſuam patefecit. Seruanti oues apparuit in rubo ardẽ ti, qui tamen non comburebatur. Deum vidit, quod morta lium nemini contigit vnquam Decalogi præcepta accepit in tabulis æneis, quæ dedit filiis Iſrael. De Moſe Iuuenalis Tradidit arcano quodcunq; volumine Moſes. Mantuanus Fatidicus Moſes orbis dum ſcriberet ortum.

72 ℂGaleotæ vates fuerunt in Sicilia & Attica, à Galeote Appollinis filio. Hos ſolebat conſulere Dionyſius.

73 ℂCicero lib. i. de diuinatione ſcribit Deiotarum regẽ fuiſ ſe peritũ auſpicii, ac nihil vnquàm geſiſſe, niſi auſpicato.

74 ℂTarchon fuit dux, & aruſpex in Etrhuria, cuius meminit Virgilius.

75 ℂParnaſus vates fuit & fatidicus, qui Parnaſo monti (vbi reddebat oracula) nomen impoſuit.

76 ℂProphetarum nominia apud Eccleſiaſticos ſunt. Eſdras ſcriba hebræus, Neemias Artaxerſis pincerna, Agabus. Itẽ Amos, Aggeus, Achias. Baruch, Delbora. Ezechiel, Eſaias Helias, Enoch, Symeon, Moyſes, Dauid, & alii plærinq;.

77 ℂPorro diuinationem Græci Manticen appellant id eſt ſcientiam rerum futurarum. Hanc ſcientiam primi exco gitarunt Aegyptii & Chaldæi ex obſeruatione ſyderum, Cilicum & piſidarum gens & his finitima Pamphila, vo/latibus auium, cantibusq; declarari res futuras crediderũt. Romulus vrbem auſpicato ipſe optimus augur condidit Auguribus reges vſi ſunt, nec ſine auſpiciis res olim gere/bantur. Colophonius Xenophanes diuinationem negauit Contrà verò Democritus comprobauit, Chryſippus duos libros ſcripſit de diuinatione, vnum de oraculis, vnum de ſomniis. Diogenes Babylonius vnum, duos Antipater quinq; Poſſidonius. Diſcipulus antipatri Panætius dubi/

tauit an eſſet vis vlla diuinandi. Cicero ait Diuinationem eſſe earum rerũ (quæ fortuitæ putãtur) prædictionem atq; præſenſionem. Duo ſunt diuinandi genera, alterum artis vt in extis pecudum & in ſortibus, alterum naturæ, vt ſomniorum & vaticinationum. Diuinatio coniectura nitur, vltra quam progredi non poteſt. Lituus clariſſimum erat inſigne auguratus, quo Romulus regiones direxit. quum vrbem condidit. Erat autem Lituus bacillũ leuiter à ſummo inflexum. Tiberius Grachus augurum & aruſpicum diſciplinam comprobauit. Arte carent diuinatores, qui non ratione aut coniectura, ſed concitatione quadam animi futura preſentiunt, Sagire eſt acute ſentire, hinc ſagaces, qui multa ſcire volunt. Qui ſagit priuſquam res oblata eſt, preſagire dicitur. Hinc preſagatio diuinatio, quæ ſi exarſit acrius, furor appellatur, quum abſtractus à corpore animus diuino inſtinctu concitatur. Vaticinia quæ explicantur coniectura, aut euentis notata ſunt arficioſa dicuntur non naturalia. Apud perſas magi congregabantur in fano commentandi cauſa, vt augurarent ac diuinarent. In Telmeſſo Cariæ vrbe claruit aruſpicum diſciplina. In Syria Chaldæi cognitione aſtrorum & ingeniorum ſolertia antecelluerunt Ethruria facile interpretabatur quid quæq; portẽta ſibi uellẽt propterea antiqui Romanæ vrbis principes filios Ethruriæ populis dabant in diſciplinam. Phryges Piſidæ & Cilices Arabiæ auium ſignificationibus obtemperabant, quod & fecerunt Vmbri. Fortuna, caſus euentus, nihil aliud, quã quum aliquid ſic cecidit & euenit, uel non cadere ac euenire, aut aliter cadere atq; euenire potuerit. Conſtat falſa quandoq; aruſpicum fuiſſe uaticinia & conſilia. Nã Cæſar quum à ſummo aruſpice moneretur, ne in Africam ante bruma tranſmitteret, trãmiſit tamen. quod niſi feciſſet, uno in locũ omnes aduerſariorum copię conueniſſent. Falſum fuit & rñſum illud ex delphico de rege Pyrrho. Aio te Aecida Romános vincere poſſe, nunquã enim Apollo latinè locutus eſt Deinde Pyrri tẽpore Apollo verſus facere deſierat. Apud Lygureos Thraciæ populos, antiſtites ora

cula reddituri,multo prius vino ſe ingurgitabant.Contra vero apud Clarios,futura prædicturi aquā prius largè hauriebant.Diuinatio quæ per aquā fiebat,hydromātia dicitur,Axinomantia erat diuinatio per ſecurim,Lecanomantia per peluim,in qua aqua mouebat a dæmone,& vox tenuis index futuri reddebatur.Geomantia erat illa, quā de punctis terræ fixis conflabant.Pyromantia erat,quā de variis figuris ex flamma glomeratis colligebant.Capnomantia erat diuinatio per fumū,Capyromantia,quæ de ſpeculis ex diſſultantibus imaginibus trahebatur. Aeromantia quæ fiebat ex aere .Coſchinomātia ex Cribro.Cleromantia ex ſortibus.Phyſiognomia ex membrorum natura,Chiromantia ex manibus.Botanomantia ex herbis.Gaſtromātia ex amphora ventroſa,quæ à puero ſolebat introſpici. Augurium ex auibus,Extiſpicium ab extis.Cæterū fidē nō eſſe diuinaculis adhibendam Phauorinus apud Gelliū arguit hoc modo.Aut enim(inquit)aduerſa euentura dicūt aut proſpera.Si proſpera,& fallunt,miſer fias fruſtra expectando Si felicia promittunt,eaq; uentura ſunt,expectatio te ſpei ſupenſum fatigabit,& futurum gaudii fructum ſpes tibi iam deflorauerit.Si aduerſa,dicant& mentiantur,miſer fias fruſtra timendo.Si aduerſa,& non mentiantur,iam inde exanimo miſer fies:antequam è fato fias,

¶Prodigia & portenta diuerſa.

COelum ſanguinea ſpecie apparuit,quum rex philippus Græciā inuaſit.Stellæ circa Solis orbē viſe ſunt Auguſto Cæſare in prima iuuenta vrbem intrante poſt mortem patris .Circa Solē arcus apparuit.L. Opimio, & Q.Fabio conſulibus.Trini Soles apparuerunt.Sp.Poſthumio,& Q.Minutio conſulibus.Lunæ trinæ viſæ ſunt Gn.Domitio & L.Annio conſulibus.Clypeus ardens ab occaſu ad ortum ſcintillans.L.Valerio.& Gn.Mario conſulibus.Relatū eſt cœlū lacte pluiſſe & ſanguine M.Acilio &.C.Portio cōſulibus.Itē carne.L.Volumnio et Seruio ſulpitio conſulibus. Item ferro in lucanis paulo antequam M.Craſſus à Parthis occideretur. L.Paulo & C.Marcel-

lo conſulibus lana pluit & lateribus coctis. Armorum cre-pitus & ſonitus tubarum auditi ſunt e cœlo Cimbricis bel-lis. Tertio conſulatu Martii viſa ſunt ab Amerinis & Tuder-tibus arma cœleſtia ab ortu & occaſu inter ſe concurren-tia, pulſis ad extremum, quæ ab occaſu erant. L. Martio & Sex Iulio conſulibus in agro Mutinenſi duo montes in-ter ſe concurrerunt, crepitu maximo aſſultantes & recedē-tes, & inter eos flāma fumoq; exeunte. Quo cōcurſu villæ omnes eliſæ ſunt, Animalia permulta (quæ intra fuerant) exanimata ſunt. Tiberio principante maximus poſt homi-num memoriam terræ motus factus eſt, quod duodecim vrbes Aſiæ vna nocte proſtratæ ſunt. Quum Dionyſius iu-nior ſuo principatu pulſus eſt, accidit prodigium, vt vno die in portu dulceſceret mare. Inter initia Marſici belli Al-cippe mulier peperit Elephantum & quædam ancilla ſer-pentem. Natus eſt hippocentaurus in Theſſalia, & eodem die mortuus eſt. Quo anno Sagunthus deleta eſt ab An-nibale, puer in eadem vrbe reuerſus eſt in vterum matris. Annotatū eſt in antiquis prodigiis canem locutum fuiſſe, & ſerpentem latraſſe, quum pulſus eſt regno Tarquini-us. Bouem quoque locutum fuiſſe, proditur veterum monumentis C. Epidius apud Plynium teſtis eſt arbo-res quandoque locutas. Oliua in totum ambuſta reuixit. in Bœotia deroſæ à locuſtis ficus germinauere. Laodi-ceæ aduentu Xerxis Platanus in oleam mutata eſt. Pau-lò ante mortem Cæſaris, equorum greges comperti ſunt pabulo abſtinere, vbertimq; flere. Pridie vero quàm inter-ficeretur, auem regaliolum cum laureo Ramulo Pompe-ianæ curiæ ſe inferentem volucres variis generis diſcerpſe-runt. Ante mortem Caligulæ ſimulachrum Iouis Olympiæ tantum cachinum repēte edidit, vt machinis labefactis opi-fices diffugerint. Ante mortem Sergii Galbæ quum opida-tim victimæ cæderentur, taurus ſecuris ictu conſternatus ru-pto vinculo eſſedum eius inuaſit, & totum cruore perfudit. Neronis principatu arbores ſedem mutauerunt. M. Lepido & Q. Catulo conſulibus in villa Galerii locutus eſt Gallus

gallinaceus.Cecinere Galli noctetota,qua Matheus vice comes primum ſuſcepit filium,vnde Galeatio inditum nomen.Neapollisſub Nicolao.5.pontifice Max.tremuit,eoq; motu multa hominum milia periere.Seruio tullio adhuc puerulo dormienti flamma emicuit circa caput. Tempore belli,quod Romani gerebant in Veientes, albanus lacus ſolitum ſtagni modum exceſſit.

¶Dum L.Sylla conſul ſociali bello in agro Nolano immolaret,ſubito ab vna parte eræ prolapſus eſt anguis quo viſo Poſthumus aruſpex ſuaſit vt exercitum in expeditionem educeret:C.Volunnio & Seruio ſulpitio conſulibus Bos mugitu in humanum ſermonē conuerſo locutus eſt. Puer infans ſemeſtris in foro Boario triumphum proclamauit,Alius cum Elephantino capite natus eſt. Traditur ēt in anntiquis prodigiis lapides in agro Piceno pluiſſe,In galia lupum vigili è vagina gladium abſtuliſſe.in Sicilia ſcuta duo ſanguinem ſudaſſe, metentibus cruentas ſpicas in corbem decidiſſe ,aquas ſanguine mixtas fluxiſſe. Secundo etiam bello Punico bouem dixiſſe, Caue tibi Roma. C.Hoſtilio mancino in hiſpaniam iruto talis vox ſine autore vllo peruenit ad aures.Mancine mane .Quum Tiberius Gracchus conſul in Lucanis ſacrificaſſet,angues duo ex occulto prolapſi hoſtiæ quam immolauerat,iecur adederūt, demum in eaſdem latebras ſe retulerunt.Idem quoq; ſecūdum ſacrificanti accidit.M.Craſſo in Parthos ituro datum eſt pullum paludamentum,quum exeuntibus in prælium album aut purpureum dari ſoleret.Q uum Pompeius Dyrrarchio egreſſus in Cæſarem proficiſceretur,eius ſigna apiū examinibus obſcurata ſunt quo portento Iupiter eum à bello reuocabat.Sonus tympanorū Pergami abditis delubri editus eſt.Palma viridis Trallibus in æde victoriæ ſub Cæſaris ſtatua enata eſt.In exercitu Xerxis aduerſus Græciam cōtracti equæ partu lepus editus eſt,Eidem priuſquā Athenas deleret, de inuadendis lacedæmoniis cogitanti hoc accidit.Infuſum nanq; pateræ eius vinum ter in ſanguinem conuerſum eſt Mydæ puero dormienti formicæ

lo conſulibus lana pluit & lateribus coctis. Armorum cre-
pitus & ſonitus tubarum audiri ſunt e cœlo Cimbricis bel-
lis. Tertio conſulatu Martii viſa ſunt ab Amerinis & Tuder-
tibus arma cœleſtia ab ortu & occaſu inter ſe concurren-
tia, pulſis ad extremum, quæ ab occaſu erant. L. Martio &
Sex Iulio conſulibus in agro Mutinenſi duo montes in-
ter ſe concurrerunt, crepitu maximo aſſultantes & recedē-
tes, & inter eos flāma fumoq; exeunte. Quo cōcurſu villæ
omnes eliſæ ſunt, Animalia permulta (quæ intra fuerant)
exanimata ſunt. Tiberio principante maximus poſt homi-
num memoriam terræ motus factus eſt, quod duodecim
vrbes Aſiæ vna nocte proſtratæ ſunt. Quum Dionyſius iu-
nior ſuo principatu pulſus eſt, accidit prodigium, vt vno
die in portu dulceſceret mare. Inter initia Marſici belli Al-
cippe mulier peperit Elephantum & quædam ancilla ſer-
pentem. Natus eſt hippocentaurus in Theſſalia, & eodem
die mortuus eſt. Quo anno Saguntus deleta eſt ab An-
nibale, puer in eadem vrbe reuerſus eſt in vterum matris.
Annotatū eſt in antiquis prodigiis canem locutum fuiſſe,
& ſerpentem latraſſe, quum pulſus eſt regno Tarquini-
us. Bouem quoque locutum fuiſſe, proditur veterum
monumentis C. Epidius apud Plynium teſtis eſt arbo-
res quandoque locutas. Oliua in totum ambuſta reuixit.
in Bœotia deroſæ à locuſtis ficus germinauere. Laodi-
ceæ aduentu Xerxis Platanus in oleam mutata eſt. Pau-
lò ante mortem Cæſaris, equorum greges comperti ſunt
pabulo abſtinere, vbertimq; flere. Pridie vero quàm inter-
ficeretur, auem regaliolum cum laureo Ramulo Pompe-
ianæ curiæ ſe inferentem volucres variis generis diſcerpſe-
runt. Ante mortem Caligulæ ſimulachrum Iouis Olympiæ
tantum cachinum repēte edidit, vt machinis labefactis opi-
fices diffugerint. Ante mortem Sergii Galbæ quum opida-
tim victimæ cæderentur, taurus ſecuris ictu conſternatus ru-
pto vinculo eſſedum eius inuaſit, & totum cruore perfudit
Neronis principatu arbores ſedem mutauerunt. M. Lepido
& Q. Catulo conſulibus in villa Galerii locutus eſt Gallus

gallinaceus. Cecinere Galli noctetota, qua Matheus vice comes primum ſuſcepit filium, vnde Galeatio inditum nomen. Neapollis ſub Nicolao.5.pontifice Max.tremuit, eoq; motu multa hominum milia periere. Seruio tullio adhuc puerulo dormienti flamma emicuit circa caput. Tempore belli, quod Romani gerebant in Veientes, albanus lacus ſolitum ſtagni modum exceſſit.

¶Dum L.Sylla conſul ſociali bello in agro Nolano immolaret, ſubito ab vna parte aræ prolapſus eſt anguis quo viſo Poſthumus aruſpex ſuaſit vt exercitum in expeditionem educeret. C.Volunnio & Seruio ſulpitio conſulibus Bos mugitu in humanum ſermonē conuerſo locutus eſt. Puer infans ſemeſtris in foro Boario triumphum proclamauit, Alius cum Elephantino capite natus eſt. Traditur ētin anntiquis prodigiis lapides in agro Piceno pluiſſe, In galia lupum vigili è vagina gladium abſtuliſſe. in Sicilia ſcuta duo ſanguinem ſudaſſe, metentibus cruentas ſpicas in corbem decidiſſe, aquas ſanguine mixtas fluxiſſe. Secundo etiam bello Punico bouem dixiſſe, Caue tibi Roma. C.Hoſtilio mancino in hiſpaniam ituro talis vox ſine autore vllo peruenit ad aures. Mancine mane. Quum Tiberius Gracchus conſul in Lucanis ſacrificaſſet, angues duo ex occulto prolapſi hoſtiæ quam immolauerat, iecur adederūt, demum in eaſdem latebras ſe retulerunt. Idem quoq; ſecūdum ſacrificanti accidit. M.Craſſo in Parthos ituro datum eſt pullum paludamentum, quum exeuntibus in prælium album aut purpureum dari ſoleret. Quum Pompeius Dyrrarchio egreſſus in Cæſarem proficiſceretur, eius ſigna apiū examinibus obſcurata ſunt quo portento Iupiter eum à bello reuocabat. Sonus tympanorū Pergami abditis delubri editus eſt. Palma viridis Trallibus in æde victoriæ ſub Cæſaris ſtatua enata eſt. In exercitu Xerxis aduerſus Græciam cōtracti equæ partu lepus editus eſt, Eidem priuſquā Athenas deleret, de inuadendis lacedæmoniis cogitanti hoc accidit. Infuſum nanq; pateræ eius vinum ter in ſanguinem conuerſum eſt Mydæ puero dormienti formicæ

in os grana tritici congeſſerũt, vt Platoni mel & fauos apes intulerunt. Anno quo hieroſolymas deleuit Veſpaſianus, ſydus in cœlo apparuit gladii figura, vrbi imminens. Apparuerunt & currus variis cœli regionibus vagantes, viſæ ſunt armatæ acies concertare in nubibus. Sedente in pontificatu Ioanne vndecimo, Genuæ fons ſanguinis prodigioſe fluxit. Paulopoſt vrbs ipſa à Saracenis capta eſt. Pridie quam Veneti liguſtico bello vincerentur, Corui diuerſis inter ſe agminibus conflixere, ita vt ſanguis ſuperne cadens naues ipſas cruentaret. Imminente Romanis primo ciuili bello ignis ex haſtis ſubito emicuit, qui vix potuit extingui. Tres corui pullos ſuos in viam productos laniarunt, quod ex laniatu ſuperfuit, retulerunt in nidum. Mures aurum in templo roſerunt. Capta ex his fœmina quinos muſculos in muſcipula enixa eſt, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aëre concrepuit. Triumuiralibus copiis ad Bononiam contractis, ſedit aquilla ſuper Octauii tabernaculum, duosq́; hinc & inde coruos inceſſentes vehementer afflixit, Quod vniuerſo exercitui futuram Triumuirorum diſcordiam portendebat. Moyſes (cuius virga ſe in draconem conuerterat, ac demum priorem acceperat formam) rubrum vidit incombuſtum. Daniel quum Suſis eſſet in Meſapotamia, concidiſſetq́; in faciem terre motu, iuſſus poſtea cœleſti voce ſurgere, ipſumq́; cœlum intueri, arietem vidit in aëre multicornem. Eo die quo virgo Chriſtum peperit, oleum Romæ in tranſtyberina regione erupit, & diẽ totũ perpetuo manauit fluxu. Quo die Chriſtus affix⁹ eſt cruci, ſol à ſexta hora diei ad nonã obtenebratus eſt. Mauritio imp. (qui Gregorio pontifici erat infeſtiſſimus) apparuit homo ignotus monaſtico habitu cũ gladio, quem imperatoris ſtatuæ circunferens, predixit Mauritium gladio periturũ, vt accidit. Dario Babylonẽ obſidẽti vox e muris reddita eſt urbem ipſam tunc à Perſis captũ iri, quum mula pareret, quo præſagio omnes capiẽdæ vrbis deſperatio iam ceperat, donec Zophyrii Perſæ mula enixa eſt. Anno quo Nero excidit principatu oleæ & prata in-

contrarias ſedes transiere Antè paulo quã Auguſtus Imp. factus eſſet, bos in ſuburbano Romæ ad arantem locutus eſt, fruſtra ſe urgeri. Non enim frumenta, ſed homines breui defuturos. Sedente in pontificatu Leone. 7. Sol per aliquot dies velud ſanguinolentus apparuit, Quod prodigiũ calamitoſa peſtis ſecuta eſt. Anno 1157. chriſtianæ ſalutis figura crucis in luna publice uiſa eſt. Imperante Henrico ſeptimo & ſedente in pontificatu Clemente quinto, tres lunæ ſimul apparuerunt. Anno ſalutis, 1348. Imperante Carolo quarto ceciderunt è cœlo quædam beſtiolæ, quarum corruptio & fœtor peſtem attulerunt. Anno ſalutis. 1456. ſedente Calixto tertio natus eſt ſabinis vitulus biceps Romæ apud Veneris portã ſanguis cecidit è cœlo carnes in liguria Imperãte Henrico. 4. monſtrũ ſuperne bicorpor natũ eſt in agro Britãnico. Imperante Hẽrico quínto in agro Hemiliano & flaminio ſanguis pluit idibus Iunii. Regnante apud Gallos Ludouico duodecimo & ſedente in pontificatu Iulio ſecundo mõſtrum natum eſt Rauenæ, habẽs cornu in capite vtrinq; alas, brachia nulla, pedẽ vnũ oculum in genu, vtrumq; ſexum, in medio pectore ypſilon & crucis effigiem. Quum Roſcius eſſet in cunabulis, noctu lumine appoſito experrecta nutrix animaduertit puerum dormientem circumplicatum ſerpentis amplexu. Lacedæmone in Herculis fano arma ſonuerunt, eiuſdemq; dei Thebis valuæ clauſæ ſua ſponte ſe aperuerunt, ſcuta ſublime prius fixa humi reperta ſunt. Tibullus libro ſecundo meminit de quibuſdam prodigiis, quæ Rome acciderunt, vbi ait.

Hæc fore dixerunt belli mala ſigna Cometam,
  Multus vt in terras deplueritq; lapis,
Atq; tubas, atq; arma ferunt ſtrepitantia cœlo
  Audita, & lucos præcinuiſſe fugam.
Ipſum etiam Solem defectum lumine vidit
  Iungere pallentes nubilus annus equos.
Et ſimulachra deum lacrymas fudiſſe tepentes,
  Fataq; vocales præmonuiſſe boues.

¶ Miracula quædam naturæ, cum aliquot aliis prodigiis & portentis.

Miracula naturæ vocamus, quæ præter conſuetudinem accidunt, idq; rariſſimè cuiuſmodi ſunt ſequētia. Cæcilius Agrippa ex vtero matris egreſſus eſt, in pedes Hinc ab ægro partu traxit nomen Amonius. Alexandrinus philoſophus Origenis præceptor, Aſinum habuit ſapientiæ auditorem, Ferunt Anaxagoram Clazomenium, Catonem, & M. Craſſum nunquam riſiſſe. L. Pomponium nunquam ructaſſe, Antoniam nunquam expuiſſe Zenophantum riſum cohibere nequiuiſſe. Epimenides Cretenſis miſſus ab Agiſarcho patre ad ouium cuſtodiam dormiuit in ſpelunca annos. 50. Polyſtratus & Hippoclides Epicuri diſcipuli, eodem die nati, eodem die mortui ſunt. Philetas Cous Elegiographus fertur fuiſſe corpore tam tenui, vt neceſſe fuerit plantis eius plumbum adhibere, ne vētorum flatu raperetur. Telepus Herculis filius iuſſu aui expoſitus in ſyluis nutritus eſt à cerua. Ceneus, Iphis Tyreſias ſexum feruntur mutaſſe Pontanus in ſtellis. Pœniteat generis tamē & ſe Cenea malint, Aut in femineam penitus tranſire figuram. Auſonius. Mœret in antiquam Ceneus reuocata figuram. Martia mulier Romana partu fulmine exanimato ſuperuixit. Plynius ait ad cutillias aquas opacam eſſe ſyluam, quæ nunquam die ac nocte eodem loco viſitur in Tarquinēſi lacu duo nemora olim circunferebantur, nunc triquetram figuram edentes, nūc rotundam, nunquā quadratam. Fanum Veneris habet Paphos in cuius aream nunquam impluit. Iuxta harpaſa oppidum Aſiæ cautes eſt horrenda vnico tamen digito mobilis, ſi toto corpore impellatur, reſiſtens. Locris & Crotone nunquam fuit peſtilētia. Licinio Craſſo & C. Craſſio longino Conſ. Caſini puer factus eſt ex virgine. Licinius Mutianus apud Plyniū prodit viſum a ſe Argis Ariſtontem, cui nomen Areſtuſæ fuiſſet Nupſiſſe etiam, mox barbam & virilitatem proueniſſe vxoremq; duxiſſe, Plynius ipſe ait ſe vidiſſe in Africa mutatū in marem die nuptiarum. L. Coſſicium ciuem Tiſdritanum

M. Curius

M.Curius & Cn.Papyrius Carbo cum dentibus nati ſunt, quo etiam modo nata eſt Valeria.Filius Pruſiæ Bithyniorũ regis in ſuperna horis parte habuit os vnum continuum vice dentium. Riſit eo die quo genitus eſt Zoroaſtres,eiq́ cerebrum ita palpitauit,vt impoſitam repelleret manum. Orionis corpus.46.cubitorum in abrupto quodam monte Cretæ repertũ eſt.Eutimenis filius triennio in.3 cubita adoleuit.C.Mecœnas vltimo vitę triennio ſomnũ oculis nõ vidit ullo horę momento.Reuixit in rogo Auiola conſularis,crematus tamen,quoniã præualente à flamma ſubueniri non potuit.Cælius Tubero prætura functus relatus eſt à rogo.Hermotinii Clazomenii anima relicto corpore errabat & vaga è longinquo multa enunciabat. Corfidius funere locato reuixit,& locatorem funeris extullit. Non eſt alienum à miraculo,Elephantibus intellectum eſſe ſermonis patrii & obedientiam, officiorumq́ (quæ didicerint) memoriam.Item amoris & gloriæ voluptatem, Solis & Lunæ venerationem.Regem adorant,genua ſubmittunt, per funes ambulant.Mutianus apud Plynium teſtis eſt fuiſſe quendam, qui ductus literarum græcarum didicerit, atq́ hæc ſcripſerit. Ipſe ego hæc ſcripſi, & ſpolia Celtica dicaui. Copas apud Plynium ſcribit Demarchum Parraſium in ſacrificio(quod Arcades Ioui Lycæo humana hoſtia faciebant)immolati pueri exta guſtaſſe,& in lupum ſe conuertiſſe,ac decimo demum poſt anno priſtinæ reſtitutum formæ. Suffoſſum à cuniculis in Hiſpania oppidum à Talpis in Theſſalia,à Ranis ciuitatem in Gallia pulſam, à Locuſtis in Africa, Ex Gyaro inſula à muribus fugatos, Amyclas à ſerpentibus deletas aſcribendum eſt miraculo Cecina volaterranus equeſtris ordinis captas hirundines victoriæ nuncias amicis mittebat,in eũdem nidum poſtea remeantes.Philarchus apud Plynium teſtis eſt Aſpidem in Aegypto fuiſſe,quæ ad menſam cuiuſdam vẽtitans, ibidẽ fit enixa catulos.Quorum vnus quum hoſpitis filium occidiſſet,re cognita,mater extremum de eo ſupplicium ſumpſerit,nec poſtea redierit in tectum.Nicolaus quidam Ca

lapiſcis cognomento ex Appulia oriūdus,ita à puero vri nationi inſueuerat,vt poſtea inter marinas beluas remaneret illæſus dies multos.Albertus magnus ſcribit mulierem fuiſſe in colonia agrippina,quæ per dies.30 durauerit ſine cibo.Fuiſſe item virum melancholicū qui captiuus in carcere ſeptem hebdomades ieiunus māſerit. Cicero apud Plynium teſtis eſt in nuce incluſam Iliada Homeri carmen in membrana ſcriptum.Achemenis herba coniecta in hoſtes,facit eorum agmina trepidare,& terga vertere.Autor Plynius.Pyrro regi pollex fuit in dextro pede,cuius tactu Lyenoſis medebatur. Albertus magnus ſcribit quādam fuiſſe mulierem in Germania,quæ.60.filios pepererit,quolibet partu quinq; quorū nullus ad dimidium annum peruenerit. Alterius meminit Auicenna.quæ duos & vinginti abortiuos ediderit. Ion Chius prodit apud Cælium Herculem fuiſſe triplici dentium ſeriæ. Ferunt vetuſtiſſimum quendam fuiſſe Marin nomine,antica corporis parte humana,poſtica verò equina,qui equum primus inſcēderit,annos.123.vixerit,ac ter mortuus ter itidem reuixerit. Anates ponticæ venenis viuunt. Matreas feram habebat,quæ ſemeptiſam vorabat.Fuit quiſpiā nomine Philinus,qui tota vita nullo vſus eſt potu,nullo cibo præterquàm lactis. Smyndirides Sybarita dicebat ſe nec orientem vidiſſe Solem nec occidentem annis plus minus viginti,quod etiam de ſe prædicabat Ponticus heſtieus. In Co inſula ouis de grege cuiuſdam Nicippi Leonem peperit, præter ritum naturæ,quod Nicippo tyrrannidem portendebat,quam mox aſſecutus eſt.Græci Aeſopum, Herculem, Tyndareum & Glaucum reuixiſſe dicunt, Abaris fuit Hyperboreus, qui per vniuerſum orbem terræ ſagittam circuntulit,nihil omnino comedens. Quo tempore Bocchorus Dynaſtes præerat Aegyptiis,agnum locutum ferunt. Cælius ait ſe duorum ferè ſtadiorum, ſpacio à mœnibus vrbis patriæ vidiſſe cornicem albam,capite nigricante.Hinc Cornix alba prouerbio dici ſolet,res inuentu rara, Sunt qui veritati & hiſtoriæ tribuant Gryllum à

Circe deformatum fuiſſe in brutum. Aelianus prodit cer-uum à Ptolemæo Philadelpho ita educatum, vt græce lo-quentem magiſtrum perſpicue intelligeret. In partem mi-raculi pono, quod Scipio Africanus annis. 54. nihil emerit nihil vendiderit, nihil ædificauerit, libras argenti. 33. auri tres tantum moriens reliquerit, cuius tamen poteſtate victa fuerat Carthago. Plutarchus in libro de Oraculis ſcribit Cleonem ex daulia multos quibus vixerat annos, nulla vn-quam inſomnia vidiſſe. Quod & Traſimedi contigit. The-on Stoicus dormiens paſſim ambulabat, quo etiam morbo laborauit ſeruus Periclis, adeò vt dormiens in ſumma te-cta reperet. Scribit Cælius Buddam gymnoſophiſtarũ prin-cipem è latere ſuo virginem generaſſe. Ferunt & princi-pem philoſophorum Platonem natum de virginis partu Perictione eiuſdem matre Apollinis oppreſſa phantaſma-te. Amore laſciuo & Venereo puellam vrſus adamauit Vide in capite de hominibus adamatis à brutis. Herodo-tus in Euterpe ait ſuo tempore hircum palàm coiuiſſe cum muliere. Xerxe in Græciam copias parante mula pepe-rit mulum maſculis, fœmineisq; genitalibus. Ex vna mu-re genitos. 120. Ita apud Perſas prægnãtes in vtero parẽtis repertas ſcribit Plyni⁹. li. 10. ca. 95. Euripheus Cyrenæus ha-buit in ſuperiore maxilla vnicũ os cõtinuũ vice dentiũ Ti-marchus Meſtoris Cyprii filius habuit vtriq; geminũ dẽtiũ ordinẽ. Agrippina Claudii Cæſaris vxor turdũ habuit imi-tantẽ ſermones hominũ, quo tẽpore Plynius hiſtoriã ſuam ſcribebat. Habebant & Cæſares iuuenes Sturnum & Lu-ſcinias græco latinoq; ſermoni aſſuefactas, & aſſiduè no-ua loquẽtes longo etiam verborum filo. Atys Crœſi filius ſemeſtris locutus eſt in crepundiis, dum videret hoſtilem gladium paterno imminere iugulo. Fauſta mulier è plebe Oſtię duos mares ac totidem fœminas vno edidit partu. In labra Iouis Gnydii fonte anguillæ veſcuntur manibus hu-manis, & additas inaures accipiunt. Idem faciunt in Cabu-ra Meſopotamiæ fonte. In Lymira fonte Lycię Apollini ſa-cro ter fiſtula euocati piſces ad augurium veniunt, & abie-

ctas carnes diripiunt. Hierapoli Syriæ in lacu Veneris voca ti parent æditruorum vocibus, ornati auro veniunt adulan tes & ſcalpendos ſe præbent. Cornelius Ruffus Manii Cu rionis in conſulatu collega dormiens excæcatus eſt, quum id ſibi accidere ſomniaret. Echeneis piſciculus naues quam libet impetuoſo ventorum flatu agitatas remoratur, ſi cari nis adhereat. Formicæ viuæ mortuas ſepeliunt magna in ſuam ſpeciem charitate. Lacydi philoſopho anſer perpe tuus adhæſit comes, ab eius latere nunquam diſcedens. Circa fontem Gangis populi ſunt Aroſtomi ſine ore, cor pore toto hirti veſtiti frondium lanugine, halitu tm̃ viuẽ tes & odore, quem naribus trahunt. Zoroaſtres annis vi ginti caſeo vixit in deſertis. De miraculis aquarum loque mur in capite de fluuiis. Eo tempore quo Veturia Coriola num filium ab obſidione urbis reppulit, fortunæ mulie bris ſimulacrum his locutum eſt. Seruii Iulii ſtatua (quum ædes fortunæ conflagraſſet) inuiolata, permanſit. Pamphi lius Pheræus cæſus in aciæ decem diebus iacuit, biduoq́ȝ poſt quã inde ſublatus eſſet. impoſitus rogo reuixit Vxor Nauſimenis Athenienſis quum liberos in inceſtu depræhẽ diſſet, horrore facinoris permota vocẽ amiſit. Egles Athle ta Samius quum videret ſortitionem inter ſocios non bo na fide fieri, indignatione motus vocalis factus eſt, quum ſemper antea fuiſſet mutus. Gorgias Epyrota in funere ma tris ſuæ vtero elapſus, lectum ferentes cõſiſtere coẽgit ino pinato vagitu. Iaſonem Pheræum quum per inſidias ne ſcio quis inferendæ mortis animo percuſſiſſet, vomica eũ liberauit, quæ nullis medicorum artibus curari potuerat. Daphidas ſophiſta quum irridẽdi cauſa Apollinem Del phis conſuluiſſet, an equum inuenire poſſet, quum prius nullum habuiſſet accepit ab oraculo inuenturum equum, ſed quo deturbatus periret. Inde quum neglecto per calũ niam oraculo reuerteretũ incidit in manus Attali regis, quẽ contumelioſis verbis abſentem plærumq́ȝ momorderat. Eius itaq́ȝ iuſſu præcipitatus eſt ẽ ſaxo, cui nomẽ erat equi. Philippus rex Macedonum monitus ab oraculo, vt caue

ter à quadriga, toto regno diſiungi currus imperauit. Poſtea tamen interfectus eſt gladio Pauſaniæ in cuius manubrio cælata erat quadriga. Direptina Mithridatis filia duplici dentium ordine deformata eſt. Linceus oculorũ acie, tam longe contendit, vt egredientes Carthaginenſium naues à Lilybæo portu inſpiceret. Ariſtomenes Meſſenius ab Athenienſibus ob calliditatẽ diſſectus, repertus eſt hirſuto & piloſo corde. Antipater Sidonius omnibus annis eo die quo genitus erat, febre laborabat, qua ad extremum cõſumptus eſt eodem natali ſuo,

¶Venefici.

1	Circe	11	Guthrune		Folia
2	Vmbro	12	Onomacritus	18	Mœris
3	Medea	13	Marſi	19	Thracia
4	Mycale	14	Pſylli	20	Neuri
5	Ericto	15	Oblogenes	21	Choatræ
6	Dipſas		Triballi		Choaſtes
7	Paſetes		Vitiæ	22	Harcalo
8	Exagonus	16	Canidia		Atyr
9	Eriphia	17	Sagana	23	Gyge
10	Locuſta		Veia		

Circe Solis & Perſæ nymphe filia, quum venefica eſſet peritiſſima, poëtarum fabulis dicta eſt commutaſſe ſocios Vlyſſis in porcos. Habitauit autem nõ procul à Caieta Cãpaniæ vrbe. Virgilius in Buccolic. Carminibus Circe ſocios mutauit Vlyſſis. Tibullus libro ſecundo. Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni. Propertius libro ſecundo. Seu mihi Circæo pereundum eſt gramine, ſiue Colchis Colchiacis vrat ahena focis. Plynius. Homerus multus in admiratione Circes gloriam herbarũ Aegypto tribuit. Mantuanus in Alphonſo. Gramina ſuſpendunt, viroſi infamia Ponti Gramina, queis olim Medea venefica matris Docta ſcelus, nec non Ithaci ducis hoſpita Circe. Et Veneris quondam furiis agitata Calypſo, In varios vultus homines mutare ſolebant. Ouidius libro tertio

Eleg. Aut te traiectis Aeæa venefica ramis Deuouet, Strozza filius, Deſpectus magicæ petit impia carmina Circes.

¶ Vmbro fuit ſacerdos, è gente Marrubiorum prope Fucinum lacum habitantium, adeò peritus veneficii & herbarū potens, vt hydros ſopiret & innocuos ſerpētes tractaret manibus. Virgilius libro ſeptimo.

Quin & Marrubia venit de gente ſacerdos,
Fronde ſuper galeam & felici comptus oliua,
Archippi regis miſſu fortiſſimus Vmbro.
Vipereo generi & grauiter ſpirantibus hydris
Spargere qui ſomnos cantuq; manuq; ſolebat
Mulcebatq; iras, & morſus arte leuabat.
Sed non Dardaniæ medicari cuſpidis ictum
Eualuit, Nec eum iuuere in vulnera cantus
Somniferi, & Marſis quæſitæ in montibus herbæ.

¶ Medea filia Aetæ regis Colchorum & Ipſeæ, ac ſoror Circes multarum herbarum ac radicum vires inuenit, eãq; artem didicit à ſorore & adeò exercuit, vt tauros flammã faucibus eructantes, draconemq; peruigilem aurei velleris cuſtodem ſopiuerit, ne rapturo vellus ipſum Iaſoni incommodarent. Quo beneficio permotus Iaſon eam ſibi copulauit vxorem. Vbi autem ambo in Theſſaliam peruenerunt, medea Aeſonem patris Iaſonis iam ſenio confectum, ſuis artibus reduxit ad iuuentutem, Nihilominus Iaſon obſequii oblitus eam poſtea repudiauit, & Creuſam filiã Creontis regis Corinthiorū ſuperinduxit. Qua ingratitudine permota Medea, nouæ nuptæ diſſimulato odio, pallam veneuis infectam muneri miſit. Quã quū illa induiſſet, ſubito flagrauit incendio, Pariq; exitio periere Creon & eius regia. Quo facto Medea filios ex Iaſone ſuſceptos laniauit palam, demum à Draconibus in aërem ſubleuata, Athenas deuolauit, ibiq; iterum nupſit egeo, cuius filium Theſeum potauit Cerberi ſpuma, ac demum nubes carminibus exciſtauit, quibus cum Medo filio (quem ex ægeo ſuſceperat) inuoluta peruolauit in Aſiam. Hęc ſunt notiſſima omnium Medeæ veneficia. Quidius Libro ſeptimo, eam ſic inducit

loquentem, vbi artis ſuæ peritiam fatetur deos omnes allo-quens, vt Aeſonem iuuentuti reſtituat.
Tuq; triceps hecate quæ cœptis conſcia noſtris
Adiutrixq; venis Cantuſq; arteſq; Magorum,
Quæq; magos tellus pollentibus inſtruis herbis,
Auræq; & venti, monteſq;, amneſq;, lacuſq;,
Diiq; omnes nemorum, diiq; omnes noctis adeſte.
Quorum ope (quum volui) ripis mirantibus amnes
In fontes redire ſuos, Concuſſaq; ſiſto,
Stantia concutio cantu freta, nubila pello,
Nubillaq; induco, ventos Abigoq; vocoq;,
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces.
Viuaq; ſaxa, ſua conuulſaq; robora terra
Et ſyluas moueo, iubeoq; tremiſcere montes
Et mugire ſolum, maneſq; exire ſepulchris,
Te quoq; luna traho, quamuis temerata labores
Aera tuos minuant, currus quoq; carmine noſtro
Pallent, ac pallet noſtris aurora venenis. Idem in Epiſt. Barbara narratur veniſſe venifica tecum. Idem Illa reluctantē curſu deducere lunā Nititur, & tenebris abdere Solis equos Illa refrenat aquas, obliquaq; flumina ſiſtis, Illa loco ſyluas viuaq; ſaxa mouet. Per tumulos errat ſparſis diſcincta capillis, Certaq; de tepidis colligit oſſa rogis Deuouet abſentes ſimulachraq; cærea fingit. Et miſerum tenues in iecur vrget acus. Propertius lib. 2. Non hic herba valet. non hic nocturna Citæis, Non per Medeæ gramina cocta manus. Idē lib. 3. Colchis flagrantes adamantina ſubiuga tauros Egit, & armigera plia ſæuit humo. Cuſtodiſq; feros clauſit ſerpentis hiatus, Iret vt Aeſonias aurea lana domos. Val. Flac. lib. 8. Contra tartareis Colchis ſpumare venenis Cunctaq; Lethæi quaſare ſilentia rami Perſtat. Plynius Lib. 25. Certe quid nō repleuere fabulis Colchis Medea, aliæq;?

4 ¶ Mycale nomen eſt veneficæ mulieris apud Ouidium li. 12. ſcribentem, Mater erat Mycale, quem deduxiſſe canendo, Sæpe reluctanctis conſtabat cornua Lunæ.

¶ Ericthomaga fuit Theſala multis venefi. famoſa, de qua

Lucanus libro ſexto ait. Hos ſcelerum ritus, hæc diræ carmina gentis, Efferar damnarat nimiæ pietatis Ericho, In'q; nouos ritus pollutam duxerat artem. Illi nanq; nefas vrbs ſubmittere tecto Aut laribus ferale caput, deſerta'q; buſta incolit, & tumulos expulſis obtinet vmbris Grata deis herebi cœtus audire ſilentum, Noſſe domos Stygias, arcana'q; ditis operti, Non ſuperi non vita vetat. Tenet ora profanæ Fœda ſitu macies, cœlo'q; ignota ſereno Terribilis ſtygio facies pallore grauatur. Impexis onerata comis. Si nymbus & atræ Sydera ſubducunt nubes, tunc Theſſala nudis Egreditur buſtis, nocturna'q; fulgura captat. Longa eſt ſeries carminum, quibus ſceleratam hanc magam depingit. Si quis appetit videre graphicã veneficæ artis narrationem videat eũdem Lucanum. Nemo latinorum poëtarum melius rem aperuit. Ouidius in Epiſt. Sapphus. Illuc mentis inops ut quam furialis Ericho Impulit.

6 ¶ Dipſas nomen eſt vetulæ venificæ apud eundem Ouidium libro primo Elegiarum ſcribentem.

Eſt quædam, quicunq; volet cognoſcere lenam
  Audita eſt quædam nomine Dipſas anus.
Ex re nomen habet, nigri non illa parentem
  Mennonis in roſæis ſobria vidit equis.
Illa magas artes æææ'q; carmina nouit,
  In'q; caput liquidas arte recuruat aquas.
Scit bene quid gramen' quid toto concita Rhombo,
  Licia, quid valeat virus amantis equæ.
Quum voluit, toto glomerantur nubila cœlo,
  Quum voluit, puro fulget in orbe dies.
Sanguine (ſi qua fides) ſtillantia ſydera vidi,
  Purpureus lunæ ſanguine vultus erat.
Hanc ego nocturnas verſam volitare per umbras
  Suſpicor. & pluma corpus anile tegi,
Euocat antiquis proauos, atauosq; ſepulchris,
  Et ſolidam longo carmine findit humum,

7 ¶ Paſetes fuit quiſpiam præſtigiarum & magiæ peritiſſimus, qui ſuis incantamentis faciebat, vt repente conuiuium

omnibus epulis inſtructiſſimum appareret. Rurſus quum volebat omnia iubebat euaneſcere. Quum quid emebat, præcium & nummus redibat, à venditore ad emptorem Teſtis Eraſmus in explanatione illius adagii, Paſetis ſemiobolus.

8 ℂ Exagonus legatus Oblogenum (qui populi ſunt in Cypro) quum Romam veniſſent, ibiq; de herbarum viribus multa diſſereret, volens, coniectus eſt à conſulibus in dolium plenum ſerpentibus experimenti cauſa, vbi ſerpentes ipſi non ſolum non eum mordebant, at etiam demulcebāt linguis, Autor Plynius libro. 28

9 ℂ Eriphia venefica fuit & faſcinatrix, quæ quum aliquod animal aſpiciebat, illi accidebat mali quidpiam. Hinc adagium. Anus Eriphus, in mulierem excantatricem.

10 ℂ Locuſta apud Cor. Tacitum nomen eſt mulieris veneficæ, quæ boletos venenis infecit, quibus Agrippinna Claudium maritum ſuffocauit, Capitur etiam Locuſta pro quacunq; venefica. Iuuenalis Satyra prima. Inſtituitq; rudes melior locuſt a propinquas

11 ℂ Guthrune fuit venefica, quæ ſuis incantamētis plæroſq; excæcauit, nulla morbi cauſa apparente. Autor Saxo.

12 ℂ Onomacritus ſortilegus fuit apud Athenienſes & Muſæis ſocius, quem Hipparchus Athenis expulit. Autor Herodotus in Polyhymnia.

13 ℂ Marſi populi Italiæ à Circe oriundi herbarum vires & veneficia apprime calluerunt. Vnde Syllius libro octauo Ac Marſica pubes, Et bellare manu, & Celydris cantare ſoporem. Vipereumq; herbis hebetare & carmine dentem, A etæ prolem anguitiam mala gramina primam Mōſtrauiſſe ferunt, tactuq; domare venena, Et lunam excuſſiſſe polo ſtridoribus amnes Frenantem, ac ſyluis montem nudaſſe vocatis. Gellius lib. 16. Cap. 11. Gens in Italia Marſorū, orta fert à Circes filio Marſo. Propterea Marſis omnibus vi quadā genitali datum, vt ſerpētem virulētorū domitores ſint, & incantationibus herbarum ſuccis faceant medelarum miracula.

14 ¶ Pſyllis populi fuerunt in Africa. Naſamonibus contermini, quorum terra quum auſtri flatu exaruiſſet, collecto exercitu ſumptiſq; armis in auſtrum ipſum, perinde ac hoſtem profecti ſunt. Contra vero ventus magno ſpiritu occurens, eos omnes arenarum cumulis adobruit. Quod priuſquam accidiſſet, ferunt eos eadem vi & potentia in veneficiis præditos fuiſſe, qua & Marſo. De Pſyllis Plynius libro ſeptimo ſic ait. Horum corpori ingenitum fuit virus exitiale ſerpentibus, ex cuius odore ſopirent eas.

15 ¶ Crates Pergamenus apud Plynium teſtis eſt Oblogenes populos eſſe in helleſponto, ſerpentum ictus contactu leuare ſolitos, & manu impoſita venena extrahere corporibus. Populi ſunt in Triballis & Illyriis, qui viſu effaſcinant & interimunt, quos diutius intuentur iratis præcipue oculis. Huius generis & potentiæ ſunt fœminæ in Scythia, quę vocantur Vitiæ.

¶ Canidia Neapolitana fuit vnguentaria, faſcinatrix & venefica. Horatius in Epodo. An malas Canidia tractauit da-
16 pes. Idem. Canida breuibus implicata viperis, Crines & incomptum caput, Iubet ſepulchris caprificos erutas, Iubet cupreſſos funebres, Et vncta turpis oua ranæ ſanguine Plumamq; nocturnæ ſtrigis, Herbaſq; quas Colchos atq; Iberia Mittit venenorum ferax, Et oſſa ab ore rapta ieiunæ canis, Flammis aduri Colchicis.

¶ Apud eundem Sagana, veia, & folia, nomina ſunt vene-
17 ficarũ, que Varũ puerum prætextatum ſuis veneficiis incantarũt, De Sagana, ſic inquit At expedita Sagana per totam domum ſpargens auernales aquas, horret capillis. De Veia Abacta nulla Veia cõſcientia, Ligonibus duris humũ Exhauriebat, ingemẽs laboribus. De folia Nõ de fuiſſe maſculę libidinis Ariminẽſem Foliã, Et otioſa credidit Neapolis.

18 ¶ De Mœri venefico Virgilius in Buccolicis ſic ait. Has herbas, atq; hæc ponto mihi lecta venena Ipſa dedit Mœris. naſcuntur plurima Ponto. His ego ſæpe lupum fieri & ſe cõdere ſyluis Mœrim, ſæpe imis animas excire ſepulchris Atq; ſatas alio vidi traducere meſſes,

19 ℭ Thracia fuit nympha ſaga & faſcinatrix. quæ propter peritiam herbarum & veneficiorum habita eſt loco numinis apud Thraces, quorum etiam regioni dedit nomen.

20 ℭ Neuri populi fuerunt in Scythia incãtatores maximi, vt qui ex hominibus in lupos ſe verterent. Autor Herodotus.

21 ℭ Choatræ populi (quos Plynius circa Mœotim locat) fuerunt etiam incantatores maximi. Vnde Valerius Flaccus libro ſexto Argon. Centoras, & diros magico terrore Choatras. Apud eundem Choaſtes nomē eſt venefici, vbi ait Maximus hos inter Stygia venit arte Choaſtes.

22 ℭ Harcalo veneficus fuit, qui innocuos leones impunè attrectabat manibus. Syllius libro primo Harcalo non pauidus fœtas mulcere leenas. Apud eundem Atyr nomen eſt incantatoris, qui ſerpentes ſolo tactu ſopibat, de quo ſic ait Nec non ſerpentes diro exarmare veneno Doctus Atyr, tactuq; graues ſopire Chelydros, Ac dubiam admoto ſobolem explorare Ceraſte.

23 ℭ Pariſatis mater Cyri famulam habuit Gygem nomine, qua vtebatur ad veneficia.

ℭ Porrò venefici apud Perſas hac pœna legibus puniebantur. Ampla erat petra, in qua capitã eorum impoſita alia petra feriebant, quod ad faciem & caput infregiſſent. Quo mortis genere Gyge interiit. Autor Plutarchus in Artaxerxe. Veneficarum autem vis eſt, vt ſuis cantibus homines in porcos commutent, fruges excantent, ſcabiem & velut peſtem quandam armentis eorum (quos oderunt) immittant, herbas cogant areſcere, mentes illaqueent, oculos faſcinent, membra illigent, manus & pedes ſic perſtringant, vt ſuum ſatis officium nequeant facere, dureſcere faciant limũ cærã liqueſcere, quoſdã tabeſcere ſenſim emorientes, vmbras ſepulchris eruere, accerſere cacodæmones, deducere lunam cœlo, et alia relatu mira, & creditu difficillima facere. Cuiuſmodi ſunt ea quæ Tibullus memorat libro dicens.

Hanc ego de cœlo ducentem ſydera vidi,
Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter.

Hæc cantu finditq́ꝫ ſolum, manesq́ꝫ ſepulchris
Elicit, & tepido deuorat oſſa rogo.
Iam ciet infernas magico ſtridore cateruas,
Et iubet aſperſas lacte referre pedem.
Quum libet, hæc triſti depellit nubila cœlo,
Quum libet, æſtiuo prouocat orbe niues,
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas.
Solas feros hecates perdomuiſſe canes, Idem.
Cantus vicinis fruges traducit ab agris,
Cantus & iratæ detinet anguis iter.
Cantus & è cœlo deducere nubila tentat,
Et faceret, ſi non æra repulſa ſonent.

¶ Magi & alii Venefici.

1	Cetieus		Empedocles		Amphion
2	Dardanus		Democritus	6	Simon Samaræus
3	Zoroaſtes		Apſlonices		
	Hermiſppus		Capridenes	7	Gobrias
	Agonax		Hoſthanes		Craca
4	Apuſcorus.		Druydæ		Thor
	Zaratus		Britanni		Othinus
	Marmaridius	5	Tyridates	8	Cynops
	Zarmocenidas		Nero	9	Arnuphis
	Hippocus		Apollonius	10	Salomon
	Hoſthanes		Apuleius		Eleazarus
	Pythagoras		Cobares		

CEtieus magus fuit, cuius augurio Bocrebiſta rex Ge
1 tarum Romanos vicit,
¶ Dardanus fuit ſceleratiſſimus quiſpiam magus, à
2 cuius nomine artes magicæ vocãtur Dardaniæ. Columella. At ſi nulla valet medicina repellere morbum, Dardaniæ veniũt artes Hinc etiam Dardanarii dicuntur propolę, qui omnia præemunt, vt carius poſtea vendant. Latine reuenditores. Hic Dardanus libros de magia ſcripſit, quos in ſepulchro fertur conſtituiſſe. Eos Democritus editis cõmentariis illuſtrauit, diſciplinamq́ꝫ ex illis reconditam accepit.
3 ¶ Conuenit inter autores Magicam artem in Perſide à Zo

roaſtre inuentam, qui etiam centum milia verſuum de ea ſcripſit, quæ Hermippus commentariis explanauit. Præceptorem in ea vanitate habuit Zoroaſtres Agonacem, qui aliquot annorum milibus floruit ante bellum Troianum, autore Plynio. Nan ſi uera eſt Coſmographorum ſupputatio, Troia capta eſt, annis 4020. poſt mundi creationem.

4 ¶ Plynius inter primi ſeculi magos recenſet Apuſcorum & Zaratum Mœdos, Babylonium Marmaridium Hippocum Arabem, & Aſſyrium Zarmocenidam, quorum tamē nulla extant monumenta. De Magia etiam commentatus eſt Hoſthanes Xerxem regem Perſarum bellum inferentē Greciæ comitatus. Cuius artis ſemina adeò diffudit, vt quacunq; commearet, inficeret & interficeret plurimos. Pythagoras Empedocles & Democritus ad eam perdiſcendā exilium patriæ ſibi propoſuerunt, quam reuerſi prædicauere, & velut myſterium aliquod in arcanis habuere. De ea etiā ſcripſerunt Apollonices & Captidenes, quorum opera Democritus ſuis commentariis locupletauit circa bellum Peloponeſiacum. Plynius ait aliam fuiſſe Magicæ artis factionem quam exercuerit Moſes, ſed multis annis poſt Zoroaſtem. Fuit & Hoſtanes ſecundus Alexandri magni comitatu exornatus qui huic arti autoritatem & incrementum addidit poſſeſſione. Eam etiam apud Gallos exercuerunt

5 Druydæ eorundem philoſophi.

¶ Plinii temporibus Britanni tantis ceremoniis eam celebrabant, vt dediſſe Perſis videri poſſent, quibus tamen eius artis commentum refertur acceptum. Nunc apud chiſtianos iam deſinit, ea vanitas,

6 ¶ Tyridatem regem Armeniæ magum fuiſſe indicant verba Plynii, qui ait Neronem ab eo cœnis magicis initiatum adeo vt maior citharæ aut cantus libido non ei fuerit, quā eius artis Ferunt & Apollonium Tyanæum arte magica inſignem fuiſſe, teſte Lactantio, adeò vt cum Domitianus eum puniri vellet, repente in iudicio non comparuerit. Medaurenſis quoq; Apuleius non aliam ob cauſam fingitur commutatus in aſinum, quàm ob earum vanitatum peritiā

Cobares natione Mœdus magicæ artis profeſſione cele-
ber habitus eſt, quo tempore Alexander bellum mouebat
in Bactrianos. Autor Curtius. Aegyptii crediderũt Amphi-
ona Thebanum magicæ artis peritum fuiſſe, ac propterea
factam eſſe fabulam de arboribus, auritisq́ ſcopulis eius
cantui obtemperantibus.
7 ❡Simon Samaræus magicis artibus & ope dæmonũ ſuf-
fultus, egregie adeo Romanos luſit, & faſcinauit, vt ple-
riſq́ fecerit ſe numen meruerítq́ inter duos pontes ſimula-
chrum, hoc titulo Simoni deo ſancto.
❡Gobrias fuit magus, à quo Socrates multa didicit de pœ-
nis animarum & beatitudine. Idẽ dicebat mortalium ani-
mas in occultiorem locum ſub terram demigrare, in quo
Iunonis eſſet regi. Craca mulier, Thor & Othinus nomi-
na ſunt magorũ apud Saxonẽ. Quorum illa (vt ait) appoſi-
tas dapes in aliarũ rerum formã cõmutabat hi ludificatis
idiotarum mentibus, diuinitatis faſtigium ſibi arrogabant.
8 ❡Cinops magus fuit, qui Ioanni reſiſtens, fingebat ſe ſuſci-
tare mortuos, & dæmonibus colloqui in Pathmo inſula,
quæ eſt vna ex Sporadibus Mirandula in hymnis. Et Cyno-
pem magiæ confiſum diſpulit altæ Mentis Ioannes.
❡Atnuphis ægyptius philoſophus, arte magica & dæmo-
9 num præſtigiis in aëra ſe ſublimabat. Idem tempore M. An-
tonii principis, quum Romanorum exercitus aquarum ſi-
tiret penuria, imbrem cum fulgure & tonitru æſtiuo tem-
pore fertur ſuſcitaſſe.
❡Ioſephus. li. 8. antiquitatũ ſcribit Salamoni adeò conceſ-
10 ſum fuiſſe, vt artem contra dæmones ediſceret ad hominũ
ſalutem curationes itẽ inſtitueret, quibus ægritudines poſ-
ſent mitigari. Quam edoctus artem Eleazarus, ſpectãte Ve-
ſpaſiano, eos curabat, qui à Dæmonibus vexabantur. Por-
rò uim artis magicæ Ouidius exprimit his verbis. Carmi-
ne læſa Ceres ſterilem vaneſcit in herbam, Deficiunt læſi
carmine fontis aquæ. Illicibus glandes, cantatáq́ vitibus
vua Decidit. & nullo poma mouente fluunt. Quanto au-
tem in precio fuerit primis ſæculis, vide apud Plynium li-

bro .30.Nat.Hiſt.Cap.primo.

¶Aſtrologi.

Anaximáder	12	Palamedes	19	Beroſus
Apollonius		Protagoras	20	Soſigenes
Eudoxus	13	Ptolomæus	21	Melon
Iul.Higinus	14	Sulpicius Gal-	22	Metheon
Conon		lus		Tarnutius
Archytas	15	Thales	23	Zoroaſtres
Babylonii		Theon	24	Polyenus
Hipparchus	16	Atlas	25	Neceþſus
Manilius	17	Cleoſtratus	26	Aratus
Manethus		Pythagoras	27	Sulla
Meſon	18	Endymion	28	Pontanus
Nigidius		Anaxagoras	29	Biliottus
Oenopides		Pherecydes		

ANaximander Mileſius Thaletis diſcipulus ſphęram cóſtruxit, horologium & gnomonẽ inuenit. Côuerſiones ſolis notauit & æquinoctia. Apollonius Tyanæus ſcripſit libros de aſtrologica diuinatione quatuor.

¶Eudoxus Gnydius nobilis fuit aſtrologus Platóis ęqualis. Scripſit poëticæ de aſtrologia. Curuas lineas primus reperit. Habuit etiam cum aſtrologia, Geometriam quoq; & medicinam.

¶Iulius Hyginus familiaris Quintiliani ſcripſit de mundi & ſphæræ narratione Præterea de ſignis cœleſtibus libros quatuor Item cómmẽtarios in Virgilium, qui non extant, & librum nomine Gromaticon, de modo obſidendarum vrbium & caſtrorum. Conon Mathematicus ægyptius natione libros de aſtrologia ſeptem reliquit. De hoc Virg. in Bucco. In medio duo ſigna Conon, & quis fuit alter, Deſcripſit radio totum qui gentibus orbem. Hic quum vellet inire gratiam Ptolomæi regis, dixit crinem reginæ Berenices in cœlo collocatum.

¶Architas Tarentinus Mechanica primus expoſuit & in Geometria cubum inuenit, Ab eo deſcendit horus etiam in aſtrologia clarus. De vtroq; & Conone Propertius lib.

hæc. Atq; illi Miſenum in littore ſicco Vt venere, vident indigna morte peremptum, Miſenum Aeolidem, quo nõ præſtantior alter Aere ciere viros, martemq; accendere cãtu. Hectoris hic magni fuerat comes, Hectora circum Et lituo pugnas inſignis obibat & haſta. Item ſubiungit. Sed tũ forte caua dum perſonat æquora concha. Aemulus exceptum Triton (ſi credere dignum eſt) Inter ſaxa virum ſpumoſa immerſerat vnda. Idem lib.iii, Aen. Dat ſignum ſpecula Miſenus ab alta Aere cauo. Propertius lib.iii. Qua iacet & Troiæ tubicen miſenus arena. Tritõ fertur eſſe deus & tubicen marinus. Autor Aetnæ Nã veluti ſonitu diu Tritone canoro. Ouid lib.ii. Meta. Cæruleos habet vnda deos Tritona canorum. Stentor fuit tibicẽ in bello Troiano, cui Homerus ferream & inuictam tribuit vocem. Iuue. Saty. xiii. Tu miſer exclamas, vt ſtentoria vincere poſſis. Homerus apud Eraſmum. Stẽtoris in ſpecie validi, cui ferrea vox qui Quinquaginta alios æquas clamore ſonoq; Olympius Phrygius tubicen fuit ætate Mydæ regis. Aglais Megaclis filia tubicino vitã fouit Agyrtes nomen eſt tubicinis apud Statium in Achil. libro .iiii. ſcribentem Tecum lituo bonus adſit Agyrtes, Occultansq; tubam tacitos apportet in vſus.

¶ Inuentores diuerſarum rerum.

Pan inuenit fiſtulã. Minerua oliuã, Virg. lib.i. Georgi. adſis o Tegeæ fauens, oleæq; Minerua Inuẽtrix. Syllius lib.iii Qua virgo (vt fama eſt) bellatrix edita lympha Inuento primam Lybien perfudit oliuo. Tritolemus, vel vt alii malunt, Oſyris aratrum, Virg. lib.i. Georgi. Vnciq; puer monſtrator aratri. Sidonius. Non cum Triptolemo verandam Eleuſim, Qui primas populis dedere ariſtas. Ceres cultum terræ & fruges. Virg. lib.i. Geor. Prima Ceres ferro mortales vertere terram inſtituit, quũ iã glandes, atq; arbuta ſacræ Deficerẽt ſyluæ & victũ Dodona negaret. Ouid. lib.v. Meta. Prima Ceres vnco glebã dimouit aratro Prima dedit fruges, alimẽtaq; mitia terris, Prima dedit leges. Cereris ſunt omnia munus. Item Et frugũ genitris in-

mm

bit dicens Prima ratem ventis credere docta Tyros. Met cunus lyram. Statius in ſyluis. vocalis cithare repertor Arcas. Græci trochum. Horatius libro tertio Carminum. Venariq; timet, ludere doctior ſeu Græco iuberis trocho, ſeu malis vetita legibus alea. Archilochus iambicum carmen. Horatius in Arte. Archilochum proprio rabies armauit iambo. Bacchus vinum. Ouidius libro. xv. Victa racemifero lyncas dedit India Baccho, Zoroaſtres artem magicam. Stroza pater. Nec zoroſtreas artes, magici ve requiram Carminis auxilium. Purpuram Hercules Politianus in Ruſt. Aut bis in herculea Mileſia vellera concha verſantur. Alcman poëta carmen amatorium. Anaximander mileſius horologium & ſphæram. Bizes Naxius tegulas. Sp. Carbilius grammaticus G. literam Claudius Centumanus. R. literam. Daphinis paſtor carmen Buccolicum. Palamedes Nauplius ordinem literarum, Corax & Cteſias ſiculi artem & præcepta Rhetoricæ. Ibicus Rheginus ſambucam. Perrilius taurum Aeneum, qui propterea dicitur Perrillæus, Ouid. Ipſe Perrillæo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus & bouis ore queri. piſeus & Tyrrheus æneam tubam. Phemonoë carmen hexametrum. Politianus. Et delphica longos Phemonoë commenta pedes. Simonides Ceus artem memoriæ. Amphion rationem muſicam. Ariſteus lactis coagulum Atreus Solis eclypſim. Aeſculapius dêtium euulſionem. Aregillus quadrigam in græcia. Amphitrio ſomniorũ interpretationes. Anagallis puella ludum pilæ Palamedes aleam. Tages artem aruſpicinam, Capaneus ſcalas. Cadmus lapidicinas, auri & metallorũ conflaturã. Cyclopes ferrariam fabricã. Cecrops cõiugium apud athenienſes. Dædalus fabricam lignariam, aſciam, & perpendiculum. Empedocles artẽ oratoriam, Epimetheus ſtatuã ex luto, Etholus iaculum. Gorgoris mellis vſum apud hiſpanos. Anaximenes vmbrarum rationem. Cadmus ſolutam orationem. Belus ſcientiam ſyderalem, Ethruſci prætextas veſtes Idæi Phry

ges acu veſtes facere, aurum Attalus intexere, Alexandrini colores picturæ intexere. Galli ſcutulis diuidere. Fuluius Hirpinus viuaria inuenit, L. Sergius Orata Oſtrearum, Licinius murena reliquorum piſcium. C. Hirrius murenarum. Deliaci gallinas ſaginare. M. Lelius auiaria. Cn. Matius nemora tonſilia. Argeus agrorum ſtercorationem. Numa deorum cultum apud Romanos, Mercurius Moly herbã Hercules heracleon herbam, Mercurius Parthenion, Achiles Achilleon. Melampus melampodion Teucer teucrion, Gentius rex gentianam. Lyſimachus Lyſimachiam, Iuba rex Euphorbiam, Scithæ Sciticen, Thraces Iſchemonem, Vetones Betonicam, Seruilius Democrates Hibcridem, Hirundines Chelidoniam, Canes canariam, Cirnæ Elaphoboſcon, Sardonia peucedanum herbas. Anchus martius Salinas Seruius rex æs ſignare. Gallias Athenieſis minium, aſinius pollio bibliothecã apud Ro. Glycera coronas. Dibutades plaſticen. Græci ſubdialia. Annus Aegyptius vſum clibanorum, in quibus panes coquerentur. Apollodorus pictor vmbrarum imitationem. Staphilius vinum aqua diluere. Secundum Plynium Ariſteus. Glaucus ferruminationem. Atracius artem magicam in Thracia. Attalus tapetes, qui propterea dicuntur Attalici. Dipelus ſculpturam marmoris. Dithyrambus Thebanus verſus dithyrambicos. Endymion curſum lunæ. Iphytus Olympiadem. Meliſſus rex Cretenſis deorum ſacrificia, Paralus longam nauem. Pilũnus Iouis filius et Dauni pater. pinſcendi frumẽti vſum Prometheus ignem in ferula ſeruare. Thon apud Aegyptios medicinam. Thimele mulier ſaltationem ſcænicam Martialis Qua Thymelem ſpectas. deriſoremq; latinum, Illa fronte precor carmina noſtra legas. Aegyptii vel Cleantes picturam. Rhodii Celocem nauem. Cinyras tehulas Aegyptii ciuitatem regiam. Hoſtilius rex latum clauum genus veſtimenti. Craſſus coronas argenteas. Danaus puteos. Bacchus diadema. Nicias artem fullonicam. Cloſter fuſos. Hanno Carthaginenſis leonum manſuefactionem. Chiron artem herbariam. Salaminii hypagium.

Hortenſius pauos occidere. Lydi lanas inficere. Dæda-lus malum nauis. Thraſon muros vrbium. Typhis admi-nicula nauium. Nero aquæ decoctionem. Perſæ vnguē-ta. Rhadamantus leges. Zeno Eleates & Alexamenes dialogos. Sp. Coruinus diuortium. Prometheus boues occidere. Boëtius artem ſutrinam. Thales horologium apud Mileſios. Bacchus triumphos. Cyclopes turres. Phryges vehiculum quadrirotum. Icarus vela. Lygurgus munus humandi. Oppidum Cecrops. Rhadamantus Aſ-ſyrias literas. Anubis & Mennon Aegyptias. Phœnices Græcas. Carmenta Euandri mater latinas. Copæ popu-li remum. Plateæ populi latitudinem remi. Phælon nu-mum & menſuras. Vulcanus fabricam, Minerua artes. Meſon comicus perſonam. Damon Athenienſis remiſ-ſam harmoniam. Clonas elegiographus tibicinicas regu-las & concentus, Terpander citharœdicas. Polymneſtus Colophonius carmina heroica. ſecundum alios Phemo-noē, vt aliis placet Delphici in honorem Apollinis poſt in-terfectum Pythonem. Sabellicus. Heroica carmina Phœ-bo Delphica poſt cæſum cecinit Pythona iuuentus. Olym-pius Phryx legem tibialem. Hyagnis tibiam lugubrem. Cecrops ſimulacra. Pelaſgus tuguria. Lycaon. Lycęa. Rhœ-cus & Theodorus Samii artem æris fundendi & conflan-di ſtatuas. Theuth numeros, ſupputationem, geome-triam, talorum & alearum luſum. Artaxerxes longima-nus legem venationis. Chalybes, ferrum. Combe puella Aſopi filia armaturam Aeneæ. Anacharſis folles, ancho-ram, bidentem, figuli rotam. Pyxodorus vſum marmo-ris. Aſclepiades medicus lectos penſiles. Archytas crepi-taculum. Cteſibius hydraulicas machinas. Pollux pale-ſtram, ad quod alluſit Statius libro ſecundo Syl. ſiue cate-natis curuatus membra paleſtris Staret, Amyclæa conce-ptum matre putares. Chus filius Cham idolatriam. Ni-nus bellum. Vulcanus fulmen. Pontanus. Tum deus igni-potens inuento fulmine primum Ipſe ſuum miratur opus. Lydi ludum teſſerarum. Darius tributa. Amazones ſecu-

ſtoriás inueniſſe, Melpomene tragœdias, Thaliã comœdias, Euterpe tibias, Terpſicore pſalterium Erato geometriam, Calliope literas, Vrania aſtrologiam, Polyhymnia rethoricam. De aliis rerum inuentoribus vide Plynium.

De deis.

Dei ſuperni ſunt Dæmogorgon repertus in viſceribus terræ, Saturnus inuentor falcis, cuius ſæculo ætatem auream floruiſſe dicunt. Iupiter Saturni filius, quem poëtæ cœlo preeſſe pulſo parente fingũt, ibiq; fulminare. Apollo qui propter interfectos Cyclopes diuinitate priuatus, Admeti regis Theſſaliæ pauit armenta. Fertur inuentor medicinæ. Triplex eſt eius poteſtas. Vocatur ſol in cœlis, liber pater in terris, Apollo in inferis, Muſis præeſt, armatur arcu ſagittis & clypeo. Perpetua iuuentus eidem tribuitur. Deus eſt poëtarum, vatum & augurum. Genitus fertur in Delo eodem partu quo Diana. Bacch⁹ Iouis filius & ſemeles biſgenitus, & fulminata matre natus ex femore Iouis, dictus propterea femorigena. Vinum reperit, uniuerſum orbem peragrauit, debellatis indis primus omnium triumphauit. Sacrificas habuit & ſacerdotes. quæ dicuntur Bacchæ, Mænades, Thyades & Mimallonides. Perpetuam iuuentutem habere fertur vt Apollo. Mercurius deorum nuncius, deus furum, galero & caduceo ornatus, indutus talaria, deus facundiæ, Argi centoculi interfector. Mars deus belli & armorum, apud Thraces natus, frater Bellonæ, cuius miniſtri finguntur Impetus, diſcordia, ira, furor. Hercules monſtrorum domitor, armatus claua, exuuium leonis indutus, Iouis & Alcmenæ filius, odioſus Iunoni, cuius mandato portenta ſubegit, cõbuſtus in Oetha propter indutũ palliũ Neſi cruore tinctum. Vulcanus deus ignis, fulminum fabricator, Maritus Veneris, Deę ſupernę, Cybelle, uxor Saturni vecta leonũ iugo, deũ mater. Ven⁹ nata maris ſpuma, dea amorum, vxor vulcani, mr̃ cupidinis & grãrũ facibus arma

ta ceſto incincta. Themis quam Deucalion & Pyrra conſuſſuerunt ſuper humani generis reparatione. Iuno Saturni filia, deũ regina, maxima cœlicolum, coniux & ſoror Iouis dea diuitiarum, quæ nubentibus præeſt parientibus Ceres dea frugum, ſaturni & Opis filia, legum latrix apud ſiculos vnde & legifera vocatur à Marone. Minerua nata ex Iouis cerebro, dea ſapientiæ diſciplinarum & armorum. Dianæ Iouis & latonæ filia dea virginitatis, quæ in cœlo Luna, in terris Diana in inferis vocatur Proſerpina. Vnde à triplici poteſtate vocatur triformis. De hac Catullus ait. Montium domina vt fores, ſyluarúmq; virentium, ſaltuũq; reconditorũ Amniumq; ſonantiũ. Tu Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis, tu potẽs triuia & noto es dicta lumine Luna.

¶Dei inferni Pluto, Cerberus, Charon, Minos, Aeacus Rhadamanthus, Deę infernæ Proſerpina, Megera, Chimera Thiſiphone, Cloto, Lacheſis, atropos. Dei marini Oceanus Neptunus, Palemon, Pollux, Caſtor, Nereus, Protheus. Phorbas, melicerta, Glaucus. Deæ marinæ amphitrite, Thetys, Doris & Nereides. Dii nemorum Fauni, Panes, Satyri, ſyluani.

¶Pan fingitur deus paſtorum. Virgil. in Buccoli. Pan curat oues, ouiumq; magiſtros. Tethym deam eſſe maris indicat illud Virgilianum libro primo Georg. Teq; ſibi generum Tethys emat omnibus vndis. De Glauco Panopæa nympha & Melicerta deis marinis, Idem Virgil. libro primo Georgi. Votaq; ſeruati ſoluẽt in littore naute, Et Glauco & Panopææ, atq; Inoo Melicertæ. Propertius libro ſecũdo de Glauco. Quod ſi forte tuos vidiſſet Glaucus ocellos, Eſſes Ionii facta puella maris, Alcinous rex phæacum fingitur deus hortorum, quod hortos & pomaria diligentiſſime curauerit. Statius. Quid bifera alcinoi laudem pomaria. Virg. lib. 2. Geor. pomaq; & alcinoi ſyluę de Protheo deo maris Virg. li 4. Georg. Eſt in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus protheus, Aliter vocatur Vertunnus. Propertius libr. 4. Quid mirare meas tot in vno corpore formas, accipe Vertuni ſigna paterna dei. Syluanus deus

eſt pecoris & aruorum Virg. libro. 8. Syluano fama eſt vete res ſacraſſe pelaſgos Aruorum pecoriſq́ꝫ deo. pomona dea hortorum & pomorum. Ouid. libro. 14. Rege ſub hoc Pomona fuit, qua nulla latinas Inter Hamadryades coluit ſolertius hortos, Nec fuit arborei ſtudioſior altera fœtus. Vnde tenet Nomen. non ſyluas illa, nec amnes, Rus amat & ramos felicia poma ferentes. Augurellus, Hinc calathos replet fruticis Pomana beati Fœtibus. Plynius libro. 23. Non ceſſit his Pomona, parteſq́ꝫ medicas pādentibus quoq́ꝫ dedit Sidonius. Hic grauidos Pomana ſinus pro tēpore portat. Ariſteus deus mellis. Vnde Ouidius libro primo. Faſto. Flebat Ariſteus quod apes cum ſtirpe necatas viderat inceptos deſtituiſſe fauos Flora dea florum. Oui. lib. 5. Faſt. Hūc meus impleuit generoſo flore maritus, Atq́ꝫ ait arbitriū tu dea floris eris. Carna dicebatur dea cardinis. Oui. lib. 6. Faſt. Prima dies tibi Carna datur, dea cardinis hæc eſt, Numine clauſa aperit, claudit aperta ſuo. Hanc deam veteres vitalibus humanis præeſſe opinabantur, petebantq́ꝫ ab ea, vt iocinora, corda & alia quæ ſunt intrinſecus viſcera ſalua conſeruarentur. Huic tēplum dicauit Brutus. Hypona dea erat equorum, quam ſtabularii colebant, Eius ſimulachrū locabat in ſtabulis. Iuuenalis Saty. 8. Iurat Solā hyponā & facies olida ad p̄ſepia picta s Apuleius lib. 1. Meta. Reſpicio pilæ medio, quę ſtabuli trabes ſuſtinebat, in ipſo vero meditullio Hyponę deæ ſimulachrū reſidēs ędiclę. Oſyris maritus fuit Iſidis & rex Aegypti, quē à Typhone fratre interfectū Aegyptii in forma bouis coluerunt, & frequenter immerſum aquis, quæ ſiuerunt cū luctu, vocauerūtq́ꝫ Apim, quę dictio eoꝝ lingua ſignificat bouē Tibul. li. 1. Te canit, atq́ꝫ ſuū pubes mirat̄ Oſyrim, Barbara Māphitē plaudere docta bouem, Primus aratra manu ſolerti fecit Oſyris. Et teneā ferro ſollicitauit hu m ū. Primus inexpertæ cōmiſit ſemina terræ Pomaq́ꝫ nō notis legit ab arboribus. Sidonius. Hic cererē Siculam Pharius comitatur Oſyris Fr. Mirādula in hymnis. Aegyptus lacerū mœrens plāgebat Oſyrim. Iſis vxor Oſyris & anubis fuerunt Aegyptiorum numina

quorum hunc canina ſpecie reuerebantur. Idem Mirandu la Et latratore tẽplo ſacrarat Anubim, Iſidis & Phariæ numen Crocodilon, & Ibin. Atq; etiã Pharium inſtituit male ſana ſerapim. Lucanus lib. 8. Nos intẽpla tuã Romana accepimus Iſim, ſemideosq; canes & ſiſtra iubentia luctus. Et quẽ tu plangens hoĩem teſtaris Oſyrim. De Iſi Propertius li. 2. Io verſa caput primos mugiuerat annos, Nũc dea, quę Nili flumina vacca bibit. Caſtor & pollux inter numina maris ponunt. Plynius lib. 2. Et ob id Polluci & Caſtori in numen aſſignãt, eosq; in mari deos inuocant. Catullus. Iam prece Pollucis, iã Caſtoris implorata, Tale fuit nobis Malius auxilium. Angerona dea à Romanis culta eſt, quũ tota ciuitas angina laboraret. Sacra eius dicebantur Angeronalia. ſimulacrum fingebatur digito labris admoto Plynius lib. 2. Nãq; diua Angerona cui ſacrificat ad diẽ. 13. Calẽdas Ianuarii, ore obligato obſignatoq; ſimulachrũ habet. Syluani ruſticorum ſunt numina, vt etiã Fauni & Panes. Ply. lib. 12. Quin & ſyluanos Faunosq; & deorũ genera ſyluis ac ſua numina tanquã cœlo attributa credimus. Politianus in Ruſt. Et nymphæ & Fauni & capripedes Satyrici. Panq; rubens, & frõte cupreſſifera Syluanus. Veteres Seiam deã à ſerendo & Segeſtam à ſegetibus appellabãt. Simulacra Romæ habuerũt, ætate Plynii. Agonius deus dicebat, qui rebus agendis pręerat. Gallis Romã aduentãtibus audita eſt noctu vox quædã, quæ eius rei magiſtratus monebat. Ex eo tempore Aius deus à Romanis cœpit honarari. De hoc meminit Cicero lib. 1. de diuinatione. Budæus lib. 4. de aſſe Nempe inquit, quod aius ille locutius arcanũ nihil eſſe ſinit eorum quæ in aula geruntur. Anculi & anculæ putabãtur dii & deæ ancillarum Anaitis dea colebatur à Lydis, eiusq; miniſterio nobilitate præſtantes puellas dedicabãt, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data velut auguſtiores factæ, mox viris nubunt. Atergatis dea colebatur à ſyris. Strabo. Trans Euphratẽ eſt Bambyce, quam Edeſſam & Hierapolim vocant, in qua atergatim ſyriam deam colũt. Deuerram deam venerabantur, vt ſcopis domum poſſent

terrere. Empanda vocabatur dea quæ rebus patentibus præerat. Bona dea colebat à Romanis mulieribus, ab eius ſacrificiis arcebantur mares. Tibullus lib. I. Sacra bonæ maribus non adeunda deæ. Ea fuit Dryas Fauni filia vel vxor quæ virilem aſpectum adeo refugiſſe fertur, vt nunq̃ proſpecta ſit in publico Maximo opprobrio datum eſt. P. Clodio, quod eius ceremonias violaſſet adulterata Pópeia Q. Pompeii filia & ſyllæ nepte. De hac Iuuenalis. Nota bonæ ſecreta deæ Propertius li. 4. Fœmineę loca clauſa deæ fontesq́ piandos, Impune & nullis ſacra retecta viris. Priapus deus & cuſtos hortorũ falcẽ habuiſſe fingitur, cuius motu aues & furunculos terreret. Colu. inguinibus puero prędoni falce minetur. Oui. lib. 14. Quiq́ deus fures, vel falce vel inguine teret. Idẽ in Faſtis. Et rubet hortorum cuſtos. Tibullus lib. I. Pomoſisq́ ruber cuſtos ponatur in hortis, Terreat vt ſæua falce Priapus aues. Hymeneum Veneris filium & deum nuptiarum fecerunt. Eius laudes Catullus in Epithalamio Iuliæ & Manlii cumulatiſſime ſcribit. Thalaſſii nomen Romani etiam in nuptiis inuocabant. Catullus. Luſiſti nucibus lubet iam ſeruire Thalaſſio. Feronia fuit nemorum dea. Virgil. Et viridi gaudens feronia luco. Fidiũ ſunt qui Iouis filium dicant à fide. Plautus. per deum fidium credis iurato mihi. Fuit apud veteres Romanos in honore maximo, adeo vt templa cum ſacrificiis meruerit, Cultus eſt à veteribus in quirinali iugo Nonis Iuniis. Ouidius in Faſtis Quærebam nonas ſancto fidio ne referrem. Lauernã appellarunt deam furum à qua & Lauerniones dicti ſunt fures. Horatius lib. I. Epiſt. Pulchra lauerna Da mihi fallere, da ſanctum iuſtumq́ videri. Limentinus deus præerat liminibus. Meditrina dea erat medicamẽtorũ, à medẽdo, Eius ſacra vocant Meditrinalia. Mellonia putabatur dea mellis. Mena credebatur preeſſe menſtruis mulierum. Murcea dea quæ reddebat homines murcidos & deſidioſos. Myagrus erat deus muſcarũ. Aliter vocabat Myodes & Achor, vt docet Plutarchus. Portunus deus, qui portubus pręerat Aliter vocatur Palemon & Melicerta. Robigo dea &

Robigus deus, quos Romani opinabātur à ſegetibus rubi ginem auertere. Eorum ſacra vocabantur robigalia.

¶ Salacia dea dicebat à concitādo Salo. Pacuuius. Hinc ſęuitiam ſalaciæ fugimus. Vacuna dea, quæ præerat ocioſis & vacātibus. Huic ſacrificabāt agricolæ, quū poſt collectas fruges quieſcebant. Vallonia putabatur præeſſe vallibus.

¶ Vitulla dea, quæ iuuenili præerat lætitiæ. Nam veteres vitulari dicebant, pro gaudere. Nundina erat dea Romanorum, à nono die nuncupata, qui luſtricus dicitur. Die Luſtrico pueris imponebantur nomina, maribus nono, fœminis octauo inquit Macrobius. Aſſirii deo quem ſummum habebant & venerabantur, Adad nomen dederunt. Quæ dictio ſignificat vnum ſubiungunt eidem Atergatim deā, de qua iam diximus. His autem duobus omnem rerum poteſtatem tribuebant. Dii Palici colebantur in Sicilia. Horū autem genealogiam Macrobius hunc in modum ſcribit. Iuxta Symetum Siciliæ fluuium nympha Thalia compreſſu Iouis grauida metu Iunonis optauit, vt terra ſibi dehiſceret Quod & factum eſt. ſed vbi venit partus maturitas, recluſa terra infantes emerſerunt.

¶ Hebe Iouis filia, Herculis vxor dicta eſt dea iuuentutis. Catullus. Hebe nec longa virginitate foret Bap. pius, Eſſe ſuam credet læta iuuenta deam. Eellenus deus fuit Aquileienſium tutelaris ac præſes. Fro & Thor nomina ſunt deorum in hiſtoria Saxonis grammatici. Furina ſignificat deā furum. Secundū Ethruſcos tamen deam ſortiū, a ddirimendas lites Horchia erat dea Etruriæ urbis, cui dicatū eſt fanū ab ea vicus Horchianus ſumpſit nomē. Razenna deus erat Etruſcorū qui cōiugiis præerat Mania fuit dea & mater lariū, cui pro familiariū ſoſpitate mactabant pueri. Verum Iunius Brutus cōſul, hoc ſacrificii genus cōmutauit. Nā capitibus a'ii & papaueris ſupplicari iuſſit. Eanus deus qui eūtibus præerat vel deus anni Cuius imaginē quum Phœnices vellēt exprimere, draconem finxerunt in orbem redactū, caudāq; ſuā deuorantē, vt appareat mundū in ſe reſolui. Voluptas dea voluptatis credita eſt. Stercutius Fauni fi

lius,ob artem ſtercorandi deus habitus eſt.Achilles in Epy ro olim vt deus colebatur.Autor Plutarchus.Eodem teſte, Oromaſdes fuit Perſarum deus.Rumiliam veteres dixerũt deam,quæ lactentibus adhuc infantulis præerat.Nam Ruma dicitur mãma.Vnde agni ſubrumi Cõſum appellarũt deum conſiliorum,cuius aram ſub terra inuentã fuiſſe di/cũt.Eius feſta vocabantur Conſualia.Autor Plutarchus in Romulo.Diceerat dea & præſes iudiciorum,quæ lites & contentiones dirimebat.Eius miniſtri vocabant Dicaſtæ, quaſi litium diremptores.Simulachrum Apollonii Tyanei ſub herculis Alexicaci nomine cõſtitutum adorabatur ab Epheſiis Teſtis Lactantius Arungus fuit deus, qui mala a frugibus auertebat vt Robigus.Autor Gellius.Proſa & poſtuerta deæ fuerunt ita appellatæ à recti peruerſiq; partus poteſtate ac nomine.Bubona dea boum & armentorum. Pecuniam quoq; inter dearum numina repoſuerunt.Deus æris vocabatur Aeſculanus.Aeolus habitus eſt ventorum deus.Vnde Iuno apud Virgilium ſic cum aloquitur.Aeole namq; tibi diuum pater,atq; hominum rex,Et mulcere dedit fluctus,& tollere vento Mantuanus in Apollonia. Ventipotẽs ſubito lictoris imagine ſumpta Aeolus.Leucothoẽ dicitur dea maris,latini matutam vocant.Ouidius, Leucothoẽ Graiis,matuta vocabere noſtris.ꝓpertius Li.2.Quęq; tibi excepi tum dea Leucothoẽ.Veteres pudicitiã concordiam,mentẽ,Spem,honorẽ, Clementiã fidẽ numero deorum aſcripſerunt.ſed & templum honori dicatum eſt Autore Plynio.Libitina habita eſt dea ſepulchrorum & exequiarum.quam Pompilius inſtituit coli.De hac Horatius libro 3 Car.Non omnis moriar.magnaq; pars mei Vitabit libitinam.Pitho credita eſt dea eloquentiæ,hanc latini ſuadam nominant.Zamolſis Pythagoræ diſcipulus cũ præceptore ad Aegyptios penetrauit,quorũ ritus & ceremonias quũ ad Getas adduxiſſet,ibidem haberi cœpit numinis loco Ianus(quem poetæ bifrontem faciunt quod vt opinor finem & principium anni videat aut quod præterita ſciuęrit,& præuiderit futura)templum habuit Romæ, apertum

belli tempore, clauſum vero dum pax erat. Hinc Patulcius dicebatur & Cluſius. Xenon apud Macrobiū teſtis eſt Ianū in Italia primum diis ſacra feciſſe & ritus ſacrorū inſtituiſſe. Simulachrum eius fingebāt, manu dextra trecentorum, & ſiniſtra .6ſ. numerū cōtinens ad exprimēdam anni dimenſionē. Variis autem nominibus eum appelabant quę quoniam in Epithetis noſtris iā poſita ſunt, nō repetimus. Inter deos etiam numerantur Aeſculapius deus medicinæ Genius naturæ, Harpocrates ſilentii, Momus repræhenſionis, Cloacina cloacatum. vitunus deus credebatur vitā largiri, Sentinus ſenſum, Dii ſelecti dicebantur, quorū maior erat poteſtas. Fuerunt autē viginti numero, duodecim mares. Ianus, Iupiter, Saturnus, Genius, Mercurius, Apollo. Mars. Vulcanus, Neptunus, Sol, Orcus, Liber pater. Octo fœminæ Tellus, Ceres, Lucina, Iuno, Diana Minerua, Venus, veſta. Heſiodus memoriæ prodidit triginta deorū milia in orbe terrarum habita fuiſſe. Tertulianus ait trecētos Ioues vel ſi mauis, Iupitros à M. Varrone enumeratos. Reperiuntur alii quam plurimi dei, vt vagitanus, Pilumnus, Picunnus, Cunina, Leuana, Edulica, Potina, Statilinus, Statanus, qui pueris præſunt, quum iam poſſunt ſtare. Fabulinum & vagitanum dixerūt, quum fandi & vagiendi principium eſſet. Picumnū & pilumnum poſuerunt pro diis cōiugalibus Cuninam deam infantulorum exiſtentium in cunis. Leuanam cuius ope de terra leuarentur. Edulicā & potinam deas eduliorū & potus. Libentinā deam libidinū & præſidem. Poſuerunt etiam Adoneam Albeonam, volunā volunum, Feſſoniā ad hominum vſum. Pelloniā ad pellendos hoſtes, Agenoream, ſtrenuam, ſtimulam, quod ad aliquid agēdum excitarent. Numeriam ad numeros, Habuit febris ædē in palatio. Ad morbos poſuerūt angeronā proſam, poſtuertam. Orbonam, ſentiam, quæ dicēdis ſentētiis præerat. Carmentam ad fata, Camœnas ad cantus, In coniugiis, menſtruis, partu funeribus deos confinxerūt Deuerram, Intercidonem Domiducum, Domicium, Manturnā, virginenſem, Subigum, Premā partundam, populoniam,

Menā, Tellumonem, Ruſona, Neniam. Ad frumenta & ſegetes Tutulinā, Nodinū, volutinam, patalenā, Hoſtilenam, Florā Lactucinā, Maturā, auerruncū, Rūcinā. ſpinenſem pter ſpinas Fructeſam propter fructus, Rurinam, ruri tribuerunt, Collinam collibus Iugatinū montium iugis, Forulum foribus, Terminum terminis, Palem paſtoribus, Empandam paganis, Arculum arculis, Fornacem fornacibus, vnde facta fornacalia. Adiecerunt Tanagreā, Allocutiū antevortam, Larundam, Monetam Februū, Larentiā, Mutinū alburnum, Maieſtam, veniliam, Bonum euentū, vertumnū deum Hetruriæ, Permiſſum non fuit in vrbe Roma deos alios aſſumere, quę quos ſenatuſconſultū iuſſiſſet. vnde in libris pontificū ita ſcriptū erat. Separatim nemo ſit habens deos nouos, ſiue aduenas, Niſi publice aſcitos priuatim colunto. Diuos (qui cœleſtes ſemper habiti) colonto. Cōſtructa à patribus delubra habento. Tutanus & Tutilina dei à tutādo dicti ſunt. ennius deos æuiternos & æuintegros vocauit, ꝗ integra eorū ætas atq; perfecta ſit. Deos quū dicimus, tam de fœminino genere q̄ de maſculino intelligere poſſum. Virg. de venere Deſcendo, ac ducēte deo flāmam inter & hoſtes Expedior. vnde & Lunum deū pro luna veteres dixerūt. Sed & quædam animalia atq; etiam res aliæ apud antiquos numinum loco habitæ ſunt. Troglodytæ adorant teſtudines autore Plynio. Aegyptii aliū & cepas pro deis colunt, & Crocodilum habent in honore maximo, cui etiam ſacra faciunt, maxime Ombitæ Aegypti populi, qui ſacros dies eidem conſtituerunt, vt Græci Olympia Ioui. Et ſi contingat liberos ab eo rapi, parētes gaudēt, exiſtimantes ſe deo placere, cui eſcam genuerint. Serpentes etiam coluntur a phœnicibus. In Gadera Hiſpaniæ vrbe templa fuerunt ſenectuti & morti conſecrata, Senectuti qđ eā ætarē vt rerū magiſtrā venerarenť, Morti vt cōmuni quieti & portui miſeriarū. paupertati quoq; & fortunę ſacra cōſtituere. Fluuii quoq; diuinis quodā honoribus culti ſunt, habuerūtq; ſimulachra quędā hūana facię, q̄dā bubula. Apud Lacedęmonios Plutarcho teſte templa timori ri

ſui & morti dicata ſunt Aegiptii Solem & Lunam deos ſe cerunt, Apud eoſdem Feles ibis, aquilia, hircus pro deis ha bentur. Columbæ colebantur à Syriis, Anſeres à Roma nis propter ſeruatum capitolium anſeris clangore. Apud Theſalos capital erat Ciconiam occidiſſe. Qui Syenem in colunt, Pharos piſces venerantur. Qui Mæotim habitant, Oxyringos piſces habent in honore. In Ambracia leenam collebant, vt vindicem libertatis: quòd tyrannum interfe ciſſet. Delphici lupum, quod ſacrum aurum in templo ex pilatum & defoſſum refodiſſet. Samii ouem, quod aurum itidem ſurreptum è templo indicaſſet. Argiui ſerpentẽ. Te nedii pręgnantem vaccam, cui fœtæ miniſteria veluti puer pere exhibent. Draco apud Albam in luco iuxta templũ Iunonis Argiuæ colebatur à virginibus, quę certis diebus adhibãt, eumq́ʒ ſuis manibus paſcebãt Aſpides ægyptii ha bebãt in honore ac deliciis, quas vnà cũ pueris educabant, Muſtella colebaẽ à Thebanis. Medioxumos deos antiquĩ minores vocarunt. Plautus in Ciſtel. Ita me dii deæqʒ, ſupe ri atqʒ inferi & medioxumi. Idem deos vocat Patellarios, qui patellis & uaſis ſacrificio accommodis placabantur. Ouidius. Fert miſſos veſte pura patella cibos, Plautus ipſe. Dii me omnes magni minutiqʒ & Patellarii. Semones eos vocant, qui habent, quicquid à media regione aëris ad ter ram patet, Semidiei à nobis appellantur. Fulgentius Semo nes appellat deos quĩ cœlo digni non cenſerentur, ob me riti paupertatem, cuiuſmodi ſunt Priapus, Hippo, Vertu nus, Fuerunt in Italia dii municipales vt Cruſtuminorum Deluentinus, Narnienſium Viridianus, Aeſculanorum An charia, Volcinienſium Nortia.

ℭ Filii deorum & Heroum.

Filii Dæmogorgonis Litigium, Pan, Clotho. Lache ſis, Atropos. Polus. Python, Terra, Herebus. Filii Ter ræ, Tartarus. Taygetes, Antheus, Nox, Fama. Filii He rebi, Amor. Labor metus, Dolus, Morbus, Pallor, Somnus, Charon, Dies, Aether, Gratia, Inuidentia, Fraus, Pertina cia, Egeſtas, Miſeria, Fames, Querelã, Senectus, Tenebra, Mors.

Mors.Filii Aetheris.Iupiter primus, Cælius.Filii Iouis pri mi.Apis,Sol ,Mercurius,Tritopatre⁹,Epuleus,Dioniſius, Hercules,Liber pater, Epaphus, ſcytha,Minerua, Diana, Proſerpina.Filii Mercurii ſecūdi.Cupido, Auctolius Filii Beli priſci,Danaus aegyſtus,Agen r, Filii agenoris tertii. Polydorus,Phœnix.Cadmus,Labdacus,Taygeta,Europa Filiæ Cadmi.Semele,agaue, autonoē,Ino. Filii Oedipi, Etheocles.Polynices,Antigona,Iſmena.Filii Cæli.Vulca/ nus primus,Mercurius.3.Toxius Titanus,iupiter ſecundus Oceanus,Ops ,Tethis magna,Venus magna.Filii Acherō tis,Aſcalaph s,alecto,Theſiphone,Megera uictoria,Styx, Filii Titani.Hyperion Briareus,Ceus,Typhō ſeu Tiphœus Enceladus, Aegeon,Iapetus,aſtreus,alous Palenes, Run/ cus Purpureus,Lycaō,aurora Filii Hiperionis,Sol. Luna. Filii ſolis.Phaeton,Miletus,Phetuſa.ſalempetii,Dirce,Pa ſiphae Oeta,Cyrce,aegina.Filii Latonæ Apollo,Diana. Filiæ Heſperi.Aegle,Hercetuſa.Heſperetuſa.Filii atlantis. Hyas,Eudora, ambroſia, Pyridile Croni, Phito Polixo, Thyenes,Electra, Maia, ſteropes, Celeno, Taygeta al/ cione, Meropes, Calypſo. Fili Promethei Pandora, Iſis,Deucalion. Filii Iouis ſecundi.Appollo, Tityus, Bac/ chus,amphion,Zetus,Calais, Lacedæmon Tantalus Her/ cules,arcas Diana ,Paſythea,Egiale, Euphroſine, Miner/ ua Filii Apollinis ſecundi.Mopſus,Linus Philiſtenes, Ga ramas,Branchus Philemon,Orpheus, Ariſteus Nonius, Actous,Argeus,aeſculapius,arabs,Lapyta Eurynome,Pi/ ſce.Filii Bacchi.Hymeueus,Thyoneus,Thoas.

¶Filli amphioni s.Archemorus,antegorus,Tātalus, Phā dimos,ſipolos,Xemarch⁹ Epinitos aſticratia.Pelopia Che loris,Cleodoxe,Ogune,Phytia.Nerea.Filii Laomedontis. Lampus,Clition,Ioēraon,Titon,Priamus,Antigona,He/ ſiona.Filii Priami Paris,Hector, Helenus, Caor, Troilus, Deiphobus,Polydorus,Lycaō,Eſacus,anthyſus.Iſus,Teu cer,Dimocoontes, Echemō Cremenon, Gorgiton. Ce/ brion,Phorbas,Doricon, Pammon Aliphon,agaton, Hippothous, Aganon, La coontes,Miſtor,Iphates,Teſto

ſius Tymœtes,Polytes,Creuſa.Caſſandra, Iliona, Laodi-ce,Lycaſte,Mediſicaſtis,Polyxena.Filii paridis. Daphnis, Idæus.Filii Saturni.Pluto,Chiron,picus,Neptunus, Iupi-ter tertius,Cromis,veſta, Ceres Glauca.Filii Fauni. Acys Eurymedon,Latinus,Filii Martis. Cupido Enomaus, Te-reus, aſcalaphus,ialmenus, parthaon,Zeſius, phlegyas, Euannes,Hiperius,Ftholus,Remus,Romulus,Britona. Fi-lii Neptuni.Dorus, amycis,phorcus, albion, Borgion, Thara,Polyphemus.Tilemus,Brontes,ſteropes:Pyragmō Naſicheus,Meliū,Acterion,aon,Meſappus,Buſyris,pelaſ-gus Nauplius,ſicanus,ſiculus.Celeno,aello,Ocypete.Filii Iouis tertii.Acheus,amor,Caſtor,pollux,paliſtus, Iarbas, Myrmidon,Xanthus,Lucifer,Orion, Minos,ſarpendon, Rhadamantus,archiſius,Tātalus,Dionyſius,perſeus,aon, Eacus,pylumnus,Mercurius, vulcanus, Hercules, aeolus, venus,Proſerpina,Helena,Clitenneſtra,Mena, nouem mu-ſæ.Filii Minois.Androgeus,Glaucus Deucalion,Ariadna, phædra .Filii Vlyſſis.Telemachus,Telegonus, Auxonius. Filii Tantali.Niobe, Pelops ,Filii pelopis.Atreus. Thye-ſtes,phyſtenes,Lyſidice.Filii mercurii.Eudorus, Myrtilus Lares,Euander,Pan.Filii Vulcani Erictonius,Cacus, Cecu-lus,Tullius Seruilius.Filii Herculis.Oxias Creōtiades,Ty-riomachus,Dychoontes,Ithoneus,Cromis,agillis, Illus, Sardus,Cirnus,Diodorus,Tlipolemus,Theſſalus, Auenti-nus,Telephus,Lydus,Lamirus,Filii Aeoli,Machareus,Mi-ſenus,Criteus,Salamoneus,Iphiclus,ſiſyphus, Cephalus, Athamas,Canace,alcyone.

¶Loca deis ſacra.

1 Apollini Parnaſus,Grynæum nemus,Phaſelis, Cynthus, Delos, Claros, Delphi,patara,Tenedos,Chryſa,Cyrrha,
2 Terapnæ,Soracte, Rhodos, Hyperborei,Malloes, Tegy-ta,Miletus.
3 Amori Colchi,Idalium,Teſpienſes,Pariani,aegyra.
4 Aeſculapio Epidaurus Cos,Pergamus,Tricca.
Ariſteo Arcadia.

5 Baccho Thebæ,Nyſa,Callichoros,Naxos.
6 Cybele Dindymus,phrygia,Reate, Berecynthus, Peſinuntium,almo.
7 Cereri,aetna'Enna,Catana.
8 Dianæ,Parthenius,Cynthus, Epheſus, Brauron, auentinus,algidum.Delos,Taurus.
9 Fauno,Arcadia
10 Fortunæ,antium,Rhamnus.
11 Gratiis.Orchomenos.
12 Herculi,Tybur,Thebæ,Gades,Tyrintha.
13 Iunoni,Carthago,Proſimna,Samos,Argos,Mycene,
14 Ioui,Creta,Pyreus,Elis & alia loca.
15 Iſidi,paretonium,pharos,Memphis,aegyptus,Copton.
16 Latonæ,Delos.
17 Mineruæ,Ithynus,Pyreus,Arachyntus,Nea,Athenæ, alcomeneum.
18 Marthi,Thermodon,Tracia.
19 Muſis,Libethris,aganippe,Helycon,Hippocrene, ſicilia, Theſpiæ.
20 Neptuno Tænarus,Oncheſtus.
21 Nemeſi Rhamnus.
22 Oſyridi Aegyptus.
23 Proſerpinæ,ſicilia,Enna.
24 Plutoni Elis.
Priapo Lampſacus.
25 Soli Scytæ.
26 Sortibus,præneſte.
27 Veneri.amathus,paphos,Cythera,Idalium,Gnidos, Cyprus,Erix,Hypæpa,
28 Vulcano,Imbros,Theraſia,Lemnos.
29 Alia loca.

1 SEquentia imprimis loca Apollini ſacra fuerunt. parnaſus mons phocidis biuertex, vbi è ſpelunca reddebantur oracula teſte Lucano. Virgilius in Buc. Nec tantum phœbo gaudet parnaſia rudes. Grineum

nemus ſeu oppidum in Ionia, ſacrum Apollini habuit fanū Virgil. in Buc. His tibi Grynei nemoris dicat origo, Neq; ſit lucus, quo ſe plus iactet Apollo. Ab hoc nemore apollo ipſe dicitur Crynæus. Virgi. lib. 4. Aene. Sed nunc Italiam magnam Gryneus Apollo, Italiam Lyciæ iuſſere capeſſere ſortes. Phaſelis mons eſt in Lycia, vbi Apollo oracula reddebat. Autor Aetnę Dexter mihi carminis autor apollo. Seu tibi dodone potior, tecumq; Phaſelis, Seu te Cynthos habet. Cynthus mons eſt imminens Delo, vbi Apollo celebre templum habuit, qui propterea Cynthius dicit. Horatius Inthonſum pueri dicite Cynthium. Delos inſula maris Aegæi, Cycladum vna in qua natus eſt Apollo. prius Ortygia dicebat. Vnde Apollo Delius & Ortygius: Ouidius lib. 2. de arte. Et Paros, & Clario Delos amata deo Idem lib. 13. Meta. Intrat Apollineam ſociis comitantibus vrbem. Augurellus. Te Claros, necnon pataræa regna, teq; natalis tua Delos amplis Laudibus tollit, colit & verentur Delphica tellus. Claudianus. Hæſit Apollineo Delos Latonia partu. Tibul. libro ſecūdo Delos vbi nūc Phœbe tua eſt? Claros fuit etiam vna Cycladum, in qua Apollo colebatur, qui inde clarius dictus eſt Valerius Flaccus. Nec clarii nūc antra dei, quercusq; tonantis arguerem. Idem apud Ouidiū lib. 1. Meta. ſic loquitur. Mihi delphica tellus, Et claros, & Tenedos, Pataræaq; regia ſeruit. Pollitianus in Nutricia. Hunc Phœbæa Claros, Cumæa Neapolis illū ꝑtullit. Delphi oppidum fuit Phocidis, vbi etiā Apollo colebatur, qui propterea Delphicus vocatur. Seneca. ambage nexa Delphico mos ē deo Arcana tegere. Auſonius. Lu ſit & acciden Parnaſia Delphicolæ ſors. In Patara Lycię ciuitate ſex anni menſibus dabantur Apollinis reſponſa. Tenedos aegæi maris inſula ſacra fuit etiam Apollini. Chryſa Phrygiæ ciuitatis itidem & Cilla vrbs ſacræ fuerunt Apollini. Ouidius libro. 13. Me tenedon, Chryſemq; & Cillan Apollinis vrbes, Et ſyron cepiſſe. Chriſſa vrbs Phocidis ſacrum etiam habuit Apollini templum. Colebatur etiam in Cyrrha oppido Phocidis. Stroza patet et Cyrrhæ domi

ſus bis genitusq; puer. Statius libro tertio. Syl. aut Cyrrhę pater aſpernetur opacæ. Colebatur etiã apud Therapnas vrbem Laconiæ. Statius libro tertio Thebai. Tænareumq; cacumen Apollinesq; Therapnas.

¶Soracte mons eſt in Phaliſcis quondam Apollini ſacer. Syllius li. 7. Phœbæi Soractis honor Charmelus agebat. Idem libro. 8. Haud procul & ſacrum Phœbo Soracte frequentat. Vir. libro vndecimo. ſumme deum ſancti cuſtos Soractis Apollo.

¶Apollo apud Rhodios in tanto honore habitus eſt, vt ibidem Coloſſum habuerit inter ſeptem orbis miracula numeratum. Politianus. Conferat aut vaſte molem Rhodos aurea Phœbi. Idem in Ambra. vtq; Rhodos Solem, Venerem Paphos, atq; Cytera, Iunonemq; ſamos, Cereremq; Typhoias Aetna. Me mea Creta colit. Hyperborei, ſeptentrionales populi frugum primitias Delon mittebant Apollini, quem præcipue colebant. Autor Plynius,

¶Acrephnia vrbs fuit Phocidis, vbi Apollo Acrephnius colebatur. Malloẽs locus fuit in leſbo, vbi templum erat Apollinis.

¶In Entreſi Phocidis vrbe, Apollo etiã reddebat oracula.

¶Tegyra vrbs Beotiæ ſacra fuit Apollini, à qua Tegyræus dictus eſt. In Mileto Ioniæ aſiaticæ vrbe fuit oraculum Apollinis, qui propterea dictus eſt Mileſius. Apul. Dæi Mileſii vetuſtiſſimum percontatur oraculum.

¶Loca Amori ſacra fuerunt Colchorum regio & Idaliũ nemus. Catullus. Sancte pater curis hominum qui gaudia miſces, Q uiq; regis Colchos, quiq; Idalium frondoſum.

¶Theſpienſes & Pariani populi in Helleſponto amorem ſumma veneratione proſequuntur, eiuſq; ſacra vocãt Erotidia. Apud Aegyram vrbem Achæorum Amor colebatur cum fortuna ſub eodem tecto.

¶Aeſculapium Apollinis filium colebat Epidaurus vrbs Peloponneſi. Plynius lib. 4. In eo Epidaurum oppidũ Aeſculapii delubro celebre. Ab Epidauro dictus eſt Epidarius. Ouid. li. 15 Aequore placato patrias Epidaurius aras Lin

quit. Statius libro primo Sylua progreſſuſq; morans hinc
mecum Epidauria proles.

❧Cos ciuitas ſeu inſula eidē ſacra faciebat. Colebat etiā
pgami. Martia. lib. 9. pergameo poſuit dona ſacrata deo.

❧Tricca vrbs Theſſaliæ templum habuit aeſculapio ſa-
crum, Dolopibus & pindo vicinum.

4 ❧Ariſteum mellis deum colebat arcadia. Virg. lib. 4. Ge-
org. Tempus & arcadii memoranda inuenta magiſtri.

5 ❧Thebis colebatur Bacchus, qui propterea & Dircæus ap
pellatur. Horatius lib. primo. Car. vel Baccho Thebas vel
Apolline Delphos inſignes.

❧Naxos vna Cycladū Coluit Bacchū. Statius li. 4. Achill.
Et à tergo decreſcit Bacchica Naxos. Claudianus. Hercu
lis & Bromii ſuſtentat gloria Thebas. Plynius li. 4. Nec ce
dētes Athenis claritate q̃ cognominantur Bœotiæ Thebæ
duorum numinum Liberi, atq; Herculis (vt volūt) patria.

❧Apud Nyſam vrbem Arabiæ ferunt Bacchum à Nym-
phis educatum fuiſſe. Hinc Bacchus dicitur Nyſæus. Sta-
tius libro quarto Theb. Omnipotens Nyſæe pater.

❧Callicoros fluuius eſt apud Heracleam Paphlagoniæ
Baccho ſacer, ꝙ ab India reuertens chorum ibidem conſti
tuerit. Val. Flac. lib. 5. Argon. Præterit & feſta vulgatum no
cte Lyei Callichoron, Nec vana fides, his Bacchus in vndis
abluit Eoo rorantes ſanguine thyrſos.

❧Tamaritæ populi hircanis proximi Bachum ab India v-
ctorem redeuntem hoſpitio ſuſceperunt, eiq; ſacra ſolen-
nia conſtituerunt actis circum torcularia choreis, q̃ diu ſpu-
marent muſto.

6 ❧Cybelen deorū matrē colebant ſequentia loca. Ida &
Dindymus phrygiæ mōtes. Virgi. lib. 10 Alma parēs idæa
deum, cui Dindyma cordi. Catullus, Dea magna, dea cybe
le, Dea domina Dindymi. Hinc cybele Dindymene. Mar-
tialis. Non permyſtica ſacra Dindymenes. Lucretius lib. 2.
Idæam vocitāt matrē phrygiaſq; cateruas. In phrygia Gal
li Cybelles miniſtri in honorē deæ inter ſe cōcertabāt & di
gladiabant ab effuſione ſanguinis Demū cruore vbertim

manante concurrebant ad aliquem fluuiū deæ ſacrū Ibidē cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebant ad almonē fluuium proximū Romæ vndecimo Cal. apriles, Val. Fl. li. 8. Argon. Sic vbi Mygdonios planctus ſacer abluit almo, Lætaq; iam cybelle. Statius. Eſt locus ante vrbem, qua primum naſcitur ingens appia, quaq; Italo gemitus almone Cybelle ponit, & Ideos iam non reminiſcitur amnes. Lucanus. Et lotam paruo reuocant almone Cybellē. Syllius li. 8, Tepidoq; lauant almone Cybelen. Ouidius. Eſt locus in Tyberin quo lubricius influit almo, Et magico nomē perdit in amne minor, Illic purpurea canus cū veſte ſacerdos Iunonis dominam ſacraq; lauit aquis. Rheate vmbriæ ciuitas. Syllius. lib. 8. Magneq; Reate dicatum cœlicolū matri. Berecynthus mons phrygiæ à cuius nomine Berecinthia dicta eſt. Virgi. lib. 6. Aen. Qualis Berecinthia mater inuehitur curru phrigias turrita per vrbes.

¶Peſinuntium oppidum phrygiæ, à cuius nomine dicta eſt peſinuntica. Apul. lib. 11 Inde primigenii phryges peſinunticam nominant deum matrem.

¶Cererem venerabantur Eleuſis vrbs atticæ, quòd ibidē frugum vſum & agriculturæ dea docuiſſet. Vnde & Eleuſina vocata eſt. Virgilius lib. 1. Geor. Tardaq; Eleuſinæ matris voluentia plauſtra. Colebatur etiam in aetna monte, enna & catana vrbibus ſiciliæ, à quibus locis vocatur, aetnea, Ennæa, catanenſis, Claudianus. Aenee cereri proles optata virebat vnica. Syllius lib. 1. Nec cerere Ennæa, pharioq; nec victa colono. Lactantius. De cerere catanenſi vel Ennēſi, quarum alterius tanta fuit religio, vt adire templi eius ſecreta penetralia viris nefas eſſet.

¶Sequentia loca Dianæ ſacra fuerūt, Parthenius paphlagoniæ fluuius. Val. Fl. lib. 5. Argon. Et fatis Tiphy negatū parthenium ante alios Triuiæ qui creditur amnis. Cynthus mons imminens delo, in quo nata eſt cum apolline Hinc vterq; cynthius apppellatur. Statius lib. 1. Theb. Illa ſuas cyntho comites agat.

¶Epheſus vrbs Ioniæ ſeu Lydiæ, in qua templum habuit.

magnificum inter ſeptem orbis miracula numeratū.Brau-
ron vrbs Atticæ,vbi etiam colebatur.Colebatur & in auē-
tino & algido montibus Italiæ.Horatius.Quæq; auenti-
num tenet,Algidumq;,Quindecim diana preces virorum
curet. Martia.lib.6.Laudat Auentinę vicinus ſura Dianæ.
Colebatur etiam in Delo. Virg. Notior vt iam ſit canibus
non delia noſtris.Item in Tauro ſcythiæ monte. Lucanus
lib.1.Et Taranis Scithicæ non mitior ara Dianæ.Idē lib.3
Qua ſublime nemus Scythicæ qua regna Dianæ. Ouid.
lib.14.Quæq; colunt ſcythicæ ſtagnum nemorale Dianę.

9 ¶Colebatur faunus in Archadia.Ouidius lib.2.Faſto.Fau-
nus in arcadia templa licæus habet.Idem li.4.Stabat Me-
nalio ſacra relicta deo.

10 ¶Antium maritima vrbs Latinorum Fortunam habuit in
honore maximo,cui etiā ſacra fecit,tēpluq; erexit magni-
ficum.vnde Horatius lib.1. Car.O diua,gratum quę regis
antium.Rhamnus ſeu Rhamnis oppidum fuit in attica,in
quo Nemeſis & fortuna colebantur.Hinc vtraq; Rhamnu-
ſia appellatur. Virg.in Cyri. Haud falor,quod te potius
Rhamnuſia fallat.Ouid.14.lib.Idaliam,memoremq; time
Rhamnuſidis iram:

11 ¶In Orchomeno Bœotiæ vrbe templum fuit dicatum
gratiis ſeu Charitibus.

12 ¶Herculi ſacrum fuit Tybus oppidum vicinum Romæ,
quod inde vocatur Herculeum.Propertius li.2.Curua ten
Herculeum deportant Eſſeda Tybur?Ten id eſt tene per
interrogationem Virgil in Priapeiis.Gades Herculis humi-
dumq; Tybur.Martialis lib.1.Tybur in Herculeum migra-
uit nigra Licoris.Idem.Itur ad Herculei gelidas qua Tybu-
ris arces. Stroza filius,Herculeum Tybur.vicinaq; rexit Iu-
lus.Bœotię Thebæ etiā Herculem coluerunt,qui propre-
rea Thebanus dicitur. Propertius li.3, Cymbala Thebano
concrepuere deo mantuanus de Trophæis Gonzagę,Bra-
chia Thebani pingit labor Herculis hydra.Gadibus quoq;
(vbi colūnas poſuit)tēplum habuit Hercules,in quo qui-
dem templo Iulius Cæſar animaduerſa Alexandri magni

imagine ingemuit,& quaſi pertæſus ignauiã ſuam, quod nihil dũ a ſe memorabile actũ eſſet in ætate,qua iã Alexãder orbem terrarum ſubegiſſet.De Gadibus Liuius. Annibal Gades profectus Herculi vota exoluit,Hic Gades Herculeæ dicuntur.Syllius lib.16.Nam repeto Herculeas Erythrea ad littora Gades. Stroza filius.ad Herculeas ſtirps greſſa pelaſgica Gades.Tyrintha ciuitas argis vicina Herculem nutriuit,& vt deum venerata eſt.vnde et Tyrinthius appellatur.Virg.lib.7.Aen.Poſtquam laurentia victor Geryone extincto Tyrinthius attigit arua.Idem libro octauo Ecce furens animis aderat Tyrynthius,

13 ¶ Sequentia loca Iunonem coluerunt.Carthago vrbs africę.Virg.li.1.Aen.Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam poſt habita coluiſſe ſamo,hic illius arma ,Hic currus fuit Colebatur etiam.in Proſimna ciuitate.Statius li.1.Theb.Hinc ceſę Iunonia temola Proſimanæ.In ſamo inſula maris Icarii habebatur in honore præcipuo,Nam & ibidem fuerat nutrita.Ouid.lib.8.Et iam Iunonia læua Parte ſamos fuerat.Argos & Mycenæ vrbes achaiæ Iunonem quoq; venerabãtur.Horatius lib.1.Car. Plurimus in Iunonis honorẽ aptũ dicet equis argos,diteſq; Mycenas.

¶ Phaliſci populi Iunonem coluerunt.Ouid.lib.6.Faſt.adde ſenem Tatium Iunonicolaſq; Phaliſcos.

14 ¶ Creta inſula centum vrbibus memorabilis Iouem aluit, eiq; ſacra fecit,Vnde & Cretæus dicitur. Virgi.lib.3.Aen. Creta Iouis magni medio iacet inſula ponto.Mons Idęus vbi,& gentis cunabula noſtræ.Claud.Cretaq; ſe iactat reptata tonanti.Lactantius.Ipſius autem Iouis Cretici ſacra,quid aliud oſtendunt,quam quomodo ſit aut ſubſtractus patri,aut nutritus?Pyreus portus atticæ ſacer erat Ioui,vt etiã Homole mons Theſſaliæ ſeu Bœotiæ,à cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.

¶ Colebatur etiam in Ida,in Latio,iu Lybia vbi erat eius oraculum, In Elide.vnde Virg.eum vocat Idæum , Lucanus Latialem ,Latinum!Ouidius & Lybicum,Elæum Properſus quoniam in Elide quinto quoq; anno celebraban

ſunt ludi Olympici in eius honorem.

15 ℭ Iſim Inachi filiā & deā Aegyptiorum ſequētia loca hēbāt ī honore, Paretoniū vrbs Aegypti, Pharos, Mēphis, & Mareotis ps Aegypti. Oui. li. 9. Iſi Paretoniū, Mareoticaq́ꝫ arua, Paronq́ꝫ Que colis, & ſeptē digeſtū ī cornua nilū. Idē li. 2. Ele. Iſi Paretoniū, genitaliaq́ꝫ arua Canopi Quę colis, & Mēphim, palmiferaq́ꝫ Pharon. Aegyptū ſacrā fuiſſe Iſidi Propertius docet li. 2. dicēs. An tibi nō ſatis eſt fuſcis Aegyptus alūnis? Copton quoqꝫ iſula eſt in Aegypto ſacra Iſidi.

16 ℭ Latona colebatur in delo, ꝙ Apollinem, & Dianā ibidem peperiſſet. Virgil. libro tertio Georgi. Cui non dictus Hylas puer, & Latonia Delos. Ouidius in Ibin. Prędaq́ꝫ ſis illis, quibus eſt Latonia Delos.

17 ℭ Ithynus fuit domicilium Mineruæ in arce Athenienſi. Catullus. Vnigenamq́ꝫ ſimul cultricē montis Ithyni Pallada. Pyreus mons Atticæ ſacer fuit etiam Mineruæ. Colebatur & in Aracyntho Aetoliæ monte, à quo Aracynthia dicta eſt, Statius de Diana & Pallade li. 2. Theb. Illa ſuas Cyntho comites agat, hæc Aracyntho. Nea Cycladū vna, ſacra fuit etiā Mineruæ, autore Ply. li. 4. Nat. Hiſt. Cap. 12. Præcipua ejus dignatio fuit athenis, vbi & artes inueniſſe fert, atqꝫ etiam vrbem ipſam condidiſſe, hinc Athenęa, Attica, Cecropia, & Mopſopia dicitur. Horatius lib. 1. Car. Sunt quibus vnum opus eſt intactæ Palladis vrbem Carmine perpetuo celebrare. Alcomeneum fuit oppidum Bœotiæ, cuius conditor iuſſit ibidem coli Mineruam.

18 ℭ Loca Marti ſacra ſunt Thermodon fluuius Scythiæ & Rhodope mons, quoniā fertur natus in Thracia, Claudianus. Flumina lauerunt purum Rhodopeia martem.

ℭ Colebatur & in tota Thracia & apud Getas. Vñ Odryſium eum vocat Statius & Geticum. Sythonium Pōtanus & Threicium.

19 ℭ Libethris fons Magneſiæ ſacer fuit Muſis, vt ēt Hippocrene, à quorū noīe dicūtur Libethrides & Hippocrinides: Virgi. Nymphe noſter amor Libethrides. Eam ob cām Feſtus Auienus camœnalē vocat Hippocrenen, vbi ait. Lym-

pha cāmœnalem fudit procul Hippocrenen. Sūt & alia loca ſacra Muſis, vt Sicilia, vnde Sicelides dicuntur à Virgilio. Aonia ſeu Bœotia. Helycon mons Bœotiæ, Pimpla locus vicinus Parnaſo, Aganippe fons Bœotiæ, Sebethus fons apud Neapolim, Theſpię oppidū Bœotię, à qbus oībus locis Epitheta meruerunt. Vide in Capite de Muſis.

10 ℭNeptunus templum habuit in Tęnaro Laconiæ pmontorio, a quo Tænarius dicitur. Proper. lib. 1. Tænarius facili preſſit amore deus. Oncheſtus vrbs Bœotiæ habuit etiam templum Neptuno ſacrum.

11 ℭNemeſis dea vltionis & indignatiōis (quę ſuperbos punit & vani loquos) tēplū habuit in Rhamnunte Aſiæ oppido, à quo Rhamnuſia dicta eſt, vt Fortuna. Ouid'us lib. 3. Metamor. Dixerat aſſenſit precibus Rhamnuſia iuſtis.

12 ℭOſyris deus colebatur apud Aegyptios. Tibullus li. 1. Te canit, atq; ſuum pubes miratur Oſyrim Barbara Memphitem plaudere docta bouem.

13 ℭProſerpina Cereris filia colebatur in Sicilia teſte Plutarcho, vnde & Sicula vocatur à poëtis. Seneca. Vidiſti Siculæ regna Proſerpinæ? vbi primam huius dictionis Proſerpina corripit, quod eſt inuenturarum. Colebatur etiam in Enna vrbæ ſiciliæ, vnde Ennæa quoq; dicitur. Lucanus libro. 6. Eloquar immenſo terræ ſub pondere, quæ te Contineant Ennæa dapes. Syllius lib. 1. Atq; Ennææ numina diuæ, Atq; Acheronta vocat.

14 ℭApud Elæos delubrum ſacrum fuit Plutoni ſemp clauſum & obſeratum, præterq̄ quod ſemel tantum quotannis aperiebatur. Plutonem aūt ideo colebant Elæi, quod eius præſidium ſenſiſſent contra vim Herculis. Lampſacus vrbs Helleſponti Priapum coluit. Oui. libro. 6. Faſt. Lampſacos hunc ſoli ſolita eſt mactare Priapo.

15 ℭScythe vnicū ſolē deū putant, cui equum immolant.

16 ℭIn præneſte vrbe Italiæ colebantur ſortes & Fortuna, quæ propterea Præneſtinæ vocantur. Propertius libro ſecundo. Nam quid pręneſtis dubias ò Cynthia ſortes, Quid petis Aei mœnia Thelegoni? Syllius. Sacriſq; dicatum

Fortunæ Prænefte fugis: Statius libro primo Syl. Et Prænestinæ poterant migrare forores.

27 ¶Sequentia loca ſacra ſunt Veneri. Amatus inſula maris Aegei à qua vocat̃ amathuſia & amatuſis, Virg. lib. 10. Eſt Amathus, eſt celſa mihi Paphos, atq; Cythera, Idaliæq; domus. Stroza filius. Eſt Paphos eſt Amatus Veneri ſunt pulchra Cythera. Põtanus. Quę referãt veteres formoſæ Amathuſidis ignes. Politia. Sẽper et ancipiti ſtimulãs amathuſia cura. Colebat etiam in Cypro inſula, & Papho eiuſdẽ inſulę vrbe. De Cypro & Memphi Aegypti vrbe (vbi ẽt ſanũ habuit) Horatius lib. 3. Car. O quæ beatã diua tenes Cypriũ & memphim carentẽ ſythonia niuæ. Idem lib. 1. Sic te diua potens Cypri. Ouid. lib. 10. Feſta dies veneris tota celeberrima Cypro venerat. A Cypro dicit̃ Cypria, Cypris & Cyprigena. Mantuanus in Faſtis. Cyprigenæ cãpos & regna ꝑ ardua phoebi. De papho & Gnydo Horati⁹ li. 3. car. Quę Gnydon, Fulgentesq; tenet Cycladas & Paphum. Statius lib. 1. Syl. Non ſecus alma venus quàm ſi Paphon æquore ab alto, Idaliasq; domos Ericinaq; templa ſubiret. a papho paphia, & Gnydo Gnydia dicitur. Plynius lib. 7. Praxiteles marmore nobilitatus eſt, Gnydiaq; Venere pręcipuè Præcedentia exempla docent Idalium nemus & Cyclades & Cythera ſacra fuiſſe Veneri. ab Eryce monte Siciliæ ſibi ſacro dicta eſt Erycina. Horatius lib. 1. Car. ſiue tu mauis Erycina ridens. Hypæpa vrbs proxima Timolo ſacra fuit etiã veneri. De hac vrbe Ouidius de Arachne. Orta domo parua paruis habitabat Hypæpis.

28 ¶Imbros inſula eſt Thraciæ vulcano ſacra, quem inde Imbranium vocant. Val. Fla. Proræq; acceſſerat Imbros Inter Liparam & Theraſiam inſula eſt Theraſia vulcano ſacra. Autor Plynius lib. tertio. Præcipuus vulcani cultus fuit in Lemno inſula, a qua Lemnius dictus eſt, vt Lennos ipſa vulcania. Ouid. lib. 13. Nec pæantiadem quod habet vulcania Lennos. Virg. lib. 8. Aen. Hæc pater aeoliis properat dũ Lemnius oris. Ouidius. Lemnius extemplo valuas patefecit eburnas.

¶De aliis locis in quibus dii habiti ſunt in honore. Oui/dius libro tertio Faſtorum.

Pallada Ceropidæ, Minoia Creta Dianam,
  Vulcanum tellus Hypſipylæa colit.
Iunonem Sparte, Pelopeiadesq; Mycenæ.
  Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Mars latio venerandus erat, quia præſidet armis. Lactanti/us lib. 1. de falſa religione. Summa veneratione coluerunt Aegyptii Iſidem, Mauri iubam, Macedones Gabyrim, pœni vranum, Latini Faunum, Romani Quirinum, Athenæ Mineruam, Samos Iunonem, paphos venerem, Lemnos vulcanum, Naxos liberum, Apollinem Delphi.

¶Deorum victimæ.

1	Bacchi caper	8	Fauni Capra
2	Cereris porca	9	Neptuni Taurus
3	Solis equus	10	Mineruæ capra
4	Dianæ cerua & canes	11	Herculis Taurus
5	Priapi aſinus	12	Saturni puer
6	Iſidis anſer	13	Aeſculapii Gallus
7	Noctis Gallus	14	Maie Sus

1 CAper & aſinus immolabantur Baccho, Caper quod eius vires roſiſſet. Virg. lib. 2. Georg. Non aliam ob cauſam Bacco caper omnibus aris Cæditur. Ouid. lib. 1. de ponto. Nec dabit intonſo iugulum caper hoſtia Baccho. Martialis lib. 5. Vite nocens roſeas ſtabat moritu/rus ad aras Hircus, Bacche tuis victima grata focis. De aſi/no Plynius lib. 24. Ferulæ aſinis gratiſſime ſunt in pabulo cæteris vero iumentis preſentaneo veneno. Qua de cauſa id animal libero patri aſſignatur, cui & ferula. Herodotus ait porcum etiam fuiſſe immolatum Baccho.

¶Cereri mactabatur porca, quod hoc animal eiuſdem fru
2 ges violaſſet Ouidius lib. 1. Faſto. Prima ceres grauidę ga/uiſa eſt ſanguine porcæ, Vlta ſuas merita cęde nocentis opes. Nam ſata vere nouo teneris lactentia ſuccis Eruta ſe tigerę comperit ore ſuis. Idem libro ſecundo de ponto. Accipiet grauidæ cur ſuis exta Ceres.

3 ¶ Perſę imolant equū ſoli. Oui. li. i. Faſt. Placat equo. Perſis radiis Hyperiona cinctū, Ne detur celeri victima tarda deo. Sabell. Non tibi Phœbe celer hic cadit ictus equus.

4 ¶ Dianæ cerua immolabatur. Ouid. lib. i. Faſt. Quę ſemel eſt triplici pro virgine cęſa Dianæ. Nunc quoq; pro nulla virgine cerua datur. Sabei & Theſſali canes Dianæ etiam immolabāt. Idem Ouidius. Exta canum Triuiæ vidi macta re ſabæos, Et quicunq; tuas accolit Hæme niues.

5 ¶ Priapo etiam immolabāt aſinum, q̃ quum hic deus Lociden nypham dormientem furtim ſtuprare vellet, intempeſtiuo aſini clamore coitu fuiſſet impeditus, eumq; excitata virgo manibus reieciſſet magno omnium (qui aderāt) riſu. Oui. li. i. Faſto. Cæditur & rigido cuſtodi ruris aſellus. Cauſa pudenda quidem, ſed tamen apta deo. Lactantius. Quum dii omnes ad feſtum magnę matris conueniſſent, epuliſq; ſatiati noctem luſibus ducerent, quieuiſſe ibi Lotidem, ſomnumq; cepiſſe. Ibi Priapum ſomno eius ac pudicitie inſidiatum, ſed illam intēpeſtiuo clamore aſelli (quo Silenus vehebatur) excitatam, libidinem verò inſidiatoris eſſe detectam. Hac de cauſa Lampſacenos Aſellum priapo quaſi in vltionem mactare conſueuiſſe.

6 ¶ Anſer Iſidi Inachi filiæ. Ouid. lib. i. Faſt. Nec defenſa iuuant Capitolia, quominus Anſer Det iecur in lances inachi lauta tuas.

7 ¶ Gallus gallinaceus immolabatur nocti. Idem Ouid. Nocte deæ noctis criſtatus ceditur ales, Quòd tepidum vigili prouocat ore diem.

8 ¶ Fauno Capra. Ouid. lib. 2. Faſto. Cornipedi Fauno cęſa de more capella, Venit ad exiguas turba vocata dapes

9 ¶ Neptuno Taurus. Statius libro. 5. Achil. Cæruleum regem tauro veneratur auumq; Nerea. Syllius lib. 15. Principio ſtatuunt aras, cadit ardua tauris victima Neptuno pariter, pariterq; tonanti. Virgilius. Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher apollo.

10 ¶ Mineruæ capra, q̃ caprarum morſus exitialis ſit oliuæ, quam illa amat. Ply. lib. 6. Oliuam lambendo quoq; ſterilē

faciunt,Eaq́ꝫ ex cauſa Mineruæ immolatur.

11 ℭ Menœcius actoris filius taurũ Herculi primus ſacrifica-uit propter fulmineum taurum ab ipſo Hercule interfectũ de quo Seneca in Hercule Oethęo.Vna eſt Geryon ſparſus manu,Taurusq́ꝫ populis horridus centum pauor.

12 ℭ Cartaginẽſes vſqꝫ ad excidium vrbis ſuæ ingenuos pueros ſaturno ſemper immolarunt,autore Curtio li.4.de geſtis Alexandri.Quod genus ſacrificii Tauricæ Dianę factũ legimus in ſcythia.

13 ℭ Priſci Aeſculapio medico Phœbi filio Gallum ſacrificabant autore Cælio.

14 ℭ Sus prægnans mactabatur Maiæ autore Macrobio li.1.ſatur.De victimis deorum vide Ouidium lib.15.Meta.

ℭ Deorum feſta quibus vocentur nominibus.

FEſta ſeu ſacrificia Bacchi vocantur Bacchanalia,Orgia,Trieterica,Nyctileia,Liberalia,Dionyſia & Cotycia à Cotyde rege Thraciũ,q ſacra Baccho īſtituit. Sacra Cereris vocantur Cerealia & Theſmophoria, vt Ceres ipſa Theſmophoros id eſt legifera.Ply.li.24.Qm matronę in Theſmophoriis athenienſiũ caſtitatẽ cuſtodientes iis foliis cubitus ſibi ſternũt.Plut.ait adonia fuiſſe ſacra Cereris.Proſerpinę Cocytia à cocyto infernali fluuio.Saturni Saturnalia & chronia.Nã Saturnus ipſe chronos dicitur à Gręcis.Laurẽtię Laurẽtalia.Opis(quę cœli & Veſte filia & Saturni vxor dicit̃)Opalia.Palis deę paſtorũ palilia.Tibullus li.2.At madidus Baccho ſua feſta palilia paſtor cãcinet. Proper.lib.4.Annuaq́ꝫ accẽſo celebrare palilia fœno.Idẽ Vrbi feſtus erat dixere palilia patres.Romuli vel Martis Quirinalia.Vertũni ſeu prothei Vertunnalia.Bonę deę Gynecia,nã Græci eã vocant Gynecĩã. Autor plutarchus in Cęſare.Mineruæ panathenea.Erant autem agones Gymnici,quos Theſeus in honorem deę primus athenis inſtituit.Autore plutarcho .Erant etiam Mineruę Quinquatria,quę fiebant quinqꝫ diebus poſt atrũ diem.Ater autem dies erat poſt idus.Ouidius.Vna dies media eſt,poſt fiũt ſacra Mineruæ,Nomina quę à iunctis quinqꝫ diebus habẽt

Florę deę floralia. Carnę deę cardinum Carnia, quę fiebant Spartæ. Iouis diipolia, ſeu diaſia teſte Cælio. Iunonis heręa quod Iuno ipſa hera diceretur Ennius apud Ciceronē li. 1. de Offi. vos ne velit an me regnare hera, vbi per heram nō nulli fortunam intelligunt. Mercurii Mercurialia & hermęa. Muſarū Muſea. Herculis Nemæa ab argiuis inſtituta ob leonē ab ipſo interfectū in Nemea ſylua. Fauni Lupercalia. quę februario menſe fiebant. Solis Mitriaca, quoniā perſę ſolem appellant mitram. Apud eos autē fiebant hęc ſacrificia in antro, educto cornibus boue, quē deo immolabant. Priapi phallagogia, Nam phallum antiqui virile mēbrum appellabant. Autor Theoderitus Cyrenenſis.

¶ Sacrificiorum & victimarum genera diuerſa.

Agonia	Munichia	Rubigalia
Dapſa	Nouendium	Fontanalia
Farreatio	Nudipedalia	Ornea
Hecatombe	Myctileia	Parentalia
Hoſtia	Palatual	Inferiæ
Hyacinthina	Paſtillum	Conſualia
Armiluſtrum	Popularia	Lampteria
Ianual	Proteruia	Amburbium
Lucaria	Scænophegia	Vinalia
Lupercalia	Solitauria	Thyia
Meditrinalia	Stata	Holocaſtum

AGonia & agonalia ludi erant, qui fiebant in honorem dei agonii, vel in monte, quem illi agonē uocabant. Agonias etiam veteres dixerunt hoſtias, ab agendo. Dapſa genus erat ſacrificii, quod fiebat hyeme ſęuiente. Farreatio in nuptiis fiebat fareo libo. Aliter vocabatur conferreatio, at quum diſſoluebantur nuptiæ, diffarreatio. Hecatombe ſacrificium erat centum victimarum, vel quia centum peloponneſi vrbes id faciebant. Iuuenalis Satyra duodecima Exiſtunt qui promittunt Hecatōben. Sidonius Apol. vix ſe poſt hecatombeon litatum ſuetus promere ſyricum barathro. Hoſtia erat victima, quæ immolabatur cæſis hoſtibus. Sacrificabatur autem Lari-

bus

bus,quorum ope victi credebantur hoſtes.Ouidius Hoſti/bus à domitis hoſtia nomen habet.Hyacinthina erant quædam ſacra nocturna. Armiluſtrum ſacrificium erat apud Romanos,in quo armati rem diuinam faciebant,tubiſq; canebant ſacrificantes. Ianual erat genus libi, quod ſoli iano immolabatur. Lucaria feſta Romani celebrabant in luco,in quo fugati à Gallis ſeſe occuluerant Lupercalia erant ſacra inſtituta ab Euādro rege arcadum in honorem panos propter Romulum & remum nutritos à lupa in auentino monte, vbi fiebant. Luperci dicebantur miniſtri horum ſacrorum. Statius lib.5.Syluarum.Et tua multum verbera ſuccincti formidauere Luperci. Meditrinalia ſa/cra erant,quæ fiebant in honorem Meditrinæ deæ medi/camentorum. Munychia erant feſta palladis,à Munychio athenarum portu, vel à Munychio rege quodam ,eorum autore.Nouendium ſeu Nouendiale ſacrificium erat exe/quiale,quod fiebat nono die poſt mortem alicuius ,Hora/tius. Nouendiales diſſipare pulueres. Nudipedalia erant quædam ſacra quæ ſacerdotes nudis pedibus faciebāt Hie roſolymus.Nyctileia Bacchi ſacrificia, quæ nocturno fie/bant tempore.Palatual ſacrificium erat,quod Romæ fie/bat in palatio.Paſtillum autore feſto fuit genus libi rotun di,quod diis offerebatur popularia ſacra , quæ ab omni busciuibus fiebant nec erant priuatarum familiarum ,ſed omnium communia,vt à diis impetrarentur, quæ ſpecta bant ad communem populi ſalutem.Proteruia fuit ſacri ficii genus,in quo quicquid ex epulis ſupererat, incendio dabatur. Auſonius capripedes agitat quum læta proteruia panas. Albidius adoleſcens quum vniuerſum patrimoniū decoxiſſet,& ædes vnas (quæ ſupererant)rerum deſpera/tione,dediſſet incendio,ferunt catonem hoc in eum cauil lo vſum fuiſſe.Hic propteruiam facit ſacere autem proter/uiam adagium eſt in prodigos.qui omnia abſumunt vſq; ad aſſem,Scenophegia erāt tabernaculorū feſta in quibus Iudæi faciebant tabernacula ad ſimilitudinem eorum in quibus habitauerant quum peruagarentur aegyptum.So

OO

lii taurilia ſacrificia erant trium victimarum tauri, arietis, & ſuis, Plynius lib. 8. Si potiatur, marti ſolitaurilibus piaculū fieri, Stata erāt certa ac ſtabilita, ſtatutisq́ꝫ diebus fieri ſolita Cato, Sacra ſtata, ſolennia ſancta ſeruaſti, Rubigalia dies erant feſti inſtituti ab antiquis ad amoliendā frugū rubiginē. Quales ſunt noſtro tempore ſupplicationes amburbiæ & ambaruales, quæ fiunt vt fructus terræ agricolarū voto reſpondeant. Plynius. Rubigalia Numa conſtituit, quę nūc aguntur ad ſeptimum Calendas Maii, quoniam tūc fere ſegetes rubigo occupat. Fontanalia ſacra erant fontium, quę fiebant coronatis pueris & fontibus. Ornea ſacra erāt Priapi, quem Corinthii Orneum vocabant. Celebrabant autē hæc feſta Nymphæ ad Alebedum propè Colophonem. Parentalia erant ſacra funeſta, quę fiebant ab antiquis in honorē parentū mortuorū. Cuiuſmodi ſunt anniuerſaria noſtra. Parentare eſt hoc ſacrificium facere. Cicero in philipp. Vt parentalia cū ſupplicationibus miſcerent. Idem. Vt cuius ſeplukhrum nuſquā extet, vbi parentetur, ei publice ſupplicetur. Decius & Brutus parentabant decembri menſe quia ſaturno conſecratus eſt hic menſis, quē habent in numero deorum inferorum. In parentatione abſumebant fabæ, quod in eis mortuorum animas eſſe dixerint. Inferiæ ſacra ſunt etiam mortuorum. Sueto. in Caligula. Inferiasq́ꝫ his annua religione publice inſtituit. Idem in vitellio. Adhibita publicorum ſacerdotum frequentia inferias Neroni dedit. Cor. Tacitus de vitellio. Apud bonos inuidię fuit, qđ extructus in cāpo martio aris inferias Neroni feciſſet. Conſualia ſacrificia fiebant in honorē Conſi, qui habebat deus conſiliorum, Græci Dionyſium colebant cognomento lāptera, id eſt faculam, eiusq́ꝫ feſta vocabāt Lampteria, Ferebant enim noctu faces ad tēplum vini pateris tota vrbe cōſtitutis. Amburbium ſeu Ambaruale ſupplicationes erant, quæ fiebant in ambiendis vrbibus agriſq́ꝫ luſtrandis. De hoc intellexit Lucanus li. 1. dicens, Mox iubet & totā pauidis à ciuibus vrbem ambiri, & feſto purgantes mœnia luſtro longa per extremos pomœria cingere fines. Talia erāt

apud Romanos vinalia,qualia apud Thebanos Dionyſia. Thyia feſtum erat Bacchi apud Elæos, in quo vacuæ hydriæ,tēplo obſerato,vino implebantur noctu.Holocauſtū ſeu Holocauſtoma ſacrificiū erat, in quo exta victimarum aris ſuperpoſita cōburebantur.de quo Virgilius. Et ſolida imponit taurorum viſcera flammis,pingue ſuperq; oleum fundens ardentibus extis Ioſephus. Quando (inquit) tota victima quæ immolatur,incenditur,id ſacrificium nomē holocauſtomatis habet.Porro Orgia Orpheus inuenit in Thracia.Matris deorum ſacra phrygii quotannis crudeliſſimis certaminibus faciebant.Rhodii hominem ſaturno ſacrificabant.In ſalamine inſula homo Diomedi immolabatur Diana Taurica humanis placabatur victimis.Dionyſio apud Chios homo crudeliter diſcerptus ſacrificabatur.Lacedæmonii hominem Marti immolabant.phœnices in bello & peſtilentia amiciſſimos homines immolabāt ſaturno Eidem in Creta ſacrificabanť pueri.In Laodicea ſyriæ virgo immolabatur palladi.Arabes ſingulis annis puerū immolantes ſub ara ſepeliebant.Græci priuſquam prodirēt in bellū humanas victimas diis offerebāt. Ariſtomenes Meſſenius.100.homines Ioui ſacrificauit.Athenienſes bello petiti & victi à Minoē rege Cretæ propter interfectum androgeum eius filium cogebantur quotānis ſeptem mares ac totidem feminas in Cretam mittere ſacrificandos Cythæ quoſcunq; aduenas reperint,Dianæ immolant,In pella Theſſaliæ ciuitate ſingulis annis homo immolabať peleo & chironi.Galli Eſum & Teutatē humano cruore placabant.Lactantii tempore Latialis Iupiter ſanguine colebať humano.Carthaginēſes ab agathocle victi, quū iratū ſibi ſaturnū crederēt,ducētos ei nobiliſſimos iuuenes immolauerūt autor lactātius.apud Romanos ſacrorū autor fuit numa,q iſtituit colere deos fruge,& mola ſalſa ſupplicare,Vocabula ad religionē ſpectantia ſunt Ceremonię ſacrificiū,conſecratio,ſuperſtitio,dedicatio, piaculū, iuſiurādum,hoſtiæ.Mola erat far toſtum,ſale aſperſum ſacrificare eſt petere, vt deť venia,Litare eſt ꝓpiciare, vel ſacrificiū

rite facere. Apud Lyndum oppidum Rhodiorum fiebat 1
ſacrificium in honorem Herculis,quod probris & conui/
ciis peragebatur.Hinc adagium natum Herculi Lyndio ſa
crificare,id eſt ſacris deuotionibus vti,Ritum ſacrificii qđ
fiebat in honorem Cybeles,Ouidius in Faſtis ſic exprimit.
Ardua iamdudum reſonat tinnitibus Ida,Tutus vt infanti
vagiat ore puer. Pars clypeos ſudibus,galeas pars tundit
inanes,Hoc curetes habent,hoc Corybantes opus. Res la/
tuit,priſciq; manent imitantia facti Aera deæ,comites rau/
caq; terga mouent.Cymbala pro galeis,pro ſcutis tympa
na pulſant,Tibia dat phrygios(vt dedit antè)modos,Salii
ſacerdotes Martis,eidem ſacra faciebant ſalientes.Victima
rum ſuperſtitio emanauit ab Hyperbio Martis filio,vt pla/
cet nonnullis quod animal primus occiderit,vt promethe
us occidit bouem.Apud Delphos nullum reddebatur ora
culum,niſi tota victima ab imo contremuiſſet, membris
omnibus agitatis. Phaſelitæ populi ſalſos piſciculos diis
immolabant.Cares verò canem. Hinc Caricam victimam
dicuntur immolare,qui viliſſima largiũtur.Libabatur etiã
vinum ſed merum. Propè Aſopum fluuium habitatores
ſingulis annis diem vnum ſacrũ faciunt Eumenidibus,qui/
bus prægnantes oues immolãt.Amaſtris Xerxis regis vxor
pro ſalute propria decem defodit viuos homines.Beroſus
prodit fuiſſe apud Babilonios ſeſtũ ſaceas nomines ſolitũ
agi quinq; diebus, quibus ſerui imperabant dominis. Coi
Iunoni ſacrificante ſeruos a conuiuio reiiciebant.

¶ Sacerdotes deorum.

1	Panthus	4	Calybe Alcione		Lyſimache
	Anius	5	Potius Theron	9	Mera
	Lychas		Pinarius	10	Iphigenia
	Hermonides	6	Choreus		Megabyzus
	Pœbades		Meliſſa		Myxus
2	Laocoon		Barthabaces	11	Sethon
3	Polibetes	7	Cotys	12	Salii
	Soſtratus		Bacchæ	13	Hierophantæ
	Alphitus	8	Hipeccauſtria	14	Alii

1 APollinis ſacerdotes fuerunt panthus Othriſ filius Vir.lib.2.Aen. Panthus Othriades arcis phœbiq; ſacerdos.Idem Nec te tua plurima Panthu labentem pietas,nec apollinis infula texit.Anius rex.Virg.lib.3. Aen.Rex anius,rex idem hominum phœbiq; ſacerdos, Ouid,lib.13.Hunc anius,quo rege homines,antiſte phœbus Rite colebatur.Licas.Vir.lib.10.Inde Lychã ferit exertum iam matre perempta Et tibi Phœbe ſacrum.Hemonides Idem li.10.Nec procul Hemonides phœbi Triuieq; ſacerdos,infula cui ſacra redimibat tempora vitta.

¶Phœbades dicuntur Phœbi ſacerdotes.

2 ¶Neptuni Laocoon Troianus.Virg lib.2, Aen. Laocoon ductus Neptuno ſorte ſacerdos,ſolennes taurum ingentẽ mactabat ad aras.

3 ¶Cereris polybetes. Virgilius libro ſexto Aeneid. Treis Antenoridas,Cereriq; ſacrum polibetem. Fuit & ſoſtratus Cereris ſacerdos, autore,Cornelio Tacito. Alphitus Ouid. libro quinto.Meta.Cererisq; ſacerdos alphitus,albenti velatus tempora vitta.

4 ¶Iunonis Calybe Vir.libro.7.Aenei.Fit Calybe iunonis anus templiq; ſacerdos.Alcyone Ouidius libro vndecimo ante tamen cunctos iunonis tẽpla colebat,Proq; viro(qui nullus erat)veniebat ad aras.

5 ¶Herculis potitius.Virg.libro.8.Iãq; ſacerdotes primusq; Potitius ibant.Teron.Syllius.libro ſecundo Iam noua mo litus ſtimulato milite Teron,alcidæ templi cuſtos araq; ſacerdos.Fuit & Pinarius cuſtos ſacrorum Herculis Autore Macrobio.

6 ¶Cybeles Choreus.Vir.lib.11.Forte ſacer Cybele Choreus olimq; ſacerdos, inſignis longe phrygiis fulgebat in armis Meliſſa fuit ſacerdos Cybeles,à cuius nomine cæteræ eius deæ ſacerdotes Meliſſæ poſtea dictæ ſunt.Fuit & Barthabaces cybeles ſeu Opis ſacerdos.Plutarchus in Mario.Per ea tempora adueniens Barthabaces,magnæ matris ſacerdos,nunciauit deam in templo ad ſe locutam, victoriam prędixiſſe.Galli quoq; ſacerdotes erant Cybeles.

7 ℭCotys rex Thraciæ ſacra q̃dam inſtituit Baccho, q̃ coty tia dicuntur. Fœminæ Bacchi ſacerdotes dicuntur Thyades, Mænades, Bacchæ, Eleides, Mimallonides, aedonides, Euhyades, baſſarides, Triaterides, Thyades. Valle. Flac. lib.5. Arg. Mox rapuere deum iamiam quodcunq; paratę Thyades, infuſis per ſua colla comis. Męnades. Martialis li.11. Ad matrem fugiet pentheus, ad Mænades Orpheus. Ouid. lib.11. Mænades Orphæi titulum rapuere theatri. Bacchæ, Ouid. lib.6. Faſt. Diſſimulata deam latias ſaturnia Bacchas Inſtimulat. Eleides, Idem in Epiſt. Nunc feror, vt Bacchi furiis Eleides actę. Mimallonides, Idem lib.1. de arte Ecce Mimallonides ſparſis in terga capillis. Aedonides Lucanus libro.1. Aedonis Ogygio decurrit plena Lyæo. Euyades. Horatius li.1. Car. Non ſecus in iugis Ex ſomnis ſtupet Euhyas. Baſſarides, ſidonius. Rotat Enthea thirſum baſſaris, Idem. Ire in Baſſaridas, vel infulatos aram ad thuricremam rotare myſtas Statius lib.2. Syl. Et tu Baſſaridum rotator Euhan. Triaterides, Statius lib.4. Theb. Et atra ſacrum recolit Triateris Opheltem.

8 ℭHypeccauſtria ſacerdos erat Mineruę apud ſolos. Plynius libro.34. ait Lyſimachen fuiſſe Mineruæ ſacerdotem annis.64.

9 ℭVeneris ſacerdos fuit Mera. Statius lib.8. Theb. Aegææ veneris quos mera ſacerdos Ediderat prohibente dea.

10 ℭDianæ Tauricæ ſacerdos fuit Iphigenia agamenonis & Clitemneſte filia.

ℭMegabyzus ſacerdos. erat Dianæ Epheſiæ, eunuchus, & cuius nomine cęteri dicti ſunt magabyzi. Plynius libro.25. Pinxit & megabyzi ſacerdotis, Dianę Epheſię pompam. Idem. Epheſi vero eſt megabyzi ſacerdotis Epheſię Dianę ſepulchrum. Fuit & myxus Diane ſacerdos, immodicus ſui nominis pręco & oſtentator. Hinc myxos appellamus huiuſmodi homines ventoſos, qui plus ęquo ſibi tribuunt.

11 ℭSethon rex fuit apud aegyptios poſt amyrthęum, quē Herodotus in Euterpe vulcani ſacerdotē fuiſſe memorat.

12 ℭMartis ſacerdotes erāt ſalii, quos, in portādis ancilibus

ſaltare mos erat. Hi per vrbem cum tripudiis canebant, quędam carmina admodum obſcura, quæ nec ipſi intelligebãt vt inuunt verba Fabii.

23 ℭHierophantæ erant athenienſium ſacerdotes, qui cicutæ ſorbitione ſeipſos caſtrabant, quo caſtius in ſuo ſacerdotio durarent ac perſiſterent.

24 ℭCor. Cethegus, & Q. Sulpicius flamines fuerunt apud Romanos, qui ſuo ſacerdotio priuati ſunt, hic quod inter ſacrificandum apicem (quem flamines ferebant) de capite cadere permiſiſſet, Ille quod exta victime non rite admouiſſet. L. Bebius flamẽ fuit quirinalis, vt plautius Hypſęus. Coris ſacerdos fuit funerarius. Cinarades, & Baſilides nomina ſunt ſacerdotum apud Cor. Tacitum. Sacerdotes legis fuerunt Salamon, Hieroboam, Nadab, Bahaſa, Hela, Zambri, Achab. Ocozias, Ioram, Heliſeus, Hieu, Ioas, Ionas, Zacharias, Sellum, Manahen, phaceias, Ozee, Aaron, Eleazarus, Phinees, Abiud, Achito, Samuel, Hely, Abiathar, Sadoch, Achimas, Azarias, Vrias, Gonnias, Eleachin, Chelcias, Soreas, Ieſus huius filius, Ioachin, Melchiſedech. Simeon, Iad, Onias.

ℭParcæ ſeu deæ fatales.

Clotho   Lacheſis   Atropos

PArcæ ſeu deæ fatales dicuntur à poëtis Clotho, Lacheſis, atropos. Ceſelius vindex apud Gellium libro tertio ponit alia earum nomina, vt Nonam, Decimã, Mortam, citatq́ꝫ verſum hunc Liuii poëtæ antiquiſſimi. Quando dies aduenit, quam profata morta eſt. Figuntur autem Dæmogorgonis filiæ, ſecundum ciceronem herebi & noctis. Alio nomine vocantur fata. Seneca. Multi ad fatum venere ſuum, dum fata timent Dicuntur inſuper metiri vitam hominum fuſis, & ſtaminibus, quę ex ſua colo nent & deducunt. Vnde & lanificę vocant̃ à poëtis. Idem ſeneca. Parcarũq́ꝫ colos irremeabiles. Virg. Talia ſæcla ſuis dixerũt currite fuſis Concordes ſtabili fatoꝝ numine parcę. Ouid. li. 5. Triſt. Scilicet hãc legẽnẽtes fatalia parcę ſtamina. Martia. lib. 1. Lanificas nulli tres exorare puellas

contigit, obſeruant quem ſtatuere diem feruntur eſſe inne xorabiles, nulliſq; precibus moueri, vt quam impoſuerūt rebus ſeriem, commutēt aut vitę exitium prorogent, quē naſcentibus nobis conſtituerunt. unde Seneca. Nulli iuſſo ceſſare licet, nulli ſcriptum proferre diem Earum autem officia poetę diſtingunt, vt velint unam eſſe, quæ vitam hominis ordiatur, aliam quę contexat, tertiam quæ filum rumpat, ac finiat. Prima eſt clotho, quam ſtatius ferream vocat, Grandeuam Seneca, Im probam & ſedulam pontanus. Secunda eſt Lacheſis, dura Ouidio, inuida Martiali, ferrea claudiano dicta. Tertia atropos, de qua Statius libro quarto Theb. Hos ferrea neuerat annos atropos. Idem libro quinto Syl. O vtinam, quos dira mihi rapit atropos annos ſunt qui in numero parcarum ponant Ilithyiam.

¶ Iudices inferorum.

Minos Aeacus Rhadamantus

IVdices inferorum poetę faciunt, quorum arbitrio & ſententia puniantur animæ, & cogantur fateri, quæ piacula in ſeram noctem diſtulerint, vt inquit Maro. Caſtigant, dolos audiunt, vmbris ſuas ſedes conſtituunt, nullum ſcelus relinquunt impunitum. De his. Seneca Et quę fronte nimis crimina tetrica Querunt, ac veteres excutiunt reos. Eorum nomina ſunt. Minos, Aeacus, Rhadamantus Seneca in Hercule furente, Auditur illo Gnoſius Minos foro, Rhadamantus illo. Thetidis hoc audit ſocer. Idem in hercule Oethæo. Aeacos inter, geminoſq; Cretas Fata diſcernes. Sed iam ſeriatim de his loquamur. Minos rex fuit Cretenſium, pater androgei, & ariadnes, qui propter extremam ſeueritatem (quā viuens exercuerat) poſt mortem iudex inferorum factus eſt à poetis, vt alii duo iudices. De hoc Virgilius libro ſexto Aeneidorum. Quæſitor Minos vrnam mouet, ille ſilentum Conſiliūq; vocat, vitaſq; & crimina diſcit. Propertius. lib. 3. Non tamē immerito Minos ſedet arbiter Orci. Statius lib. 4. Thebai, Arbiter hos dura verſat Gortinius vrna, vera nimis, poſcens, adi-

girq́ꝫ expromere vitas Vſque retro, & tandem pœnarum lucra fateri. Claudianus. Nigriq́ꝫ trahūt ad iudicis vrnam. Aeacus Iouis, & Europæ filius propter incorruptam æquitatem iudex quoque inferorum factus eſt. Propertius libro quarto. Aut ſi quis poſita iudex ſedet Aeacus vrna. Ouidius in Ibin. Tuasq́ꝫ Aeacus in pœnas ingenioſus erit. Oratius libro ſecundo. Carminum. Quàm penè furuæ regna Proſerpinę. Et iudicantem vidimus Aeacum. Martialis libro decimo. Sed modo ſeueri ſectus Aeaci loris. Rhadamantus Iouis fuit filius, & Europæ, frater Aeaci quem æquiſſimum fuiſſe & incorruptæ ſeueritatis ferunt. Hinc adagium. Rhadamantæo pollere iudicio. Propterea orta eſt fabula conſtitutum fuiſſe illum vmbrarum iudicē. De hoc Virgilius libro ſexto Aeneidorum. Gnoſius hæc Rhadamantus habet duriſſima regna, Caſtigatq́ꝫ, auditq́ꝫ dolos, ſubigitq́ꝫ fateri, Quæ quis apud ſuperos furto lætatus inani diſtulit in ſeram commiſſa piacula noctem. Statius libro tertio. Syl. Et immitē potuit phryga vincere ſupplex Tracius.

¶Heſperides.

Aegle	Heretuſa	Heſperetuſa

Heſperus Iapeti filius, tres habuit filias, quæ à patris nomine dictæ ſunt Heſperides. Earum nomina ſunt Aegle, Heretuſa, Heſperetuſa. Poetæ fabulantur hortum eis fuiſſe auriferis arboribus conſitum, cui cuſtodem adhibuerint Draconem peruigilem, quo tamen vel ſopito, vel occiſo Hercules aurea poma ſuſtulerit. Vnde Pontanus Heſperides vocat pomicolas. Seneca in Aga. Arborq́ꝫ pomis fertilis aureis Extimuit manus. Lucre. lib. 5. Aureaq́ꝫ Heſperidum ſeruans fulgentia mala aſper acerba tuens immani corpore ſerpens.

¶Pleyades.

Electra	Sterope	Taygeta	Merope
Maia	Celeno	Alcyone	

PLeyades filiæ fuerunt Atlantis ex Pleyone, à qua traxerunt nomẽ. De his Ouidius. Pleyades incipiũt humeros referare paternos, Quæ ſeptem dici, ſex tamen eſſe ſolent. Seu quòd in amplexum ſex hinc venere deorum, Nam Steropem Marti concubuiſſe ferũt. Neptuno Alcyonem, & te formoſa Celeno, Maiam, & Electram, Taygetamq́ Ioui Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit, Pœnitet, & facti ſola pudore latet. Hoc autem ait Ouidius. Nam vt mathematici volunt, vna eſt earum obſcura, quæ nunquam apparet, vt cæteræ. Re vera Pleyades ſtellæ ſunt in genu tauri, quæ circa æquinoctium vernum oriuntur. Vnde latini eas vergilias vocant. Sunt autem pluuioſæ & moleſtæ nautis. Lucanus lib. 8. Et imbrifera ſiccas cum Pleyade Thebas. Statius libro. 4. Quum taurum aut Pleyadas hauſit aquoſas. Claudianus. Madidaq́ cadente Pleyade, Getulas intrabit Cyrtibus vndas. Dicuntur etiam Atlantides. Seneca in Hercule furente. Illinc timendum ratibus ac ponto gregem, Paſſim vagantes exerunt Atlantides.

¶Hyades.

Eudora	Croni	Thyene
Ambroſia	Phito	
Pyridile	Polixo	

HYades filiæ fuerunt Atlantis ex Aethra, quæ nomẽ traxerunt ab Hyante fratre, quem à leena interfectum quum aſſiduis deflerent lachrymis, deorum commiſeratione relatæ ſunt in ſtellas pluuioſas, vel quòd Hyas græcè pluuiam ſignificet latine. Locatæ ſunt autem in tauri fronte. Ouidi. Ora micant tauri ſeptem radiantia flammis, Nauita quas Hyadas Graius ab vrbe vocat. Pars Bacchum nutriſſe putat, pars credidit eſſe Tethyos has neptes Oceaniq́ſenis. Alio nomine vocantur Suculæ. Plynius libro. 2. Qualiter in Siculis ſentimus accidere, quas græci ob id pluuio nomine Hyadas appellant. Earum ortus pluuiam protendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humeſcãt hedi, nymboſaq́ taurum Ducat Hyas, totusq́ fre-

tis deſcendat Orion.Statius lib.1.Syl.Non tantis Hyas in ſerena nymphis Terras obruit,aut ſoluta Plyas. Alia earũ nomina ponuntur à Cælio ex Heſiodi teſtimonio.Phæſyle,Coronis,Cleia,Phęa,Eudora.

℄Partes anni.4.

Ver Aeſtas Autumnus Hyems

MEnſes Veris ſunt Martius, Aprilis, Maius. Aeſtatis,Iunius,Iulius,Auguſtus.Autumni, September, October,Nouember.Hyemis, December, Ianuarius,Februarius.Auſonius.Aeternos menſes, & tempora quatuor anni.

Quatuor iſta tibi ſubiecta monoſticha dicent,
Martius,Aprilis,Maius,ſunt tempora Veris,
Iulius,Auguſtus,necnon & Iunius æſtas,
Septembri,Octobri autumnus,totoq́ nouembri,
Brumales Ianus,Februarius,atq́ December.

℄Pythagoras comparabat verno tempori pueros, æſtati adoleſcẽtes,Autumno iuuenes,Hyemi ſenes.Idẽ ait Oui. li.15.Quid non in ſpecies ſecedere quatuor annum aſpicis ætatis peragentem imitamina noſtræ?Nam tener,& lactẽs, puerîq́ ſimillimus ęuo vere nouo eſt tũc herba nitẽs.Idẽ. Tranſit in æſtatem poſt ver robuſtior annus.Fitq́ valẽs iuuenis,neq́ enim robuſtior ætas vlla nec vberior, nec quæ magis ardeat,vlla eſt.Excipit autumnus poſito feruore iuuentę,Maturus,mitiſq́,inter iuuenemq́ ſenemq́ Tẽperie medius,ſparſus quoq́ tẽpora canis,Inde ſenilis hyems tremulo venit horrida paſſu,aut ſpoliata ſuos, aut quos habet,alba capillos.Ver botros emittit,hyemis rigorẽ mitigat,ſpoliatas arbores induit,terrę ſuũ reſtituit virorẽ,hortis ſuos flores & violas.Hinc vtile ſyluis odoriferũ, & purpureũ vocatur à Virgilio,à Statio pecoroſum, Iucundũ à Catullo,à Ruffo feſto Floricomũ, ab Auſonio & Seneca floriferũ,& nidificum,geniale à Mantuano dicitur. Aeſtas enatas iam fruges,& lactẽtes culmos calore ſuo cõcoquit & maturat.Autũnus maturos fructus colligit. Morbis eſt obnoxius propter corruptiones & putrefactiones, quas

ex humido & calido generari dicunt Phyſici. A fructibus vocatur vuifer, pomifer, frugifer. Quatuor anni tempora egregie deſcribit Virgilius in opuſculis.

¶ Menſes anni.

Ianuarius	Maius	September
Februarius	Iunius	October
Martius	Iulius	Nouember
Aprilis	Auguſtus	December

Romulus ab vrbis origine decē tantū menſes conſtituit, ꝙ decimeſtre tēpus ſufficeret ad mulieris partum. Primumq́; fecit Martiū à nomine Martis, qui deus eſt & autor Romanorū. Numa Pōpilius duos adiecit Ianuariū & Februarium. Ianuarius dicitur à Iano Februarius a februis.i. purgatoriis quibuſdā ſacrificiis. Nā februare purgare eſt, & febrū ſabini purgamentū vocant. Eo aūt menſe conſueuerant Romani per dies duodecim vrbē & agros cū ſupplicatiōibus luſtrare. Quod genus ſacrificii dicebat Amburbiū, Ambaruale. Febrū & Luſtrale. Martius à marte vrbis autore. Aprilis ab aperiēdo vt opinatur Varro, ꝙ tunc clauſtra naſcendi aperiat natura. Vel ab aphrodite Venere, vt vult Cenſorinus, ꝙ Romani ſuam à Venere traxerint originē. Maius a maioribus ſenibus. Iunius à iuuenibus, vel à Iunone, cui eo menſe maximi honores exhibebātur. Iulius prius dicebatur Quintilis, ꝙ eſſet quintus in ordine, vt Auguſtus Sextilis, quum decem tantū haberentur menſes. Tandem tamē mutato nomine dicti ſunt Iulius, & Auguſtus in honorem primorum imperatorum. September, October, Nouēber & December nomina ſua traxerunt ab ordine, quem prius habebant, quum decimeſtris eſſet annus. De quibuſdam Ouid. lib. 1. Faſto.

Martis erat primus menſis, Venerisq́; ſecundus,
 Hæc generis princeps, ipſius ille pater.
Tertius à ſenibus, iuuenum de nomine quartus,
 Quę ſequitur, numero turba notata fuit.
At numa nec Ianum, nec auitas præterit vmbras,
 Menſibus antiquis præpoſuitq́; duos.

¶ Ianuarius erat in tutela Iani & Iunouis. Februarius Ne-
ptuni, Martius mineruæ, Aprilis Veneris, Maius Apolli-
nis, Iunius Mercurii, Iulius Iouis, Auguſtus Cereris, Se-
ptember Vulcani, October Martis, Nouēber Dianæ, De-
cember Veſtæ, Luna ſingulos ſuos menſes conficit diebus
vnde triginta circiter & dimidiato. Hinc Lunigenæ men-
ſes vocantur à mantuano in ſomnio Romano, vbi ait, Ex
horis nox atque dies, ex nocte dieq; Lunigenæ ſurgunt
menſes, ex menſibus anni. Menſium alii ſunt maiores, mi-
nores alii. Aprilis, Iunius, September Nouember ſinguli
habent dies. 30. Reliqui. 31. præter Februarium, qui ſolum
habet. 28. A menſis fit adiectiuum menſtruus, vt men-
ſtrua Luna.

¶ Mutati in varias formas ſecundum metamor-
phoſim poētarum.

Achelous in anguem & taurum. Acis in flumen,
Actæon filius autonoēs in ceruum, Aegeria in fon
tem, ægle ſoror Phaētontis in populum arborem,
æſacus in mergum, Aeſculapius in Draconem, aglauros
Cecropis filia in lapidem, alcyone in auem, Alcithoē in
veſpertilionem, anaxerete in lapidem, antigone in Cico-
niam, Apollo in paſtorem, Coruum, accipitrem, Leonem,
Appulus paſtor in Oleaſtrum, arachne in araneam, Ardea
in oppidum, Aſcalaphus in bubonem, atalanta in leenam,
Atlas in montē, Atys in pinum, Bacchus in caprum, vuam,
Ceruum. Battus in ſaxū, Baucis in arborē, Biblis in fontē,
Bura vrbs in ſcopulū, Cadmus in angē, Ceneus in auē, Ca
liſto in vrſam, Celmus in adamantē, Cercops in ſimiā, Cly
tie nympha in heliotropium, Coronis in cornicē, Crocus
& Smilax in flores, Cycnus in auē, Cypariſſus ī cupreſſum,
Dædalion in accipitrē, Daphne in laurū, Daphnis in lapi-
dem, Dercetis in piſcem, Diana in felē, Dryope in Loton,
Echo in vocē, Ephyre in ſerpentē, Euphorbus in Pythago
ram, Galanthis in muſtellā, Harmonia vxor Cadmi in dra-
conē, Hecuba in canē, Heliades ſeu phaētōtiades in popu-
los Hippomenes in leonem, Hyacinthus in florē, Io in iu-

uencam, Iphis puella in puerum, Iphigenia in ceruam, Iuno in anum, Iupiter in taurum, aurum, arietem, aquilam, Cycnum, ſatyrum, Amphitrionem, ignem, paſtorem, ſerpentem. Leucothoë in virgam thureã, Lycaon in lupum, Lycas in ſcopulum, Lyncus in Lyncem, Mæra in canem, Marſyas tibicen in fluuium, Mente Nympha in mentam, Mercurius in Ibin, Myrrha in arborem, Nays nympha in piſcem, Narciſſus in florem, Neptunus in iuuencum, Enipeum fluuium, arietem, Delphinum, Niobe in marmor, Niſus in auem, Nyctimene in noctuam, Ocyroë in equam Olenus in lapidem, Periphas in auem, Perimele in inſulã, Philomela ſoror Prognes in luſciniam, Progne in hirundinem, Prœtus in ſaxum, Saturnus in equum, Scylla in ſcopulum. Stelles puer in Stellionem, Talus puer in perdicẽ, Tereus in Vpupam, Tyreſias in fœminam, Venus in piſcẽ. Vertumnus in anum, Vlyſſis ſocii in porcos. Cauſas harum tranſmutationum vide apud Ouidium in Metamorphoſi, & alios mythologos.

ℭ Nymphæ diuerſæ.

AEgeria vxor Numæ, quæ colebatur in Aricino lacu. Ouidius. Aegeria eſt quæ prębet aquas dea grata camœnis, Illa Numæ coniux, conſiliumq; fuit: Aegle filia Solis & Neerę. Virg. Timidiſq; ſupuenit Aegle, Aegle Nayadum pulcherrima. Agaue nympha à nimio ſplendore. Clotho & Galathea Virgi. lib. 9. Aenei. Quales Nereia Clotho & Galathea ſecãt ſpumantem pectore pontum. Idem in Buco. Huc ades ò Galathea, quis eſt nam ludus in vndis. Cymodocea vna fuit earum nympharum, in quas mutatæ ſunt naues Aeneæ. Virgi. lib. 10. Aeneid. Quarum quæ fandi doctiſſima Cymodocea Pone ſequẽs dextra puppim tenet. Cerceis nympha à texendo. Deiopeia. Virgi. li. 1. Aenei. Sunt mihi bis ſeptẽ pręſtãti corpore nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiam Connubio iungam ſtabili, propriamq; dicabo. Dynamene etiã nomen eſt nymphę. Dione Oceani & Thetyos filia, Veneris mater. Electra Oceani filia & vxor Atlantis, quæ filiam

habuit eiuſdem nominis,matrē Dardani.Erate Oceani fi/lia. Eudora itidem.Eurybia, quæ ſtellas & luciferum ge/nuit.Eurymone mater Leucothoes. Halia nympha mari/na,vt Heliocopís,& Iantha Oceani filiæ.Item Ianira, Iæ/ra,Lara quæ Iouis furta cum Iuturna patefecit Iunoni,Le gæa à ſuauitate cantus, Meneſtho, Marica Latini mater, quæ templum habuit in Minturnenſium litore. Horatius Et innantem maricæ litoribus tenuiſſe Lyrim. Lucanus lib. 2.Et vmbroſæ Lyris per regna Maricæ. Mintha Plutonis pellex,quam Proſerpina mutauit in mentam.Panope,Sa/garytis cū qua ſe miſcuit Atys phrygius.Syrinx nympha Arcadię,quę nympharum precibus mutata eſt in paluſtres calamos,quū acrius eam inſequeretur Pan ruſticorū deus. Martialis lib.9.Sæpe ſub hac latuit ruſtica fronde Dryas, Dumq́ fugit ſolos nocturnum Pana per agros,Terruit & tacitam fiſtula ſera domum.Teleſto.Thyella,Thyca,Tor/rebia,ex qua Iupiter ſuſcepit Carium Lydiæ modulatio/nis inuentorem,Xantha,Xantho Virgiliana,Zeuxo,Ama thyea,Amphinome,Amphitoe,Amphiro,Calianaſſa,Ga/lianira, Creſeis Plexaura, De nymphis filiabus Doridis Propertius libro primo.At vos æquoreæ formoſa Doride natæ.Candida felici ſoluite vela choro. Niſæe & Cymo/thoē nomina ſunt nympharum apud eundem li.2.vbi ait. Et tibi ob inuidiam Nereides increpitarent,Cādida Niſęe, cærula Cymothoē.Virgilius lib.4.Georgi.enumerat quaſ dam his verbis,Drymoq́, Xanthoq́,Ligeaq́, Phillodo/ceq́,Niſoq́,Spioq́,Thaliaq́, Cymodoceq́, Cydippeq́, & flaua Lycorias,altera virgo Clioq́,& Beroē ſoror Ocea nitides ambę,Atq́ Ephyre,atq́ Opis,atq́ aſia Deiopeia, Et tandē poſitis velox Arethuſa ſagittis,Inter aquas Cly/mene curam narrabat inanem Vulcani.Idem li.6.Aeneid. Læua tenent Thetis,& Melyte,Panopæaq́ virgo,Niſęq́, Spioq́,Thaliaq́,Cymodoceq́. Pholoē nomen eſt nym/phę apud Statium lib.2.Sy. Pontanus lib.2.de Stellis qua dam alias ponit his verbis.

Mox cærula Tyro,

Flauaq; Laodice, Panopeæq;, Cymothoeq;,
Et Tyſbe, & niueo conſpecta peloris amictu,
Puniceoq; ſinu Xantho, exertiſq; papillis
Niſæe, longaq; coma ſpectabilis arte,
Atteq;, opisq;, Orithyiaq;, Theſpioq;,
Et niues galathea genis, Arethuſa lacertis,
Idem. At blanda Hyale non lumina torquet à puero. Reperiuntur & aliarum nomina, vt Eurynome, Peiſa, Plyone, Clymene, Melantho, Idothea, Coruſice, Glaucis, Liminoria, Amphitoë, Doto, Proto, Pheruſa, Doxa, Nimertis, Dianaſſa Amathia, Leontadome, Nenopene, Thero, Lycaſte, Agaperte. Porrò nymphæ maris vocantur Nereides, & Oceanitides, Fluuiorum Nayades, Fontium Napeæ, Nemorum Dryades, Arborum Amadryades, Montium Oreades, Pratorum Hymnides. Politianus in Ruſtico. Vda choros agitat Nays, decurrit Oreas Monte ſuo linquunt faciles iuga celſa Napeæ, Nec latitat ſub fronde Dryas.

¶ Fęces & excrementa diuerſarum rerum.

Magmata	Analecta	Graſum
Amurca	Furfur	Sciri
Apluda	Flaces	Schidia
Scoria	Floces	Tartarum
Helcyſma	Metys	Muccus
Præſegmina	Spatyle	
Reſegmina	Bolitus	

VNguenti fæces dicuntur magmata autore Ply. lib. 13. capi. 2. Amurca fæx eſt olei. Idem Plynius libro 15. cap. 3. Oliuæ conſtant nucleo, oleo, carne, amurca. Sanies, eſt hæc eius amara. Columella. Palladia ſine fruge ſalis conſpergere amurca. Idem. Nam eſt inimiciſſima oleo amurca, quæ ſi remanſit in bacca, ſaporem olei corrumpit. Apluda vocatur purgamentum Milii, panici, & ſiſamæ. Plynius libro. 18. Naturalis Hiſto. Capite decimo. Milii & panici, & ſiſamæ, Apludam vocant purgamenta. Spurcitia in omni metallo vocatur Scoria, inquit idem

ſdem lib. 23. Cap. 4. Item libro. 24. Cap. 11. Et ſcoria æris (inquit) ſimili modo lauatur, minor effectu quam æs ipſum. Scoriam in argento græci vocant Helcyſma, cuius vis eſt aſtringere & refrigerare corpora Acus aceris purgamentū frumenti. Col. lib. 8. Nam ſuburbanis lactens porcus acere nutricandus eſt, Præſegmina, & reſegmina quæ ex vnguibus amputantur, à præſecando & reſecando. Plynius. Omnia perſecuti ſumus, uſq; ad reſegmina vnguium. Analecta ciborum ſunt purgamenta, quæ ſcoparii pauimentū verentes colligunt, vel pro ipſis inſtrumentis ad colligendas cœnarum reliquias ex pauimentis. Nam vt ſcribit Plynius, purgamenta cænæ euerri ſolent in pauimento veluti relicta. Martialis libro ſeptimo, Colligere longa turpe nec pudet dextra analecta, & quicquid canes reliquerunt. Idē in Diſtichis. Ocia ſed ſcopis nunc analecta dabunt Furfur farinæ purgamentum, hinc panes furfurei. Varro libro ſecundo de re Ruſt. Commode paſcuntur farre, & furfuribus hordeaceis, Idem ſemeſtribus vitulis obiiciunt furfures triticeos, & farinam hordeaceam & teneram herbam. Collumella libro decimotertio Furfures hordeaceos adíciunt, & vuas ita ſuperponunt, vt altera alteram non comprima.. Flaces purgamenta ſunt oliuarum. Plynius. In amurca & flacibus hæ ſunt carnes, & illæ feces. Floces purgamenta vini et vuarum. Cæcilius. Aedepol ego neq; florem, neq; floces volo mihi, vinum volo. Romæ uetus quidam homo & celebratus in cauſis (inquit Gellius) qum apud præfectum vrbis verba facere, & dicere vellet, quendam inopi miſeroq; victu viuere, & furfureum panem eſitare, hic inquit, eques Romanus apludam edit, & floces bibit. Metys purgamentum eſt ceræ, quo partem aluci priorem apes illinūt. Hominis retrimenta Cælius vocat ſpatylen, nos merdam, ſed alíarum etiam rerum. Horatius. Merdis caput in quiner albis Coruorum. Boliton vocant ſtercus bubulum. Hinc adagium. Boliti pœnam luere, id eſt puniri pro minimo delicto. Solon enim ſuis legibus eos puniri iuſſit, qui ſtercus bubulum furto ſuſtiliſſent. Aſini retrimenta Cælius

nit dici Onida & Onthon. Suis ipeleuthrũ, Ouiũ Oiptotõ, Caprarum ſpyrada, & ſpirathiam, Murium Myſceledra.

ℭ Graſum ſignificat lanarum ſordes in ouibus. Sciri dicuntur ſordes & ſpurcitiæ caſei. Item fragmenta, quę ex operibus deiiciunt marmorarii, aſſulas vitruuius vocat. Schidia fragmenta lignorum, quæ reiiciuntur ab abietariis. Tartarum fæx vini Muccus narium ſordes. Catullus. Muccus & mala pituita naſi.

ℭ Harpyæ.

Aello Ocypete Celeno Thyella

Harpyas ſeruius ait fuiſſe Neptuni & terræ filias, volatiles, vultu virgineo, vncis manibus De his Virgi. libro tertio Aen. Strophades Graio ſtant nomine dictę Inſulæ Ionio in magno, quas dira Celeno Harpyæq; colunt aliæ, phineia poſtquam Clauſa domus, menſaſq; metu liquere priores. Triſtius haud illis monſtrum, nec ſæuior vlla peſtis & ira deum ſtygiis ſeſe extulit antris. Virginei volucrum vultus, fœdiſſima ventris proluuies, vncæq; manus & pallida ſemper Ora fame. Eis autem inditum eſt nomen à rapina, quæ græce Harpya dicitur. Hinc harpax rapinator. Harpagare rapere, harpefax harpedophorus falcifer. Poëtæ aiunt eas à diis immiſſas fuiſſe ad polluendas dapes Phinei regis arcadiæ, quòd is filios interfeciſſet, fugatas demum à Zeto & calai argonautis & filiis Boreæ, Heſiodus ait eas fuiſſe Iris ſorores ex Thaumante genitas. Val. Flac. libro quarto Argon. eas vocat Typhonides id eſt filias Plutonis, qui dicitur Thyphon. Sic autem ait de Phineo loquens. Inſuper hunc Typhonides Harpyiæ ira tonantis Depopulant, ipſoſq; dapes prædantur ab ore. Talia prodigia, & tales pro crimine pœnas Perpetitur. Aëllo ex ethymologia græca dicitur, quaſi alienum tollens, Ocypete citius auferens, Celeno nigrorẽ ſignificat Quartam Homerus addidit Thyella. Morabantur autem in ſtymphali arcadie lacu vnde Arcadicæ & ſtymphalides vocantur. Lucanus libro quinto vnguibus arcadicæ volucres ſtymphalla colentes. Virgilius in opuſculis, Stymphalidas pepulit vo-

lucres diſcrimine quinto. Idem. Deſicit horriſono quinto
ſtymphallidas arcu. Vocantur etiã phinçę à phineo rege ſe
neca in Thy. Phinæis auibus pręda fugatior. Sidonius Har
pyas poſuit pro cruentis raptoribus, qui lucro immoriun/
tur, vbi ait. In foro ſcythę, in cubiculo viperę, in exactioni
bus Harpyiæ, in collocutionibus ſtatuę.

¶ Domitores monſtrorum & Beluarum.

MEduſa phorci fuit filia, quam Neptunus ſtuprauit
in templo palladis. Vnde irata pallas eiuſdem ca/
pillos mutauit in colubros, fecitq; vt omnes in ſco
pulos verterentur qui eam proſpicerent. Hanc autem trun
cauit perſeus Iouis filius ex Danaë. Propertius libro ter/
tio Sectaq; perſea phorcidos ora manu. Ouidius libro quar
to Meta. Gorgonis anguicomæ perſeus ſuperator, & aliis
Aethereas auſus iactatis ire per auras. Pontanus libro quar
to de ſtellis. Aegidaq; obiiciens, caput anguineoſq; medu
ſę pretendit crines. ſparſit coma terra venenum. Per fauces
tumuere fere tum guttura. Syllius libro tertio Fama refert
(cęſæ rapuit quum Gorgonis ora Perſeus) in Lybia dirum
fluxiſſe cruorẽ, Inde Meduſeis terrã exũdaſſe Chelydris.

¶ Appollo Pythonem ſerpentẽ, à cuius nomine Pythius
vocatus eſt. Ouidius libro primo Meta. Hunc deus arcite/
nens, & nunquam talibus armis ante, niſi in damis, capre/
iſq; fugacibus vſus, Mille grauem telis, exhauſta pene pha/
retra. Perdidit effuſo per vulnera nigra veneno. Proper/
tius libr 4. Aut qualis flexos ſoluit Pythona per orbes ſer/
pentem imbelles quẽ timuere lyræ. Claudianus, Phœbęo
domitus Python quum decidit arcu. Statius lib. 1. Theb.
Terrigenam pythona deus ſeptem orbibus atris Ample/
xum Delphos, ſquamiſq; annoſa terentem Robora Caſta/
liis dum fontibus ore triſulco Fuſus hiat, nigro ſitiens ali/
menta veneno, perculit aſſumptis numeroſa in vulnera te
lis, Spicula dixerit mellius Pythone ſuper ſtans Pęan, quũ
vacua turbatus pene pharetra Figeret innumeris numero/
ſa volumina telis.

¶ Bellorophon filius Glauci regis Corinthiorũ falſo accu

ſatus ſtupri à ſtenobæa procti argiuorum regis vxore,ex-
poſitus eſt chimeræ triformi,quam tamen domuit.Ouidi-
us libro ſecundo de Triſt.Nam quid de tetrico referam do-
mitore Chimeræ,Quem lœtho ſallax hoſpita pene dedit
Mãtuanus. Alcides Lapythas,Indos deuicit Iacchus iſth-
miacos iuueni præda chimera fuit.Theſeus interfecit mi-
notaurum in cretæ labyrintho. Ouidius in Epiſt.Ariadnes
Nec tua mactaſſet nodoſo ſtipite Theſeu ardua parte virũ
dextera,parte bouem.alcon ſagittarius cretenſis ſerpẽtem
confodit illeſo filio ſuo,quem ille iã habebat in faucibus.
vide in capite de ſagittariis.Attilius Regulus apud Braga-
dam fluuium ſerpentem.120.pedũ longitudine baliſtis tor
mentisq; expugnauit.Autor Plynius li.8.cap.14 Georgius
Capadox tribunus militum ſub diocletiano maximum ſer
pentem in afrcia peremit liberata puella,quæ eidem deuo
ta fuerat in prædam.Pallas alcidam beluam flammas ore
vomentem interfecit.Cadmus quoq; Agenoris filius aliũ
ſerpentem,cuius dentes quum ſeuiſſet,nati ſunt protinus
armati homines qui mutuis vulneribus ſe confoderunt,vt
fabulantur poetæ.Corœbus monſtrum toti Peloponeſo
formidoloſum occidit.Ouidius in ibin.inq; tuos ea peſtis
eat quã dextra Corœbi vicit opẽ miſeris Argolicisq; tulit.
Lyſimachus Alexandri miles leonem,vtiã diximus.Her-
cules hydram leonem,aprum.Ceruam aeripedẽ,Draconẽ
Heſperidum,antheum,taurum flãmiferum, cæteraſq; bel-
uas,dè quibus prius meminimus.pręcipua autem monſtra
(quorũ frequens eſt mentio apud poëtas)ſunt Minotau
rus biformis. Geryon tricorpor,Sphinx. Chimera.cacus.
Maris theſſal⁹ antica corporis parte homo poſtica equus.

¶Liberatores quorundam hominum à periculis.

PErſeus liberauit andromedam filiam cephei & caſ-
ſiopes ceto marino mõſtro expoſitam.ad cuius ſub
ſidiũ conuolauit inſidens pęgaſo equo alato.Ouid.
libro quarto Meta. Auxiliumq; domus, ſeruatoremq; fa-
tentur caſſiope cepheuſq; pater. Mãtuanus de fortuna gõ
zagę,Monſtris obiecta marinis Andromede,quum nec pe

lagus,nec terra ſalutem Mitteret,auxilium veniſſe per aë/ra fertur. Sroza pater. Perſea quid memorem, dubiæ qui præmia pugnæ andromedam ſubito ſaucius igne tullit. L. Lucullus aduerſus Mithridatem miſſus Cottam Chalcedone obſſeſum liberauit. Lucilius miles quum videret inclinatam Bruti aciem apud Philippos, obtulit ſe periculo & inimicorum manibus, vt ipſi Bruto faceret tempus ad fugam. Q. Minutius conſul à ſabinis & volſcis in algido obſeſſus, ſubſidio. Q. Cincinnati dictatoris liberatus eſt. Quũ ob perfidiam Laomedontis qui neptuno & apollini muro rum Troiæ conditoribus pactam denegauerat mercedem peſtis vrbem ipſam popularetur & vbiq; ſerperet, ad pacanda numina Heſione monſtro marino deſtinata eſt. Ab hercule tamen liberata. Calphurnius Craſſus captus à Maſilinis, quum ſaturno duceretur immolãdus, Balſacia puella patris à ſe proditi eum victorem fecit, eóq; modo exemit à periculo. Diomedem Troia diruta ventis in lybiam pulſum, qum Lycus rex immolare uellet, Calluce puella patrem lycum prodidit, vt Diomedem (cuius forma conflagrabat) eximeret à morte. Vtriuſq; exempli Autor eſt Plutharcus.

Elementa. 4.

IGni, Aër, aqua, Terra. Summum eſt ignis, vnde ſtellarum collucentium apparent oculi. Proximum aër ſeu ſpiritus, qui vitalis eſt & per cuncta rerum meabilis & vnicuiq; rei conſertus. Eius vi ſupenſa cum quarto elemento terra libratur in medio ſpacii. Ouidius libro. 1. Faſt. de chao loquens. Lucidus hic aër, & quæ tria corpora reſtant, Ignis, aqua, & tellus vnus aceruus erant. Idem libro. 15. Meta. Quatuor æternus genitalia corpora mundus Continet, ex illis duo ſunt oñerosa, ſuóq; pondere in inferius tellus atq; vnda feruntur. Et totidem grauitate carent, nulloq; premente alta petunt aër, atq; aëre purior ignis. Verbis multò pluribus eorum poteſtatem deſcribit & naturam vide locum,

¶ Adulatores, Scurræ, & paraſyti.

1	Zopyrus	7	Cypriæ mulieres		Patroclides
2	Ariſtippus	8	Dromeas		Demagoras
3	Curio	9	Decius laberius		Euagoras
4	Lelius	10	Timagoras	15	Burra
5	Hages	11	Cliſophus	16	Sarmentus
	Cleo	12	Miceſias		Alpicius galba
6	Philoxenus	13	Chariſophus	17	Tectius
	Apollophanes	14	Andromachus	18	Rhyntum

1 DArii Babylonem obſidione prementis fauorem & gratiam aucupari volens Zopyrus perſa, faciem & nares inhoneſto vulnere ſibi deformauit, vt Babyloniis (ad quos ſe receperat) fidem faceret & mentiretur ſe perpetuum Dario inimicum fore, à quo tam turpiter mutilatus eſſet. Quibus verbis moti Babylonii eum in ſuam vrbem admiſerunt, quam paulo poſt prodidit ſuo regi. Hinc adagium Zopyri talentum, de his qui plurimum ſibi nocent, vt aliis afferant emolumentum.

2 ¶ Ariſtippus Cyrenæus ſocratis auditor meruit nomen regii canis & aulici, quod adularetur Dionyſio, & ſequeretur quaquauerſum iret ille, ſaginandi ventris cauſa. Vnde Horatius. Si pranderet olus patienter, regibus vti Nollet Ariſtippus.

3 ¶ Venienti ab expeditione Galliarum Cæſari, & in Pompeium copias parenti, Curio obuiam approperauit multis blanditiis eundem confricans. Ait enim ſe inuito ſenatu Cæſaris partes fouiſſe, tantiſper dum coactæ bello ſiluiſſent leges. Præualente demum pompeio ſe expulſum Roma, velut exulem. ſed tamen exilium non grauatè perpeti, propter imperatorem. Vnde ſic apud Lucanum inducitur lib. 1. Dum voce tue potuere iuuari Cæſar ait partes, quamuis nolente ſenatu Traximus imperium, tunc quum mihi roſtra tenere Ius erat, & dubios in te transferre quirites. At poſtquam bello leges ſiluere coactæ, Pellimur è patriis laribus, patimurq; volentes Exilium, tua nos faciat victoria ciues. Vide alia eius verba plena aſſentationis.

4 ℂ Audita Curionis oratione Lęlius primipilus ſtatim Cæ ſari ad quæcunq; diſcrimina ſeſe obtulit, teſtatus nullum eſſe flagitium, quod non committeret lubens, ſi imperator iuberet. Hæc eius verba ponit idem Lucanus. Iuſſa ſequi tã velle mihi, quam poſſe neceſſe eſt. Nec ciuis meus eſt in quem tua claſſica Cæſar audiero. Per ſigna decem felicia caſtris, perq; tuos iuro quocunq; ex hoſte triumphos, pe/ ctore ſi fratris gladium, iuguloq; parentis Condere me iu/ beas, plenæq; in uiſcera partu Coniugis, inuita peragam ta men omnia dextra. Si ſpoliare deos ignemq; immittere tẽ/ plis, Numina miſcebit caſtrenſis flamma monetę. Signa ſu per Truſci ſi ponere Tybridis vndas, Heſperios audax ve/ niam metator in agros. Quæ verba quantum adulationis præ ſe ferant, appareat cęco.

5 ℂ Quum Alexander Iouis filiũ appellari ſe voluit, & mo/ re perſarum, proſtratis humi corporibus à Macedonibus ſa lutari, talia concupiſcenti protinus acceſſerunt Hages ar/ giuus peſſimus carminum autor poſt Cherilum, & Cleo ſiculus, quos maximorum exercituum principatibus ante ferebat. Hi quum intelligerent nutum domini, & quid cre paret pollice, cœperunt protinus plenis eum buccis immo dice prædicare, & iam tum ante mortem deum facere, Adi ecerunt inſuper Herculem, Bacchum, pollucem cum Caſto re nouo numini ceſſuros. Horum fumis permotus Alexan/ der, conuiuiũ omni opulentia exornauit, cui non Macedo nes tantũ ſed & principes Græci interfuerunt. Quũ autem omnes vna cũ rege diſcubuiſſent, Cleo inſtitutũ & præme ditatum ſermonẽ cum admiratione laudũ eius exorſus eſt, Enarratiſq; meritis quibus eũ noua Apotheoſi dignũ pre/ dicabat iam vnũquemq; cœpit hortari, vt regẽ inter deos colorent. Quod ne quis recuſaret, obtulit ſe primũ, qui p/ ſtrato humi corpore regem adoraret. Autor Curtius.

6 ℂ Philoxenus fuit paraſytus quiſpiam qui cœna quadam vbi atriorem panem vidiſſet apponi, ne multum inquit at/ tuleris, ne tenebras nobis inducas.

ℂ Appollophanes Antigoni fuit adulator.

7 ¶Cypriæ mulieres tranſlatæ in ſyriam, currum incenſuris rogum vxoribus humeros ſubincuruabant, vt eis ſuppedaneı loco gradum ſtruerent, & ſcalarem præberent vſum.

8 ¶Dromeas fuit paraſytus, à quo quum quæſiſſet neſcio quis in urbe, an apud Chalcidem lautius pararetur conuiuium, reſpondit iocundius ſibi videri Chalcidienſis cœnę procœmium, oſtreorum numero & varietate.

9 ¶Decius Laberius actor mimorũ inuitatus à Cæſare vt in ſcænam prodiret, reſpondit ſe neceſſario coactum nihil tãto viro denegare poſſe, cui & ipſi dii omnia tribuiſſent.

10 ¶Tymagoras Atheniẽſis dariũ regẽ Perſarũ (ad quẽ legatus miſſus fuerat) adulãdo more perſarũ adorauit. Qđ vbi reſciuerũt Atheniẽſes, eundẽ ſupplicio capitis puniuerũt.

11 ¶Cliſophus philippi Macedonis paraſytus, claudum ſe fingebat, quòd philippus fractum crus haberet. Os & oculos eodem modo & iiſdem geſtibus contorquebat, quibus dominus.

12 ¶Niceſias quum videret Alexandrum magnum petitum à muſcis, quanto inquit hæ cæteris pręſtant, quæ ſanguinẽ tuum deguſtant imperator. Idem quum vlneratum eum conſpiceret, illud Homericum ſtatim protulit. Qualis diuorum percurit corpora ſanguis.

13 ¶Cariſophus videns Dyoniſium (cuius erat paraſytus) ſeparatim cum amicis ridentem, procul quoq; ridebat. Interrogatus autem ab ipſo Dionyſio, quid rideret, quod inquit ea putem digna riſu, quę dicitis.

14 ¶Andromachus Carrenus fuit adulator Craſſi, quem tamen parthis prodidit. Patroclides aſſentator fuit Philippi: Demagoram Athenienſes decem talentis mulctauerunt, quod alexandrum deum appellaſſet. Euagoram vero interfecerunt, quod eundem adoraſſet. Quum quidam cliẽs Cælio oratori omnia concederet, longa aſſentatione faſtiditus Cælius, dic inquit contrà, vt duo videamur.

15 ¶Burra fuit quidam ſcurra natione Hiſpanus, quem figiſmundus imperator in conuiuio argento onerauit, adeo vt ſub pondere iam fatiſceret.

16 ¶ Sarmentus fuit Romanus eques ſcurrilitate notiſſimus ſub Auguſto Cæſare.

¶ Fuit & Apicius Galba nobilis ſcurra ſub Tyberio Cæſare. De vtroq; Iuue. Saty. v. Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas Cæſaris ad menſas, nec vilis Galba tuliſſet. De Sarmento Horatius in Ser. Nunc mihi paucis Sarmenti ſcurræ pugnam Meſſiq; Ciceri Muſa velim memores, & quo patre natus vtriq; contulerit lites meſſi clarum genus Oſci.

17 ¶ Tectius caballus ſcurrilitate claruit apud Romanos. De eo & (quem nunc diximus) Galba, Martia. li. I. Qui Galbam ſalibus tuis, & ipſum Poſſes vincere Tectiũ Caballũ.

18 ¶ Rhynton fuit villiſſimus nugator Tarentinus, de quo Varro & Galba meminerunt. Adulationes verò adeò & repreſſit & neglexit Auguſtus, vt ſe dominum appellari ne à liberis quidem & nepotibus ſuis vel ſerio vel ioco ſuſtinuerit. Atq; huiuſmodi blanditias inter ipſos etiam prohibuit. Cæſar quoque Tyberius adulationes adeò auerſatus eſt, vt neminem ſenatorum aut officii aut negocii cauſa ad lecticam ſuam admiſerit, Conſularem vero ſatisfacientem ſibi ac per genua orare conantem, ita ſubfugerit, vt caderet ſupinus. Idem ſi quid in ſermone vel oratione blandius de ſe quicquã audiſſet, interpellabat & commutabat protinus. Domini appellationem vt maledicum nomen exhorruit. Quendam dicentem ſacras eius occupationes, alium autore eo ſenatum ſe adiiſſe, verbis mutatis iuſſit dicere pro autore ſuaſorem, pro ſacris occupationibus laborioſas. Porro nihil magis principes inflat & infatuat, q̃ adulatio. Hoc perpetuum eſt in aulis malum, per quod veritas infringitur, & vana virtutis induitur opinio. Adulatorũ mores ſeruiles ſunt & humiles, vt dicebat clearchus Solẽſis. Neq; diu placere poſſunt paraſyti, Nã quum eadem mendacia repetunt, deſinunt placere. Anazilas cõparabat eos vermibus, qui triticum nacti non prius deſinunt, quàm vacuum reliquerint. Antiſthenes meretricibus quæ ſuis amatoribus bona omnia præter mentem & pu

dorem exoptāt. Euripides dicere ſolebat, amicos minime blandos poſſide, Qui tecum gratię cauſa loquuntur, mali. Chritias. Qui cum amicis inquit, gratię cauſa verſatur, poſtremo aſſentationis voluptatem in odium conuertit. Alii adulatores Polypo piſci cōparant. Nam vt Polypus colorem mutat ad ſpeciē ſubiecti ſoli, Ita & aſſentator ad voluptatem audientiū verba cum geſtu variat. Diogenes dicebat, ſatius eſſe in coruos ꝙ adulatores incidere, corui enim morticina & cadauera conſectantur, hi vero viuos laniant & exſuggunt. Plutarchus monet nihil intentius cauendū, ꝙ adulatores. Eos qui ſubblandiēdo floccos pilosq́ ex veſtibus legunt, Græci crocidas vocant, vt crocidiſmū & carphologiam feſtucarum collectionem. Habuit Dionyſius adulatores, qui expuenti faciem obiiciebant, in quā is conſpueret. Superfluitates oris eiuſdem collambebant. Aſſeuerabantq́ ea videri ſibi mellita quę ille euomuiſſet. Qui cā cibi patitur plagas, Pſomocolaphus dicitur à Græcis.

¶ Homines pingues & macilenti.

LEo Byzantius ſophiſta fuit adeo pingui & obæſo corpore, vt quum ad pacandā factionē Athenis (vbi tum legatus agebat) ſuggeſtum cōſcendiſſet, riſum vnicuiq́ mouerit, At ille quid ridetis inquit Athenieſes, an ꝙ vobis videar pinguis? Scitote vxorem eſſe mihi longè pinguiorem. Tales tamen ac tantos (quum ſumus concordes) breuis admodum lectulus capit, diſcordes ne tota domus quidem. Quibus verbis tēpeſtiue & pro re adductis, populum reſtituit paci. Dionyſius Heracleotes tyrannus fuit adeo ventroſus, & corpulētus, vt noctu dū quieſceret, cogeretur ſuis lateribus hirudines admouere, quę humorem ſuperfluum paulatim exhaurirēt, eoq́ modo aliquid adimerent de craſſitudine. Ludouicus Craſſus Philippi primi filius, & Gallorum rex fuit adeo vaſta corporis mole, vt ex re ſumpſerit cognomentum. Iam diximus imperatorem Maximinum fuiſſe tanta membrorum mole, vt vxoris ſuę dextrocherio vteretur loco anuli. Cōtra vero Chęrephon tragœdiographus (qui res heraclidarum proſecu-

tus eſt)nocturnis lucubrationibus ſeſe adeo extenuauit, vt per iocū noctua diceretur. Hinc etiam natum prouerbiū, Nihil differs à Cherephonte. Quàm tenuis & macer fuerit Philetas Cous, vide in Cap. de miraculis.

Horti celebres & memorabiles.

PHæacum regio(cuius rex fuit Alcinous)hortos habuit tanta pomorum varietate nobiles, vt præmaturis prinus, noua ſtatim renaſcerētur, vt iam diximus in noſtro Cornucopię. Iuue. Illa iubebit Poma dari, quorum ſolo paſcaris odore, Qualia perpetuis Phæacum autumnus habebat. In hortis Heſperidum poetę fabulantur fuiſſe arbores auriferas, quarum cuſtos eſſet inſomnis draco. Epicurus primus omnium hortos Athenis inſtituit, quū antea ruri tantum haberentur non in vrbibus. Hinc Epicurus hortorum magiſter appellatur. Laertius refert Epicuri ſcholam fuiſſe in horto. Iuuenalis. Suſpicit exigui lætum plātaribus horti. Sta. Mallet deſerto ſenior Gargetius horto. Vocatur autē Gargetius Epicurus à natali pago. Propertius libro tertio. Illic vel ſtudiis animum emendare Platonis Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis. Laudantur etiam horti Adonidis, & penſiles qui fuerunt in Aſſyria, ſiue illos fecerit rex Cyrus, ſiue Semiramis. Lucanus hortos habuit cultiſſimos, in quibus ſepultus eſt. Mecœnas quoque hortos habuit Romæ pulcherrimos in Eſquiliis, ad quos propter amenitatem loci plærunque diuertebat Octauius.

Præcones.

ARchias pręco fuit, qui tres Olympiadas vicit, & ſtatuam meruit. Talthybius fuit Agamenonis pręco. Teſtis Herodotus. Aethalis fuit pręco, cui quādoque inter viuos, quandoque inter mortuos eſſe conceſſum eſt.

Somnolenti.

MAximianus, Malchus, Martinianus, Dionyſius, Ioannes, Serapion, Cōſtātinus noīa ſunt eorū, quos eccleſiaſtici ſeptem dormientes appellāt. Dormierunt autem annis. 196. Poetæ fabulantur Endymionem

beneficio lunę(a qua adamabatur)impetraſſe, vt perpe⸗tuum dormiret ſomnum,immortalis & expers ſenii.Hinc adagium natum.Endymionis ſomnū dormire,in homines ſomnolentos & deſides.Cice.li.v.de finibus.Itaq; ne ſi iu⸗cundiſſimis quidē nos ſomnis vſuros putemus,Endymio⸗nis ſomnū nobis nolimus dari.Idem li.1.Quæſt.Tuſ.Endy mion verò(ſi fabulas audire volumus)quādo in Lathmo obdormiuit, qui eſt mons Cariæ,nondum opinor eſt ex⸗perrectus, Poëtæ propterea ſomnum & ſoporem vocant Endymioneum.Auſonius.Qualis per Lathmia ſaxa Endy mioneos ſolita affectare ſopores.Martia.lib.x.Quid tibi dormitor proderit Endymion? Epimenides Gnoſius an⸗nis.57.dormiuiſſe fertur in ſpelunca.Hinc adagium . Vltra Epimenidem dormire.

¶Fullones.

ANaſtaſius Aquileienſis,qui ſub Diocletiano paſſus eſt,artem fullonicā prius exercebat.Fuit & Cleſip⸗pus fullo cuius meminit Ply.lib.34.cap.3.

¶Columne Herculis.

ABy la & Calpe montes ſunt in extremis Iberiæ fini⸗bus,non procul Gadibus & Carteia,quos Herculis columnas vocant.Plynius libro tertio.Proxima au tem faucibus vtrinq; impoſiti montes coërcent clauſtra, Abyla Africæ, Europæ Calpe laborum Herculis metæ. Quam ob cauſam indigenæ columnas eius dei vocāt,cre duntq; perfoſſas excluſa antea admiſiſſe maria & rerum naturæ mutaſſe faciem.Syllius. At laudibus olim Termi⸗nus herculeis Calpe.Idem.Dum fert Herculeis garaman⸗tica ſigna columnis, Auſonius.Cōdiderat iam ſolis equos Tarteſſia Calpe.Politia in Ambra.Et quos herculeę ſum⸗morunt orbe columnæ.

¶Fames memorabiles.

CAmbyſes Ciri filius in æthiopas iugum detrectan⸗tes copias mouit,quibus quum deeſſent cōmeatus & annona,coacti ſunt milites,decimū quęq; ad ci⸗bum ſortiri & occidere,Durauitq; tantiſper illa calamitas,

dum rex ipſe ſibi metuēs receptui cecinerit. Annibale Caſilinū opidum (in quo erant Romani milites) obſidente venisse murem ducentis nūmis, eūq; qui vendiderat, fame periisse, emptorē vixiſſe tradit Ply. lib. 8. cap. 57. Peruſia oppidum eſt Ethruriæ, in quo Antonius obſeſſus ab Auguſto quū extrema fame laboraret, annonę penuria coactus eſt deditionem facere. Hinc fames peruſina proprio vocatur Epitheto. Lucanus. His Cęſar Peruſina fames, Mutinęq; labores accedant fatis. Alexandri exercitus aduerſus Beſſum Bactrianorum ducem tanta fame laborauit, vt ſingulę amphoræ ſucci ex ſiſama, vænirent quadragenis denariis, Singulæ verò mellis amphoræ, denariis. 30, Amphoræ vini totidem. Tritici nihil omnino, aut exiguum admodū reperiebatur. Itaq; frugum penuria milites herbis & piſcibus famē leuabant, His demū alimentis deficientibus iumenta (quibus onera portabant) interfecerunt, & eorum carne traxerunt vitam. autor Curtius. Quodam tempore ſerpentum multitudo apud Laconas emergens, ſequentem portendit famem, quæ tanta extitit, vt Spartani ipſi annonæ raritate, ſerpentes illos in cibum cōmutauerint. Melus oppidum eſt Theſſalię, quod Nicias Athenienſiū dux expugnauit, non tā machinis bellicis, q̄ fame. Hinc fames Melia prouerbio locum fecit. Sagunthus vrbs hiſpanię olim amiciſſima Romanis, longa Pœnorum obſidione eò famis redacta eſt, vt ciues extructo in foro igni ſuas res omnes in eum coniicerent, Seq; ac ſuos poſtremo liberos eodē præcipitarent, ne venirent in manus inimicorum. Hinc Sagūthina fames, dicitur de extrema rerū penuria. Auſonius. Iamiam pereſam iam Saguntina fame Lucanlacum liberet. Hanc autem famem triſte prius portēderat prodigiū. Nam quū ferè enixa mulier eſſet, infans in vterū regreſſus ciuitatis excidium ſignificauit. autor Eutropius. Calagurit vrbs eſt hiſpaniæ, Quintiliani patria, cuius incolæ à Cn. Pompeio obſeſſi, vt fidē Sertorio pręſtarent in tantam famē durauerūt, vt vxores ſuas ac liberos in vſum extremę dapis conuerterent cū, nullum aliud animal in vrbe ſupereſſet, Saxo ait humnos

quadam tẽpeſtate in tantam famem redactos, vt nec aſinis nec canibus pepercerint, quibus ad paſtum vterentur. Doda Syriæ rege Iorã in Iudæa obſidente matres inedia coactæ filiorum viſceribus famẽ expleuerunt. Triſtis adeo fuit illa Samaritana fames, in qua etiã aſini caput væniit octogenis nũmis argenteis. Captis hieroſolymis Romani milites (qui merebant ſub Veſpaſiano) repererunt in domo cuiuſdã mulierculæ puerilia mẽbra mintuatim diſcerpta, quibus infelix mater occulte veſcebatur. Quo tẽpore Gothi opprimebãt Italiã, fœmina obſcuri nominis filii a ſe interfecti carnes eſitauit. Sabellicus ait tantã ſuo tẽpore rei frumentariæ caritatẽ incidiſſe in nõnullis Flaminæ regionis & Piceni agri locis, vt rude Vulgus & plebecula arborũ radicibus, herbiſq; victitauerit. Frãciſco Sfortiæ filio Mediolanũ obſidẽte, modius tritici veniit vicenis aureis nummis. Obſeſſo à Gallis barulo Appuliæ opido, tãta laboratũ eſt famẽ, vt milites detractas ſcutis pelles aqua emollitas abſumerẽt, herbiſq; (ſi quas reperiſſent) veſcerẽtur. Athenieſes à Sylla (q poſtea fuit dictator) obſeſſi medimnũ tritici mille drachmis emerũt. Plebeii vero (qbus tãta erat argẽti penuria, q̃ta annonæ) graminibus circa vrbẽ naſcẽtibus & calceis coctis auidius veſcebãtur. Eadẽ vrbs à Demetrio Antigoni obſeſſa, modium tritici emit drachmis. 100. Petelini à pœnis in Italia obſeſſi, coria ex ſcutis detracta corroſere, vt præſtitã Romanis fidẽ conſeruarent. Cęterũ Græci olim conſueuerant famem virgis ex edibus eiicere dicentes, Foras famẽ intro diuitias & ſanitatem. Magna fames vocatur Bulimus. Famem Ouidius li. 8, Meta. deſcribit hoc modo.

Quæſitamq; famem lapidoſo inuenit in agro,
Vnguibus & raris vellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
Labra incana ſitu, ſcabri rubigine dentes.
Dura cutis, per quam ſpectari viſcera poſſent,
Oſſa ſub incuruis extabant arida lumbis,
Ventris erat pro ventre locus, pendere putares
Pectus, & à ſpinæ tantummodo crate teneri,

Auxerat articulos macies, genuumq́ tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.

C Menſuræ quædam.

Paraſanga	Drachma	Cotula
Chœnix	Decempeda	Chus
Congius	Cubitum	Ceramium
Gomor	Stadium	Metreta
Gruma	Orygia	Triens
Hemina	Plethrum	Hemihectum
Medimnus	Diaulus	Culeus
Modius	Dolichos	Batus
Palmus	Schœnus	Corus
Semiſſis	Stathmos	Mna
Sκometra	Paſſus	Libra
Artaba	Greſſus	
Acetabulum	Pes	

Paraſanga apud Perſas erat menſura.30.ſtadiorum, Plynius libro.6.Inconſtantiam menſurę autorum diuerſitas facit, quum Perſæ quoque Schœnos & paraſangas alia menſura determinent. Chœnix menſura eſt eſcę diurnę. Hinc Chœnici inſidere dicũtur, qui ſuper futuro victu curioſi ſunt. Herodotus in Erato. Regibus ad cœnam non euntibus mittantur binæ Chœnices farinæ, & vini ſingulæ cotylæ, id eſt Sextarii. Eſt & Chœnix ſemodiũ. Grãmatici aiũt Chœnicas.48.modio cõtineri. Homerus in odyſſea. Chœnica accepit pro cibo, vbi ait. Nã quæcunq; mea dignabor Chœnice prorſus Haud ceſſare ſinã, quãq; procul aduena fertur. Citantur hi verſus à Budęo. Cõgius menſura eſt ſex ſextariorum, & eſt pars amphoræ. Gomor interpretatur mẽſura vini, Gruma eſt mẽſura, qua fixa viæ ad lineam dirigũtur, hinc degrumari viam dirigere & exgrumari à via recedere. Hemina menſura dimidium ſextarii continet. Gellius. Si ex ſextario hemina fuſa eſt. Medimnus ſex modios continet. Herodotus. Singulis quoq; calendis inſtantis menſis ſingula pecora vtriq; e publico dentur Apollini immolanda, & farinę Medimnũ ideſt ſex modia

& vini Laconitus quartarius. Modius continet duo & viginti ſeſtercia. Hinc ſemodius & trimodius. Colu. Eadem quatuor modiis nonnũq̃ tribus, etiã duobus ac ſemodio iugerũ occupat. Palmus maior eſt digitorũ. 12. græce vocatur Spithamn & latinę dodrans Minor. 4. digitorũ, gręce Paleſtes, Dicitur etiã Palmum in neutro genere. Semiſſis mẽſura eſt dimidii aſſis. Semiſſem hoĩem vocamus vilẽ & abiectum. Sitometra mẽſura eſt frumẽtaria. Artaba mẽſura. 72. ſextariorũ, de qua Herodotus. Artaba inqt, Perſica eſt menſura capacior q̃ atticus Medimnus tribus Chœnicibus Atticis. Acetabulũ menſura eſt continens quartam heminæ partẽ, ideſt drachmas. 15. Drachma Attica pondus habebat denarii argentei, efficiebatq́ſ ſex obolos pondere. Obolus decẽ calcos. autor Ply. li. 21. Decempeda decem pedũ menſura. Cicero. Quã iam peritus metator & callidus decempeda ſua, ſaxa diuiſerat. Horatius. Nulla decẽpedis metata priuatã Porticus excipiebat Arcton. Hinc decempedator, qui pertica decem pedũ vtitur. Hexapeda ſex pedũ pertica aut menſura. Stadium pedum. 600. Orygia ſenum pedum & quatuor cubitorum Plethrum menſura eſt centum pedum & ſexta pars ſtadii. Diaulus menſura eſt duorum cubitorum. Dolichos ſtadiorũ. 12. Hinc Diaulodromi & Dolichodromi. Schœnus Aegyptiorum eſt menſura capiens ſtadia. 60. teſte Herodoto. Stathmos ideſt mãſio milia continet. 28. ſemis, & eſt menſurarum maxima. Stathmi etiam dicuntur diuerſoria tabellariorum curſorũ, id eſt certa ſpacia, quę vno actu ſolent conficere. Paſſus quinq́ſ pedũ eſt, ideſt duorum greſſuum. Greſſus cubiti vnius & pedis. Cubitum ſeſquipedale eſt, conſtatq́ſ digitis. 24. Græci vocant Pygon. Pes eſt. 4. palmorum, ſeu. 16. digitorum. Sed hæ ſunt viarum menſuræ. Cotula eſt tertia pars Chœnicis, Sextarius continet octo Chœnicas, Chus menſura eſt Attica capiens heminas octo. Ceramium Gręci amphoram vocant. Metreta decem congios continet. Et capitur pro amphora vinaria. Martia. Plurimus hiſpanas mittet mihi nautra Metretas. Triẽs ſeu hecteus ſextarius eſt Medimni, capitq́ſ

capitq; Chœnices octo. Hemihectũ ſeu hemihecteum dici tur ſemiſextarius Medimni. Culeus mẽſura eſt continẽs vi cenas amphoras, vel vrnas quadragenas. Plynius de vinea Palemonis grammatici loquens, Quando & poſtea ſępe numero ſeptenos culeos ſingula iugera, hoc eſt amphoras centenas quadragenas muſti dedere. Batus hebraicum eſt vocabulum. Capit ſextarios. 72. Sabellicus. Cui quamdiu opus tenuit, ex Iudea quotannis Coros tritici viginti millia dono miſit Salomon, totidemq; Batorum olei.

℄ Corus Medimnos atticos. 41. Mna græca habet vncias 16. Romana. 20. Libra uncias. 12. vncia drachmas. 8. Drachma grãmata. 3. Grãma obolos duos. Obol⁹ Ceratia. 3. & calchos. 8. Ceratium calchos duos. Cyamus ægyptius grãmata. 11. Sed alia ſunt menſarum apud nos vocabula. Porro autem culpam me oportet deprecari, quod hic viarum mẽſuras, liquorum & aliarum rerum menſuris cõfudero. Scribebam enim ut occurrebant variæ lectiones. Præterea nemo eſt ut opinor, adeo ſimus & expers naſi, qui prima ſtatim fronte diſcrimen non intelligat, Variam menſurarũ genera leges apud doctiſſimum Budæum, Plæraq; etiam in antiquis lectionibus Cælii.

℄ Serui diuerſi, liberti & famuli.

Daphnis.	Druſillannus	Perſeus
Plocius	Pub. Catienus	Diogenes
Manlius Antiochus	Paronetemus	Epictetus
Staberius	Splachnoptes	Aeſopus
Auge	Demetrius	Ioſephus
Chryſogonus	Eros	Eunus
Heron	Pachus	Epaphroditus
Hippparchus	Alcman	Toko
Mena	Demetrius	Carellus
Menacretes	Melanthius	Terentius
Pallens	Mys	Pub. Syrus
Calliſtus	Phedon	Statius Cęcilius
Narciſſus	Menippus	Eupopus
	Pompilius	Mycithus

Zamolſis	Pōpeius leneus	Mneſter
Tyro tullius	Patrobius	Chilo
Laurea Tullius	Annicetus	

Daphnis fuit ſeruus, quem Cn. Piſaurenſis vēdidit. M. Scauro tribus milibus & 70. ſeſtercus. Plocius. Manlius Anthiochus & ſtaberius Erotes nomina ſunt ſeruorum apud Plynium libro. 35. Capite 16.

¶ Auge ſerua fuit Demetrii, Chryſogonus ſeruus ſyllæ, Herun Luculli, Hipparchus. M. Antonii, Mena & menacrates ſex. Pompeii.

¶ Pallens, Caliſtus, & Narciſſus tres fuerunt ſerui, qui Claudii principatu ſeruitute liberati dites admodum euaſerūt.

¶ Druſillanus ſeruus fuit claudii principis, qui lancem habuit quinquagenariam, autore Plynio, cui fabricandę officina prius exædificanda fuerat;

¶ Publius Catienus Philotimus ſeruus fuit qui, hæres omnibus bonis inſtitutus coniecit ſe in rogum patroni. Autor Plynius libro ſeptimo.

¶ Paronetemus ſeruus fuit & ſpado, quē ſutorius priſcus magna pecunia vendidit ſeiano. Splachnoptes verna fuit Pericli Athenienſium principi charus.

¶ Demetrius ſeruus fuit pompeii Autore plutarcho in catone vticenſi.

¶ Pachus ſeruus Catonis cenſorii, qui mortem ſibi conſciuit. Eros ſeruus fuit antonii à quo quum Antonius ipſe ab Auguſto ſuperatus, rerum deſperatione gladium petiuiſſet ad inferendam ſibi mortem, ille gladium quidem accepit quaſi antonium percuſſurus, at conuerſo propere ictu ſeipſum confodit, & ad pedes domini prolapſus eſt. Alcmā poeta inuentor carminis amatorii ſeruus fuit Ageſidis, propter ingenium manumiſſus. Demetrius nomen eſt ſerui apud Martialem libro primo ſcribentem. Deſtituit primos virides Demetrius annos.

¶ Melanthius ſeruus fuit vlyſſis quem vlyſſes ipſe reuerſus ab expeditione Troiana interfecit. Mys ſeruus fuit pythagoræ vel epicuri ſecundum Gellium.

¶Phedon ſocraticus (cui plato librum de anime immor talitate nuncupauit) ſeruus fuit, quē Cebes ſocraticus hortante ſocrate emit.

¶Menipp⁹ itē, cuius libros. M. Var. in ſatyris ęmulatus eſt.

¶Pompilius ſeruus fuit Theophraſti Peripateci, Perſeus Zenonis ſtoici. Diogenes Cynicus ſeruiturem ſeruiuit Hūc quum emere vellet Xeniades Corinthius, & quid is artificii nouiſſet percontatus eſſet, noui inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Quod reſponſum miratus Xeniades emit, & manumiſit, Filiosq́ʒ ſuos ei tradens, accipe inquit, liberos meos quibus imperes. Epictetus philoſophus ſeruum ſe confeſſus eſt his verbis. Seruus epictetus fueram qui corpore manchus pauperie preſſus, charus erā ſuperis.

¶Aeſopus Trax ſeruus fuit conditione, manu tamen ab Idmone miſſus. Ioſephus Iudeorum fuit vernaculus & tēpli ſacerdos.

¶Ammianus ait Eunum ergaſtularium fuiſſe ſeruum, qui in ſicilia duxerit captiuos. Epaphroditus ſeruus fuit & libertus neronis. Toko ſeruus fuit cuiuſdam Gunnonis teſte ſaxone. Carellus ſeruus fuit Gundibergæ Longobardorū regine, autore paulo diacono. Romæ ſeruiuit Terentius Carthaginenſis. Seruiuit & publius ſyrus attellanarum autor, Statiū Cæciliū comœdiographū ſeruum fuiſſe nomē ipſum arguit. Nā ſtatius nomen erat ſeruile teſte Gellio. Euporus ſeruus fuit. C. Cracci, qui dn̄m ex auētino fugientē qua potuit rōe tutatus eſt, ac ſup occiſum aīam ſciſſis q̄ prio vulnere viſceribus effudit inquit macrobius. Mycithus ſeruus fuit Anaxilai meſſenii Rhegynorū tyrāni q moriēs libe ros ſuos eidē cōmēdauit. Herodot⁹ ait zamolſim ſeruū fuiſſe pithagorę. Tyro Tullli⁹ & Laurea Tullius ſerui fūerūt & liberti Ciceronis. Pōpeius leneus pōpeii magni, patrobius neronis autore Ply. Annicetus autore Cornelio Tacito libertus fuit Neronis, & Mnſter agrippinę Chilo ſeruus fuit Porcii Catonis Zoſimus libertus fuit Plynii oratoris.

¶Syris ſerui imperāt, Nam quum apud eos ſoli ſerui militēt, ex illis creatur imperator, cuius virtutem habent explo

ſaciſſimam Cretenſes ſeruis ſuis (quos vocabant Epharmiotas) permittebant omnia præter gymnaſia & armorum profeſſionem. Maryandini à mileſiis ſubacti vendebantur in contemptum. Publica ſeruitus in creta vocatur Mnœa. Helotæ dicebantur Lacedæmoniorum ſerui à Laconiæ ciuitate, quam Helos vocant. Serui feruntur eſſe in Pannonia ipſa ſeruitute ſeruiliores. Thracum populis peculiare fuit ſale mancipia commutare. Hinc adagium. Sale emptũ mancipiũ. Seruis argento comparatis primũ vſi ſunt chii. Apolides dicuntur viles ſerui, qui ſine ciuitate in opus perpetuò dantur, & deportantur in inſulas, ad metala ſalinas & ſulphurarias. Ferritribaces à Plauto dicuntur, qui ſemꝑ compediti ſunt ferro. aliter dicuntur genus hominum ferratile. Salutigeruli qui iuſſu domini aut dominę hunc vel illum ſalutant. Mediaſteni qui in media domo inter ſeruos abiectiſſima queque munia obeunt. Horatius. Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas. Tales ſunt in nauibus meſonatæ, Hercithę ſerui ſunt qui verſantur in agris apud Lacedæmonios ancillę vocantur chalcides. Catanocophori fuerunt ſicyoniorum ſerui proſpelatæ arcadum capſarii dicuntur qui ſeruanda in Balneis veſtimenta mercede ſuſcipiunt. Portius cato vir alioqui in omni vita laudatiſſimus ſeruos ſenio debilitatos ſolebat eiicere, ſeu accepto commodo nihil amplius humanitatis debeatur hominibus. Mãcipia iure belli capta, olim væniebant ſub coronis. Pauſicape dicitur orbicularis ſeruorum machinula, qua ori manus admouere prohibentur. Trita mancipia & veterana dicuntur quæ emendari nequeunt. Seruorum turba vocatur Therapia. Qui mancipia cædunt, ſtigmatiæ dicuntur & ſtigones, qui cæduntur maſtigiæ, Flagella ipſa vocantur maſtigides, hyſtrichides, Rhyteres Callicirii nuncupantur exulum ſerui. Trapezopœi dicuntur ſerui menſam curantes Eleatri ſerui qui pręficiuntur ciborum miniſterio, Scapolares ſerui, quibus ſcapulę cęduntur & qui oſtrearum tergum vlceribus geſtant. Equi caracter fronti impreſſus ſerui tutis etat argumentũ Autore plutarcho volſinienſes quum

ſeruos ſuos omnes manumiſiſſent, ab eis poſtea oppreſſ.
ſunt ſerui antiquitus acccepta libertate raſis capitibus pilea
induebant. Moris erat etiam vt pedes ſeruorum venalium
Creta notarentur, Vnde Iuuenalis ſaty. 1. Nuper in hanc vr-
bem pedibus qui uenerat albis. Tibulus. Vera loquor, re-
gnum ipſa tenet, quæ ſæpe coëgit Barbara gypſatos ferre
Cataſta pedes. Ouid. Deſpice gypſati nomen inane pedis
Seduculum flagellũ eſt ita vocatũ, quod vapulãtes ſudare
faciat. Scutica verber factũ loris. Diminutiuũ eſt ſcuticula.

¶ Vincula diuerſa,

Boiæ	Pedica	Manica
Circites	Numella	Capiſtrum
Cohum	Compes	Pantheron
Epidromes	Retia	Panagron
Lorum	Cataſta	

Boiæ dicuntur vincula tam lignea quam ferrea, quod
ſic illaqueãt, vt iuga ſuos boues. Circites circuli ſunt
ex ære facti. Cohum lorum eſt, quo temo buris iugo
adaligatur. Epidromes funes ſunt, quibus retia tenduntur
circa ſummam & imam partem. Lorum vinculum eſt ex co-
rio, Capitur etiam pro retinaculo iumentorum, & cingulo
veneris. Gellius. Videbamus Androdum & Leonem loro
tenui reuinctum vrbe tota circum tabernas ire. Lorarii dici
poſſunt carnificum famuli qui reos loris vinciunt imperã-
tibus dominis.

¶ Pedica laqueus pedum. Mantua. in Bucco. Vt captam pe-
dicis circundat aranea muſcam. Numella vinculum eſt li-
gneum, quo reorũ pedes et colla in foramina rotũda immit-
tuntur & ibidem conſtrigũt, vt ſe nequeant educere. Plau-
tus in Aſina. Qui aduerſum ſtimulos, laminas, cruceſq; cõ-
pedeſq; neruos, catenas, carceres, numellas, pedicas, Boias
Cõpes vinculũ eſt pedum, quo alligantur rei ne carceres
effugiãt. Horatius. Ibericis peruſte funibus latus & crura du-
ra compede. Retia ſeu reticula dicunt caſſes venatorii ad
illaqueandas feras. Capiuntur & interim pro aliis vinculis
Cataſta cõpes erat ſeruilis. Perſius. Cappadocas rigida pin

gues pauiſſe Cataſta Martialis libro nono. Sed quos arca
nę ſeruant tabulata Cataſtę. Capit etiá pro loco in quo vę
nales pueri & puellæ ſeruabantur. Manicæ dicuntur pro/
prie manuum vincula. propertius libro tertio Regales ma
nicas rupit vtraq; manu. Virgilius ipſe viro primus manicas
atq; arcta leuari uincla iubet Priamus,

℄ Capiſtrum capitis vinculum in equis & iumentis, Mar/
tialis, Paret purpureis aper capiſtris. Pantheron genus eſt
retis ex eo nomen habens, quod omnes aues concludat.
Panagron appellatur rete piſcatorium.

Centaurorum nomina.

EVritius, Neſſus, Aſtylus, Ophionides, Grineus, Rhe/
tus, Orneus, Licidas, Medem, pyſerſor. Taumas, mer
metos, Pholus, Menalas, Abas; Eurinomus; Hyreos,
Hymbros, Ceneus, Alphidas Elops, pacreus, Lycus, Cro/
this; Dictys, Pharcus, Bianor, Hedianus, Lycetus, Hypaſon,
Thereus, Ripheus, Demoleō, Plageon, Hylon, Ephinous,
Damus, Dorylus, Cyllarus, Pheo, Thomus, Theboas, pyrē
tus, Ethodus, Epidupus, Odites, Styphellas. Bromus, Anti/
machus, Elymus, pyramus, Latreus, Monychus Hyllo no/
me fœmina, Maris.

℄ Ixion phlegiæ filius vt fabulantur poëtæ Centauros ge
nuit ex nube, qui propterea vocantur nubigenæ, & ab Ixi
one patre Ixionidæ. Virgilius, li. 7. Ceu duo nubigenę quū
vertice montis ab alto Deſcendunt Centauri. Ouid. lib. 12.
Certe mihi ſæpe referre Nubigenas domitos a ſe pater ipſe
ſolebat. Lucanus. li. 6. Illic ſemiferos Ixionidas Centauros
Fœta peletroniis nubes effudit in antris; Aſpera te pholoes
frangentem Monyche ſaxa, Teq; ſub Oethæo torquētem
vertice vulſas Rhete ferox, quas vix Boreas inuerteret or/
nos, Hoſpes & alcidæ magni phole teq; per amnem Im/
probe Lernæas vector paſſure ſagittas, Finguntur præte/
rea fuiſſe humana facie & equino tergo, vnde ſemiferi, bi
membres, bicorpores, & ſeminares vocantur. Virg. in opu/
ſculis. Centauruſq; biformis adeſt. Idem. lib. 8. Aen: Tu nu/
bigenas inuicte bimembres, Hylæumq;, pholumq; manu,

tu Ciſſia mactas prodigia. Statius lib. 9. Semifer aëria talis Centaurus ab Oſſa Deſilit in valles. Ouidius lib. 12. Nos ſemimari ſuperamur ab hoſte. Hoc autem ideo fingitur, quoniam equos domare & equo pugnare primi omnium excogitarunt autore Plynio. Bellum geſſerunt in Lapythas, Victi ſunt ab hercule. Aliter etiam vocant Hippocentauri.

¶ Syrenes.

Syrenes filiæ fuerunt Acheloi & Calliopes muſę, quarum primam voce, ſecundam cithara, tertiam tibiis aiunt canere. Hæ cantus amenitate dicuntur ſopire nautas, ſopitos demum ſubmergere, vnde & pro meritricibus accipi ſolent, quæ verborum lenocinniis blandiuntur vt totum exſuggant hominem. Corpus habent ſupernè fœmineum ad vmblicum vſq; inferne definunt in piſces, earũ autem nomina ſunt Aglaoſi, Telcipoi, piſno. Illigi. Sũt qui Parthenopen vrbem dictam velint ab earum vna, quæ ibidem tumulata ſit, nomenq; habuerit paternopeia. Alii leucoſiam & Ligiam nymphas faciunt.

¶ Miniſtri ſomni.

Poëtæ ſomnum deum faciunt, vt videre eſt in fine quinti Aeneidis, herebi filium, cui & miniſtros aſſignant, quorum hæc ſunt nomina Morpheus, Icelõ ſeu phabetor, & panthus. Morpheus ille, eſt, qui dormiẽtibus varia phantaſmata & multiplices rerum imagines obiicit, Ouidius lib. 11. At pater è populo natorum mille ſuorum Excitat artificem, ſimulatoremq; figuræ Morphea, non illo iuſſos ſolertior alter Exprimit inceſſus, vultumq; ſonumq; loquendi, Adiicit & veſtes, & conſuetiſſima cuique verba, ſed hic ſolus homines imitatur, De Icelone ſeu phabetore, Idem, at alter fit fera, fit volucris, fit longo corpore ſerpens. Hunc Icelon ſuperi mortale phabetora vulgus nominat. de Phanto ſeu phantaſo. Idẽ. Eſt etiam diuerſæ tertius artis phantaſos, in humũ, ſaxumq; ille vndãq; trabẽq; Quæq; vacant anima fallaciter omnia trãſit. Regibus hi, ducibusq; ſuos oſtendere vultus Nocte ſolent, populos alii plebẽq; pererrant. De Morpheo Bap. Pius. Sis comes

& ſocio moueas veſtigia paſſu Morpheu, qui ſcœptrũ nocte ſilente geris. Anxia tu miti deflectis lumina ſomno, Irriguo & falax corda ſopore foues, Tu potes oblitam reuocare ad priſtina mentẽ Gaudia, tu curis ſollicitare iecur. Induis abſentis faciem gemebundus amantis, Mollibus & lachrymis mollia corda moues.

¶ Synonyma quædam poetica.

A Thenienſes imprimis dicunt Attici, athenæi, actæi, Theſæi, Theſidæ, Cecropii Cecroipdæ, Munichii, Mopſopii, Aeacidæ, Ericthæi, Erictoni, Aegidę Marathonii. Cranai, Ericthidæ, Codridæ, athenienſes & Athenei à minerua, quæ Athena græce dicitur. Attici & actæi ab Attione rege. Ouidius libro primo Meta. Sæparat Aonios, Actæis Phocis ab aruis. Theſæi. & theſeii & theſidæ à Theſeo filio aegei athenarum regis. Virgi. libro. 2 Georgi. Præmiaq; ingentes pagos & compita circum Theſidę poſuere Martialis eadẽ ratione fauos Theſæos vocat id eſt atticos, vbi ait. Maſſica Thæſeis tam bene vina fauis. Cecropidæ à Cecrope rege. Virgilius lib. 6. Aen. Tum pendere pœnas cecropidæ iuſſi. Munychia erat Athenienſium nauale, vnde & Munychii dicti ſunt, Ouidius lib. 2. Meta. Munychiosq; volens agros, grataműq; Mineruæ. Deſpiciebat humũ. Mopſopii à Mopſo athenarum rege. Ouidius lib. 5. Meta: Mopſopium iuuenem ſacros agitare iugales. Aeacidę ab æaco Idem Ouidius lib. 8. Dant placidi curſum redeuntibus auſtri Aeacidis. Ericthæi & erictoni ab ericteo & ericthonio regibus. Ouidius libro. 8. Ericteas Tritonidos, ibat ad arces Eadem ratione vocantur Erictidę, Aegidę ab ægeo Athenarũ rege. Ouidius in Epiſt. Inter & Aegidas media ſtatuaris in vrbe. Marathonii à marathone atticæ cãpo. Vnde Statius lib. 5. Syl. Erigonen vocat Marathoniam. Syllius libro. 14. Armaq; fixa deis aut quę marathonius hoſtis perdidit. Sidonius. Et dũ Mopſopiũ ſtipantur per marathonẽ. Cranai à Cranao rege Athenarum, Codridę à Codro rege qui ſe pro patria deuouit. Attica, mopſopia, Ionia, Poſſidonia,

Cecropia, Cecropis, Attis, Acte, idem ſibi volūt. Athenien-
ſes etiā dicātur Pandionii à Pādione rege Ericthonii filio.
¶ Aſcanius filius Aeneæ aliter vocatur Iulus & Ilus. Virgi-
lius lib. 1. Aenei. At puer Aſcanius cui nunc cognomen Iu-
lo additur, Ilus erat dum rex ſtetit Ilia regno, Arcades, ar-
ca dii, arcadici, aliter vocantur Tegęi, tegeęi, & tegeatici à
Tegęo arcadiæ oppido, Virgi. lib. 5. Aenei. Alter ab arcadia
Tegeę de ſanguine gentis. Idem li. 8. Tum lateri atq; hume-
ris Tegeęum ſubligat enſem, ideſt Arcadicū. Sidonius, Te-
geaticus arcas nunc plantis nunc fronde volat. Parrhaſii à
Parrhaſia Arcadiæ regione. Virg. li. 11. Qui Parrhaſio Euan-
dro armiger ante fuit. Ouidius lib. 1. Faſt. Deſerit arcadiā,
Parrhaſiumq; larem. Lycæi à Lyceo monte arcadiæ, Oui-
dius li. 2. Faſt. Faunus in arcadia templa Lycæus habet, No-
nacris locus eſt in Arcadia, à cuius nomine arcades vocan-
tur Nonacrini & nonacrii. Ouidius lib. 5. Faſt. Et matri &
vati paret nonacrius heros, ideſt Euander arcas. Idem lib.
2. Metamor. Dum redit, itq; frequens, in virgine nonacri-
na arſit. Parthenii à Parthenio monte arcadiæ. Ouidius li-
bro. 9. Veſtrum opus Elis habet, veſtrū Stymphalides vn-
dæ Partheniumq; nemus. Piſæi à Piſa oppido Archadiæ
prope Alpheum fluuium. Ouidius lib. 2. Triſt. Qui d non
tantalides agitante cupidine currus Piſæam Phrygiis ve-
xit eburnus equis? Piſęam ideſt hippodamiam, Arcadicam,
Molorchæi à molorcho Arcadiæ paſtore, cuius precibus
Hercules leonem interfecit. Elæi ab Elęa oppido arcadiæ
prope Tegeum, vbi Minerua fanum habuit. Statius lib. 4.
Syl. Aut Eleæ lucis vidit Tegeæa ſacerdos. Erymātii & ery-
mantęi ab erymanto monte, Statius libro quinto. Theb.
Affuit hippomedon, rectorq; Erymantius, ideſt Parthe-
nopeus. Cyllenii à Cylene arcadiæ monte, à quo mercu-
rius vocatur Cyllenius. Cleonæi à Cleone oppidulo, Ca-
liſtonii à caliſto filia Lycaonis regis Arcadiæ.
¶ Alemani aliter vocantur Teutones, teutoni, & teutoni-
ci à teutone deo, quem venerabantur. Virgi. libro ſepti-
mo, Teutonico ritu ſoliti torquere Cateias, Lucanus lib. 1.

Vidimus & martem lybies, curſum'q; furoris Teutonici. Idem libro ſexto. Cantaber exiguis, aut longis teutonus armis. Germani quòd vicini ſint belgis. Item & Germanici, Sueto. in Auguſto. Vt tamen in quibuſdam Pannonicis atque Germanicis aut interueniret, aut non longe abeſſet. Rhenicolę, quod habitent ad Rhenum fluuium. Aetoli populi Gręcię Epyro & Arcananię finitimi aliter vocantur Calydonii à calydone vrbe. Hinc Calydonides eius loci mulieres, Statius libro ſecundo Thebai. Centum ibi virgineis vote Calydonides aris. Oenei ab Oeneo rege Aetoliæ & Deianyrę patre. Ouidius libro octauo. Et Oeneios vltorē ſpreta per agros Miſit aprum. Pleuronii ab eiuſdem loci vrbe, quę dicitur Pleuron. Ouidius lib. 14. Talibus iratam venerem pleuronius agmon Inſtimulat verbis. De Pleurone Statius libro. 2. Theb. Et reduci pateat mihi martia Pleuron. Eadem ratione vocantur Pleuronis alumni. Idem Statius libro octauo. Nūc mœſtę fundens Pleuronis alumnos, Naupactęi à naupacto eiuſdē loci oppido. Hinc Achelous dicitur Naupactęus. Ouidius li. 2. Faſt. Amphiaraiades naupactęo acheloo. Aegyptii aliter vocātur Paretonii à Paretonio Aegypti vrbe. Mareotici à mareotide lacu eiuſdē loci. Ouidius lib. 9. Iſi Paretoniū mareotica'q; arua Pharon'q; Quę colis. Sidonius. Nec ſic leucadio claſſis mareotica portu Actiacas abſcondit aquas. Claſſis mareotica ideſt Aegyptia, qua vehebatur Cleopatra. Iſiaci ab Iſi filia Inachi, quā pro dea coluerunt. Ouidius li. 1. de Ponto. Vidi ego linigenę numen violaſſe fatentē Iſidis Iſiacos ante ſedere focos, Mēphęi & memphitici à Memphi Aegypti vrbe. Ouidius li. 1. de arte. Ne fuge linigenę memphitica ſacra iuuēcę. Lagęi à Lago primi Ptolemæi patre, à quo Nilus vocatur Lageus. Lucanus lib. 1. Qua mare Lagęi mutatur gurgite nili. Idem li. 8. Vltima Lageę ſtirpis, peritura'q; proles. Idē libro 10. Pręſtet Lagea iuuentus hoc regi. Niliaci, nilotici, nilicolę & niligenę à Nilo fluuio. Lucanus libr. 5. Te niſi Niliaca propius nō vidit arena. Idem libro nono. Rege ſub impuro nilotica regna tenēte. Peluſii & peluſiaci à peluſio nili

hoſtio. Lucanus libro. 8. Qua diuidui pars maxima nili in vada decurrit Peluſia ſeptimus annis. Ptolemeęi à Ptolemæo Lagi filio, à quo deinceps Aegyptii reges oẽs idem traxerunt nomen. Vnde & Pharon Ptolemeęam poëtę appellant. Pharii à pharo Aegypti inſula. Cleopatrici à Cleopatra regina. Vnde & Sidonius dapes Cleopatricas appellat. Aegyptus aliter vocatur terra Memphitis, tellus nilotica, & Delta. Appuli Italię populi aliter vocantur Meſapii à Meſappo rege. Ouidius libro decimoquarto. Peucetios'q; ſinus Meſappia'q; arua reliquit. Aetholidę ab Aetholo Diomede, qui ibidem imperauit. Syllius libro decimotertio. Aetholidas inter fuit haud ignobile nomen. Daunii à Dauno patre Turni, qui ibidem regnauit.

¶ Appulia ipſa vocatur Iapygia ab Iapyge Dędali filio, Meſappia à meſappo, Daunia à Dauno. Arcadia aliter vocatur regio Męnalis à Mænalo promontorio. Ouidius libro tertio Faſt. Pinigerum Fauni Mænalis ora caput. Statius libro tertio Syl. Sed quem te Mænalis Auge Confectum Thyaſis & multo fratre madentem Detinuit.

¶ Arabes Nyſii & nyſiadæ. Hinc nymphę Nyſiades à Nyſa oppido. Ouidius libro tertio, Faſt. Nyſiades nymphas puerum quęrente nouerca.

¶ Angli ſeu Anglici aliter vocantur Britãni. Virgilius. Et penitus toto diuiſos orbe Britannos. Caledonii, Martialis lib. 1. Nuda Caledonio ſic pectora prębuit vrſo. Idem libro 10. Quinte Caledonios Ouidi viſure Britannos. Dicuntur & Brutigenę, quoniam deſcenderunt à Bruto. Anglia ipſa aliter vocatur Britãnia, Caledonia, Albion & Angliterra.

¶ Afri ſeu Africani aliter vocantur Tuniſei à Tuneto ſeu tunitio Lybię ciuitate. Sidonius. Torrida Tuniſeos infert mihi Byrſa furores. Aeolia inſula dicitur etiam Aeolis, Bap. Pius. Vt Lipparæus ager, vt'q; Aeolis inſula flagrat: Aeoliæ inſule prius etiam dicebantur Epheſtiades & Vulcaniæ. Allobroges populi aliter vocantur Pedemontani. Stroza pater. Et pedemontanum ſigna ſecuta ducem. Aurelia prius vocabatur Genabũ. Aquiſgranum vegerra.

Aetna inſula, Ineſia. Agrigentum Agragas. Virgilius. Ar-
duus vnde Agragas oſpectat maxima longe Mœnia.
Aegina vrbs adiacens peloponneſo aliter vocatur Oeno-
pia. Ouidius libro ſeptimo Metamor. Oenopiam veteres
appellauere, ſed ipſe Aeacus Aeginam genitricis nomine
dixit. Ambracia vrbs Epyri prius dicebatur Eponia & Pa-
ralia. Ambracienſes & ambraciotæ idem ſibi volunt.
¶ Achelous fluuius prius Thoas dicebatur. Mutauit no-
men ſub Acheloo rege. Arar fluuius influens in Rhoda-
num ætate noſtra vocatur ſagona. Achaia regio aliter vo-
catur Aegyalos ab ægyalo rege. Argos hippium idem ſibi
volunt autore Plynio. Antiochia Seleucia à ſeleuco rege.
Auſter, notus, idem Plynius libro. 18. Hæc auſtrum ven-
tum dabit, quem à Græcis notum diximus vocari. Apol-
lo, Pæan, Phœbus, idem. Aurora, Mennonis mater Eos,
idem. Seneca in Hercule Oethæo. Nocteſq; duas contulit
Eos. Achilles æacides, Pelides, Chironis alumnis, idem.
Ariadna Minois, quòd ſit Minois filia. Aeſculapius, epi-
daurius anguis, quoniam in Epidauro colebatur in for-
ma colubri. Anien fluuius, anio, anienus. Aeolus hippo-
tades ideſt nepos hippotæ cuiuſdam Troiani. Ouidius li-
bro vndecimo, Quòd ſocer hippotades tibi ſit, qui carcere
fortes Contineat ventos. Idem libro. 14. Aeolon hippota-
den cohibentem carcere ventos. Argo nauis aliter voca-
tur Pinus Theſſala & Pagaſæa à Pagaſa Theſſaliæ ciuita-
te. Bithynia aliter vocatur Mygdonia à Mygdono rege,
& Bebrycia à Bebryce. Ouidius in Epiſt. Nunc quoque my-
gdonia flebilis aſtat humo. Bœotii aliter Bœoti. Lucanus
libro tertio. Bœoti coiere duces. Phœcæi & Phocaici à
Phocide propinqua regione. Hyanthæi à vetuſtis Bœotiæ
populis. Statius lib. 1. Theb. Exul hianthæos inuenit regna
per agros. Ouidius lib. 5. Meta. Fonte meduſæo, & hyan-
thæa Aganippe. Teumeſii à Teumeſo Bœotiæ monte Sta-
tius libro. 2. Theb. Non alias tacita iuuenis Teumeſius iras
Monte acuit. Meleagrii à meleagro Vnde & Pleuron me-
leagria vocatur à Statio. Theſpiaci à Theſpiis oppido eius.

loci.Statius lib,2.Syl.Centũ Theſpiacis odora lucis ſtent al
taria.Helyconii ab helycone mõte Bœtiæ muſis ſacro.Sta
tius libro.7.Horrẽt tyrrhenos helyconia plectra tumultus.
Cyrrhæi à Cyrtha oppido Phocidis.Idẽ Sta.lib.7.Mœnia
Cyrhæa mõſtrauit apollo iuuenca.Hippocrini ſati ab Hip-
pocrene fonte.Vocabulum eſt Sidonii apollinaris.Aganip
pæi ab aganippe fonte eiuſdem loci.Aonii & aonidę,quo/
niam aonia pars eſt Bœtiæ.Caſtalii à caſtalia fonte. Bithy/
ni aliter vocantur bithynici Tynniaci,Mygdoni,Bebrya/
ci,Biturici bituriges,Sidonius,Spectabilem virũ epiſcopũ
ſibi flagitat populus biturix ordinari,Bizantii, bizantini,
Bizantium,ligos;Plynius libro.4.In quo oppidum bizan/
tium liberę conditionis,antea ligos dictum,Bononia, Fel/
ſina,Bœtia,Aonia,Ogygia,Hyantis,Boreas,aquilo, Bac/
chus liber,Iacchus,Euã,puer ſemeles.Briareus, Aegeon.
Belides,Danaides.Bellona,Pallas,Enyo. Belgæ belgici.
Burgundi burgundiones. Baleares Gymneſiæ. Bellouа/
ci bellocauenſes. Corinthii vocantur Corinthæi & Co/
rinthiaci,Ouidius libro decimoquinto.Iamq́ȝ corinthiaci
carpebam litora ponti,Cypſelidæ à cypſello Ixionis filio,
Vir,in Cyri, Cypſelidæ magni, florentia regna Corinthi,
Ephyræi & Ephyræii,quoniam corinthus primus vocaba
tur ephyre,Lucanus libro ſexto.Inſedit caſtris,ephyræaq́ȝ
mœnia ſeruat. Iſthmiaci & Iſthmii ab Iſthmo terra angu/
ſta propè Corinthum, quæ ſeparat Aegæum mare ab Io/
nio. Statius libro ſecundo Syl.Talis in Iſthmiacos plora/
tus ab æquore portus.Idem,Aeraq́ȝ ab Iſthmiacis auro po
tiora fauillis. Idem, Quiſquis collibus Iſthmiæ Diones.
Cenchrei à cenchro portu. Statius libro quarto, Theb.It
comes, Inoas Ephyre ſolata quærelas, Cenchreæq́ȝ ma/
nus,Carthaginenſes vocantur Tyrii à Tyriis colonis,quos
Illuc adduxit Dido poſt Sichæi mortem,Virgi.Vrbs anti/
qua fuit Tyrii tenuere coloni Carthago. Cadmæi. quo/
niam Tyrii & Phœnices deſcenderunt à Cadmo.Syllius li
bro primo. Sacri quum perfida pacti gens Cadmęa ſuper
regno certamina mouit.Aſdrubaliani ad Aſdrubale duce.

Verbum eſt Sidonii, Eliſæi ab Eliſa Didone, Byrſici quoniā Carthago prius dicebatur Byrſa à corio. Sidonius. Spernis Eliſeæ Byrſica tecta domus. Carthago ipſa vocatur Byrſæ & Chalcedon. Syllius lib. 2. Quis procul à Tyria dominos depellere Byrſa Virg. lib. 1. Aenei. Mercatiq́ꝫ ſolum facti de nomine Byrſam. Claudianus in Eutropium. Bacchatus per operta tremor Chalcedona mouit. Cretenſes aliter dicuntur Cretæi, Virg. li. 3. Aenei. Tertia lux claſſem Cretęis ſiſtet in oris. Creſſii. Idem li. 4. Quam procul incautam nemora inter Creſſia fixit Paſtor agens telis. Creſſi. Idē lib. 5. Creſſa genus Pholoē, Gnoſii à Gnoſo vrbe Cretæ, Vigil. libro. 6. Aenei. Gnoſius hęc Rhadamantus habet duriſſima regna Gnoſiaci, Ouidius libro octauo, Gnoſiacæq́ꝫ hæret comes inuidioſa carinæ. Dictæi à Dycte vrbe Cretæ, Virgi. libro 3. Aenei, Dyctæa negat tibi Iupiter arua, Lyctii à Lyctio vrbe Cretę, Virgilius libro tertio. Aenei. Et ſalentinos obſedit milite campos Lyctius Idomeneus, Cydonæi, Cydonii, & Cydoniaci à Cydone vrbe Cretæ, Ouidius libro octauo Armaq́ꝫ, equoſq́ꝫ, habituſq́ꝫ, Cydonæaſq́ꝫ pharetras. Statius libro quarto, Theb. Terga Cydoniaca Choritos arundine puſat, Ariadnęi ab Ariadne Minois filia. Minoii à Minoē rege. Ouidius in Epiſt. Phedrę. En ego nūc ne forte parū minoia credat, Androgenæi ab androgeo filio Minois, Gortynii & gortyniaci à Gortyna vrbe. Statius libro quarto. Theb. Arbiter hoc dura verſat Gortynius vrna, Dorici & Dorieſes, quoniam tempore belli Troiani Dorici venerunt in Cretam, duce Althemene, ibiq́ꝫ decem vrbes cōdiderunt. Creta inſula aliter vocatur terra Curetis à Curetibus, qui in ea habitarunt. Ouidius libro octauo. Vt egreſſus ratibus Curetida terram Contigit. Terra Gortynis vocatur etiā Aeria & macaros. Plynius libro quarto. Maleotes Crates primum Aeriam dictā, deinde poſteri Curetim appellauere. Et Macaron nonnulli à temperie cœli appellatam exiſtimauere. Cumani aliter Cumæi, Chalcidici, Euboici. Capitolium, ſedes Tarpeia, Templum Iulium. Cares aliter Bubaſii. Ouidius libro nono, Bubaſides videres nu-

rus.Colchi,Colchiaci,Phaſiaci,Aętæi,Aeæi,Aætii,Gytęi/
Cynoſura,Helyce,Arctos,Parrhaſis vrſa.Rationem repe/
ries apud interpretes vocabulorū.Si vnicuiq; dictioni ſem
per immorari vellem,nunq̃ explicarē me hoc labyrintho.
Corſica, Cyrnos,Plynius, In mari Liguſtico eſt Corſica,
quam Græci Cyrnon appellauere, Carmentis Nicoſtrata.
Cantabri Cātabrici.Cappadoces Cappadoci.Carteia vrbs
Hiſpaniæ Tariffa. Delos Ortygia à multitudine Coturni/
cium.Virgilius libro tertio,Aenei.Linquimus Ortygię por
tus.Danubius,Iſter,Adubanus.Dyrrhacium, Epidamnum
Plynius. Epidamnum colonia propter inauſpicatum no/
men à Romanis,Dyrrhacium appellata,

¶Diana Cynthia,Luna,

¶Dido,Eliſſa,Phœniſſa,Dalmatæ Dalmatici,

¶Euboici,Capharæi,Abantii,Tanagræi a Tanagreo Eu/
boię ciuitate. Statius libro nono. Prima Tanagręum tur/
bauit arundo Corœbum. Epyrotœ,Epyrotici,Leucadii a
Leucade promontorio, Actii & Actiaci ab actio oppido,
Phocæi,Phocaici,Chaonii,Dodonigenæ verbo Sidonii,
Moloſſi,Pyrrhidæ.Idem.Epyrus,terra Chaonis. Euboia,
terra Eubois. Statius in Achil.Quatitur naualibus or Eu/
boisa.Chalcis,Abantis. Equus Troianus,equus durateus,
Epei machina. Eduenſes, edui, Auguſtudunenſes. Eu/
phrates,Pixyrates autore Plynio.

¶Elis,Epia.Elienſes,Elęi Epei.

¶Flora,Chloris, Zephyritis,dea florum, vxor Zephyri:
Furię,Eumenides,Dirę,Erymnies.

¶Gręci, Graii,Graiugenæ, Argæi. Virgilius in opuſcu
lis. Septima iam Argæis ſtabulis impenſa laboris. Argiui/
Argolici, Dorici, Dorienſes, Pelaſgi,Pelopeii & Pelo/
peiadæ a Pelope filio Tantali.Virgi.libro ſecundo,Aenei.
Vltro Aſiam magnam Pelopæa ad mœnia bello ventu/
ram.Statius libro decimo.Ad patrias fuſę Pelopeides aras.
Achillæi & achillidę ab achille.Argolæ apud Euripidem.
Achęi,achiui,achaici,Inachi,Inachii,Inachidę ab Inacho,
argiuorum rege,patre Iſidis. Ouidius libro.5.Faſt.Littus

ad Inachium puluis inanis eam. Statius libro primo Theb. Qua noſtrę cecidere animæ ſtupet inacha pubes. Idem libro quinto Lectiq́ꝫ potentes Inachidę, Agamēnonii, Agamennonidę ab Agamēnone, Vir. li 6. Aen. At Danaū proceres, Agamennonięq́ꝫ phalāges. Acriſionęi ab Acriſio rege Argiuorum Abantis filio. Ouidius lib. 5. Meta. Acriſioneas Prœtus poſſederat arces. Abantæi & Abantiadæ ab Abante argiuorum rege patre Acriſii. Ouidius li. 15. Nuper abantęis templo Iunonis in Argis. Thyeſtęi à Thyeſte. Mycenæi à mycenis vrbe. Ouidius in Epiſt. Briſeidis. Nulla mycenæum ſociaſſe cubilia mecum iuro. Menelaæi à Menelao. Phoronidę & phoronæi à phoronio Inachi filio & argiuorum rege. Statius libro. 2. Syl. Iſi Phoronæis quondā ſtabulata ſub antris. Perſæi à Perſæo Acriſii nepote. Statius libro primo, Theb. Perſeos alter in agros ſcinditur, Danaęi. Idē. Tunc ſedet Inachias vrbes, Danęaq́ꝫ regna. Dolopeii à Dolopibus Græcie populis, Vall. Flac. Vidiſſe putant Dolopeiaq́ꝫ buſta. Iaſidæ ab Iaſio Argiuorum rege. Tātalidę à Tantalo, Achillæi & Achillidæ ab Achille. Græcia Achaia, Dulichia, Hellas. Idem. Galli, Gallicani, Gallige næ Galatæ, Sequanici, Sequanide. Garamantes Garamantici. Gygantes, fratres Phlegræi. Titanes. Gorgon Medufa. Gratiæ, Charites. Gorgoris, Habis. Gades, Gadera, cotynuſa. Hiſpani, Iberi, Iberici, Iberiaci, Virgilius libro ſeptimo. Tyrrhenoq́ꝫ boues in flumine lauit Iberas. Sydonius. Terrarum indigenas Ibericarum. Syllius libro duodecimo: Omen Iberiacis victa Carthagine terris. Beticolæ & Betigene, Syllius libro primo. Beticolasq́ꝫ viros ſpaciis agitabat iniquis. Idem libro nono. Betigenęq́ꝫ viri celſus media ipſa coërcet. Heſperii, Tartaſſii & Tarteſſiaci à Tarteſſo vrbe Gadibus vicina. Hiſpania, tellus Tarteſſia, Iberia, Idem. Hyrcani Caſpii. Hyades ſuculę. Heraclæa, Syris, Trachin, autor Plynius. Italia, Heſperia maior, ab Heſpero Atlantis fratre. Oenotria ab Oenotro rege Sabinorum, Virgilius. Eſt locus, Heſperiam Graii cognomine dicunt, Oenotrii coluere viri, nunc fama minores Italiam

ſiam dixiſſe ducis de nomine gentem. Idem libro.7. Hinc Italæ gentes, omniſq; Oenotria tellus In dubiis reſponſa ferunt. Latium, quod ibidem ſaturnus latuerit, arma Iouis fugiens & regnis exul ademptis. Idem Virgilius libro.8. Latiumq; vocari Maluit, his quoniam latuiſſet tutus in oris. Saturnia à ſaturno. Ouidius libro primo Faſt. Inde diu gēti manſit ſaturnia nomen, Dicta quoq; eſt latium terra latente deo. Terra auſonis et auſonia ab auſone vlyſſis filio Ouidius lib. 2. Faſt. Captaq; erat lyricis auſonis ora ſonis, Stroza filius. Ductori auſonio ſed pareat auſonis ora. Terra Italis. Ouid. lib. 1 de ponto, Mœſtiſq; cadentes Excepit lachrymas Italis ora genis. Itali Italidæ, Italici. Ouid. libro. 14. Litorem in Italico meſſenia mœnia contra. Laurentes, Lauinii, Laurenti, Tyrrheni, Laurentii, Latiales, auſones, auſonii Auſonidæ. Lucanus libro nono Grata vice mœnia reddent auſonidæ Phrygibus. Infernus, Infernalis auernus, auernalis, Tartareus, Hærebæus. plutonius, Cocytius, acheruſius phlegetontæus, ſtygius, Acherontæus, Lethus Orcius. Indi, Indici, Gangetici, quod prope Gangem habitent. Lucanus libro quarto Et quas ſentit arabs; & quas Gagnetica tellus. Sillius libro tertio Hinc laxos arcus olim Gangetica pubes ſumittet. Dicuntur etiam Nyſæi à Nyſa vrbe Indiæ, Idaſpæi ab Idaſpe. Sidonius, Frangat Idaſpæas, aries impactus Erithras. Illirici, Illyrii, Taulantii. Sillius libr. 15. Quaq; per Illiricū Taulantius incola littus. Inarime, ænaria, pythecuſa, autore Plynio. Aenaria à ſtatione nauium æneæ. Hodie vocatur Iſchya Iudæi iudaici India terra Gangetis, terra Euphratis Euphratidis. Sidonius, Ripa Euphratide vix putat tuendam. Ilua inſula æthala. Iphigenia Iphianaſſa Lucretius. Iphianaſſæo turparunt ſanguine fœdæ. Iaſon Aeſonides ab Aeſone patre. Lydi ſeu lydii populi maioris Aſiæ aliter vocantur Mæonii, Mæoues, & Mæonidę: Virgi. li. 8. ô Męonię delecta iuuentus. Idem libro vndecimo. Ducis exemplum euentūq; ſecuti męonidæ incurrūt. Item & męonici. Oui. in epi. Deianyræ, Męonicas inter calathum tenuiſſe puellas. Ethruſci & Tyrrheni, quoniam

Tyrrhenus atys filius colonos ex Lydia duxit in Ithaliæ re/gionem, quæ nunc vocatur Ethruria. Gygeiȧ Gyge, re ge vt Crœſii a Crœſo. Statius libro duodecimo ſi patrium marathona metu, ſi tecta leuaſti Crœſia. Lydia vocat Tyr/rhenia, Mæonia, Ouid. libro. 14. Concurrit Latio Tyrrhe/nia tota. Laconia prouincia in Pelloponneſo aliter vocatur Oebalia & Tænaris ȧ Tænaro promõtorio. Ouid. in Epiſt. Paridis. Tænaris eſt claſſi terra petita meæ. Idem in Epiſt. Helenæ. Excepit portu Tænaris ora ſuo. Lacones ipſi ſeu Laconici vocantur Oebalii & Oebalidæ. Ouidius li. 1. Faſt. Protinus oebalii retulit arma Tati. Statius libr. 5. Theb. Am biguo viſus errore laceſſunt oebalidæ geminie. Therapnei ȧ Therapnis vrbe Laconiæ, patria Helenæ, Ouidius libro. 5. Faſt. Prima Therapnæo feci de ſanguine florem. Idem in Epi, Paridis. Nec dedignare maritum Rure Therapnæo na ta puella phrygem. Tænarii & tænaridæ ȧ Tænaro promõ torio. Lybia terra Lybiſſa. Idem libro nono Terræq; in fi/ne Lybiſſæ. Lybici libiſſini, Marmarici ȧ marmarica regio ne africæ. Syllius libro tertio Marmaricis ales populis re/ſponſa canebat. Naſomonii & naſomoniaci a naſomoni/bus populis Lybiæ. Liguria ora liguſtica idem. Lycii pata/ræi, quoniam patara eſt vrbs Lyciȩ. Statius lib. primo Theb. Seu te lyciæ pataræa niuoſis Exercent dumeta iugis. Lo/crenſes, Heſperii, ozolæ Lucani, Tanagræi ȧ Tanagro flu/uio Lucaniæ, ſtatius. Tanagræumq; Phalanthum. Latini: Faunigæne. Syllius libro octauo Faunigenæ ſocio bella in uaſere ſicano. Lucifer, Veneris ſtella, phoſphorus, Cythere ius ignis. Syllius li. 1 Haud ſecus Oceano rediens Cithere ius ignis Veſper, verſperugo, Heſperus, ſidus Veneris. La/cedæmones, lacedæmonii, Tyndarei a Tyndaro rege Oe/baliæ. & Helenæ patre. Vnde & ſyllius Tarentum vocat Tyndarium. Spartani, ſpartiaci, ſpartiatæ. ſidonius, ſpatiatæ rupium variatarum poſuere cruſtas. Lacedæmõ ſparta Idẽ Ligures, liguſtici, liguſtii, Genuenſes. Idem ſidonius. Qui liguſtiis, Euganeiſq; montibus oriebantur. Lipara inſula prius longonis & meligunis vocabatur, autor Plynius li/

bro tertio Capitulo octauo. Leucadia peninſula prius vocabatur Neritis. Idem autor. Lutecia Parrhiſii. Idem.

¶ Mantuani ſeu Mantoi dicti ſunt a manto Tyreſiæ filia. Aliter vocant Bianorei & Bianoridæ à Bianore Mātus filio qui aliter vocat ocnus. Virgi. in Bucc. Nāq; ſepulchrum Incipit apparere Bianoris. Stroza filius. Arua Bianoreis permutat Iberica campis Politianus in manto. Quippe bianoreā manet hæc victoria gentem. Ocnæi ab ocno filio Mantus. Stroza filius. Orbita ab ocnæis euexit ad aſtra lacunis. Minciadæ & Mincigenæ à Mincio fluuio propinquo. Pontanus. Vos Minciadæ vos o mihi manes Eſte boni. Moloſſi, Epyrotici, Chaonii, Leucadii idem. Myſii Theutrantæi, theutrantii.

¶ Meſſenii. Pylii. Megarenſes, megarici, Lelegii. Ouidius libro octauo Metamorpho. interea Minos lelegeia littora vaſtat.

¶ Mercurius Hermes. Macedones Pallenæi à pallene vrbe, vbi geſta eſt Gygantomachia. Statius libro quarto Syl. Et Pallenæos Phœbum laudare thiumphos, Mediolani, mediolanenſes, Inſubres. Placet hic obiter aperire ethymum dictionis huius Mediolanum nam non temere reperias, qui hoc ediſſerat. Certum eſt imprimis vrbem hanc a Gallis conditam Cuius fundamentis iaciendis dum excauarentur foſſæ, ferunt in terræ viſceribus inuentam fuiſſe (mirum dictu) ſuem dimidiatim lanatam, a quo portento inditum ſit Mediolanæ vrbi nomen, ad quod alluſit Claudianus de nuptiis Honorii & Mariæ ſcribens. Continuo ſublime volans ad mœnia Gallis Condita, lanigeræ ſuis oſtētātia pellem Peruenit. Item ſidonius. Rura paludicolæ temnis populoſa Rauenæ, Et quæ lanigero de ſue nomen habet. Meſſana, Zancle. Marſi Celenæi. Statius lib. 1. Theb. Fœda Celenæa committere prelia buxo. Mare rubrum, erithreum Miletus, Lelegeis, Phitiuſa. Anactoria. Autor Plynius. Mars, mauors, marſpiter, Gradiuus. Minerua pallas, Athena. Nuſæ, Camœne. Neapolitani, parthenopei,

¶ Neapolis, Parthenope, Eubois. Statius libro. . Syl. Niti

dum conſurgat ad æthera tellus Eubois Naſamones Naſa
monii,namoniaci.Normani ,neuſtrici,normania ,neuſtria.
neptunus Ennoſigæus.niobe tantalis à tantalo patre nilus
melo naxos,Dia.Catullus namq; fluenti ſono proſpectãs
littore Diæ Orientales.Eoi,auroręę populi,Mennonii à mẽ
none auroręę filio.nabathęi à nabathea regione.Oui .lib.1.
Meta.Eureus ad auroram,Nebathęaq; regna receſſit.Oc-
cidentales.occidui.Ouid.ueſper & occiduo quę litora ſo-
le tepeſcunt.Tartheſii à tarteſſo vrbe Gadibus propinqua
Ouidius libro.14.Preſſerat occiduus Tarteſſia littora phœ
bus, Tarteſſiaci. Sylius libro ſexto Iam Tarteſiaco quos
ſoluerat ęquore Titan.Heſperii.

¶Parthi,parthici ,achœmenii & achęmenidę ab ahęme
nè rege.Ouidius lib.quarto Metamorpho.Rexit achęme
nias vrbes pater Orchamus arſacidę ab arſace primo Par
thorum rege.Lucanus li. primo plus illa vobis acie quàm
creditis,actum eſt arſacidę phaetontiades Climenides à cli
mene matre,Helyades à patre Sole qui helyos gręcè dici
tur.Ouidius ad Liuiam.Sic fleuit Climene ,ſic climeneides
altę.phocęi,phocenſes,phocaici,Cyrrhęi,Caſtalii.padus,
Eridanus,phaëtontius amnis,à phaëtonte ibidem ſubmer
ſo Sylius lib.ſeptimo.Nunquam phaëtontius amnis San
guinea pontum curuaſſet decolor vnda.padoſa meſſanici
us,Bodincus.uide cauſam horũ nominum apud plynium,
libro tertio.Cap.15.

¶Puteolani,Dicarchęi à iuſticia adminiſtrationis. Sylli-
us libro octauo,prole Dicarchęa multo cum milite Graia
petragorii.petragorici.perſę Gazetici,nã gaza perſarũ eſt
opulentia.Sidonius.Vina mihi non ſunt Gazetica Chia fa
lerna.Pannonia pannonis peſtum Poſidonia,autor Plyni
us.parcę deę fatales,fata.

¶Phœnices, pygmalionęi, Agenoridę pella vrbs Mace-
donię, Bunomus,Bunomea parnaſus Larnaſus prius di-
cebatur Peneiope, Icaris ,Icariotis,pyratę, Cilices. picto-
nes, pictauenſes.

15 ¶Peloponeſus,apia pelaſgia,arx Helladis Romani romu-

lei,romuli romulidę Aeneadę ab Aenea. Iulei ab iulo. Lucanus libro primo phrigi ꝗ penates Gentis Iulę. Latiales Romulares. ſcithę,ſitici, Riphei. Virgilius libro ſecundo Georg. Gens effrena virum Ripheo tunditur Euro. meotici a meotidę palude. Thermodontęi & thermodontiaci à thermodonte fluuio Statius libro.12. Thermodontiaco lætum remeare triumpho. Boriſtenidæ ab eiuſdē regionis fluuio. meotii, Tanaitici à tanai fluio. Sidonius Telluris Tanaiticum rebellem. Boſphorani. Idem plaudentes ſtupuere Boſphorani ſacæ, Aramei. Plynius. lib. ſexto Vltra ſunt ſcytharum populi perſæ illos ſacas vniuerſos, appellauere à proxima gente, antiqui arameos ſicilia ſicania Trinacria, trinacris, triquetra, triquetris vocatur Ouidius lib. quinto Meta. Vaſta Gygantæis iniecta eſt inſula membris Trinacris Statius libro ſecundo Scr. Quid militibus promiſſa Triquetra Lucretius libro primo inſula quā Triquetris terrarum geſſit in oris ſiculi, ſicani, ſicanii, Lilybæi à Lilybæo ꝓmontorio. Virgi. li.3. Aeñ. Et vada dura lego ſaxis Lilybea. cecis Ennęi ab enna vrbe. Lyparei & Lyparenſes à Lypara inſula. Sidonius ſtrauit ſub Lyparenſibus caminis. Taurominitani à taurominio monte Siciliæ, Arethuſii & Arethuſei, ab arethuſa fonte ſiciliæ. Syl. lib. 14. Erigit ſubitas in ſpes arethuſia proles. Claudianus lib.2. de raptu, Quas arethuſæi latices quas aduena nutrit alpheus agatoclæi ab agatocle rege ſicilie Syl. lib.14. Hic agatocleis ſedes ornata tropheis aeolii, Depranitani à Deprano ꝓmontorio iuxta ſiciliam ſidonius agonem Depranitanum Troianę ſuperſtitionis imitari. Catinenſes à Catina vrbe ſiciliæ de qua Syl. lib.14. Tum catine nimium ardenti vicina Typhœo. Syrii, paleſtini, Orōtęi. ſyracuſani, ſyracuſii, arethuſide. ſcythia, męotis ora ſamos parthenia ſalaminii ſalaminiaci ſabini, ſabelli, ſabelici. ſannites ſardinia ichnuſa. Syl. lib.12. inde ichnuſa prius Graiis memorata colonis mox Lybici ſardus generoſo ſanguine fidēs herculis ex ſeſe mutauit nomina terrę ſandaliotes ſtrophades, plotę ſymplegades Cyanee.

¶ Syria,paleſtina,Iudæa,phœnicia Sardinii,Iolenſes.Sar-
matæ ſauromatæ,Troiani,troes,troici,troiugenæ,Ericth-
tonii ab Erichtonio filio Dardani.;Virgilius in culice.Vrit
Erichtonias oriens non ignibus arces. Idem.Erichtonias
proſtrauit funditus arces.idæi ab ida monte,Ilii iliaci, ilia-
dæ,Aeneade,Hectorei Hectoridæ,Dardani ,Dardanii,dar-
danidæ,ſigęi,Teucri,Teucrigenæ,phriges,phrigii, Rhœ-
tæi ,pergamei, Laomedontęi .Laomedōtiadæ, Anchiſæi
Anchiſiadę,Priamęi Priamidæ,Troia Teucria,Ilion,Ilios,
Dardania,Pergamus Troades, Iliades ,Teucrides ;Darda-
nides,mulieres Troianę Theſſalici,Theſſalidę,iolchiaci ab
Iolcho Theſſalię ciuitate.Virgilius in Cyri.Regis Iolchia-
cis animum defigere votis Meliboei & Melibenſes à Me-
liboea vrbe Theſſaliæ Pagaſæi á Pagaſa vrbe Ouid.lib.7.
Iamq́ꝫ fretum Minyæ Pagaſæa puppe ſecabant. Atracii,
Atracidæ,ab Atracio,qui magicas artes ibidem edocuit.
Peneii à peneo fluuio.Ouidius lib.12. Exigit Atracides,pe-
neiaq́ꝫ arua pererrat.Lapytheii à Lapythis populis Theſ-
ſaliæ.Idem Ouid.Et tum Lapytheia tecta Intrarant.Pele-
thronii à populis eiuſdem nominis. Peliaci à Pelio mon-
te Oui.lib.1.Faſt.Sūmaqꝫ Peliacus ſydera tangat apex.phe-
ræi Sene. Paſtor pheræos Delius pauit greges Ouidius
in Epiſto.ipſe reperto r opis vaccas pauiſſe pheræas Fertur
Amphryſiaci ab amphyſo fluuio.Sta.li.1. ſyl.Aut amphry-
ſiaco paſtor de gramine carpſi. Pharſalii pharſalici.Luca.
lib.6.Qua iuga deuexus pharſalica porrigit Hemus.Hemo-
nii,hemonidæ Magneſſi, Magneſii. Horat.lib.3.car.Ma-
gneſam Hippolytem dū fugit abſtinēs.politia.in Māto.he-
monidis refer & Brontē,Vulcaniaq́ꝫ antra Val.Flac.li.6.ſtāt
littore fixi Hæmonidæ.Lariſſei à Lariſſa. Cētaurei à cēta-
uris.Sta. ſperchiusq́ꝫ minax,centaureusq́ꝫ Lycormas Lapy-
thonii à Lapythis.idem Statius,Confudere modos puerii,
lapythonia nympha Oſſæi ab oſſa monte Statius li.12.Nec
Oſſæi bello cecidere bimbres.Pholoetici à pholoe Sidonius
Non ſic pholoetica monſtra atqꝫ pelotronios Lapythas
Semeleius Euan miſcuit,Aemathii, Philippæi à philippis

campis Theſſaliæ. Lucanus. Romanas acies iterum videre Phili pi. Traces, thracii, thraicii, Mantini a mantinis Tracię populis. Virgi. in Cyri. Vos o mãtina ſi qui de gente venitis: Iſmarii ab iſmaro monte. Pangæi a pangeo Thraciæ promontorio. Ouid. lib. 3. Faſto. Iamq; erat ad Rhodopem pangeaq; flumina ventum. Odryſii a populis eiuſdem nominis. Rhodopeii a rhodope mõte. Abderitani, ab abdera vrbe Traciæ. Martia. lib. 10. Abderitanæ pectora plebis habes Biſtones, biſtonii, biſtonidæ a biſtone fluuio. Oeagrii ab Oeagro fluuio Traciæ. Hinc Orpheus Oeagrius, Aedoni ab Aedone Thraciæ monte. Boſphorani, boſphorei. Sidonius. Boſphoreis Elephas inglorius ora tributis. Boriſthenidæ a boriſthene fluuio Tracię. Bap. Pius. Mitior ad ſeuos aura Boriſthenidas. Tracia, Biſtonidis, Scythonis, terra Aedonis. Theſſalia, Hæmonia, pharſalia, Aemanthia Aemathis, Theſſalis ora, Driopis Macedonia, Pyrrhea.

¶ Tybris, tyberis tyberinus, Albula, Ouid. li. 2. Faſt albula, quẽ Tyberim merſus Tyberinus in vndis Reddidit, Tebani, Echionii, echionidæ, ab echione Cadmi ſocio. Ouid. li. 5. Triſti victor Echionias ſi vir penetraſſet in arces, Hiantii & Hiantæi. Iſmeni, Iſmenidæ ab iſmeno fluuio. Learchæi a Learcho Athamantis filio. Ouidius lib. 6. Faſt. Mœſta Learchæas mater tumulauerat vmbras. Athamãtæi ab athamante. Cadmæi a Cadmo. Labdacii & Labdacidæ a Labdaco rege patre Laii. Statius lib. 2. Theb. Labdaciiq; ducẽ præmiſſæ cõſona nocti. Ogygii, ogygidę ab ogyge rege. Theumeſii a teumeſo Bœotiæ mõte, Statius. Subit ore cauo teumeſia cornus. Eryphilæi ab Eryphile Amphiarai vxore: Statius. lib. 4. Theb. Sic Eryphilæos aurũ fatale pẽates Irrupit. Oedipodionii oedipodionidæ ab Oedipo rege Laii filio. Statius lib. 7. Aſt ego non proprio diros impono labori Oedipodionidas. Idem lib. 10. Oedipodionii mittent diademata fratres. Megaræi a Megara Creõtis filia Statius. li. 12 Magno Megareia præceps Arua capit paſſu. Agenoridæ ab Agænore patre Cadmi. Statius libro 12. Exanimes in terga reducit. Pallor Agenoridas Draconigenæ, a denti

bus ſerpentinis à Cadmo ſatis, quibus nati ſunt homines armati. Sidonius/Quæq; Draconigenæ portas non clauſerat hoſti: Eadem ratione uocantur ophionii. Nam ophis græcè ſerpẽs dicitur latinè, ſeneca. Cadmæa proles, atq; ophionius ciuis. Amphionii, ab Amphione. Tyrii, Sarrani. Tyros Sarra. Tarteſſus, Catteia.

¶ Tempſa, temeſe. Thuſci, Ethruſci Tyrrheni.

¶ Taurus mons, imaus, Edigis Paropaniſus, circius, cãbades, Pharphariades, choatras, oreges, oroandes, nyphates autor Plynius li. 5. capite 27.

¶ Veneti, Eneti. Zephyrus, Fauonius.

¶ Auium nomina.

1	Aquila	17	Carduelis		Calidris
2	Alcyones		Caſſita		Calcis
3	Aedon	18	Cenchris		Crex
4	Aegocephalus		Cercos		Cerula
5	Alauda		Cicina		Certhia
6	Apiaſtra	19	Ciconia		Collurio
	Ardea	20	Circanea		Cephus
7	Aſterias		Cocyx	34	Drepanis
8	Attagen	21	Coturnix	35	Epops
9	Acanthis	22	Curuca		Eſalos
10	Accipiter	23	Cycnus		Egitus
11	Anthus	24	Cypſelus		Erythacus
	Argatytis	25	Cataracta	36	Falco
	Anſer	26	Chlorio	37	Ficedula
12	Alectorides		Cynnamulgus		Frigilla
13	Anas		Ciluina	38	Fulica
14	Apodes	27	Cloreus	39	Galerita
	Aematopedes	28	Cornix		Galgulus
	Aeſalus	29	Coruus	40	Gallus
	Aſiones	30	Cinclus	41	Gallina
	Auis icẽdiaria	31	Corydus	42	Grus
15	Bubo		Ciſſa	43	Glottis
16	Caladrius	32	Columbus	44	Graculus
	Caprimulgus	33	Chenalopex	45	Gryphes

46	Hirundo		Oenas		Riparia
47	Hybris		Ortygometra		Ruſtica
	Herodius	61	Pelicanus	76	Satyra
	Harpa	62	Perdix		Spinturnix
48	Ibis	63	Phœnicopterus		Stritomellus
	Immuſulus	64	Picus		Stryx
49	Lagopus		Pica		Struthius
50	Larus	65	Porphyrio		Struthiocame-
51	Luſcinia		Ptynge		lus
52	Linx		Pygargus	77	Sanqualis
53	Mergus	66	Palumbus		Sylla
	Merula	67	Parra		Sturnus
	Merops		Paſſer		Subis
54	Monedula	68	Pauo	78	Terraneola
	Motacilla	69	Phęnicurus		Tragopanades
55	Miluus	70	Phœnix		Trochilus
56	Mennonię	71	Pſytacus		Truo
	Monticula	72	Phaſianus		Turdus
57	Noctua	73	Phalerides	79	Turtur
58	Nicticorax		Phalocrocoraces	80	Tinungulus
59	Onocrotalus		Pyrrocteres	81	Vlula
	Ophiomachus		Phoicus	82	Vpupa
	Oenanthe		Pardalus		Vultur
60	Otus	74	Querquedala	83	Veſpertilio
	Otides	75	Regaliolus	84	Vipiones

1 AQuila alitum regina dicitur, quòd altiſſimę volet,
Ideóq; armigerum Iouis eam poëtę vocant. Con-
greditur magnis animalibus, vt ceruo, cuius corni-
bus inſidet puluerulentas alas de induſtria concutiens, vt 2
viſu & oculis præpeditus decidat in curſu, mortuuſq; fiat
præda. Ferunt Aquilæ pennam aliis etiam rebus conſer-
tam non putreſcere. Pullos ſuos probat ad ſolem, quem ſi
ſuſtinere nequeant, vt degeneres excludit. Oppetit nô ſe-
nio nec ægritudine, ſed fame. Creſcens enim roſtri ſuperio-
ris aduncitas impedit, ne cibum queat capere. Quum ſe-
nuit, grauantur eius pennæ & oculi. Cui rei vt medeatur,

quærit fontem,calorem in ſe collígit,& ſanatur.In fontem
ter ſe mergit,eoq́ modo redire fertur ad iuuentutē. Hinc
pſalmographus.Renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua.Plu
tarchus in Mario ſcribit aquilam geminos tantum pullos
parere.Propterea nonnulli mentitum afferunt Muſeū,qui
ſcripſit Aquilam tres pullos parere,duos ſuſtrahere,& vnū
alere.Aquilarum genera ſex ſunt teſte Plynio. Melenatos
colore nigricans,minima magnitudine,quæ ſola aquilarū
fœtus ſuos alit,cæteræ fugant.Conuerſatur in montibus.
Secundi generis Pigargus albicante cauda, Tertii Mor-
phos,cui vita eſt circa lacus,nigerrima eſt aquilarum,pro-
minentiore cauda, Teſtudines frangit è ſublimi iaciendo,
Qua ſorte periit Aeſchylus poëta.Quarti percepterus vel
pernocterus,morans per lacus,ſpecie vulturina, alis mini-
mis,reliquas magnitudine antecellēs,ſed imbellis & dege
ner,nam ſuccumbit coruo. Eadē ieiunæ ſemper auiditatis
eſt & querulæ murmurationis.Sola aquilarū exanima fert
corpora,Cæteræ quum occidere,conſidunt.Quintum ge
nus Halietus ceruice magna,lata cauda,circum mare verſa
tur.Sextū gneſion magnitudine media, colore ſubrutilo,
rarum aſpectu.Reliquæ aues quas Aquila petit ad prædā,
gregatim ſępenumero volant,vt reſperſu pēnarum hoſtē
excęcēt.Nidificat in petris & arboribus,A meridiano tem
pore operatur & volat,Prioribus horis ignaua ſedet, do-
nec impleātur conuentu hominum fora. Eius pennæ mi-
xtas auium pēnas deuorant.Ex volatilibus nunq̄ fulmine
tangitur.Pugna eſt illi in draconē,qui propterea eius oua
conſectatur auiditate malefica.
2 ¶Alcyones,aues ſeptem diebus nidificant ante brumā,&
totidē ſequentibus pariūt.Duplex eſt earū genus.Alterum
vocale arundinibus inſides,Alterum mutum ampliore cor
pore.Antiqui eas Alcedones vocabāt,Dies illi ſeptē, qui-
bus pariunt,Alcyonides & Alcedonia vocātur.Ouid.li.ıı.
Meta.Perq́ dies placidos hiberno tēpore ſeptē incubat
Alcyone pendētibus ęquore nidis.Tū uia tuta maris,vētos
cuſtodit & arcet Aeolus egreſſu,pſtatq́ nepotibus ęquor.

Eſt Alcyon paulo maior paſſere, colore nigro, & cęruleo, qui Cyaneus vocatur. Dũ procelloſum eſt mare, ſi Alcyonum oua obiiciãtur, inducunt tranquillitatẽ. Ferũt inſuper eas hancà Ioue gratiã conſecutas, vt in tempore ſolicitudĩnis ſuę ſerenos .14. dies in hyeme accipiãt. Hinc Propertius tẽpęſtate vexatus eas alloquitur & inuocat lib. 1. vbi ait. Et merito (quoniam potui fugiſſe procellã) Nunc ego deſertas alloquor Alcyonas. Minores Alcyones canũt in arũdinetis. Collo ſunt gracili & procero. Raro apparent, nec niſi circa ſolſticia, & in bruma, in aqua oua deponũt. De his Seneca in Agamẽnone. Licet Alcyones Cæyca ſuum Fluctu leuiter plangente ſonent, quũ tranquillo male confiſæ credunt ſe iterum Pelago audaces, fœtusq́; ſuos Nido pauidæ titubante fouent. Pariturę Alcyones nidũ inſtar conchę ſpinis incredibili duritia ſubtexũt, deinde ad mare deferentes, vndis imponunt, atq; illis ſe conſtipantes, dũ vehuntur, fœtificant. Piſcibus viuunt, Pariunt oua quina.

3 ℭ Aedon græcè, nobis Luſcinia dicitur. Calfurnius. Vocalem ſuperet ſi turpis Aedona bubo.

4 ℭ Aegocephalus auis eſt lyene carens.

5 ℭ Alauda plumam habet elatam in capite inſtar Galeritę. Vnde & Galerita a Gręcis dicitᷓ Corydalus. Vocabulo Galligo Alauda, Hanc Plynius & Tranquillus aiunt Legionẽ dediſſe nomen, quæ alauda vocabatur. De qua Cicero ad atticum. Antonius inquit, cum legione alaudarum ad vrbem pergere, pecunias municipiis comparare. Alaudarum duo ſunt genera. Alterum terreum criſtatum. Alterum gregale minore corpore & ſine criſta.

6 ℭ Apiaſtra auis meruit nomen ab apibus comedendis. Ardea auis dicitur velut ardua, ꝙ in ſublime volet. Virgilius. Notasq́; paludes Deſerit, atq; altam ſupra volat ardea nubem. In mediis arenis triſtis imbrem indicat & etiam quum altior volat. Lucanus lib. 5. Quoq; auſa volare ardea ſublimis pennę confiſe natanti. Eius tria ſunt gnera. Pulla natura ſagax, & victus prouida, color prauo. Reliqua duo pulchro. Ardeam gaza Erodium vocat.

7 ℭ Aſterias auis eſt ex Ardearũ genere,dicta à colorè aſtrorum. Docilis eſt humanæ vocis,frequens in Aegypto.

8 ℭ Attagen ſeu attagena auis Aſiatica inter cibos electiles quondam numerata eſt,maxime quæ in Ionia naſcitur autore Gellio. Hinc Attagen Ionicus vocatur. Plynius. Attagen maxime Ionius celebratur vocalis alias,captus vero obmuteſcens quondam exiſtimatus inter raras aues. Martialis. Communemq́ duobus Attagenam. Idem, Inter ſapores fertur alitum primus Ionicarum guſtus Attagenarũ.

9 ℭ Achantis auis eſt ſtridula,quæ paſcitur ſpinis & carduis. Vnde & Carduellis dicitur. Virgi lib.3. Georgi. Littoraq́ Alcyonem reſonant,& Achantida dumi. Calfurnius. Aſtyle credibile eſt,ſi vincat Achantida cornix. Gaza Ligurinũ interpretatur.

10 ℭ Accipiter auis eſt rapax & prędatoria,dicta ab accipiendis auibus. De qua Martialis. Prædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis idem Decipit, & captas non ſibi mœret aues. Imbelles volucres inſectatur vt columbas. Quod ſtudium prædæ Stroza filius graphice deſcribit, his verbis. Qualis hyperboreus celerem de nube columbam Accipiter ſuper inſtat agens,propiorq́ fugaci Fit magis atq́ magis,iamq́ huc iamq́ exigit illuc, Alarum ad ſonitum trepidantem & ſæua pauentem. Seneca. Qualis accipitris minas Fugit & ſparſos metu Colligit fœtus auis. Aucupatur hæc volucris quadam ſocietate cum homine,maxime circa Amphipolim Thraciæ,vbi homines ex ſyluis & arundinetis exitant aues, Illi ſuperuolantes deprimunt. Captas cum iis diuidunt aucupes. Iones Cymindin vocant. Accipitrum genera.16.ponit Plynius Circon claudum altero pede proſperrimi augurii, nuptialibus negociis & rei penuariæ,Triorchem à numero teſtium, Buteonem Romani vocant Eſalona Græci vocant,qui ſolus omni tempore apparet. Varius eſt omnium in præda modus,Alii non niſi ex terra auem rapiunt. Alii circa arbores volitantem, Alii ſedentem in ſublimi,Aliqui volãtem in aperto. Accipitres Maſſiliæ humi fœtificant nec alibi naſcuntur,Non come-

dunt auiũ corda. Nocturnus accipiter Cybindus vocatur, rarus in ſyluis, minus interdiu videns. Bellum gerit interneciuum cum aquila. Odit hęc volucris & refugit radicem ſylueſtris Aſparagi, Propterea aiunt tutas eſſe villaticas aues, ſi quis eam extruxerit in villa.

11 ¶ Anthus aquatilis eſt magnitudine Frigillę. Argatylis auicula eſt, nidum filis lineis intexens aditu anguſto. Anſeres ſtomacho ſunt calidiſſimo. Gaudent herbis riguis & frigidis, Laurum non attingunt. Cor eorum olim fuit laudatiſſimum inter menſarum cupedias. Scipio vel Metellus, aut vt alii malunt, Seſſius primus docuit anſeris iecur eſſe optimi ſaporis. Propter quod olim ſeruabatur in corte. Martialis libro tertio. Vagatur omnis turba ſordidæ cortis Argutus anſer, gemmeiq; pauones.

12 ¶ Alectorides aues roſtro ſunt oblongo, curſu agili, hominem amant. Capiuntur inter ſepes hortorum & vinearum.

13 ¶ Anas iuxta paludes parit, & ſtatim à partu aquas petit. Aquilã formidat. Huius auis pectus tantum & ceruix gulæ dabatur. Martialis. Tota quidem ponatur anas, ſed pectore tantum Et ceruicæ ſapit, cætera redde coquo. Volant Anates proximus in ſublime, atq; è veſtigio cœlum petunt etiã ex aqua. Purgant ſe herba ſiderite, quum quid moleſtiũ comederunt. Anates pontícæ venenis viuunt.

14 ¶ Apodes carẽt vſu pedum, ſpecie ſunt hirundinum, nidificant in ſcopulis. Cernuntur toto mari. Circunuolitant naues. Nulla his requies niſi in nido, aut pendent aut iacent. Aematopodes aues ſunt aquatiles peculiares Aegypto. Aeſalus auicula eſt, q̃ oua corui frangit. Ouidius, Neſcius aſſumptis Priamus pater Aeſalon alis. Aluco auis eſt nocturna maior Gallo Gallinaceo. Aſiones capiuntur ſaltatione quadã ridicula, quã ſcopam vocant. Maiores ſunt noctuis, colore plumbeo, alis albo ſparſis, duabus pennis à ciliis ad tempora pendentibus. Auis incediaria dicta eſt, ꝙ incẽdiis naſcatur, Ea eſt inauſpicatiſſima. Propterea ea viſa vrbes quandoq; luſtratæ leguntur.

15 ¶ Bubo auis eſt feralis debilis ad volatũ, ĩ cauernis locisq;

deſertis cõmorans. Noctu volitat ſolus, Deſerta incolit de-
ſolataq́ꝫ & inacceſſa loca. Non habet cantũ vocalẽ ſed ge-
mitum. Propterea viſus in vrbibus ſuſpicionẽ affert & por
tentum futuri mali. Quum Capitolium intraſſet Sexto Pa
pellio Iſtro & L. Pediano conſulibus, vrbs luſtrata eſt. Plu-
mæ ſunt ei velut aures. Bubonis pedes vſti cum pulpagine
herba auxiliantur contra ſerpentes. Eius cor impoſitũ ſini-
ſtrę mãme mulieris dormiẽtis efficit vt oĩa ſecreta ꝓnũciet.
Aiunt præterea ferentes ipſum in pugnã fortiores fieri, Itẽ
ſanguine pulli bubonis criſpari capillum, Cinis oculorum
eius collyrio mixtus claritatum oculis facere promittitur.
¶ Caladrius auis eſt albi coloris. Caprimulgi aues ſunt ma
16 iores paulo merulis, eodem fere aſpectu quę nec interdiu
vident, nec videntur. Nocturno tempore ſunt furaces. Di-
cuntur autem caprimulgi, ꝙ ſtabula intrent, caprarũq́ꝫ vbe
ribus propter ſuccum aduolent. Qua iniuria vber emori-
tur, & caprę cęcitatem contrahnnt,
¶ Carduelis auicula eſt capite rubro, alis luteis, albo ni-
17 groq́ꝫ diſtinctis. Semine carduorũ paſcitur, vnde illi inditũ
nomen. Cardueles imperata faciunt autore Plynio, nec vo-
ce tantum, ſed pedibus & ore pro manibus. Caſſita auicula
eſt, quæ habitat & nidulatur in ſegetibus. Feſtiuus eſt de ea
apologus apud Gellium lib. 2. cap. 29.
¶ Cenchris auis eſt ex accipitrum genere, quæ aliter à tin-
18 nitu vocis appellatur tinungulus. Cercos auis eſt de gene-
re accipitrum, altero claudicans pede, quam aliter buteo-
nem dici aiunt. Cicina auis eſt nocturna.
¶ Ciconiæ lingua carent, Nutriuntur à Theſſalis cõtra ſer-
19 pentes, quos perimunt. Nidos repetunt, hyemis aduenę cũ
gruibus, noctu tantum volant. Parentes ſenio cõfectos nu
triunt inſigni pietate. Propterea Aelianus ait eas deorũ be
neficio in quibuſdam inſulis conuerti in homines. Et Pe-
tronius arbiter ciconiam vocat pietati cultricem his ver-
bis. Ciconia etiam grata peregrino hoſpita, pietati cultrix
gracilipes, choraliſtria, Auis exul hyemis, titulus tepidi tẽ-
poris, Næquitiæ nidum in cacabo fecit meo. Imago eius

olim ſolebat inſculpi in ſcœptris regũ, quo eorum pietas & induſtria indicaretur. Veniunt Ciconię è longinquo eodem modo, quo grues. Abituræ congregantur in loco certo, & ſic comitatæ vt nulla ſui generis relinquatur, niſi forte captiua. Certaturæ in ſerpentes Origano herba ſe fouẽt. In fidenate agro nidum non faciunt.

20 ℂCircanea meruit nomen à circuitu quem facit volitans. Cocyx auis nidulatur ſemper in nidis alienis maxime palumbiũ. Eſt de genere accipitrum, licet aduncos nõ habeat vngues. Procedit vere, occultatur ortu caniculæ. Aliter vocatur cuculus. Interficitur à ſuo genere, mutat vocẽ. Parit ſingula oua, raro bina. Subiicit pullos, ꝙ ſciat ſe inuiſam cunctis auibus, ac propterea nõ fore tutam generi ſuo ſtirpem opinatur, niſi fefellerit.

21 ℂCoturnix aliter dicitur Ortygometra à ſono vocis. Hic etiã Delos Ortygia à coturnicum multitudine. Coturnicibus veneni ſemen gratiſſimus eſt cibus. Propterea dãnatæ ſunt mẽſis, tum etiã ꝓpter comitialẽ morbũ, quẽ ſolæ animaliũ ſentiũt ꝑter hominem, Ad nos anteueniunt q̃ grues. Terreſtres ſunt potius q̃ ſublimes. Nidulantur in ſegetibus aut gramineis locis. Auſtro non volant, aura tamen vehi volunt propter modicas vires & pondus corporũ. Quum redire volunt comitatum ſolicitant, ne quã rapiat accipiter. Eas vulgus nunc appellat qualeas.

22 ℂCurruca auicula eſt, quę alienos pullos nutrit ſuos eſſe putans. Fouet enĩ oua cuculi. Iuuenalis Saty. 6. Tu tibi nũc Curruca places, fletumq́ labellis Exſorbes.

23 ℂCycnus auis eſt candida maior anſere, argutę vocis, qui imminente morte dulciſſime cãtat, & velut funus propinquũ deplorat. Ouid. Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis, Ad vada Męandri cõcinit albus olor. Idem. Dulcia defleta modulatur carmina lingua, Cãtator Cycnus funeris ipſe ſui. Idẽ. Veluti canẽtia dura Traiectus pẽna tẽpora cantat olor. Poëtæ fabulantur Cycnũ fuiſſe amatorẽ Phaẽtontis, poſtq́ eius ruinã, mutatũ fuiſſe in hanc volucrẽ. Mitis eſt. Infeſtatur ab aquila, cui tamen fortiſſime reſiſtit, Ha-

bitat in locis amenis circa fluuios, Frequens eſt apud Cay-
cum, & Cayſtrum, vt docuimus in Cornucopiæ. Pythago-
ras opinabatur immortalem eſſe animam cycnis, ac pro-
pterea lætari imminēte funere. Sacri ſunt Apollini, ob præ-
ſagium finis. Mutua carne veſcuntur inter ſe. De his Lucre.
lib 4. Vallibus & cycni nece dotorti ex Helyconis. Quum
liquidam tollunt lugubri voce querebam. Virgi. Et longa
canoros Dant per colla modos.

24 ¶ Cypſeles auis nidum facit ex luto in modū Ciſtellæ. Cy-
pſeli ab alijs vocantur Apodes. Nidificant in ſcopulis.

25 ¶ Cataractis Iuba apud Plynium teſtis eſt eſſe dentes ocu-
losq; igneo colore, cætero candidas tradens. Duobus ſem
per ducibus vtuntur. Altero qui ducat agmen, altero vero
qui cogat. Scrobes excauant roſtro, inde crate conſternunt
& operiunt terra, quam prius egreſſerunt. In his fœtificāt,
Binæ ſunt fores omnium ſcrobibus. Orientem ſpectant,
quibus eunt in paſcua, occidentem, quibus redeūt, Aluum
exoneraturæ ſubuolant ſemper & contrario flatu Eas ha-
bet iſula, in qua tumulatus eſt Diomedes. Hic Diomedeas
aues nonnulli vocant, cuius ædem pleno gutture & ma-
dentibus pennis quotidie perluunt & purificant. Propter-
ea poetæ fabulati ſunt Diomedes ſocios in earum effigies
mutatos, autor Plynius.

26 ¶ Chlorio auis eſt viridis, magnitudine turturis, quæ hy-
berno tempore non deliteſcit, ſed æſtiuo per ſolſtitium ap
paret, male volat. Docilis eſt & ingenioſa, tota lutea. Cyn-
namulgus auis arabica nidificat in ſurculis Cynnami. Eius
nidos acolæ niſi ſagittis & plumbatis iaculis diſiiecere ne-
queunt, quod faciunt mercis gratia. Cliuinam quidam cla-
matoriam dicunt, Labeo prohibitoriam, Apud nigidium
ſubis, quæ aquilarum oua frangat.

¶ Cloreus auis eſt coruo inimica, cuius oua noctu exqui-
27 rit, vt ille huius.

¶ Cōmēdatur fides & caſtitas corniciū in matrimonio. Nā
28 extincta cōſorte, alteri viduitas manet ipolluta. Propterea
antiquitus in coniugiis vocabatur ad auſpiciū cōcordię &
pudicitiæ

pudicitię. Nocturnę aduerſant cornices inuicemq; oua ſibi ſuffurant. Inauſpicatæ ſunt garrulitatis, vnde Virg. Sæpe ſiniſtra caua p̄dixit ab ilice cornix. Volātes pullos aliquādiu paſcunt. Inauſpicatiſſimæ ſunt fœtus tempore, qui accidit poſt ſolſtitium. Nucum duritiam ſi roſtro perfringere nequeant, in altum volantes, in ſaxa & tegulas iaciunt iterū ac ſæpius, donec quaſſatam perfringere valeant. Ardeolas amant Cornicis cerebrum coctum & in cibo ſumptū remedio eſt ad cerebri & capitis dolores. Si contra aquam clangores dederit, perfundens ſeſe, pluuiam præſagit. Virg. Tū cornix plena pluuiā vocat improba voce, Et ſola in ſicca ſecū ſpaciat are na. Luc. lib. 5. Quodq; caput ſpargens vndis velut occupet imbrē, Inſtabili greſſu metit littora cornix.

29 ¶ Corui media æſtate ſitiunt, in cuius initio profluuio vētris ſunt obnoxii, propterea tunc abſtinent ab humore. Eorum oua proſunt atrandis capillis. Tauros inuadunt, & ex omī corpore oculos appetunt maxime. Humanam imitat vocem. Vnde & hiſtoriis Romanorum legimus fuiſſe coruum, qui Romanum populum nominatim ſalutaret, maxime Germanicū & Druſum Cæſares. Martialis, p̄pterea coruum ſalutatorem vocat. In regionibus fœcūdis gregatim volant, In ſterilibus bini. In cibi & eſcæ penuria parētes ſenio confectī pullos cōcerpūt. Hinc adagiū. Mali corui malū ouū. Cameleōtē occidūt, qui ne victoribus noceat, Lauro infeſtū virus extingūt. Cloreū oderūt cui⁹ oua ſuffurant. Eſalō quoq; auicula eorū oua frāgit. Generāt ante ſolſtitiū. Aegreſcūt ſexagenis diebus, pariūt quos, Ore coeunt. Inauſpicatū pręſagiū afferūt quū glutiūt vocē, velut ſtrangulati. Corui aquatici naturaliter caluēt, corui ſingultu quodā latrātes & ſe cōcutientes. ſi continuauerint, ventos pręſagiūt ſi vero captim vocem reſorbebunt, ventoſum imbrem.

30 ¶ Cinclus auicula eſt palmipes iuxta mare viuēs. Aſtuta eſt hęc volucris & difficilis captu. Capta nihilominus ſubito miteſcit. Culū cōtinuo mouet, debilis eſt poſteriore corporis parte, Propterea quū nō ſit aptus cōgerēdo ſibi nido, incubat alieno. Hinc prouerbio cinclos dicimus pauperes.

ff

31 ℭ Coridus viliſſima eſt auicula.quæ quum non ſit canora
ſtrepit tamen vtcunq; inter aues mutas.Hinc adagium na
tum.Inter indoctos etiam Corydus ſonat.Ciſſa auicula eſt
imitatrix humanæ vocis.

32 ℭ Columbus propter genuinum timorem nidificat in ſum
mis locis.Fœtui plærumq; indulget.Vnde ſacer Veneri eſſe
creditur.Parientibus fœminis mares ſubueniunt,& oua in
cubant,quum illæ nequeunt.Bina pariunt oua,primū mas,
deinde fœminā,Fidem ſeruant in matrimonio.Mutua ſem
per illis ante coitū eſt exoſculatio. Nihil illis fœcundius,
quadragenis diebus cōcipiunt. interuallū tantū ad ęquino
ctiū facientes.Varro ponit duo genera columborū agreſte
qđ in turribus & culminibus villarū habitat domeſticū do
mi paſcit̃.Colūbę communę ſeruāt domū.Nec niſi celibes
& viduę relinquūt Imperioſos mares etiā iniquos ferunt:
Nā tūc ſuſpicio eſt adulterii quāuis natura nō ſit.Tūc pleno
gutture obmurmurant,& plærūq; roſtro feriūt.Facta demū
cōciliatione ſeſe obſculant̃. Aequalis vtriq; ſobolis amor.
Hinc fœmina tardius ad pullos intrante orit̃ interdū caſti/
gatio.Quū bibunt,colla nō reſupināt.Largè bibūt iumen
torū modo.Purgant ſe herba,quę vocat̃ Helxine,Viuūt co
lūbę annis octonis Legumina amāt,q̄ vocant̃ Craca. Ami/
cę ſunt pauonibus,Aquilis & accipitribus odioſæ.

33 ℭ Chenalopex dicit̃ ex vulpis et anſeris forma audax in fe
lē & aqlam,à quibꝰ infeſtat̃.Fœtꝰ tāta charitate cōplectit̃,
vt aucupi obuiū ſeſe offerat,quo fugę tēpus pbeat ſuis pul
lis.Frequēs olim fuit apud Britānos,& in mēſarum delitiis.
Calidris auicula eſt colore cinereo varie diſtincta. Chalcis
mōtes i colit colore niger,magnitudine accipitris,forma te
nui & oblōga apparet raro.Crex auis eſt pugnax & ad cō
parādū victum ingenioſa.Certhia ingenio eſt audaci voce
clara nidificat in arboribus.Cęrulea auicula eſt ſaxatilis,co
lore ſui nominis & tenui roſtro . Collurio veſcit̃ hiſdē ci/
bis quibꝰ merula,Capit̃ hyemali tpe. Cephus auis eſt mul
tis operta plumis,exiguo corpore,quæ vociferat̃ pariens.
Hic adagiū, Cephus parturit,In eos qui magna pollicent̃.

34 ¶Drepanis auis eſt ſine pedibus rariſſime apparens.
35 ¶Epops auicula eſt ſordida & criſtata, quæ aliterā ſono
vocatur Vpupa:E ſalos auis eſt de genere accipitrum,quæ
apparet omni tempore.Aliter vocatur Buteo. Infeſta eſt
co ruo,cuius oua etiam frangit.Egitus auicula eſt inimici-
tias cum aſino exercens.Eritacus auis eſt ſolitaria,quæ nun
quam fere in eodem ſaltu niſi vna reperitur.Hanc Gaza ſyl
uiam & rubeculam interpretatur.De hac ortum eſt adagiū
Vnicum arbuſtum haud alit duos Erithacos,in eos qui eo
dem munere concorditer fungi nequeunt.
36 ¶Falco auis eſt rapax & prædatoria curuatis & aduncis vn
guibus de genere accipitrū.Varii autem generis ſunt Falco
nes.Eſt quem britannicum vocant, aquilæ magnitudine,
capreolos inuadens.Alium vocant Gyrofalcum à gyro &
circuitu,quo in minores vtitur,vt eas agat in Prædam.Ter
tium montanum.Quartum.peregrinum,cuius generis Fal
cones nidificāt in altis montibus.Quintum gibboſum,qđ
breuitate colli & allis eminentibus inſignis gibbo videat.
37 ¶Ficedula nomen ſumpſit à ficubus quibus veſcitur.Mar
tialis.Quum me ficus alat,quum paſcar dulcibus vuis Cur
potius nomē nō dedit vua mihi.Formā & colorem mutāt
ficedulæ.Hoc ſolum nomen habet autunno,Poſtea Melā
corphi vocantur.Frigilla dicta eſt à frigore,quo cātat & vi
get,æſtate moratur in locis calidis,hyeme frigidis.
38 ¶Fulica auis eſt aquatilis degēs prope ſtagna & lacus.No
men ſumpſit à furuo colore.Paulo maior eſt columba.Pul
los aquillæ ante tempus excluſos nutrit.Matutino clango-
re tempeſtatem præſagit,& quum ludit in litore.Virgilius
lib.1.Georg.Iam ſibi tū curuis male temperat vnda carinis
Quū medio celeres reuolāt ex æquore mergi,Clamorē
ferunt ad litora, quun marinæ In ſicco ludunt fulicæ.
39 ¶Galerita plumā habet in ſimilitudinem galeri, vnde &
nomen ſumpſit.Ea aſſa & in cibo ſumpta coli vitiū effica-
ciſſime ſanatur.Autore Plynio.Galgulus auis eſt, quam ſi
inſpexerit affectus morbo comitiali ſanari dicitur. Contra
vero auis mori.Alitur ligno,frequēs eſt in peloponneſo.

 ¶ Gallus nuncius eſt lucis Latonæ charus, quòd ei parien ti aſtiterit. Mortua fœmina oua incubat gloriam ſentit, noſcit ſydera, it cubitum cũ ſole, imperitat ſuo generi, & re gnũ in quacũq; domo fuerit exercet. Certãt inter ſe Galli ſtudio gloriæ, Canũt in victoria, & ſe principes teſtantur, victi, occultãtur, Lucẽq; & hominũ aſpectũ refugiunt: gra diuntur alta ceruice, & elatis criſtis Cœlũ cerebro aſpiciũt in ſublime falcatas erigunt caudas Terrori ſunt leonibus. Vnde Lucretius Quẽ nequeũt cõtra rapidi cõſtare leones, Inq; tueri, ita cõtinuo meminere fuga, Nimirũ qa ſunt Gal lorũ in corpore quædã Semina quæ, quum ſint oculis im miſſa leonũ, Pupillas interfodiũt acrẽq; dolorẽ præbẽt, vt nequeãt cõtra durare feroces. Itẽ Politianus in Ruſt. Stat ceruix ardua, qualẽ Præfert Marmaricis metuẽda leonib⁹ ales, Ales quæ vigili lucẽ vocat ore morãtẽ, pugnaciſſimi Galli olim naſcebant apud Tanagrã & Rhodũ ſecũdus honor fuit melicis & Chalcidicis teſte varrone. Nobiles quõdã habiti ſunt in auguriorũ obſeruatione. Victoriã Bœ otiis aduerſus Lacedęmonios p̃ſagiuerũt, quũ tota nocte ceciniſſent, caſtrati deſinũt canere; pgami omib⁹ ãnis Gallo rũ ceu gladiatorũ ſpectaculũ publice edebãt. Plyni⁹ ſcribit Alectorias gẽmas reptas fuiſſe i vẽtriculis gallinaceorũ cri ſtallina ſpecie & magnitudine fabę, Gallinacei nõ attigunt vulpibus, q iecur eius animalis ederit. Acini Liguſtri ſanãt Gallinaceorũ pituitas, Sacri ſunt ſoli cui venienti aſſurgũt, & quo quũ eũt dormitũ, vt diximus. Cõtra ſerpẽtes & mil uos p gallinis dimicãt vnicus gallus ſufficit multis gallinis Huius naturã ſcite admodũ & ingenioſe deſcribit politian⁹ in Ruſt. dicẽs, adde gregẽ cortis, criſtatarũq; volucrũ Indu peratores, laterũ q ſydera pulſu Explaudũt, vigilieq; citant Titana cãore, Et regnũ ſibi marte parãt, qppe obuia roſtris roſtra ferũt, crebiſq; acuũt aſſultibus iras. Igneſcũt animis & calcẽ calce repulſant Infeſto, aduerſumq; affligunt pe ctore pectus. Victor ouans cantu palmam teſtatur, & hoſti Inſultans victo, pauidum pede calcat iniquo. Ille ſilet, late braſq; petit dominumq; ſuperbum Ferre gemit, comes it

merito plebes cætera regi,Formoſo regi cui ,vertice purpurat alto faſtigatus apex,dulciq́ꝫ errore coruſcæ Splendeſcunt ceruice iubæ,perq́ꝫ aurea colla Perq́ꝫ humeros it pulcher honos,palea ampla decenter Albicat ex rutilo, atq́ꝫ toroſa in pectora pendet Barbarum in morem, ſtat adunca cuſpide roſtrum,Exiguũ ſpacii roſtrũ.flagrãtq́ꝫ tremendũ Raui oculi,niueasq́ꝫ caput late explicat aures.Crura pilis hirſuta rigent,iunctura q́ꝫ nodo Vix diſtante ſedet, durus ueſtigia mucro armat,in imẽſum pinnæq́ꝫ hirthiq́ꝫ lacerti protenti excurrũt,dupliciq́ꝫ horrentia vallo Falcatę ad cœlum tolluntur àcumina caudæ.Ipſe ſalax totam fœcundo ſemine gentem Implet,& oblongo nunc terrã ſcalpurit vngui,Rimaturq́ꝫ cibos,nunc edita nubila viſu explorat cauto , non illum ſquamea tuto Aggreditur ſerpens, non raptor ab æthere miluus. De Gallis & Gallinis vide varonem libro tertio de re Ruſtica Cap.9.

41 ¶Gallinarum varia ſunt genera.Cortales quæ corte aluntur.Ruſticæ ſimiles ſunt fere villaticis,quæ decipiuntur ab aucupe.Numydicæ variis ſparſæ plumis,Aliter vocãt meleagrides a meleagri tumulo quas poëtæ fabulantur ex filiabus Oenei (qui Meleagri fuit filius) mutatas fuiſſe in has uolucres.Albertus magnus ſcribit Gallinã fuiſſe apud Macedones,q̃ duodeuiginti ouaſcerit,& ex quolibet eorum duos ſuſceperit pullos.Aiunt Gallinas non poſſe interfici ab aſpide,quo die ciminum animalis fœtidiſſimi comederint.Villaribus Gallinis religionem ineſſe ſcribit Plynius.Nam inhorreſcunt edito ouo,ſeſeq́ꝫ excutiunt, & circumactæ purificant,aut feſtuca aliqua ſeſe & oua luſtrant. Gallinas ſaginare Deliaci cœpere Vndecim annis ante tertium punicum bellum lege C.Fannii conſulis interdictum eſt ne quid volucrum in cœnis proponeretur præter gallinã vnã quæ nõ eſſet altilis Gallinis inimiciſſima eſt pituita maxime inter meſſis & vindimiæ tẽpus,Pipire eſt gallinarum,vt boum mugire,Politianus. Pipia inuolucer pullus.

42 ¶Grues æſtate aduenæ æthera tranãt triãguli figura.Lapides pedibus librãt contra vim ventorum. Gerunt bellũ

cum pygmæis. Ducem quem ſequantur eligunt. Habent & in extremo agmine diſpoſitos qui viciſſim acclament, ne qua deeſſe videatur item qui gregem voce contineant. Ex his nonnullæ excubias agunt nocturnas, lapillum pede ſuſtinentes, qui laſſatis ſomno decidens indiligentiam ſono coarguat, Cæteræ dormiunt capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes. De his Lucanus lib. quinto ſcribit Strymona ſic gelidum bruma pellente relinquunt potu ræ te Nile grues primoq; volatu Effingunt varias viſu mõſtrante figuras. Mox vbi percuſſit denſas notus altior alas, Confuſos temere immixtæ glomerantur in orbes, Et turbata perit diſperſis litera pennis. Cæterum grues ſilẽtio volantes p ſublime ſerenitatẽ præſagiunt. Feſtinantes verò tẽpeſtatem. Ferunt eos nullis omnino laboribus delaſſari, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant, Purgant ſe grues iunco paluſtri, Dicuntur aliter Naupliadæ volucres & Palamedis aues, quoniam Palamedes Nauplii filius ex earum ordine tres literas reperiſſe fertur. Politianus, Clangunt Naupliadæ volucres. & peruia pinnis Nubila conſcribunt.

43 ℭ Glottis quam Gaza lingulacam vertit, linguam exerit, Quum peregrinatur, ducitur pœnitentia in volatu propter laborem: Reuerti demum incomitatam piget, & ſequi, Nec vnquam plus vno die cœpto volatui inſiſtit, & in proximo hoſpitio confidit. Verum inuenitur alia antecedente anno relicta. Simili modo in ſingulos dies, in

44 quit Plynius.

ℭ Graculi coluntur in Lemno propter locuſtas, quarum exitio, occurunt aduerſo volatu. Loquaces ſunt & obſtreperi, Graculæ annuum faſtidium lauri folia purgant. Graculi ſero à pabulis recedentes hyemen preſagiunt, Graculus ab Ariſtole vocatur Coracias à coruina nigredine, roſtro tamen rutilo. Docilis eſt & facile manſueſcens. Gauia volucris eſt litoralis colore cinereo, nidificans in petris.

45 ℭ Griphem habet India quadrupedem volucrem, recuruis vnguibus, dorſo nigrum, priori parte purpureum, alis albi

cantibus,ore aquilino, igneis oculis, difficilem captu, niſi rapitur pullus & inuolucer. Nidificat in altis montibus. Cō greditur cuiuis ferè animali. Equis infeſtus eſt maximè. Vnde Virgilius. Iungentur iam Gryphes equis. Aurum fodit apud Bactrianos in deſertis locis. & prope accedentes abigit. Nidos ex eo ſibi texit. Ad quod arripiendum numeroſæ hominum turmæ ſimul eunt magno periculo, Superat elephantos & dracones,& omnia animalia, præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

46 ¶Hirundines auiculæ ſunt loquaces & garrulæ, quæ ad uerſę co eunt prętter naturam cæterarū auium. Deficiente Luna imbre ſeſe perfundunt & humi obuoluuntur, donec materiam repererint, qua nidum ſibi ſternant. Quinq; numero pariunt, quos magna nutriunt æquitate. Nam portionem ſingulis alternant & diſtribuunt, habita ætatis ratione Incipiunt enim à primo ſenſim ex ordine continuantes ad minimum natu. Si viderint pullos ſuos non ſatis moliter iacere, lanam ab ouium dorſo exerunt, & iacentibus ſubſternunt. Quinetiam excæcatis herba quadam viſum reſtituunt. Ariſtoteles ait eſſe albas in Samo inſula quibus excæcatis lumen iterum reſtituitur, Cecina volaterranus comprehenſas hirundines, nuncias belli mittebat amicis, in nidum priſtinum redire ſolitas. Hibernis menſibus diſcedunt hirundines. Solæ ex his quæ aduncos nō habent vngues, carnibus veſcuntur. Thebas non ſubeunt, quod vrbs illa ſæpe numero capta ſit. Conſtructos luto nidos ſtramento roborant. Inopia luti puluerem aqua pennis madefactum ſpargunt. Nidū ipſum mollibus flocis & culmis conſternunt. Pullorum excrementa magna mundicia egerunt. Sunt nonnullæ, quæ ripas excauāt & in terra fœtificāt. Nō ſunt obnoxiæ rapinis cæterarū auiū Ex volucribus indociles ſunt hirūdines, vt ex terreſtribus mures. Bis anno pariūt. Oriunt ante delphini ortū. Nā deprę henſæ intereūt Tempeſtatē præſagiūt, ſi iuxta aquam volitantes ipſam pēna ſæpe percutiant. Chelidoniā herbā inuenerūt, qua oculis pullorū in nido viſum reſtituūt erutis ēt oculis. Hirūdinē

ſub tecto ne recipias,adagium eſt,quo monemur ut a con
uentu & contubernio verboſorum hominum caueamus.

47 ¶Hybris auis ex accipitrum genere raro interdiu apparet
Nam tunc modice videt.Contra vero venatur noctu. Pu/
gnat cum aquila acriter adeo,vt ambæ mutuo aſſultu im/
plexæ quandoq; deferātur in terram.Harpa auis eſt bellū
gerens cū Triorche.Herodius auis eſt litoralis frequens in
diomedæa inſula.Veſcitur conchis,quas per calorem diſcu
neatas inuenit.Blanditur græcis aduenis,vt nōnulli volūt.

48 ¶Ibis auis ægyptia duplex eſt,altera nigra,altera vero Ci
coniæ prope ſimillis,quæ ſerpentibus veſcitur.Cicero li.1,
de natura deorum.Velut Ibes maximam vim ſerpentū con
ficiunt,quū ſint aues excelſæ,cruribus rigidis,corneo pro
ceroq; roſtro auertunt peſtē ab ægypto,quū volucres an/
gues ex vaſtitate Lybiæ vento Africo īnuectas interficiūt
atq; cōſumunt,Ex quo fit,vt illæ viuæ nec morſu noceant
nec odore mortuę.Eam obrē inuocantur ab ipſis ægyptiis
Ibes.Hæc auis aduncitate roſtri per eam partem ſe perluit,
qua ciborum onera reddi ſolent.Immuſulum aliqui arbi/
trantur eſſe vulturis pullū.Maſſurius apud Plynium opi/
natur eſſe pullum aquilæ,priuſquam albicet cauda,

49 ¶Lagopus auis pedes habet leporino villo .:Vnde inditū
illi nomen.Nam lagos græce dicitur lepus latine.Candida
eſt reliquo corpore,& columbarum magnitudine.Martia
lis lib.7.Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.

50 ¶Larus auis eſt nigra habitans prope aquas in quibus de
git,vt etiā in terra.Voracis & rapacis eſt naturæ,latoq; oris
rictu.Hinc larus hians ,prouerbio dicitur homo auidita
tis nimiæ.

¶Luſciniam Græci Philomelam vocant.Hæc dum Oua
51 quodam velut ſinu corporis & gremio fouet, ſpacioſæ no
ctis laborem aſſiduis fallit canticis.Verno tempore fronde
ſcentibus arborum ramis dies.15.continuos perſiſtit in can
tu.Volaterranus Homeri de ea verſus citat, quos hunc in
modum latinos fecit,Pandaris vt quondam florente ætate
puella vere nouo ramis denſa ſuper arbore mœſtū ingemi

nans carmen variis loca cãtibus implet. Vnica hæc auis par uo corpuſculo paruuliſq; faucibus varios emittit cõcẽtus, & diuerſa cãtica, quę tot exquiſitis tibiarũ tormẽtis ars ho/minum excogitauit. Hęc auis cecinisse fertur in ore infantis Steſichori. Concertãt inter ſe. Victa morte finit ſępe vitã ſpiritu prius deficiente q̃ cãtu. Iuniores verſus accipiunt, quos imitentur. Audiũt diſcipulę intẽtione magna, vicibuſq; re/citãt. Intelligitur in docẽte reprehenſio & correctio. Durat hęc argutia. 15. diebus. Aeſtu aucto aliã habent vocẽ non modulatã aut variã. Mutatur & color, hyeme nõ cernunt. Pariunt vere primo cõplurimũ ſena oua. Hæc & alia mul/ta habet Plynius, qui ingeniũ exercuit in luxurioſa tãtillæ auiculæ deſcriptione. Idẽ ait Cęſares iuuenes Luſcinias ha buiſſe gręco & latino ſermone dociles. Pręterea meditãtes in diẽ & aſſidue noua loquẽtes, longiore etiam contextu.

52 ¶ Linx auicula eſt, colore vario, lingua ſerpentina, quam menſura quatuor digitorum porrigit, vnguibus grãdibus, & ſtridula voce. Hanc aliqui Torquillam vocant.

53 ¶ Mergus nidificat in arbore veris initio apud mare. Tem peſtatem præuidens reuolat ex æquore, & ad litus conten dit cũ clamore. Virgi. Iam ſibi tum curuis male tẽperat vn/da carinis, Quũ medio celeres reuolant ex æquore mergi, Clamoremq; ferunt ad littora. Merula ſola volat, & ſolita/ria paſcitur. Ex nigra ruffeſcit. Canit æſtate, hyeme balbu/tit, circa ſolſtitium muta. Bis anno parit. Turdũ amat. Me/rops auis eſt, quę alio nomine vocatur apiaſtra à comedẽ/dis apibus. Meropes contra naturam cęterarum auiũ retro volantes feruntur. Rubentibus ſunt cruribus, & ore prę lon go. Genitores ſuos reconditos paſcunt, pallido intus colo re pennarum, ſuperne cyaneo, priori ſubrutilo. Nidificant in ſpecu ſex pedum defoſſa altitudine.

54 ¶ Monedula auis eſt auri & argenti furaciſſima, vnde ſe/cundũ aliquos ethymũ trahit à moneta, quam ſurripit. Ari ſtoteles ponit tria eius genera, Graculum, Lupũ, quę parua eſt & paraſyta. Tertiam palmipedem in Lydia, & Phrygia frequentem. Condit monedula ſemina in theſauros cauer

narum. Motacilla auis, ſemper mouet caudam.

55 ℭ Miluus auium rapaciſſimus ſectatur etiam cadauera. Mas in hoc genere (vt Ælianus putat) non inuenitur. Fœmina auſtro aut euro ſeſe pandens concipit & pullos parit. Inſidiatur pullis gallinaceis & anſerinis. Molliter volat. Latet hibernis menſibus, non tamen ante diſceſſum hirundinũ. Plynius ait miluos ſolſtitiis affici podagra. Flagrant odio coruorum & vulpium. Eorum iocinora efficaciſſima ſunt ad inunctiones omnium viciorum. De miluo, Martia. lib. 9. Hinc prope ſumma rapax miluus in aſtra volat.

56 ℭ Mennoniæ aues quæ ad ſepulchrum Mennonis apud Ilium quotannis aduolant, ſpeciem habent accipitrum, carne tamen abſtinent. Monticula auis longa cauda nomẽ cepit à montibus, in quibus habitat.

57 ℭ Noctua auis eſt inauſpicata. Architrenius. Diuitibus ſupremus honos, prænũcia facti Noctua præcedit. Hæc pyrrhi contra Argos copias mouentis inſidit haſtæ, & ſiniſtrã ei portendit fortunã. Non cernitur in Creta. Noctu videt, canit & volat ſola. Ouid. lib. 11. Si quãdo luce vagantẽ Noctis auem cernunt. Martianus Capella. An mage noctiuidę tibi traditur alitis vſus. Odioſa eſt cæteris auibus, in quas aſtuta vtitur dimicatione. Nã maiore circundata multitudine, reſupina pedibus repugnat, collectaq; in arctũ roſtro & vnguibus tota tegitur. Ei auxiliatur accipiter, fœdere quodã naturę inquit Plynius. Nigidius apud Plynium teſtis eſt noctuas ſexagenis diebus hyemis cubare, & nouem voces habere, Noctua in imbre garrula tempeſtatẽ præſagit. Contraria eſt apibus, veſpis, crabronibus, & ſanguiſugis. Eius cerebrum vel iecur cum oleo infuſum prodeſt auriculis. Frequentes fuerunt Athenis noctuæ, hinc factum adagiũ. Noctuas Athenas mittere, in eos qui potentioribus & nullarũ rerum indigis aliquid mittunt.

58 ℭ Nocticorax ſeu nycticorax nocturnus appellatᷣ coruus Hęc auis nigra eſt, & ſola clamat, habitatas domos refugit deſertas amat.

59 ℭ Onocrotalus auis eſt ſimilis fere cycno, quæ collum in

aqua mergens ſpiransq́ꝫ ſimilē reddit ſonum aſinino rudi-
tui. Quicquid comedit, in fauces congerit, diuq́ꝫ continet.
Martialis lib. 11. Turpe Rauēnatis guttur Onocrotali. Ono
crotalos habet Gallia ſeptentrionalis oceano proxima.
Ophiomachus auis eſt dimicans in ſerpentes, vnde accepit
nomen. Oenanthe auis ſtatos latebræ dies habet, Exorien-
te Syrio occultata, ab eiuſdem occaſu prodit.

60 ℭOtus bubone minor eſt, noctuis maior, auribus plumeis
eminentibus. Aſionē latine vocant. Imitatrix alioqui auis
& paraſyta & quodam genere ſaltatrix. Arripit quandoq́ꝫ
lapidum ponduſcula, aut guttur arena replet, vt aduerſo
ventorum flatu volet ſtabilita. Otides ſimiles ſunt perdici-
bus, quę præ pinguedine corporū, alis tollere ſeſe nequeūt.
Quapropter quum videant ſe canum latratibus obnoxias
deliteſcunt inter frutices. Oenas auis eſt magnitudine co-
lumbi, quæ capitur autūno. Ortygometra eſt, quā dicimus
coturnicem, cuius vocem quum ſentiunt aucupes, parari
diceſſum intelligunt.

61 ℭPelicanus vbi pullos ſuos necatos videt à ſerpentibus,
latus ſibi fodit roſtro, & educto ſanguine vitā reſtituit mor
tuis Hieronymus. Pelicani (inquit) quum ſuos à ſerpente
filios occiſos inueniunt, lugēt, ſeq́ꝫ & ſua latera percutiūt,
& ſanguine excuſſo corpora mortuorum ſic reuiuiſcunt.
Volaterranus ait Pelicanum eſſe, quem Plynius Plateam
vocat. Eſt autem Platea auis aquatilis conchas deuorans,
quas vbi calore ventris concoxit, euomit, vt poſtea diſcu-
neatas comedat facilius.

61 ℭPerdices aues ſunt ſalaciſſimæ. Oua deperdūt mares ne
cura incubatus Venerē impediat, Ad aucupes accedunt ve
lut deditionē facturæ, vt pullis tempus præſtent ad fugam.
Quos vbi ſecuros vident, proripiunt ſeſe, eosq́ꝫ ſequuntur
& voce acclamāt. Fœmina paritura ſtipulis & multa terra
ſe circumuallat aduerſus inſidias. Septimo die pullos ex-
cludit. Parit oua. 15. Sacra eſt Ioui & Latonæ. Paphlagon ę
perdices feruntur eſſe duplici corde. Autor Theophraſtus
apud Gellium libro decimoſexto. Perdices ouis ſtragu-

lum molle puluere contumulant, nec in quo loco pepere-re, incubant. Et ne cui conuerſatio ſit ſuſpecta, nidos tranſ-ferunt & pullos. Capto duce totius gregis, ſinguli facile ca-piuntur, atque etiam circa conceptum fœminæ, contra au-cupem fœmina exeũte, vt rixando abigat eũ. Si contra ma-res ſteterint fœminę, aura ab iis flante prægnãtes fiũt. Hian-tes autem exerta lingua per id tempus æſtuant & ſuperuo-lantium afflatu concipiunt, interdum voce tantum maſcu-li audita. Quod eſt argumentum maximi caloris venerei. De his maiora multo Plynius. Purgant ſeſe lauro. Nullæ reperiuntur in Bœotia.

63 ℂ Phœnicopterus auis eſt habens rubras pennas, cuius lin-guam præcipui ſaporis eſſe docuit Apitius. Martialis lib. 3. Nomenq́ꝫ dedit, quæ rubentibus pennis. Idem lib. 13. Dat mihi penna rubens nomẽ, ſed lingua guloſis Noſtra ſapit. Tranquillus ſcribit linguas phœnicopterorum fuiſſe in pa-tina Vitelliana.

64 ℂ Picus auicula eſt aduncis vnguibus arbores excauans in quibus pullos educat. Sacer eſt Marti. Vnde & Martius ap-pellatur. Numeratur inter auſpicatas aues. Pica diſſimilis Pico. Eodem die commutat voces. Nidificat in arboribus. Parit oua. 9. Expreſſior eſt ei loquacitas, quàm Pſytaco. Adamat verba quæ loquitur. Nec diſcit tantum, ſed dili-git. Emoritur victa difficultate verbi. Et niſi ſubinde eadem audiat, memoria fallit. Plynius ait eas facilius diſcere, quæ glande veſcuntur, & qui nos habẽt digitos in pedibus. Nul-læ tamen duobus primis vitæ annis. Omnibus lata eſt lin-gua, quæ ſermonem immitantur humanũ. Mar. lib. 7. Pica ſalutatrix ſi tibi Lauſe placet.

65 ℂ Porphyrio auis eſt roſtro & cruribus prælongis & ru-bentibus, quæ auium ſola morſu bibit. Omnem cibum aqua tingit, quem pede ad roſtrum veluti manu affert. Laudatiſſimus eſt in Comagena. Prynge auis rapax, no-ctu volitat, & venatur more aquilæ, cum qua plærunq́ꝫ dimicat. Pygargus auis eſt de genere aquilarum albican-te cauda.

56 ¶Palumbi viuunt ad annos.30.Hyeme muti, vere voca/
les.Sunt autem ſylueſtres columbæ.Nidificāt in arboribus
& ſepibus.Duo ſunt eorum genera.Vnum quod vinaginē
dicunt ab vſu Labruſcæ.Alterū quod torquatum à torque,
quo videntur inſigniti.Martialis li.13.Inguina torquati tar
dant hebetantq; colūbi,Non edat hanc volucrem, qui cu/
pit eſſe ſalax.Politianus in Ruſt.Dum ſua torquati reciniūt
dictata palumbes.Vtrūq; enim dicimus & Palumbes & pa/
lumbus.Quum ad ſenectam venerunt,ſpoliantur vngui/
bus Pariunt poſt ſolſtitia bis in anno oua terna,nec tamen
plus duobus educant.Palumbes incubat fœmina poſt me/
ridiem in matutinum.Cætero mas.Purgant ſe Lauro,Hye
me abeunt.
67 ¶Parra auis eſt inauſpicata,quæ oriente Syrio non appa/
ret,donec occidat.De hac Horatius li.3.Car.Impios Parræ
recinentis omen ducat.Paſſeres ſalaciſſimi ſunt & argutiſſi
mi,Vita breuiſſima.Mares diutius anno non viuere argu/
mentum eſt,quia nullus veris initio apparet.Nigricies quæ
eſt in roſtro,æſtate incipit,Fœminis lōgior paulo vita.Mar
68 tialis.Et arguto paſſere vernat ager.
¶Pauo concipit tertio vitæ anno,quo fere varietate colo
rum induitur.Viuit annos viginti quinq;.Glorioſus eſt &
inuidus.Erecto pennarum flabello ſeipſum miratur. Fimū
ſuum reſorbet hominum vtilitati inuidens.Eius caro dura
& concoctu difficilis, Samius pauus(vtrumq; enim dici/
mus)numeratur inter cibos electiles,Expādit colores ad/
uerſo maxime ſole,quia ſic fulgentius radiat.Omnes ocu/
los pennarum cōtrahit in aceruum.Cauda annuis vicibus
amiſſa pudibundus quærit latebram,donec renaſcatur.Pa
uonem cibi gratia primus occidit Romæ Hortenſius ora/
tor.Ferunt Alexandrum magnum pauone primum in In/
dia viſo admiratum fuiſſe & edicto cauiſſe,ne quis tam ſpe
cioſum animal interficeret.Columbas amant mutuo pauo
nes.Sacri ſunt Iunoni.De pauone,Pontanus.Pandētemq;
alas caudamq; ad terga rotantem Pauonem ſpectare. Vo/
cat Iunonius ales Cōſortem thalami,& ſpeculoſa volumi/

na verſat.Cauda micat,mediis fulgent ſua ſydera pēnis.Ve
nit amās,cupidis miſcent ſimul oſcula roſtris.Iungit amor
geminos,geminataq; gaudia gliſcunt.
69 ¶Phœnicurus auis eſt rubra cauda.Vocaƭ Erythacus hye-
me.Pyralis auis eſt inimica turturi.
70 ¶Phœnicem vnū in toto orbe habet Arabia,aquilæ ma/
gnitudine,auri fulgore circa collum,cætera purpureū,cau
da cærulea,roſeis pennis diſtincta,facie criſtis ornata & plu
meo apice caput honeſtante.Quorundam eſt opinio nemi
nem extitiſſe,qui viderit veſcentē.Sacer eſt Soli.Viuit an/
nos.660.Seneſcens caſia thuriſq; ſurculis conſtruit nidum,
quem odoribus replet,& ſuper emoritur.Ex oſſibus dein/
de & medullis naſcitur vermiculus,inde fit pullus,qui prio
ri funeri iuſta reddēs totum nidum defert in vrbem quādā
Panchaiæ ſoli ſacrā,ibiq; in ara deponit.Plynius ait allatū
fuiſſe Phœnicē in vrbem Romā Claudii principis cenſura
anno vrbis.800.Martialis lib.6.alludit ad nidum huius vo
lucris dicens . Quod ſemper Caſia.13.Cynnamoq; Et nido
niger alitis ſuperbæ Fragras.De hac Ouid.lib.15.Vna eſt,
quæ reparet,ſeq; ipſa reſeminet ales: Aſſyrii Phœnica vo/
cant,nec fruge nec herbis,Sed thuris lachrymis & ſucco vi
uit amomi . Hæc vbi quinq; ſuæ cōpleuit ſecula vitæ Ilicis
in ramis tremulæq; cacumine palmæ Vnguibus & duro ni
dū ſibi conſtruit ore.Quo ſimul & Caſias & Nardi lenis ari
ſtas,Quaſſaq; cū fulua ſubſtrauit Cynnama myrrha,Se ſu/
per imponit,finitq; in odoribus æuū.Inde ferunt(totidem
q̄ viuere debeat annos)Corpore de patrio paruū Phœni/
ca renaſci.Quum dedit huic ętas vires,oneriq; ferēdo eſt,
Ponderibus nidi ramos leuat arboris altę.Fertq; pius, cu/
naſq; ſuas,patriūq; ſepulchrū,Perq; leues auras hyperiōis
ęde potitus Ante fores ſacras hyperionis ęde reponit.Sido
nius.Indo Cynnamon ex rogo petitū,Quo Phœnix iuuę
neſcit occidēdo.Sabellicus.Sic vbi in Eoo reparauit ſęcula
buſto.Senſit & iuiſa ſe exutū mēbra ſenecta,Lętus ad ęthio
pas remeat,terraſq; beatas,Aſpiciens læto Phœnix clāgo/
re ſalutat,Phœnicē Virgilius reparabilē vocat,vbi de ani/

maliũ ætatibus loquitur dicens. Alipedẽ ceruũ cornus ter vincit, at illũ Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales. Viuacẽ Ouidius, nobilẽ Plynius, Phariũ Statius, Longæuũ Claudianus, Gangeticum Auſonius Aſſyrium Stroza.

71 ¶Pſytacos humanę vocis imitatores habet India. Virides ſunt toto corpore, torque tantum miniato in ceruice. Quę accipiunt verba pronunciant. Salutant imperatores. In vino laſciui ſunt, duriciã eandem habent, in capite, quã & in roſtro. Quum loqui diſcunt, ferreo verberãtur radio, aliter non ſentiunt ictus. Quum deuoluant, roſtro ſe excipiunt, cui innituntur. Amici ſunt turturibus. Plynius ait ſyluã eſſe Gagandẽ, in qua primũ viſi ſunt Pſytaci. De Pſytaco Claudianus in Eutropium. Qui ventrem inuitant precio, traduntq; palato Sydereas Iunonis aues, & ſi qua loquendi Gnara, coloratis viridis defertur ab Indis. Statius lib. 7. Syl. Pſytace dux volucrum, domini facunda voluptas, Humanæ ſolers imitator Pſytace linguæ.

72 ¶Phaſianæ aues à Phaſi Colchorum fluuio ſumpſerũt nomen. Geminas ex pluma aures, ſubmittunt ſurriguntq;. Pediculis infeſtãtur & interimuntur quandoq;, niſi ſeſe puluerent. De his Iuuenalis Saty. 11. Et Scythicę volucres & Phœnicopterus ingẽs. Martialis lib. 13. Argoa primum ſum deportata carina. Stroza pater. Phaſiacis robur profuit alitibus. Stroza filius, ſeu perquirere Phaſias volucres.

73 ¶Phalerides aues ſunt aquatiles in Seleucia Parthorum. Phalacrocoraces peculiares ſunt Balearibus inſulis.

¶Pyrrocteres luteo ſunt roſtro, peculiares alpibus.

¶Phoicus auis eſt harpæ contraria. Pardalus auicula gregatim volans colore cinereo.

74 ¶Querquedula auis eſt ſemper in aquis natãs. Aliter Sanqualia dicitur.

75 ¶Regaliolus, auis eſt de volatu cũ aquila diſſidens. Vocatur hoc nomine tanq̃ rex auium. Vocatur aliter Trochilus. Regaliolum aues diuerſi generis diſcerpſerunt, pridię quã Cæſar interficeretur manibus coniuratorum.

76 ¶Riparia auis nomen ſumpſit à ripis, in quibus habitat

Ruſtica auis eſt ſimilis perdici,roſtro tamẽ longiore.Mar/
ti.Ruſtica ſum perdix,quid refert ſi ſapor idẽ, Charior eſt
perdix,ſi ſapit illa magis.

℃Satyria auis eſt, quæ aliter coruus appellatur. Spintur/
nix auis eſt inauſpicata,quæ alio nomine vocatur incẽdia/
ria.Stritomellus auia aliter dicit marinus paſſer.Stryx auis
eſt nocturna & inauſpicata,quę nomen ſumpſit à ſtridore.
Luca.li.6.Quòd trepidus bubo,quod ſtryx nocturna que/
ritur.Horatius.Plumáq; nocturnę ſtrygis.Hęc infantes no
ctu inuadit.Plynius ait non eſſe fabuloſum ſtryges vbera
infantium labris immulgere.Struthius auis eſt grandi cor/
pore & graui.Fœmina vocatur Struthio.Hieronymus Pẽ/
na autem Struthionis ſimilis eſt pennæ herodii & accipi/
tris.Sunt qui eundem eſſe velint cum Struthiocamelo.Sũt
aũt Struthiocameli auium grãdiſſimi.In Africa & Aethio/
pia altitudinem equitis equo inſidentis vincunt & celerita
tem.Pennas habent,cetero non ſunt volucres, nec à terra
tolluntur.Vngulas habent ceruinis ſimiles,quibus dimicãt
biſulcas,& comphræhendis lapidibus vtiles, quos in fuga
contra ſequentes ingerunt pedibus.Quum colla in frutici/
bus occultarunt,latere ſeſe exiſtimãt. Eorum oua propter
amplitudinem vſum vaſorum præbent.Naturaliter caluẽt.
Soli auium palpebras habent.

℃Sanqualem auem Maſſurius apud Plynium oſſifragam
77 dicit eſſe.Sylla auis eſt,in cuius ventre reperitur Chlorites
genima herbacei coloris.Sturnis proprium eſt cateruatim
volare & quodam pilæ orbe circumagi,omnibus in mediũ
agmen tendentibus. Plynius ſcribit Cæſares iuuenes ſtur/
num habuiſſe græco & latino ſermone docilem.Hæc auis
maculoſa eſt magnitudine merulæ. Vulgus Sturnellũ vo/
cat, Græce vocatur Pſarus. Subis auis eſt,quæ aquilarum
oua frangit.

℃Terraneola auis eſt alaudæ prope ſimilis, preterquàm
78 quòd apicem habet in vertice. Tragopanades auis maior
aquila cornua habet curuata in temporibus, caput phœ/
niceum, cæteras partes ferruginei coloris.Aliter vocatur.

Tragopa

Tragopa ab arietinis cornibus Hanc habet Aethiopia. Tro
chrilus auis Crocodilo amica & obſequioſa. Nam ſangui
ſugas linguæ eius hærẽtes deuorat. Aliter vocaẽ regaliol
¶ Truo auis, quæ aliter vocatur Onocrotalus. Cæcilius.
Proh dii immortales vnde proceſſit truo.
79 ¶ Turdi in cacuminibus arborum nidificant luto A coitu
decem diebus oua matureſcunt in vtero, Loquaciſſimi
ſunt, ſed peculiaris ſurditas eiſdem aſcribitur. Hinc ad
agiun. Surdior turdo. Fertur hæc auis pręcipui eſſe ſaporis.
Horatius. Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla.
Inaſſatus turdus cum Myrti baccis prodeſt dyſentericis
& vrinæ. Turdis color æſtate circũ collũ varius. hyeme con
color. Frequẽtes ſunt in germania tpe hiberno. Agripina
vxor Claudii Cęſaris turdũ habuit imitãtẽ ſermones hoĩm
ætate Plinii. Turdorũ fimus optimus eſt ſtercorandis agris.
80 ¶ Turtures vere occultantur, pennaſq; amittunt. Quũ bi
bunt, colla non reſupinant Octonis viuunt annis. Bis anno
pariunt, oua plurimum terna. Pyralim volucrem oderunt.
Pſytacis amicæ. Purgant ſe herba quę uocatur Hexine. Ea
rum fimum albugines extenuat. Turtur erepta cõpare ſem
per gemit & caſtitatem ſeruat. Virgilius. Nec gemere aẽria
ceſſabit turtur ab vlmo. Pollitianus in Ruſt. Inſidit mutilo
turtur, ſeſeq; ſaginans Rauca gemit, dulceſq; miſer ſuſpi
rat amores. Mantua. in Maria. Munus erat veteri gentis de
more pudicæ Turturis.
¶ Tinungulus auis terret accipitres adeõ vt eius uocem re
81 formident. Propterea amatur à columbis.
¶ Vlula auis eſt luctiſona & funebris, quę ab ylulatu me
82 ruit nomen, Fel eius prodeſt ad albugines, ſuffuſiones & ca
ligines, adeps ad claritatem.
¶ Vpupa auis criſtata, ſemper commoratur in fimo. Colo
rem mutat, criſtam habet plicatilem: Cor eius laudatur in
lateris doloribus.
¶ Vultur ſeu vulturius auis rapax tarde volat propter cor
83 poris molem. Cadauera ſectatur & carne viuit. Aiunt hanc
auem concipere ſine maſculorum ſemine & ſine coniun

ctione generare, natosq́ꝫ ex iis in multam ætatem procede rȩ ad annum vſqꝫ cẽteſimum. Clarent odoratu vultures. Nigri præualent. Nidificant in altis rupibus, nidos nemo attigit. Fœtus fere cernunẽ bini, Vmbritius apud Plyniũ ait parere oua. 13. Biduo pręſentiũt futura cadauera. Fuganẽ vnguento, Comediũt ſemen Siſeris. Auxilio ſunt cõtra ſerpẽtes, Hermodorus Ponticus apud Celliũ teſtis eſt vultures eſſe omniũ animalium innocentiſſimos. quia nihil prorſus attingát eorum, quȩ ferant homines, plantẽt. alant. Animãtium præterea nullam interimant, volucribus quoqꝫ vel mortuis abſtineant, quodam cognationis intllectu. Præſtãtiſſimi habebantur in auguriis, vt indicant vrbis Romȩ primordia. Euro grauidæ fiunt. Membra tabida affectant. Catullus lingua exerta auido ſit data vulturio. Quũ cœperũt oua edere aliquid afferũt ex Indico tractu, qđ eſt tanquam nux intus habens, quod moueaẽ, ſoniũq́ꝫ ſub inde reddat. Qđ vbi ſibi appoſuerunt, multos fœtus producũt, ſed vnᵘ tantum remanet, qui Immuſulus vocatur, Ferunt per. 500. milia paſſuum ã vulturibus præſentiri cadaueris putorem.

84 ℭ Veſpertilio ſola volucrum animal parit. habetq́ꝫ pro pẽnis membranam. Pullos nutrit lactæ, vbera admouens, infantes amplectitur, ſecumq́ꝫ deportat. Vnicam habet coxẽdicem, Culices amat in cibatu, ſola volucrum dentes habet Habet etiam mamas.

ℭ Vipiones appellantur minores grues.

ℭ Aues inauſpicatæ ſunt, Cornix, Coruus, Bubo, Noctua, Parra, Auis incendiaria. Quibus adduntur ex aliorum animalium genere diuerſo, prægnans canis, Lupa rana, fœta Vulpes, Muſtella & Lepus. Horatius lib. 3. Car. Impios Parræ recinentis omen Ducat & prægnans canis, aut ab agro Rana decurrens lupa lauinino, Fœtaqꝫ vulpes, Rumpat & ſerpens iter inſtitutum. Aues nocturnæ ſunt Bubo, Picus. Troho, Cornix, Noctua. Auium aliquæ ambulant, vt cornices. Saliunt aliquæ, vt Paſſeres & merulæ. Currunt vt perdices, ruſticulæ. Ante ſe pedes iaciunt ut Grues & Ciconiȩ Aliæ expand unt alas pandentesq́ꝫ raro interuallo quatiũt.

Aliæ tota latera pandunt. Quædam compreſſis pennis uo lant, Aliæ iaculantur ſe in ſublime, in rectum, in pronum. Aliæ videntur ab alto cadere, Aliæ ſalire. Auium fœcundiores ſunt fugaces quam fortes. Aquilæ clarius cernunt quã homo. Vultures ſagacius odorantur. Liquidius audiũt Talpæ obrutæ terra.

¶ Auium & aliorum animalium inimicitiæ.

Bellum inter ſe gerunt Cornices & Noctuæ, Miluus & Coruus, Aquila & Trochilus, Coruus, & Cloreus Noctuæ & minores aues. Turtur, Pyralis, Brenthus Phagrus. Muſtella Cornix, Ichneumones Veſpæ, aquaticæ Anates Gauię, Harpe & Triorches Accipiter, Sorices & Ardeolæ. Egithus auis cum aſino. Vulpes & milui, Angues & Muſtellæ & Sues. Eſalon auicula & coruus, Thoës leones Araneus ſerpens, Leones Galli, Hyena Pardalis, Scorpius Scalabotes, vulpes Cycnus, Tauri Cornices, Canes Damæ & lepores, Lupus Ouis & Capra, Equi & Gryphes. Delphinus Balena, Ceſtres lupus, Murena Congrus. Elephantes oderunt murem, adeo vt ſi pabulum in præſepio poſitum contingi ab eo viderint, faſtidiant. Bellant & cum draconibus perpetua diſcordia, Camelli odium gerunt naturale aduerſus equos. Hoſtis eſt Elephanto Rhinoceros. Muſtellarum virus exitio eſt Baſiliſco. Aſpis bellum habet cũ Ichneumone, Ceruis pugna eſt cum ſerpente. Lacertæ inimicæ ſunt Cocleis, Leontophonum odit Leo, Balenis infeſtæ ſunt Orcæ. Conchis apertis inſidiantur polypi, polypũ lacerant Concri. Lupus marinus caudam prærodit Mugili. prælium eſt aquilæ cum ceruis & dracone. Cybindo cum aquilla. Scorpioni cum Stellionibus, Salamandræ cum teſtudine, Ranis cum apibus Formicæ cum Sorice, Apibus cum Cabronibus, Apes infeſtantur ab Hirundinibus.

¶ Contrà verò amici ſunt Pauones & Columbæ, Turtures & Pſytaci, Merulæ & Turdi, Cornix & Ardeolæ. Oues capris conueniunt. Palũbes Perdicibus Larus Graculo, Harpa Miluo, Muſculi Balenis, Columbæ Tinungulis.

¶ Auium & aliorum animalium voces.

VAriï ſunt auium cantus. Gallis expergificus, Bubonibus gemulus, Vlulis Querulus, Noctuis Stridulus, Cicadis Obſtreperus, Hirundinibus Perargutus, Luſciniis dulcis, Turdus trutilat, Sturnus piſitat, Cacabat perdix, gratitat Anſer, Turtur et Columba gemūt, Palūbę plauſitant, Anates tetrinunt, Grus gruit, Cycnus drenſat. Accipiter pipat, Miluus lipit, Galli cucurriunt, Gallina gracillat pupillat pauo. Truſat hirūdo, Aquila clangit, vultur pulpat Crocitat coruus, Graculus frigulat. glotorat Ciconia, paſſer p. oit, Cuculus cuculat. Cicada fritinit. Apes bombilāt. Bubo bubat, Stryx & Veſpertilio ſtridēt, Noctua cucubat, Vlulę vlulant, Regulus & Merops zinzulilāt. Thomas Radinus de vocibus auiū ſic meminit. Philomela ſiquidē mille vocū diſcrimina cōtexebat. Pſytacus & pica loquutu vario mētiebanť homines: Cuculabat cuculus, zinzilulabat Regulus, modulans odis Merulus cōcinebat, parus tinninabat, Acredula mitilabat, Turdus aderat trutilans, Sturnus piſitans, Perdix cacabans, Palumbes plauſitās, Anſer gratitās, Hirundo trinſans, Ciconia glotorās, Coruus crocitans Graculus frigulās, Pauo pupillās, Vulť pulpans, Accipiter pipans. Gaudebat & Cycnus drēſare, Grus gruere, Turť & Colūba gemere, Paſſer pipire. Miluus hiādo lipire. Aquila clangere, Anas tetrinire, Gallus cucurrire, Gallina gracillare. Q d ad cætera ſpectat animalia Tygres rancāt, Leones rugiunt, Lynces fremūt, Vrſi vncāt, Lupi vlulāt Frēdēt apri Elephantes barriunt, Cerui & Onagri glocitāt. Tauri mugiunt, E qui hinniunt, Verres quirritant, Aſelli rudūt & oncant, Arietes blaterant, Oues balant Sues gruniunt, Hircus mutit, Latrat canis, vulpes gānit, Vagiunt lepores, Mures mintrant, Muſtellæ dintriūt, Grilli grillant, Serpēs ſibillat, Rana coaxat.

¶ Aues de orum.

1 Halciones Thetidis	6 Picus Martis
2 Columbæ & Cynus veneris	7 Aquila Iouis
3 Paulon Iunonis	8 Phœnix Solis
4 Coruus & Cycnus Apollinis	9 Cataractæ Diomedis
5 Noctua Mineruæ	Grues palamedis

HAlciones Thetidis.Virg.lib.i.Geor.Nō tepidū ad ſo lē pēnas in litore pandū Dilectę Thetidi Halciones.
℃Columbæ & Cycnus Veneris De Columbis pro per.libro.iii.Et veneris dominę volucres mea turba colum bæ idem lib.4.Sed cape torquatæ Venus origina columbę vir.lib.6.de Aenea.Tum maximus heros Maternas agno ſcit aues.Syllius lib.3.Hanc ſedem primo Cithereia condi dit ales.Venus apud Statium lib.1.Syl.Hic noſtræ deflevit fata columbæ.Sabellicus.Vela rapi gnydias longe menti ta columbas.De Cycno Statius lib.3.Syl.Et molles agitat uenus aurea cycnos.Horatius libro tertio Car.Et paphum iunctis.viſit oloribus.

3 ℃Pauo Iunonis.Ouid.lib.1.Meta.de Argo centoculo,Ar ge iaces quodq; in tot lumina lumen habebas, Extinctum eſt centumq; oculos nox ocupat vna: Excipit hos volu criſq; ſuæ Saturnia pennis Collocat,& gēmis caudā ſtellan tibus implet.Idem lib.15.Iunonis volucrem quæ cauda ſy dera portat.Statius libro ſecundo.Syluarum.Quē non gē mata volucris Iunonia cauda Vinceret.Claudianus li.2. de Raptu.Non tales volucris pandit.Iunonia pennas.

4 ℃Coruus & Cycnus Apollinis.Ouid.lib.2.Meta.Sed ales Sēſit adulterium Phœbeius.Apollo apud Ouidium lib.2. Faſt.I mea dixit auis.ne quid pia ſacra moretur.Stroza pa ter.Albus erat quondam vo lucris Phœbeia coruus.Auſo nius Tres quorū ętates ſuperat phœbeius Oſcen Noctua. Mineruæ.Ouid.libro ſecundo Faſto. Et ſine lite loquax cum palladis alite cornis.

℃Picus Martis.Ouid.lib.3.Faſt.Martia picus auis gemino pro ſtipite pugnant Et lupa.

6 ℃Aquila Iouis,Syllius lib.4.Donec Phœbæo veniens Io uis ales ab ortu,Ouid,lib.15.Armigerumq; Iouis Cithere iadeſq; columbas.Virg.lib.1.Aene.Aetherea quos lapſa plaga Iouis ales aperto.Turbabat cœlo.

7 ℃Phœnix Solis Manilius apud Plynium teſtis eſt phœnī cem in Arabia ſacrum ſoli eſſe.Claudianus de laudibus Sti liconis.Conueniunt Aquilæ cunctæq; ex orbe volucres,

Vt ſolis mirentur auem.

b ℭ Gataractas Plynius vocat aues Diomedæas. Aues Palamedis ſunt grues, quoniam Palamedes ex earum ordine literas quaſdam fertur inueniſſe. Vocantur etiam Naupliadę à Nauplio Palamedis patre. Politianus, Clangunt Naupliadæ volucres & peruia pennis nubila conſcribunt.

ℭ Animalia diuerſa.

1	Equus	22	Lepus		Rhinoceros
2	Aſinus	23	Cuniculus		Leucrocuta
3	Canis	24	Daſypus		Eale
4	Capra	25	Alces		Moneceros
5	Lupus	26	Pardus		Caſtor
6	Ceruus	27	Panthera		Tragelaphus
7	Vrſus	28	Tygris	34	Chameleon
8	Mulus	29	Tarandus	35	Thoes
9	Bos		Hyena		Mures pontici
10	Sus	30	Pœphagus	36	Erinaceus
11	Ouis		Monops	37	Leõtophonus
12	Simia	31	Hyſtrix		Meles
13	Elephas	32	Phattaga		Sycurus
14	Hippolaphus		Ortus		Mus
15	Vulpes		Oricentaurus		Glis
16	Leo		Aſpalacus		Muſtella
17	Lynx		Phyrna		Feles
18	Camælus		Charandrius		Mus araneus
19	Camelopardalis	33	Catoblectus	38	Salamandra
2	Mantichora		Cauus		Oryx
21	Hircus		Cepphus		Talpa

1 IAm ſcripſimus in Epithetis naturam equorum, aſinorũ canum, leonum, Ne quid tamen deſit huic operi, aut pars vlla Videatur mãca repetemus, ſed breuius multo. Equi, vt ab his principium ſumamus, bimi, in vtroq; ſexu cõcipiũt ſed pulos generãt debiliores, quã qui trimi. Equa fert vterũ mẽſes vndecim & duodecimo parit. Columellę placet vt & maribus & fœminis concedat admiſſura circa æquinoctium vernum, partim vt reuoluto anno eodem

tempore pariat,partim etiam quod hoc armentum libidi-
nis furiis maceratur ſi prohibeatur coitu. Fœminæ tanto
coeundi ardore plærumq; mouentur, vt maſculorum
penuria Venerem ſibi figurent,verſæq; ad meridiem hau-
ſto concipiant vento.Quod aiunt fieri in vlteriore Hiſpa-
nia,vnde Virg.libro tertio Georg.Scilicet ante omnes fu-
ror eſt inſignis equarum,Illas ducit amor trans gargara,
tranſq; ſonantem Aſcanium, ſuperant montes & flumina
tranãt.Continuoq; auidis vbi ſubdita flamma medullis,Ve
re magi,quia vere calor redit omnibus, Illę Ore omnes
verſæ in Zephirum ſtant rupibus altis Exceptantq; leues
auras ac ſæpe ſine vllis Coniugii vtero grauidæ(mirabile
dictu)Saxa per & ſcopulos & depreſſas conualles Diffu-
giunt.Plynius ait hanc rabiem mitigari coma tonſa, Apu-
leius teſticulorum amputatione. Pariunt equæ ſingulos,
quandoq; gemellos Pariture ſe erigunt, ſtanteſq; enitun-
tur quum tamen ceteræ quadrupedes iacentes pariant.Ari
ſtoteles equis vitam annorum. 25. aſcribit. Plynius ta-
men ait mares ad annos .33. generare .Fœminas gigne-
re ad annos .40. Ariſtoteles ſentit mares minus viuere
quam fœminas,quoniam debillitãtur coitu.Contra vero
Plynius breuiorem facit equarum vitam.Qui domi alunt
minus viuunt,quã qui in grege.Fœminæ finem creſcẽdi fa
ciunt poſt annos quinq;,mares anno addito.Mares citius
perficiunt in vtero quam fœminæ.Partu edito non ſtatim
generoſa impletur equa ſed intermiſſo tẽpore.Dũ peperit
carunculã quandã ex fronte pulli(quam hippomanes vo
cant)deuorat,eoq; deuorato pullum mellius amat.Nã ſi
alia equa prçriperet partũ ad vbera nõ admitteret mater.
Equę plerũq; macreſcunt deſyderio pullorũ abſentiũ. Pro
pterea dimittẽdi ſunt in eadẽ paſcua qbus mater.Tanta eſt
in hoc genere charitas, vt amiſſa parẽte reliquę fœtę edu-
cent orbũ.Fœminę grauidę hiberno tẽpore,tecto cõtinen
dę ſunt nõ anguſto,ne aliæ cõceptũ elidãt.Pullus poſtquã
genitus eſt terrã ante triduũ ore non atingit. Equus dẽtes
habet.40.Dũ bimus eſt & ſex menſium,medii dentes & ſu

periores & inferiores cadunt, Dum quartum annum attin git, deiectis dentibus caninis alii naſcuntur. Intra ſextũ annum molares cadunt Oẽs ſeptimo complentur. Senectute plus ſolito candeſcunt, quũ cæteris animalibus nigreſcant. Plures ſunt dentes maribus quã fœminis. Vitæ ſunt breuioris quibus pauciores, viuacioris, quibus plures Equi ſuas matres & filias ſuperueniunt, Sunt tamen exempla, quę cognatam libidinẽ eiis odioſam eſſe doceant, Equi ducunt gloriæ cupiditate Nam victores exultant & victi dolẽt. Camelum reformidãt, adeo vt nec eius aſpectũ ſuſtinere nec odorẽ ferre valeãt. Aquã amant turbulentã in potu vt videre eſt. Nã priuſq̃ bibãt, limpidã pedibus inturbant. Qua triduanã ſitim poſſunt tolerare ſed poſtea auidiſſime bibũt, Fruge & herba veſcunt & potu pingueſcũt. Exanimato eorũ corpore naſcunt veſpæ & crabones. Fœminę caput affixũ palo ĩ hortis fugat erucas, Aethiopia pẽnatos equos generat & cornibus armatos. Fluuiatiles vocant Hippotami. Quod ad eorum bonitatẽ ſpectat & generoſam indolẽ varro probat equũ breui capite nigris oculis, mẽbris nõ cõfuſis, naribus nõ anguſtis auribus applicatis nõ anguſta iuba, crebra, fuſca ſubcriſpa, ſubtenuibꝰ ſetis implicata in dexteriorem partẽ ceruicis lato pectore & pleno. humeris latis ventre modico, lũbis deorſum verſum pręſſis ſcapulis latis ſpina duplici, cauda ampla, cruribus rectis æqualibus, introuerſis, genibus rotũdis, vngulis duris, toto corpe venoſo columel. Quũ vero natus eſt pullus inquit, cõfeſtim licet indolẽ exiſtimare, ſi hilaris, ſi intrepidus, ſi neq̧ cõſpectu nouęq̧ rei auditu terret ſi ante gregẽ ꝓcurrit, ſi laſciuia & alacritate interdũ & curſu certaminis ęquales exuperat, ſi foſſam ſine cõctatione trãſilit, pontem flumẽq̧ traſcẽdit. Corpis vero forma conſtabit exiguo capite, nigris oculis. naribus apertis, breuibus auriculis, ceruice molli, lataq̧ nec lõga dẽſa iuba & in dextrã partẽ profuſa, lato pectore, grãdibus armis & rectis, lateribus inflexis, vẽtre ſubſtricto teſtibus paribus & exiguis, cauda lõga & ſecta criſpaq̧ mollibus & altis cruribus rectiſq̧ tereti genu paruoq̧, neq̧ in

trorſus ſpectāte,rotundis clunibus,fœminibus toroſis,du/
ris vngulis,concauis & rotūdis,quibus coronæ mediocres
ſuperpoſitę ſint.Sic vniuerſum corpus cōpoſitū,vt ſit gran
de,ſublime,erectum,ab aſpectu quoque agile,& ex longo
(quantum figura permittit)rotundum.Varii poëtarū ver/
ſus naturam & indolem generoſi equi exprimentes citan/
tur à me in Epithetis.Qui videre volet,habeat ſibi.

¶ Aſinorū duo ſunt gñā.Feri quos onagros vocāt,māſue/
ti vt noſtrates.Viuunt aſini exiguo pabulo vt foliis,ſpinis,
carduis,ſtramine.Tolerātiſſimi ſunt plagarum & penuriæ.
Propterea tardius deficiūt,q̄ vllū aliud armētū.Negligētiā
cuſtodis fortiſſime ſuſtinēt.Laborē & famē patiunt̃.Rarò
afficiunt̃ morbis,apti ſunt ferēdis ſarcinis & oneribus.Pro/
pterea Columella merito ait eos ruri neceſſarios eē,Impa
tiētes ſunt frigoris,Hinc Pōtus & Scythia regiōes frigidiſſi
mę aſinis carēt.Tertio mēſe coire incipiūt,vbi ptus eſt ocyſ
ſimus,ſed à trimatu legitimus.Aſinę ſingulos pariunt,nō/
nunq̄ ēt gemellos.Parituræ lucē fugiūt & tenebras q̄runt,
ne ab hoīe cōſpiciātur.Viuūt annos.30.& amplius.Fœmi/
na viuacior eſt mare.Per ignes ad fœtus tendūt,quū tñ in/
terpoſitū riuū contingere horreāt.Propterea ſicco tramite
eunt ad potū,nec pontes trāſeunt,quorū trabes diſcuneatæ
aquā deorſum oſtēdūt.Ferulas amāt,q̄ cęteris iumētis p̄ſen
taneo ſunt veneno.Pediculis carēt.Ex mortuoꝵ tñ cadaue
ribus gignūt̃ ſcarabei.Fœminę ſi nō pepererint,priuſq̄ den
tes amittāt,qđ ſolet accidere mēſe trigeſimo ſterilitas certa.
Laborāt morbo,quē malidā vocāt.Qđ viciū i capite orit̃.
Aſini Indici armātur cornibus.Aſini iecur aſſatū comitiali
bus pdeſt ſi ieiuni comederint.Cinis quoq; vngularū aſini
narum binis coclearibus potus comitiales ipſos adiuuat,&
eiſdē ſtrumas diſcutit.Aſinini lactis potus addito melle,p/
deſt dyſentericis.Prouocat & nitorē cutis.Propterea ferūt
poppeā Neronis vxorem eo lacte faciem ſibi perunxiſſe.

¶ Canes fideliſſimi ſunt homini,vt multis exemplis docet
Ply.Propterea Athenięſes canē publicè alēdū mādauerūt,
q̄ in Aeſculapii tēplo cuſtos adhibitus cōpilātē ſacra indi/

caſſet. Tonephoæ canē hēnt ꝑ rege motu eius īperia augurātes. Tēplū fuit apud Aeternā, qđ ſoli cuſtodiebant canes, caſte adeūtibus innocui, pollutis verò infeſtiſſimi. Beſtiā & furē ꝑdicāt ſuo latratu. Dños amāt, comitanť, cuſtodiunť, excubāt ꝑ foribus, Noīa ſua & vocē domeſticā agnoſcunt, Itinera quis lōga meminere, magno memoriæ argumēto. Lacedęmonii hoc aīal tēplis oībus arcebāt, qđ īpurū ſit & palā coëat. Romani placādis caniculæ ardoribus īpm īmolabāt. Gnoſi ſunt īprimis Laconici, Arcadici, Locrēſes, Iberici, Cretici, moloſſici, Orcani, Indici, Elymęi, Melytæi puuli ſunt & dñis ſuis inter delicias. Inhumanť apud moloſſos, Annui ſunt eis ꝑtus, & ad pariēdū annua ætas. Gerūt in vtero ſexagenis diebus. Gignūt cęcos, q quo largiore alunť lacte, eo tardius viſum recipiunt. Nō tñ vltra viceſimū primū diē, nec añ ſeptimū. Optimus eſt ī fœtu, q nouiſſimus cernere incipit. Mares q̄rto āno gignere incipiūt, fœminæ tertio vſq; ī nonū. Poſtq̄ pepererūt, coëūt nō añ ſextū mēſem. Sūt q. 72. diebus vterū ferāt, q̄rū catelli. 12. diebus cæcutiunt. Tenenť libidine diebus ad ſummū. 14. Lac eaꝝ craſſum eſt & craſſi⁹ q̄ cęteroꝝ aialiū ꝑterq̄ ſcrofę & leporis. Fœminę cōſidentes meiūt, mares crure poti⁹ elato. Parit canis qnq; aut ſex, īterdū duodeci. Nec mari nec fœmię ꝑmittēda eſt ven⁹ añ annū, qa ſi teneris cōcederet, vires carperet. Quos volumus eē gnoſos, eos oportet nō educari alienę nutricis vberibus, qa lac mrnū magis ꝓdeſt ad īcremēta corpis. In canibus ętatis indiciū dētes arguūt. Nā iuuenib⁹ albi ſunt & acuti, ſenibus nigri & obtuſi. Viuūt ānis. 14. Mutāt dētes quos caninos dicimus. Canū alii ſunt venatici ad feras, Alii villatici ad armētoꝝ & villarū cuſtodiā Boni canes dēnt eē formoſi, magnitudine ampla, oculis nigrātibus & rauis, naribus ꝯgruētibus, labris ſubnigris, acutis dētibus & labro tectis, capitib⁹ & auriculis magnis & flaccis, craſſis ceruicibus & collo, Internodiis articuloꝝ lōgis, cruribus rectis, pedibus magnis, digitis diſcretis, vnguibus duris & curuis, talo fermētato & molli, corpe à ſummis fœminibus ſuppreſſo, ſpina neq; eminula, neq; curua, cauda craſſa, latratu grauí,

hiatu magno colore albo. Fœminę dẽnt eẽ mãmoſæ, equa libus papillis. Villatici debẽt eſſe neq; mitiſſimi, neq; nimis crudeles, qđ hi domeſticos ẽt iuadãt, Illis facile adulenť fu res. Degeneres ſunt, q caudã ſub aluũ reflectũt. Infeſtanť tri bus morbis, angina, podagra & rabie. Rabioſi qcquid mor dent, in rabiẽ vertunt, Rabies in eis cognoſciť, quũ potũ & eſcã auerſanť, largã ſpumãtẽq; pituitã naribus & ore proii ciunt, torue & ſolito triſtius intuenť, in oẽs paſſim ſine latra tu irruunt. Aeque feras hominesq; tam ignotos q̃ familia res mordent, aquæ metu afficiunť, vt ea viſa pili plærunq; inhorreſcãt, & nonnunq̃ ex ea formidine emoriãtur. Q uo etiã metu afficiuntur ab iis demorſi. Eorum aũt rabies pe ſtifera eſt imprimis homini, Syrio ardente, Radix ſylueſtris roſæ (q̃ Cynorhodã appellant) remedio eſt aduerſus eorũ morſum. Laborant & ſcabie canes, fiuntq; pudicoſi, & his ſcatent vermibus, quos Plynius Ricinos appellat.

¶ Capræ dicuntur à carpendo teſte Varrone, ꝙ virgulta carpãt, & agreſtibus paſcanť fruticibus. Maleficæ ſunt frõ dibus & arboribus oliuæ maximè, quã ſi lambendo conti gerint depauerintq;, ſterileſcere, faciunt & enecãt. Amant dumeta potius q̃ ſitum campeſtrẽ, aſperisq; locis & ſylue ſtribus optime paſcuntur. Nã nec auerſantur rubos, nec of fenduntur vepribus. Citiſum maxime amant, Ocymum ve ro aſpernantur, quòd inſaniã faciat, Alſioſæ ſunt, & obno xiæ frigori. Propterea melius ad hibernos exortus ſtabu lantur. Iubet Columella vt diligens paſtor earum ſtabula quotidie conuerrat, neque permittat ſtercus, aut humorẽ conſiſtere, lutumve fieri, quòd cuncta hæc capris ſint ini mica. Varro ait ſtabulum caprile lapide aut teſta ſubſterni oportere, quominus ſit vliginoſum & lutulentum. Subſti tuenda item virgulta, ne oblinantur. Capris glans non eſt permittenda, niſi affatim dari poſſit. Nã citra ſatietatẽ data facit vt abortum pariant. Laudantur mãmoſæ, & abundan tiſſimæ lactis. Debent eſſe firmæ, magnæ corpore leni & crebris pilis tecto. Meliore ſunt ſemine, quę bis pariũt. De ſiſtente autumno exigunt à grege in cãpo hircos in capri

ſia,Concipíunt nouẽbri menſe, Martio pariunt turgẽtibus virgultis,Reddunt fœtũ quarto poſt cõceptum menſe.Pariunt frequenter duos interdũ quaternos,ſed raro.Implenſ terno aut quaterno coitu.Viuunt annos octo.Coeũt q̃diu viuunt.Crebro loca permutãt,ſummaq́ȝ depaſtorũ fruticũ ſolũ cõtingunt.Sterileſcunt nimia pinguedine. Oculis nõ lippiũt.Cornibus inter ſe quãdoqȝ pugnãt,quibus ſunt cornua.Nã non omnibus.Auribus ſpirant non naribus Noctu cernunt non minus q̃ interdiu. Propterea caprinum iecur veſpertinã aciem his reſtituit,quos Nyctilopas vocãt.Semper febriculoſæ ſunt.Sole in occaſum decliui auerſæ iacẽt, & ſeſe non cõtuentur.Villus quẽ habent penſilẽ in mento, vocatur arũcus,quo ſi quis vnã earũ traxerit,aiũt reliquas ſtupefieri.Guſtato pulegio ad balatũ cõcitantur.Differunt à capreis,ꝙ hæ ſilueſtres ſint,Illæ domeſticæ, In Africa naſcuntur agreſtes equi altitudine.Sunt & in regione Caſpia eadẽ magnitudine,ſine cornibus,colore albo, villis lõgis, & conſilibus,qui lanis mileſiis certãt.Apud Mendeſios populos capræ colũtur,& caprarii ipſi maximo afficiũtur honore, Sũt & in parte Africe tonſiles,ex quorũ villis nautæ rudẽtes cõficiunt.Habitatores Sardiniæ pellibus caprarum vtuntur pro veſtimẽtis,Peſtilentia quãdoqȝ vexãtur,Qua quũ agnoſcũtur correptę,Iis oĩbus ſanguis detrahẽdus eſt. Ebulliẽte earũ ſanguine mollitur adamas.Fel vaſe in terra cõcluſum cõgregat ranas,Iecur comeſtũ prodeſt cõtra viſus obſcuritatẽ.Vngularũ cinete perunctæ ex aceto ſanãtur alopeciæ. Earũ cornibus vel pilis accẽſis fugãtur ſerpẽtes, Cinis potus vel illitus prodeſt contra ictus.Fimus in aceto decoctus & illitus cõtra ictus ſerpẽtũ.Caſeus cũ origano ad morſus aliarũ beſtiarum.Lac cõtra cãtharidas remedio eſt. Sãguis decoctus cũ medulla,ſumitur cõtra toxica.Lacte ẽt caprino tolluntur lendes.Vrina caleſacta & inſtillata ꝓdeſt auribus.Fel cũ vino ſumitur contra cicatrices,albugines,& caligines.Caſeus ſiccus ex aceto & melle purgat vlcera.Capreãrũ ſanguis cum palma marina pilos detrahit.Lacte caprino perũctæ gingiuę faciles dẽtiones faciũt.Fel ſacrificatę

capræ oculis illitũ, vel ſub puluino poſitum ſomnos allicit.

¶ Luporũ rapax eſt natura & ignobilis. Nã vbi caulas intrauerunt, nõ ſolũ interficiũt ꝙ ſatis eſt ad ventrẽ, at totum gregẽ paſſim iugulant. Dicũtur vocẽ ad præſens tẽps adimere ei, quem priores conſpexerint. Virg. Lupi mœrim videre priores. Sæuiores ſunt, qui frigida naſcũtur plaga, q̃ qui in Africa aut Aegypto. Habent in cauda amatorium virus exiguo in villo, qui tamen non idem pollet niſi viuẽti fuerit direptus. Coeunt toto anno non amplius q̃ dies. 12. In ſumma fame veſcuntur terra. Graſſantur noctu. Animalia cornuta inuadunt à tergo. Flumina tranãt ſeriatim, omnes præcedentium caudis mordicus appræhenſis. Sacri ſunt Apollini & Latonæ, ꝙ ei perienti aſtiterint. In mareotide Aegypti parte piſcatoribus aſiſtunt more domeſticorum canum, & partem prædæ ab eiſdem accipiunt, alioqui rhetia & omnem apparatum concerperent. Pereunt guſtata herba quæ ex argumento vocatur lycoctonia. Lupis oculi noctu ſplendent & lucem iaculantur. Ferunt lupi roſtrum inueteratum veneficiis reſiſtere. Ob id villarũ portis olim præfigebatur. Veſtigia lupi calcata equis afferunt torporem. Excrementa ſuffuſionibus proſunt, adeps cõtra lippitudines. Luporũ iecur ſimile eſt equinæ vngulæ. In Olympo Macedoniæ monte & in Creta inſula non ſunt lupi. Nullos etiam fouet Britannia. In eodem genere ſunt lupi ceruarii, quibus in fame mãdentibus ſi reſpexerint, obliuionem cibi ſurrepere aiunt, digreſſosq; quærere aliud. Cõgrediuntur cum leonibus. Hominem à cæteris animalibus oppreſſum vlciſcuntur. Lupus à gręcis dicitur lycos, Lycantropia vocatur melancholica affectio, qua qui afficiuntur, vocantur lycantropi, quoniam lupos imitari videantur. Exiliunt quippe noctu & inter ſepulchra diuerſantur ad diem vſq;. Ferunt lupos in magna armenta certaturos ventrem explere terra, vt illa ſarcina factus oneroſior, nõ tam facile excutiatur, ſed reſiſtat fortius.

¶ Cerui vrgentibus canibus vltrò confugiunt ad hominem, viasq; humanis tritas veſtigiis minus cauent, q̃ ſecre-

tas & feris opportunas. Concipiunt poſt arcturi ſydus, Vte-rum ferunt octonis menſibus. Pariunt interdum geminos. A conceptu ſeparant ſe. Relicti mares libidine pruriūt, Fo-diunt ſcrobes, tunc eorum roſtra nigreſcunt, donec imbri-bus abluant. Fœminę ante partum purgant ſe herba q̃ dici-tur Siſelis, ad faciliorē partum. Paſtæ redeūt ad fœtus quos exercent curſu, & fugam meditari docent. Ducunt etiā ad prærupta & ſaltum demonſtrant. Mares deſyderio libidi-nis ſoluti auide petunt pabula, Pingues facti redeunt in la-tebras. Fugiunt audito canum latratu, mulcentur cantu & fiſtulis. Erectis auribus acute audiunt, iiſdem depreſſis, ſur-deſcūt. Tumidiſſimi ſunt & admodū ſtupidi, adeo vt equo aut buccula propius accedente iuxta venantem non cer-nant, Aut ſi cernunt, arcum & ſagittas mirentur. Maria tra-nant gregatim nantes ordine porrecto & capita imponen-tes præcedentium clunibus, alternatimq́ ad terga redeun-tes Natant in odore terrarum, quas nō vident. Cornua ha bent mares, quę amittunt omnibus annis ſtatuto veris tpe. Cornibus amiſſis deliteſcunt vt inermes, His accenſis odo-re fugantur ſerpentes & comitiales morbi depræhendun-tur. Aetatis indicia arguuntur in illis ſingulis annis ramos adiicientibus vſq ad ſexēnes Sunt q dicant fœminis quoq naſci cornua. Euripides. Ceruā (inquit) cornigeram mani-bus Achæorum tradā, quā pro tua mactabunt filia. Et poë-tæ Ceruā ab Hercule expugnatam aiunt cornigeram fuiſ-ſe. In ceruis etiam ſenecta dentibus declaratur. Tunc enim aut paucos habent aut nullos, nec in cornibus imis ramos, qui prominent ante frontem iunioribus. Caſtratis neq de-cidunt cornua, neque naſcuntur. Quādiu carent cornibus, noctu procedunt ad pabula, nam interdiu non audent im-belliæ ſuæ & infirmitatis conſcii. Vbi creuerunt, ea ad arbo rem experiuntur. Si firma viderint, in apertum prodeunt ſecuriores ſolito. Pugnant cum ſerpentibus. Cauernas in-ueſtigant, nariumq́ ſpiritu extrahunt renitētes. Propterea aduſto cornu ceruino odor ſerpentes ipſos abigit. Febrem non ſentiunt quinpotius huic morbo medentur. Cētenos

exceduut annos. Cornua in locis inacceſſis proiiciunt, ne imbelles inueniantur. Felle carent, vermes habent in capite, Eorum caro mane commanducata vitam hominis augere dicitur. Nulli ſunt in Africa cerui. Vulnerati iaculis ſanant ſe dictamo herba, quàm primi mõſtrauere. Extractos cauernis ſerpentes mandunt. In Helleſponto non commeant in alienos fines & circa Arginuſſam, elatum nõ excedunt montem in quo fiſſis ſunt auribus. Viciſſim ad alias tranſeunt fœminas & ad priores redeunt. Pariturę ceruæ paſcuntur Siſeli. Quum ſentiunt ſe grauidas, lapillũ deuorant, qui in excrementis repertus, aut in vulua partus cuſtodit adalligatus. Vuluas pilo ceruino ſuffiri prodeſt. Ceruina pellis vocatur Nebris, quoniam nebrus eſt de genere ceruorum. Ceruorum ſanguis tenuis eſt & aquoſus. Martia. Seruos fugitiuos nuncupauit ceruos ab huius animalis celeritate. A cuius timiditate viri ceruini dicũtur homines nimis meticuloſi.

Vrſi coëunt hyemis initio ambobus cubantibus complexiſq;. Deinde ſeparatim abeunt in latebras, in quibus pariũt triceſimo die, & plurimum quinos, ſine oculis & ſine pilo. Vngues tñ prominent. Hos partus lãbendo paulatim figurãt. Raro viſa eſt pariens vrſa. Mares. 40. diebus latent. Fœminę. 4. mẽſibus. Latebrã ſi nõ habeãt, fruticũ & ramorum congerie ædificant molli fronde conſtratã, ventiſq; & imbribus impenetrabilẽ. Primis. 14. diebus adeo graui ſomno prẽmuntur, vt ne vulneribus quidẽ excitari queãt, Tuncq; veterno pingueſcũt. Ab iis diebus priorũ pedũ ſuctu viuũt. Fœta dies. 14. imobilis manet. Sine cibo dies. 40. Fœtus rigentes pectori admotos fouent, eodẽ incubitu, quo volucres oua. Vere procedũt, ſed pingues mares ad laxãda inteſtina concreta Aron herbã deuorãt, Eorũ oculi h ebetãtur crebro. Inualidiſſimo capite ſunt vrſi. Ideo ſi vrgẽte vi aliqua præcipitare ſe velint, ipſum manibus operiũt, & inflictis in arena colaphis quandoq; examinãtur. Suſpenſi taurorũ cornibus eoſdẽ põdere fatigãt. Sunt ſolertes in maleficia. Non gignuntur in Africa. Vrſa reſupinata ſerpit ad fœ-

tus & latebram in qua paritura eſt,ne veſtigia venatoribus ſpeluncam prodant.Saturitati occurrit vomitione, quàm ſibi excitat commanducatis formicis.Si venatores inſtent, catulos partim dorſo,partim ore rapiens fugit in proximã arborem.Fœmina ſæuior eſt & fortior mare .Vrſus erectus duobus aliquando pedibus ingreditur.Carnes depaſcitur etiam putres.Vrſi ſunt in Myſia adeo venenati,vt ſolo afflatu canes perimant.Apud Roxolanos inueniuntur pleriq; manſuefacti,Vrſi in longiore itinere ſine calciatu fatiſcunt.Viuunt fruge,fronde,vindemia, pomis,apibus, cancris & formicis. Aiunt eorum manus,ideſt anteriores pedes eſſe inter eſitandũ prædulces & inſigni ſuauitate,quod frequenter partem hanc agitent, quum apprehenſione, tum inceſſu.

¶Mulus gignitur ex aſino & equa .Eximius eſt ferendis oneribus.Mula gignitur ex equo & aſina,animal tarditatis indomitæ,Conceptum ex equo ſi ſequatur aſini coitus, abortu perimit,ſed non equus conceptum e aſino.Fœminę à partu ſeptimo die impleri poſſunt.Fatigati mares melius implent .Equo & aſina genitos mares antiqui vocabãt hinulos ſeu hinuleos.Horati.Vitas hinuleo me ſimilis Chloe.Mulæ non pariunt niſi prodigioſe,quoniã ex duobus diuerſis generibus genitæ ſunt. Theophraſtus apud Plynium teſtis eſt mulas in Cappadocia parere.Mulæ calcitratum inhibet crebrior vini potus.Generantur etiã mulæ ex equa & onagris manſuefactis veloces curſu,eximia duricia pedum, rugoſo corpore,indomito animo ſed tamen generoſo.Naſcũtur apud Indos muli ex aſino & equa agreſtibus.Athenienſes mulum emeritum (cuius labore in extruendo templo vſi fuerant) publice aluerunt,data lege ne quis hordeum appetenti auerteret. Aiunt puluerem in quo mula ſe volutauerit,corpori inſperſum mitigare ardores amoris.Varro lib.2.de re Ruſt.ait mulas non vbiq; ſteriles eſſe,quãuis ſint in Italia.Nam mago & Dionyſius apud eundem teſtes ſunt,mulam & equam quum conceperunt, duodecimo menſe parere.

¶Bos

¶Bos in re pecuaria primam habet autoritatem. Eſt enim ſocius hominum in ruſtico opere & cereris miniſter. Propterea olim cautum fuit lege, ne quis occideret. Ex eius cadauere naſcuntur apes mellis matres Quatuor ſunt ætatis gradus in genere bubulo. Prima eſt vitulorum. Secunda iuuencorum, Tertia boum nouellorum. Quarta vetulorũ. Vacca ſterilis vocarur taura, prægnans horda. In hoc armẽto præcipui ſunt, qui ſunt membris piloſis, nigrantibus cornibus, latis frontibus, oculis magnis & nigris, auribus compreſſis, ſpina leniter remiſſa, apertis naribus, labris ſubnigris, ceruicibus craſſis & longis a collo corpore amplo & bene coſtato, latis humeris, bonis clunibus, ad inferiorem caudę partem frequentibus pilis, ſubcriſpis, cruribus potius minoribus rectis genulis eminulis diſtantibus inter ſe pedibus non latis neq; ingrediẽtibus, qui diſplodant nec quorum vngulę diuaricent. Commode paſcuntur boues in nemoribus, vbi virgulta & frons multa. Macra vacca facilius concipit, Propterea ante admiſſuram non debet impleri cibo aut patione menſem vnum, Contra vero tauri ante amiſſionem herba, palea & fœno implendi ſunt, & à feminis ſecernendi. Quum taurus vaccam iniit, ex eius deſcenſu cognoſcitur an mas conceptus ſit an fœmina. Siquidẽ ſi mas eſt, abit in dexteriorem partèm, Si fœmina in ſiniſteriorem. Non oportet inire fœminas ante bimatum, vt trimæ pariant, Et melior erit fœtus. ſi quadrimæ Idoneum tẽpus ad concipiendũ eſt à delphini exortu vſq; ad dies quadraginta. Vaccæ menſibus decem ſunt prægnantes, quas paſci oportet in locis viridibus & aquoſis, Aeſtiuo tẽpore infeſtãtur tabanis & quibuſdam beſtiolis, His frondem ſubſterni oportet. quo mollius quieſcant. Aeſtate ducendæ bis ad potum, hyeme ſemel. Locus frigidus facit eas macreſcere. Vaccæ probant, quę ſunt maximis vteribus frõtibus latiſſimis, oculis nigris & patentiſſimis, cornibus venuſtis & nigrantibus, piloſis auribus, compreſſis malis, caudis ampliſſimis, vnguli modicis & cruribus, Cãpania boues albos & exiles gignit, Vmbria vaſtos & albos, Ethruria & latium compa-

ſtos & ad opera fortes. Appœninus & Gallia vegetos & labori aptiſſimos. Aelianus ait taurum cornupetam alligato dextro teſticulo cohiberi. Morbi boum ſunt podagra & ſtruma, Concipiunt vno initu, quod ſi aberrauerint, vigeſimo poſt die fœmina repetit marem. Tauri non ſæpius quam bis die ineunt. Boues ſoli animalium retro ambulantes paſcuntur. Fœminæ viuunt ad annos. 15. Mares ad. 20. Robur eis inquimatu, pingueſcunt lauatione calidæ aquę. Domitura boum fieri debet in trimatu, ante præmatura eſt poſtea ſera. Fuit hoc animal tantæ curæ apud Ro. vt in exilium pulſus ſit, qui bouem occideret ad comedendum omaſum. Boues lapillum habent in capite, quem expuunt, ſi necem timeant. Ludos boum cauſa celebratos Bubecios uocabant, Seruius ouium & boum effigie æs ſignauit. Fons eſt in narbonenſi prouincia Orge nomine, in quo herbę naſcuntur adeo bobus expetitæ, vt merſis capitibus eas inquirant. Boues ſe olfactantes, ſeq; lambentes contra pilum, tēpeſtatem præſagiunt. Eorum fimum vtile eſt aluearijs. Scabie ſi inficiantur, ea ſanat Corcoro herba. Bupreſtis herba eſt venenum bobus. Nam ea guſtata diſſiliunt. India boues habet vnicornes & tricornes. Habet et atrociſſimos tauros ſylueſtres, maiores agreſtibus, colore fuluos, oculis cæruleis, præſtantes curſu, cornibus mobilibus, quorum tergora ſilicis æquant duriciam, & omne reſpuunt vulnus. Bouem primus occidit Prometheus.

10 ¶ Sues bis anno pariunt, vterum ferunt mēſibus tribus. Vicenos quandoq; enituntur porculos, ſed tā multos educare nequeunt, inire incipiunt octauo menſe. Admiſſura eſt à Fauonio ad æquinoctium vernum. Implentur vno coitu, mares poſt trimatum non generant. Fœminæ ſenio confectæ cubantes coëunt. Fœtus comedunt nōnunquā. Viuunt ad annos. 1 . nōnulli ad vicenos. Aiunt ſuem exoculatum cito emori Obnoxii ſunt anguine & ſtrumæ Cruor in radice ſetę dorſo euulſę & caput obliquum in inceſſu, indicia ſunt infirmitatis. Prępingues penuriam lactis ſentiunt. Gaudent volutari in luto. Facilius in dextrum iacent quam

læuum. Veteres exiſtimabant animam eis pro ſale datam,
quod ad eſcam tantum nati ſint. Caſtrantur quandoque
fœminæ. Pingueſcunt adeo, vt Plynius ſcribat ſoricem in
corpore cuiuſdam præpinguis nidificaſſe. Bis anno pari/
unt. Porcus olim ſacer erat Cereri. Et inferiendo pacis fœ/
dere quondam mactari ſolebat Sues mares ſunt ſalaciſſimi
& ab annicula ętate cómode progenerant, ac etiam ſeme/
ſtres implere poſſunt fœminam. Collumella ait fœminam
eſſe idoneam ad edendos partus vſq; ad annos ſeptem,
que quanto fœcundior eſt eo ſeneſcit citius Caſtrati ſues ce
lerius pingueſcutt. Melius paſcuntur in agris paluſtribus,
quam ſitientibus. Gaudent & ſyluis glandiferis ac pomiſe
ris, Amant & radiculas aquatilis ſylue Naribus in coitu plu
rima eſt aſperitas. Tunc inter ſe dimicant indurantes attri
tu arborum coſtas, Fœminæ in partu aſperiores. In Arabia
ſuillum genus non viuit Sues in coitu ſpumam ore fun/
dunt. Verres ſubantis audita voce niſi admittatur, cibum
non capit in maciem. Fœminæ tantum plerumq; efferan/
tur ut hominem lacerent, candida maxime veſte indutum.
Quæ rabies mitigatur aſperſo aceto. Fœminæ prægnantes
coeunt. Suibus quandoq; ſerpentes ſunt in pabulo. Gale/
nus ſuillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Phorine
dicitur ſuilla pellis. Porro verres dicitur porcus non caſtra
tus, Aper porcus ſylueſter dentatus eſt, & excellit feritate.
In morbis medetur ſibi hedera. Solidum aprū primus Ro/
manorum in epulis appoſuit P. Seruilius Rullus. Apris ma
ribus non niſi anniculis generatio. Indicis apris cubitales
ſunt dentium flexus gemini ex roſtro, Totidē a fronte ſeu
Vituli cornua exeunt. In Creta & Africa nulli reperiuntur
apri Multi ſunt in Macedonia, Apri cerebrum cum ſangui
ne laudatur contra ſerpentes, iecuritem inueteratum & po
tum cum ruta & vino. Itē adeps cum melle & reſina. Apro
tam grauis eſt ſua vrina, vt niſi egeſta ſit, fugæ non ſuff.ciat,
& uelut deuinctus opprimatur.

11 ¶ Ones quadrupededum ſunt mitiſſimæ. In admiſſura ſi
fœminas cupiūt, auſtrū obſeruant, ſi mares, aquilonē. Oues

arabicæ caudam trium cubitorum per humum voluunt In Chio ſunt minutiſſimæ inopia pabuli ,quarum tum lacte caſeus fit laudatiſſimus.agni ſtatim à partu matrem agnoſcunt circaq; illam petulca geſtiunt laſciuia.probæ oues debent eſſe corpore amplo molli & denſo villo,ventre piloſo,cruribus humilibus omnes infirmo ſunt capite Viuunt annos.10.arietes agnas faſtidiunt, ſenectam ouium conſectantur.Generant in vtroq; ſexu à bimatu ad nouenos annos.Coeunt à tertio idus maias ad.13.Calē Auguſti.Gerūt partus diebus.150.Arietis ferocia cohibetur corno iuxta aurem terebrato.Dextro teſte præligato fœminas generat, leuo mares.Tonitrua ſolitariis ouibus obortus inferunt: Propterea congregari debent vt cœtu iuuentur.Oues teſtæ molliores ſunt Colonicæ in Paſcuo elegantiores Plynius laudatiſſimas oues & lanas facit appulas & Italicas. Tærtium locum dat mileſiis Circa Tarentum & Canuſium ſummā quoq; nobilitatem habēt,& in Aſia laodiceæ.oues frequentius quam vllum aliud annimal infeſtantur ſcabie quam facit macies vt maciem exiguitas cibi,huic morbo niſi occuratur vnica totum pecus coinquinabit,nam oues contagione vexantur,agni ſi laborent morbo,non debent admitti ad matres.Tondendarum ouium tempus eſt in Iulio. Olim mulctatio non niſi ouium, boumq; impendio dicebatur Lac ouilliū dulcius eſt bubulo,& magis alit.ueruex dicitur cui inuerſi ſunt vel adempti teſticuli,Aries qui generat Ferunt arietinis cornibus defoſſis aſparagum gigni.Laberius poëta vocabat arietes reciprocicornes, & lanicutes qđ reciproca habebāt cornua ,& cutē lana opertam.Veruex ſectarius dicitur,qui gregem agnorum præcédens ducit.

12 ℭSimiis figura eſt homini proxima,Imitātur quicquid ab homine fieri vident. Propterea Venatores hac ratione eas plærunq; fallunt,Nam in radicibus arborum (in quas illæ repſerunt) aqua ſe perungunt,demum vaſculum viſco plenum aquæ loco reponunt,Quo quum oculos & ora perunxerunt ſimiæ,facilē capiuntur,Falluntur & alio modo,

quum ſcilicet relictis dedita opera à venatoribus calceis ſeſe impediūt. Triſtes ſunt luna cana. Noua letantur. Fœtus amant maxīe, Catulos (quos in domibus peperere) omnibus demoſtrant, gaudentq; tractari. & quandoq; amplectēdo necant. Ex ſimiarum genere ſunt Cercopytheci maximi magnitudine, cauda quinum cubitorum, barba propenſa humana coma, alba facie reliquo corpore nigrantes. Cōfugiunt ad arbores. Verſantur in montibus Indiæ. Capiuntur eo (quo diximus) modo alexandri exercitum quandoq; terruerunt. Item ſphinges villoſæ, mammis prominentibus, quę manſueſiunt facile, & feritatis obliuiſcuntur. Callitriches toto fere aſpectu differunt a cæteris. Barbam habent in facie, latam caudam. Viuunt in Aethiopico tantum ſolo. Satyri facie ſunt admodum grata. Cynocephali formam habent ſimiarum, humani geſtus æmuli, & puerorū amatores, quibus etiam mulgenda præbent vbera. Cynoproſopi capite dentibus & pelle ſimiles ſunt canibus reliqua hominibus, veloces curſu, unguibus manuum præacutis. Petiti ad aquas cōfugiunt. Propterea captu ſunt difficiles. Cæpus faciem habet ſatyro ſimilem, cætera inter canē & vrſum, Manthicora & crocuta ſunt etiam de genere ſimiarum, imitanturq; hominum geſtus & ſermones.

13 ¶ Animalium maximū eſt Elephas, & humanis ſenſibus ꝓximum. Patrium enim ſermonē intelligit. Reminiſcit̃ officiorum, quæ didicit. Ducit̃ gloriæ voluptate. Solē Lunā et ſydera venerat̃ Regē adorant elephātes, genua ſubmittūt, coronas porrigūt, Indicis minores ſunt Arabici. Viſi ſunt qui per funes inceſſerint, Ply. ſcribit vnū tardioris ingenii in accipiendis (quæ tradebantur) ſæpius caſtigatum uerberibus, eadē illa meditantē noctu repertū fuiſſe. Apud eūdem Mutianus teſtis eſt fuiſſe quendā qui ductus græcarū literarū didicerit. atq; hæc ſcripſerit. Ipſe hęc ego ſcripſi, & ſpolia Celtica dicaui Dentiū cādore inuenta in his intelligitur. Hoīe in deſertis obuio & oberrāte clemētes ſunt, atq; etiā demōſtrant viam Animaduerſo hoīs veſtigio intremiſcūt inſidiarū metu, Subſiſtunt ab olfactu. Circūſpectāt, iraa

proſlant, Gregatim ingrediuntur. Agmen ducit maximus natu, cogit ætate proximus. Amnem tranſituri minimos præmittunt, ne maioribus alueum atterentibus, creſcat gurgitis altitudo. Sutrum & Aiax nomina ſunt duorum elephantum apud Plynium. Gaudent phaleris argenteis. Victi vocem victoris fugiunt. Pudore nūquam coeunt niſi in abdito. Mas quiquennis, Fœmina decennis, Fœmina initur biennio, quinis cuiuſq; anni diebus. Adulteria non nouere. Nulla propter fœminas inter ſe mouent prælia, Memoria clarent, nam aiunt fuiſſe quendam, qui in ſenecta nouerit rectorē ſuæ iuuentutis, Tāta ſunt clementia in animalia minus valida, ut in grege pecudū occurentia manu dimoueant. ne quid obterant imprudentes, nec niſi laceſſiti noceant. Infirmos feſſos, aut vulneratos in medium agment recipiunt, & per vices ſubeunt. In africa foueis capiūtur oberantes. Trogloditæ qui venatu elephantum viuunt, arbores eorum itineri propinquas inſcendunt, Inde nouiſſimum agminis ſpeculati extremas in clunes defiliunt, neruoſq; feriunt ſecuri. Fœminæ pauidiores ſunt maſculis Domantur fame & verberibus, Domiti militant, & turres armatorū in hoſtes ferūt & in oriente magna ex parte bella conficiūt. Proſternunt acies, & proterunt armatos. Terrentur minimo ſuis ſtridore, territiq; retro cedunt non minore partium ſuarum pernicie. Decem annis (vt nonhullis placet) vterum ferunt. Hinc adagium. Citius parient elephanti. Secundum Ariſtotelem biennio tantum ferunt nec amplius quam ſingulos gignunt. Multi viuunt annis ducentis. Iuuenta eorum ſexageſimo anno incipit. Gaudent amnibus, circa quos vagantur, Frigoris ſunt impatientes, inflationem & profluuium alui ſentiunt. Terram ediſſe iis tabificum eſt, niſi ſæpius mandant. Deuorant etiam lapides. Truncos habent in cibatu gratiſſimo, Palmas proſternunt, & iacentium aſſumunt fructum, mandūt ore, ſpirant, bibunt & odorantur. Murem odore, adeo vt ſi pabulum in præſepio poſitum ab eo attingi viderint, faſtidiant. In potu quādoq; hirundines hauriunt. A quibus

maxime cruciantur. Ventres habent molles, duriſſimum in dorſo tergus, Muſcarum tædio afficiuntur, Dentes in tantam magnitudinem excreſcunt nonnullis, vt poſtium vi eſſe in domiciliis prebeant, iſq; fiant ſepes & palli in ſtabulis pecorum Elephãtes habẽt Africa, Mauritania, Aethyopes & Troglodytæ. Maximos India certant cum draconibus,

14 ¶Hippolaphus animal eſt forma cerui & equi compoſitũ cerui magnitudine, villo & barba hircinis. Dorcas aliter vocatur caprea. Martialis. Tam diſpar aquilæ columba non eſt, Nec dorcas rigido fugax leoni. Non lippit hoc hanimal. Noctu cernit ut interdiu. In lycia dorcades non tranſeunt montes Syris vicinos. Muſimones animalia caprarũ inſtar villos ferunt. Reperiuntur in Germania. Damæ timidiſſimi ſunt e genere caprearũ. Gregatim incedũt, & qñq; deſiliũt in fuga. De his martialis. Dente timetur aper, defẽdunt cornua ceruum, Imbelles damæ quid niſi p̄da ſumus?

15 ¶Vulpes vafrum eſt animal Echnis infeſtum quos quum aliter propter aculeos nequit ſuperare, reſupinat & inuerſos, in ventrem (qui mollis eſt) lacinat, eoq; modo interficit. Vexatus veſparum multitudine impenetrat ſe in concauum locum extenta forinſecus cauda, cui quum ſe impli cuerũt veſpæ, egreditur, & ad murũ ſiue arborẽ confugiẽs eas ibidem perfricando excutit & atterit, mortuaſq; depaſcit. Inſidiat̃ & piſculis ripam oberrans, caudaq; in aquam demerſa, cuius villis quũ ſe obuoluerũt, extrahunt̃ quaſi defoſſi Vulpes inimici ſunt miluis. Gallinaceos nõ attingũt qui vulpinum iecur comederint. In Thracia amnes gelatos lacuſq; nõ niſi ad paſtus ituri, redituriq; tranſeunt Nulli reperiunt̃ in Creta. Odorem reddunt graueolentẽ. Martialis Hic olidã clamoſus ages in rhetia vulpẽ Vrgẽtibus a tergo canibꝰ caudas ſuas lotio p̄fundũt, hiſq; inſectãtiũ p̄pius canũ ora diuerberãt, qua moleſtia affecti canes inſeq deſiſtũt.

16 ¶Leo ſuperbũ eſt animal, cuius p̄cipua generoſitas arguit̃ quũ colla & armos veſtiũt iubę. Q d cõtingit cõceptis ex leone. Nã geniti ex pardis carẽt hoc iſigni. vt fœminę. Leo ubi p̄di coitũ ſentit in adultera leęna ſuppliciũ ſumit, & to

ta vi cõſurgit in pennã. Propterea leæna culpã & odorẽ flu
mine abluit, aut conſcia ſceleris, & maſculi metu fugien-
tem adulterum comitaẽ. Fœmina primo partu parit quinq́ꝫ
catulos & p annos ſingulos vno minus ab vno ſterileſcit.
Parit adeo paruos, vt vix poſt ſecundum menſem ingredi
valeant, quod accidit verno tempore. Naſcuntur apertis
oculis. Vrinam mares crure ſublato reddunt vt canes, co-
ẽuntq́ꝫ auerſi. Rari ſunt in potu, alternis diebus veſcuntur.
triduo quandoq́ꝫ inediam ferunt. Quum quid deuoraue-
runt ventri moleſtum aut pernicioſum, iactis in fauces vn-
guibus euellunt, ne nimia corporis ſarcina fugam impediat
ſi fugiẽdum ſit. Leo nõ paſcitur cum leæna, ſed ſeparatim
errat. Camelorum carnes appetunt. vrbes fame coacti inter
dum adeunt, & in homines ſæuiunt præcipue ſenio confe-
cti. Tunc enim per corporis imbecilitatem, & dentium de-
fectionem venari nequeunt, Propterea Africani ſibi timen
tes, captos leones pro portis vrbium crucifigunt, vt cæte
ros pœnæ ſimilis abſterreant metu. Paſti & ſaturi faciles
ſunt & exarmati. Leæna pro catulis dimicãs, oculos in ter-
ram defigit, ne venabula expaueſcat. Leo caninos tantum
dentes mutat ſexto ætatis menſe. Obliquo poſt partum in-
grediuntur itinere, ne cubile depræhendatur. Solida ha-
bent oſſa, & minimæ vacua, Dolis carent & ſuſpitione,
nec limis intuentur oculis, nec eo modo conſpici volunt.
Leo ſi in Venatu videatur, erubeſcens dare terga, ſeſe pau-
latim recipit, ſi multitudine oprimatur. Remotus ab aſpe-
ctu venantium. fugam propere molitur, turpitudinem ab
ſconſione purgari exiſtimans, Saltu caret in fuga, quo vti-
tur, dum quid inſectatur. Vulneratus percuſſorem obſer-
uat acutiſſime, & in quantalibet appetit multitudine. Fu
git interdum demiſſa in crura cauda, vt canum degeneres.
Infirmus eſt parte illium contra ictus, reliquo corpore mul
tas patiẽ plagas, vimq́ꝫ ſummã gerit in pectore. Oculos ha
bet glaucos, ſplẽdeſcẽtes & cõcauos, nõ valde otũ dos nec
ad modũ proiectos. Quicqd momorderit aut unguibꝰ lace
rauerit ater inde ſanguis & q̃dã ſanies ꝑfluit. Diu viuũt. Nã

plærijq; reperiuntur dentibus defecti præ ſenio. Hoſtem ag greſſuri caudæ verbere excitant ſibi furorem. Modice dor miunt, Quieſcentum oculi ſublucent. Dormientibus cau da non mouetur, qua vigilantum quoq; arguitur animus. Immota enim index eſt clementiæ & tranquillitatis, Ere cta vero, & quaſi ſpineſcens iracundiam arguit, Tria ſunt quibus terrentur maxime, Rotarum orbes circumacti cur rusq; inanes. Gallinaceorum criſtæ & cantus. Omnium ma xime ignes reformidant. Videntur ex natura ſolis ſubſtan tiam deducere. Nam impetu & calore cætera præſtant ani malia, vti ſol ſydera. Præterea oculis ſemper igneis & pa tentibus cernuntur, vt ſol patenti igneoq; oculo terrã con ſpicit. Hanno Carthaginenſes primus omnium leonẽ man ſuefecit, propterea relegatus, quòd hoc ipſum affectatæ ty rannidis ſpeciem præferret, aut ꝙ videretur exoraturus, quicquid petiuiſſet, qui ignaras ſocietatis humanæ beluas demulceret. Qui in caueis leonum curam gerunt vocãtur leontocomi. Nigri ſunt leones in Syria. Eorum adeps cum roſaceo cutem in facie conſeruat à vitiis, & quotidianis fe bribus medetur, Eo adipe peruncti faciliorem apud reges & populos gratiam dicuntur mereri.

17 ¶ Lynx eſſe dicitur de genere luporũ ceruariorum. Eſt au tem vario collo & maculoſo tergore. Virg. lib. 1. Aenei. Suc cinctam pharetra & maculoſæ tegmine lyncis. Mantua nus lib. 1. Agelariorum. Fidentes pedibus lepores, & tergo re lynces verſicolore. Eius vrina vertitur in lyncurinum gemmam duricie calculi. Ouidius. E quibus vt memorant, quicquid veſica remiſit, Vertitur in lapides, & cõgelat aere tecta. Gemma illa in quam glaciatur humor lyncum, ſimi lis eſt calculis & igneo colore fulgens. Lynces acutiſſimo ſunt viſu. Mammas habent in pectore. Sacræ ſunt Baccho.

18 ¶ Camelus bina in dorſo habet tubera, vnum in pectore, cui incumbat, quum genua reclinantur. Papillas quatuor, caudam aſino ſimilem, genitale retro, genua ſingula in ſin gulis cruribus, pedes biſulcos, vt bos dentatus. Sitim qua triduo tolerat, Equos odit, bibiturus aquam pedibus ob

turbat peruenit ad annos.50.quidã ad cẽtenos.Caſtratis ferì tas tollitur,& augetur robur.Coituri latebras quærunt cru ra poſteriora gerunt conuerſa, paſcuntur apud orientales inter armenta,vbi iumentorũ loco ſeruiunt,Fortiores fiunt coitu negato.Cameli cerebrum areſactum potumq́; ex ace to,comitialibus morbis prodeſt.Fel cum melle potum an/ ginæ,Cauda areſacta ſoluit aluum, Fimi cinere cum oleo criſpantur capilli.Fœminæ vterum ferunt duodecim men/ ſibus à trimatu,Pariunt vere,Iterumq́; poſt annum implen tur à partu.Dulciſſimum eſt lac camelinum.

19 ¶Camelopardalis(quam aethiopes Nabim vocant)collo eſt equino pedibus bouinis,camelino capite,maculis ruti/ lum colorem diſtinguentibus. Romæ viſa eſt circenſi/ bus ludis dictatoris Cæſaris.Onagri ſunt aſini ſylueſtres cur ſu pernices in mauritania,ſed cito deſiſtẽtes.& anheli à ve natoribus capiuntur. Reperiuntur in India agreſtes equi magnitudine,capite penè rubenti, oculis cæruleis, vno in fronte cornu,magnitudine cubitali,ab radice albo,in cuſpi de purpureo,parte media nigro diſcriminata.Talos habent & felle carent.Onagri præcipui ſunt in Phrygia & Lycao/ nia pullis eorum ſeu præſtantibus ſapore Africa gloriatur quos Laliſiones appellant.Onagrorum oſſa confracta & decocta proſunt contra venenum leporis marini.

20 ¶ Mantichoram habet India magnitudine leonis, pelle villoſa & purpurea, vultu & auribus prope humanis, tripli ci vtrinq́; dentium,ſerie,qui acuti ſunt & caninis paulo ma iores. Oculis tẽ villoſis & fere noctuinis.vnguibus leoninis cauda bifida,aculeis vtrinq; cuſpidata quos pro telis iacula tur. veſcitur humano cadauere.Excellit curſu,propterea in di catulos eius venantur,priuſquam aculeati ſint.

21 ¶Hirci obliquis ſunt oculis & ad nares reſpicientibus.Sex menſes hibernos ſupra ſiniſtrum latus dicuntur iacere, quũ dormiunt ab Aequinoctio hiberno totidem menſes ſupra dextrum.Hircorum rabies mitigatur, ſi mulceatur barba. Olidi ſunt maxime. Vnde & hircoſos vocamus homines graueolentes Politianus. Non olidi coniunx hirci.Idem.

Quoſq; alios olidum cantor produxit ob hircum. Hirci pro fœminis pugnam ineunt. Vt tamen placet nonnullis. fa cile permittunt fœmellas ſui generis iniri etiam ſi viderint.

22 ¶Lepores dormiunt oculis apertis. Quieſcũt interdiu noctu vagantur. Locum natalem amant. Cãpeſtres parui ſunt, & valde pernices. Montani magnitudine excedũt. Omnes curſu accliui ſunt velociores, propter priores pedes poſterioribus breuiores. Excitant ſe ad fugam auribus in tergum declinatis. Flexuoſo curſu canes plærumq; decipiunt. Fœmina enixa ſuos fœtus multis locis diſpertit & abſcondit. acipitres reformidat. In vulpem ſi inciderit, euadere curſu contendit. Vulpes vero dolum opponit celeritati. Nam in medio curſu fingit ſe deſiſtere, & quieſcit. Paulopoſt leporem nihil ſibi timentem inſectatur acrius, & cubile inuadit. Præterea ferunt leporem vltro citroq; commeare vt confuſis veſtigiis cubile depræhẽdi nequeat Archelaus apud Plynium teſtis eſt lepori tot eſſe annos ætatis, quot ſunt corporis cauernæ ad excrementa. Benigna eſt natura & innocua, & omnium prædæ naſcens. Solus præter daſypodem ſuperfœtat, Illati in Ithacam lepores moriuntur. Pariunt omni menſe. Circa Briletum, & Tharnem & in Cheroneſo ad Propontidem bina habent iocinora. Veteri ſuperſtitione creditum eſt eos olim ſeptem diebus formoſos fore, qui leporem eſitaſſent. Vnde Martialis. Quum leporem mittis, ſemper mihi Gellia mandas, Septem formoſus marce diebus eris, Si verum dicis, ſi verum Gellia mandas, Ediſti nunquam Gellia tu leporẽ. Lepus ab auriũ magnitudine vocatur Lagos.

23 ¶Ex leporum genere ſunt etiam cuniculi, ſed aliquanto breuiores. Quorum tanta olim frequentia extitit apud Baleares inſulas, vt famem populatis meſſibus attulerint, Terram excauant, in quam ſi vrgeant canes, ſe impenetrant, nec illinc extrudi, aut extrahi poſſunt niſi coniectis intro viuerris animalibus eorum generi infeſtis. Nulli ſunt in Ebuſo.

24 ¶Daſypodẽ Plynius diſtinguit a lepore aliquot in locis

vt libro.8.Cap.29.vbi ait. Lepus omnium prædæ naſcens, ſolus præter Daſypodem ſuperfœtat.Idem lib.10.Daſypodes omni menſe pariunt & ſuperfœtant ſicut lepores,à partu ſtatim implentur.Qua in re Plynium carpit Budæus dicens idem eſſe Daſypodem & leporem, quod & verbis Ariſtotelis,& multis aliis confirmat argumentis.Plynio patrocinatur Cælius,facitq; daſypodem diuerſum à lepore, & vt victor opinionem Budæi ſuppreſſo tamen nomine refellit vt temerariam, nec conuiciis poteſt parcere miſertus tanti autoris,cui colaphũ infringi videt.Sequare vtrũlibet.At ſecurius mihi videtur Budæi vexillum.

25 ¶Alces ſimiles ſunt capris figura & pellibus,ſed aliquanto maiores.Crura habent ſine nodis & articulis.Propterea in ſomno arboribus adhærent ſtantes.Quas vt capiant venatores, arbores ipſas penè totas amputant,ita vt facili impulſu valeant proſterni. Itaq; decidentibus illis cadunt & alces ſupinæq; nequeunt exurgere.Grandia habent ſuperiora labra, Retrogradiuntur in paſcendo, ne in priora tendentes inuoluantur.Vri minores ſunt elephantibus,colore & figura tauri, mira velocitate, in feras & homines æque ſæuiunt.Reperiuntur in Germania. Biſontes prolixas habent iubas, figuram cerui,medium in frõte inter aures cornu. Reperiuntur in Germania. Martialis libro.1.Illi ceſſit atrox Bubalus atque Biſon. Seneca in hippolyto.Tibi dant variæ pectora tygres,tibi villoſi Terga biſontes,latiſq; feri cornibus vri.Bubali boues ſunt agreſtes,quos nõnulli biſontes eſſe putant. Martialis diſſimiles facit, vt præcedens carmen indicat.Bona ſi iuba ſunt equina,cætera ſimiles tauro,cornibus ita reflexis,vt pugne ſint inutilia.

26 ¶Pardus bene olet,quo odore cæteræ agreſtes feræ inuitatæ propius accedunt,quas ille inuolat. In Caria & Lybia reperiuntur admodum prælõgi,animo imbelles,ſaltu agiles,pelle adeo dura,vt ferro non cedat. In prioribus pedibus quinos habet digitos,poſterioribus quaternos,Fœmina frequentior eſt inuentu.Ex pardorum genere eſt Bitis, qui ſi à muliere aſpiciatur,eam in morbum adducit.

27 ¶Pantheris verſicolores ſunt maculæ, qui color cunctas quadrupedes ſolicitat, ſed oris toruitas deterret. Propterea capite ipſo occulato pantheræ reliquas feras dulcedine il- lectas corripiunt. Feruntur habere in armo ſimilem lunæ maculam creſcentem in orbes, & pari modo curuantẽ cor nua. Pantherarum mares ſunt pardi. Scaurus in ædilitate ſua 150. miſit. Pompeius magnus. 410. Auguſtus. 420. Tactis aconito carnibus & guſtatis necãtur. Vnguium mucrones in corporis vaginas recondunt, ne refringãtur & hebeten- tur. Solæ animalium odoratæ ſunt. Earum oculi in vmbris refulgent, hebetentur in ſolæ, & longius q̃ cæteri nitẽt. His tantum terrorem afferunt hyenæ, vt ne conentur quidem reſiſtere. Quinetiam aliquid de corio earum habentẽ non appetunt. Et ſi pelles vtriuſq; contrariæ ſuſpendantur, aiũt decidere pilos pãtheræ. Pantherarũ carnibus viuunt Agrio phagi populi. Pantheræ non attingunt perunctos iure gal linarum, præcipue ſi & allium fuerit incoctum.

28 ¶Tygris in India & Hircania reperitur, mirandæ velocita tis animal. Maribus non eſt cura ſobolis. Fœminis vero præ cipua. Propterea ſi venator equo inſidens catulos eius ab- ſtulerit, Illa vbi vacuum cubile reſpicit, prædonem mira ce leritate proſequitur. Raptor vero audito eius fremitu vnũ ex catulis in viam proiicit. Quem quum illa refert ad nidũ priuſquàm poſſit regredi, nauem conſcendit prædo. Mox reuerſa tygris vbi nullum vindictæ locum ſupereſſe videt, ſæuit in littore. Lucanns libro. 5. Ocyor & cœli flammis, & tygride fœta Tranſcurrit. Apud Praſios Indiæ populos re- periuntur tygres duplici leonum magnitudine. Tres den- tium ordines habere dicuntur, Item aculeos in cauda, quos vt ſagittas iaciunt. Tygrim in cauea manſuefactam primus oium Romæ oſtendit Auguſtus. Claudius vero quatuor.

29 ¶Tarandum animal habet Scythia dorſo & magnitudine tauri, pelle verſicolore, qua Scythæ ſcuta conficiunt ferro impenetrabilia. Tarandis cornua ſunt ramoſa, vngula biſi- da, villus magnitudine vrſorum. Colorem omnium arbo- rum, fruticum & locorum (in quibus latent) reddunt. Hye-

na ſexum alternatim mutat & naturam,nunc mas nunc fœ
mina.Vim habet ſoporiferam,qua actos in,prædam canes
enecat.Quinetiam ſimulato hominis vomitu eoſdem ille/
ctos interficit.Colum eius & iuba continuitate ſpinæ porri
gitur,flectiq; niſi circumactu totius corporis nequit,Sermo
nem humanum inter paſtorum ſtabula mentitur,nomenq;
alicuius ediſcit,quem euocatum foras lacerat. Sepulchra
eruit inquiſitione corporum. Oculis mille ſunt varietates
oculorumq; mutationes. Vmbræ eius contactu canes ob/
muteſcunt,Et in veſtigio hæret,quodcunq; animal ter lu/
ſtrauerit.Ex hyenæ coitu leena parit Crocutam voces ho/
minum & pecorum immitantem, cui acies perpetua in
vtraq; oris parte,nullis gingiuis dente continuo,qui ne cõ
trario occurſu hebetetur capſarum modo includitur.Cro/
cutas Plynius ait omnia dentibus frangere protinusq; de/
uorata ventre conficere.Hyenæ plurimæ gignũtur in Afri
ca Mares ſingulis fœminarum gregibus imperitant,graui
das.cuſtodiunt,timent enim libidinis æmulos, morſu na/
tos mares caſtrant.Grauidæ latebras petunt & furtim vo/
lunt parere,gaudentq; copia libidinis,De hyena Mantua
nus.Eſt in eis pietas Crocodili aſtutia hyenæ.

30 ¶Poephagus eſt in India,equi magnitudinẽ duplo exce/
dẽs,cauda nigrãti & ſpecioſa,mulieribus indicis ad capitis
ornatum expetita.Animal alioqui timidiſſimũ,Nã obuios
quoſq; refugit præciſa ſponte cauda,ob quã appeti ſe ſu/
ſpicatur. Monops reperiuntur in Mœonia magnitudine
tauri.Fugiens igneũ neſcio quid & acutũ excreat,in quod
ſi inciderint venatores,tabẽ incurrunt. qua facile pereunt

31 ¶Hyſtrices aculeatas habent pinnas,quas iaculi modo in
torquent.Hinc adagiũ.Spinoſior hyſtrice,in homines agre
ſtes & in amenos,Calphurnius,Venit & hirſuta ſpinoſior
hyſtrice barba.Sũt ex Erinaceorũ genere maioribus tamẽ
aculeis.quibus ora vrgentiũ canũ figũt Hibernis mẽſibus
ſe cõdũt.Partus cõceptos hyſtricũ cinis potus continet.

32 ¶Phattaga animal Indicum ſimile eſt terreſtri Crocodilo
magnitudine melitei catulli, pelle ſquamoſa & aſpera,

qua etiam ferrum hebetatur.
¶ Ortus reperitur circa Erithræum mare, colore vario. ma
gnitudine canis, ore vſq; ad genas albicante. inde lineis au
reis ad ceruicem pertinentibus, dorſo plano, maculis incur
ſantibus, aureis pedibus, prioribus, albis, poſterioribus ni/
gris, mammis duabus Mnam menſuram implentibus.
¶ Oricētaurus anticam corporis partem ſimilem habet hu
manæ, poſticam aſininæ, albo colore, curſu velociſſimo.
Captus amore libertatis mauult inedia perire, quam cibū
manu raptoris oblatum comeſſe. Aſpalacum habet Bœo/
tia; vnde ſi trāſſeratur, ſtatim perit Phyrna animal eſt à quo
ſi quis inſpiciatur, dies aliquot maciem cōtrahet & pallorē
Cōtra vero Charandrium ſiquis ictericus viciſſim proſpe/
xerint ſanitatem recipiet. Neades animalia ſunt in Samo in
ſula grandi magnitudine, quorum voce abrumpit̃ tellus.
¶ Catoblectus ſimilis eſt tauro,, terribilis aſpectu, ſuperci/
liis altis & extantibus, oculis ſanguineis, & minoribus pau
lo q̃ ſint bouini, ſemper in terrā aſpicientibus, iuba equina
quā ad certamen erigit. Frendens ore aperto haurit aēra:
Chaus habet effigiem lupi & pardorū maculas. Cepphus
pedes poſteriores pedibus humanis & cruribus, priores ma
nibus ſimiles. Rhinoceros vnū habet in nare cornu. Certa/
turus in Elepantum cornu ad ſaxa limato præparat ſe pu
gnæ. In dimicatione aluū eius maxime petit, vt partē mol/
liorē. Par ei longitudo. crura multo breuiora, color buxeus
Leucrocuta fera eſt perniciſſima. aſini magnitudine, crurib⁹
ceruinis, collo cauda & pectore leoninis, capite melium
biſulca vngula ore ad nares vſq; reciſſo, oſſe perpetuo vi/
ce dentium, imitatur humanas voces. Ea eſt aut ei ſimilis
quam Crocutam diximus. Eale fera eſt magnitudine equi
fluuialis, cauda elephanti, colore nigro vel fuluo. maxil/
lis apri, cornibus cubito maioribus,, iiſdemq; mobilibus, q̃
alterna in pugna ſiſtit, variātq; infeſta aut obliqua. Mono
ceros caput habet cerui, pedes elephāti, caudā apri. mugitū
grauem, vno cornu nigro media fronte duorū cubitorum
eminente Hæc fera nunquam capitur viua. Fibri pontici

teſtes ſibi amputant, propter quos intelligunt ſe à venatoribus vrgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur caſtor, horrendi adeò morſus, vt arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædat. Hominis parte compræhenſa nõ prius morſu reſoluit, q̃ fracta concrepuerint oſſa. Tragelaphus naſcitur iuxta Phaſim fluuium Colchorum, ſpecie cerui, barba tantum & armorum villo diſtans.

34 ¶ Chameleontem habet Africa, ſed frequentiorem India. Crura eius recta ſunt. Latera ventri iunguntur vt piſcibus & ſpina ſimili modo. Roſtrum habet ſuillo non multum diſſimile. Caudam prælongam, quæ in tenuitatem deſinit, viperinis orbibus ſe implicans. Vngues aduncos. Motus ei tardus, vt teſtudini. Corpus aſperum vt Crocodilo. Oculi in receſſu cauo, tenui diſcrimine, prægrandes & concolores corpori, qui nunquam operiuntur, nec pupillæ motu, ſed totius oculi verſatiõe circũaſpiciunt. Celſus eſt & hianti ſemper ore. Solus animalium nullo alio quàm aëris alimento nutritur. Colorem mutat oculis, cauda, & toto corpore, redditq́ʒ ſemper quęcunqʒ proxime attigit præter rubrum & candidum. Hinc adagium. Chameleonte mutabilior, In verſipelles & varios homines. Cæterum defuncto pallor eſt, ſanguis in corde & circa oculos tantum. Viſcera eius ſunt ſine ſplene, latet hibernis menſibus.

35 ¶ Thoes animal eſt de genere luporum venatu viuẽs, innocuum homini, habitum non colorem mutans, hyeme hirtum, æſtate nudum. Pontici mures guſtu ſunt ſagaciſſimo. Conduntur hyeme, vt alpini, quibus magnitudo media eſt. Pabulum in ſpecus cõuehunt, Faſcem herbæ mas & fœmina ſupini cauda mordicus appræhenſa detrahunt ad ſpecum. Ideoq́ʒ illo tempore detrito ſunt dorſo. Reſident in clunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus vt manibus vtuntur.

36 ¶ Erinacei cibos hyemi preparant, arbores conſcendunt, è quibus excutiunt poma, quæ demum volutati ſuis infigunt ſpinis, portãtq́ʒ ad cauas arbores. Mutationem Aquilonis in Auſtrum condentes ſe in cubile pręſagiunt. Vbi ſen

ſcre

ſere venantem,conuoluuntur in formā pilæ,ne quid com-
præhēdi poſſit præter aculeos.Indeſperatione verò,vrinā
ex ſe reddunt tabificam,tergori ſuo ſpinisq́; noxiam,pro-
pter quod ſe appeti ſentiunt Vrina exinanita præcipua eſt
dos tergoris.Si vero tergus ipſum ea fuerit aſperſum,ſpinæ
fiunt putres & deciduæ.Proptereà nunquam niſi in extre-
ma ſpe maleficio illo ſe perfundit.Calidæ aquæ aſperſu re
ſoluitur pila,in quam ſe cōuoluerunt.Appræhenſi altero è
poſterioribus pede ſuſpendio & fame necantur.Si interfice
rentur aliter tergori noceretur.Eorum cute expoliuntur
veſtes,Nulli reperiuntur in Creta.

37 ¶Leontophonus animal eſt odioſum leoni,à quo quū ra-
pit & exanimatur,vrinā ſpargit ipſi leoni exitialē Reperi-
tur iiſdem in locis,quibus leones.Meles ſuflata cutem di-
ſtentæ.ictus hominum & mòrſus canum ercent,Scyuri tem
peſtatem præuident obturatisq́;(qua ſpiratus eſt ventus)
Cauernis,ex alia parte fores aperiunt.Caudam habent vil
loſam pro tegumento Muribus magna eſt dulcedo furan-
di.Varia ſunt eorum genera in Cyrenaica regione.Alii lata
fronte,alii acuta,alii pungentibus pilis ex Erinaceorum ge
nere.Ex Gyaro inſula incolas aliquādo fugauerunt,ferrūq́;
poſtea roſerunt.Conduntur hyeme.Murium cinis cū melle
inſtillatus,aut cum roſaceo decoctus,aurium dolores ſedat
Glires genitores ſenio confectos alunt inſigni pietate.Se-
nium finitur hiberna quiete.Conditi enim hi cubant,ruſſus
ætate iuueneſcunt,hyemen integram dormiunt.Martialis
libr.¢.Soniculoſos ille porrigit glires.Apud eundem hoc
animal ſic inducitur loquēs.Tota mihi dormitur hyems.&
pinguior illo Tempore ſum. quo me nil niſi ſomnus alit.
Muſtellarum tria ſunt genera,Gales,ictis,meles , Teſticuli
muſtellæ mulieri alligati partus continent.Hoc animal in-
feſtum eſt ſerpenti,cui congreditur cōmanducata ruta,quā
ſcit eſſe ipſi ſerpenti infenſam & exitialem.Colitur à The-
banis.Timidiſſima eſt muſtella.Gaudet latebris.Melim(de
quo iam ſumus locuti)foinam vel foinum dicimus. Calē
tius Et laqueo vulpes,& decipe caſſe foinas,

¶ Feles antiquitus non erãt mãſuefactæ, Viuebant in agris, inde vrbes & domos repleuere. in genere felium mas ſalacissimus eſt, Fœmina amantiſſima fœtuum, Tetro odore offenduntur, ideo excrementa ſua terra operiunt, ne ab homine premantur, aut ne prodantur odore. Noctu vident non minus quam interdiu. Inſidiantur muribus, Vocantur à nobis Cati & Catæ. Mantuanus in Buc. Sicq́ repugnabant votis contraria vota, Non ſecus ac muri Catus, Ille inuadere pernã Nititur, hic rimas oculis obſeruat acutis. Idẽ in Nicolao Tolentino feles, vocat tectiuagos, vbi ait, Putes vlulare lupos, grunire ſagaces Vulpeclas, grunire ſues, certare canendo. Tectiuagos feles, Viuũt ſex annos. Mus araneus eſt muris magnitudine, muſtellina ſpecie, ore oblõgo cauda gracilli, ordine dentium quadruplici, frequens in britannia. Græci Mygalem vocant,

¶ Salamandra habet ſpeciem lacerti, Nunquam prouenit
38 niſi magnis imbribus à ſerenitate deficiens, Ignẽ tactu extinguit veneni ſui frigiditate. Nihil gignit. Nullus eſt in hoc animali ſexus teſte Plynio. Si arbori irrepſerit. omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint, necat, frigida vi nihil aconito diſtans. Saliua eius in quacunq́ corporis parte reſperſa omnem toto corpore decutit pilum Hoc eius venenum extinguitur ab iis, qui veſcuntur illa. Ranarum marinarum ex aceto & vino decoctarum ſuccus bibitur cõtra Salamãdras. Origem perpetuo ſitientem habet Africa, Quod tamẽ animal liquorem habet in veſica magni contra ſitim remedii. Talpe oculis capti frumentum in area populant. Græci blactas vocant, Similes prope ſunt muribus, Terram excauant, in qua effodiunt ſibi cubilia dicente Virgilio. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ, De Salamandra Martialis. Hoc ſalamandra notet, vel ſæua nouacula nudet.

¶ Animalia diuerſa manſuefacta, quorumq́ miniſterio vſi ſunt homines.

Remum imprimis & Romulum ferunt à Lupa nutritos fuiſſe, quos Amuli⁹ auus perdendos expoſuerat. Propertius lib. 2. Tu criminis autor Nutritus du

to Romule lacte lupæ. Idem libro quarto. Nil patrium niſi nomen habet Romanus alumnus. Sanguinis altricem non putat eſſe lupam. Ouid. lib. 2. Faſt. Venit ad expoſitos (mirum) lupa fœta gemellos, Quis credat pueris non nocuiſſe feram? Non nocuiſſe parum eſt, prodeſt quoq; Quos lupa nutrit, Perdere cognatæ ſuſtinuere manus, Conſtitit, & cauda tenetis blanditur alumnis. Et lingit lingua corpora bina ſua. Marte ſatos ſcires, timor abfuit, vbera ſugunt, nec ſibi promiſſi lactis aluntur ope. Idem lib. 3. Lacte quis infantes neſcit creuiſſe ferino. Et picum expoſitis ſæpe tuliſſe cibos? Ferunt & Iouem educatum fuiſſe ex capra, à cuius nomine dictus eſt Aegiocus,. Idem Oui. lib. 3. Faſt, Stat quoq; capra ſimul, Nymphæ pauiſſe feruntur Cretides, infanti lac dedit illa Ioui. Politianus in nutricia. Siquidem Cretæa fertur in Ida Capra Iouem puerum fidis aluiſſe papillis, Polyphemus Cyclops nutritus eſt à lupa. Syllius li. 14. Aetnæo Poliphemus erat nutritus in antro. Atq; inde antiquæ nomẽ feritatis amabat. Vbera præbuerat paruo lupa.

℄ Cyrus (qui poſtea rex fuit Perſarum) aſtyagis aui mãdato expoſitus, nutritus eſt à cane. Sidonius. Non Cyrũ Aſtyagis loquor nepotem. Nutritum vbere quem ferũt canino,

℄ Telephus Herculis filius ex Auge nympha repert⁹ eſt inter frutices, quum adhuc eſſet infans, cerua paſtum ſuppeditante. Ouid. in Ibin. Nec leuius doleas, quam qui bibit vbera ceruæ. Philonomia Victimi & Arcadiæ filia paſtoris cuiuſdam concubitu prægnans facta, quum gemellos Parthaſium & Lycaſtum peperiſſet, metu patris ambos abiecit in Erymanthum, vbi in concauam quercum delati lupam reperefunt, quæ abiectis propriis catulis eoſdem lactauit. Autor Plutarchus. Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, apes non paruam mellis copiam dormientis labellis inſtillare viſæ ſunt Qua in re conſulti prodigiorum interpretes futurum prædixerunt, vt aliquando ex eius lingua melle dulcior flueret oratio. Teſtis Plutarchus.

℄ Mydæ Phrygio (quũ puer eſſet) dormienti, formicæ in os tritici grana congeſſerunt. Quod ex aruſpicum reſponſo

portendebat eum mortalium fore ditiſſimum, Autor Ci-cero lib.1.de diuinatione,

¶Peliam Neptuni & Tyrus filium nutriuit equa. Alexan-dro Priami filio (cui poſtea Paridi fuit nomen) alimen-tum ſuggeſſit vrſa.

¶Aegiſthum Thyeſtis & pelopiæ filium educauit capra, à qua & nomē ſumpſit. Derceto Semiramis mater ſpecioſi adoleſcentis coitu prægnans facta dum opprobrium time-ret natam mox puellā in deſerta expoſuit ſylua volucroſa quidē. & referta multis auibus, quæ Semiramidē ipſam nu-triuerunt dato ex re nomine. Syrorū enim lingua ſemira-mis auitium ſignat. Camilla reginā Volſcorum armentalis equæ māmis & lacte ferino nutriuit pater Metabus Auto-re Virg. Penelope ab Icaro & Peribœa parētibus in mare proiecta, a penelopibus auibus nutrimētū ſuſcepit, atq; ēt nomē, quū prius Arnea diceret. Habidē Hiſpaniæ regē, feræ, canes, ſues, & ceruа incredibili pauerūt humanitate. In ore Steſigori infantis cecinit Luſcinia. Autor Ply. lib.10. Cap.29. Pythagoras vrſam omnibus formidoloſam & con ſpicuā feritate, apud ſe demulctā & exarmata aluit Quā dimiſſurus verbis neſcio quibus, & quodam velut iureiurā do adegit, vt nulli cunctarū animaliū faceret iniuriā, Abiēs illa ſe cōiecit in latebras ſyluarū ſummaq; fide pręſtitit id quod adiurata receſſerat. Idē boui ſegetes abroděti quum verba quędā magica in aurē ſuffiaſſet, eūq; monuiſſet, vt in ferēdo agricolis dāno parceret, aiūt obediētiſſimū bouē la cerādis frugibus deſtitiſſe, Credat qui volet. Hoc tamē pro dit Cælius ex veterū monumētis. Agrippina cōiūx Claudii Cęſaris turdū habuit imitātem ſermones hominum ætate Plynii. Habebāt & Cæſares iuuenes Sturnū & luscinas græ co latinoq; ſermōe dociles. Fuit & coruus Romę, qui ſermo ni aſſuefactus, omnibus matutinis in roſtra & forū deuo-lās Tyberium, Germanicum & druſum Cęſares nomina-tim, mox trāſeuntē populū Ro. ſalutabat. Cecina Volater-ranus equeſtris ordinis cōpræhenſas hirūdines victorię nū cias amicis mittebat cum literis, quas earum pedibus ferē-

das alligabat. Columbæ epiſtolas pedibus annexas, obſi⸗dione mutinenſi in caſtra conſulum pettulere Decio Bru⸗to mittente. Tygrim Romæ oſtendit in cauea manſuefactã diuus Auguſtus. Tyrrheo pecoris magiſtro ceruus fuit mã ſuefactus, & quem Syluia puella pectebat ornabatq́ʒ violis Virg. li. 7. Aen. Soror omni Syluia cura Mollibus intexens ornabat cornua ſertis, Pectebatq́ʒ ferum, puroq́ʒ in fonte la⸗uabat. Ille manum patiens menſæq́ʒ aſſuetus herili Errabat ſyluis, rurſusq́ʒ ad limina nota ipſe domum ſera quamuis ſe noctes ferebat. Ouid. lib. 10. Idem ait de ceruo Cypariſſi his verbis. Gratus erat Cypariſſe tibi, tu pabula ceruum Ad noua tu liquidi ducebas fontis ad vndas, Tu modo texebas varios per co rnua flores. Nunc eques in tergo reſidẽs huc lætus & illuc Mollia purpuræis frenabas ora capiſtris.

¶ Apes innocuæ ſederunt in ore Ambroſii infantis. Aues Baſilio epiſcopo in heremo pabulum miniſtrarunt. Corbi⸗niani epiſcopi Romam euntis quum vrſus aſinum deuora ſſet, deuorati loco ſarcinam vectauit imperante præſule. Seuerus abbas paſſerem habuit manibus ſuis intrepide ad⸗uolantem, & porrectum capientem cibum. Laxatus e ſpe⸗lunca leo famelicus in Darium martyrem non ſolum non ei nocuit, ac etiam ab aliis feris eum tutatus eſt ſub impera tore Numeriano. Didimus abbas et anachoreta colubros & ſerpentes innocuos pedibus conculcabat. Eraſmo Cam⸗pano epiſcopo (qui Diocletiano imperãte floruit) inter va ſtas nemorum ſolitudines coruus paſtum atulit. Eadimun⸗di Anglorum regis & martyris abſciſſum caput, lupus alio⸗qui ſæuiſſimus intactum ſeruauit & illæſum. Eutycius vr⸗ſum habuit ſibi obſequioſum & obedientem. Mandato Eu ſtorgii mediolanẽſis epiſcopi lupus iugo ſe ſubmiſit & cur rum traxit, quo tria magorũ corpora aduehebantur in Ita liam. Prius enim comederat duo iumenta, quibus currus ip ſe voluebat. Adrianus imperator geminos leones inuſitata feritate horribiles & diuturna frendentes, inedia ad cõcer⸗pẽdũ raptim Eleutherium epiſcopũ laxari imperauit. Qui tñ nõ ſolũ nõ nocuerũt ſancto, & pedibus ad eius aduoluti

Innocua reclinauerunt capita. Egidio Athenienſi in deſerta ſolitudine degēti, cerua miniſterium præbuit & alimētum. Paulo primo anachoretæ ſolitariam in latebris ferarum vitam agenti, coruus quotidie dimidiatum panem afferabat Quum autem eo veniſſet Antonius, vt paulum ipſum videret, coruus integrum attulit panem, & propter nouum hoſpitem cibum duplicauit. Paulus leonenſis draconem manſuefecit. Philippus apoſtolus draconi imperauit, vt innocuus abiret in latebras Quod & fecit draco nemini proſus iniurius. Heraclides philoſophus draconem habuit mā ſuefactum, euntiq́ & quieſcenti ſolitum adeſſe & aſſiſtere velut comitem. Syluestres aues relicto nemore intrepidæ aduolabant ad maxentium abbatem Pictaueſem, eius manu tritici grana & fruſtula panis roſtro decerpentes. Sindrigal Lituaniæ princeps poſt Vitoldum vrſam habuit, quæ omnibus matutinis relicto nemore domum eius accedens fores pedibus percutiebat, apertoq́; hoſtio porrectum capiebat cibum. Thoas achaicus draconem domi diu fouit, Conſyderans demum quam periculoſum eſſet ſerpentem alere ipſum in ſolitudines procul tulit atq; ibidem reliquit Quo facto rediens quum incidiſſet in latrones & inſtantis periculi metu acclamaſſet, audita hominis voce, aduolauit draco, & aduerſum vim latronum ſuppetias attulit. Ferunt Aiaci locrenſi manſuetum ſerpentem fuiſſe, quocum bibebat & verſabat Sertorius ceruam habuit, quam in expeditionibus ſuis habebat ſemper comitem fingens Dianæ eſſe numen, à quo res gerendas auſpicaretur. Porus (quē Alexader debellauit) habuit elephantum, qui rectore iubēte procumbebat in genua & ſe ſubmittebat. Autor Curtius. Helyas propheta cibum accipit à Coruo in torrēte. cui nomen Carith. Helenus abbas fatigatus ſarcina (quam ferebat) Onagrum iuſſit accedere & dorſum oneri ſubmittere. Paruit fera & quam longe ſancto placuit, onus ipſum peruexit Idem à reperto Crocodilo flumen præteruectus eſt. quū neq; pons adeſſet, nec appareret portitor. Liberalis epiſcopus (qui ſub Adriano paſſus eſt) poſt varia tormenta, fa

ſmelico leoni deuotus fera ad eius pedes innocua procum-
bente, illeſus permanſit, Diuerſæ quoq; & horrendæ ferita
tis beluæ laxatæ ſunt ad deuorandum Manmetem marty-
rem, quæ tamen ſeuitiæ prioris immemores ad eius pedes
exarmatæ ſe prouoluerunt. Habuit macarius confeſſor in
deſertis nemorum locis vicinam cellæ ſuæ leenam, cuius ca
tulis cæcis quum reſtituiſſet viſum. fera obſequii memor,
eidem pelles ouium & pecudū (quas venabatur) afferebat.
¶ Zozimo abbati paruit agreſtis leo. Hanno Carthaginen
ſis primus omnium leonem manſuefecit. Marthes rex Ae-
gypti cornicem habuit adeo cicurem & manſuefactam, vt
quoquo iuſſiſſet ille epiſtolas deferret, non ignorans quo
tranſuolandum eſſet, aut vbi conſidendum. Cælius prodit
Cynocephalos in Aegypto literarum ductus perdidiciſſe,
& ſaltationem geſticuloſos motus, tibiarumq; modulos.
Plynius ſcribit Pantheram patri cuiuſdam Philenis affecta
toris ſapientiæ blanditam fuiſſe, vt delapſos in foueam ca
tulos extraheret ille. Niciæ venatori in foueam lapſo canes
multis latratibus dolorem teſtati, ſubſidium ferre voluerūt
eumq; appræhenſa mordicus veſte illinc extrahere.
¶ Metor Syracuſanus leonē in Syria repertū quū expaue-
ſcere timēti protinus ſeſe oppoſuit fera, eiusq; veſtigia coe
pit lābere ſimilis adulāti, donec ille ex pede leonis (in quo
tumorem & vulnus animaduerterat) ſurculum ingentē ex
traxerit, ipſumq; leonem liberauerat cruciatu. Helpis Sa-
mius viſo in Africa leone pauidus arborē cōſcendit. Tum
leo ad arborē procūbens hiatu miſerationē querebat. Habe
bat enim ingentē ſpinā pedi infixā, quā quū reuelliſſet Hel
pis, gratiā retulit, ferā venatus aggerēdo. Chriſtina virgo
viperis & aſpidibus (quarū ſimulachra excitabat neſcio qs
magus) deuota, euaſit incolumis & illeſa, Vrſus laxat⁹ fouea
ad inferēdam mortē Cerbonio epiſcopo, relicta feritate eū
dem cœpit amplecti, & circum lābere. Eodē modo laxatus
in donatillam virginem vrſus poſita feritate, ad eius pedes
manſuetus decubuit. Expoſitus famelicis leonibus in
prædam Daniel euaſit incolumis. Pontianus martyr

(qui paſſus eſt ſub imperatore Antonio), geminos leones in ſuam mortē laxatos exarmauit. Vrſi laxati ad interficiē dū Pōtium epiſcopum, decubuerūt ad eius pedes innocui Reperiū & alii ſancti feris & beluis expoſiti, qui tamē mortem illā effugerūt, vt Andronicus Epheſius, Albanus, Blādina virgo baſilides, Benignus preſbyter. Thecla, Dorotheus, Quiriacus, Priſca, Pōtianus, Probus, Taracus. Flocelus. Germanicus. Venātius, Marinus, Martina virgo, Mymas, magnus matyr, Mammes, Theodoſia. Androdus à domino Africam prouinciam adminiſtrāte quotidianis verberibus ad fugam coactus ſeceſſit in deſerta Lybię, vbi cum obuio leoni ad genua ſua prouoluto ingentem ſtirpem ſe cruento pede reueliſſet, conceptamq; ſaniem vulnere intimo expreſſiſſet, ferunt beſtiam in hoſtimentum beneficii Androdo aliquot poſt annis comitem adhæſiſſet & opimiores (quas venaretur) carnes præparaſſe. Pertęſus demum vitæ illius færinæ Androdus quū reliquiſſet antrū, fato inauſpicato compræhēſus eſt à domini ſatellitibus, feriſq; adiudicatus. Vbi idem leo (qui i venatu captus fuerat) agnitum medicum ab iniuria reliquarum beſtiarū tutatus eſt, Petentibus propterea cūctis (qui aderāt) pœna ſolutus eſt Androdus. eiq; populi ſuffragio donatus Leo. Quē quū tenui loro reuinctū compitatim per vrbem traheret, ſequētes cum plauſu dixiſſe feruntur. Hic eſt leo hoſpes hominis, Hic eſt homo medicus leonis De hoc Pontanus libro primo Amorum ſic inquit, At quondam Lybicis leo dum mugiret in antris, Saucius Androdi munere ſenſit opem. Inde comes ſocio permanſit fidus in antro, Et precium victus raptaq; præda fuit, Quumq; cruētaſſet Romanum cæde theatrum, Abſtinuit medicas ille ferire manus.

¶ Vermes diuerſi.

Campe	Galba	Cips
Cantharides	Cnips	Trips
Centipeda	Teredo	Sis
Conuoluolus	Ceraſtes	Midas
Eruca	Ips	Lampyris

Bombyx	Voluox	Papilio
Lytta	Brucus	Petauri
Melolantha	Xylophagus	Rauca
Millepeda	Blatta	Phalangium
Onyſcus,	Rutulus	Ricinus
Mylochos	Araneus	Rhagio
Pytocampæ	Bupreſtis	Aſiortion
Pirauſta	Cantharolethrus	Myrmecion
Sanguiſuga	Aſilus	Tryphæ
Crabro	Tabanus	Cymex
Solifuga	Chryſalis	Gryllus
Tarmes	Cicidelæ	Hepacontinus
Tinea	Coſſus	
Tipula	Gurgulio	

CAmpe genus eſt vermis, arboribus & herbis hortenſibus infeſtiſſimum. Columella lib. 11. Nec ſolum teneras audent erodere frondes Implicitus conchæ Limax, hirſutaq; Campe. Cantharides vermiculi ſunt viri-des aureis ſparſi maculis, quorum ſuccus inſtar eſt veneni. Ouidius in Ibin. Cantharidum ſuccos dante parente bibas. Hinc adagium natum. Myſia cantharis, de homũculo abiectiſſimo. Centipeda vermis eſt piloſus multis pedibus arcuatim repens. Eſt & Chryſalis genus vermis. Cõuoluolus vermis eruca minor rodit pubeſcentes vuas. Eruca vermis tenaciter hæret, repit in olerum folia & abrodit, preſertim braſſicas. Oliuam arborem turpi facie depaſtam relinquit. Naſcitur tempore humido & lento. Galba vermiculus eſt exilis, qui naſcitur in ęſculis. Cnips vermiculus eroſo ligno ſemper locum mutare nititur. Hinc adagium. Cnips in loco ſtare non potens in homines incõſtantes. Eſt & inter materiarum peſtes Teredo vermis dictus ꝙ dẽtibus terat & erodat. Ceraſtes vermis vbi tantũ eroſit, quantum ad corporis volutationẽ ſatia eſt, generat alium. Ips cornua & vires rodit, vt Cips frumenta, Trips ligna, Sis veſtes, Is vitra, Midas fabã. Lampyris noctu lucet. Latine vocatur noctiluca ſeu nitedula. Bombyx aranearum inſtar fila ducit tenuiſſima

quibus precioſæ admodū veſtes fiunt, quæ vocantur Bombycinæ. Aliter vocatur Bombilius & Necydalus. Lytta vermiculus naſcitur in lingua canum, qui ſi catulis eximatur, nec rabidi fiunt nec faſtidium ſentiunt. Melolantha genus eſt ſcarabei, colore viridi naſcens. Millepeda nomen ſumpſit à pedum multitudine. Mylochos eſt de genere blattarum, naſcitur circa molas. Onyſtus multipes eſt fuſci coloris, ſub lapidibus viuens aut figlinis vaſis. Tactus arcuat ſeſe & in formam pilæ contrahit. Aliter dicitur Tylus. Is eſt qui aliter multipeda vocatur. Pytocampæ venenato ſunt morſu. Naſcuntur in pinu arbore. Pyrauſta vermis eſt de ſpecie araneorum fauis pernicioſus. Volitat ad lucernas tātiſper dum combuſtis alis pereat Hinc adagium, Pyrauſtæ gaudere gaudium, de momentanea & breui lætitia. Sanguiſuga vermis eſt aquatilis, cruoris appetens. Aliter Vocatur Hirudo Horatius in arte. Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo. Crabrones ex putridis equorum carnibus enaſcuntur. Solifuga genus eſt formicæ venenatæ, lucem refugiens. Vnde inditum nomen. Huic contrarium eſt cor veſpertilionis. Tarmes vermiculus carnem exedit. Vitruuius libro ſecundo de architectura. Sed ea quòd habet in ſe plus caloris, procreat & alit tarmitem, ab eoq; viciatur. Tinea libros & veſtes abrodit. Horatius libro prio. Epiſt. Aut tineas paſcēs taciturnus inertes. Claudianus. Miſerabile turpes Exedere caput tineæ. Tipula ſex habet pedes. Tantę leuitatis eſſe dicitur, vt ſuper aquam currens nō deſidat. Plautus. Neq; Tipulæ pondus leuius eſt, q̄ fides lenonia. Voluox vermiculus eſt prerodens pubeſcētes vuas. Aliter appellatur conuoluolus. Brucus vermiculus eſt volitans, ſed ſine alis, qui herbas erodit. Xylophagus albus eſt & obæſus, nigro capite. Naſcitur in carie lignorū, quæ corrodit. Hūc in Ponto & Phrygia comediſſe, luxuria eſt. Tenebras amant blattæ, vitā lucemq; fugiunt, in balneis maxime humido vapore prognatæ. Virgi. lib. 4. Geor. Lucifugis cōgeſta cubilia blattis. Hora. Cui ſtragula veſtis Blattarum ac tinearū epulæ putreſcat in arca. Rutuli aridā terrā

fodiunt, fauosq́ in modum ſpongiæ fiſtuloſæ medicato melle conficiunt. Araneus vermis eſt lanuginoſus & ſerpẽtis in modum repens, quo diſſecto inueniri dicuntur intus vermiculi duo, qui adalligati mulieribus ceruina pelle ante ſolis ortum, præſtant ne concipiant. Flores arborum populatur & ita quandoq́ abrodit, vt ſteriliſcant. Bupreſtis ſimilis eſt ſcarabeo. Fallit inter herbas bouẽ, vnde meruit nomẽ, deuocatúq́ tacto felle ita inflãmat, vt rumpat. Cantharolethrus brachia habet, & in cauda ſpiculũ. Aſilus aculeum habet in ore. Latiuſculis quibuſdam beſtiolis (quæ in fluuiis ſupernatãt) enaſcitur, frequẽs, ꝓpterea iuxta aquas. Oeſtrum aliter ſeu Oeſtrus appellatur. De hoc Virgilius li. 3. Georg. Eſt lucos Silari circa, ilicibusq́ virẽtem Plurimus alburnum volitans, cui nomẽ Aſilo. Romanum eſt, Oeſtrũ Graii vertere vocantes. Aſper, acerba ſonans, quo tota exterrita ſyluis Diffugiũt armenta, furit mugitibus æther concuſſus. Aſilum quidam Tabanum vocant, alii diuerſum faciũt. Tabanus autem naſcitur ex ligno in quo plurimus eſt humor. Chryſalis vermiculus duro cortice mouetur ad tactum aranei. Cicideliæ veſpere lucent per arua. Greci Lampyrides vocant. Coſſi gignuntur ex ligno. His veteres in cibo vſi ſunt. Gurgulio vermis eſt frumenti vel fabæ, Virgi. lib. 1. Georgi. Populantq́ ingẽtẽ farris aceruum Gurgulio, atq́ inopi metuẽs formica ſenectæ. Papiliones vermes ſunt ex quorum ſtercore enaſcuntur tineæ. Lucernarum luminibus aduolant, His contrarium eſt iecur caprinum. Cæras depaſcuntur, & relinquunt excrementa, quibus teredines gignuntur. Eorum aduentus veris initium indicat. Petauri generantur ſordibus aridi ſoli. Raucæ vermes naſcuntur in radice quercus. Phalangium ſimile eſt formicæ, ſed maius tamen, ruffo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurſantibus reſperſum guttis. Acerbius pungit, quàm veſpa. Viuit circa furnos & molas. Ab eo percuſſus ſi alterum eius generis oſtendatur, remedium affert. Ricini vermiculi ſunt, quibus infeſtantur canes. Rhagio ſimilis eſt nigro acino, ore minimo, ſub aluum breuiſſimis pedibus.

tanquam imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo ſcorpius. Aſiortió vermis eſt, cuius morſu genua labefactantur. Myrmecion caput habet ſimile formicæ, Aluum nigram guttis albis diſtinctam. Eodem torquet dolore, quo veſpæ. Triphæ ſimiles ſunt culicibus. Sunt & alia plæraq; nomina, vt Chryſalis, Cymex, Collotus, Gryllus, Hepacontinus.

¶ Sculptores, Cælatores, Statuarii & marmorarii.

ALchimedon nomen eſt cęlatoris & vaſcularii apud Virgilium dicentem. Pocula ponam Fagina, cælatum diuini opus Alchimedõtis. Item. Et nobis idẽ Alchimedon duo pocula fecit. Alcon nomen eſt argentarii, qui Aeneæ pateram cælauit. Plynius ſcribit proximos à mentore fuiſſe Bœtum & Agraganta. De Alcone & Bœto Virgilius In Culice. Nec pocula gratum Alconis referunt Bœtiq; toreuma. Eurycion nomen eſt fabri argẽtarii apud Virgilium libro decimo. Quæ bonus Eurycion multo cælauerat auro. Polycletus ſtatuarius fuit Ageladis diſcipulus, qui quãtum reliquos ſuperauit in forma hominum ad veritatem effigiandam, tantum abfuit ab autoritate reddẽda formæ numinum, quod Phidiæ & Alcameni datum eſt. Signa fecit ex ære nobilitata ſcriptorũ præconio, vt Aſtragalizontes ideſt talis ludentes. De eo & aliis Martialis libro octauo. Quis labor in Phiala, docti Myos? an ne Myronis? Mentoris an manus eſt, an Polyclete tua? Iuuenalis Satyra octaua. Phidiacum viuebat ebur, necnon Polycleti. Statius libro ſecundo Sylua. Aut Polycletæo iuſſum eſt quod viuere cœlo. Stroza pater. Sed Polycletæas artes, & Mentora vincis.

¶ De Euphranore Fabius lib. 12. ſic ait. Euphranorẽ admirandũ facit, ꝙ & cæteris optimis ſtudiis inter præcipuos, & pingendi fingendiq; idem mirus artifex fuit. Iuuenalis. Saty. 3. Hic aliquid præclarum Euphranoris, & Polycleti.

¶ Mentor primus claruit argento cælando, qua in re magnam promeruit laudem. Teſtimonium laudis ei perhibuit Capitolinus Iuppiter, & Epheſia Diana, quibus con

ſecreta fuerūt artis eius vaſa. Iuuenalis Satyra octaua. Multus vbiq; labor, raræ ſine Mentore menſæ. Martialis. Accipe Mentorea pocula facta manu. Propertius. Leſbia Mentoreo vina bibas opere.

¶ Phidias ſculptor Athenienſis claruit minoribus ſimulachris ſculpendis. Idē fecit ſtatuā Mineruę ex auro & ebore amplitudine. 26. cubitorum, In cuius ſcuto cælauit prælium Amazonum & Gygantomachiā, In ſoleis pugnam Lapytharum & Centaurorum. Plynius eum vocat artificē nunq̄ ſatis laudatū, Fabius, Phidias (inquit) diis q̄ hominibus efficiendis melior. In ebore vero longe citra æmulum, Vel ſi nihil niſi Mineruam Athenis, aut Olympium in Elide Iouē feciſſet. Martialis lib. 3. Artis Phidiacæ toreuma clarum, Piſces aſpicis, adde aquam, natabunt. Idem libro ſexto. Quis te Phidiaco formatam iulia cœlo, Vel quis Palladiæ non putet artis opus? Stati. li. 1. Syl. Phidiacæ raſere manus. Idē lib. 4. Quod Polycletæis iuſſum eſt ſpirare caminis. Myro ſtatuarius fuit numeroſior in arte q̄ Polycletus. Vtebatur aëre deliaco. Ageladis fuit diſcipulus. Hunc maxime nobilitauit bucula celebratis verſibus. Fecit & canem & diſcobolon, & Perſea, & Priſtes, & Satirum admirantē tibias, & Mineruam, & Delphicos pentathlos Pācraſtiatas. Itē Herculem, cicadæ monumentum, & Locuſtæ, & Apollinē. Ipſe tamen corporum tenus curioſus, animi ſenſus nō expreſſit. Iuuenalis Saty. 8. Et cū Parrhaſii tabulis ſignisq; Myronis. Statius. Quod ab arte Myronis. Aut Polycletęo iuſſum eſt quod viuere cœlo. Lyſippus Sicyonius adeo claruit ſculptura, vt ab eo ſolo fingi voluerit Alexander, quēadmodū Pingi à ſolo Apelle. Horatius Edicto cauit, ne quis ſe præter Apellem pingeret, aut alius Lyſippo duceret aëra. Stroza pater. Cedit Lyſippus, Phidiacusq; labor. Hunc Plynius ait feciſſe ad. 610. opera. Arceſilas ſculptor fecit ſimulachrū Dianæ, in quod Simonides luſit epigramma. Callimachus ſculpturam in tenuiorem exquiſitioremq; diſciplinam reduxit. Nam ipſe prius lapidem perforauit, minutatimq; tractauit. Diopœnus & Scybis Cretenſis, Sicyonē ſe cōtulere,

vbi fuit quōdam præcipua omnium metallorum officina;
Ibiq; ſculpendo marmori primi claruerūt. Epitherſes diſci/
pulus fuit Lyſippi. Praxiteles marmore nobilitatus eſt, du/
pliciq; Venere, Coa & Gnydia, ſed Gnydia præcipue, cuſ
ob elegantem formam noctu cōgreſſus eſt puer relictis ma
culis tantæ libidinis indicibus. Quintianus, Cedat Praxite/
les, cuius muliebris imago procacem Impulit ad coitum iu
uenem. Sunt tamen qui hoc dicant de alio ſimulachro. Scri
pſit quinq; volumina nobilium operum in toto orbe. Spe
culum argēteum primus fecit. Theodorus & Teladeus fra/
tres Samii Rœci filii, ſculptores celeberrimi fuerunt, quo/
rum Teladeus Pychii Apollinis ſignum in Samo incepit,
Theodorus Epheſi alio ſaxo abſoluit, quibus ſimul cōpo/
ſitis, ita cohæſit & conuenit, vt ab vnico artifice & eodem
lapide factum videretur. Fuit etiam Theodorus nobilis ar/
chitectus, qui ſuaſit vt carbones ſubiicerentur fundamētis
templi Dianæ Epheſiæ. Idem primus ferrū fundere docuit,
& ex eo ſtatuam fecit ferreā. Timotheus ſculptor vnus fuit
eorū, qui Mauſolæum Arthemiſiæ cælauerunt. Calamis cæ
lator fuit, cuius manu cælata duo pocula Germanicus Cæ/
ſar donauit Caſſio Syllano. Fecit & Apollinem poſitum in
hortis ſeruilianis. Scopas celauit mauſolęum cum Bryaxi,
Timotheo, & Leocare, Ab oriēte cælauit Scopas, à Seprē/
trione Byrax, à meridie Timotheus, ab occaſu Leocares.
Pythis in faſtigio Mauſolæi quadrigam fecit marmoream
altitudine pedum. 140. quæ torum opus incluſit. Fecit Me/
neſtratus Herculem & Epheſi in tēplo Dianæ hecaten tan/
ta marmoris radiatione, vt in eius contemplationem ædi/
tui admonerent parcere oculis. Socrates ſculptor fecit
Charites in Propyleis Athenienſium. Pappipus Praxite/
lis diſcipulus fecit zetum, & Amphionem, Dircem & Tau/
rum. Eutychides liberum patrem. Timarchides fecit Apol/
linem canentem cythara. Philiſcus Venerē in Octauiæ por
ticu. Item Latonam, Dianam, muſas nouem & nudū Apol/
linem. Polycles & Dionyſius filius Timarchidis Iouem in
ęde proxima. Heliodorus pana & Olympum luctātes. Po/

ſycharmus Venerem lauantem ſeſe, & Dædalum aſtantem.
Lyſias quadrigam, currum, Apollinem, & Dianam ex vno
lapide. Amphiſtratus ſimulachrum Calliſthenis hiſtoria-
rũ ſcriptoris. Ageſander, Polydorus & Athenodorus Rho
dii ex vno lapide fecerunt Laocoontem & liberos, draco-
numq; mirabiles nexus. Chatherus cum Pythodoro, Poly
dectes cum hermolao, Pythodorus cum Artemone palati
nas Cæſarum domos repleuere probatiſſimis ſignis. Dio-
genes Athenienſis & Carſatides decorarũt Pantheũ Agrip
pæ. Arceſilaus fecit leenam marmoream, quam Varro di-
xit ſe habuiſſe. Item aligeros ludentes cum ea cupidines,
quorum alii religatam tenerent, alii ẽ cornu cogerent bibe
re, alii calcearent ſoccos, omnes ex vno lapide. Coponius
fecit. 13. nationes quæ ſunt circa Pontum. Canacus ſtatua-
rius ſimulachra fecit marmorea. Sauros & Bathraces laco-
nes fecerunt templa Octauiæ porticibus incluſa. Myrmeci
des quadrigam fecit cum agitatore, quã cooperuit alis mu
ſca. Callicrates, formicas quarum pedes & alia mẽbra vide-
ri non poterant. Mys cælator fuit argentarius. Martialis.
Quis labor in Phiala? docti myos, an ne myronis? Pyrgote
les ſculptor fuit gemmarius, à quo ſolo in gemma ſculpi
ſe voluit Alexander. Alcimenem Athenienſem docuit Phi
dias, ſculptorem nobilem, cuius permulta opera Atheniẽ-
ſes in ſacris ædibus poſuere, præclaramq; Veneris imaginẽ
extra muros, quæ appellatur Aphrodite Exapolis, huic
ſupremam manum impoſuit Phidias. Agoracritum pa-
rium docuit Phidias, quẽ adeò amauit, vt eius nomini plæ
raq; ex ſuis operibus donauerit. Certauit Agoracritus in
Alcmanem de Venere facienda. Vicitq; Alcmanes, nõ ope-
re, ſed ciuitatis ſuffragiis contra peregrinum ſuo fauentis.
Quare indignatus Agoracritus ſignum ſuum vendidit, ea
lege ne Athenis eſſet, appellauitq; Nemeſim. Quod ſimu-
lachrum poſitũ eſt in Rhãnunte pago Atticæ, quod M. Var
ro omnibus ſignis prætulit. Antipater Satyrũ in phiala gra
uatũ ſomno collocaſſe verius quam cælaſſe dictus eſt. In-
ter eos qui in argento calãdo claruerũt, ſequẽtes numerã-

tur à Plynio. Metor, Acrages, Boetus, Mys, Antipater. Stratonicus, Cyzicenus, Tauricus, Ariſton, Onichus, Hecateus, Praxiteles, Poſidonius, Epheſius, Lædus Stratites qui prælia & armatos cęlauit, Zopyrus qui Areopagitas & iudiciū Oreſtis cælauit in duobus ſcyphis.12.pōdo æſtimatis. Pyrrheas cuius duæ vnciæ viginti venierūt. Vlyſſes & Diomedes erāt in Phialæ emblēmate Palladiū ſurripientes. Fecit & iocos in paruulis potoriis. Habuit & Teucer Cruſtarius famā. Zenodorus Mercurii ſtatuam fecit in ciuitate Galliæ Aruernis. Itē mandato Neronis coloſſum.110.pedum longitudine dicatū Soli. Phidiæ æmuli fuere Alcamenes, Critias, Neſtocles, Hegleas. Deinde Agelades, Callon, Polycletus, Phragmon, Gorgias, Lacor, Mycon, Pythagoras, Scopas Perelius. Polycletus diſcipulos habuit Argiū, Aſopodorum, Alexim, Ariſtidem, Phrinonem, Dinonē, Athenodorū, dameā, Clitorum, Myronē, Lyciū. Olympiade.95. floruere Naucydes, Dynomedes, Canachus, Patrocleus. Olympiade.102. Polycles, Chephiſiodorus, Leocares, Epatodorus. Olympiade,104. Praxiteles, Euphranor. Olympiade.107. Echion, Termachus, Olympiade.114. Lyſippus, Lyſiſtratus, Sthennis, Euphronides, Soſtratus, Ion, Syllanion nullo doctore nobilis factus, qui diſcipulos habuit Theuſim & Iadem. Olympiade 120. Euthychides, Eutycrates, Lahippus, Chephiſiodorus, Timarchus Pyromachus. Olympiade.155. Antheus, Calliſtratus. Pythagoras Rheginus Pācratiaſtem delphis poſuit, Hunc vicit Leontius, qui fecit Stadiodromon Aſtylon, qui Olympiæ oſtenditur. Et lybin puerum nudum tabellas tenentem & ferentem mala. Syracuſis autem claudicantem, cuius vlceris dolorem ſpectatores videbantur ſentire. Item Appollinem Cytharœdum. Primus neruos & venas & capillum diligentius expreſſit. Pythagoras Samius Pythagoræ Rhegini diſcipulus fecit ſigna fortunæ ſeminuda. Lahippus, Beda, Eutycrates diſcipuli fuerunt Lyſippi. Eutycratis diſcipulus fuit Thyſicrates Sicyonius. Telephanes Phocæus habitauit in Theſſalia, vbi opera eius latuerunt. Fecit Lariſſam, Spi

rarchum

rarchum Pentathlon & Apollinem. Ariſtedes Polycleti diſcipulus fecit quadrigas, & Bigas, Iphicrates lenam meretricem, quæ Ariſtogitonem & Harmodium tyrannycidas nullis vnquàm tormentis adacta voluit prodere. Aliorum & ſculptorum & ſtatuariorum nomina ſunt Creſilas, Pericles Olympius, Cephiſidorus, Chereas, Cteſilaus, Demetrius, Dædalus, Dynomenes, Eutychides, Hegias, Buryreus, Lycius Myronis diſcipulus. Menechmus, Nancerus, niceratus. Polycles, Pyrrhus, Phœnix Lyſippi diſcipulus, Stypax Cyprius, Syllanion, Theodorus autor Labyrinthi Samii, Xenocrates Tiſicratis diſcipulus, Ariſton, Callaſes, Deſias, Cantharus Sicyonius, Dionyſiodorus Critię diſcipulus Deliades, Euphonrion, Eunicus, & Hecateus. Argenti cælatores Leſbocles, Prodorus, Pythodicus Polygnotus. Scinus, Apollodorus, Androbolus, Aſclepiodorus, Antimachus, Athenodorus Alia ſunt infinita huiuſmodi nomina apud Plynium libro. 34. Propertius libro tertio quoſdam præcipui nominis artifices enumerat his verbis.

Gloria Lyſippo eſt animoſe fingere ſigna,
  Exactis Calamis ſe mihi iactat equis.
In Veneris tabula ſummam ſibi ponit Apelles,
  Pyreicus parua vindicat arte locum.
Argumenta magis ſunt Mentoris addita formæ,
  At myos exiguum flectit Achantus iter.
Phidiacus ſigno ſe Iuppiter ornat eburno,
  Praxitelem Parius vindicat arte lapis.

¶ Inter omnium opera præcipuam laudem meruerunt tabula Ariſtidis Thebani pictoris, quam centum talentis licitatus eſt rex Attalus Medea & Aiax Timomachi, quas tabulas Cæſar dictator emit talentis octoginta. Cãdaules rex Heraclidarum Bularchi picturam in qua erat magnetum prælium, pari rependit auro. Rhodiis pepercit rex demetrius, ne Protogenis tabulã cremaret. Velanus amor pueri Gnydiam Venerem maxime nobilitauit. Immortale nomen peperit Phidiæ Iuppiter Olimpius, vt Mentori Capitolinus & Diana Epheſia. Dyadumenus molliter iuuenis

policreti centū talētis nobilitatus. Cyclię tabulā argonau/
tas talētis.144.mercatus eſt Hortēſius orator. Nicias Atheni
enſis pictā Homeri necromātiā vendere voluit Attalo regi
talentis.60. Zeuſis pinxit Archigallū, quā picturā .60. ſeſter
tiis æſtimatā Tiberius princeps cubiculo ſuo incluſit.

¶Pictores diuerſi.

FVit Phidias initio pictor pinxitq; Clypeum athenis.
Paneus eius frater pinxit ægidam Mineruæ Bular/
chus magnetum prælium. Hygiemon primus in pi/
ctura marem fœminamq; diſcreuit. Eumarus Athenienſis
figuras omnes imitari auſus Cimon Cleonæus eius inuē/
ta excoluit, obliquasq; imagines inuenit, articulis membra
diſtinxit, venas protulit in veſte rugas & ſinus inuenit. Py/
this certauit in Timagoram Chalcidenſem de præſtantia
picturæ. Polignotus Thaſius primus mulieres lucida veſte
pinxit, inſtituit os adaperire, dentes oſtendere, vultum ab
antiquo rigore variare. Pinxit Delphis ædem, & athenis
porticum, cuius partem etiam mercede pinxit Mycon. My
con alter minor filiam habuit Timaretem pictricem. Olym
piade.90. fuerunt aglaophon, Cephiſodorus, Phrylus Eue
nor pater parrhaſii pictoris. Apollodorus athenienſis pri/
mus ſepties exprimere inſtituit, primusq; gloriā penicillo
cōtulit. Fecit ſacerdotē adorantē, & aiacē fulminatū, Zeuſis
arte picturæ tantas opes ſibi cōparauit, ut in earum oſtenta
tione, olimpiæ nomen ſuum aureis intextum literis oſten/
taret. Poſtea opera ſua donare inſtituit, vt alcmenā agrigen
tinis, Pana Archelao. quod nullum præcium putaret eſſe il
lis dignum. Fecit & penelopem & Athletam, adeoq; ſibi in
illo placuit, vt verſum ſubſcriberet celebrem ex eo, inuiſu/
rum aliquem facilius quam imitaturum Fecit & magnificū
Iouem in throno aſtantibus diis & Herculem infantem dra
cones ſtrangulantem, Alcmena matre coram pauēte & Am
phytrione. Tanta fuit diligentia, vt agrigentinis facturus ta
bulam (quam in templo Iunonis Lacinię dicarent) virgines
eorū nudas inſpexerit & quinq; elegerit, vt quod in quaq;
laudatiſſimum eſſet, pictura redderet. Aequales eius & æmu

li fuerunt Timanthes, Androcydes, Eupompus, Parrhaſius deſcendit in certamen cum Zeuſide. Et quum Zeuſis detu⸗liſſet vuas adeo ingenioſe pictas, vt ad eas aues deuolarēt, Parraſius lintheū attulit veritate adeo repræſentata, vt zeuſis alitū iudicio tumens flagitaret remoto lintheo oſtēdi ſibi picturā & intellecto errore pallā concederet quoniā ip⸗ſe aues fefelliſſet, Parrhaſius vero ſe artificē, Idem zeuſis poſtea pinxit puerum vuas ferentē, ad quas quū deuolaſſent aues, iratus eſt operi ſuo quod vuas pinxiſſet melius, quā puerum, Nam ſi puerū cōſummaſſet, aues timere debuerāt Pinxit quoq; Helenā & Marſium religatū, Parrhaſius pri⸗mus Symmetriam picturæ dedit primus argutias vultus elegantiam capilli. venuſtatem oris expreſſit, & artificum cō⸗feſſione in lineis extremis palmā adeptus eſt vide alia eius opera quam plurima apud Plynium Superatus eſt tamen à Timanthe in Aiace. Pinxit Timantes Iphigeniam aris immolandam parentibus propè lachrimantibus velato patris eius vultu quem digne non poterat oſtendere, Item Cyclopen dormientem . Alii in hac arte celebres fuerunt Euxinidas præceptor Ariſtidis Eupompus pamphili, apellis Pam⸗philus, qui neminem minoris talento docuit annis decem. Quam mercedem ei dederunt Apelles & Melantius. Clari etiam extitere Echion, Therimachus quos omnes ſupe⸗rauit Apelles, voluminibus editis, quæ etiam doctrinam cō⸗tinent. Cedebat tamen amphioni de diſpoſitione, Aſcle⸗piodoro de menſuris. Idem nauigauit Rhodum ad videnda opera, Protogenis pictoris excellentiſſimi. Apelli autem fuit perpetua conſuetudo nullum diem quibuſcumq; ne⸗gociis occupatum præterire, quin lineam aliquā duceret, ducendo exerceret artem Ad eius officinam frequenter vē⸗titabat Alexander, qui etiam edicto vetuit, ne ab alio pin⸗geretur. venerem Cois inceptam moriens reliquit imperfectā nec repertus eſt, q tā egregio operi vellet ſuccedere. Pinxit Alexandrū magnū fulminigerū in tēplo Dianę Epheſię talentis viginti, Numeroſa inſuper opera quæ ponun⸗tur à Plynio. Ariſtides Thebanus æqualis fuit Apelli. Pri⸗

ſmus animum pīxit & ſenſus omnes expreſſit, Vnam eius tabulam Attalus rex.100.talentis emiſſe fertur. Aſclepidorum in ſymmetria mirabatur Apelles, Ei Mnaſon tyrānus pro duodecim deis dedit in ſingulos mnas tricenas. Idem dedit Theomneſto in ſingulos heroas mnas centenas. Nicomachus Ariſtodemi filius, pinxit raptum proſerpinæ. Itē Vlyſem pileatum, Apollinem, Dianam, deum matrem leoni inſidentem, & nobiles vaccas arreptantibus ſatyris, & Scyllam. Fuit q̄ in ea arte omniū velociſſimus. Diſcipulos habuit Ariſtidem fratrem, Ariſtoclem filium, & Philoxenū Eretrium qui vltimus pinxit prælium Alexandri cum Dario. Itē laſciuiam in qua tres Sileni comeſſantur. Nicophanes fuit elegans & concinus, apellis diſcipulus fuit Perſeus Ariſtidi diſcipuli fuerūt Niceros, & Ariſtipus, qui pinxit Satyrum cum Scypho coronatum.

¶ Ariſtippi antorides. & Euphranor. Pyreicus humilia ſecutus humilitatis tamē ſummā adeptus eſt gloriam. Pinxit, tō ſtrinas, ſutrinas, aſellos, & obſonia Serapion pinxit ſcænas & hominem pingere non potuit, Dionyſius nihil præter homines pinxit, vnde & anthropographus dictus eſt. Calicles parua quædam pinxit antiphilus heſionen. Alexādrū & philippum cum Minerua liberum patrem, cadmum, europen Gryllum.

¶ Arelius floruit Romę paulò ante auguſtū. Amulius Mineruam quæ ſpectantem ſpectabat, quacunque aſpiceretur. Poſt eum in præcio fuere Cornelius pinus, & actius priſcus. Pauſias Sicyonius Brietis filius diſcipulus fuit Pamphili, qui primus lacunaria pingere inſtituit. Paruas pingebat tabellas, maxime pueros. Pinxit Gliceram coronarum inuentricem (quam amabat) ſedentem cum corona. Euphranor iſthmius fecit coloſſos & marmora ac ſcyphos ſculpſit ſcripſit volumina de Symmetria & coloribus.

¶ Euphranoris coętaneus fuit Cyclias, cuius tabulā argonautas Hortēſius orator mercatus eſt talētis.144. vt iā dixim⁹ Antidotus diſcipulus fuit Euphrnaoris, fecit clypeo dimi-

cantem & luctatorem & tibicinem. Antidoti diſcipulus fuit Nicias Athenienſis qui mulieres diligentiſſime pinxit. Eius opera multũ probabat Appelles. Maronites Glaucionis corinthii diſcipulus, pinxit Achillẽ habitu virgineo occultatũ vlyſſe depręhẽdente & alia quędã. Heraclides Macedo initio pinxit naues. Metrodorus pictor fuit & philoſophus magnæ celebritatis, quem Athenienſes miſerunt L. Paulo æmylio poſt perſeum deuictum, petenti probatiſſimũ philoſophum ad erudiendos liberos, et pictorem ad triumphũ excolendum Timomachus Bizantinus pinxit Cæſari dictatori aiacem & medeam tabulas. 80. talentis uænundatas. Fecit inſuper Oreſtem, Iphigeniam, & quædã alia. Ariſtolaus Pauſiæ filius & diſcipulus pinxit ædem apollinis. delphis Antiphilus puerum, ignem conflantem & lanificiũ, in quo properabant omnium mulierum penſa, Satyrum cum pelle Pant herina, & alia multa. Alcimachus pinxit Dioxippum qui pancratio vicerat in Olympia. Creſilochi opus fuit Iuppiter Bacchum parturiens & ingemiſcens muliebriter inter obſtetrices & dearum clamorem.

¶ Teſtidemus fecit Oechaliæ expugnationem & Laodomiam. Cleſides rę ginæ Stratonices iniuriã, à qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit & voluptatem cum piſcatore quem regina dicebatur amare. Cratinus Comœdus Athenis pompeium pinxit. Euchides bigam regis cum victoria. Eodorus ſigna fecit ex ære,

¶ Iphis neptunũ & victoriã. Habrõ amicitiã & cõcordiã et deorum ſimulacra Leõ Sappho. Nicearchus venereũ inter gratias & cupidinẽ. Herculẽ triſtẽ inſaniæ pœnitentia. Neal ces venerem Naumachiã Aegyptiorum & perſarũ. Itẽ aſel lum in littore bibentem & Crocodilum ei inſidiantẽ. Aliorum nomina ſunt Oenias, Philiſcus, Phalerion, Simonides, Simus. Theodorus, Leontius Theron, Tauriſcus, Erigonus, Paſias, Ariſtonides, Anaxander, Ariſtobolus, Syrus, Arceſylas Tiſicratis filius, Coribas Nichomachi diſcipulus carmanides Euphranoris, Dionyſiodorus Colophonius, Diogenes, Eutymedes, Heraclides Macedo, Mydõ philomachi

ſtatuarii diſcipulus, Mnaſitheus Sycionius, Mnaſidemus, Neſſus, Polemon Alexandrinus, Theodorus Samius, Tadius, XenõNeoclis diſcipulus, Mulieres pictrices fuerũt Timarete Mycaonis filia, Irene Cratini pictoris filia & diſcipula, Ariſtarete nearchi filia & diſcipula, Iala Cizicena. Martia M. varronis Hęc omnia decerpta ſunt ex Plynio, nequis forte opinetur me ex aliena opera laudẽ promereri velle.

ℂ Pigmenta.

INter pigmenta numerantur Minium armenium Cymbaris, Chryſocolla, indicum, purpuriſſum. Synopis, Rubrica, Parethonium, Melinum, Eretria, Auripigmentũ, Ochra, Ceruſſa, Sandaraca, Sandix, Syricum, Atramentum Appianum. Colorum nomina ſunt Andricelon, Oſtreon, Praſinon Crocoides, Cyaneus, Cynabari Xantus, Phæus, Phlogoleucus, Leucophæus. Genera colorum apud Gellium lib. 2. Cap. 25. ſunt Ruffus, Ruber, Flauus, Fuluus. Rubidus, Phœniceus, Rutilus, Luteus, Spadix, Cæſius.

ℂ Fabri & alii artifices.

1	Epeus		Calicrates		Elico
2	Didymaon		Myrmecides		Artemon
3	Perillus		Eligius	7	Staſicrates
	Lycaon	6	Hermonides		Vatinius
4	Vulcanus		Aceſæus		Myron
	Dædalus		Helicon		Architas
	Mamurius		Glaucus	8	Telephanes
5	Phereclus		Sothericus		Diphilus

1 EPeus autor fuit illius machinæ, quo deliteſcentes græci Troiã noctu cœperunt dolo Virg. lib. 2. Aene. Et Menelaus, & ipſe doli fabricator Epeus. Sabellicus. Sigæi fabricator equi generoſus Epeus.

2 ℂ Didymaon autor fuit cuiuſdam clypei, quem Aeneas dediſſe fertur Niſo curſori peractis ludis, qui fiebant in Sicilia ad Anchiſæ tumulum. Virgilius. Et clypeum efferri iuſſit didymaonis artes. Hoc iuuenem egregium præſtanti munere donat.

ℂ Perrillus reperit Aeneũ taurũ, ad torquendos ſontes, vt

to ſuppoſitis flãmis incluſi, mugitũ bouis imitarent. Quod genus tormẽti ipſe primus expertus eſt mandãte Phalaride. Propertius lib. 2. Nõne fuit ſatius duro ſeruire tyranno. Et gemere in tauro ſepe perille tuo? Licaõ Gnoſius faber fuit & artifex enſis, quẽ Aſcanius dedit Euryalo, Virg. lib. 9. Humero ſimul exuit enſem Auratum mira quẽ fecerat arte Lycaon Gnoſius, atq; habilem vagina aptarat eburna.

¶ Vulcanum poetę faciunt fabrũ deorũ & Iouialiũ fulminũ artificem. Idẽ ſollis currũ feciſſe fert. Ouid. lib. 2. Meta. Genitor cunctatus ad altos Deducit iuuenẽ Vulcania munera currus. Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſummæ Curuatura rotæ radiorũ argenteus ordo. Per iuga Chryſoliti poſitæq; ex ordine gẽmæ. Clara repercuſſo reddebãt lumina Phœbo. Dædalus primus in formis animalium (quas veteres plaſtę cecas fingebãt & immobiles) oculos induxit & abditis quibuſdã neruis effecit, vt huc & illuc mouerent. adeo ſcite, vt ſpectantibus viuere & ingredi viderent. Idẽ ligneã venerẽ fabricaſſe dicit, quę argento viuo iuſuſo moueret. Fecit inſuper Cræte labyrinthũ, quo incluſus alis ſibi & nato confictis per viam mortalibus negatã periculũ effugit. Hinc opera dædala vocant ingenioſa. De eius labyrintho Ouid. lib. 8. Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis Ponit opus, turbatq; notas, & limina flexu Ducit in errorẽ variarũ ambage viarũ. Mamurius faber ærarius fabricauit Saliorũ Ancylia, qui propterea nomẽ eius ſolebãt canere ſuis carminibus. Vertunnus apud Proper. lib. 4. ſimulachrũ ſuũ à Mamurio ex ęre formatũ dicit, ideoq; precat, vt ei⁹ cineri terra ſit leuiſſima. Hęc autẽ Vertũni verba. Stipes acer bus erã properãti falce dolatus Ante Numã grata pauper in vrbe deus. At tibi Mamuri formę cęlator ahenæ, Tellus artifices ne terat oſca manus. Qui metã docilis potuiſti fundere in vſus, vnũ opus eſt operi non datur vnus honos. De mamurio Ouidius libro tertio Faſt. Mamurius morũ fabrę ne exactior artis Difficile eſt vlli dicere, clauſit opus.

¶ Phereclus abietarius faber Paridis ad Helenæ raptũ nauigaturi naues feciſſe dicit. Hinc nauis pherectea dici ſolet.

Ouidius in Epiſt.Paridis.Hac duce Sigæo dubias à littore feci,Longa phereclæa per freta pupe vias. Callicrates fuit minutorum opuſculorum fabricator,qui muſcam fecit alis quadrigam cum agitatore tegentem . Fabricauit & nauē quam auicula pennis integebat. Myrmecides fecit formicas tam tenues, vt vix membra videri poſſent.Eligius Nouionenſis epiſcopus artem aurificum exercuit,in qua quicquid lucri faciebat,erogabat pauperibus.

6 ¶ Ferunt Harmonidem Troianum fabrum fuiſſe vnum ex eorum numero,qui paridis Spartam ituri naues fabricauerunt. Acceſæus natione Patarenſis & Helicon Caryſtius duo fuerunt celebratæ artis artifices,qui Peplum Palladis Poliadis(quæ in arce Atthenienſium colebatur) contexerunt.Hinc adagium natum.Aceſæi & Heliconis opera de his quæ ſingulari fiunt artificio. Glaucus Samius primus æris ferruminationem inuenit.Sothericus faber fuit lignarius, cuius opera priſcam illam & rudē ſimplicitatem præſeferebant.Hinc natum prouerbium.Sotherici lecti, de re vilii & minime ambitioſa. Elico faber fuit, qui autore Plynio ob artem fabrilem Romæ commoratus eſt Artemon faber fuit loripes autore Plutarcho in pericle.

7 ¶ Staſicrates fuit artifex Alexādro Macedoni gratiſſimus qui dicebat Thraciæ montē athon in hominis ſtatuam formari exculpiq; poſſe,

¶ Vatinius Beneuētanus fuit artifex Calicū vitreorū.Hinc Vatinia vocanť vaſa vitrea. Martia.lib.10.Vatiniorū proxineta fractorū.Idē in diſtichis.Vilia ſutoris Calices monumēta vatini Accipe.Is fuit diſtorti corporis,Sutrinę alūnus ediditq; munꝰgladiatoriū Beneuēti.autore Cornelio Tacito. Myrō artifex nobilis buculā fecit ęneā grecis primū,deinde Auſonianis verſibus celebratam. Sta.Hic tibi q̄ docto multum vigilata myroni. Aera.Propertius . Atq; ara circū ſteterāt armēta myronis,Quattuor artifici viuida ſigna boues Politianꝰ in Ruſt,Nec docto trita.Myroni pocula multiplici florent radiantia gēma.Architas faber ſimulachrū colūbę fecit ex ligno,libram ētis ita ſuſpēſum & aura ſpiritus

incluſa atque occulta concitum,vt ipſum volaret. Autor Gellius libro.10.Capi.12.

¶Telephanes faber fuit lignarius,victum ſibi quæritās in
2 factitandis curribus,quem tamen poſtea felix fortuna ad lydorum regnum euexit, Diphilus architectus fuit tardiſſimus in perducendis ad finē ſuſceptis operibus.Vnde factus adagio locus.Diphilo tardior.Tericles calices torno faciebat ex Terebintho,autor Plynius.

¶Architecti nobiles.

1	Democrates	3	Zenodotus		Vale.Oſtienſis
	Spintarus		Hermodorus	4	Mneſicles
	Cteſiphon		Soſtratus	5	Nicon
	Meleagenes		Chirocrates	6	Apollodorus
	Theodorus		Satyrus		Eupalinus
	Philo		Emylius		Rhœcus
2	Hermogenes		Rholus		Mandrocles
	Sugillas		Theodorus		

1 DEmocrates Alexandriam metatus eſt. Spintharus Corinthius delphicum templum conſtruxit.Cteſiphon templum Dianæ Epheſiæ,vbi ſimulachrum ipſius deæ virigineum fuerat,Plynius. Operi inquit, preſuit Cteſiphon architectus. Meleagenes fanum mineruæ Prienenſis.Theodorus Phocenſis fecit Tholum delphicū. Philo athenienſis armamentarium Pyrei.

2 ¶Hermogenes ædem doricam Iunonis magneſiæ. Sugillas mauſolæum artemiſiæ.

3 ¶Zenodotus nobile pauimentum pergami.Hermodorus nomen eſt Architecti qui obeliſcum fecit.Emylius, Rholus & Theodorus Architecti fecerunt labyrinthum lemnium. Valerius Oſtienſis Architectus fuit, qui theatrum Romæ texit.

4 ¶Mneſicles architectus arcem athenis ædificauit. autor Plutarchus in Pericle.

5 ¶Nicon pater fuit Galeni geometriæ & architecturæ peritiſſimus.

¶ Apollodorus Traiani forum, metpoçum & gymnaſium Romæ fabrefecit. Hunc interfecit Adrianus. Eupalinus Megarenſis filius Nauſtrophi, Rhœcus Philei filius & Mādrocles Samius nomina ſunt architectorum apud Herodotū.

¶ Conditores diuerſorum locorum & ædificiorum.

ANtenor condidit Patauium vrbem. Virgil. libro. 1. Aenei. Hic tamen ille vrbem Pataui ſedesq́ʒ locauit Teucrorum. Sabellicus, Condidit Antenor ſpacioſis mœnibus vrbem. Romulus Romam. Virgi. libro primo, Aenei. Inde lupæ fuluo nutricis tegmine lætus Romulus excipiet gentem, & mauortia condet Mœnia, Romanosq́ʒ ſuo de nomine dicet Aſcanius albam. Tibullus. Albaq́ʒ ab Aſcanio condita longa duce. Virgilius. Aſcanius longam muris quum cingeret Albam. Idem. Aſcanius clari condet cognominis albam. Philoctetes Petiliam vrbem Brutiorum. Virgilius libro. 3. Aenei. Parua Philoctetæ ſubnixa Petilia muro.

¶ Dido Carthaginem. Virgi. lib. 4. Aenei. Fœmina quæ noſtris errans in finibus vrbem Exiguam precio poſuit, Dido apud eundem ſic loquitur. Vrbē pręclaram ſtatui, mea mœnia vidi. Ouidius in Epiſt. Vrbem conſtitui, lateq́ʒ patentia fixi Mœnia finitimis inuidioſa locis. Dardanus Troiā. Virgi. lib 6. Aenei. Et Troiæ Dardanus autor. Idem lib. 8. Dardanus iliacæ primus pater vrbis & autor.

¶ Danaë Acriſii filia ardeam vrbem Italiæ. Virg. li. 7. Quā dicitur vrbē Acriſioneis Danaē fundaſſe colonis. Plynius libro. 3. Ardea à Danaē perſei matre condita. Catillus arcas Tybur oppidum Romæ vicinum. Virgi libro. 7. Tum gemini fratres Tyburtia mœnia linquunt, Fratris Tyburti dictā cognomine gentem, Syllius libro octauo. Hinc tybur Catille tuum, ſacrisq́ʒ dicatum Fortunæ præneſte iugis.

¶ Ceculus præneſte. Virgi. lib. 7. Nec præneſtinæ fundator defuit vrbis. Arcades Pallantæum oppidum ſitum in monte palatino. Virgil. lib. 8. Arcades his oris genus à Pallante profectum, Delegere locum, & poſuere in montibus vrbē Pallantis proaui de nomine Pallantæum. Neptunus mu

ros Troiæ. Virgi. li. 9. Aenei. An non viderunt mœnia troiæ Neptuni fabricata manu confidere in ignes. Diomedes at/pos oppidum Appuliæ. Virgi. lib. 10. Atq; iterum in teucros ætolis ſurgit ab arpis Tytides. Aliter vocatur argiripa. Idē lib. 11. Ille vrbem Argiripam patriæ cognomine gentis Vi/ctor Gargani cōdebat Iapygis agris. Cadmus thebas Bœotias. Ouidius libro tertio. Meta. Hos operis comites habuit Sidonins Hoſpes, Quum poſuit iuſſam Phœbæis ſortibus vrbem. Amphion muros Thebarum. Horatius in arte. Di/ctus & Amphion Thebanæ cōditor vrbis. Statius libro pri/mo, Theb. Quo carmine muris Iuſſerit Amphion tyrios accedere montes. Capys capuam. Syllius lib. 11. Tum capys vt primus dederit ſua noīa muris. Virgilius. Et capys hinc nomen Campanæ dicitur vrbis. Munacius Plancus vir cō/ſularis & prętorius & Ciceronis diſcipulus Lugdunum vr/bem. Telegonus filius Vlyſſis Tuſculum oppidum Ita/liæ. Propertius libro. 2. Quid petis Aeæi mœnia Telegoni. Galli Mediolanum. Claudianus. Continuò ſublime volās ad mœnia gallis Condita, lanigeræ ſuis oſtentantia pellē. Semiramis Babylonem. Propertius libr. 3. perſarum ſtatuit Babylona Semiramis vrbem. Ouidius in Meta. Vbi dicitur altam Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem. Cæſar auguſtus Nicopolim ciuitatem in memoriam victoriæ ſuę de Antonio & Cleopatra, Autor Suetonius. Buſyris The/bas Aegyptias, Ogdous Memphim vrbē Aegypti. Archias Syracuſas. Cleopes rex Aegypti Pyramidem magnificētiſ/ſimam. Maſſilienſes Niceam, Alexander Alexandriam vr/bem Aegypti, Autoribus Plynio & Curtio. Amazones Epheſum. Mithridates Eupatoriam.

¶ Alexā. Heracleā. Antiochus Laodiceā. Darius Suſas vr/bem Perſidis. Phoroneus Argos. Ninus Niniuen. Sichen Sidonem. Ocnus Mantuam. Agenor Tyrum. Amyclas filius Lacedæmonis regis Amyclas vrbem Laconiæ. Ne/leus pater Neſtoris Pylon. Ouidi. in Epiſt. Nos Pylon anti qui Neleia Neſtoris arua Miſimus. Romulus Aſyllū. Ouid. libro. 3. Faſto. Romulus vt ſaxo lucum circundedit alto,

Quilibet huc dixit confuge, tutus eris. Peranus Phœni/cum dux Maſſiliam. Pylii metapōtum, Iapygas Iapix De/dali filius. Coram Dardanus, Agyllam Pelaſgi. Diomedes Beneuentum.

Septem orbis miracula.

SEptem fuerunt ædificia toto orbe cantatiſſima, quæ propter operis magnitudinem & ſumptum incredibi lem extitere loco miraculi, vt nihil diuinius ars huma na poſſet confingere aut excogitare. Fuerunt autem hæc. Pyramides Nili, Turris Pharia, Muri Babylonis, Templū Dianæ Epheſiæ, Simulachrum Mauſoli, Coloſſus ſolis apud Rhodios, & Simulachrum Iouis olympici, quibus nonnulli addunt domum Cyri medorum regis. Pyramides imprimis erant ſtructuræ & moles lapideæ inferne quadra tæ, ſurſum verſum acutæ, quas ægypti reges ſuperponen/das tumulis erigebant aut ad inanem diuitiarum oſtenta/tionem, aut vt populi torporem excitarent. Earum vna ſa/xo naturali fuit elaborata & Rubrica, cuius ambitus per frontem centum duos pedes colligebat, longitudo erat 143. pedum, altitudo. 62, Alia fuit facta ex Arabicis lapidici/nis, quam ſexcenta hominum milia viginti annis conſtru/xiſſe memorantur. Tres aliæ fuerunt annis. 78. & menſibus quatuor factæ. Ply. ſcribit. 1800. talenta fuiſſe erogata in ra phanos, allium & ceppas, quibus artifices veſcebantur in extruenda earum vna. Quo argumento cōiectare eſt quan ta quāq; prodigioſa fuerit aliarum rerum impenſa. Omniū ampliſſima continebat octo ſoli iugera, quatuor angulo/rum paribus interuallis per. 883. pedes. Singulorum laterū altitudo pedes. 15. Secundæ ſingula interualla per quatuor angulos pares 737. pedes compræhendebant. Tertia erat minor prædictis ſed multo ſpectatior æthiopicis conſur/gens lapidibus, trecentis ſexaginta tribus pedibus inter an/gulos. Omnium minimā fecit Rhodope meretricula Aeſo pi fabulatoris conſerua diuitiis illis, quas meretricio quæ/ſtu ſibi comparauerat. Herodotus in Euterpe ſcribit Cleo/pem ægypti regem feciſſe Pyramidem ex arabicis lapidi/

bus,cuius longitudo erat quinq; ſtadiorum, latitudo decē paſſuum,altitudo octo paſſuum in qua decem annos fuiſſe conſumptos memorat. Fecit & aliam viginti annis abſolutam,in qua tantum profudit pecuniæ, vt nimio ſumptu attritus,filiam(quam habebat formoſiſſimam)coactus ſit proſtituere. Ea eſt in qua.1800.talenta in cepis & raphanis erogata prædiximus.Herodotus alias complures memorat,quas volens omitto,quoniam prædictæ ſatis arguunt quàm ocioſa fuerit illorum regum & opera & prodigētia. De Pyramidibus Lucanus lib.8.Quum Ptolemæorū manes, ſeriemq; pudendam Pyramides claudant indignaq; Mauſeola. Martia.Barbara Pyramidū ſileat miracula mēphis. Memoratur etiam turris illa, quam Ptolemæus fecit in pharo inſula non ad alium vſum quàm nocturnos ignes nautarum curſui oſtendendos.Hanc autem conſtituit talentis 800.Soſtrato Architecto, qui ſtructuræ tantæ ſuum inſcripſit nomen. His miraculis annumerãtur Babylonis muri,quos Semiramis condidit,aut ſaltem ruinoſos reparauit coctilibus laterculis & bitumine ferruminatis ducenum pedum altitudine,latitudine vero quinquagenum, adeò vt quadrigas inter ſe occurrentes reciperent,turresq; haberēt 300.plures multo habituri,niſi aliqua ex parte paludes p mœnibus fuiſſent.Huic autem operi portentoſo adhibita ſunt trecenta hominum milia.De Babylone Propertius libro.3.Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis vrbem, Vt ſolidum cocto tolleret aggere opus.Et duo in aduerſum miſſi per mœnia currus,Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus.Duxit & Euphratem medium,qua condidit arces. Iuſſit & imperio ſurgere Bactra caput.Lucanus libro.6.Fragili circundata teſta Mœnia mirentur refugi Babylonia Parthi.Quintianus.Nulla dies adimet Babylonia mœnia longis Inclyta porticibus,variiſq; elata columnis.Herodotus ſcribit muros Babylonis habuiſſe craſſitudinem.50.cubitorum regiorum,celſitudinem ducentorū.Per ambitum centum portę ſtabant æreæ omnes cum cardinibus.Templum Dianæ Epheſiæ factum eſt à tota Aſia ducentis & viginti

annis. Hoc autem in ſolo paluſtri fecere, ne terræ motum ſentiret, aut hiatus timeret. Et ne in lubrico & inſtabili tantæ molis fundamenta locarentur, ante calcatis ea ſubſtrauere carbonibus, deinde vellenbus lanæ. Templi longitudo erat.425. pedum, latitudo.220. Columnæ in eo centū vigintiſeptem à ſingulis regibus factæ, ex quibus.36. erant cælatæ. Operi præfuit Cteſiphon. Artemiſia regina Cariæ Mauſolo marito mortuo ſepulchrum erexit inter orbis miracula annumeratū, cuius altitudo attollebatur.25. cubitis. Cingebatur columnis.36. Patebat ab auſtro & ſeptētrione.63. pedes. Toto circuitu continebat pedes.411. Ipſum ab oriēte cælauit Scopas, à Septentrione Briax, à meridie Timotheus, ab occaſu Leocares. Regina opere nondum abſoluto conceſſit fatis. Artifices tamen non receſſerunt niſi eo conſummato, Ab hoc ſepulchro omnia regum & imperatorum monumenta, quæ præciosa ſunt, vocantur Mauſolæa. De hoc Propertius libro.3. Nec mauſolæi diues fortuna ſepulchri Mortis ab extrema conditione vacat. Martia. lib.1. Aëre nec vacuo pendentia Mauſolea Laudibus immodicis Cares ad aſtra ferāt. Coloſſus ſolis apud Rhodios fuit.70. cubitorum altitudinis, qui poſt quinquageſimū ſextum annū terræ motu proſtratus, iacens quoq; fuit miraculo. Pauci pollicē eius amplactebantur. Maiores erant digiti, q̄ plæreq; ſtatuę. Vaſti ſpecus hiabant defractis membris. Spectabantur intus magnæ molis ſaxa. Factus eſt hic Coloſſus annis duodecim, trecentis talentis. Artifex fuit Chares Lyndius Lyſippi diſcipulus. Soldanus ægypti quū inſulam Rhodū inuaſit, ex ære huius ſtatuæ.900. camelos oneraſſe fertur. Ab hoc coloſſo Rhodii vocantur Coloſſenſes & Rhodos Coloſſicola. Inter orbis miracula recēſetur ſimulachrum Iouis Olympici, quod Phidias fecit ex ebore. Propertius li.3. Nā neq; Pyramidū ſumptus ad ſydera ducti, Nec Iouis Elæi cœlum imitata domus. Sunt qui addāt domum Cyri Mœdorum regis, quā fabricauit Mennon illigatis auro lapidibus. De his miraculis & aliis quibuſdam ædificiis Politianus in Manto ſic inquit. Nec vetus immē-

ſum fuerit quæ ſparſa per orbem Gloria ſeptena celebrat ſpectacula fama. Nā neq; belligeris Babylon pulſata quadrigis Mœnia, nec liquido pomaria pendula cœlo Conferat, aut dextris conſtructa altaria delos Cornibus, aut veſti molem Rhodos aurea Phœbi, Non Cares mauſole tui cælamina templi, Phidiacum non Elis ebur, non ipſa ſuperbas Pyramidas iactet laſciui lingua Canopi. Nanque hæc aut valido Neptuni quaſſa tridente, aut telo Sumane tuo traxere ruinam. Sumanum ſunt qui Plutonē vocent, quaſi manium ſummum.

¶ Alia opera & ædificia ſumptuoſa & magnifica.

VIrgilius ſcribit Didonē feciſſe templū Iunoni donis opulētū, ærea cui gradibus ſurgebāt limina, nexæq; Aere trabes, foribus cardo ſtridebat ahenis. Eodem autore Iarbas rex Getulorū Templa Ioui centū latis immania regnis centū aras poſuit, vigilemq; ſacrauerat ignē Excubias diuū æternas. Idē li.7.ſcribit domū latini regis cētū colūnis fuiſſe ſublimē, & cedrinis auorū ſimulachris ornatam. Regiā ſolis deſcribit Ouidi.lib.2.Meta.his verbis. Regia ſolis erat, ſublimibus alta columnis, Clara micāte auro flāmasq; imitante Pyropo, Cuius ebur nitidū faſtigia ſumma tegebat. Argenti bifores radiabant lumine valuæ. Materiā ſuperabat opus, nam mulciber illi Aequora cælarat medias cingentia terras. Terrarumq; orbē, cœlumq; quod imminet orbi. M.Aemylius Scaurus Syllæ priuignus in edilitate ſua theatrum fecit altitudine.360.columnarū, cuius pars ſcænę erat è marmore, media è vitro, colūnæ imæ 48.pedum. Erāt inter columnas ſigna ærea.300.numero, Cauea capiebat hominum.70.milia, Autor Plynius libro 36. Obeliſci vocātur ſtructuræ minores Pyramidibus deorſum verſum ſpecie quadrata, in anguſtum verticem deſinentes, & paulatim gracileſcentes. Aegypti reges quatuor fecerunt obeliſcos.480.cubitorū longitudine. Ramiſes rex ægypti (cuius ætate captum eſt Iliū) obeliſcum fecit quadraginta cubitorum, & alium longitudine vndecenis pedibus, ꝑ latera cubitis quatuor, quē feciſſe dicunt vi-

ginti hominum milia. Cuius operis admiratiõe factum eſt, vt quum Syenem oppidũ expugnaret Cambyſes rex, ventumq; eſſet incẽdio ad crepidines obeliſci, extingui ignem iuberet, molis reuerentia. Obeliſcum poſuit Phius. 40. cubitorum. Ptolæmeus vnum alexãdriæ, 80. cubitorum. Alii duo fuerunt Alexandriæ, quos excidit Meſphees rex, 42. cubitorum. Alius fuit exciſus à rege Semneſerteo. 125. pedum. Nuncoreus filius Seſoſtris vnum fecit. 100. cubitorũ. Dædalus Labyrinthum fecit in Creta tanta viarum perplexitate, vt introeuntibus non pateret reditus. Virgi. libro ſexto. Hic labor ille domus, & inextricabilis error. Catullus, Ne Labyrinthæis è flexibus egredientem Tecti fruſtraretur inobſeruabilis error. Fuit & ægyptius Labyrinthus, lapideis è Paro columnis in introitu, reliquis Syenitis. Fuit & tertius in Lemno, quartus in Italia, omnes lapide polito, & fornicibus tecti. Lemnius habebat. 150. columnas, quarum in officina turbines ita librati pependerunt, vt puero circũagente tornarentur. Eius architecti fuerunt Emilius, Rholus & Theodorus. Italicu ſibi fecit Porſena rex Ethruriæ loco ſepulchri, quo ſi quis ĩproperaſſet ſine glomere lini, exitũ inuenire nequiuiſſet. Supra erant Pyramides quinq;, quatuor in angulis, & in medio, vna in imo, latæ pedum 75. altæ pedum. 150. ita faſtigiatæ, vt in ſummo orbis æneus & pegaſus vnus omnibus ſit impoſitus, ex quo pendebant iuncta catenis tintinabula. Aegyptiæ thebæ centum portis nobiles coniecturam miræ amplitudinis reliquerũt vniuerſæ poſteritati. Iuuenalis. Ecce vetus Thebæ centum iacet obruta portis, Valerius Flaccus. Et centum geminæ Lagi naualia Thebæ. Iulius Cæſar circum fecit longitudine trium ſtadiorum, latitudine vnius, ſed cum ædificiis iugerũ quaternum, ad ſedem. 260. milium. Idem ſolum tantum foro extruendo ſeſtertiis mille ducentis emiſſe dicitur. P. Clodius quem milo occidit, domum habuit ſeſtertiis. 147. millibus emptam. M. Lepido viro conſulari & Q. Catuli collegæ fuit olim domus omnium in vrbe pulcherrima, quæ tamen intra annos. 35. centeſimum locum non obtinuit. Am-

phitheatrum

phitheatrum Pompeii capiebat.40.milia hominũ,Theatrum hoc Nero in vnum diem totum auro operuit,vt Tyndati regi Armeniæ illud oſtenderet.

¶Agrippa fecit in ædilitate ſua.700,lacus,Fōtes.130.Caſtella 130.Signa.300.ęrea aut marmorea impoſuit colũnas.400.ex marmore.Fecit & aquarum ductus memorabiles, alios item incepit Caius Ceſar,quos peregit Claudius in oēs mōtes vrbis leuatos,in quos influebāt Curtius& Cæruleus fōtes. Erogata in id opus.155.milia ſeſtercia.Cicero nō minoris quinquaginta milibus aureis habitauit Quā pecuniā furto & rapina cōparatā ſcripſit Saluſtius in ſua cōtra eū inuectiua.Aurea Neronis domus tanto ſumptu tan toq; rerum omnium apparatu conſtructa eſt,vt ad eam peragēdam Otho quingenties ſeſterciū,id eſt duodecies cētena & quinquaginta milia aureorū noſtroꝝ attribuerit, quū tñ nihil deeſſet operi,atq; hoc tam prodigioſum ædificium à Theatro M.Scauri victum contendit Plynius.Habebat illa Neronis domus,ſtagnum inſtar maris vinctaſyluas cum omni pecudum genere & ferarum.Item aues,argenteas,quæ in modum cœli mouebantur,In ſolariis lapidem quendam ſphengitem,quo perpetuus dies illucebat. De hac domo intellexit Martialis lib.1.dicens Hic vbi ſydereus propius videt aſtra Coloſſus,Et creſcūt media Pegmata celſa via,Inuidioſa feri radiabant atria regis Venaq; iam tota ſtabat in vrbe domus Hic vbi conſpicui. venerabilis amphitheatri Erigitur moles,ſtagna Neronis erant.In M.Scauri villæ incēdio bis millies ſeſtericum abſumptum legitur. Pergama ſeu muri vrbis Troiæ feruntur habuiſſe, in ambitu.40 milia paſſum.Nec aliam ob cauſam aſcribuntur deis autoribus,quam propter magnificentiam. De his Lucanus lib.6.Nunc vetus Iliacos atollat fabula muros, aſcribatq; deis.Nitocris aſſyriorū regina qua multis annis poſt Semiramidā floruit.Euphratē fluuiū,qui mediā Babyloně rectus pterfluebat,fecit tortuoſum,ſupraq; pōtē erexit triū ſtadiorū,difficilimū factu,ppter paludes quę vrbē ambiūt.Fecit & ingētes cauernas ad excipiēdū flūminis im

petiũ,egeſſitq́ꝫ quicquid erat limi ad iaciẽda fundamenta. Autores Herodotus & curtius. Traianus lapideum põtem fecit in Danubio, in quo viginti ex quadrato lapide erant pilæ, quarum altitudo. 150. pedum præter fundamenta extabat, Latitudo ſexaginta pedes continebat. Diſtabant inter ſe. 170. pedibus fornicibus vero coniugebantur, quum tamen fluuius ipſe ſit admodum præceps & impetuoſus, & nonnunquam imbrium mole concitatus ripas longius ſubmoueat, & vbi anguſtior eſt ibidem ſit ferox & vorticoſus. Hanc tamen poſtea molem ſeu liuore maligno ſeu alia cauſa dirupit Adrianus. Autor Dion Caſſius. Murus Byzantii vrbis fuit olim mileſio quadrato lapide adeo indiſcreta laterum ſtructura. vt vna prope muri compages ſpectantibus videri poſſet. Alexander Macedo tabernaculum fecit, in quo centum lecti ſternebantur, aureæ columnæ ſuſtinebant verticem aureum variis textum ornamentis, In eo conſiſtebant mille Perſæ, mille ſagitarii Macedones, & quingenti cum ſcutis argenteis. In medio autẽ erat ſella aurea, ſuper quam ſedebat Alexander ſtipatus ſuis Sariſſophoris.

¶ Inter mirabilia hominũ opera ſunt, Athos factus, à Xerxe nauigabilis Iſthmos cœptus à multis perfodi, nec abſolutus, alpes aceto diuiſæ, Lucrinus lacus vndecim annis à triginta hominum milibus exſiccatus. Luculliana villa, vbi exciſo monte Euripus admittebatur. Cæſar vno die pontem in arari conſtituit, alium ſupra Rhenum mira celeritate, quem decem diebus abſoluit. Coloſſus fuit Tarenti. 40 cubitorum factus à Lyſippo. Fuit in Capitolio Coloſſus Apollinis tranſlatus à Lucullo ex Apollonia ponti vrbe. 30. cubitorum, factus talentis. 150. Fuit & Coloſſus apollinis Tuſcanius. 50. pedum à pollice, dubium ære mirabilior an pulchritudine. Aetate Plynii Zenodorus fecit coloſſum mercurii in ciuitate Galliæ Aruernis, ſeſterciis. 400. Idem quum veniſſet romam, ſimulachrum fecit mandato Neronis. 110. pedum longitudine, quod poſtea ſoli dicatum eſt. Ambitus Memphis vrbis ægyptiorum ab Ogdoo rege ædificatæ fuit. 150. ſtadiorum. Martialis libro primo Domi

ſiani imperatoris amphitheatrum omnibus miraculis,ſu-perbiſq; ædificiis anteponit dicens.Omnis Cæſareo cedat labor amphitheatro,Vnũ pro cunctis fama loquatur opus. Sabellicus ædificia quædam & magnifica loca ſequentibus verbis enumerat.Nunc vetus Ogygios attolat Græcia muros,Aſcribatq; deis Neptunia mœnia,laudent Mirenturq; ſuos Parthi Babylona labores.Nec ſileat pharios iam barbara memphis honores,Aeternumq́; ſui memores pia buſta tyrranni Caria diues opum,magnum vulgata per orbem Tercentum populi celebrent delubra Dianæ. Supereſt magnificum illud templum,quod anno regni ſui quarto edificare cœpit Salomon Dauidis filius.Triginta imprimis hominum milia cædendis arboribus vt cedris & cupreſſis ſunt in libanũ deſtinata.Lapicidarum vero extiterũt octóginta milia,Latitudo templi fuit vicenum cubitorum Sexagenum longitudo,altitudo fornice diſtincta centenũ vicenum.Inferioris ſtructuræ materia erat ex cadenti ſaxo Amplitudo veſtibuli denum cubitorum.Cellæ erant vicenæ peruio inter ſe vſu,& aliæ his ſuppoſitæ. Trabes erant cedrinæ,cedrina concameratio auro illita,vt parietes omnes.Sanctior locus à reliquo templi corpore diſtiguebatur muro,in quo erant ianuæ ſculptæ,vela ductilia,variis mæandris & floribus intexta.Duo Cherubini(ita enim dici ſolent)ex puro auro,Pauimentũ petalis aureis inſtructum.Ianuæ vicenum cubitũ altitudine auro coruſcantes.Ante veſtibulum erant duę colũnę æneæ.18.cubitorũ altitudine,ambituq́; duodenum.Erat & vas æneum tantæ magnitudinis, ut ab re nominatum ſit mare,quod vituli duodecim diuerſas mũdi plagas terni ſingulas proſpectantes circunſtabãt, Fuit vas illud trium millium batorum capax Erant & aliæ figuræ quas longum eſſet recenſere.Altare fuit æreũ denũ pedũ altitudine,longitudine duplo maiore Itẽ menſa vna aurea,Phialæ & pateræ aureæ decem milia Argenteæ quadruplo maiore numero,Candelabra.10.milia ex auro & argento fabrefacta,Circa templum aula capaciſſima,in qua profanus populus conſiſteret.Hoc autẽ opus ſeptem anno

rum ſpacio ad finem perductū eſt. Fecit & Salomon ſibi regiam cadenti pauimento, triplici intus materia Cedro, argēto & auro. Q̄d opus abſoluit tredecim annoꝝ ſpacio.

¶ Arbores diuerſæ.

1	Abies	16	Cupreſus		Pomus
2	Aeſculus		Caprificus	36	Prunus
	Amygdalus		Elate		Pyrus
	Amyris	17	Ficus	37	Pala
3	Apina	18	Fraxinus	38	Paliurus
	A quifolia	19	Fagus		Palma
	Acaron		Ferula	39	Perſicus
4	Acer.	20	Hedera		Pinus
5	Adrachne	21	Hebenus	40	Picea
	Alburnacum		Hypociſtos	41	Populus
6	Alnus	22	Ilex	42	Rhododaphne
7	Balſamum	23	Iuniperus		Ricinus
	Bedellium	24	Iuglans		Ridica
8	Betula	25	Larix		Robur
	Buxus	26	Laurus	43	Salſicortex
9	Carpinus	27	Lentiſcus		Salix
	Camerepes	28	Liguſtrum	44	Spinus
	Cynnamum		Lotos		Sycomorus
10	Citrus	29	Malachra	45	Sambucus
11	Cornus		Melia		Smilax
	Corylus	30	Morus	46	Sorbus
12	Caſtanea	31	Myrrha		Suber
	Cedrus	32	Myrtus	47	Taxus
13	Ceraſus		Malobathros	48	Tæda
14	Coſtus	33	Oliua	49	Terebinthus
	Cinachante	34	Ornus	50	Tilia
	Cyperus		Rhamnus	51	Vnedo
15	Cotinus	35	Platanus	52	Vlmus

ABies arborū pulcherima eſt & rectiſſima, quę in trāſuerſum poſita renitiť ponderi, nec prius rumpiť quā carie deficiat, Pars eius inferior eſt enodis, & vocať Sapinus. Superior nodoſa & durior. Situs eius in monti

bus. Expetitur nauigiis & trabibus & plurimis vitæ operi-bus. De hac Ouid. Lib. 10. Enodisq; abies curuataq; glandi-bus ilex. Mantuanus Libro tertio Agela. Palma venit, mõtana abies deſcendit in æquor. Reſina huic arbori vicium Gignit pilulam, quæ in medicina vim habet vtendi. Folia non amittit, quæ habet pectinum modo. Terna edit germina, inter ſquamas corticem ſpargit. Semen reddit poſt vergiliarum occaſum Ramos habet in cœlum tendentes non in latera pronos. Cacuminibus ramorum deciſis moritur, totis vero de truncatis durat. Et ſi infra ramos præcindatur quod ſupereſt viuit. Si vero cacumen tantum auferaẽ emoritur tota. Laudatiſſima eſt in Alpibus, apœnino, Vogeſo monte Corſica, Bitynia, Ponto, Macedonia. Deterior arcadica, quoniam ibi facile putreſcit. Abietis vmbra ſatis perniciosa eſt. Ab abiete fabri lignarii vocantur abietarii. Et opus abiegnum abiete factum. Hinc equus Troianus à Propertio & politiano vocatur Abiegnus. Statius libro ſexto Thebaidis abietem vocat audacem, quod naues marinis ſe exponant periculis. Sic autem ait, Hinc audax abies, & odora in vulnere pinus.

¶ Aeſculus arbor eſt glandifera, cuius fructu veſcebanẽ homines ætatis aureæ ſub Saturno. Sacra eſt ioui. Huius ramis fiebat corona ciuica. Semen reddit autumno. Tantum radice deſcendit in terram, quantum corpore eminet in aëre.

¶ Amygdalus arbor eſt fructifera, cuius fructus duro & carnoſo integiẽ cortice. Prima omnium arborũ floret menſe Ianuario. Ante maturitatem facile fructum amittit. Serẽda eſt ab occaſu arcturi ad brumam. In hanc arborem poëtæ fabulantur mutatã fuiſſe Phyllidẽ. Amyris arbor eſt infructifera, quã ſterilitatem penſat odore flagrantiſſimo.

¶ Apina arbor eſt media inter pinum & piceam, piceæ tamen ſimilior, vnde etiam Pinus picea vocatur. Aquifolia arbor eſt ex Ilicis genere, quam Græci Similacẽ vocãt. Baccas habet ſine ſucco. Folia ei non decidunt, quæ habet aculeata. Germinat verno tẽpore Sata in domo aut villa veneficia arcet. Flore eius aquã glaciari tradit Pythagoras apud

& ſemen,quod Cartegon dicitur.Ea fiunt multiforatiles ti
biæ.Vnde & pro muſico inſtrumento nonnunquã accipit
Seneca.Tibi multifora tibia Buxo Solẽne canit.Stroza pa
ter.Nec tibicineæ creſcunt modulamina buxi.Fiunt & lau
datiſſimi pectines & vnguentariæ pixides.Plurima reperi
tur in Pyrenæis & citoro montibus.Cõmẽdabilis eſt du
ricia & pallore.Plynius tria ponit eius genera.Gallicũ am
plitudine procera.Oleaſtrum grauis odoris in omni vſu da
natum.Tertium ſylueſtre ſemper tonſile.Montes.amat Fo
lia eius ſunt concaua,quæ non decidunt. Spiſſiſſima eſt ar
borum,Non fluit in aquis nec cariem ſentit,nec vetuſtatem.
9 ¶ Carpinus arbor eſt nota,quæ alio nõie acer dicitur. Mõ
tes amat Ea quondam fiebant faces nuptiales, Camerepes
arbor eſt folio lato & molli,peculiaris Cretę & Sicilię.Cyn
namum ſeu Cynnamomũ arbuſcula eſt aromatica preſtãs
odore,dulcis & cinerei coloris,cuius ſuccus ad multa reme
dia vtilis eſt. Naſcitur in Aethiopia,India & Sabæis.
¶ Citrus arbor eſt peculiaris. Mauritaniæ in atlante monte
10 Romanis olim gratiſſima & maxime expetita ad menſarũ
& lectorum vſum.De his intellexit Politianus in ruſtico di
cens.Nec mauruſiacos lentæ teſtudinis orbes Delphica ſu
ſtentat.Et Lucanus lib.10,Dentibus hinc niueis ſectos atlã
tide ſylua Impoſuere orbes,quales ad Cæſaris ora Non ca
pto venere Iuba Martialis.Tu lybicos Indis ſuſpẽdis denti
bus orbes.Statius An mauros vndiq; poſtes.Idem.Indiſq;
innixa columnis Robora Maurorum. Huiuſmodi Citreæ
menſæ fulciebantur eboreis pedibus, vt his verbis liquet.
Citrus Mauruſia folium habet arbuſti aut lauri. Arborem
hanc Greci medicam vocant.
¶ Cornus arbor ramos habet duricie & rigiditate ſimiles
11 cornibus.Propterea vſus eius bellicis haſtis,& iaculis dica
tus eſt.Vnde & plærumq; accipi ſolet pro telo.Sylius libro
decimo Vix prima momordit Tegmina Callaici cornus tre
mebunda metalli.Virgi.libro decimo Volat Itala cornus.
Exitialis eſt apibus hæc arbor.Nã flore eius deguſtato,aluo
concita moriuntur.Succus eſt ei ſanguineus. Mõtes amat.

& primo Fauonio germinat. Nullam habet medulam. Corylus arbor gaudet planis locis, Ea olim fiebant faces nuptiales, vt Carpino. Graciles ſunt eius trũci, lata folia, delicati fructus & ſecundis menſis expetiti Colurna dicuntur opera, quæ fiunt eius ligno.

12 ¶ Caſtanea fructum. ſignificat & arborem. Fructus integũtur ſpinoſo cortice. Virg. Stant & Iuniperi, & caſtaneæ hirſutæ. Cedrus arbor procera eſt, ne tamen oneroſa. Folia habet cupreſſinis fere ſimilia, lignum iucundi odoris & tineis imperuium & infeſtum Propterea opus dignum. Cedro dicimus quod laudabile eſt, & ab iniuria blatarum & tinearum maxime conſeruandum. Horatius. Speramus carmina fingi poſſe linenda Cedro, & leui ſeruanda Cupreſſo, vel quod eius oleũ illitũ res omnes conſeruet à tineis & carie. Duo ſunt minoris Cedri genera. lyria & Phœnicia. differũt folia Nã quæ durum, acutũ & ſpinoſum habet vocat̃ oxycedros ramoſa ac nodis infeſta altera odore preſtat. Duo itẽ genera cedri maioris, Florifera fructũ nõ fert. Fructifera nõ floret, Et in ea antecedentẽ fructũ ſtatim nouus occupat Semẽ eius ſimile. Materiæ æternitas, ideoq; ſimulachra deorum ex ea factitauere. Reſinã fundit ad faciẽdas pices Mõtes amat. Folia nõ amitit q̃ hẽt capillata. Laudatiſſima eſt in Creta, Africa & Syria Rimã fiſſur q; non capitiſponte.

¶ Ceraſus nomẽ ſumpſit à ceraſunte põti ciuitate. Fructus
13 vocatur Ceraſum, & interim pro arbore capit̃. Ceraſi Romæ nõ fuerunt ante Victoriã Mithridaticã Luculli. Is anno 680. urbis conditæ aduexit è ponto, In egypto nulla cura potuere gigni Ceraſorum teſte Plynio aproniana maxime rubent, nigerima ſunt actia, Cæciliana rotũda. Iulianis gratus ſapor, adeo teneris, vt geſtatũ nõ tollerent principatus duracinis, in Belgica luſitanis & in ripis Rheni, Ceraſis ſuccus eſt ſanguineus. Conſtant cute & ſucco. Gaudent aquoſis montibus, Inſeruntur poſt brumam dempto cortice, Præcoces fiũt & matureſcunt calce radicibus admota Ceraſus capitur etiam pro fructu. Propertius Hic dulces Ceraſos, hic autumnalia poma.

14 ¶ Coſtus arbuſcula eſt aromatica, cuius radix flagrat odo re præſtantiſſimo. Stroza filius. Accumulāſq; roſas & odo re germina cuſti. Antiqui ſupplicabant thure & coſto. Cy nachante arbuſcula acinos inſtar vuæ producit. Latini ca ninam ſentem & vuam ſpineam nominant. Cyperum ha bet ægyptus, ſemine Coriandri, candido & odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor eſt ocyſſima. Protinus enim floret & ſemen profert.

15 ¶ Cotinum Plynius ait arbuſculam eſſe in Apœnino, co lore inſignem.

16 ¶ Cupreſſus ſeu Cypariſſus arbor feralis ſucciſa non reger minat. Propterea in exequiis adhibita eſt, vt funebre ſi gnum. Virgi. Et ferales ante cupreſſos Conſtituunt. Statius lib. 5. Sylua. Hilareſq; hederas plorata Cupreſſus Excludit ramis. Plantabatur in funeſtis nobilium domibus, eiuſq; ra mis rogorum intexebantur latera. Lucanus libro tertio. Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus. Hæc arbor moroſa eſt natu, fructu ſuperuacua, baccis torua, folio amara, odo re violenta, & ne vmbra quidem gratioſa, Diti ſacra. Naſci tur in Creta. In Enaria tantum ſucciſa regerminat. Picē fun dit acerrimā ſapore. Aquas odit. Folia habet carnoſa, quæ non amittit. Trifera eſt. Nam baccæ eius colliguntur men ſe Ianuario, Maio, & Septembri. Cariem non ſentit aut ve tuſtatem. Semper nitorem ſeruat. Eius ſemen gratiſſimum eſt formicis. Tritum ſeruat à vermiculis vt folia. Caprificus appellatur ficus ſylueſtris erumpens in ſaxis ruptis. Fructus eius nunquam matureſcit. Plynius ait Elatem arborem eē ad vnguēta vtilem. Laudatur hammoniaca maxime, mox ægyptia, deinde Syriaca duntaxat in ſitientibus locis odo rata, pingui lachryma.

17 ¶ Ficus arbor breuitate radicū citò ſeneſcit. Laudatur Iu dæa rubens oliuæ magnitudine, craſſitudine cubitali, ra moſa materia valida, viridi cortice, folio tiliç ſed molli, Hir cana dulcior noſtris & fortior, vt quæ modios. 270. ferat. Chalcidica, lydia, Mamillana, à ſimilitudine mamarū. Cal liſtrutia ſapore præſtans. Item Africa, Rhodia & Tyburti

na. Ficubus omnibus mollis eſt tactus. Maturis frumēta initus, matureſcētibus ſuccus lactis, percoctis mellis, Seneſcūt in arbore. Pręſtātiſſimæ ſunt in Ebuſo inſula. Dulci ſunt ſucco & lacte in capite, in corpore non. Item nullus iis odor. Folia ſunt latiſſima. Fructum ante maturitatem facile perdunt. Non florent, pomum habent ſupra folia quæ ſerius naſcuntur. Fertiliores ſunt inferiore parte quàm cacuminibus. Vtiles ſunt faciendis ſcutis. Naſcūtur in his vermes, qui vocantur Cérastes, His maxime pernicioſa eſt vermiculatio, quam ſentiunt. Laborant & radicibus madidis. Serotinæ fiunt. ſi primæ groſſi (quum magnitudinem fabę exceſſere) detrahentur.

18 ¶ Fraxinus dicitur à fragoſis locis in quibus naſcitur, Procera eſt & teres & pennata folio, Achillis haſta multum nobilitata, Materies eius ád multa eſt vtilis. Quæ naſcitur in Ida Troadis monte adeo ſimilis eſt citro, vt ementes fallat ſublato cortice. Eius duo ſunt genera. Longa enodis, altera breuis, durior fuſciorq́ȝ, laureis foliis. Ampliſſimā hēt macedonia, quā Bumeliā vocāt. Diuiduntur in ſitu, Campeſtris criſpa eſt. Montana ſpiſſa. Folia fraxini iumentis mortifera ſunt, cæteris ruminātium innocua. Succo expreſſo ad potum cōtra ſerpentes, & impoſita vlceribus opifera eſt. Tantaq́ȝ eſt vis, vt nec matutinas nec occidētes vmbras ſerpēs arboris eius attingat, adeo vt ipſam ꝓcul fugiat. Si ea fronde gyro claudatur ignis & ſerpēs, in ignes potius fugiet, q̄ in fraxinū, Floret fraxinus priusq̄ prodierint ſerpētes, nec ante cōditas folia dimittit. Gaudet aquoſis montibus. Meſſibus redit ſemē. Obedientiſſima eſt quocunq; in opere, faciendis haſtis melior Corylo, Cornu leuior, Sorbo lētior, Ouid. lib. 10. Et Coryli fragiles, & fraxinus vtilis haſtis.

19 ¶ Fagus arbor eſt glādifera, cuius glās triāgula cute includitur. Folium eius autē tenue & leuiſſimum eſt celerrimè flaueſcens, gignēs ſupernē paruulā baccā viridem cacumine aculeatā. Fagi glās muribus gratiſſima eſt, qui propterea vna proueniunt. Grata eſt etiā gliribus & turdis. Fertilitas eius alternat, vt omniū ferè arborum. Glās fagina oīum

dulciſſima eſt, vt qua obſeſſi homines durauerint in oppido Chio. Huius arboris cortex in magno vſu eſt aggreſtum. Ligni honos præcipuus fuit in vaſis. Manius Curius iurauit ſe ex præda nihil attigiſſe, præter guttum faginum, quo ſacrificaret. Virg. Pocula ponā Fagina cælatum diuini opus Alchimedontis. Vtilis eſt etiā capſis & ſcriniis fagus ꝓpter lentorem plicabilē. Ferulā Plynius aſcribit arborū generi. Ea naſcit̄ in calidis locis. Nulli fruticū leuitas maior, ꝓpter quod facilius baculorum vſum ſenectuti prębet. Eius radix cādida: Ea inciſa lac emanat. In ferula optime ſeruat̄ ignis. Procedit in Aegypto.

10 ℭHedera ſemper viret, ſtare non poteſt ſine adminiculo. Muros amplectitur quadā laſciuia, adeo vt erodat. Viuaciſſima eſt omniū arborū. Eius racemus vocatur corymbus. Virgi. Diffuſos hedera veſtit pallēte corymbos. Hæc arbor inimica eſt ſatis omnibus. Flos eius ſimilis eſt roſę ſilueſtri, niſi ꝙ caret odore. Triplicē facit Plynius, Candidā, nigrā, & tertiā, quæ vocatur helix. Huius arboris olim coronabātur poetæ. Ei folia non decidunt. Sacra eſt Baccho. Seipſam propagat. Duplex in foliis color, viridis & flauus. Propterea Sidonius eam bicolorē vocat̄ vbi ait. Quoties per frondea lora Flectis penniferos hederis bicoloribus armos.

11 ℭHebenus arbor eſt Indiæ, teſte Virgilio, quā Herodotus æthiopiæ maluit tribuere. Nō fluitat in aqs. Neqꝫ ſentit cariē, neqꝫ vetuſtatē. Meridiano ęthiopię cardine ſylue hiberno maxime virent. Scobē eius oculis vnicē mederi dicūt, lignoqꝫ ad cotē trito, cū paſſo caliginē diſcutit. Ex aqua vero & radice albugines oculorū. Cęſa hęc arbor dureſcit in lapidē. Dicimus hoc hebenū & hęc hebenus teſte Seruio. Vir. li. 2. Geor. Diuiſę arborib⁹ pātrię, ſola India nigrū fert hebenū. Lucanus Hebenus mareotica vaſtos Nō opit poſtes.

12 ℭHyppocriſtes arbor eſt hederacei generis.

ℭIlex eſt glādifera. In carpētariis fabricis circa Elim & Lacedæmonē vbi non naſcitur, ꝑ ea vtunt̄ ſubere. Duplex in hoc arborū genere ſexus reperiri fertur. Glans Ilicis breuis eſt & gracilis Maſculas Ilices negant ferre. Huic arbori fo-

lia ſunt aculeata, quæ non decidunt. Nullo flore exhilara/tur. Nouus in ea fructus cum autumno pendet. Ciuica co/rona primo fuit ilignea, poſtea magis placuit ex æſculo. Deformatur interim nodis. Luca. lib. 3. Procumbunt orni, nodoſa impellitur ilex.

23 ¶ Iuniperus arbor frequens eſt in locis arenoſis. Viret co/ma perpetua. Cariem non ſentit aut vetuſtatem. Non flo/ret. Eadem eſt iunipero virtus quæ & Cedro. Medulla eius vbiq; ſolidior eſt q̃ Cedrus. Lignum apprime durum. Vn/de Mantuanus in Quercu Iulia. Addam & Iuniperos, ca/rie impenetrabile robur. Vaſta eſt hæc arbor in Hiſpania, maximiſq; baccis. Montes amat, ſpinas habet pro foliis. Flexuoſa eſt & intricata. Combuſta odorem reddit, & pol/lutum purgat aërem.

24 ¶ Iuglans odio diſſidet cum quercu. Iuglandes nuces ge/mino proteguntur operimẽto. Optimę ſunt Perſicæ. Earum cortice tinguntur lanæ, & ruffatur capillus primum pro/deuntibus nucleis. Pingueſcunt vetuſtate. Aquas odit Iu/glans. Inferiore pte fertilior eſt. Nõ facile ſentit cariẽ. Eius vmbra grauis eſt & noxia capiti humano, oibusq; ſatis.

25 ¶ Larix arbor vſtis radicibus nõ repullulat, Mõtes amat. Incorrupta ei vis humori contumax. Nec ardet, nec carbo/nem facit, nec alio modo ignis vi conſumitur, q̃ lapides. Ei folia ſunt pungentia, quæ non decidunt Florem neſcit. Ter/na edit germina. Corticem ſpargit inter ſquamas Larix & abies arborum ſunt altiſſimæ, quibus ſuccisis humor diu fluit. Larix neſcit cariem, validè pondus ſuſtinet.

26 ¶ Laurum arborem Græci Daphnen vocant, ab eiuſdem nominis puella, quam apollo adamauit. Spectatiſſima eſt in parnaſo. Cõiecta in ignem maximos crepitus edit. Vnde & in maleficiis amatoriis incendi conſueuit, tanquã aman/tium querimonias repræſentans. Virgi. in Buco. Daphnis me malus vrit, ego hanc in Daphnide laurum. Credita eſt inſuper aduerſus venena remedium habere. Hinc laureum baculum geſtare dicebantur, qui periculum fœliciter effu/giſſent. Arborum ſola non percutitur fulmine. Olim dum

incendebatur, ſi crepuiſſet abunde, fęlicitatẽ portendi opinabantur. Tibullus. Laurus vbi bona ſigna dedit, gaudete coloni. Contrà verò ſi tacita deflagraſſet, inauſpicatiſſimũ arbitrabantur omen. Propertius. Et tacet extincto laurus aduſta foco. Magorum ſuperſtitio promittit Lauri folia (ſi noctu puluillo ſubiiciantur) veritatem ſomniorum conciliare. Efficacis eſt auxilii in numinum afflatu, & futurarum rerum præſagiis. Vnde Claudianus de raptu Proſerpinæ lib. 2. Ilex plena fauis, venturi præſcia laurus. Ea olim coronabantur ſacerdotes & diuinaculi. Lauri fructus Daphnidas vocant, Dicabatur olim triumphis, Ouid. lib. 2. Eleg. Ite triumphales circum mea tempora Lauri. Plynius ſcribit nullum genus Lauri fuiſſe quondam in Corſica. Perpetuo viret, Sacra eſt Apollini. Portata inter armatos hoſtes erat indicium pacis & quietis, vt Oliua. Statius li. 12. Pacifera Lauro crinem vittisq; decorus. Tiberius princeps, tonante cœlo ea ſe coronabat contra fulminũ motus. Adhibebatur olim purificationibus vrbis, Pinguis eſt eius ſuccus, Amat loca montoſa. Folia non amittit. Primo fauonio germinat. Inimicum eſt ei frigus, Ignem cum hedera excutit, Folia rubigini ſunt obnoxia, ſi arbor fuerit inter ſegetes ea peſte laborantes. Lauri folio annuum faſtidium purgant palumbes, graculæ, merulæ & perdices.

17 ¶Lentiſcus arbor trifera eſt. Maſtichem reſinam ſudat inſtar gummi. Baccifera eſt. Plynius citat verba hæc Ciceronis de Lentiſco, Iam verò ſemper viridis ſemperq; grauata Lentiſcus triplici ſolita eſt grandeſcere fœtu, Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi. Eius ligno fiebat olim dentifricia & dentiſcalpia. Martialis. Lentiſcum melius, ſed ſi tibi frondea cuſpis Defuerit, dentes pẽna leuare poteſt. Lentiſcum mãdere prouerbio dicebatur, qui nimio comendi corporis ſtudio ſuperfluebat. Nam dentium cura olim vt delicatis probro dabatur.

18 ¶Liguſtrum arbor eſt, cuius ligno aptiſſimę fiunt teſſeræ. Succus eius neruis, articulis, algoribus, folia veteri vlceri cum ſalis mica & oris exulcerationi proſunt. Loton habet

Africa. Præcipuam Syrtes & Naſamones. Magnitudo eſt
huic arbori, quæ pyro. Ligno color niger. Expetitur ad ti-
biarum cātus, vnde & pro tibia plærūq; ſolet accipi. Poli-
tianus in Māto. Dant & multiforā modulāda ad carmina.
Loton. Eius radice fiebāt olim cultelli & capuli. Baccas p-
fert. Cariem non ſentit. Florem amittit, cuius ſuauitate ho-
mines rerum omnium obliuiſci dicuntur. Lotophagi po-
puli nomen inde ſumpſerunt, ꝙ frequens apud illos repe-
riatur. Aquas amat, Martialis li.4. Nec plus loras aquas, lit
tora myrtus amat. Ouid. lib.9. In ſpem Baccarum florebat
aquatica Lotos. Veteres eam Apollini ſacrā fecerunt, ꝙ an-
te ſolis ortum folia implicet, proſurgente autem explicet
paulatim. Eſt & eiuſdem nominis herba.
¶ Malachra arbor eſt magnitudine oleę, folio roboris, fru-
29 ctu caprifici. Eius fructum Bedellium dicunt, quod eſt ge-
nus gummi. Melia arbor fructum parit ſuauiſſimum. Me-
ſpili arboris fructus vocatur Meſpilum. Palladins. Meſpi-
laq; exarmat pugnacibus horrida mēbris Eius folia priuſꝗ
decidant, rubeſcunt. Multas habet radices altas & inextir-
pabiles. Non fuit hæc arbor in Italia Catonis æuo. Infeſta-
tur vermiculis ruffis & piloſis.
30 ¶ Morus arborum vltima floret, exacto iam frigore. Vnde
prudentiſſima vocatur à poëtis. Politianus in Ruſt. Mox
vbi iam ſapiens cœpit frondeſcere morus, Ante quidem ſa
piens nunc ambitioſa, nec vllum Quæ pariat pomum, ſed
ſerica penſa miniſtrat. Fructus eius vocātur mora, quæ quū
prius alba eēnt, cruore Tyſbes & Pyrami rubra facta ſunt.
Pontanus. Atque in ſanguineam morus poſt verſa figurā.
Fructibus ſuccus in carne vinoſus, trini coloris, cādidus pri
mo, mox rubens, maturis niger. Tingunt manus ſucco, ma
turi ruunt, acerbi minime. Serenda eſt hęc arbor ab Idibus
februarii in æquinoctium. Montes amat. Tardiſſime ſene-
ſcit, fructibus minime laborans.
31 ¶ Myrrham arbuſculam aromaticam habet Arabia, al-
titudine quinum cubitorum, cortice duro & intorto, gut-
tis eiuſdem nominis ſponte ſtillantibus. Eius virtus eſt vt

corpora vindicet à putredine.

32 ¶Myrtus baccas parit optimi ſaporis, Amat littora. Martia. Nec plus lotos aquas, littora myrtus amat. Virgi. lib. 4. Geor. Pallentesq; hederas, & amãtes littora myrtos. Sacra eſt veneri. Odoratiſſima eſt in Aegypto. Eius oleo ineſt q̃dã vini ſapor. Nobilitata eſt ouali corona Creſcit quãdoq; in locis planis. Anguſta ſunt eius folia, quæ non decidunt, Vita eſt breuiſſima. Malobathros arbor eſt Syriæ, folio cõuoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleum ad vnguẽta. Sapor eius ſimilis eſt nardo, Hoc vnguentũ vrinam cit, Oculorum epiphoris vino expreſſum medetur.

33 ¶Oleæ ſeu Oliuæ arbori folia non decidunt. Sacra eſt mineruæ. Nefas erat olim eam in profanis vſibus polluere, vt nec propiciãdis quidem numinibus ex ea altaria accenderẽtur. Ea coronabãtur equitum turmæ, idibus Iulijs, & minoribus triumphis ouãtes. Fructus cõſtat nucleo, oleo, carne, amurca, Arbor ipſa tarde creſcit, Morſu capræ fertur ſterileſcere. Immunis eſt à carie & vetuſtate. Cõuenit inter autores arborem hãc durare annis ducẽtis. Inimiciſſima eſt ei pluuia circa Vergilias. Gaudet cinere & calcariis fornacibus, Fuit olim arborum maxima in Betica, autore Plynio. Vermiculationem patitur, & fungum. Rami eius portati olim præſtabãt indicium pacis Virgi. lib. 8. Paciferæq; manu ramum prætendit oliuæ. Statius lib. 12. Vittatæ laurus, & ſupplicis arbor oliuæ, quoniã per eam pax petebatur ſupplicando. Oleaſter vocatur ſylueſtris olea, Agrippum vocãt Græci. Hinc adagium. Sterilior Agrippo.

34 ¶Ornus arbor montes amat. Naſcitur in ſaxoſis mõtibus. Procera eſt & tamen infrugifera. Rugoſus & aſper eſt eius cortex. Rhãnus arbuſcula eſt ſpinoſa gaudẽs ſaxoſis locis & petricoſis. Architrenius. Nec ſimulat ſparſa criſtatam cuſpide Rhamnum.

35 ¶Platanus arbor late ſpargit ramos. Sterilis eſt. Nec ad alium vſum olim adamabatur, q̃ vmbrarum, quibus adeo placuit, vt mero infuſo enutriretur. Hinc genialis vocaẽ à poẽtis. Stroza filius. Nec veneris myrto, aut platanis genia

38 ℭPaliurus arbor eſt fructuoſa, cui Cyrenaica regio ſuam poſtponit lotō, Eius nucleus non ſimul manditur, iocūdus per ſe, & vinno ſuauior. Germinat concepto vere.

ℭPalmis abundat Iudæa. Reperiuntur etiam in Europa ſed ſteriles. In maritim is hiſpaniæ fructū ferunt ſed immitē dulcem in Africa, ſed ſtatim euaneſcentem, Orientales ex his vina conficiunt, & nonnullæ gentes panem. Terra feruida & ſabuloſa habet frugiferam palmam. Gaudet & riguis, Coma eius eſt in cacumine & pomum, non inter folia ſed inter ſuos ramos, Folia cultrato ſunt mucrone, lateribus in ſe bifidatis, Huic arbori eſt vterq; ſexus, vt omnibus aliis. Mas in palmite floret, fœmina citra florem germinat tantum, ſpinæ modo, Pomum palmæ eſt oblongum, non vt oliuæ orbiculatum. Albor portat in trimatu. Genera eius .49. nonulli poſuerunt. Fructui dulcis eſt ſuccus, nullum lignum. Arbori folia non decidunt, Longum eſſet in compendium quoq; redigere quod de ea multis admodum verbis ſcripſit Plynius. propterea ſatis erit nobis vnum adiicere, quod ex Ariſtotelis & Plutarchi teſtimonio ſcribit Gellius libro tertio Cap. ſexto Si ſuper palmæ arboris lignum (inquit) magna pondera imponas, ac tam grauiter vrgeas, oneresq;, vt magnitudo oneris ſuſtineri nequeat. non deorſum palma cedit. nec intra flectitur, ſed aduerſus pōdus reſurgit & ſurſum nititur, recuruaturq; Propterea in certaminibus palmam ſignum eſſe placuit victoriæ, quoniam ingenium euiuſmodi ligni, eſt vt vrgentibus prementibusq; non cedat.

39 ℭPerſicus nomen ſumpſit à perſide, vnde primum aduecta eſt Hęc arbor in Rhodo floret, nec fructum parit.

ℭPinus arbor non floret. Folia habet capillata, quæ non decidunt. Firmiſſima eſt aduerſus cariem & tineas. Vmbra eius necat germina. Sterileſcit ſi quis cacumen auferat, nec tamen emoritur. Eius erucæ vocantur Pytocampæ. Exciſa nullam remittit ſobolem, ſed Prorſus emoritur. Propterea Crœſus (vt eſt apud Herodotum in Erato) minabatur ſe extirpaturum Lampſacenos Pini in morem. Pinaſter voca

& &

tur ſylueſtris pinus muri altitudine et à medio ramoſa,ſicut
pinus in vertice.Copioſam parit reſinam.Folia non amit/
tit.Ea ſunt prætenuia,& mucrone aculeata.

40 ¶Picea arbor eſt feralis, & funebri indicio ad fores poni
poſita.Vnde Virgilius de tumulo miſeni loquens ait, Pro/
cumbunt Piceę,ſonat icta ſecuribus Ilex. Tonſilis eſt & re
ſinoſa,montes amat.Non floret.Eius vmbra ſatis pernicio/
ſa eſt,Cortex eius vſui eſt agreſtibus ad vaſa & corbes. Fo/
lia ſunt inſtar pectinum.

41 ¶Populi tria ſunt genera teſte Plynio,Alba,nigra, & quę
vocatur lybica,folio minima ac nigerrima.Alba folio bico
lor ſuperne cãdicãs inferiore parte viridi.Nigrę folia ſunt
circinnatæ rotunditatis in iuuenta,vetuſtiora fiunt angulo
ſa.Populorum foliis gratiſſima eſt lanugo.Fluuios amant.
Verg.Populus in fluuiis,abies in mõtibus altis. Ouid.lib.5.
Meta.Cana ſalicta dabãt,nutritaq; populus vnda, Sorores
Phaëtõtis in hãc arborẽ mutatę fingunt à poëtis Põtanus.
Phaëtontias arbor Fundit rore nouo ,quę legat ipſe puer.
Sacra eſt Herculi.Pediculus ei tremulus, vmbra nulla, Fo/
lia inter ſe trepidantia. Citò germinat,nullum ſemen aut
fructum parit.Placet viribus,vtilis eſt ſcutis faciendis
¶Rhododaphnes arboris folia veneno ſunt quadrupedi
bus,homini vero cõtra ſerpẽtes p̄ſidio ruta addita & è vi
no pota.Pecꝰ ẽt & capræ,ſi aquã biberit,in qua ea folia ma
duerint,mori dicunt. Arborẽ hanc ſunt qui Nerium vocẽt
ſempiternũ frõde roſę ſimilitudine & caulibus fruticoſum.
¶Ricinus arbor eſt altitudine oleæ,caule ferulaceo,folio
vitium,ſemine vuarum gracilium & pallidarum.Frequens
eſt in Aegypto.

42 ¶Ridica arbor eſt pedamentis apta.Robur arbor eſt glan
difera,quæ præter fructũ plurima alia gignit vt quædã ve
luti mora,quibus fructus ineſt nucleis oliuæ ſimilis. Item
pipulas nucibus non abſimiles intus habẽtes floculos mol
les lucernarum luminibus aptos.Nam ſine oleo flagrant.
Gignunt & culices & quedam alia. Montes amat,Folia ha
bet ſinuoſa.Terna edit germina,& inter ſquamas corticem

ſpargit. Carnoſas habet radices, quas in profundum agit. Teredines patitur. Duriſſima eſt arborum, non facile vetuſtatem ſentit aut cariem.

43 ¶ Salſicortex arbor eſt glandis amaræ, quam nullum animal cõtingit prçter ſues. Salix arbor eſt viminoſa & multis perticis ſe ſurrigẽs. Infructuoſa eſt & infrugifera amaro cortice. Virg. Florentem Cytiſum, & ſalices carpetis amaras. Plicatilis eſt & lenta, colore glauco, ventis agitabilis. Amat littora & humida loca, Ouid. Amnicolæq; ſimul ſalices, & aquatica lotos, Palladius Rutilius. Flumineam ſalicem fœcundant ardua membra. Columella aptiſſimo epitheto eã vocat Perticalem dicens. Perticalis fere ſalix eundẽ agrum quem viminalis deſyderat, melior tamen riguo prouenit, atq; ea taleis conſeritur. Quum germinauit, ad vnam perticam ſummittur. Pampinatur inſtar vineæ, ut in longitudinem potius quam ramorum latitudinem euocetur. Sic culta quarto cæditur anno & vinculis præparatur. Abſciſſa cito repullulat. Mutationem loci facile patitur in iuuenta. Semen ocyſſime perdit & ante maturitatem, ob id dicta ab Homero frugiperda. Cito germinat, Longa ſunt eius folia & non multum lata. Quum flaueſcunt, ruunt ſua ſponte. Eius ſemen mulieri ſterilitatis medicamentum eſt, Lentiſſima eſt, & propterea faciendis ſcutis aptiſſima authore Plynio. Breuis ei vita. Fructus ante maturitatem abit in aranea. Sed ſi prius colligat, ſanguinem reiicientibus prodeſt. Varia ſunt ex ea medicamenta. Ciniscorticis e Ramis primis clauum & callum aqua mixta ſanat. Vicia cutis in facie emẽdat magis admixto ſucco ſuo qui triplex eſt. Folia cocta cũ cæra trita imponuntur podagricis. Cortice & fo[illegible]is in vino decoctis ſanãtur nerui. Flos tritus cum foliis furfures purgat in facie. Folia contrita & pota, intemperantiam libidinis coërcent, & in totum auferunt vſum ſæpius ſumpta. Alio nomine vocatur Siler. Virgil. Sponte ſua veniunt, cam posq; & flumina late Curua tenent, vt molle Siler, lentæq; geniſte.

¶ Sp.n⁹ arbor eſt prunifera, Virg. Et ſpinos iã pruna ferẽtes.

¶Syco[illegible]rus dicitur ficus fatua, alio nomine Mariſca. Ha
44 bet mul[illegible]dinem lactis. Fructus non egreditur ex ſummita
tibus r[illegible]m, ſed ex ramis ipſis. Grana eius ſunt minora
granis [illegible]. Nec matureſcunt niſi radantur inſtrumento
ferreo. Frequens eſt apud Rhodum locis frumentariis.
¶Sambuco [illegible]ima eſt medulla. Ocyſſime floret. Eius inte
45 riora mire firma eſſe traduntur, Ita vt venabula ex ea præ
ferantur omnibus. Conſtat ex cute & oſſibus. Cæditur tem
peſtiue quum decorticatur. Cortice eſt inextricabili, & ca
rie ſubnaſcente ei, materiaq; nigreſcente. Numeratur à Ply
nio inter eas, quæ faciendis ſcutis aptæ ſunt, Smilax ar
bor Hederæ ſimilis, ſpinoſa & denſis cauliculata genibus.
Fruticoſa ramis, Folio hederaceo, paruo non anguloſo flo
re candido & lilium olente. Fert racemos inſtar labruſcæ,
colore rubro Lugubris eſt ob eiuſdem nominis virginem,
quæ amore iuuenis Croci in hunc fruticem mutata eſt. Ea
fiunt codicilli, Admota auribus leuem ſonum reddit.
46 ¶Sorbo folia vniuerſa decidunt, infeſtat̃ vermiculis ruffis
& piloſis, & ita emoritur. Gaudet aquoſis montibus. Suber
minima eſt arbor, cuius lignum, non ſolum non mergitur
aquis, ſed aliis quoq; rebus alligatum, facit ne mergantur,
Hinc adagiū, Subere leuior. vſus eius anchoralibus nauiū.
piſcantium tragulis, & cadorum obturamentis, & in hiber
no fœminarum calceatu. Apud nos vtunt̃ etiã viri. Ei folia
non decidunt. Non facile ſentit vetuſtatem aut cariẽ Iuuat̃
detracto cortice, quod tamen omnibus fere arboribus exi
tiale eſt. Lignum foraminoſum eſt & leue. Politianus. Mul
ti forumq; replent operoſa examina ſuber.
¶Taxus ſimilis eſt abieti. Baccas profert venenatas præci
47 pue in Hiſplania Hinc pleriq; toxicum dictum arbitrãtur vt
taxicum, mutata litera. Claudianus Qualis peſtiferas ani
mare ad crimina taxos. Feralis eſt. Ouid. lib. 4. Eſt via decli
uis, funeſta nubila taxo. Stroza filius. Mœſtaq; ferales præ
tendunt nubila taxos, Eius fumo necãtur mures. Eſt in Ar
cadia adeo venenata hæc arbor, vt ſiquis ſub ea dormiat
aut capiat cibum, protinus emoriatur. Plynius ait eſſe in

noxiam,ſi in ipſam clauus æreus infigatur. Ea paſte apes mel conficiunt amariſſimū,Frequens eſt in Corſica.Virgil. Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos.

48 ¶ Tæda arbor liquorem ſeu picem ſtillat,& abundat liquido ſucco,Ea optimæ fiunt faces,quæ propterea tædæ vocantur,vt Ceres tædifera,quod in perquirenda Proſerpina tædas inflammauerit.Ouidius libro.3.Faſt. Quos cum tædifera nunc habet illa dea.Grata erat flammis & lumini ſacrorum.Hanc mares duntaxat ferebant Montes amat.

49 ¶ Terebinthus arbor ſoliditatē habet in ſpeciem buxi. Reſinam emitit odoratam,quę inde vocat᷑ Terebinthina, Maſcula eſt ſine fructu.Fœminarum duo ſunt genera, Alteri fructus ruber lentis magnitudine,alteri pallet,Frequens eſt & magna in Syria.Fruticoſa in Macedonia,Lenta eius materies & fidelis ad vetuſtatē.Lignū nigri ſplendoris.Flos racemoſus oliuæ modo Denſa folia quę non decidūt, Fert folliculos emittentes quædā animalcula ceu culices,& lētorē reſinoſum,qui cortice erumpit Meſſibus reddit ſemen.

50 ¶ In Tilia mas & fœmina differunt,Materies maris dura eſt,nodoſa ruffior & odoratior.Cortex craſſior,& dectractus inflexibilis.Nec ſemen fert aut florem vt fœmina,quę craſſior arbore materia cādida præcellensq; eſt.Succus foliorum & corticis dulcis eſt.Fructum eius nullū animalium attingit.Inter corticē & lignum tenues habet tunicas multiplici membrana,è quibus vincula fiunt,quæ vocātur tiliæ,quorum tenuiſſimum vocat᷑ Phylira. Horatius. Diſpicent nexæ Phylira coronæ Materies teredinem non ſentit Proceritas ei permodica uerū vtilis. Mōtes amat.Erat quōdā apta ſcutis.Germinat paulo ante ęquinoctium. Molliſſima eſt & calidiſſima,quia citiſſime aſcias retundit, De hac Virg.Nec Tiliæ leues aut torno raſile Buxum.

51 ¶ Vnedo arbor fructum emittit eiuſdem nominis, ſimile fragis ſed inhonorum,qui vnus tātum mādi poteſt. Vnde inditum arbori nomen .Ei folia non decidunt.Fructus ipſe anno matureſcit.Iuba apud Plynium teſtis eſt eſſe in Arabia vnedones.50.cubitorum altitudine.

52 ¶ Vlmus amica eſt vitibus. Pontanus. Tecum inter ſalices, ſub amicta vitibus vlmo. Sidonius, Viticomam retinens baculi vice flectit ad vlmum. Græci duo eius faciunt genera, montoſam quæ ſit amplior, Campeſtrem, quæ fructicoſa, Gummi profert. Semē eius vocatur Samara. Folia eius ſunt ramuroſa. Cito germinat. Rigorem fortiſſime ſeruat, ob id cardinibus aſſamentiſq; portarum vtiliſſima. De variis arboribus meminit Virgi. lib. 2. Georg. Fluminibus ſalices variiſq; paludibus orni Naſcuntur, ſteriles ſaxoſis montibus Orni, Littora myrtetis lętiſſima, deniq; apertos Bacchus amat colles, Aquilonem & frigora taxi. Item Ouid. lib. 10.

Vmbra loco venit, non Chaonis abfuit arbor,
Non nemus heliadum, non frondibus Aeſculus altis,
Nec Tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
Et Coryli fragiles, & fraxinus vtilis haſtis,
Enodiſq; abies, curuataq; glandibus Ilex,
Et platanus genialis, acerq; coloribus impar.
Amnicolæq; ſimul ſalices, & aquatica Lotos,
Perpetuoq; virens buxus, tenueſq; Myricæ,
Et bicolor myrtus, & bacis cærula ficus,
Vos quoq; flexibiles hederæ veniſtis, & vna
Pampineæ vites, & amictæ vitibus vlmi.
Orniq; & piceæ, pomoq; onerata rubenti
Arbutus & lentæ victoris præmia palmæ,
Et ſcuccita comas, hirſutaq; vertice Pinus. Itē Stati. li. 6. Theba

Cadit ardua ficus,
Chaoniumq; nemus, brumaq; illeſa cupreſſus,
Procumbunt Piceæ, flammis alimenta ſupremis,
Orniq; iliceæq; trabes, metuendaq; ſucco
Taxus, & infandos belli potura cruores
Fraxinus, atq; ſitu non expugnabile robur.
Hinc audax abies & odora in vulnere Pinus
Scinditur, acclinant intonſa cacumina terræ
Alnus amica fretis, nec inhoſpita vitibus vlmus,

¶ Item Claudianus lib. 2. de Raptu.

Apta fretis abies, bellis accommoda Cornus,

Quercus amica Ioui,tumulos tectura Cupreſus,
Ilex plena fauis,venturi præſcia Laurus,
Fluctuat hinc denſo criſpata cacumine Buxus,
Hic hederæ ſerpunt,hic,Pampinus induit Vlmos. Porro arborum ſucci varii ſunt, Vinoſus Pomo Pyro,myrto. Pinguis oliuæ,lauro,nuci iuglandi,amygdalis. Dulcis vuis, ficis,Palmis. Aquoſus,prunis. Differunt et colore ſucci. Sanguineus moris,ceraſis,cornis,vuis nigris. Albis candidus,lactens in capite Ficis,in corpore non item. Spumeus malis, nullus perſicis. Ferales arbores ſunt,Picea, Taxus, Cupreſſus. Veteres eas arbores vocabant infelices,quæ ſunt in tutela inferum deorum,vt quæ baccam nigram,nigroſq; fructus ferunt. Cato infelices vocat arbores infrugiferas. Plynius damnatas religione,quæ neq; feruntur vnquam, nec fructum ferunt. Felices vero putantur Quercus, Aeſculus, Ilex,Sapinus, Fagus, Corylus. Sorbus, Ficus alba, Pyrus; malus,vitis,prunus. Cornus,Lotos. Arbores montanę ſunt Cedrus,Larix,Tæda,Abies,robur,Caſtanea,Tilia,Ilex Iuniperus,terebinthus,Populus,Ornus,Cornus, Carpin⁹. Mõtes & valles amãt,abies,robur,Caſtanea Tilia,Ilex,Corn⁹ Aquoſis mõtibus gaudẽt Acer, Fraxinus,Sorbus,Fag⁹,Carpinus. Folia nõ decidũt Oleę,Lauro,Palmæ,mirto Cupreſſo,Pinis,Hederę,Rhododaphne. Abieti, Larici , Pinaſtro, Iunipero,cedro,Terebintho,Rubo,Ilici,Aquifolio. Suberi Taxo aquas odore cupreſſi,iuglãdes, Caſtaneę, Laburnũ. Cariem & vetuſtatem non ſentiunt Cupreſſus,Cedrus,hebenus,Lotos,Buxus, Taxus Iuniperus, Oleaſter & Olea: De variis arboribus,Architrenius ſic meminit,

Hic pinus graciles ſuccingitur alta capillos,
Palmaq; centenis tardante puerpera fructu,
Et precioſa rogos fumo condire Cupreſſus
Et meliore libro Cynamulgi Cynnamus hoſpes,
Et lachryma felix noſtræ ſacra Balſamus aræ,
Et ficus geminis depingens floribus annum,
Et bina nucleum quæ claudit amygdalus arca,
Et ſitiens Bacchi primæum Perſiceus imbrem,

Et tunicata croco, germanaq́ꝫ Coronus auri,
Et rugoſa genam producto dactylus æuo. Arboretū, Quercetum, Vepretum, Dumetum, Oliuetū Pinetum Senticetū, Carectum, Aeſculetum, Buxetū. Populetū, Salictū vepretū, Lauretū, Myrtetum, Meſpiletū, Ornetū, Rhamnetū vocantur loca, in quibus creſcunt eiuſmodi nominis arbores.

ℂ Arbores deorum & dearum.

1 Herculis populus
2 Bacchi hedera & vitis
3 Veneris Myrtus
4 Apollinis laurus
5 Iouis quercus & ęſculus
6 Mineruæ Oliua
7 Cybeles Pinus
8 Plutonis cupreſſus
9 Panos Pinus

1 POpulus Herculis Virgilius in Buccolicis. Populus Alcidæ gratiſſima, vitis Iaccho, Formoſæ myrtus Veneri, ſua Laurea Phœbo. Idem lib. 8. Aen. Herculea bicolor quū Populus vmbra Velauitq́ꝫ comas, foliisq́ꝫ innexa pependit. Ouid. in Epiſto. Deianyræ, Aptior Herculeę populus alba comæ. Plynius li. 12. Arborū genera numinibus ſuis dicata perpetuo ſeruant, vt Ioui Aeſculus, Apolini laurus, Mineruæ olea. Veneri myrtus. Herculi populus.
2 ℂ Bacchi arbor vitis & etiam hedera. De vite, autor, opuſculi de nuce. Sæpe tuas igitur liber miratus es vuas, Mirata eſt oleas ſepe Minerua ſuas. De hedera. Ouidius. lib. 1. Faſtorum. Cur hedera hæc cincta eſt? hedera eſt gratiſſima Bacco. Idem lib. 1. Triſt. Deme meis hederas Bacchica ſerta comis. Ferula etiam aſſignatur libero patri teſte Plynio,
3 ℂ Veneris arbor eſt Myrtus. Virgilius lib. 5 de ænea, Sic fatus uelat materna tempora myrto. Statius lib. 4. Tbeba. Hi paphias myrtos à ſtirpe recuruant. Venus apud eundem li. 1. Syl. Maluit & noſtra laurum ſubtexere myrto. Stroza pater. Hic formoſus amor maternas (aſpice) myrtos colligit. Augurellus. Cui myrtus una Cypridis, Phœbiq́ꝫ laurus texitur. Sidonius. Atqꝫ Dionæam dat Martia laurea myrtum Plynius. Huic arbori præeſt venus.
4 ℂ Apollinis laurus & Lotos. Virg. in Battarum Laurus itē Phœbi decus. Apollo apud Ouid. lib. 1. meta. Daphnem

alloquens. At quoniā coniunx mea non potes eſſe, Arbor eris certe dixit mea, ſemper habebunt Te coma, te citharę, te noſtræ laure pharetræ. Idem lib. 3. Faſt. Ianua tunc regis poſita viret arbore phœbi. Idem lib. 3. Triſt. Cur tamen ap/poſita velatur ianua lauro, An quia leucadio ſemper ama/ta deo eſt? Veteres quoqꝫ Loton Apollini ſacrā fecerunt, ꝙ ante ſolis emerſum ſua folia implicet, Proſurgente autem ſenſim ac paulatim explicet.

5 ¶ Aeſculus & quercus Iouis. De Aeſculo Virg. li. 2. Geor. Nemorumqꝫ Ioui quæ maxima frōdet Aeſculus. De quercu Ouid. li. 1. Meta. Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes. Itē li. 7. Sacra Ioui quercus de ſemine Dodonæo.

6 ¶ Mineruæ oliua. Virgi. lib. 2. Georgi. Palladia gaudēt ſylua viuacis oliuæ. Ouidius lib. 6. Meta. Illic incumbens cum palladis arbore palmæ. Stroza pater. Pallaſqꝫ ſuas hic ſe/uit oliuas. Syl. lib. 1. Nullaqꝫ palladia ſeſe magis arbore tol/lit. Politianus in Māto. Palladis ampla arbos bicoloribus horrida baccis.

7 ¶ Cybeles arbor pinus. Cybele apud Virg. lib. 9. Pinea ſylua mihi multos dilecta per annos. Oui. li. 10. Hirſutaqꝫ ver/tice pinus Grata deum matri.

8 ¶ Plutonis Cupreſſus. Ply. lib. 16. de ea loquens. Diti ſacra, & ideo funebri ſigno ad domos poſita.

9 ¶ Pinus panos. Propertius lib. 1. Fagus & Arcadio pinus amata deo. De qbuſdā arboribus deoꝝ Pamphilus ſaxus.

Laurus erat iuueni quondam gratiſſima Phœbo,
  Quondam Phœbe tibi Bacchica vitis erat.
Munere Palladio pinguis ſurgebat Oliua,
  Herculis herculeis populus alba comis.
Iam veneri myrtus, Cybele chariſſima pinus,
  Iam Corcyræo poma fuere duci.

¶ Syluæ.

1 HErcinia ſylua eſt Germaniæ, cuius quondā latitudo habuit iter nouem dierū, Plynius ait in ſeptentrio/nali plaga eſſe hyrciniā ſyluam roborum vaſtitate intacta, in qua colles occurſantium inter ſe radicum reper/

cuſſu attollantur. Carmon Lucus eſt in Meſſenia. Nemea ſylua eſt Græciæ inter Gleonas & Phliuntē oppida, in qua Græci Nemæa ſacra inſtituerūt in honorē Herculis ob leonem ibidem interfectum. Ibidem etiam fiebant agones in memoriam Archemori filii Lycurgi regis, qui negligentia nutricis Hypſiphiles fuerat occiſus à ſerpente. De hac Martia. lib. 1. Proſtratū Nemees, & vaſta in valle leonem, Nobile & Herculeum fama canebat opus.

2 ℭ Ida ſylua eſt Cretæ & Phrygiæ, in qua Paris ſententiam tulit de pulchritudine dearum. De Cretæa Martialis lib. 4. Conſcia dictæum qua tulit Ida Iouem.

3 ℭ Arſium Plutarchus ait eſſe lucū, prope quē Aruns Tarquinii filius & Brutus vna cōcurrerint bello. Liuius li. 9. ab vrbe cōdita de Ciminia Ethruriæ ſylua hūc in modum ſcribit. Sylua erat Ciminia magis tum inuia atq; horrēda, q̃ nuper fuere Germanici ſaltus, nulli ad eam diē ne mercatorū quidem adita, Eam intrare haud ferè quiſquā audebat.

4 ℭ Caledonia ſylua eſt Britāniæ, à cuius nomine Britanni ipſi vocantur Caledonii. Lucanus lib. 6. ida Caledonios fallit turbata Britānos. Arduena ſylua Galliæ incipiens à Rheno per fines Treuerorum, Eburonum & Menapiorū 10. milibus paſſuum longitudine per mediam belgicam in Oceanum tendit.

5 ℭ Albunea vetus fuit Ethruſcorum ſylua, ad quā populus Romanus cōfugiebat oraculorum gratia. Prope Ariciā oppidum Italiæ fuit nemus Aricium Dianę ſacrum. Luca. lí. 6. Parua Myceneæ quātum ſacrata Dianæ Diſtat ab excelſa nemoralis Ariciæ Roma Bacenis ſylua eſt Germaniæ amplíſſima Cheruſcos à Sueuis dirimens.

6 ℭ Clarium nemus Colophoniæ olim ſacrum fuit Apollini. Coricum erat propinquū Thebi. Daunia Appuliæ ſylua nomen accæpit à Dauno patre Turni.

ℭ Poëtarū carminibus laudatiſſima ſyluarum eſt Dodona Chaoniæ, quū propter vſum glādis ibi repertū, tum ob ſimulachrum Iouis Donæi & columbas, quæ quercubus inſidiātes reddebāt oracula. Pholoē mons eſt & ſylua Theſ-

ſaliæ. Grinæum nemus eſt in Ionia Apollini ſacrum, in quo Mopſus & Chalchas de d'uinãdi peritia venerũt in certamen. Idalium nemus eſt Cypri Veneri ſacrum quæ Idalia propterea dicitur. Hircania ſylua miræ vaſtitatis, & multiplici beluarum genere referta, nomen dedit regioni eiuſdem nominis. Micana ſylua Galliæ.

Marathonia ſylua fuit in Attica, in qua Theſeus taurum toti regioni formidoloſum occidit Partheniũ nemus eſt arcadiæ, in quo virgines ſolebant exerceri venationibus. Pelion mons & nemus Theſſaliæ ortu Chironis illuſtratum. Tegea ſylua arcadiæ pana deum ruſticorum numen venerabatur.

¶ Legumina diuerſa & frumenta.

Eruũ, Vitia, Cicer, Cicercula, Faba, Lẽticula, Lẽs, Phaſeolus, Piſum, Lupinũ, Faba, Miliũ, Panicũ. Frumẽta ſunt & fruges, Far, Siligo, Triticũ, ador. Frugũ peſtes Loliũ, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus auena, Paliurus.

¶ Frutices diuerſi.

Cytiſus, Myrica, Capparis, Chamemyrſine, Erica, Gnaphos, Goſſipion, Helenium, Laſerpiciũ, Myrſinites, Ophioſtaphyles, Oxymirſine, Rhododendrus, Scamonea, Tamaris, Tithymalus, Vlex, Amomum, Brya, Camelea, Charitoblepharon, Cynoſtraton, Eleborine, Epipactis, Eryx, Geniſta, Opheoſtaphile, Phycos, Pyroſachne, Pythuſa, Plocamon, quiſquilium, Rubus, ſaripha, ſcorpio, ſpartũ Timelea, Tragacanthe, Tragon, Lentiſcus Nardus, Cynnamum, Scioton, ſiſarum.

¶ Flores & violæ, & alii frutices odorati.

Roſa, lilium, Calta, Bacchar, Cõbretum, Lotos, Crocus, Hyacinthus, Ambrotonũ, Amarachus, Saliunca, Polion, Amethyſtus, Cyamon, Holochryſos, Chryſitis, Origanũ, Thymus, Coniza, Cytemis, Narciſſus amarãthus, Epithymõ, Oenãthe, Phrygma, abrotonũ, Roſmarinus, anetũ, achantus, anemona, Cherintha, Liguſtrũ Vacinium, cõuõluolus, Cyanus, Cyclaminus ſiſymbrium Tymbra, Satureia, Caſia, Melitotos, Lyrium, Lichnis.

figilis,conſiligo,corcorus,cordylis,coricon,corymbia,co rymbite,corion,coris,coryledon, cotonea, crateogenon, crategis,cremon,crepis,crethinos,Crocus,Cunila,Cærefo lium.Cänabis,carduus,carex,carminothū, carpophyllos, Centaurea,chibis,conſolida,corambla. ℭDactylos.Dama ſomos,dendroides,Digitellum,dimenum ,diopteris, Di/ phonon,diſpiron,dodechateum,dolychos, Dorypetron, doris,Dracunculus,dictamus. ℭEchite, Elaphoboſcum, eutomon,Ephedra , ephemeron , ephydros,epictymum, Epimedion,epipactis,epipetron,Equiſelis,era,erica,erige ron,erineon,Eringe,eriphia,eris,Eriſimone,Eriſithale,Eri theles,Eruca,Eruilia,Euphorbia , Exedū , Emphraſinum. ℭFarfigium,Filix,Fœnum,Fragum. ℭGentiana,Glaſtū, gnaphalium,galeopodolon,gallion,Gelotophyllis Gera nium,Glaucion,Glyciſtis. ℭHali,Haliamon,Halicacabū, Helenium,Heliocallis,heliotropium,heliſcopium, helle/ borus,Hemionos,heptapleuros,heraclion,herina,herme rocalles,Heroion,hibiſcum.hyoſciamus,hioſcyris, Hype ricon,Hypocheſis,hipociſthis,hypogeiſos, hypogloſſa, hypopheſton,hyppolapatos,hippoſelinum,holcus,holo chryſos,holoſteō,hippuris.hyſge. ℭIberis, Iris,Iſchemō Iſoetes,Iſopyrō,Ixine,Ixiō,Intybus. ℭLactuca,Lada,La go,Laſſione,Latace, Lathyris,Lauer , Lemonium , Leto/ phyllon,Leucanthe,Leucacata,Leucatemum ,Leucogra/ phis,Libadion,Libanotis,Lingulaca,Lotos , Lapſana Le/ ctipes,Leonina Leontopetalon Leucopodium Lilium,Li noyſtois, Linoſtrophon Lithoron,Loliū. ℭMagyderis, malua,marathtum Maſſaris,Maſtos,Mecon , Melanipo/ dion,Melanion,Melitotos,Melitena Menta , Mentaſtrū, meſoleucon,Myagros,Myoctonon,Myophonon,Myo/ ſoton,Myrſinite,Myrtis Moly Molibdena,Mollon,Mar/ rubium,Medica,Mellealotos,Mandragora Muratis Mu ſrus Myrtopetalum. ℭNaſturciū, Nautea Neuris Nepen thes Nepete Nyctegreton. ℭOcimū,Oenanthera Oetum Ononis Onopyxos,Onopordon , Onoſina, Orchis, Orto Oreoſelinum Oſyris Oxalis Opis Origanū Oſcrites olus.

℄Paliurus Panaces Papauer Parietaria Parthenis, Pētaphyllō Perdiciū Perſonaria Peruinca. Petroſelinū Phleos Pycoſtallaſſion Piperites Plantago Polygalon, Polygolaton Polypodion Polytrichō Portulaca Pſeucaucoſia Pulegium Pyretra, Pæderos Pæonia Panax Pancration Pappus Paralius Pentapentes Peplion Periclymenos Petyliū Phernion Phylātes Phlox phonos piccis piſtana polemonia, policanthos polygonon polium polipodion politricha potamogetō poterios pſeudacuſa pſyllōpteris. ℄Radicula, Raphanus Regia ſcopa Rhexia Rhodora Rhus Rhopalos Rubia Ruſcus Ruta ℄Saliūca Saluia Sāſucus Sādix Sanguinaria Sardoa Saturea Satyrion Scandulaca Scandis Scorpiuros, Sedium Serpillum Sydenon Sideritis ſile ſilicia ſinapis ſiſer ſpartum, Stygmon ſympherium ſabina ſacopenium ſagapenum ſagitta ſamolum ſandix, ſarapias ſaxifragum ſcylla ſcythice ſeraphium ſeſama ſicihō ſyche, ſyllibum, ſilphion ſyrum ſiſarum ſpartania ſplenion ſtachys ſtaphylinos ſtomatice ſtrych nō ſtrumea. ℄Tapſia Teliconon Teucria Teuttihon Theligonos, Thelipreris Theriſſaga Theſion Thilaſpe Thymus Tymbra Thyſſeliū Thitymallus Triorchis Tragopagus Trichomaries Triſolium Trientalis Tragonia. ℄Veratrum Verbena Verucaria Vitreolum Vnicaulis Vrtica Vlua. ℄Xyphion. ℄Zoophthalmos Zopyrocheron.

℄Coci.

PHyrnis Leſbius coquus fuit Hieronis Syracuſani, datus poſtea Atiſtoclidi. Myſtillus & Taratala nomina ſunt coquorum apud Martialem ſcribentem. Si tibi Myſtillus coquus Aemyliane vocatur, Dicetur quare non Taratalla mihi. Perdix fuit caupo quiſpiam claudus, qui ſequenti prouerbio locum fecit. Perdicis crura in homines diſtortis cruribus.

℄Veſpillones.

DIaulus nomen eſt Veſpillonis apud Martialē lib. 1. ſcribentē Chirurgus fuerat, nūc eſt Veſpillo Diaulus. Plutarchus in Phocione ait Cympionem fuiſſe

quendā inter Athenienſes homunculum, qui in tumulādis efferendiſq; cadaueribus quæſtum faceret. Is interfectum Phocionem accepta mercede in eleuſinā deportauit. Sunt autem veſpillones tumulatores cadauerum, qui mortuos efferunt ad ſepulchretū. Suetonius de Domitiano loquēs. Cadauer eius populari ſandapila per veſpillones exportatum. Aliter dicuntur Libitinarii & ſandapilarii.

¶ Mangones, & aliæ profeſſionis homines.

CArpophorus māgo fuit tēporibus Domitiani alius ab illo venatore, de quo ſcribit Martia. Eſt quota Carpophori portio fuſus aper? Thoranius fuit mango, qui vendidit, M. Antonio duos eximia forma pueros, alterum aſiaticum, alterum gallicum vt geminos & vterinos, tanta erat formæ vnitas & ſimilitudo. De eodē ſic ait Macrobius. Delectatus erat Auguſtus inter cœnam ſymphoniacis Thoranii mangonis, atq; eos frumento donauerat. Meminit & Suetonius. Qui matresfamilias inquit, & adultas ætate virgines denudarent, atq; perſpicerent, tanq̄ Thoranio mangone vendente. Erant aūt mangones ſeruorum & puerorum liberali forma diuenditores, quibus moris erat medicamentis puerorum vænalium pubertatē & barbam coërcere, vt formoſi ſemper apparerent. Hoc autē faciebant hyacynthi radice bulbacea, quæ vino dulci illita non patitur pilos erūpere. Mangoniū vocatur ipſum mangonis artificiū. Plynius. Nec tamen in hoc māgonio quicq̄ totum placet. Alphenus nomen eſt ſutoris apud Horatiū li. 1. Ser. dicentem. Vt Alphenus vafer omni Abiecto inſtrumento artis, clauſaq; taberna Sutor erat ſapiens operis. Cadmus fuit quiſpiam notæ impietatis carnifex. Horatius. Tu ne ſyri damæ, aut Dionyſi filius audes Deiicere è ſaxo ciues, aut tradere Cadmo? Apud eundem Lycinus nomen eſt tonſoris, vbi in arte ſcribit. Si tribus antyciris caput inſanabile, nunq̄ Tonſori Lycino cōmiſerit. Fuit Diadumenus pincerna Auguſti. Secundus (id proprium eſt viri nomen) pincerna Nicomedis regis Bithyniæ. Ganimedem poetæ faciunt, Iouis prægustatorem.

¶Ianitores.

BVtes armiger fuit Anchiſæ & ianitor Virgi.libro.9. Forma tum vertitur oris Antiquum in Butem, hic Dardanio Anchiſæ Armiger ante fuit, fidusq; ad limina cuſtos. Cerberum poetæ fingunt eſſe cuſtodem & ianitorem inferorum. Virgi.libro.8.Aeneid. Te ſtygii tremuere lacus, te ianitor Orci. Ammianus marcellinus ait Eunum fuiſſe ergaſtularium quendam, qui ductauerit in Sicilia fugitiuos.

¶Paſtores & armentarii.

Tamburlanus	Amyntas	Daphnis
Apollo	Titornus,	Gyges
Crathis	Mirmillo	Sophi
Sybotes	Oebares	Philetius
Primiſlaus	Fauſtulus	Tilippus
Actius	Eutychus	
Alſus	Mithridates	

TAmburlanus primum fuit bubulcus. Demum tamē adeo fauentem reperit fortunam, vt ad imperium Scytharum conſcenderit. Apollo priuatus deorum Ambroſia ob interfectos cyclopes, pauit armenta Admeti regis Theſſaliæ. Seneca. Theſſali phœbus pecoris magiſter Egit armentum, poſitoq; plectro Impari tauros calamo vocauit. Tibullus lib.2. Pauit & Admeti tauros formoſus Apollo. Crathis ſeu Crathides paſtor fuit apud Sybarin, quem infando amore capræ exarſiſſe iam diximus. Sybotes fuit ſuarius, qui Vlyſſem profugum & iam ſuis ignotum, in patriā deduxit. Primiſlaus è bubulco factus eſt Bohemorū rex. Actius Nauius augur clariſſimus ob paupertatem ſues puer pauit. Autor Cicero lib.1.de diuinatione. Alſus nomen eſt paſtoris apud Virgilium lib.12.ſcribentē. Sic rigido latus enſe ferit, Podalyrius Alſum Paſtorē. De Amynta paſtore Martialis lib.11. Indulget pecori nimium dum paſtor Amyntas. Et gaudet fama luxuriaq; gregis. Titornus fuit bubulcus mirandæ fortitudinis, qui cum milone certauit. Mirmillo fuit armētarius, cuius ſimilitudo ob-

iecta

ſecta eſt Caſſio Seuero celebri oratori. Teſtis Ply. lib. 7. Oebares fuit equiſo & armentarius Darii, cuius aſtu Darius ipſe regnum Perſarũ aſſecutus eſt. Fauſtulus fuit paſtor, cui Amulius dedit Romulũ & Remũ exponendos. Aliis placet Fauſtulum eũ fuiſſe, qui expoſitos nutriuerit. Teſtis Plutarchus in Romulo. Euthycus apud Suetonium nomẽ eſt aſinarii, vbi ait. Apud Actium deſcendenti in aciem aſellus cũ aſinario occurit. Homini Euthycus, Beſtiæ Nicon erat nomen. Mithridates apud Herodotum nomen eſt paſtoris, cuius vxor Spaco nomine Cyrum infantem (qui poſtea rex fuit Mœdorum) ab Aſtyage deuotum feris, aluit. Daphnis fuit paſtor, qui carmen bucolicum reperit.

¶ Gyges beneficio cuiuſdam annuli rex è paſtore factus eſt. Autor Cicero. Sophi (qui poſtea rex fuit Turcarum) in agendis armentis victum puer quæritauit. Philetius fuit bubulcus Vlyſſis, & Eumeus porcarius. De his intelligit Ouidius in Epiſto. Vlyſſis. Hoc faciunt cuſtosq́ꝫ boum, longæuaq́ꝫ nutrix, Tertius immundæ cura fidelis haræ.

¶ Tilippus fuit paſtor, qui Lycaſtum & Partuſium à Philonomia matre expoſitos educauit. Autor Plutarchus.

¶ Crudeliſſimi homines.

1	Sylla	15	Sul		uerus
2	Marius	16	Abimelech	27	Tullia
3	Damaſippus	17	Athalia	28	Romanus impi
4	Munaci⁹ flacc⁹	18	Herodes	29	Baſilius
5	Carthagineſes	19	Vitoldus	30	Caligula
	Annibal	20	Ecelinus	31	Diocletianus
6	Mithridates	21	Diomedes		Henricus. 3.
7	Cyſenis		Buſiris	32	Auidi⁹ Caſſius
8	Pto. Phiſcon	22	Phalaris	33	Macrinus
9	Darius	23	Cambyſes	34	Maximinus
10	Ochus	24	Alexander Phe	35	Irene
11	Athenienſes		ræus	36	Leo. 3.
12	Ethruſci	26	Tamburlanus	37	Domitius nero
13	Mezentius		Paryſatis	38	Tiberius Nero
14	Scythæ	26	Septimius Se-	39	Domitianus

40 M.Antonius
41 Fuluia
42 Vedius apollio
43 Manlius Tor/
quatus
44 Iuſtinianus
45 Theodatus
46 Claudi⁹ Cęſar
47 Vitellius
48 Aemilius Cen/
ſori.
49 Achilles
50 Scinis
51 Atreus
52 Therodamas
53 Phineus
54 Ptolemæus
55 Arpiages
Alfunſius.3.
56 Atelſtanus
57 Athila

58 Alboinus
Narſes
59 Tomyris
60 Totila
61 Dirce
62 Clodomyrus
63 Childebertus
64 Clotharius
Columanus
65 Cambyſes
66 Sapor
67 Tamburlanus
68 Sanctius
69 Egebertus
70 Pto. Philopa/
tor
71 Alfonſus.1.
72 Hippomenes
73 Henricus Cleri/
cus
74 Orodes

75 Mamertes
Septimuleius
76 Eryx
77 Dioniſius
78 Anto.Commo
dus
79 Cleomedes
80 Termerus
81 Othomanus
82 Apteras
83 Xerxes
Thrax
84 Amaſtris
85 Creon
86 Progne
87 Medea
88 Tydeus
Geryon
89 Iudæi
90 Q.Mutius Scæ
uola

Lvcius Sylla Romam & vniuerſas Italiæ partes ciuilis ſanguinis fluminibus inundauit. Quatuor legiones contrariæ partis miſericordiam implorantes obtruncari iuſſit. Præneſtinos (qui iuniorem Marium receperant) poſt factam P. Cethego deditionem extra mœnia iuſſit occidi, & eorum corpora per agros ſpargi. Qua immanitate perierunt quinq; milia hominum. Quatuor milia & ſeptingentos diræ proſcriptionis edicto iugulatos in publicas tabulas referri voluit, ne tanti facinoris deleretur memoria. Virorumq; cædibus non ſatiatus ſeuiit in mulieres. Abſciſſa miſerorum capita afferri ſibi iuſſit, vt diro illo aſpectu ſatiaretur feritas. M. Marium prætorem non prius vita ſpoliauit, quam oculos eidem erueret, & ſingulas corporis partes confringeret. M. Plætorium (quod ad ſupplicium Marii exanimis cecidiſſet) mactauit protinus. C. Marii eru/

tos cineres in Anienem ſparſit.

C. Marius vrbe potitus poſt ęxilium cum Cinna, Carbone & Sertorio ſtatim ad cædem principum animum conuertit. Octauii conſulis caput expoſuit pro roſtris, Antonii conſularis caput menſis appoſuit. Cæſarem & Fimbriã in penatibus domorũ ſuarũ trucidauit, Craſſi pater & filius in mutuo alter alterius aſpectu iugulati ſunt. Bebius & Numitorius per medium forum vncis carnificum tracti ſunt. Catulus hauſtis carbonibus hoſtili ſe exemit ludibrio. Archarius & Merula flamen dialis cõfoſſi ſunt. Quæ omĩa feritatis exempla a ianuarii Calendis intra idus abſoluit.

Damaſippus homo nulla præditus virtute nobiliſſimos ciues (qui Syllanis partibus adhæſerant) inter victimas tanquam belluas crudeliter enecauit. Aruinæ tribuni plebis truncum in ſublime elatum per ora vulgi deferri iuſſit, tandem a victore Sylla obtruncatus.

Numacius Flaccus Põpeiani nominis defenſor obſeſſus à Cæſare in hiſpania, & incluſus Attinguenſium mœnibus omnes eius oppidi ciues (quos Cęſari ſtudere intellexerat) iugulatos muris præcipitauit. Fœminas quoq; virorũ (qui in contrariis erant) cum liberis interfecit. Alios infantes in conſpectu parentum humo infixit, alios ſuperiactos pilis excipi iuſſit,

Carthaginenſes Attilium Regulum palpebris ante reſectis in machinam refertam aculeis concluſerunt, ibiq; inaudito mortis genere necauerunt. Claudianus, Prorogat ęternam feritas tibi punica palmam Regule, Interfecto demũ duce milites fundo nauium ſubſtratos enecauerũt, Horum dux Annibal pontem humanis, cadaueribus in Gelo flumine conſtruxit, ſuperq; exercitum traduxit. Ouidius in Ibin. Vt quos dux pœnus merſit putealibus vndis, Et iacto canas puluere fecit aquas. Idem Annibal captiuos Romanorũ itinere, feſſos prima pedum parte ſucciſa relinquebat. in itinere Quos vero in caſtra perduxerat, ferro cogebat decernere, paria fratrum & propinquorum iungens. Nec ante explebat feritas, q̃ ad vnũ victorẽ omnes redegiſſet

6 ¶Mithridates rex Ponti vna epiſtola.80.milia Romanorum per aſiam diſperſa mandauit interfici. Idem Aquilio duci capto aurum in os infudit.

7 ¶Cyſenis filia Diogiridis Thraciæ regis, viuos homines diſſecabat medios, & parentibus comedendos apponebat liberos.

8 ¶Ptolemæus phiſco rex Aegypti filium ſuum Memphitem (quē ex Cleopatra vxore eadem, & ſorore ſuſtulerat) occidi iuſſit, Interfecti demum præciſos pedes, caputq́ꝫ & manus ciſta concluſos pro munere natalitio matri miſit. Idem quum animaduerteret ſe ſuis omnibus odioſum eſſe vt periculo poſſet obſiſtere. frequens iuuentute gymnaſiū armis & igni circundedit, incluſosq́ꝫ omnes partim ferro, partim flamma necauit.

9 ¶Darius rex perſarum conſtitutus. quum populo iure iurando affirmaſſet ſe nullum ex ſeptem principibus (qui cō iurauerant aduerſus magos) veneno ferro aut inedia oppreſurum, vt religione ſolutus videretur, locum parietibus cinxit cineribus plenū ſuperq́ꝫ ſuſpēſum impoſuit lignū cui principes ipſos benigne cibo & potiōe exceptos inſidere iuſſit, vt ſomno ſopiti deciderent in ſidioſos illos cineres.

10 ¶Och us Artaxerxes Ocham ſororem eandem & ſocrum viuam capite defodit. Patruū cum centum liberis & nepotibus telis imperauit tranſfigi, quod in his maximam apud Perſas probitatis laudem videbat conſiſtere.

11 ¶Athenienſes æginitis adoleſcentibus nauticarum artiū peritis pollices præſciderunt, ne in certamen nauale ſecum deinceps deſcenderent.

¶Excogitauit æneū taurum Perillus, quo incluſi ſubditis ignibus longo & abdito cruciatu mugitum bouis imitarentur, ne eiulatus ſimiles humanę voci Phalaridem tyrranum ad miſericordiam inducerent, Quod teterrimum artis ſuę opus primus artifex incluſus expertus eſt Ouidius in Ibin. Aere Perillæo veros imitere iuuencos. Ad formam tauri conueniente ſono.

¶Ethruſci viuorum corpora, ſanioſis & tabidis mortuo-

tum cadaueribus alligabant, ora oribus, manibus, manus & pedes pedibus componentes.

13 ¶Feritatem hanc in Mezentio notat Virg. lib. 8. dicēs. Mortua quin etiam iungebat copora viuis, Componens manibusq; manus, atq; oribus ora. Tormenti genus, & ſanie taboq; fluentes Complexu in miſero longa ſic morte necabat. Bap. Pius Additus at rutulis dirus Mezentius armis, Seuitiæ Andino fit reus eloquio.

14 ¶Scythæ exenteratis animalibus viuos homines includebant eminentibus ſolis capitibus. vt cibo capto diutius languerent, viuerenq́; donec putrefactis animalibus excreſcerent vermes, a quibus conſumerentur. Præcedentia hæc exēpla habet Val. max.

15 ¶Saul rex Iudeorū audita ab aratro ſuorū hominū legatione de Hāmonitarum iniuria querentium, bobus (quos prę ſe agebat) ſuccidi crura. præfatus ſic omnes perituros, qui ſibi eodem die ad Iordanem fluuium præſto nō eſſent in armis.

16 ¶Abimelech Gedeonis filius regnandi cupiditate. 70. fratres crudeliter occidit, vno dūtaxat excepto, q fuga & pedibus ſalutem ſibi reperit. Idem Sichimitas (quod ab his vrbe & tribu eiectus fuiſſet) noctu adortus omnes trucidauit, nulla ſexus aut etatis habita ratione Vrbem vi captam diruit, & in eius area ſalē ſparſit pro ſemine. Eos vero qui ſpe ſalutis ad templa ſe receperant. facta lignorum cōgerie ibidem flāmis & fumo necauit.

17 ¶Athalia fœminarum ſęuiſſima omnem Dauidis ſtirpem ſuſtulit, nequis ſupereſſet, a quo prohiberetur dominio.

18 ¶Herodes multa puerorum milia occidi iuſſit, vt autorem noſtræ ſalutis interciperet Io. Franc, Mirādula in hymnis, Vulnerat in cunis ferrum, profugumq; retrudit Liuor idumęi rabies & perfida regis, Iudæos nimium, nimiū bacchata per agros, Quę vulſos fœtus materno ex vbere, morti tradidit, & tenero madefecit ſanguine campos, Omniaq; impleuit fœtu triſtiq; vlulatu. Quum genitrix ſpectat laceros crudeliter artus Natorum, & regis ſeruos in pignora abuti Enſibus exertis, & membra in fruſta ſecare.

Et tunicata croco, germanaq; Cotonus auri,
Et rugoſa genam producto dactylus æuo. Arboretũ, Quercetum, Vepretum, Dumetum, Oliuetũ Pinetum Senticetũ, Carectum, Aeſculetum, Buxetũ. Populetũ, Salictũ vepretũ, Lauretũ, Myrtetum, Meſpiletũ, Ornetũ, Rhamnetũ vocantur loca, in quibus creſcunt eiuſmodi nominis arbores.

¶ Arbores deorum & dearum.

1	Herculis populus	6	Mineruæ Oliua
2	Bacchi hedera & vitis	7	Cybeles Pinus
3	Veneris Myrtus	8	Plutonis cupreſſus
4	Apollinis laurus	9	Panos Pinus
5	Iouis quercus & æſculus		

1 POpulus Herculis Virgilius in Buccolicis. Populus Alcidæ gratiſſima, vitis Iaccho, Formoſæ myrtus Veneri, ſua Laurea Phœbo. Idem lib. 8. Aen. Herculea bicolor quũ Populus vmbra Velauitq; comas, foliisq; innexa pependit. Ouid. in Epiſto. Deianyræ, Aptior Herculeę populus alba comæ. Plynius li. 12. Arborũ genera numinibus ſuis dicata perpetuo ſeruant, vt Ioui Aeſculus, Apolini laurus, Mineruæ olea. Veneri myrtus. Herculi populus.

2 ¶ Bacchi arbor vitis & etiam hedera. De vite, autor, opuſculi de nuce. Sæpe tuas igitur liber miratus es vuas, Mirata eſt oleas ſepe Minerua ſuas. De hedera. Ouidius. libr. 3. Faſtorum. Cur hedera hæc cincta eſt: hedera eſt gratiſſima Bacco. Idem lib. 1. Triſt. Deme meis hederas Bacchica ſerta comis. Ferula etiam aſſignatur libero patri teſte Plynio,

3 ¶ Veneris arbor eſt Myrtus. Virgilius lib. 5 de ænea, Sic fatus uelat materna tempora myrto. Statius lib. 4. Tbeba. Hi paphias myrtos à ſtirpe recuruant. Venus apud eundem li. 1. Syl. Maluit & noſtra laurum ſubtexere myrto. Stroza pater. Hic formoſus amor maternas (aſpice) myrtos colligit. Augurellus. Cui myrtus una Cypridis, Phœbiq; laurus texitur. Sidonius. Atq; Dionæam dat Martia laurea myrtum Plynius. Huic arbori præeſt venus.

4 ¶ Apollinis laurus & Lotos. Virg. in Battarum Laurus itē Phœbi decus. Apollo apud Ouid. lib. 1. meta. Daphnem

alloquens.At quoniã coniunx mea non potes eſſe,Arbor eris certe dixit mea,ſemper habebunt Te coma,te citharę, te noſtræ laure pharetræ.Idem lib.3.Faſt.Ianua tunc regis poſita viret arbore phœbi.Idem lib.3.Triſt.Cur tamen appoſita velatur ianua lauro,An quia leucadio ſemper amata deo eſt?Veteres quoq; Loton Apollini ſacrã fecerunt,ꝙ ante ſolis emerſum ſua folia implicet, Proſurgente autem ſenſim ac paulatim explicet.

5 ¶Aeſculus & quercus Iouis.De Aeſculo Virg.li.2.Geor. Nemorumq; Ioui quæ maxima frõdet Aeſculus.De quercu Ouid.li.1.Meta.Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes.Itẽ li.7.Sacra Ioui quercus de ſemine Dodonæo.

6 ¶Mineruæ oliua.Virgi.lib.2.Georgi.Palladia gaudet ſylua viuacis oliuæ.Ouidius lib.6.Meta.Illic incumbens cum palladis arbore palmæ. Stroza pater.Pallaſq; ſuas hic ſeuit oliuas.Syl.lib.1.Nullaq; palladia ſeſe magis arbore tollit.Politianus in Mãto.Palladis ampla arbos bicoloribus horrida baccis.

7 ¶Cybeles arbor pinus.Cybele apud Virg.lib.9.Pinea ſylua mihi multos dilecta per annos.Oui.li.10.Hirſutaq; vertice pinus Grata deum matri.

8 ¶Plutonis Cupreſſus.Ply.lib.16.de ea loquens.Diti ſacra, & ideo funebri ſigno ad domos poſita.

9 ¶Pinus panos. Propertius lib.1.Fagus & Arcadio pinus amata deo.De qbuſdã arboribus deoꝝ Pamphilus ſaxus.

Laurus erat iuueni quondam gratiſſima Phœbo,
  Quondam Phœbe tibi Bacchica vitis erat.
Munere Palladio pinguis ſurgebat Oliua,
  Herculis herculeis populus alba comis.
Iam veneri myrtus,Cybele chariſſima pinus,
  Iam Corcyræo poma fuere duci.

¶Syluæ.

1 HErcinia ſylua eſt Germaniæ,cuius quondã latitudo habuit iter nouem dierũ,Plynius ait in ſeptentrionali plaga eſſe hyrciniã ſyluam roborum vaſtitate intacta,in qua colles occurſantium inter ſe radicum reper/

cuſſu attollantur. Carmon Lucus eſt in Meſſenia. Nemea ſylua eſt Græciæ inter Gleonas & Phliuntē oppida, in qua Græci Nemæa ſacra inſtituerūt in honorē Herculis ob leonem ibidem interfectum. Ibidem etiam fiebant agones in memoriam Archemori filii Lycurgi regis, qui negligentia nutricis Hypſiphiles fuerat occiſus à ſerpente. De hac Martia. lib. 1. Proſtratū Nemees, & vaſta in valle leonem, Nobile & Herculeum fama canebat opus.

2 ℭ Ida ſylua eſt Cretæ & Phrygiæ, in qua Paris ſententiam tulit de pulchritudine dearum. De Cretæa Martialis lib. 4. Conſcia dictæum qua tulit Ida Iouem.

3 ℭ Arſium Plutarchus ait eſſe lucū prope quē Aruns Tarquinii filius & Brutus vna cōcurrerint bello. Liuius li. 9. ab vrbe cōdita de Ciminia Ethruriæ ſylua hūc in modum ſcribit. Sylua erat Ciminia magis tum inuia atq; horrēda, q̄ nuper fuere Germanici ſaltus, nulli ad eam diē ne mercatorū quidem adita, Eam intrare haud ferè quiſquā audebat.

4 ℭ Caledonia ſylua eſt Britāniæ, à cuius nomine Britanni ipſi vocantur Caledonii. Lucanus lib. 6. Ida Caledonios fallit turbata Britānos. Arduena ſylua Galliæ incipiens à Rheno per fines Treuerorum, Eburonum & Menapiorū 10. milibus paſſuum longitudine per mediam belgicam in Oceanum tendit.

5 ℭ Albunea vetus fuit Ethruſcorum ſylua, ad quā populus Romanus cōfugiebat oraculorum gratia. Prope Ariciā oppidum Italiæ fuit nemus Aricium Dianę ſacrum. Luca. li. 6. Parua Myceneæ quātum ſacrata Dianæ Diſtat ab excelſa nemoralis Aricia Roma. Bacenis ſylua eſt Germaniæ ampliſſima Cheruſcos à Sueuis dirimens.

6 ℭ Clarium nemus Colophoniæ olim ſacrum fuit Apollini. Coricum erat propinquū Thebis. Daunia Appuliæ ſylua nomen accæpit à Dauno patre Turni.

ℭ Poētarū carminibus laudatiſſima ſyluarum eſt Dodona Chaoniæ, quū propter vſum glādis ibi repertū, tum ob ſimulachrum Iouis Donæi & columbas, quæ quercubus inſidiātes reddebāt oracula. Pholoē mons eſt & ſylua Theſ-

ſaliæ. Grinæum nemus eſt in Ionia Apollini ſacrum, in quo Mopſus & Chalchas de d'uinādi peritia venerūt in certamen. Idalium nemus eſt Cypri Veneri ſacrum quæ Idalia propterea dicitur. Hircania ſylua miræ vaſtitatis, & multiplici beluarum genere referta, nomen dedit regioni eiuſdem nominis. Micana ſylua Galliæ.

MArathonia ſylua fuit in Attica, in qua Theſeus taurum toti regioni formidoloſum occidit Partheniū nemus eſt arcadiæ, in quo virgines ſolebant exerceri venationibus. Pelion mons & nemus Theſſaliæ ortu Chironis illuſtratum. Tegea ſylua arcadiæ pana deum ruſticorum numen venerabatur.

ℭLegumina diuerſa & frumenta.

ERuū, Vitia, Cicer, Cicercula, Faba, Lēticula, Lēs, Phaſeolus, Piſum, Lupinū, Faba, Miliū, Panicū. Frumēta ſunt & fruges, Far, Siligo, Triticū, ador. Frugū peſtes Loliū, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus auena, Paliurus.

ℭFrutices diuerſi.

CYtiſus, Myrica, Capparis, Chamemyrſine, Erica, Gnaphos, Goſſipion, Helenium, Laſerpiciū, Myrſinites, Ophioſtaphyles, Oxymirſine, Rhododendrus, Scamonea, Tamaris, Tithymalus, Vlex, Amomum, Brya, Camelea, Charitoblepharon, Cynoſtraton, Eleborine, Epipactis, Eryx, Geniſta, Opheoſtaphile, Phycos, Pyroſachne, Pythuſa, Plocamon, quiſquilium, Rubus, ſaripha, ſcorpio, ſpartū Timelea, Tragacanthe, Tragon, Lentiſcus Nardus, Cynnamum, Scioton, ſiſarum.

ℭFlores & violæ, & alii frutices odorati.

ROſa, lilium, Calta, Bacchar, Cōbretum, Lotos, Crocus, Hyacinthus, Ambrotonū, Amarachus, Saliunca, Polion, Amethyſtus, Cyamon, Holochryſos, Chryſitis, Origanū, Thymus, Coniza, Cytemis, Narciſſus amarāthus, Epithymō, Oenāthe, Phrygma, abrotonū, Roſmarinus, anetū, achantus, anemona, Cherintha, Liguſtrū. Vacinium, cōuōluolus, Cyanus, Cyclaminus ſiſymbrium Tymbra, Satureia, Caſia, Melitotos, Lyrium, Lichnis.

figilis,conſiligo,corcorus,cordylis,coricon,corymbia,co rymbite,corion,coris,coryledon, cotonea, crateogenon, crategis,cremon,crepis,crethinos,Crocus,Cunila,Cæreſo lium. Cânabis,carduus,carex,carminothũ, carpophyllos, Centaurea,chibis,conſolida,corambla. ℭDactylos. Dama ſomos,dendroides,Digitellum,dimenum ,diopteris, Di phonon,diſpiron,dodechateum,dolychos, Dorypetron, doris,Dracunculus,dictamus. ℭEchite, Elaphoboſcum, eutomon,Ephedra , ephemeron , ephydros,epictymum, Epimedion,epipactis,epipetron,Equiſelis,era,erica,erige ron,erineon,Eringe,eriphia,eris,Eriſimone,Eriſithale,Eri theles,Eruca,Eruilia,Euphorbia , Exedũ , Emphraſinum. ℭFarfigium,Filix,Fœnum,Fragum. ℭGentiana,Glaſtũ, gnaphalium,galeopodolon,gallion,Gelotophyllis Gera nium,Glaucion,Glyciſtis. ℭHali,Haliamon,Halicacabũ, Helenium,Heliocallis,heliotropium,heliſcopium, helle borus,Hemionos,heptapleuros,heraclion,herina,herme rocalles,Heroion,hibiſcum,hyoſciamus,hioſcyris, Hype ricon,Hypocheſis,hipociſthis,hypogeiſſos , hypogloſſa; hypopheſton,hyppolapatos,hippoſelinum,holcus,holo chryſos,holoſteõ,hippuris,hyſge. ℭIberis, Iris,Iſchemõ Iſoetes,Iſopyrõ,Ixine,Ixiõ,Intybus. ℭLactuca,Lada,La go,Laſſione,Latace, Lathyris,Lauer , Lemonium , Leto phyllon,Leucanthe,Leucacata,Leucatemum ,Leucogra phis,Libadion,Libanotis,Lingulaca,Lotos , Lapſana Le ctipes,Leonina Leontopetalon Leucopodium Lilium,Li noyſtois , Linoſtrophon Lithoron,Loliũ. ℭMagyderis, malua,marathrum Maſſaris,Maſtos,Mecon , Melanipo dion,Melanion,Melitotos,Melitena Menta , Mentaſtrũ, meſoleucon,Myagros,Myoctonon,Myophonon,Myo ſoton,Myrſinite,Myrtis Moly Molibdena,Mollon,Mar rubium,Medica,Mellealotos,Mandragora Muratis Mu ſrus Myrtopetalum. ℭNaſturciũ, Nautea Neuris Nepen thes Nepete Nyctegreton. ℭOcimũ,Oenanthera Oetum Ononis Onopyxos,Onopordon , Onoſina, Orchis , Orto Oreoſelinum Oſyris Oxalis Opis Origanũ Oſerites olus.

¶ Paliurus Panaces Papauer Parietaria Parthenis, Pēta-phyllō Perdiciū Perſonaria Peruinca. Petroſelinū Phleos Pycoſtallaſſion Piperites Plantago Polygalon, Polygola ton Polypodion Polytrichō Portulaca Pſeucaucoſia Pulleg. um Pyretra, Pæderos Pæonia Panax Pancration Pappus Paralius Pentapentes Peplion Periclymenos Petyliū Phernion Phylátes Phlox phonos piccis piſtana polemonia, policanthos polygonon polium polipodion politricha potamogetō poterios pſeudacuſa pſyllōpteris. ¶ Radicula, Raphanus Regia ſcopa Rhexia Rhodora Rhus Rhopalos Rubia Ruſcus Ruta ¶ Saliūca Saluia Sāſucus Sādix Sanguinaria Sardoa Saturea Satyrion Scandulaca Scandis Scorpiuros, Sedium Serpillum Sydenon Sideritis ſile ſilicia ſinapis ſiſer ſpartum, Stygmon ſympherium ſabina ſacopenium ſagapenum ſagitta ſamolum ſandix, ſarapias ſaxiſragum ſcylla ſcythice ſeraphium ſeſama ſiciliō ſyche, ſyllibum, ſilphion ſyrum ſiſarum ſpartania ſplenion ſtachys ſtaphylinos ſtomatice ſtrych nō ſtrumea. ¶ Tapſia Teliconon Teucria Teuttihon Theligonos, Thelipreris Theriſſaga Theſion Thilaſpe Thymus Tymbra Thyſſeliū Thitymallus Triorchis Tragopagus Trichomanes Trifolium Trientalis Tragonia. ¶ Veratrum Verbena Verucaria Vitreolum Vnicaulis V tica Vlua. ¶ Xyphion. ¶ Zoophthalmos Zopyrocheron.

¶ Coci.

Phyrnis Leſbius coquus fuit Hieronis Syracuſani, datus poſtea Ariſtoclidi. Myſtillus & Taratala nomina ſunt coquorum apud Martialem ſcribentem. Si tibi Myſtillus coquus Aemyliane vocatur, Dicetur quare non Taratalla mihi. Perdix fuit caupo quiſpiam claudus, qui ſequenti prouerbio locum fecit. Perdicis crura in homines diſtortis cruribus.

¶ Veſpillones.

Diaulus nomen eſt Veſpillonis apud Martialē lib. i. ſcribentē Chirurgus fuerat, nūc eſt Veſpillo Diaulus. Plutarchus in Phocione ait Cympionem fuiſſe

quendã inter Athenienſes homunculum, qui in tumulãdis efferendisq; cadaueribus quæſtum faceret. Is interfectum Phocionem accepta mercede in eleuſinã deportauit. Sunt autem veſpillones tumulatores cadauerum, qui mortuos efferunt ad ſepulchretũ. Suetonius de Domitiano loquẽs. Cadauer eius populari ſandapila per veſpillones exportatum. Aliter dicuntur Libitinarii & ſandapilarii.

¶ Mangones, & aliæ profeſſionis homines.

CArpophorus mãgo fuit tẽporibus Domitiani alius ab illo venatore, de quo ſcribit Martia. Eſt quota Carpophori portio fuſus aper? Thoranius fuit mango, qui vendidit, M. Antonio duos eximia forma pueros, alterum aſiaticum, alterum gallicum vt geminos & vterinos, tanta erat formæ vnitas & ſimilitudo. De eodẽ ſic ait Macrobius. Delectatus erat Auguſtus inter cœnam ſymphoniacis Thoranii mangonis, atq; eos frumento donauerat. Meminit & Suetonius. Qui matresfamilias inquit, & adultas ætate virgines denudarent, atq; perſpicerent, tanq̃ Thoranio mangone vendente. Erant aũt mangones ſeruorum & puerorum liberali forma diuenditores, quibus moris erat medicamentis puerorum vænalium pubertatẽ & barbam coẽrcere, vt formoſi ſemper apparerent. Hoc autẽ faciebant hyacynthi radice bulbacea, quæ vino dulci illita non patitur pilos erũpere. Mangoniũ vocatur ipſum mangonis artificiũ. Plynius. Nec tamen in hoc mãgonio quicq̃ totum placet. Alphenus nomen eſt ſutoris apud Horatiũ li. 1. Ser. dicentem. Vt Alphenus vafer omni Abiecto inſtrumento artis, clauſaq; taberna Sutor erat ſapiens operis. Cadmus fuit quiſpiam notæ impietatis carnifex. Horatius. Tu ne ſyri damæ, aut Dionyſi filius audes Deiicere ẽ ſaxo ciues, aut tradere Cadmo? Apud eundem Lycinus nomen eſt tonſoris, vbi in arte ſcribit. Si tribus antyciris caput inſanabile, nunq̃ Tonſori Lycino cõmiſerit. Fuit Diadumenus pincerna Auguſti. Secundus (id proprium eſt viri nomen) pincerna Nicomedis regis Bithyniæ. Ganimedem poẽtæ faciunt, Iouis prægustatorem.

¶ Ianitores.

Butes armiger fuit Anchiſæ & ianitor Virgi. libro. 9. Forma tum vertitur oris Antiquum in Butem, hic Dardanio Anchiſæ Armiger ante fuit, fidusq; ad limina cuſtos. Cerberum poëtæ fingunt eſſe cuſtodem & ianitorem inferorum. Virgi. libro. 8. Aeneid. Te ſtygii tremuere lacus, te ianitor Orci. Ammianus marcellinus ait Eunum fuiſſe ergaſtularium quendam, qui ductauerit in Sicilia fugitiuos.

¶ Paſtores & armentarii.

Tamburlanus	Amyntas	Daphnis
Apollo	Titornus,	Gyges
Crathis	Mirmillo	Sophi
Sybotes	Oebares	Philetius
Primiſlaus	Fauſtulus	Tilippus
Actius	Eutychus	
Alſus	Mithridates	

Tamburlanus primum fuit bubulcus. Demum tamē adeo fauentem reperit fortunam, vt ad imperium Scytharum conſcenderit. Apollo priuatus deorum Ambroſia ob interfectos cyclopes, pauit armenta Admeti regis Theſſaliæ. Seneca. Theſſali phœbus pecoris magiſter Egitarmentum, poſitoq; plectro Impari tauros calamo vocauit. Tibullus lib. 2. Pauit & Admeti tauros formoſus Apollo. Crathis ſeu Crathides paſtor fuit apud Sybarin, quem infando amore capræ exarſiſſe iam diximus. Sybotes fuit ſuarius, qui Vlyſſem profugum & iam ſuis ignotum, in patriā deduxit. Primiſlaus è bubulco factus eſt Bohemorū rex. Actius Nauius augur clariſſimus ob paupertatem ſues puer pauit. Autor Cicero lib. 1. de diuinatione. Alſus nomen eſt paſtoris apud Virgilium lib. 12. ſcribentē. Sic rigido latus enſe ferit, Podalyrius Alſum Paſtorē. De Amynta paſtore Martialis lib. 11. Indulget pecori nimium dum paſtor Amyntas. Et gaudet fama luxuriaq; gregis. Titornus fuit bubulcus mirandæ fortitudinis, qui cum milone certauit. Mirmillo fuit armētarius, cuius ſimilitudo obiecta

ſecta eſt Caſſio Seuero celebri oratori. Teſtis *Ply.lib.7.* Oebares fuit equiſo & armentarius Darii, cuius aſtu Darius ipſe regnum Perſarũ aſſecutus eſt. Fauſtulus fuit paſtor, cui Amulius dedit Romulũ & Remũ exponendos. Aliis placet Fauſtulum eũ fuiſſe, qui expoſitos nutriuerit. Teſtis Plutarchus in Romulo. Euthycus apud Suetonium nomẽ eſt aſinarii, vbi ait. Apud Actium deſcendenti in aciem aſellus cũ aſinario occurit Homini Euthycus, Beſtiæ Nicon erat nomen. Mithridates apud Herodotum nomen eſt paſtoris, cuius vxor Spaco nomine Cyrum infantem (qui poſtea rex fuit Medorum) ab Aſtyage deuotum feris, aluit. Daphnis fuit paſtor, qui carmen bucolicum reperit.

¶ Gyges beneficio cuiuſdam annuli rex è paſtore factus eſt. Autor Cicero. Sophi (qui poſtea rex fuit Turcarum) in agendis armentis victum puer quæritauit. Philetius fuit bubulcus Vlyſſis, & Eumeus porcarius. De his intelligit Ouidius in Epiſto. Vlyſſis. Hoc faciunt cuſtoſq; boum, longæuaq; nutrix, Tertius immundæ cura fidelis haræ.

¶ Tilippus fuit paſtor, qui Lycaſtum & Partuſium à Philonomia matre expoſitos educauit. Autor Plutarchus.

¶ Crudeliſſimi homines.

1	Sylla	15	Sul		uerus
2	Marius	16	Abimelech	27	Tullia
3	Damaſippus	17	Athalia	28	Romanus imp.
4	Munaciꝰ flaccꝰ	18	Herodes	29	Baſilius
5	Carthaginẽſes	19	Vitoldus	30	Caligula
	Annibal	20	Ecelinus	31	Diocletianus
6	Mithridates	21	Diomedes		Henricus. 3.
7	Cyſenis		Buſiris	32	Auidiꝰ Caſſius
8	Pto. Phiſcon	22	Phalaris	33	Macrinus
9	Darius	23	Cambyſes	34	Maximinus
10	Ochus	24	Alexander Phe	35	Irene
11	Athenienſes		ræus	36	Leo. 3.
12	Ethruſci	26	Tamburlanus	37	Domitius nero
13	Mezentius		Paryſatis	38	Tiberius Nero
14	Scythæ	26	Septimius Se-	39	Domitianus

AA

40 M.Antonius
41 Fuluia
42 Vedius apollio
43 Manlius Tor/quatus
44 Iuſtinianus
45 Theodatus
46 Claudi⁹ Cęſar
47 Vitellius
48 Aemilius Cen/ſori.
49 Achilles
50 Scinis
51 Atreus
52 Therodamas
53 Phineus
54 Ptolemæus
55 Arpiages
Alfunius.3.
56 Atelſtanus
57 Athila
58 Alboinus
Narſes
59 Tomyris
60 Totila
61 Dirce
62 Clodomyrus
63 Childebertus
64 Clotharius
Columanus
65 Cambyſes
66 Sapor
67 Tamburlanus
68 Sanctius
69 Egebertus
70 Pto. Philopa/tor
71 Alſonſus.1.
72 Hippomenes
73 Henricus Cleri/cus
74 Orodes
75 Mamertes
Septimuleius
76 Eryx
77 Dionisius
78 Anto.Commo/dus
79 Cleomedes
80 Termerus
81 Othomanus
82 Apteras
83 Xerxes
Thrax
84 Amaſtris
85 Creon
86 Progne
87 Medea
88 Tydeus
Geryon
89 Iudæi
90 Q.Mutius Scæ/uola

LVcius Sylla Romam & vniuerſas Italiæ partes ciui/lis ſanguinis fluminibus inundauit. Quatuor legio/nes contrariæ partis miſericordiam implorantes ob/truncari iuſſit. Præneſtinos (qui iuniorem Marium recepe rant) poſt factam. P. Cethego deditionem extra mœnia iuſ ſit occidi, & eorum corpora per agros ſpargi. Qua immani tate perierunt quinq; milia hominum. Quatuor milia & ſeptingentos diræ proſcriptionis edicto iugulatos in publi cas tabulas referri voluit, ne tanti facinoris deleretur memo ria. Virorumq; cædibus non ſatiatus ſeuiit in mulieres. Ab ſciſſa miſerorum capita afferri ſibi iuſſit, vt diro illo aſpe/ctu ſatiaretur feritas. M. Marium prætorem non prius vita ſpoliauit, quam oculos eidem erueret, & ſingulas corporis partes confringeret. M. Plætorium (quod ad ſupplicium Marii exanimis cecidiſſet) mactauit protinus, C. Marii eru/

tos cineres in Anienem ſparſit.

2 ℭ C. Marius vrbe potitus poſt exilium cum Cinna, Carbo/
ne & Sertorio ſtatim ad cædem principum animum con/
uertit. Octauii conſulis caput expoſuit pro roſtris, Antonii
conſulatis caput menſis appoſuit. Cæſarem & Fimbriā in
penatibus domorū ſuarū trucidauit, Craſſi pater & filius in
mutuo alter alterius aſpectu iugulati ſunt. Bebius & Numi
torius per medium forum vncis carnificum tracti ſunt. Ca/
tulus hauſtis carbonibus hoſtili ſe exemit ludibrio. Archa
rius & Merula flamen dialis cōfoſſi ſunt. Quæ omīa ferita
tis exempla a ianuarii Calendis intra idus abſoluit.

3 ℭ Damaſippus homo nulla præditus virtute nobiliſſimos
ciues (qui Syllanis partibus adhæſerant) inter victimas tan
quam belluas crudeliter enecauit. Aruinæ tribuni plebis
truncum in ſublime elatum per ora vulgi deferri iuſſit, tan
dem a victore Sylla obtruncatus.

4 ℭ Numacius Flaccus Pōpeiani nominis defenſor obſeſſus
à Cæſare in hiſpania, & incluſus Attinguenſium mœnibus
omnes eius oppidi ciues (quos Cęſari ſtudere intellexerat)
iugulatos muris præcipitauit. Fœminas quoq; virorū (qui
in contrariis erant) cum liberis interfecit. Alios infantes in
conſpectu parentum humo infixit, alios ſuperiactos pilis
excipi iuſſit,

5 ℭ Carthaginenſes Attilium Regulum palpebris ante reſe/
ctis in machinam refertam aculeis concluſerunt, ibiq; inau
dito mortis genere necauerunt. Claudianus, Prorogat ęter
nam feritas tibi punica palmam Regule, Interfecto demū
duce milites fundo nauium ſubſtratos enecauerūt, Horum
dux Annibal pontem humanis cadaueribus in Gelo flumi
ne conſtruxit, ſuperq; exercitum traduxit. Ouidius in Ibin.
Vt quos dux pœnus merſit putealibus vndis, Et iacto ca/
nas puluere fecit aquas. Idem Annibal captiuos Romano/
rū itinere, feſſos prima pedum parte ſucciſa relinquebat.
in itinere Quos vero in caſtra perduxerat, ferro cogebat
decernere, paria fratrum & propinquorum iungens. Nec
ante explebat feritas, q̄ ad vnū victorē omnes redegiſſet

6 ¶Mithridates rex Ponti vna epiſtola.80.milia Romanorum per aſiam diſperſa mandauit interfici. Idem Aquilio duci capto aurum in os infudit.

7 ¶Cyſenis filia Diogiridis Thraciæ regis, viuos homines diſſecabat medios, & parentibus comedendos apponebat liberos.

8 ¶Ptolemæus phiſco rex Aegypti filium ſuum Memphitem (quē ex Cleopatra vxore eadem, & ſorore ſuſtulerat) occidi iuſſit, Interfecti demum præciſos pedes, caputq́ꝫ & manus ciſta concluſos pro munere natalitio matri miſit. Idem quum animaduerteret ſe ſuis omnibus odioſum eſſe vt periculo poſſet obſiſtere. frequens iuuentute gymnaſiū armis & igni circundedit, incluſosq́ꝫ omnes partim ferro, partim flamma necauit.

9 ¶Darius rex perſarum conſtitutus. quum populo iure iurando affirmaſſet ſe nullum ex ſeptem principibus (qui cō iurauerant aduerſus magos) veneno ferro aut inedia oppreſſurum, vt religione ſolutus videretur, locum parietibus cinxit cineribus plenū ſuperq́ꝫ ſuſpēſum impoſuit lignū cui principes ipſos benigne cibo & potiōe exceptos inſidere iuſſit, vt ſomno ſopiti deciderent in ſidioſos illos cineres.

10 ¶Och us Artaxerxes Ocham ſororem eandem & ſocrum viuam capite defodit. Patruū cum centum liberis & nepotibus telis imperauit tranſfigi, quod in his maximam apud Perſas probitatis laudem videbat conſiſtere.

11 ¶Athenienſes æginitis adoleſcentibus nauticarum artiū peritis pollices præſciderunt, ne in certamen nauale ſecum deinceps deſcenderent.

¶Excogitauit æneū taurum Perillus, quo incluſi ſubditis ignibus longo & abdito cruciatu mugitum bouis imitarentur, ne eiulatus ſimiles humanę voci Phalaridem tyrranum ad miſericordiam inducerent, Quod teterrimum artis ſuę opus primus artifex incluſus expertus eſt Ouidius in Ibin. Aere Perillæo veros imitere iuuencos. Ad formam tauri conueniente ſono.

¶Ethruſci viuorum corpora, ſanioſis & rabidis mortuo-

ſum cadaueribus alligabant, ora oribus, manibus, manus & pedes pedibus componentes.

13 ℂFeritatem hanc in Mezentio notat Virg. lib. 8. dicēs. Mortua quin etiam iungebat copora viuis, Componens manibusq; manus, atq; oribus ora. Tormenti genus, & ſanie taboq; fluentes Complexu in miſero longa ſic morte necabat. Bap. Pius Additus at rutulis dirus Mezentius armis, Sęuitiæ Andino fit reus eloquio.

14 ℂScythæ exenteratis animalibus viuos homines includebant eminentibus ſolis capitibus. vt cibo capto diuitius languerent, viuerenq; donec putrefactis animalibus excreſcerent vermes, a quibus conſumerentur. Præcedentia hæc exēpla habet Val. max.

15 ℂSaul rex Iudeorū audita ab aratro ſuorū hominū legatione de Hāmonitarum iniuria querentium, bobus (quos prę ſe agebat) ſuccidi crura. præfatus ſic omnes perituros, qui ſibi eodem die ad Iordanem fluuium præſto nō eſſent in armis.

16 ℂAbimelech Gedeonis filius regnandi cupiditate. 70. fratres crudeliter occidit, vno dūtaxat excepto, q fuga & pedibus ſalutem ſibi reperit. Idem Sichimitas (quod ab his vrbe & tribu eiectus fuiſſet) noctu adortus omnes trucidauit, nulla ſexus aut etatis habita ratione Vrbem vi captam diruit, & in eius area ſalē ſparſit pro ſemine. Eos vero qui ſpe ſalutis ad templa ſe receperant. facta lignorum cōgerie ibidem flāmis & fumo necauit.

17 ℂAthalia fœminarum ſęuiſſima omnem Dauidis ſtirpem ſuſtulit, nequis ſupereſſet, à quo prohiberetur dominio.

18 ℂHerodes multa puerorum milia occidi iuſſit, vt autorem noſtræ ſalutis interciperet Io. Franc, Mirādula in hymnis, Vulnerat in cunis ferrum, profugumq; retrudit Liuor idumęi rabies & perfida regis, Iudæos nimium, nimiū bacchata per agros, Quę vulſos fœtus materno ex vbere, morti tradidit, & tenero madefecit ſanguine campos, Omniaq; impleuit fœtu triſtiq; vlulatu. Quum genitrix ſpectat laceros crudeliter artus Natorum, & regis ſeruos in pignora abuti Enſibus exertis, & membra in fruſta ſecare.

19 ¶ Vitold⁹ princeps Lituaniç homines morti deſtinatos mi ra crudelitate vrſinis includebat pellibus, eoq; modo inuo lutos canibus dabat concerpendos. In bellicis expeditioni bus arcum ſemper habebat intentum, vt ordine aberrantē ſagitta cōfigeret. Multi tantæ feritatis metu vltro ſine car nifice animas proiecerunt.

20 ¶ Ecelinus (qui circa Tauriſium & in Euganeis exercuit ty rannidem) caſtrabat pueros, ſtupro viciabat virgines ma tronis admitebat mammas, prægnan ium ſecabat vteros, partus exertos in ignem mittebat. Biſſena Patauinotum mill a ſub ſuo vexillo merentia ad vnum interfecit audita Patauii defectione.

21 ¶ Diomedes & Buſyris equos humana carne pauerunt. Virg. lib. 3. Georg, Quis aut Euryſthea durum, Aut illauda ti neſcit Buſyridis aras? Oui. li. 3. de Triſt. Sçuior es triſti Bu ſyride, ſæuior illo, Qui falſam lento torruit igne bouē. Idē Quiq; ſuis homines pabula fecit equis, Idé in Ibin. Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis Impius humanō viſcere pauit equos. Architrenius. Veniat. clementia præ ceps In Diomedis equos, Buſyridis ara cruorem Cōpluat humanum lachrimis.

22 ¶ Phalaris tyrannus Agrigentinorum nō contentus exqui ſitiſſimis cruciatibus, æneo vſus eſt tauro quo miſeri mor tales incluſi boum mugitus effingerent. Ouid. lib. 2. de pon to, Qui ve repertorem torruit arte ſua Idem. Ipſe Perrillgo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus, & bouis ore qri.

23 ¶ Cambyſes fratem & duas ſorores occidit. Apim bouem fero violauit. Captis inimicorum vrbibus, neq; pepercit templis, neq; ſimulachris deorum.

24 ¶ Alexander Pheræus viuos homines obuerſi in ſe facie bus ſepeliebat, alios vrſorum pellibus inuolutos dabat con ſicienđos venatoribus & feris confodiendos. Polyphranē auunculum peremit haſta, quam ſacrauit; & feſta præcinxit corona.

25 ¶ Tamburlanus Scytarum rex nihil habebat iucundius, quam animi feritatem humano cruore oblectare. Cuidam

rogantí cur in omnes vſq; adeo ſæuiret, toruo aſpectu re/
tortiſq; oculis fertur reſpōdiſſe, An tu me hominem pu/
tas, & non dei iram potius ad hominum perniciem in ter/
ris agentem? Paryſatis mater Cyri iunioris rationem com/
menta eſt, qua humana corpora ſibi gignerent vermes, à
quibus demum lenta morte conſumerentur.

26 ¶ Septimius Seuer⁹ imperator poſt Didiū Iulianū Clodiū
albinum tumultuantē interfecit, & capite eius Romā miſſo
corporis truncum equo refugienti conculcandū præbuit.

27 ¶ Tullia filia Tarquinii currū ſuper faciē mortui parētis du
xit equis etiā refugiētibus. Ouidius in Ibin. Infameq; locū
ſceleris quę nomine fecit, Preſſit & inductis mēbra pater/
na rotis. Idem lib. 6. Faſt. Filia carpento patrios initura pena
tes Ibat per medias alta feroxq; vias. Corpus vt aſpexit, la/
chrymis auriga profuſis Reſtitit, hunc tali corripit illa ſo/
no. Vadis, an expectas præcium pietatis amarum? Duc inq̄
inuitas ipſa per ora rotas Certa fides facti eſt, dictus ſcelera
tus ab illa Vicus, & æterna res ea preſſa nota eſt. Seneca in
Octauia. Dedit infandi ſceleris pœnas cum Tarquinio Tul
lia coniux, quæ per cæſi membra parentis Egit ſæuos impia
currus, Laceroq; ſeni violenta rogos nata negauit.

28 ¶ Romanus Iunior imp. matrem Helenam à ſe reiecit & ſo
rores, quas ablatis imperialibus pannis incluſit cœnobio.

¶ Huius filius nomine Baſilius imperator poſt Ioannem
29 Zimiſcem Bardam Silerum vnum ex ſuis ducibus rebellan
tem quum viciſſet, oculis priuauit. Bulgaros tumultuantes
quum in poteſtatem ſuam redegiſſet, quindecim milibus
captis oculos effodit. vno tantum incolumni relicto, qui
excæcatos ad Samuelem eorum ducem dirigeret.

30 ¶ Caligula auiæ Antoniæ defunctæ nullum exibuit hono
rem, proſpexitq; ſiccis oculis è triclinio ardentem rogum.
Fratrem Tiberium interemit. Syllanum ſocerum ad ſecan/
das nouacula fauces compulit, Cum omnibus ſororibus
ſuis ſtupri conſuetudinem fecit, eaſq; (quod eſt omniū lō/
ge turpiſſimū) exoletis ſuis proſtrauit. Ptolomæum regis
Iubæ filiū conſobrinum ſuum, Item Macrones & Enniam

(quos habuerat imperii adiutores)pro meritorum gratia penſauit morte, Multos ex ſenatoribus interfecit.Quæſtorem ſuum in coniuratione nominatum flagellauit veſte detracta. Multos honeſti ordinis pri⁹ ſtigmate deformatos ad munitiones viarum,ad metella aut ad beſtias condēnauit aut beſtiarum more quadrupedes cauea coërcuit, aut medios ſerra diſſecuit,idq; ob leuiſſimam culpam aut nullam potius.Parentes ſupplicio filiorū cogebat intereſſe , quorū vni valetudinem excuſanti lecticam miſit,Curatorem munerū & venationum per continuos dies in conſpectu ſuo catenis verberatum non prius occidit, quam offenſus putrefacti cerebri odore. Comœdiographum quendam ob ambigui ioci verſiculum igni cremauit in ipſo ſtatim amphiteatro.Equitem Ro. obiectum feris quum ſe innocentem proclamaſſet,reduxit,abſciſſaq; lingua induxit rurſus. Quendam ab exilio reuocatum quum interrogaſſet,quidnam ibi facere conſueſſet,quum per adulationem hæc reſpondiſſet,Semper oraui vt periret Tiberius & tu imperares,capta ex eo verbo coniectura exules ſuos mortem ſibi imprecari,miſit qui vniuerſos contrucidarent.Præter facta verbis vtebatur feritatem immanem ſpirantibus Dicebat omnia ſibi in omnes licere.Gallis græcisq; aliquot vno tempore condemnatis gloriabantur gallo græciam ſe ſubegiſſe.Quos torquebat,minutis ictibus plecti iubebat,quo diutius languerent addito etiā hoc præcepto.Curate vt ſe mori ſentiant Iactabat & illud tragicum.Oderint dum metuāt. Optauit plærumq; vt populus,Roma.vnicam haberet ceruicem Querebatur & dolebat ſua tēpora nullis calamitatibus publicis inſigniri,Optabat exercituū cædes,famē,peſtilentiam,incendia,& hiatum aliquem terræ Puteolis dedicatiōe pōtis multos e litore ad ſe inuitatos omnes præcipitauit.Quoſdā gubernacula apprehēdentes cōtis detruſit in mare.Publico epulo ſeruū ob detractā lectis argenteam laminam carnifici confeſtim dedit,vt manibus abſciſſis & ante pectus e collo pendentibus per cœtus epulantium circūduceret,præcedēte titulo,qui cauſam pœnæ indicaret.Mi

millonem ſecum rudibus certantem ſponte proſtratū confodit ferrea ſica. Admota altaribus victima elato malleo cultrarium mactauit. Inſiſtēs Iouis ſimulachro quum Apellem tragoedū interrogaſſet, vter illi maior videretur, cunctantem flagellis diſcidit. Vxorem aut ſiduculam quū oſcularetur, addebat. Tam bona ceruix ſimul ac iuſſero, demetur. Hæc omnia ex Tranquillo.

31 ¶Diocletianus paucis diebus. 17. milia chriſtianorū variis ſuppliciis affecit.

¶Henricus tertius imp. Agnetem matrē fœminā optimā in exilium pepulit & ibidem emori fecit.

32 ¶Auidium Caſſium Romani alterum Catilinam vocarunt, ꝙ cruoris eſſet cupidus. Is inauditum & nunꝗ prius viſum tormenti genus commentus eſt. Trabem enim longitudine. 80. aut. 100. pedum infixam terræ erigebat, cui à ſummo ad infimas partes alligatos homines flamma & fumo ſuffocabat.

33 ¶Macrinus imperator prodigioſi fuit animi in exhibēdis ſuppliciis, Nam geminos boues miræ magnitudinis aperiri iuſſit, hisq; milites ſingulos (qui ancillæ hoſpitis pudorem violaſſe ferebantur) incluſit capitibus boum exectis, vt facilius vna colloqui poſſent.

34 ¶Maximinus imp. tā crudelis fuit animi, vt Cyclops, Buſyris, Gyges, & Typhon diceretur, Vnde ſequentibus verſibus eiuſdem ſæuitiæ illuſum eſt. Et qui ab vno non pōt occidi, à multis occiditur Tygris acerrimus eſt, & tamē occiditur. Caue multos, ſi ſingulos non times.

35 ¶Irene imperatrix vxor Leonis quarti Conſtantino ſexto filio ſuo in carcerem coniecto oculos eruit, ꝙ ab ipſo prius fuiſſet expulſa.

36 ¶Leo. 3. imp. imaginas ſanctorum quotquot reperit, cremauit, & Stephanum pontificem reclamantem cōprehendi iuſſit, compræhenſum interfici.

37 ¶Domitius Nero domitii Aenobarbi & Agrippinæ, filius matrem interemit. Octauiam & Sabinam Poppeam in matrimonium duxit viris earum trucidatis, Ipſasq; demū

vxores dedit morti. Petro & Paulo vitã abſtulit; Antoniã
filiam Claudii recuſantem ſibi nubere poſt Poppeæ mortẽ,
occidit. Item Aulum Plaucium iuuenem, quem ante mor/
tem per vim conſtuprauerat. Ruffum Criſpinum priuignũ
Poppea natum impuberem adhuc ſubmerſit. Tuſcum nu/
tricis filium relegauit. Senecã pręceptorẽ ad necẽ cõpulit.
Plæroſq; libertos diuites & ſenes (quos ſemp fautores iue
nerat) occidit. Caſſio longino iuriſcõſulto oculos effodit.
Polyphago cuidam Aegyptii generis crudam carnẽ man/
dere aſſueto viuos homines laniandos obiiciebat & abſu/
mendos. Populo & mœnibus patriæ non pepercit. Vrbem
enim palam incendit, quaſi offenſus deformitate veterum
ędificiorum. Quod incẽdium lætis oculis proſpexit è me/
cœnatiana turri. Inflammatis iam domibus nemini permi
ſit ire ad reliquias rerum ſuarum.

38 ¶ Tiberius nero tertius Romanorum imperator, teſtamẽ/
tum matris pro irrito habuit. Tres ex Germanico nepotes
Neronem, druſum, & Caium variis modis afflixit Neronẽ
ad mortem compulit, quum ei laqueos & vncos oſtenta/
ret carnifex. Druſum in ima Palatii parte ſublatis alimẽtis
adeo macerauit, vt ille tomentũ è culcitra tentauerit man/
dere. Ex viginti viris patriciis (quos elegerat conſilii cau/
ſa) vix duos aut tres incolumes reliq̃t, cæteros diuerſis cau/
ſis necauit. Seleucũ grammaticum ad mortem compulit.
Piſcatori qui ſecretũ aliquid agenti mulum inopinãter ob/
tulerat perfricari eodem pice faciem iuſſit, & os locuſta la/
cerari. Militem prætorianũ ob ſurreptum è viridario pauo
nem capite puniuit. Nullus à pœna hominũ ceſſauit dies,
ne religioſus quidem ac ſacer. Multos accuſauit & damna
uit cum vxoribus ac liberis ſuis. Interdixit ne capite dam/
natos propinqui lugerent. Nemini delatorum fidem abro/
gauit. Plęriq; citati ab eo ad dicẽdam cauſam partim ſe do
mi vulnerauerunt, partim in media curia venenũ hauſerũt
quos tamen colligatis vulneribus & ſemianimes in carcerẽ
rapi imperabat. Puniti oẽs in gemonias vnco tracti ſunt.
Viginti vno die abiecti tractiq;, nulla ætatis aut ſexus hab

ta ratione. Virgines plæreq́ prius à carnifice viciatæ deniq́ ſtrangulatæ ſunt. Mori volentibus vim adhibebat viuēdi. Mortem adeò leue ſupplicium putabat, vt quum audiſſet quendam Carnuliū eam anticipaſſe, exclamauerit. Carnulius me euaſit. Furiatus dolore quē ex morte filii ſui Druſi conceperat, multos nulla cauſa interfecit. Rodienſem hoſpitem quem benignis literis Romam euocauerat, vbi aduenit, torqueri iuſſit & occidi. Carnificinæ locū habuit Capreis, vnde damnatos poſt exquiſita tormenta præcipitari coram ſe in mare iubebat excipientibus deorſum claſſiariis, & cadauera remis elidentibus.

39 ¶Domitianus multa crudelitatis exempla exercuit. Diſcipulum Pantomimi puberē occidit nullā aliam ob cauſam, q̄ q̄ magiſtro ſimilis eſſet forma. Item Hermogenem Tharſenſem propter quaſdam in hiſtoria figuras. Interemit & multos ſenatores, in his aliquot cōſulares vt Ciuicam Cerealem Aſiæ proconſulē, Saluidienū Orſitum, Acilium glabrionē. Itē Aelium lamiam ob ſuſpicioſos iocos. Metium Pompoſianū, q̄ habere imperatoriam Geneſim vulgo ferebatur, & alias quaſdam ob cauſas leuiculas. Præterea Saluſtium Lucullum Britanniæ legatum; & Iunium Rusticum Philoſophos oēs vrbe Italiaq́ ſummouit. Occidit & Eluidium filium, q̄ ſub perſona Paridis & Oenones diuortiū ſuum cum vxore tractaſſet. Flauium Sabinum, q̄ eum præcō non conſulem ſed imperatorem ſalutaſſet. Aretinū Clementem conſularem capitis condemnauit.

40 ¶M. Antonius allatum ſibi Ciceronis caput in menſa apponi voluit, perq́ diem illud aſpexit, quouſq́ tali ſpectaculo animum exſatiaſſet.

41 ¶Eiuſdem Antonii vxor Fuluia caput ipſum maledictis ac diris execrata eſt, demū inſpuens gremio ſuo appoſuit, acriusq́ inſpiciens linguam illi è faucibus euellit, eamq́ frequenter confodit acicula, qua tunc ad ornamenta capitis vtebatur. Quintianus. Latiam foderet nec fuluia linguam.

42 ¶Vedius Pollio qui piſcinas magno ſtudio ac diligentia coleret, ſeruos ſuos occidebat, eosq́ piſcibus dabat in præ-

dam, vt hominum cruore paſti delicatiores eſſent.

43 ¶ Manlius Torquatus conſul dum cum latinis bellum gereret, edictumq; eſſet, ne quis extra ordinem pugnaret filium ſecuri percuſſit quòd à Gemini Metio Tuſculanorũ equitum præfecto laceſſitus, manum conſeruiſſet licet parta de hoſte victoria.

44 ¶ Iuſtinianus imp. filius Cõſtantii Pogonati quotieſcũq; truncas nares emungebat, toties vnum ex his (qui Leõtio inimico fauerant) ad ſupplicium iubebat rapi.

45 ¶ Amalaſuntha mater Atalarici regis Gothorum mortuo filio adiutorem ſibi delegit Theodatum. à quo tamen in balneo ſtrangulata eſt.

46 ¶ Claudius Cæſar (qui interfecto Caligulæ ſucceſſit in imperio) tormenta quæſtionum, pœnasq; parricidarum repræſentabat & exigebat palam. Gladiatores retiarios iubebat interfici, vt expirantium faciem videret. Beſtiariis meridianisq; gladiatoribus adeò delectabantur, vt à prima luce ad ſpectaculum deſcenderet, & meridie dimiſſo ad prandium populo perſederet.

47 ¶ Aulus Vitellius nobiles viros & cõdiſcipulos omnibus blandiciis ad ſocietatem imperii allicefactos vario genere fraudis occidit, & in his vnum veneno manu ſua porrecto in aquæ frigidæ potione, quam is febre affectus popoſcerat. Portionem quendam nulla penitus culpa interfici iuſſit, velle ſe dicens oculos paſcere. Duos itẽ iuuenes patri ſupplicium auertere conantes. Quẽdam equitẽ Ro. iugulari mandauit cũ liberto. Item plebeios quoſdã, qui Venetę factioni maledixerant. Venit & in ſuſpicionem matri venenum porrexiſſe, quòd audiuiſſet à Cata muliere vaticina diutiſſimè ſe imperaturum, ſi ſuperſtes parenti extitiſſet.

48 ¶ Aemylius Cenſorinus ægeſtæ vrbis Siciliæ tyrannus, multis muneribus eos proſequebatur, qui inauditum aliquod tormenti genus excogitaſſent. Sepe igitur lucri commotus quidam Aruntius paterculus equum ex ære fabricatum ei dono dedit. Ille autem muneris autorem primũ ibidem concluſit & emori fecit.

49 ¶Achilles interfectum hectora currui ſeu equinæ caudæ alligauit,& circum muros vrbis Troiæ ter exanimem per/ traxit. Demum vænale cadauer expoſuit parenti Priamo. Virgi.li.1.Aenei. Ter circum iliacos raptauerat hectora mu ros. Exanimumq́ auro corpus vendebat Achilles.

50 ¶Scinis latro Corinthius arbores cõplicabat,hisq́ alliga/ bat hominũ brachia,vt in ſublime redeuntes lacera mem/ bra diſcerperent. Propertius li.1. Arboreasq́ cruces Scinis, & non hoſpita Graiis Saxa,& curuatas in ſua fata trabes.

51 ¶Atreus Pelopis filius vxorẽ habuit Aeropen,quã quum ſtupraſſet Thyeſtes frater,& grauidã feciſſet,ſuſceptos ex ea liberos Atreus decoxit & conuocato per ſpẽm beniuo/ lentię fratri appoſuit comedẽdos. Quod facinus adeo ſol exhorruit vt refugus matutinũ repetiuerit cubile. Vñ Ouſ. li.1.de põto. Nõ tibi Therodamas,crudusq́ vocabit̃ atre⁹.

52 ¶Therodamas fuit neſcio quis carnifex,qui leones paſce/ bat humano ſanguine. Ouidius in Ibin. Therodamantęos vt qui ſenſere leones.

53 ¶Phineus rex Arcadiæ filios ſuaſu ſecundæ vxoris exocu lauit,propter quod facinus vltricẽ numinũ vindictã paſſus eſt amiſſo paulopoſt viſu. Ouid.li.1.de arte. Quid fodis im meritis Pheneu ſua lumina natis?

54 ¶Cleomenes Lacedæmoniorũ dux ab Antigono victus profugit ad Ptolæmeum, à quo benignẽ primũ exceptus eſt,demum tamẽ Nicagoræ cuiuſdam calumnia ſuſpectus regi factus eſt,& ab eodem excoriatus.

55 ¶Arpiages fuit quiſpiã,qui filium comedit. Ouid.in Ibin. Vt puer Arpiagæ referas exempla Thyeſtæ, Inq́ tui cæſus viſcera patris eas.

56 ¶Alphonſus tertius, rex Hiſpaniæ quatuor fratribus ocu los eruit. Atelſtanus rex Angliæ Edimum adoleſcentem in nauigio ſine remige fluctibus perdendum expoſuit. Sigi/ prandus Ariſprandi filius & Longobardorum rex Ariper to(quo cũ certabat)oculos eruit,vxoremq́ eius naſo au/ ribusq́ truncis dehoneſtauit.

57 ¶Athila rex Pãnoniæ vndecim virginum milia in expu/

gnatione Coloniæ interfecit. Fratrem Budam morti dedit, Aquileiam diruit.

58 ℭ Alboinus Longobardorũ rex ex capite Cunimundi Gepidarum regis bello victi craterem ſibi fecit. Narſes Italiæ præfectus Sindualdum Britonum ducem armis domitum in trabe ſuſpendit. Boleſlaus tertius Bohemorum rex Moſchoni regis Poloniæ ſuperato oculos eruit, vt etiam Odoalricus Boleſlai frater alteri fratri Iamuro.

59 ℭ Tomyris Scytharum regina quum Cyrum Perſarũ regem ſuperaſſet, caput eius abſciſſum demerſit in vtrẽ ſanguinis plenum, cuiq; his illuſit verbis. Satia te ſanguine, quẽ tantopere ſitiſti Cyre.

60 ℭ Totila rex Gothorum capta Roma tertiam partẽ murorum diſiecit. Capitolium incendit, omnia diripuit, Et tanta paſſim feritate debacchatus eſt, vt dei flagellum diceretur.

61 ℭ Dirce Thebana mulier vbi ſenſit Lycum maritum captũ amore Antiopæ Nictei filiæ, puellam tauri ceruicibus alligauit, ſuſpenſis à cornibus tædis ardentibus, vt bos tormẽto furioſior Antiopam ipſam per abrupta & ſcopulos tractam diſcerperet. Prope. li. 3. Teſtis erit Dirce tam vero crimine ſæua Nycteos Antiopem accubuiſſe Lyco.

62 ℭ Clodomyrus Clodouei primi filius Sigiſmundum filiũ Gundebaldi regis burgundiæ bello captum, vna cum liberis & vxore in puteum coniecit.

63 ℭ Huius frater Childebertus Amalricum regem Gothorũ ſororis ſuæ Clotildis maritũ obtruncauit, & Toletũ vrbem (in qua ille ſe tutabatur) diripuit. Duos item fratres Clodomyri filios ſimulata beniuolentia conuocatos interfecit.

64 ℭ Clotharius horum duorũ frater & Clodouei filius, Conabrum ducem Britonum interfecit, & Crominum eius filium cum vxore & liberis igne cremauit.

ℭ Colomanus rex Pannoniæ Almofratri oculos eruit.

65 ℭ Cambyſes rex Perſarũ blãde ſubmonitus à Prexaſpe domeſtico, vt ab ebrietate & potu nimio caueret, q̃ id malum quandoq; ratiõis vſum auferat ſtatim furore correptus filium eiuſdem ſagitta confodit. Idẽ Cambyſes templa & le-

ges ludibrio habuit, deorũ ſimulachris illuſit, Recluſis conditoriis mortuorũ inſpexit cadauera, Amaſis cadauer è monumẽto reuulſum verberibus cædi iuſſit, & omnibus ꝓbris affici, demum cremari. Duodecim Perſarum primores nulla penitus cauſa interfecit, viuos in caput defodiens.

66 ¶ Sapor rex perſarum, quum Aurelianum imperatorem bello victum cepiſſet, equum aſcenſurus curuatos eius humeros premebat ſuppedanei loco. Mantuanus de fortuna Gonzagæ. Romulidum princeps, qui te Gallene recepit In regni ſocium, Perſarum à principe captus Vixit in ærũnis, ſenuitq́ꝫ in carcere longo.

67 ¶ Eadem feritate vſus eſt Tamburlanus rex Scytharum in Paxaitem principem Turcarum, quem bello captũ caueis incluſit, & catenis vinctum ſub menſa inſtar canis iuſſit comedere, & mandere ciborum analecta. Idem Mantuanus Turcarum princeps Mahometicus Ildris Arma ferens contra Scythicam mauortia gentem, Incidit incaſſes, caueisq́ꝫ incluſus ahenis Admiranda dedit populis ſpectacula. Parthi, Armenii, Mœdi, Aſſyrii (quacunqꝫ mouebant Victores ſua caſtra Scythæ) videre tyrannum Squalẽtem in clatris, atqꝫ in pædore ſepultum.

68 ¶ Sanctius quartus Hiſpaniæ rex patrem ſuũ Alphonſum decimũ è Germania redeuntem occupato regno nõ admiſit. Quatuor hominum milia trucidari iuſſit, ꝙ in tumultu quodam Alphõſum fratris ſui filium regem appellaſſent.

69 ¶ Egebertus Sycoberti filius & poſt patrem Angliæ rex, fratris filios enecauit.

70 ¶ Ptolemæus Philopator res Aegypti, patrem fratrem & amicos fere omnes interfecit.

71 ¶ Alphõſus primus rex Luſitaniæ matrẽ coniecit in vincula, ꝙ mortuo primo marito ſecundas tentaſſet nuptias.

72 ¶ Hippomenes Athenienſium princeps Limonem filiam in adulterio depræhenſam, equo feroci & famelico præbuit abſumendam. Ouidius in Ibin. Vtqꝫ nouum paſſa eſt genus Hippomenea pœnæ. Idẽ. Solaq́ꝫ Limone pœnam ne ſenſerit illam, Et tua dente ferox viſcera carpat equus.

Ortum eſt hinc adagium. Magis impius Hippomene.

73 ¶ Henricus cognomento clericus Anglorum rex fratrem Robertũ axcæcauit, & incluſum carcere ibidẽ emori fecit.

74 ¶ Orodes Rex Parthorum Mithridatem fratrem quãuis ſupplicem in conſpectu omnium interfecit.

¶ Ioãnes maria dux Mediolanẽſis. quotidie nouo tormẽti genere ciues opprimebat. Idẽ matrẽ (à qua interim corripiebatur) in carcerem detruſit, & ibidem mori coẽgit.

75 ¶ Mamertes Syſaphonis Corinthii fratris ſui filios interfecit cupiditate dominandi.

76 ¶ Septimuleius exciſum C. Gracchi caput liquato plumbo reſperſit.

¶ Solebat Erix filius Veneris & Butæ, hoſpites crudeliter enecare Hunc Hercules occidit. Martialis lib. 5. Et grauis in Siculo puluere fuſus Erix.

77 ¶ Dionyſius tyrannus Marſiã quẽdã interfecit ea tantũ cã ꝙ is per quietem iugulare ſe Dionyſium exiſtimauerat.

78 ¶ Antonius commodus gladiatoriis cædibus adeo Romanum attriuit imperiũ, vt nomen gladiatoris vulgo meruerit. Idem teſte Lampridio, homines qui pedibus debiles forent, ſagittis ſolebat conficere. Claua multos etiã afflixit, Herculem ſe fingens. Sacra Mithriaca homicidio polluit. Irridentes ſe feris obiecit. Eum qui Tranquilli librum vitam Caligulę Continẽtem legerat, feris obiecit. Siquis ſe mori velle prædixiſſet, hunc inuitum iubebat præcipitari. Obæſi corporis hominem medio ventre diſſecuit, vt eius inteſtina ſubito funderentur.

79 ¶ Cleomedes athleta Lachũ, Epidẽnũ ictu pugni interfecit, interfecti latera adapuit, & iniecta manu iteſtina eduxit.

80 ¶ Termerus fuit, quiſpiam, qui humana capita confringebat. Hunc Hercules interfecit claua.

81 ¶ Othomanus turcarum princeps anno ſalutis. 453. Conſtantinopolim cepit. Conſtantini imperatoris mortui caput ad ludibrium palo affixit & totis caſtris geſtauit. Mares & fœminas illuſtres iugulauit, aut ad vſum nefariæ libidinis reſeruauit.

¶ Apteras

82 ¶ Apteras fuit quiſpiam, qui patri teſtes eruit & filios occidit. Autor Annius in Beroſum. Spendius fuit quidam Italici generis Capua oriundus qui captiuos in bello beſtiis laniandos obiiciebat. Autor Polibius.

¶ Orœtes Perſa Polycratem Samiorum tyrannum affixit cruci Autor Herodotus.

83 ¶ Xerxes maximum filiorũ Pythii Bithinii hominis ditiſſimi à quo tamen cum toto exercitu fuerat hoſp itio ſuſceptus, medium diſſecari iuſſit.

¶ Trax fuit quiſpiam, qui filiis ſuis omnibus oculos effodit, quod neglecto patris mandato Xerxem ſecuti aduerſus

84 Greciam militaſſent.

¶ Amaſtris Xerxis vxor vxorem Maſiſtæ Bactrianorũ præſidis excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas obiecit canibus Item nares, aures, labra, linguam inhoneſtiſſimis deformauit plagis. Teſtis idem Herodotus.

85 ¶ Creon tyrannus militum in bello mortuorum cadauera vetabat ſepeliri & inhumari. Hunc Theſeus interfecit. Ouid. in Meta. Prohibentem buſta Creontem Atticus Aegides rupit marathonide quercu.

86 ¶ Progne Pandionis Athenarum regis filia Ityn filiũ marito ſuo Tereo Thracum regi appoſuit comedendum, q̃d ſtuprum intuliſſet Philomelæ eiuſdem Prognes ſorori. Virgil. in Bucc. Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit. Vbi Philomelam poſuit pro Progne.

87 ¶ Medea fratrem abſyrtum & filios ex Iaſone ſuſceptos membratim diſcerpſit, Ouid. in Ibin. Et tua ſic latos ſpargitur membra per agros Tanq̃ quę patrias detinuere vias.

88 ¶ Tydeus arroſit caput Menalippi. Idem Ouid. Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quaq́ parte potes, Tydeus temporis huius eris. Geryon Mercurio natus patri hoſpites immolabat, Autore Plutarcho. Tartari. Pannopiam ingreſſi Viridamo oppido capto fœminas templis incluſas cremauerunt, & Belam quartum eius populi regem ſic erruerũt, vt ad præſidium ſalutis, latebras inquiſiuerit.

89 ¶ Traiano imperante Iudæi duce Andrea multos ex Grę

tis & Romanis obtruncarunt. Qua cæde non contenti humanis carnibus veſci cœpere, ſeq; occiſorum inteſtinis ſtillante adhuc ſanguine, incingere, eorundem pellibus obuoluti. Multos item per medium vſq; ad verticem diſſecuerunt. multos obiecerunt beſtiis laniandos. Alios inter ſe digladiari coëgerunt, vt ducenta & amplius hominum milia eo furore & armis Iudæorum interierint. Autor Dion Caſſius.

¶Q. Mutius Scæuola Tribunus plebis nouem collegas duce Sp. Caſſio ad dominationem aſpirantes, viuos, cremauit Autor Valerius de Seueritate.

¶Clementes & humani.

1	Dromocheres	11	Antonius pius	19	Faucula clunia
2	Paul. Aemylius	12	Fl. Veſpaſianus		Beatrix
3	Traianus	13	Iulianus imp.	20	Cyprianus
4	Ludouicus pius		Domitianus		Criſpus
5	M. aur. Antonius	14	Alphonſus		Criſpinianus
6	Cæſar	15	Scipio	21	Anaſtaſia
7	Cydon		Ptolemæus	22	Petrus Vrſeolꝰ
	Polycrates		Antiochus		Moſes
8	Maras	16	Pyrrus		Thobias
9	Probus	17	Philippꝰ maria	23	Machabæus
	Darius		Antigonus		Ieu
10	T. Veſpaſianus	18	Lucius albinus		Pericles

1 DRomocheres Getarum rex Lyſimachum hoſtem bello captum. mira clementia dimiſit illæſum, Annibal inuentum Aemylii Pauli conſulis & collegę Terentii Varronis cadauer honorifice tumulauit.

2 ¶L. Aemylius Paulus huius Aemylii filius Perſeum Macedoniæ regem vinctum fleuit, & aſſidere ſibi iuſſit.

¶Ladiſlaus rex pannoniæ victū a ſe inimicum regnare permiſit. Quintiam ſi per proceres licuiſſet, oblatum recuſaſſet principatum.

3 ¶Solebat Traianus ægrotantes amicos viſere exinanita imperatoria maieſtate. Autor Auſonius. Alexander capto Dario Leonatum ex purpuratis ſuis miſit, qui eius matrē, vxo

rem,aliaſq; fœminas conſolaretur,& à lachrymis auerteret & impediret. Atq; etiam matri Darii(cui nomen erat Siſigambis)permiſit,vt quos vellet bello extinctos milites patrio more ſepeliret. Eius vero vxorem(quam nulla in id ętatis fœmina corporis pulchritudine vicit)non ſolum non violauit,at ſummam adhibuit curam,ne quis captiuo corpori illuderet. Omnem inſuper cultum fœminis reddi iuſſit,nec quicquam ex priſtinæ fortunæ magnificentia adimi. Et(quod omnium maximum humanitatis argumentum) Darium ipſum amiſſo,iure belli regno reſtituit.

4 ¶Ludouicus Pius Gallorum rex quum quatuor liberos variis principatibus honoraſſet,ab his tandem incommoda multa paſſus eſt,atq; etiam coniectus in carcerē. Quod tamen animo adeo ciuili & manſueto pertulit,vt cum his poſtea redierit in gratiam.

5 ¶M.Aurelius Antonius imperator Auidio Caſſio aliiſq; compluribus(à quibus inſidias parari ſibi cognouerat) pepercit,immemor furoris & vindictæ, qua tamen ſummi principes debacchari ſolent,ſi vel fracta nuce,aut vngue praue ſectu offendantur.

6 ¶Cæſar captis apud Pharſaliam Pompeii ſcriniis, epiſtolas omnes incluſas bona cremauit fide,nulla earum lecta. Autor Plynius lib.7. Idem imperator ſimultates cōtra nullos tam graues accepit vnq̃,vt non occaſione oblata deponeret lubens,C.Memio(cuius maledictis probroſis q; verbis fuerat laceſſitus)fauit in petitione conſulatus. C.Caluo poſt famoſa epigrammata de reconciliatione per amicos agenti vltro & prior ſcripſit,Valeriū Catulliū(cuius verſiculis ineluibile ſtigma receperat)ſatiſfacientem eadē die adhibuit cœnę,hoſpitioq; patris eius ſicut cōſueuerat,vti perſeuerauit. Cornelio Phagitæ,(cuius inſidias vix effugerat) noceri nō permiſit. Statuas Syllæ & Pompeii inimicorum à plebe diſiectas repoſuit. Si qua grauius i ſe dicerent, inhibere maluit,quam vindicare. Nocturnos coniuratores ſatis habuit monere,ne perſeuerarent. Criminoſiſſimis Auli Cecinę & Pitholai ſcriptis laceratā ſuā famā ciuilli animo tulit.

7 ¶Cydon Corinthius fuit hoſpitalitate adeo inſignis, vt
eius fores omnibus eſſent peruiæ. Hinc adagium natum.
Semper aliquis in Sidonis domo.

8 ¶Polycrates matres militum qui in bello periiſſent, opu/
lentioribus ciuibus dabat nutriendas.

¶Maras fuit quiſpiam apud Berœam Cyriæ ciuitatem di
tiſſimus humanus & officioſus in oẽs, tũ ciues, tũ hoſpites.

9 ¶Probus imperator arradionem (quem ſingulari certa/
mine pugnans confecerat) magnificentiſſimo honeſtauit
ſepulchro, Darius eos obiurgauit, qui Hiſtiei caput trunca
uerant, Teſtis Herodotus. Fabricius Cornelium Ruffinum
quem hoſtiliter oderat, iuuit in petitione conſulatus.

10 ¶Titus Veſpaſianus duos in vrbe clariſſimos viros (quos
habebat compertos inſidiarum in ſuam vitam) non
tantum non puniuit, at etiam ſibi aſſidere iuſſit. Fratrẽ Do
mitianum inſidias quoq; parentem flens ſæpe obteſtatus
eſt, ne parricidio aſſequi cuperet, quod breui eſſet habitu/
rus. Idem laborantes morbo, & ægrotantes ſuis paſcebat
manibus, & ſuorum mortibus afflictos conſolabatur.

11 ¶Antonius pius fuit adeo mitis vt quum ob inopiæ frumẽ
tariæ ſuſpicionem lapidibus à plebe Romana perſtringe/
retur, maluerit placare, quam vlciſci ſeditionem.

12 ¶Fl. Veſpaſianus vitellii hoſtis ſuis filiam ſplendidiſſimę
maritauit. dotauitq; & inſtruxit. Nullius vnquam cæde le
tatus eſt. Iuſtis etiam ſuppliciis illachrymauit, & ingemuit.

13 ¶Iulianus imperator Nebridium Conſtantii. (in quem il/
le bellabat) fautorem ad genua ſua prolapſum paludamen
to protexit ne à militibus interficeretur. Domitianus inter
initia imperii ſui adeo ab omni cæde abhorrebat, vt edi
cere diſtinauerit, ne boues immolarent. Autor Suetonius.

14 ¶Alphonſus expugnatæ per vim Neapoli noceri vetuit,
pepercitq; ciuibus à quibus tamẽ fratrem ſuum ſciebat in/
terfectum fuiſſe. Proteæ cuidam homini verboſo (cui iure
plurimum ſuccenſuerat) non modo veniam petenti dedit
at quinq; etiam talenta vltro obtulit.

15 ¶Scipio Hiſpanos captiuos ſine ꝓcio dimiſit. Ptolemeus

rex fugato Demetrio quoſcunq; Demetrii amicos cepit ca/
ptiuos, vna cum eius ſupellectile ſtatim remiſit.

16 ¶Antiochus rex captum Scipionis filium remiſit ſine pre/
tio. pyrrhus captiuos Romano populo reddidit. Deme
trius claſſe Ptolemæi (qui prius fuerat victor) ſuperata eo
rum qui ceciderant, corpora, ſepeliri iuſſit, & captiuis omni
bus liberum conceſſit reditum.

17 ¶Philippus Maria Mediolanenſis captum nauali pugna
Alphonſum cum duobus fratribus non libertate ſolum, at
multis et honeſtauit muneribus, Antigonus Alcioneũ filiũ
Pyrrhi ad ſe caput deferentem baculo percuſſum reiecit
vt barbarum, vt pollutum inclamans. Oculosq; obduxit,
ne lugubri fœdaretur aſpectu. Multis inſuper lachrymis
inimici mortem proſecutus eſt.

18 ¶Lucius Albinus quum adnimaduertiſſet virgines veſta/
les ſub ſacrorum onere laborantes, & ope hominum deſti/
tutas, ſtatim exonerato ſarcinis curru, vxore & liberis iter
pedibus facere iuſſis, virgines cum ſacris conſcendere cur/
rum imperauit.

19 ¶Annibale Capuam tenente Faucula Clunia captiuis egẽ
tibus ſuppeditauit alimenta, Beatrix Romana virgo corpo
ra martyrum occiſorũ in agro ſuo furtim ſepeliebat, quod
etiam feciſſe ferunt Bibianam virginem,

20 ¶Cyprianus afer diuitias omnes pauperibus erogabat. L.
Craſſus orator tanta fuit clementia, vt murenam mortuam
multos dies attatus fleuerit. Criſpus & Criſpinianus quic/
quid lucri faciebant arte ſutoria, quam exercebant pauperi
bus impartiebantur.

21 ¶Anaſtaſia Chryſogoni diſcipula ſanctis (q in carceribus
tenebantur captiui) tacite victum miniſtrabat. Idem quoq;
fecerunt Praxedes & Pudentiana ſorores. Pompeius Syl/
lę cadaueri honorem exibuit teſte Plutarcho.

22 ¶Petrus Vrſeolus VEnetiarum princeps pauperum ęgro
tantium cubicula ſolebat furtim viſere, & opibus ſuis iuua
re. Idem Xenodochium ſuo vnius ſumptu extruxit. Mo/
ſes Aegipto fugiens Ioſepi ſecum oſſa tulit. Tobias ſepęli/

endis mortuis vacabat.

23 ¶ Machabeus poſt prælium in Gorgiam cõmiſſum iuſſit vt occiſorũ corpora ſepelirentur. Ieu rex Iſraël hoſtem ſuũ Iezabellem fecit ornari tumulo. Pericles mortuos in bello Peloponneſiaco primus oratione publica laudauit.

¶ Modeſti & verecundi.

1	Temiſtocles	C.Numerius	6	Agathocles
2	Pyctacus	Vgolinus	7	T.Varro
3	Cato	Q. Cincinnat9	8	Cicereius
4	M.Fabius	Cn.Plancus	9	Pompeius
	Pompeius	Cimon		Iul.Cæſar
5	Fabius gurges	Peſcenius		Spurina

1 Themiſtocles iacentem hoſtem armis pulcherrimis indutum ſequenti militi exuendum reliquit, quum ab huiuſcemodi facto ipſe abhorreret.

2 ¶ Quum Mitylenæi Pyctaco multum agri offerrent gratuito munere, tantum ſumpſit, quantũ haſta percurreret, vt apud Romanos P. Claudius, quantum vno die araſſet,

3 ¶ Cato ob modeſtiam nullam ſibi ſtatuam erigi paſſus eſt, dicens ſe malle, vt poſteri percontarentur, cur Catoni poſita non eſſet ſtatua, quam cur poſita,

4 ¶ M, Fabius conſul deuictis Veiis oblatum triumphum renuit ob fratris & collegæ mortem. Pompeius oblatam ſibi ab hebræorum rege menſam & ſedem auream, deferri iuſſit in publicum ærarium.

5 ¶ Fabius gurges, Fab. Pictor. C. Numerius, & .Q. Vgolinus legati ad Ptolemæum miſſi accepta ab eodem munera in ærariũ retulerũt. Q. Cincinnatus dictatura ſe ſponte abdicauit Quod et L. Sylla fecit vltro. Cn quoq; Plancus cenſurã volens exuit Cimõ Athenienſis Reip. Munera caſte ſemper & incorrupte obiit, & ab omni genere expilationis abſtinuit. Peſcenius niger ſic ſe ipſum & milites rexit, vt nihil à puincialibus nõ oleũ, nõ lignum operam ve extorſerint.

¶ Agathocles rex Siciliæ nullo vnquam luxuriantis fortu
6 næ zephyro auerti potuit a recordatione figulinę patris officinæ. Quãuis enim haberet auri & argẽti abundę, ſemper

tamen abacum vaſis fictilibus onerabat. Auſonius. Fama eſt fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem, Atq; abacū Samio ſępe oneraſſe luto Querenti cauſam reſpondit. Rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus. Fortunam reuerenter habe, quicunq; repente Diues ab exili ꝓgrediere loco.

7 ¶ Terentius Varro delatam ſibi ab vniuerſo ſenatu & populo dictaturā recuſauit, ꝙ Remp. confregiſſet Cannenſis pugnæ temerario congreſſu.

8 ¶ Cicereius quum Prætoriis Comitiis Cn. Scipioni ſuperioris Africani filio competitori omnium ſuffragiis preponeretur erubeſcens ſe tanti viri filio prælatum, ex competitore ſufragatorem ſe fecit.

9 ¶ Pompeius in acie Pharſalica victus à Cęſare, quū poſtero die Lariſſam intraret, oppidiq; illius vniuerſus popul⁹ obuiā ei proceſſiſſet. Ite inquit, & iſtud officiū pręſtate victori. Iulius Cæſar tribus & viginti vulneribus coniuratorū mucronibus confoſſus, à verecundia abſterreri non potuit. Nā eo tempore quo ſpiritus à mortali corpore ſecernebatur, togam vtraq; manu demiſit, vt inferior pars corporis tecta collaberetur. Spurina egregius adoleſcens quum ſua forma complurium fœminarum ſolicitaret oculos, verecūdia motus, oris decorem vulneribus deformauit.

¶ Contemptores honorum & diuitiarum.

Sex. ęlius Catus	Homobonus	Meſſala
Cimō Athenienſis	Iudocus	Theodoſius
Agnes	Lotharius	Michaēl imp.
Crates	Marcus	Manuel
M. Curius	Antonius anacho.	Io. Calacuzenus
Raymundus	Tuditanus	Babythaceni
Io. Germanus	Democritus	Arſenius
Vmbertus vieneñ.	Fabricius	Rachis
Albertus magnus	Scipio	Placidia
Clotildis	Maximianus	Forſeus
Diocletianus	Amurathes	Aeneas
Eugenia	Petrus rex Angliæ	Nicolaus
Etburga	Lyſander	Phocion

blicam rerum adminiſtrationem ſponte reliquit, vt priua/tus ageret. Maximianus princeps relicto imperio vitam quoque priuatam elegit. Amurathes Turca dimiſſa filio regni cura priuatus egit. Petrus rex Angliæ dimiſſo ſuis regno Romam venit, vbi in paupertate priuatus vixit. Ly/ſander rex Lacedæmoniorum veſtimenta magni pretii fi/liabus ſuis à Dionyſio miſſa recuſauit. Meſſala primus om/nium Romæ vrbis præfectus conſtitutus, die ſexta ab ea di gnitate ſe abdicauit. Theodoſius Atramytenus imperator poſt Artemium pertæſus belli ciuilis ceſſit imperio, mona/ſticamq́ vitam amplexus eſt. Michael Curoplates impera tor poſt Stauracium Leoni Armenio curam imperii reli/quit vltro. Manuel quoque habenas imperii Alexio reli/quit, monaſticam ſecutus vitam. Idem fecit Ioannes Cata/cuzenus imperator, qui ſucceſſit Andronico iuniori. In Tygris alueo oppidum eſt Babythace, cuius incolæ mor/talium ſoli aurum in odio cōtrahunt. Arſenius Romanus, patricius quum vocem hanc incerto autore audiuiſſet. Fu/ge, tace, & quieſce, relicta paterna hæreditate ad cœnobiū properauit. Rachis Longobardorum rex regno ſe ſponte abdicauit, vt monachum ageret. Placidia virgo Valentinia ni imperatoris & Eudoſiæ filia, repudiatis opibus nulli rei præterquàm ſaluti inhiabat. Forſeus Hiberniæ regis filius neglecto regno monachum egit. Aeneas militis cuiuſdam Turno adherentis (cui nomen erat Magus) diuitias ſpre/uit, quas offerebat, vt veniam cōſequeretur victus Aeneas apud Virgi. lib. 10. Argenti atque auri memoras quæ mul/ta talenta Natis parce tuis. Nicolaus pataræus Smyrnę an/tiſtes patrimonium pauperibus impartiuit. Phocioni quū Alexander ex Perſica gaza bello parta magnum auri pon dus miſiſſet, recuſauit ille.

¶Diuites.

Mydas	Aeſopus	Calliſtus
Crœſus	Cecilius Claudius	Narciſſus
Sicheus	M. Craſſus	Licinius
Volunx	Pallas	Ptolemæus

Sylla	C.Antonius	Tantalus
Pythiꝰ Bythinius	Murena	Callicrates
Seneca	C.Caligula	Rhampſinitus
Tarius Ruffus	Romani	Darius
Lentulus	Perſeus	Indi
Herodes	Mamurra	Lydi
Nicanor	P.Claudius	Babylonii
Seſoſtris	Ciſſamis	Seres
L.Luſcius	Dion	Arabes
Galeſus	Plynius iunior	Achæmenes
Camertes	Dauid	Tholoſani
Dorilas	Salomon	Luerius aruernus
Cyrus	Perſæ	Antiochus
Semiramis	Minyas	Iob
Eſubopes	Mæander	
Cæſar	Heliogabalus	

MYdas rex fuit Phrygiæ, cui propter Bacchum hoſpitio ſuſceptũ conceſſum eſt, vt quicquid vellet optaret, voti futurus compos. Optauit aũt vt quicquid corpore contigiſſet, in aurũ verteretur. Tantæ fuerunt eius diuitię, vt in prouerbiũ abierint. Statius li.1.Syl. Digne Mydæ Crœſiq́; bonis & Perſide gaza. Idẽ li.2. Viue Mydæ gazis, & Lydo ditior auro. Opulentia Crœſi Lydorum regis maxime quondã nobilitata eſt apud Græcos & adeo, vt fecerit prouerbio locũ. Propterea (vt ſcribit Herodotus) exiſtimabat ſe mortaliũ feliciſſimum. Martialis lib.5. Crœſo diuitior licet fuiſſem. Auſonius. Effigiem rex Crœſe tuam ditiſſime regũ Vidit apud manes Diogenes Cyninicus, Sidonius. Cuius non valuit rapacitatem Vel Lydi ſatiare gaza Crœſi. Virgilius ſcribit Sycheum Didonis maritum fuiſſe ditiſſimum agri inter Phœnicas. Quæ opulẽtia fuit ei exitio, impulitq́; Pygmalionem regem Tyri, vt eum interficeret. Quantũ autem auri & argenti habuerit, hinc ſuſpicari licet, ꝙ eius theſauris profuga Dido æmulam Romani imperii carthaginẽ ædificauit. Volunx fuit quiſpiã ditiſſimus, de quo Syllius lib.5. ſcribit, Ditiſſimus agri Occumbes ge-

Heroſe Volunx,ne clauſa repoſtis Pōdera theſauris, patrio nec regia quondā Præfulgēs ebore,& poſſeſſa mapalia ſoli Profuerint. Aeſopus tragœdus amicus Ciceronis arte hiſtrionica ad tantam peruenit opulentiam, vt ſeſtercio centies ei patina ſteterit, reliqueritq́; filium adeo diuitem, vt is vniones liquefactos cœnis apponeret. Cæcilius Claudius teſtamento ſuo edixit. Quāuis multa bello ciuili perdidiſſet, tamen reliquere ſeruorum quatuor milia centū &.60. iuga boum tria milia & ſexcenta. Reliqui pecoris ducenta quinquaginta ſeptem milia. Innumerato pondo ſexcenta milia. Qui funerari ſe iuſſit ſeſterciis vndecim milibus.

℄ M. Craſſus negabat diuitem eſſe, niſi qui redditu annuo legionē poſſet alere. In agris ſuis poſſedit ſeſterciū bis milies, hoc eſt ære noſtro quinquagies centena milia aureorū coronatorū Nec ſatis fuit, inquit Plynius, niſi totū Parthorum eſuriiſſet aurū. Harū autem diuitiarum maximam partem ex ciuilibus bellis atq; incēdiis comparauerat, calamitates publicas in ſuā vnius vtilitatem vertens. Nam quum trecenta ſolum talenta ex paterna hæreditate accepiſſet, priuſq̄ aduerſus parthos exercitū duxeret, ſeptem miliū & centum talentorum ſummam coēgiſſe traditur, quū etiam decimam partem facultatū ſuarū Herculi conſecraſſet, & publicum epulum dediſſet populo, ac tres minas ciuibus viritim contuliſſet. Seruos habuit circiter quingentos fabrilis artis & architecturæ peritos, quibus non ſolum ad propriæ domus extructionem vſus eſt, ſed ciuibus ædificare volentibus eorum operas mercede locauit. Pallas Claudii libertus Craſſo ditior fuiſſe perhibetur vicies & quinquies centenis milibus. Plynius præter hunc Pallantem ait Calliſtum, & Narciſſum Claudii principatu fuiſſe opulentiores. Narciſſi autem diuitiæ in prouerbiū venerunt, quum Iuuenalis dicat. Nec Crœſi fortuna vnquàm, nec Perſica gaza Sufficient animo, nec diuitiæ Narciſſi, Indulſit Cæſar cui Claudius omnia. De pallante Iuuenalis Saty. i. Ego poſſideo plus Pallante & Licinis, Hi duo Pallas & Narciſſus liberti fuerunt Claudii, quos decreto quoq; ſe-

natus non ſolum ingentibus præmiis,at etiam magiſtrati/ bus ornari paſſus eſt.Tacitus ſcribit Claudium Palláti pre/ toria inſignia & centies quinquagies ſeſtercium cenſuiſſe, & Pallantem ipſum ſeſtercii ter milies poſſeſſorem fuiſſe. Idē lib.14.ait Neronem veneno interfeciſſe hunc Pallantē ꝙ immenſam pecuniam longa ſenecta detineret. Licinius Cæſaris libertus tantū agrorum fertur habuiſſe,quantum peruolarent miluí. Perſius,Nunc Licini in campos, nunc Craſſi mittit in ædes.Quãuis numeroſæ fuerint Craſſi diui tiæ,Plynius tamē facit Syllā ditiorē,vbi de Craſſo loquēs ait.Quiritum poſt Syllam ditiſſimus.Pompeio res geren/ te circa Iudæam Ptolemæus octona milia equitum ſua pe cunia tolerauit. Mile conuiuas totidem aureis potoriis mutans vaſa cum ferculis ſaginauit.Pythius Bithinius pla tanum auream vitemq́; nobilem Dario regi donauit Xer/ xis copias hoc eſt ſepties.88.milia hominū excepit epulo, ſtipendium quinq; menſium,frumentumq́; pollicitus,vt è quinq; liberis ſenectuti ſuæ ſaltē vnus concederetur. Teſtes Herodotus & Plynius.Interrogatus à Xerxe quantū poſſi deret, reſpondit ſe habere argenti talenta duo milia, auri myriadas quadringentas ſtaterum daricorum ſeptem mili bus minus.Quam ſummam quū obtuliſſet ipſi Xerxi,demi ratus rex propēſam hominis liberalitatem,expleuit quod illi deerat ad quadringētas myriadas.Seneca philoſophus rerum actui præpoſitus à Nerone, quadriennio ter milies ſeſtercium quæſiuit.Tarius Ruffus infima natalium humi/ litate conſulatum militari induſtria meritus circiter mille ſeſtercium liberalitate Auguſti congeſtum,agris coemēdis exhauſit. Idem Seneca teſtis eſt Lentulum augurem eo/ dem Auguſto imperante quater milies ſuum vidiſſe.Hero des Atticus tanta fuit rerum opulentia,vt Iſthmum vellet perfodere,& maria coniugere diuerſa,ſi per imperatorem licuiſſet,Quod tamen fruſtra tentauerat Nero.Plæriq; ve/ terum ſuam ſatis opulentiam prodiderunt arduis conati/ bus,quibus rerum naturæ faciem mutare voluerunt,vt Ni canor Seleucus,qui excogitabat perfodere ſpacium à Bo/

ſphoro Cimmerio ad Caſpium mare,quod interuallũ erat 150.mil.Seſoſtris rex Aegypti interſtitium à rubro mari ad Nilum proſcindere adorſus eſt.Quod poſtea Darius molitus eſt.L.Luſcius Syllanarum partium amplius ſexcenties poſſedit,Galeſus fuit in Latio quiſpiam ditiſſimus agreſtis Gazæ.Virgi.lib.7.Aeneid.Corpora multa virum circa,ſeniorq; Galeſus.Dũ paci medium ſe offert,iuſtiſſimus vnus Qui fuit,Auſoniiſq; olim ditiſſimus aruis, Quinq; greges illi balantum,quina redibant Armenta,& terram centum vertebat aratris.Camertes Volſcentis filius partium Turni fautor in Aeneam,ditiſſimus fuit. Virgilius libro decimo. Perſequitur fortemq; Numam, fuluumq; Camertem Magnanimo Volſcente ſatum,ditiſſimus agri qui fuit Auſonidum & tacitis regnauit amyclis.

¶Dorylas ponitur ab Ouidio lib.5.Metamorpho.ditiſſimus agreſtis opulentiæ,vbi ait.Naſamoniaci Dorylas ditiſſimus agri,Diues agri Dorylas, quo non poſſederat alter Latius aut totidem tollebat faris aceruos.

¶Cyrus deuicta Aſia.24.milia pondo auri inuenit, præter vaſa aurea,aurumq; factum & in eo folia ac Platanum vitemq;. Qua victoria argenti.500.milia talentorum reportauit.Cleopatræ quoque diuitiæ arguuntur ex coctilibus illis muris inter ſeptem orbis miracula numeratis.Ex cratere,cuius pondus erat.15 talentorum,ex apparatu conuiuii, quo Antonium excepit, ex vnionum ſorbitione & multis item ſumptibus.

¶Eſubopes rex in Suanorum terra velleribus aureis inclyta plurimum argenti auriq; fertur eruiſſe.

¶Cæſar in munere patris funebri, omni apparatu arenæ argenteo vſus eſt.C.Antonius ludos ſcæna argenta fecit, Item & L.Murena.

¶Caium princeps in circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo.124.

¶Nero Pompeii theatrum operuit auro in vnum diem, quod Tyridati regi Armenię oſtendit.Populus Romanus ſeptem annis ante primum bellum punicum habuit in æra

rio auri pondio.726.milia,Argēti.92.milia,& extra numerum.375.milia.Item Sex.Iulio & L.Martio conſulibus.24. auri pondo.Cæſar primo introitu vrbis in ciuili bello ſuo ex ærario protulit laterum aureorum. 26.milia,& numero pondo.300.Paulus Aemylius Perſeo Macedoniç rege deuicto retulit in ærarium prædam pondo trium milium.

Scipio Africanus victa Carthagine.4470.pōdo auri inde tranſtulit.Item argēti cælati milia.450.vaſorum aureorum pondo centum milia.

Mamurram Catullus dixit, habere quicquid habuiſſet comata Gallia,Cornelius nepos adiecit eum totis ędibus nullam niſi è marmore columnam habuiſſe, omnes ſolidas è Caryſtio aut Lunenſi.

P.Clodius(quem Milo occidit)habitauit domo empta ſeſtertiis.147.milibus.Ciſſamis Cous fuit gregibus pecuariis ſupramodum diues. Dionis ſyracuſani opes immenſæ fuerunt,& regia in viuendo propemodum pompa & ſupellex,Plutarcho teſte.

Lucullus quum reip.infenſus priuatæ vitæ ſe dediſſet, ædibus & prætoriis extructis,hortis & cœnationibus amœniſſimis incredibili ſumptu paratis, & Bibliotheca libris vtriuſq; linguæ cumulatiſſima,opes bello quæſitas conterere non potuit. Idem Pompeio & Ciceroni extemporariam apparauit cœnam impendio quinquaginta milium, tanta epularū & rerū lauticia,vt cōuiuas in admirationem traheret.Idem perfodit montem & flumen immiſit in piſcinas,quæ reciprocæ fuerunt.Plynius iunior tanta fuit opulentia,vt ducenta milia nummū pro acceſſiōe precii agrorum contempſerit, emptrice Corelia hoc petente, vt ſuis ipſe verbis docet ad eandem fœminam ſcribens. Tu quidem(inquit)honeſtiſſime ꝙ tam impenſe & rogas & exigis vt accipi à te iubeam precium agrorum non ex.700.milibus,quanti illos à liberto meo,ſed ex nongentis quanti à publicanis partem vigeſimam emiſti,Inuicem ego & rogo & exigo,vt non ſolum quid te,verum etiam quid me deceat,aſpicias. Idem Plynius patriæ ſuæ donauit annua

ſeſtercia tricena, quæ à nobis. 750. aureis æſtimantur. Hanc eius opulentiam pluribus verbis deſcribit Budæus.

¶ Quantæ fuerint opes Dauidis coniectare eſt verbis eiuſdem qui capite. 22. Paralipo. ita loquens ad Salomonē inducitur. Cōfortare & viriliter age, ne timeas, neq; paueas. Ecce ego in paupertatula mea præparaui impenſas domus domini, auri talenta centum milia, & argēti mille milia talentum. Hiſtoria regum ſcribit Dauid habuiſſe argenti mille milia talentum, ideſt decies centena milia, & auri centum milia, quæ mille milia talenta argenti valent. Propterea Budeus ait opes Dauid decies fuiſſe maiores opibus Darianis. Fuerunt & immanes Salomonis diuitiæ, vt teſtatur, quod libro tertio Regum & cap. 10. ſcriptum eſt hoc modo. Non erat argentum nec alicuius precii putabatur in diebus Salomonis, quia claſſis regis per mare cum claſſe Hiram ſemel per tres annos in Tharſis deferens inde aurum & argentum. Et paulo inferius. Fecitq; vt tanta eſſet abundantia auri & argenti in Hieruſalem, quanta & lapidum. Cōſumpſit in templi ſui colūnis & vaſis aureis quadragies ſexies centena milia. Argēti vero ad clauos & alia inſtrumenta. 1132. talenta. Aeris vero in columnis, fornicibus & cæteris talenta. 18. milia.

¶ Victo Dario inuenta ſunt in Perſide. 180. milia talētum, Quum tamen Darius ſeptem milia fugiens rapuiſſet. Minyas fuit quiſpiam ſua ætate mortalium ditiſſimus, qui primus theſaurum recondendis pecuniis ſtrinxiſſe fertur.

¶ Cælius ait Mæandrii Protagoræ patrē tanta rerū opulentia præcelluiſſe, vt Xerſem perſarū regem domo & donis excipere auſus ſit. Quod iā de Pythio memorauimus. Heliogabalus menſas & capſas habuit argenteas. Primus etiam cacabos vaſa deinde centenaria argentea ſculpta & nōnulla ſtigmatibus libidinoſiſſimis inquinata. Autor Aelius Lampridius. Tantali diuitiæ prouerbio locū fecerūt, quem prædiuitem fuiſſe oſtendit carmen illud ex tragœdia apud Plutarchū de exilio. Viam dierum duodecim ſero iugera.

¶ Callicrates fuit quiſpiam Caryſtius, qui ciues ſuos om-

nes opibus longe præſtitit. Hinc adagium natum. Vltra res Callicrates.

¶ Herodotus ſcribit Rhampſinitum regem immanem pecuniæ copiam habuiſſe, quam nemo regum poſterorum adæquauit. Darius vectigalem ſibi fecit Aſiã, ex qua quotannis. 574. milia talentorum accipiebat, præter aliud tributum quod ex Africa & iis qui Europã Theſſalia tenus incolebant, eidem afferebatur. Indorum regio teſte Curtio, diues eſt non auro modo, ſed margaritis & aliis gẽmis ad luxum magiſquàm ad magnificentiam exculta. Inter populos diuitiis memorabiles recenſentur Lydi, Babylonii, Seres, & Arabes. Statius libro quinto Syl. Si Babylonis opes. Lydæ ſi pondera gazæ, Indorumq́ꝫ dares, Serumq́ꝫ, Arabumq́ꝫ potentes diuitias.

¶ Fuit & Achæmenes rex Perſarum ditiſſimus. Horatius libro ſecundo carminum. Nun tu quæ tenuit diues Achæmenes; Aut pinguis Phrygiæ Mydonias opes, Permutare velis crine Lyciniæ?

¶ In Toloſano Italiæ oppido à. Q. Cepione direpto inuenta ſunt auri pondo. 110. milia, argẽti pondo quinquies decies centum milia.

¶ Luerius Aruernus pater Bititi (qui Bititus cũ Maximo Aemyliano & Domitio Oenobardo ducentorum hominum exercitu conflixit) tantis delitiis, diuitiisq́ꝫ circunfluxit, vt aliquando oſtendendarum opum gratia curru vectus campum ingrederetur nummos aureos argenteoſq́ꝫ huc atque illuc ſpargens. Quibus colligendis amici atque comites occupati ſequerentur.

¶ Antiochus magnus Syriæ rex tantis affluxit diuitiis, vt in Romanos certaturus exercitum collegerit ornatiſſimũ, in quo pleriq́ꝫ milites haſtis ſcutiſq́ꝫ aureis & argenteis eniteba nt. Propterea quum oſtentaſſet Annibali copias illas tanto munitas apparatu, rogaſſetq́ꝫ nunquid ſatis eſſent Romanis facturæ. Pœnus ignauiam imbelliamq́ꝫ militum eius eludens, ſatisfacturæ inquit, etiam ſi auariſſimi fuerint Romani.

¶ Habuit

¶Habuit Iob ſeptem milia ouium tria milia camelorũ Quingenta iuga boum, quingentas aſinas, reliquiq; pecoris armentum numeroſiſſimum.

¶Pauperes.

1	Irus		Meneuius	24	Telenicus
2	Menœtes	14	M. Popilius		Pauſon
3	Acœtes	15	Ariſtides	25	Lamachus
4	Baucis		Callias		Val. Publicola
5	Fauſtulus	16	Val. Cato	26	Acilius
6	Anna	17	Demonax	27	Lucilius
	Hecale	18	Epaminundas		Emæus
	Amyclas		Epictetus	28	Telemachus
	Ibycus	19	Aglaus		Conna
8	Horatius		Martialis		Caunius
	Hylus	20	Menas		Cleobis
	Theleſinus	21	Origenes		Biton
	Apher	22	Plautus	29	Protogenes
9	Cinna		Tellus		Seruilius
	Furius	23	Theagenes		Attilius
10	Codrus		Lyſiſtratus		Habrahamus
	Procula		Antoninus	30	Hilarion
11	Aelii		Clito		Fr. Aſiſias
12	Paul' æmilius		Mneſarchus		
13	Aætius		Glycera		

1 IRus fuit Ithacenſis pauperrimus quem Vlyſſes ab expeditione Troiana reuerſus ictu pugni interfecit. Propertius Libro tertio. Lydus Dulichio non diſtat Craſſus ab Iro. Martialis libro quinto. Iro pauperior forem Carine. Idem libro duodecimo Irus tuorum temporum ſequebaris,

2 ¶Menœtes fuit Arcas quiſpiã occiſus à Turno, cuius paupertatem deſcribit Virg. lib. 12. his verbis. Et iuuenem exoſum nequicquam bella Menœtem Arcada, piſcoſæ cui circum flumina Lernæ Ars fuerat, pauperq; domus, nec nota potentum Munera, conducteq; pater tellure ſerebat.

3 ¶Acœtes paupertatẽ ſuam apud Ouid. libro tertio Meta

mor hís verbis exprimit. Ille metu vacuus nomen mihi dixit Acœtes, Patria meonia eſt, humili de plebe parentes. Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci. Lanigerosq́ʒ greges, non vlla arméta reliquit. Pauper & ipſe fuit, linoq́ʒ ſolebat & hamis Decipere & calamo ſitientes ducere piſces. Ars illi ſua cenſus erat quum traderet artem. Accipe quas habeo ſtudii ſucceſſor & hæres Dixit, opes, moriensq́ʒ mihi nihil ille reliquit, Præter aquas, vnum hoc poſſum appellare paternum.

4 ¶Baucis mulier & Philemon eius maritus in maxima paupertate conſenuerunt, Idem Ouidius libro octauo. Sed pia Baucis anus, pariterq́ʒ ætate Philemon Illa ſunt amnis iuncti iuuenilibus, Illa Conſenuere caſa, paupertatemq́ʒ ferendo Effecere leuem, nec iniqua mente ferendam. Nec refert dominos illic famulos ne requiras. Tota domus duo ſunt, iidem parentq́ʒ iubentq́ʒ.

5 ¶Fauſtulus paſtor fuit extremæ paupertatis, qui vel Romulum expoſuit, vel expoſitum nutriuit. Ouidius libro tertio Faſto. Nec taceam veſtras Fauſtule pauper opes.

6 ¶Apud eundem libro eodem Anna nomen eſt pauperrimæ vetulæ vbi ait. Orta ſub vrbanis quædam fuit Anna bouillis. Pauper, ſed multæ ſedulitatis anus. Illa leui mitra canos incincta capillos, Fingebat trepida ruſtica liba manu.

7 ¶Hecale nomen eſt pauperrimæ fœminæ apud eundem libro ſecundo de remedio. Cur nemo eſt Hecalem, nulla eſt quæ nouerit Irum? Nempe quod alter egens, altera pauper erat. Amyclas nomen eſt Pauperrimi nautæ apud Lucanum, de quo iam verba fecimus in capite de nautis, apud Horacium Ibicus nomen eſt pauperis, cuius vxor dicebatur Chloris. Hæc Horatii verba, Vxor pauperis Ibyci, Tandem nequitiæ fige modum tuæ.

8 ¶Horatius ipſe laborauit paupertate, qua vrgente animũ appulit ſcribendis carminibus. Vnde libro ſecundo Epiſto. ſic inquit. Et laris & fundi paupertas impulit audax Vt verſus facerem. Martialis libro ſecundo Hyli paupertatem elu

dit his verbis. Vnus ſepe tibi tota denarius arca Quum ſit, & hic culo tritior Hyle tuo.

ℭIdem Theleſinum turpi quæſtu diuitẽ factum ridet his verbis ex libro ſexto. Quum coleret puros pauper Theleſinus amicos, Errabat gelida ſordidus in togula. Obſcœnos poſtquam cœpit curare cynœdos, Argentum, menſas, prædia ſolus emit.

ℭApher apud eundem nomen eſt viri extremæ paupertatis, vbi ait. Quum ſis tam pauper, quam nec miſerabilis Apher.

9 ℭAb eodem ridetur Cinna quiſpiam quod quum pauper eſſet, pauper videri vellet. Sic enim inquit, Pauper eſt Cinna, & vult videri pauper.

ℭCatullus Furio cuidam pauperrimo ſequentibus illudit verſiculis. Furi cui neq; ſeruꝰ eſt nec arca. Nec cymex, neq; araneus neq; ignis, Verum eſt pater & nouerca, quorum Dentes vel ſilicem comeſſe poſſunt.

10 ℭCodri poetæ pauperrimi & Proculæ eiuſdẽ vxoris paupertatem ſic deſcribit Iuuenalis. Lectus erat Codro Procula minor, vrceoli ſex Ornamentum abaci, necnon & paruulus infra Cantarus & recubans ſub eodem marmore Chirõ Iamq; vetus græcos ſeruabat ciſta libellos, Et diuina opici rodebant carmina mures. Nil habuit Codrus, quis enim negat? & tamen illud Perdidit infelix totum nihil. Vltimus autem Aerumnæ cumulus, quod nudum & fruſtra rogantem Nemo cibo, nemo hoſpitio, tectoq; iuuabat.

11 ℭAeliorum familia Romæ fuit pauperrima, & modicarũ adeo facultatum, vt ſeptemdecim eodem tempore vnicam habitauerint domum, vnicum agrum poſſidentes.

12 ℭPaulus Aemylius q de Liguribus & Perſeo Macedoniæ rege triũphauerat, adeo paup mortuus eſt vt funebres ludi celebrati nequiuerint niſi diuenditis eius poſſeſſionibus.

13 ℭAetius ſophiſta Antiochenus aurificinam urgente rerũ penuria exercuit ab initio.

3 ℭMeneuiꝰ Agrippa q de ſabinis triũphauerat, paup adeo

41 mortuus eſt vt ſepeliri nequiuerit niſi collatis a populo

21 ℭ Origenes extrema laborauit paupertate bonis eius in fiſcum relatis, quod Chriſtianæ adhæſiſſet pietati. Plautus ob paupertatem victum quæritabat in agendis molis illis, quas truſatiles vocant. A quibus quum impetrabat ocium ad ſcribendas fabulas ſe conuertebat, vt eas poſtmodum venditaret.

22 ℭ Tellus fuit neſcio quis pauper, cuius inopiã Apollo crœſi diuitiis feliciorem eſſe prædicauit, vt iam de Aglao prædiximus, niſi ſiquis forte velit eundem eſſe.

23 ℭ Theagenes Caprus fuit pauper quiſpiam, qui tamen diues haberi volebat. Idem multa facile pollicebatur, & nihil præſtabat.

ℭ Fuit & Lyſiſtratus ſummæ paupertatis homo, adeo vt prouerbio locum fecerit. Antigonus ciuis florentinus quum vniuerſas facultates pauperibus impartiuiſſet, pauper adeo deceſſit, vt eius funeri defuerit ſumptus. Euripidis mater lucellum faciebat in vendendis oleribus Autore Plynio. Ei nomen erat Clito patri, vero Mneſarchus. Glycera coronas vænales exponebat ad ſuſtinendam paupertatem.

24 ℭ Telenicus homo fuit adeo notæ paupertatis, vt Seriphii prouerbium inde formauerint.

25 ℭ Pauſon fuit pictor inſigni tenuitate. Plutarchus in Nicia prodit Lamachum fuiſſe adeo inſigni paupertate, vt quoties illum Athenienſis populus imperatorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparandas decerni opus eſſet. Valerio publicolæ in morte defuit ſumptus, Autore Tito Liuio.

26 ℭ Acilio prætorio poſt conſumptum ingens patrimoniũ paupertatem confitenti, Tiberius ſero (inquit) experrectus es. Gellius ſcribit Protagoram ſophiſtam adoleſcentem victus quærendi gratia, vecturas onerum corpore ſuo factitaſſe.

27 ℭ Sunt qui dicant Lucilium poëtam Satyrographum publico funere fuiſſe elatum. Eumæus fuit ſubulcus Vlyſſis mendicus & pannoſus.

28 ¶Telemachus fuit quiſpiam acarnēſis,qui ob paupertatē fabis ſæpenumero Victitabat.Hinc Telemachi olla prouerbio locum fecit.Conna tibicē fuit pauperimus,qui nihil habuit præter oleaſtrum.Caunius fuit quiſpiam pauperculus; qui quum Vtriculum aquæ,ſitienti Artaxerxi porrexiſſet, ab eo ad ſummam rerum opulentiam euectus eſt. Cleobis & biton fratres argiui fuerunt paupertimi Teſtis Herodotus.

29 ¶Plynius ſcribit Protogenem pictorem contentum fuiſſe caſula quam habebat in horto ſuo.Seruilius Iſauricus, qui proconſul debellauerat Cilices,publico elatus eſt funere.Abrahamus anachoreta nil habuit in ſolitudine prætet Catinum & Cilicinam veſtem cum ſago ruſtico.

30 ¶Hilarion interrogatus a latronibus quos offenderat,cur non expaueſceret,quia nudus ſum inquit.Frāciſcus Aſiſias reclamante patre inopiam diuitiis pretulit,relictiſq; diuitibus verſari Voluit inter mendicos.

¶Qui ex humili fortuna clari aut diuites euaſerunt.

1	Demoſthenes	11	Gordius	21	Archelaus
2	Agathocles		Valentinianus		Perſeus
3	Aeſopus		Helena	22	Eumenes
	Gadareus	12	Proculus		Antigonus
4	Arrianus	13	Mauritius		Polypercon
	Cyrus		Io.zimiſces		phocion
5	T. Corrūcanus	14	Nicolaus .5.	23	Demetrius
	Gyges	15	Innocentius.8.		Cleon
6	Marius ſenior	16	Pius.2.	24	Mandro
	Telephanes	17	L.Tarius Ruf-	25	Bonoſus
7	Terētius Varro		fus		Probus
8	Tamburlanus		Quintius cinci		Aeliꝰ pertinax
	Celeſtinus.5.		natus	26	Galerius
	Lamiſſio	18	Ventidius		Andriſcus
	Narſes	19	Euripides	27	Iuſtinus
9	Ptolemæus		Primiſlaus		Baſilius
	Rhodope	20	Hyperbolus	28	Artaxerxes
10	F.Sfortia		Darius	29	Romulus

Remus 32 Tullius Seruius 34 Sixtus primus
Viriatus M.Perpenna Anſelmus
30 Cicero Cor.Sylla 35 Sadrageſillus
31 Tullus Hoſti- 33 Lycaſtus
lius Parrhaſius

1 DEmoſthenes fabri filius, clariſſimus euaſit philoſophus. Sidonius. Fabro progenitus ſpreto cui patre polita Eloquiis plus lingua fuii Idem Qui fabro genitote procreatus Oris maluit expolire linguam.

2 ¶Agathocles è figulina patris officina ad regnũ Sicilie peruenit. Vnde apud Auſonium ſic inducitur loquens. Rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus.

3 ¶Aeſopus tragœdus quum hiſtrionicam artem exerceret, ea tamẽ euaſit ditiſſimus. Gadare⁹ ſophiſta qui prius more mẽdici peregrinabatur, Maximiani beneficio cõſulatũ adeptus eſt.

4 ¶Adrianus & Marcus Antonius principes Arrianum hiſtõricũ euaſerunt ad conſularem dignitatem,

5 ¶Cyrus Panapolyta beneficio Theodoſii imperatoris & Eudoxie vxoris eiuſdem præſul factus eſt. T. Coruncanus è plebe factus eſt pontifex maximus.

¶Giges annuliũ habuit in quo erat gemma tantæ virtutis vt ea ad ſe verſa inconſpicuus eſſet, verſa vero ad alios, cõſpicuus. Propterea legatus ad regem miſſus annulll beneficio ipſum interfecit, & ſtuprata regina rex e paſtore factus eſt.

6 ¶C. Marius ſenior ſepties cõſul Arpinas fuit obſcura prognatus origine. Telephanes quum antea currus factitaret, tandem rex Lydorum factus eſt.

7 ¶Terentius Varro ſordido natus loco, tandem quæſtura, & duabus ædilitatibus functus eſt.

8 ¶Tamburlanum à tenera ætete porcariũ, fortuna Scytharũ regẽ conſtituit. Celeſtinus quintus ex anachoreta factus eſt Pontifex maximus, Lamiſſionem in piſcina (quum infans eſſet) repertum fortuna fecit Longobardorum regẽ.
¶Narſes eunuchus e carthulario patriciam conſecutus eſt

dignitatem,& totius Italiæ principatum

9 ℭ Ptolemæus filius Lagi ex gregario Alexandri milite fa/ ctus eſt rex Aegypti. Rhodope merettrix ex immundo illo corporis quęſtu ad Aegypti regnum conſcendit, nupſitq́ Pſammitico, Ioannes Campanus qui infans paſcendis oui/ bus tempus contriuerat, tandem beneficio Pii ſecundi pō/ tificis Maximi præſul factus eſt.

10 ℭ Franciſus Sfortia dux Mediolani patrem habuit Sfortiā artem dulum, qui quondam in exercitu fuerat lixa,

11 ℭ Gordius ab agricultura ad imperium euectus eſt. Valenti nianus imperator patrem habuit funes torquentem.

ℭ Helena imperatrix & vxor Conſtantii inter Britannos humili orta eſt loco.

12 ℭ Proculus quum latrunculis luſitaret, & decies in eo lu/ do imperator exiiſſet acceſſit protinus ſcrura, qui eum purpura ornatum ſalutauit vt imperatorem. Qua ille oc a ſioné vel oblacta vel arrepta vere aſſecutus eſt, quod per io cum dicebatur.

13 ℭ Mauritius Cappadox e famulo & excubitore imperium adeptus eſt poſt Tiberium ſecundum. Ioannes Zimiſces prius ludi magiſtrum egerat imperiali tamen dignitate fun ctus eſt tandem.

14 ℭ Nicolaus quintus natione Lunenſis humili natus loco & profeſſione medicus, ad ſummum tandem Pontificatum peruectus eſt.

15 ℭ Innocentius octauus ab ineunte ętate coactus eſt ob pau pertatem famulari, & inter Alphōſi Siciliæ regis miniſtros victum ſibi comparare. Mox tamen Siſto quarto ſucceſſit in pontificatu.

16 ℭ Pius ſecundus ob parentum paupertatem peregrinari coactus eſt, & victum e medicare. Prouectior factus ſucceſ/ ſit Caliſto tertio.

17 ℭ L. Tarius Ruffus natalium humilitate conſulatum mili/ tari induſtria meritus eſt. Autore Plynio

ℭ Quintus Cincinnatus quum agrum colore, ſudore de/ ſerto prætextatam accepit togam & ab aratro conſcēdi ad

dictaturam.

18 ¶ Ventidius Baſſus adeo ſordido natus eſt loco, vt victum ægre ſibi quæreret adoleſcens. Demum tamen quum in C. Cæſaris beniuolentiam introrepſiſſet, eius patrocinio & fauore factus eſt primum tribunuſplebis, mox prętor, inde pontifex & conſul. Ad extremum qui prius curandis mulis victum ſibi quæritabat, eo conſcendit gloriæ & autoritatis, vt primus ſubegerit Parthos, ac de his triumphauerit. Cui eius gloriæ vſq; adeo inuidit populus Romanus, vt ſequentes in eum verſiculi vulgo iactari ſint. Concurrite omnes augures aruſpices, Portentum inuiſitatum conflatum eſt recens. Nam mulos qui fricabat, conſul factus eſt. Autor Gellius lib. 15. cap. 4.

¶ Euripides ex matre olerum venditrice euaſit poëta celebratiſſimus.

19 ¶ Primiſlaus rex Bohemorum ab ineunte ętate bubulcus erat & armentarius.

20 ¶ Hiperbolus Chremidis filius (qui prius lucernas facticabat) Athenis tandem principatus eſt.

¶ Darius Hiſtaſpis filius Cyri primum extitit Pharetrophorus & lictorio functus eſt munere, rex poſtea Perſarum factus.

21 ¶ Macedonum rex Archelaus natus eſt Simiche matre ſerua.

¶ Perſeus quem Paulus Aemilius attriuit, fuit argiuus genere ignobili prognatus patre.

22 ¶ Eumenes inopem habuit parentem.

¶ Antigonus Philippi artificio ſe confouebat.

¶ Latronicia exercuit Polyperchon.

¶ Phocion patrem habuit, qui coclearia conficeret.

23 ¶ Demetrius Phalereus ſeruiuit apud Demetrium & Conona.

24 ¶ Sicyoniorum tyrannus Cleon pyraticam prius exercuerat.

¶ Mandro fuit quiſpiam, qui ex nauiculario factus eſt imperator. Hinc adagiu. Fuit & Mandroni ficulna nauis.

25 ¶ Bonoſus imperator, filius fuit pædagogi litterarii autó re Voſpico.

¶ Probus patrem habuit agreſtem & olitorem.

¶ Aelio pertinaci origo gentis fuit ſordida.

¶ Aurelianus patrem habuit mediocrem & colonum.

26 ¶ Galerius paſtor fuit armentorum, habuitq; parentes agrarios.

¶ Adramitenum Andriſcum in Fullonia natum, fortuna ad opes & dignitates euexit.

27 ¶ Iuſtinus qui ante Iuſtinianum imperauit, fuit armenta-rius & ſues egit. Baſilius Macedo captiuus inter vænales Conſtantinopolim ductus factus eſt imperator.

28 ¶ Artaxerxes humili apud Perſas loco natus imperium à Parthis ad ſuos tranſtulit, & Artabanum triplici prælio cũ tota deleuit familia.

29 ¶ Romulum & Remum infantes aluit lupa, quos condi-tores habuit Roma. Viriatus Luſitanus in Hiſpania è paſto re venator, è venatore latro, ex latrone dux poſtremo fa-ctus, vniuerſam occupauit Luſitaniam.

30 ¶ Cicero homo nouus Arpinas (vt improperabat inimi-cus) præter dignitatem conſularem eo diuitiarum perue-nit, vt habitaret domum, quæ fuerat M. Craſſi Romano-rum ditiſſimi.

31 ¶ Incunabula Tullii hoſtilii agreſte cepit tugurium. Eiuſdẽ adoleſcentia in paſcẽdis pecoribus fuit occupata, validior ætas Romanorum rexit imperium. Tarquinius Priſcus na-tus eſt patre Demaratho etiam exule.

32 ¶ Tullius Seruius verna & ancillæ filius Romanis prin-cipatus eſt.

¶ M. Perpenna (qui peregrinus Romam venerat) conſu-latu potitus eſt.

¶ Cornelium Syllam ex Nicopolis meretriculæ ſinu ab-ſumptum ſuſtollẽs fortuna, ſuper Cimbricos Marii trium-phos, ſeptemq; conſulatus, imperiis dictaturisq; affecit.

33 ¶ Lycaſtus & Parrhaſius à Philonomia matre expoſiti & à Tilipho paſtore nutriti, Arcadiæ regno tandẽ præfuerũt.

34 ¶ Sixtus primus paſtorali ortus tugurio ad ſummum pontificatum conſcendit.

35 ¶ Anſelmus ex monacho abbas, ex abbate Cantuarienſis epiſcopus factus eſt. Sadrageſillus Dagoberti pædagogus è ludimagiſtro dux Aquitaniæ.

¶ Qui ex proſpera fortuna ad humilem & miſeram redacti ſunt.

Dionyſius Iunior	Xp̄ophorus papa	Xerxes
Pazaites	Celeſtinus.5.	Artabanus
Belliſarius	Ioannes primus	Mithridates
Sp. Caſſius	Ioannes.14.	Pompeius
Cn. Carbo	Benedictus.5.	Cæſar
Caninius	Benedictus.10.	Perſei filius
M. Claudius marcellus	Martinus Tudertinus	Marii
Paulus æmylius	Ioannes.12.	Targnius ſuperbus
Suadocupus	Polycrates	

Dionyſius iunior Syracuſis (vbi tyrannidē exercuerat) pulſus, exulauit Corinthi, ibiq; ludi magiſtrū egit teſte Cicerone. Ouidius libro. 4. de Ponto. Ille Syracuſia modo formidatus in vrbe, Vix humili duram reppulit arte famem. Pazaites rex Turcarum Tamburlano victori equum inſcenſuro ſubinclinauit humeros, & ſcabelli vſum præbuit vt etiam Valerianus imper. Sapori regi Perſarum. Belliſarius Romanis præfectus copiis quum Vandalos deleuiſſet, de Partis triumphaſſet, vrbem non ſemel à Barbaris liberaſſet, poſt multas victorias Iuſtiniano mandante exoculatus victum in via publica à tranſeuntibus emendicauit. Caſſius qui bis triumphauerat, ter conſulatu fuerat potitus, ſupplicio capitali clauſit vitam. Cn. Carbo poſt tres conſulatus, ventrem purgans interfectus eſt. C. Cotta ante diem futuri ſibi triumphi expirauit. Caninius quo die factus eſt cōſul, in fata conceſſit. M. Claudius marcellus qui Annibalem ſuperauerat, Syracuſas expugnauerat, tandem apud Venuſiā interfectus eſt. Ne Paulus Aemylius duobus triūphis priore de liguribus, poſte-

fiore de Perſeo ſupra modum inſoleſceret, ei filiorũ mortem immiſit fortuna. Suadocupus rex Morauiæ & Bohemiæ ab Arnulpho imperatore ſuperatus mutua veſte conſenuit in deſerta nemorum ſolitudine cum tribus anachoretis. Chriſtophorus papa ſummo pontificatu detruſus, monaſticam egit vitam. Celeſtinus quintus, Ioannes primus, Ioannes quartusdecimus in carcere perierunt. Benedictus quintus, Benedictus decimus, Martinus Tudertinus, Ioannes duodecimus ſuo pontificatu detruſi, omnes conſenuerunt in exilio. Polycrates Samiorum tyrannus poſt multos ridentis fortunæ Zephyros ab Orœte Cyri præfecto ſuperatus & ſuſpendio affectus eſt. Xerxes qui Aegyptum ſubegerat, à Themiſtocle victus, ab Artabano interfectus eſt. Artabanus ab Artaxerxe occiſus. Mithridates rex Ponti, qui annis.50. Romanos variis cladibus affecerat, Aſiam occupauerat, Q. Oppium Proconſ. & Aquileium legatum in vincula coniecerat, à Lucullo primum, deinde à Pompeio ſuperatus, mortem ſibi intulit. Pompeius expugnato domitio, Iarba triumphato, Sertorio in Hiſpania ſublato, Pyratis ſubactis, & Tygrane rege Armeniæ, de bellatis item iberis, albanis & Iudæis cum Ariſtobolo rege, & Mithridate ad hauriendum venenum coacto, ad extremũ poſt tot illuſtres victorias à Cæſare victus in Theſſalia, iuſſu Ptolemæi, ad quem in extrema rerum deſperatione confugerat, interfectus eſt. Cæſar victor Pompeii, quum de Gallis, Alexandrinis, Ponticis, Africanis, & Hiſpanis triumphaſſet, & maximam orbis terrarum partem ſubegiſſet, coniuratione. C. Caſſii & Decii Bruti 23. vulneribus in ſenatu confoſſus eſt. Legitimus Perſei Macedoniæ regis filius artem ferrariam exercuit, ad tolerandam paupertatẽ: Teſtis Ammianus Marcellinus. Iunior Marius poſt trucidatos in vrbe Syllanos, victus apud Præneſte, Pontio Teleſino fuge comiti iugulandum ſe præbuit. Senior vero Marius qui ſepties conſul fuerat, de Iugurtha triumphauerat, Cimbros & Teutones ſubegerat, Apuleium & Glauciã ſeditioſos interemerat, victus à Sylla aliquandiu delituit in

minturnenſiũ paludibus.Ouid.lib.4.de Ponto,Ille iugurthino clarus,Cimbroq; triumpho Quo victrix toties conſule Roma fuit,In cœno Marius iacuit, cannaq; paluſtri, Pertulit & tanto multa pudẽda viro.Tarquinius ſuperbus regno pulſus eſt.Horatius lib.1.Ser.Vnde ſuperbus Tarquinius regno pulſus fuit.

¶Illiberales,auari & fœneratores

1	Pygmalion	15	Cor.Ruffinus	31	Ruffinus
2	Achilles	16	Ochus		Plato
3	Polymeſtor	17	Semiremis	32	Simonides
4	Vnidius	18	Condalus	33	Demonica
	Fuſidius	19	Iuſtinianus		Tarpeia
5	Saleranus	20	Cæſar	34	Leonardus Are
6	Scaurus	21	Tiberius		tinus
7	Cato	22	Caligula		Philippus Au-
8	Demoſthenes	23	Nero		guſtus
9	Aulꝰ Poſthumiꝰ	24	Sergius Gal	35	Q.Caſſius
	Simon		ba	36	L.Septimuleius
10	Achæus	25	Fl.Veſpaſia-	37	Alphius
11	Didius Iulianus		nus		Menippus
12	Martinus	26	Domitianus		Charicles
13	Val.Beſtius	27	Eriphyle	38	Antonius pius
	Arimaſpi	28	Alcmęon	39	Themeſeus
14	Patroclus	29	Iudas		Atiſlus
	Craſſus	30	Euclio		

1 Pygmalion rex Tyri Sichæum ſororis ſuæ Didonis maritum interfecit,vt eius auro potiretur.Virgi.lib. 1.Aenei.Ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore Clam ferro incautum ſuperat, ſecurus amorum Germanæ.

2 ¶Achilles ductus auaritia cadauer Hectoris Priamo expoſuit vænale.Virgi.lib.1.Aeneid.Exanimumq; auro corpus vendebat Achilles.

3 ¶Polymeſtor rex thraciæ Polydorum Priami & Hecubę filium fidei ſuæ tempore belli Troiani cõmiſſum interfecit vt eius auro potiretur. Propertius lib.3.Et ſcelus accepto

Thracis Polymeſtoris auro, Nutrit in hoſpitio nō Polydore tuo. Virgi. lib. 3. Aenei. Fas omne abrumpit, Polydorum obtruncat, & auro Vi potitur.

4 ℭ Vnidii auaritiam deſcribit Horatius libro. i. Ser. dicens. Vnidius quidam (non longa eſt fabula) diues Vt metiretur nummos, ita ſordidus, vt ſe Non vnq̄ melius ſeruo veſtiret, adusq; Supremum tempus, ne ſe penuria victus Opprimeret, metuebat, at hunc liberta ſecuri Diuiſit medium, fortiſſima Tyndaridarum. Idem arguit Fuſidium fœneratorem his verbis. Fuſidius vappæ famam timet ac nebulonis, Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis. Quinas hic capiti mercedes exigit, atque Quanto perditior quiſq; eſt, tanto acrius vrget.

5 ℭ Eodem modo Martialis notat auaritiæ Saleranū quendam, qui fingebat ſe triſtari de morte vxoris, quum tamen lætaretur plurimum, vt ſolus potiretur bonis.

6 ℭ Stroza pater eandem inurit notam cuidam Scauro vbi ait. Scaurus habet villas, vrbana palatia, nūmos, Pinguiaq; innumeris prædia bobus arat. Huic tamen aſſidue maior ſuccreſcit habendi. Nunquam diuitiis exſatiata fames. Ditior eſt igitur patrio contentus agello, Qui viuit nullo fœnore Fabricius.

7 ℭ Cato vticenſis inſimulatus eſt auaritiæ à Cæſare, quàm Marciam coniugem Hortenſio amico roganti cōceſſiſſet, eamq; poſtea Hortēſii recepiſſet hæredem. Dimiſit inquit, vt locupletem reciperet.

8 ℭ Demoſthenes habitus eſt auarus, quòd pecuniam à rege Perſarū acciperet, ab Harpalo corruptus, vt ageret contra Philippum.

9 ℭ Aulus Poſthumius Albinus miſſus ad inferendum Iugurthæ bellum pecunia corruptus deſtitit.

ℭ Simon fuit auarus, qui à Petro ſpiritus ſancti gratiā mercari volebat. Vnde Simoniæ inditum nomen.

10 ℭ Achæus rex fuit Lydorum, qui quū noua tributa à ſubditis vellet extorquere, ob auaritiā populari factiōe ſuſpenſus eſt elatis pedibus, & demerſo in Pactolū capite. Ouid.

in Ibin. Morte vel intereas capiti ſuſpenſus Achæi. Qui miſer aurifera teſte pependit aqua.

11 ¶Didius Iulianus imperator porcellum atque lepuſculum ad ſe muneri miſſum in triduanas partiebatur cœnas, Prandebatq; interim paucis oleribus & herbulis contentus. Aelius pertinax imperator dimidiatas lactucas aut cardųos conuiuiis ſolebat apponere. Et ſi quid interdum vellet amicis mittere, binas tantum offulas aut paucula mittebat poma. Aut ſi quando lautius vellet facere, dabat lumbos gallinaceos.

12 ¶Martinus Pont. Max. clanculum cæreos in templis ſolebat extinguere gratia nocturni luminis. Idē vt oleo parceret, inſtituit crudos piſces dari domeſticis à diſpenſatore. Pontanus ſcribit Angeloctum ſacerdotem cardinalē particulam hordei ſingulis ab equis clam è præſepibus ſurripere conſueſſe, donec à magiſtro ſtabuli pro fure depræhenſus in tenebris vapulauit.

13 ¶Quo tempore Annibal opprimebat Campanos bello, Valerius Beſtius Ruſcium Imbrici ſoceri ſui filium quē acceperat ſeruādum, auaritia ſtimulante morti dedit, vt eius auro potiretur. Autor Plutarchus.

14 ¶Arimaſpi populi Thraciæ aſſiduum gerunt bellum cum gryphis auri cupiditate. Patroclum quendam taxauit Ariſtophanes, q ſumma rerum opulentia ſordide & immunde viueret, ne faceret ſumptum. Non ſatiſfuerūt Craſſo numeroſæ illæ (quarum iam meminimus) diuitiæ, niſi & aurum Parthorum eſuriret.

15 ¶Gellius ait Cornelium Ruffum manu quidem ſtrenuū & bellatorem bonum fuiſſe, ſed furacem & acri auaritia. Caſſius Seuerus Labieni amiciſſimus ſupra omnes imperatores auaritia inſignis habitus eſt.

16 ¶Ochus rex Perſarū auaritiæ nota adeo laborauit, vt vrbem nunq̄ iniret, ne mulieribus congiarium impartiretur. Nam Cyrus lege ſanxerat, vt vbi primum Perſarū rex vrbē ingrederetur, mulieres quotquot adeſſent, ſingulos auri nummos ab ipſo rege acciperent.

17 ℭSemiramis in monumento quo poſt mortem erat recō‑
denda, hæc inſculpi iuſſit. Quicunque regum poſt me fu‑
turorum pecunia indiguerit, recluſo conditorio ſumat in‑
de quicquid viſum fuerit. Id quum perlegiſſet Darius, au
ri cupiditate ſepulchrum iuſſit recludi, in quo tamen pe‑
cuniam inuenit nullam, ſed hoc tantum literis ſculptū. Niſi
malus fores & auarus, mortuorum loculos non moueres.
Autor Herodotus.

18 ℭCondalus domeſticus Mauſoli regis Cariæ tanta la‑
borauit auaritiæ nota, vt ſi qua arbor in vias procombe‑
ret, fructus ipſe decerperet & exponet vænales. Eidem
regionem peragranti ſi quis ouem aut vitulum attuliſſet,
danti imperabat vt domum referret & nutriret. Lōgo de‑
mum poſt tempore ipſum repetebat, & ſi quid inde foret
natum emolumenti.

19 ℭEutropius ſcribit Flauium Veſpaſianum auidiſſimū fuiſ
ſe pecuniæ.

ℭIuſtinianus iunior tanta fuit cupiditate, vt ciuibus & ſe‑
natoribus aurum & argentū extorqueret, quod capſis fer‑
reis ad hunc ipſum factis includebat.

20 ℭCæſar in Hiſpania à proconſule & à ſociis pecunias ac‑
cepit emendicatas in auxilium æris alieni. Et luſitanorum
quædam oppida quamquam nec imperata detrectarent,
& aduenienti portas patefacerent, diripuit hoſtiliter. Tem
pla deum donis referta expilauit. Vrbes diruit ſæpius ob
prædam, quàm ob delictum. In primo cōſulatu. 3000. pon
do auri furatus eſt è capitolio. Societates & regna precio
dedit. Sex milia talentorum ſuo & Pompeii nomine Pto‑
lemæo abſtulit.

21 ℭTyberius Cæſar fuit adeo parcus & tenax pecuniæ, vt
comites expeditionum & peregrinationum cibariis tantū
iuuerit, non ſalario.

22 ℭCaligula ſororum ornamenta & ſupellectilem & ſeruos
magno pretio vendidit. Vectigalia noua & inaudita exer‑
cuit nullo rerum aut hominum genere omiſſo cui nō tri‑
buti aliquid imponeret. Pro eduliis (quæ tota vrbe vænī‑
bant)

bant) certum ſtatumq́; exigebat.

23 ¶ Nero tabernulas effringebat & expilabat Exhauſtus pe/cunia animum calumniis & rapinis intendebat. Matronam purpura cultam, veſte & bonis omnibus exuit. Templis cõ pluribus dona detraxit. Simulachra ex auro vel argento fabricata conflauit.

24 ¶ Sergius Galba ciuitates Hiſpaniarum & Galliarum quę cõtantius fecerant deditionem, grauioribus tributis puni/uit. Iouis coronam auream librarum 15. conflauit. Milites aquilam & ſigna flagitantes decimauit Germanorũ cohor tem à Cæſaribus ad cuſtodiam corporis inſtitutã diſſoluit, & ſine vllo commodo remiſit in patriam, Appoſita lautio/re cœna ingemuit, quaſi ſumptum ægreferens. Ordinario diſpenſatori breuiarium rationum oferenti nihil præter pa ropſidem leguminis pro ſedulitate ac diligentia porrexit.

25 ¶ Fuerũt in Flauio Veſpaſiano de quo iam diximus multa auaritiæ argumenta. Nam omiſſa ſub Galba vectigalia re/uocauit. Noua etiam & grauia addidit & auxit tributa pro uinciis, nonnullis etiam duplicauit. Auiditate lucri nego/ciationes vel priuato homini pudendas palam exercuit. cã didatis honores, reis abſolutiones venditauit. Procurato/rum rapaciſſimos ad ampliora officia promouebat ex in/duſtria, quo locupletiores mox condemnaret, Quibus pro pterea dicebatur vti pro ſpongiis, quod quaſi ſiccos made faceret, & exprimeret humentes. Hæc Suetonius Nec eum puduit vectigalia ex vrina colligere.

26 ¶ Domitianus operum & munerum impenſis exhauſtus nihil penſi habuit bona viuorum prædari & mortuorum. Si qualecũq; factum aut dictum aduerſus maieſtatem prin/cipis alicui obiectum eſſet confiſcabatur eius hęreditas. Stipendia ab his exigebat, qui iudaicam viuerent vitam.

27 ¶ Eriphyle deſiderio habendi monilis aurei quod ferebat Adaſtus rex Argiuorum, Amphiaraum maritum ſuum pro didit, qui ſe occuluerat ne tebas ad bellum raperetur, quod ex vaticinio præuideret ibidem ſe periturum. De Eriphyle Baptiſ. Pius. Vinclaq́; vaticini ſpernens Eriphyla mariti prę

poſuit caſtis aurea dona thoris

28 ℭ Alcmæon Megaclis filius quum legatos Crœſi lydorũ regis delphos ad Oraculum itantes humaniſſimè frequenter accepiſſet, Crœſus vt reſponderet tantæ humanitati & beneficium reponeret, eum donauit tanto auro, quantum ille corpore ſuo ferre poſſet, Tum Alcmæon talarem tunicam laxosq́ꝫ coturnos induit, quos ærarium ingreſſus impleuit pecunia. Quinetiam os reſerſit & ramenta quædam alligauit ſuis capilis, adeo vt oneri ſuccumberet. Homine conſpecto Crœſus irrupit in Cachinum, eumq́ꝫ tanto inſtructum munere dimiſit. Autor Herodotus.

29 ℭ Iudas vt in primo huius officinæ capite iam diximus, auiditate pecuniæ innocentem dominum vulpis & recutitis canibus Iudæis prodidit,

30 ℭ Euchio apud Plautum nomen eſt auari, qui quum haberet ollam pecunia refertam & abditam terra, domo non audebat egredi, nequis ſuffuraretur. Omnes qui ad eum itabãt, habebat ſuſpectos furti.

31 ℭ Claudianus auaritiam Ruffini his inceſſit verbis. Plenus ſeuiciæ, lucriq́ꝫ cupidine feruens, Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas præcioſa Tagi, non ſtagna rubentis Aurea Pactoli, totumq́ꝫ exauſerit hermum, Ardebit maiore ſiti. Apollonius Tyanæus arguebat Platonem auaritię quod pecuniæ cauſa ſecutus eſſet Dionyſium in Siciliam.

32 ℭ Huius ſceleris ſuſpectum ſe ſuis verbis fecit Simonides poēta, quod rogatus à quodam vt Encomium in eius ſcriberet laudem, gratiam loco muneris accepturus, reſponderit duas ſe habere arcas, vnam gratiarum, alteram argenti. Hanc quum aperiret, communem plenamq́ꝫ reperire, illam vero inanem & vacuam.

33 ℭ Quum Brennus gallorum Senonum dux Epheſum obſideret, Demonica mulier auiditate monilium quibus ille ornatiſſimus enitebat, vrbem ipſam prodidit. Brennus vero vrbem ingreſſus, tanto auro fœminam onerauit, vt dedita opera oppreſſerit viuam, muliebrem illam pertæſus auaritiam. Eandem ob cauſam Tarpeia virgo Romana capito

lium Sabinorum regi Tatio prodidit.

4 ℂVolateranus ait Leonardum Aretinum auaritiæ macu/lam contraxiſſe Philippus auguſtus gallorum rex decimas imperauit reclemantibus innocentio quarto & vniuerſo galliarum clero. At hoc vicium nunc adeo frequens eſt, vt nemine iam obmurmurante tranſiuerit propemodum in legem.

35 ℂQ. Caſſius in Hiſpania Silium & Calphurnium occiden di ſui gratia cum pugionibus depræhenſos. quinquagies ſeſtercium ab illo ab hoc ſexagies pactus dimiſit.

36 ℂL. Septimuleius. C. Grachi (qui prius erat familiaris) ca/put abſcidit & per vrbem pilo fixum ferre ſuſtinuit, quia Opimius conſul auro idſe repenſurum edixerat. Teſtes Plynius & Vale. Maxi.

37 ℂAlphium Horatius fœneratorem vocat, vbi ait. Hæc vbi locutus fœnerator Alphius, Iamiam futurus ruſticus Omnem redegit Idibus pecuniam. Menippum philoſo/phum genere phœnicē aiunt fœneratorem extitiſſe. Caricles nomen eſt fœneratoris apud Plutarchū in Phocione.

38 ℂIulius Capitolinus ſcribit Antonium pium imperatorē fœnus trientarium hoc eſt minimis vſuris exercuiſſe, vt pa trimonio ſuo plurimos adiuuaret.

39 ℂThemeſeus fœnerator fuit quiſpiam, quē Eutymus locrenſis athleta coēgit reddere, quicquid illicito vſurę quę ſtu ſibi comparauerat. Ariſtus nomen eſt fœneratoris apud Saxonem grammaticum.

ℂLiberales & magnifici.

1	Dido	7	Paula Buſa		pont.
2	Iarbas	8	Pudentiana	11	Alphonſus rex
	Cyprianus		Praxedes	12	Alfredus
3	Cimon	9	Abdias		Batildis
4	Lud. rex pano/		Apollonius		Tiberius. ii
	niæ		Andoenus	13	Clotarius
5	Germanus	10	Anaſtaſius		Cunto
6	Lucina		pont.		Dagobertus
	Mecœnas		Alexander. ſ.		Etgarus

14 Eligius
Epiphanius
Egidius
15 Paula
Plato martyr
Philippus aug.
16 Petrus vrſeol⁹
17 Cheolinda
Robertus rex
18 V venceſlaus
Otho.3,imp.
Lud.Craſſus
19 Innocentius.:.
Nicolaus
20 Conſtantinus
1 Lupus Senoñ

21 S.Ludouicus
22 Auguſtus
23 Agrippa
24 Darius
25 proculeius
26 M.Scaurus
Fl.Veſpaſianus
27 Plynius
Alexander
28 Scipio
29 Nerua
30 Adrianus
31 T.Veſpaſianus
32 Iulianus imp.
33 Gallenus
Alexius

34 Antonius pius
Traianus
35 Theodericus
36 Caligula
37 Claudi⁹ Cęſar.
38 Domitianus
39 M.Aurelius
Ageſilaus
40 Probus
Aurelianus
41 M.Antonius
Pōponi⁹ attic⁹
42 L.Lucullus
Alfonſus
43 Vrſus Nolanus

DIdo Troianis in Africam appulſis miſit viginti tauros, ſuesq́; totidem, totidem agnos cum matribus, ſi fides eſt Virgi. libro primo Aeñ. ſcribenti. Nec minus interea ſociis ad littora mittit Viginti tauros, magnorum horrentia centum Terga ſuum pingues centum cum matribus agnos, Munera lætitiamq́; dei Eoſdem quoq; excepit epulo & conuiuio, cuius apparatum idem poëta deſcribit his verbis. Dant manibus famuli lymphas, Cereremq́; caniſtris Expediunt, tonſisq́; ferunt mantilia villis. Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine lōgo Cura penum ſtruere, & flammis adolere penates. Centum aliæ, toti
2 demq́; pares ætate miniſtri, Qui dapibus menſas onerent, & pocula ponant.

¶ Idem Virg. lib. 4. Aeñ. ſcribit Iarbam getulorum regem centum Ioui delubra & aras totidem poſuiſſe, ignemq́;
3 vigilemq́; & perpetuum ſacrauiſſe. Cyprianus afer facultates ſuas omnes pauperibus impartiuit.

¶ Cimon Athenienſis hoſtiles exuuias ciuibus ſuis contulit. Parabat quotidie domi conuiuium, quo pauperes turmatim conueniebant. Famulis iubebat, vt ſi quem pauper

tate laborantem animaduerterent, eum collata furtim pe
cunia adiuuarent. Agrorum ſuorum & prædiorum ſepes
auferri iuſſit, vt omnes fructibus impune veſcerētur. Hanc
eius liberalitatem commendant Plutarchus & Lactantius
de vero cultu.

4 ¶ Sedente in pontificatu Bonifacio nono Ludouicus rex
Pannoniæ Caroli regis filius Romam ad annum iubileum
profectus quatuor aureorum milia ære petri obtulit.

5 ¶ Germanus præſul antiſſiodorenſis vas argenteum à
Placidia Valentiniani matre ſuſceptum pauperibus dono
dedit.

6 ¶ Lucina virgo Romana Chriſtianos ſuis iuuabat ſumpti
bus, & affectos martyrio in agro ſuo ſepeliebat. Mecœnas
Eques Etruſco de ſanguine regum omnes eruditos ſui ſæ-
culi amauit plurimum, multiſq; iuuit muneribus.

7 ¶ Paula Buſa fœmina exercitum populi Romani ex fuga
cladis Canenſis frumento iuuit & viatico Autor liuius.

8 ¶ Pudentiana & Praxedes virgunculæ pauperes Chriſtia
nos ſuis nutriebant ſumptibus. Valdo (à quo pauperes
quidam Lugdunei valdenſes appelati ſunt) vniuerſum pa
trimonium pauperibus erogauit dictitans omnia inter chri
ſtianos communia eſſe oportere.

9 ¶ Abdias centum prophetas in ſpelunca metu Iezabelis
vxoris Achab deliteſcentes, oculte pauit. Apollonius con
feſſor mendicis morbo laborantibus operam & paſtū ſup-
peditabat. Andoenus epiſcopus qui floruit regnante apud
Francos Lothario cœnobium patrimonio ſuo erexit.

10 ¶ Anaſtaſius quartus pontifex Max. pauperes pauit ſua pe
cunia, quum vniuerſam prope Europam publica torque-
ret fames. Alexander quintus pontifex tanta erat munificē
tia, vt predicaret per iocum ſe diuitem epiſcopum fuiſſe,
pauperem Cardinalem, mendicum pontificem.

11 ¶ Alphonſus decimus rex Hiſpaniæ in nuptiis filii ſui &
Blanchæ diui Ludouici filiæ congiarium populo dedit, &
pauperes veſtimentis viritim ornauit Imperatorem Con
ſtantinopolitanum à Soldano captum ingenti redemit pe-

cunia. Alfredus rex Anglorũ permulta cõſtruxit cœnobia.

℄ Batildis ſeu Clotildis Francorum regina duo cœnobia conſtruxit.

12 ℄ Theodericus filius Clodouei edem ſancti Modeſti Atrebatenſis.

℄ Tiberius Secundus qui ante Mauricium capadocem imperauit, Narſetis theſauros in puteo repertos egentibus impartiuit.

13 ℄ Clotarius rex Francorum condidit templum. S, Medardi Sueſſionenſe.

℄ Cuncto anglorum rex cœnobia quatuor erexit. Tria ordinis ſancti Benedicti. Quartum in honorem diui Eduardi regis, Dagobertus rex Francorum fecit cœnobium beati Dionyſii in Francia. Et garus rex angliȩ ſingula erexit monaſteria ſingulis quibus regnauit annis

14 ℄ Eligius Nouionenſis epiſcopus quũ ante aurifex eſſet, quicquid ea arte conſequebatur lucri, dabat pauperibus. Epiphanius præſul Salaminiæ epiſcopatus ſui fructum dabat mendicis. Egidius Athenienſis ſpoliauit ſe ueſte vt repertum in via Pauperem operiret.

15 ℄ Paula Romana mulier marito mortuo ſuas facultates indigentibus erogauit, Plato martyr qui paſſus eſt imperãte Maximiano, paternam hereditatem conceſſit pauperibus. Philippus Auguſtus cœnobium apud Siluanectum ex

16 citauit & ciuitatem Andegauenſem dirutam reſtituit.

℄ Petrus vrſeolus dux Venetorum templum diui Marci incendio abſumptum reſtituit & pauperum Xenodochium extruxit. Theolinda longobardorum regina multas ſacras ædes erexit, multas ruine iam proximas reparauit

17 ℄ Robertus Hugonis Capeti filius Francorum rex plurima religioſa loca excitauit, apud Aureliam cœnobium ſancti Aniani in ſylua Aquiliana. S. Medardi, & ſancti Leodegarii in viteraco caſtro. S. Regalis in ciuitate Syluanectenſi, apud Auguſtudunũ ſancti Caſi Vvnceſlaus Rex Bohemorum regni ſui pauperes egregia fouebat munificentia.

18 ℄ Otho tertius imperator diuendito patrimonio, Germa

niam mulis ornauit cœnobiis. Ludouicus Craſſus Francorum rex fecit cœnobium. S. Victoris in ſuburbiis Luteciæ. Innocentius tertius Xenodochium ſcilicet ſpiritus fecit in Saxia. Altare. S. Petri Romæ exornauit. Sixti templum reſtituit. Turrim maximam erexit.
19 ℭNicolaus epiſcopus Pateræ ſua pecunia iuuit paupertatem cuiuſdam hominis, qui rerum penuria decreuerat formoſas quas habebat filias proſtituere in lupanari, vt quæſtum facerent ſuo corpore & victũ ſibi cõpararẽt libidine.
20 ℭConſtantinus monomachus imp. templum inſtituit, in quo grauati ſenio & ad laborem inutiles fouerentur. Lupus Senonenſis archiepiſcopus tanta erat in pauperes munificentia, vt nullum ſibi reliqueret theſaurum, ſed totum ſe hauriret.
21 ℭBeatus Ludouicus cœnobium montiſregalis apud Iſarã cõſtruxit. Pauperes. 120. quotide pauit, vlceroſos & leproſos ẽt cõtrectans. Cœnobia ẽt plurima extruxt & Xenodochium pauperum Lutecīæ, in quo fouentur omnes morbo laborantes & peregrini & noſtrates.
22 ℭAuguſtus opera publica multa Romæ extruxit, vt forum cum æde Martis, templum Apollinis in palatio, ędem tonantis Iouis in Capitolio. Princeps ſæpe hortatus eſt, vt monumentis vel nouis vel refectis vrbem adornarent. Spacium vrbis diuiſit in uicos & regiones. Aduerſus incendia excubias nocturnas commentus eſt. ad coẽrcendas inundationes alueum Tyberis laxauit, Aedes ſacras vetuſtate collapſas aut incendio abſumptas refecit & donis ornauit. In cellam Capitolini Iouis. 16. milia pondo auri, gemmasq; & margaritas quingenties ſeſtercium vna donatione contulit. Tot deniq; ædificia, vel erexit, vel diruta reparauit, vt gloriaretur vrbem marmoream ſe reliquiſſe, quam latericiam inueniſſet,
23 ℭAgrippa in ædilitate ſua. 700. lacus fecit, Fontes. 150. Caſtella. 130. Signa ærea. 300. aut marmorea impoſuit, Columnas è marmore. 400. Gratuita balnea. 170. dedit.
24 ℭDarius Hyſtaſpis filius inſulam Samon & omnes ex ea

prouentus Syloſonti dedit ob acceptam ab eo veſtē quandam magni precii.

25 ℭProculeius fratres ſuos Scipionem & Murenam impendiis bellorum ciuilium attritos & ſpoliatos, partito iuuit patrimonio. Vnde Hora. lib. 2. Car. Viuet extento Proculeius æuo Notus in fratres animi paterni. Illum aget penna metuente ſolui fama ſuperſtes.

26 ℭM. Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de ſumptuoſis ædificiis. Flauius Veſpaſianus fecit templū pacis foro propinquum, Item amphitheatrum in media vrbe. Expleuit cenſum ſenatorium. Conſulares inopes quingenis ſeſterciis annuis ſuſtentauit. Plurimas per totum orbem ciuitates terræ motu aut incendio afflictas in melius reſtituit. Primus è fiſco græcis latiniſq; Rhetoribus annua centena conſtituit. Præſtantes poëtas & artifices coëmit. Coloſſi refectorem magna mercede donauit. Cuidā ſumptum increpanti reſpondit, Sineret ſe plebeculam paſcere pane. Dedit Apollinari tragœdo. 400. ſeſtercia. Tarpeio Diodoroq; citharœdis ducenta. Apophoreta dabat viris in Saturnalibus, & fœminis calendis Martiis.

27 ℭPlynius orator Hiſtorici nepos. Quintiliano Rhetori dedit abunde pecuniæ, qua nubilem dotaret filiā. Quod ad ipſum ſcribens edocet his verbis. Et tanq̄ parens alter puellæ nunc confero. 50. milia nummum. Alexander Taxilæ regi mille talenta contulit, vaſa item conuiuialia ex auro & argento plurima. Item veſtes perſicas & equos. 30. ſuis inſignibus ornatos. Idem Porum hoſtem ægrum curauit, & in amicorum numerum recepit, & ampliore donauit regno, quàm prius tenuiſſet. Bis Perſarum ciuitatem ingreſſus, toties mulieribus erogauit nummos, prægnantibuſq; munus duplicari iuſſit.

28 ℭSolebat Africanus Scipio non prius è foro diſcedere, q̄ vnum aliquem ex his quibus congrederetur, beneuolum ſibi & amicum efficeret. Et quāuis eius poteſtate victa fuiſſet Carthago, moriens tamen argenti libras. 33. auri duas duntaxat reliquit, tanta in omnes extiterat munificentia.

29 ¶Nerua impe.ad ſuſtentandam ciuiũ vitã decies & quinquagies centena milia nũmum erogauit,& quoſdã ſenatorii ordinis delegit,q agros emerẽt,eosq́ꝫ egenis partirent. Vñ inops pecuniæ factus,veſtes,vaſa & vniuerſum ſuppellectilem auctiõi ſubiecit,agrosq́ꝫ & domos vẽdidit.Autor Dion Caſſius.Quicquid antea pœnæ nomine tributis acceſſerat,indulſit.Afflictas ciuitates releuauit.Puelas & pueros natos parentibus egeſtoſis ſumptu publico per ſingulas vrbes Italiæ foueri iuſſit.Teſtis Aurelius Victor.

30 ¶Adrianus nulli iniuſte pecunias abſtulit: Multa publice & priuatim multis elargitus eſt. Alios auxit pecunia, quoſdam honoribus & dignitate. Autor Dion Caſſius.

31 ¶Fuit in Tito Veſpaſiano liberalitas adeo magnifica,vt die quadam Veſperi recordatus nihil ſe cuiquam præſtitiſſe,dixerit.Amici perdidimus diem.Monentibus domeſticis quod plura polliceretur quam præſtare poſſet, reſpondit non oportere quemquam a ſermone principis triſtem diſcedere. Non ſolum nihil negauit petentibus,at etiam hortatus eſt vltro,vt quæ vellent peterent. Plebem quandoqꝫ admittebat in thermas,quibus lauabatur.Ciuitates incendio Veſeui in Campania dirutas reparauit.Afflictis morbo nullam non adhibuit opem & medelam,inquiſito omni ſacrificiorum remediorumq́ꝫ genere.

32 ¶Iulianus imp.aras multo victimarum ſanguine profundebat & tauros quandoqꝫ immolabat centenos,& innumeros varii pecoris greges.

¶Gallenus imp. Valeriani filius nihil vnquam cuiquam petenti denegauit.Alexius Comnenus orphanotropheiõ erexit,in quo puellas & pueros parentibus orbatos ſua pecunia refouebat.Fecit & Muſeum,in quo alios iubebat erudiri pecunia ex regio vectigali data,

34 ¶Antonius pius(qui ſucceſſit Adriano)magnam ſui theſauri partem amicis & militibus impartiuit.Eutropio teſte. Traianus vrbes trans Rhenum in Germania reparauit Nihil iniuſtum ad augendum fiſcum egit, Publice & priuate

omnes ſibi familiares muneribus cumulabat & honoribus Multas immunitates ciuitatibus tribuit.

35 ℂ Theodericus qui mortuo Odoacre Serulo imper. totius Italiæ adeptus eſt ditionem, Romanis ſingulis annis dedit viginti milia modiorum tritici. Autor Paulus diaconus.

36 ℂ Caligula imp. abſoluit templũ Auguſti & theatrũ Pompeii. Inchoauit aquæ ductum & amphiteatrum Syracuſis. Colapſa vetuſtate mœnia & deorum ædes refecit.

37 ℂ Caligulæ ſucceſſor Cæſar Claudius perfecit aquæ ductũ ab ipſo Caligula inceptum. Riuum Anienis lapideo opere in vrbem perduxit, diuiſitq́ in plurimos lacus. Per tria paſſuum milia montem effodit & excidit ad emittendũ Fucinum lacũ. Quod opus ægre abſoluit poſt vndecim annos, quis triginta hominum milia ſine intermiſſione operantia adhibuiſſet. Congiaria populo ſæpiſſime dedit.

38 ℂ Domitianus congiariũ populo nũmorũ. 300. ter dedit, & inter ſpectacula muneris largiſſimum epulũ. Septimõtiali ſacrorũ die ſenatui & equitibus panaria & ſportellas cũ obſonio diſtribuit. Sparſit & dona miſſilia in populũ. Multa opera incendio abſumpta reſtituit, vt capitolium. Excitauit ædem in Capitolio cuſtodi Ioui, & forum.

39 ℂ Marcus Aurelius vocatus à matre ad diuidendũ cũ ſorore patrimonium, vniuerſum ſorori cõceſſit. Ageſilaus delata ad ſe Agidis bona, inter cognatos inopia preſſos diuiſit.

40 ℂ Probus Auguſtus in plurimis victoriis nihil præter tela & arma ſibi retinuit. Cætera militibus conceſſit libere. Aurelianus tunicas viritim per populum dedit. Item frumentum & oleum cum vino.

41 ℂ M. Antonius Triumuiri filius numerũ magnitudine Philotã quendã adeo terruit, vt ille capere reformidaret. Pomponius Atticus fugientem è patria Ciceronẽ ſeſterciis. 240. milibus donauit. Cedenti Italia Bruto ſeſtercia centum milia muneri miſit. Tam multa in P. Voluminum contulit, vt plura proficiſci à parente non potuerint. Idem publicam Athenienſium inopiam ſuis opibus ſubleuauit.

42 ℂ Tanta fuit L. Luculli in oẽs, eruditos præcipue liberali-

tas & beniuolentia, vt domus eius Græcorum Romam ve nientium portus diceretur.

¶Alfonſus rex populorum aut regū oratoribus publico aut priuato nomine ad ſe venientibus ædes iubebat exor/ nari. Et gratuitas epularū delicias miniſtrari, nec vnquam abire permittebat indonatos. Alexander magnus cuidam Perillo.50.talenta numerari iuſſit ad dotē pauperculæ fi/ liæ quum ille decem non amplius talenta poſtularet.

43 ¶Vrſus comes Nolanus ſingulis annis, quibus nolæ præ/ fuit, auri & argenti vim non paruam contulit ad dotē pau percularum virginum. Vide liberalitatem multorū in erudi tos in hiſtoria de precio literarum. Suppetunt mihi alia de liberalibus & magnificis viris infinita pene exempla, quæ ex induſtria miſſa facio, ꝗ non ignore ex nimia quandoq; abundantia faſtidium prouenire, quod'q; (vt inquit Hora/ tius) Omne ſuperuacuū pleno de pectore manet. Qui alia id genus, deſiderabit exempla, videat Val. Max. Sabellicū & Fulgoſum.

¶Prodigi.

1	Formianus		Lucullus
2	M.Tigellius	15	Apicius
3	Filius Aeſopi	16	Cleopatra
4	Baſſa	17	Vitellius
5	Cinna	18	Licinius Craſſus
6	Albidius	19	L.Neratius
7	M.Liuius	20	Callias
8	T.Annius millo		Phocus
	Rhemnius Palemon	21	Alphonſus
9	Nero		Alexander
10	Agomencelus	22	Belflorius
11	Poppea	23	Cleopes
12	Caligula	24	Curio
13	Demetrius		Galenus imp.
	Agrigentini	25	Petrus cardinalis
14	Græci		Cæſar
	Bathylli	26	Galeatius

CAtullus Formianum quendam inceſſit vt decoctorem & ære alieno oppreſſum, vbi ait. Iſta turpiculo puella naſo Decoctoris amica Formiani.

2 ¶ M. Tigellius Hermogenes fuit adeo prodigus, vt tibicines, hiſtriones, Paraſyti, gnatones, mimi, epulones, balatrones, mendici, vnguentarii, caupones reliquiq; ocioſæ & perditæ vitæ homines mortem eius multis lachrymis defleuerint, Hora. libro primo. Ser. Ambubaiarum collegia, Pharmacopolæ, Medici, mimi, balatrones, hoc genus omne Mœſtum ac ſollicitum eſt cantoris morte Tigelli, Quippe benignus erat.

3 ¶ Filius Aeſopi tragœdi tanta fuit prodigentia, vt vniones aceto liquefactos cœnis apponeret. Horatius libro ſecundo. Ser. Filius Aeſopi detractam ex aure Metellæ Scilicet vt decies ſolidum exſorberet, aceto Diluit inſignem baccam.

4 ¶ Martialis libro primo. notat Baſſam fœminam, q̄ excrementa corporis aureo exciperet vaſe, vbi ait. Ventris onus miſero (nec te pudet) excipis auro, Baſſa bibis vitro, carius ergo cacas.

5 ¶ Idem Martia. lib. 9. Cinnæ cuiuſdam luxum ita arguit. Nam tu dum metuis, ne quid poſt fata relinquas. Hauſiſti patrias luxurioſus opes.

6 ¶ Albidius fuit adoleſcens perditiſſimæ vitæ, qui decocto vniuerſo patrimonio vnas (quæ ſupererant) ædes, rerum deſperatione incendio dedit. Quod videns Cato. Hic inquit Proteruiam facit.

7 ¶ M. Liuius quum omnia per luxum dilapidaſſet, ſtultitię ſuæ per iocum illudebat dicens, ſe nihil cuiquam reliquiſſe præter cœlum & cœnum. Itaq; quū pecunia egeret, multa per ſcelus commiſit.

8 ¶ T. Annium Milonem ſeſtertia. 700. milia æris alieni debuiſſe inter prodigia animi humani ducit Plyni. libro. 36. Rhemnius Palemon grammaticus luxuriæ ita indulſit, vt ſæpius in die lauaretur, nec ſufficeret ſumptibus, quāuis ex ſchola quadragena annua caperet, & non multo minus

ex re familiari.

9 ℭPlynius ſcribit felicem Arabiam non tantum Cynnami, Caſiæ, aliorumq́ꝫ odorum annuo fœtu parere, quantum Nero princeps nouiſſimo pompæ ſuæ die cõcremauit, Idē ſordidos vocabat & parcos, quibus ratio impenſarum conſtaret. Eos vero lautos ac magnificos laudabat, qui abuterentur & perderent. Mirabatur auunculum Caium Caligulam, ꝙ ingentes à Tyberio relictas opes in breui ſpacio prodegiſſet. In Tyridatem regem Armeniæ octingenta nummum milia diurna erogauit, Abeunti ſuper ſeſtercium milies contulit. Menecratem citharœdum & Spiculum mirmillonem triumphalium virorum patrimoniis ædibusq́ꝫ donauit. Cercopithecum panerotem fœneratorem prope regio extulit funere. Nullam veſtem bis induit. Quadragenis in punctum ſeſterciis aleam luſit. Piſcatus eſt reti aurato, purpura & cocco funibus nexis. Nunquam carrucis minus mille iter fecit. Mulos argenteis crepidabat ſcleis & canuſina operiebat lana Theatrum auro totũ operuit in honorem ipſius Tyridatis. Idem cubicula viatoria vnionibus conſternebat. Annis. 14. quibus, imperio præfuit, bis & vicies milies donatiõibus effudit, ideſt quingenties & quinquagies centena milia aureorum.

10 ℭ Agomencelus Alexandri magni pręfectus aureis clauis ſuffigebat crepidas.

11 ℭ Antonius Sopus in contumeliam naturæ, vilitatem auro fecit.

ℭ Poppea Neronis vxor iumentis ſuis ſoleas ex auro induebat.

12 ℭC. Caligula opes immenſas à Tyberio congeſtas ac vicies ſepties milies ſeſtercium intra annum abſumpſit. Idem Liburnicarum nauium gemmatis puppibus vtebatur, & diuerſicoloribus velis in quibus thermas, porticus, & triclinia ſtatuit magna laxitate, diſpoſitis etiã pomiferis arbuſculis.

13 ℭ Demetrius Antigoni & Stratonices filius. 150. talẽta ſcortis dari iuſſit. Autore Plutarcho. Tantus fuit Agrigẽtinorũ in omni re luxus, vt Plato diceret eos ædificare, ac ſi victu-

ri perpetuo forent, ita demum conuiuari, velut ſemper mo riturі. Vtebantur lechytis & xiſtris argenteis. Habebant & lecticas totas ex ebore.

14 ℭ Græci adeo ſibi indulſerunt, vt mixtum vnguento vinũ (quod dicebatur Mirites) largius haurirent. Batylli populi vnguentis madent, Autore Plynio, vt Cyprii, Cyziceni, Co rinthii, & Parthi. De Luculli prodigo luxu iam diximus in diuitibus.

15 ℭ Omnium fere luxum & prodigentiam nepotinis hellua tionibus ſuperauit Apicius, de quo Mar. lib. 3. Dederas Api ci bis trecenties ventri, Sed adhuc ſupererat centies tibi la/ xum. Hoc tu grauatus, ne ſitim & famem ferres. Summa ve nenum potione duxiſti, Quod ſic interpretatur Budæus. Apici ſexcenties ſeſtercium ideſt quindecies centena aureo rum coronatorũ milia inexplebili illa ingluuie helluatus, quum poſſes adhuc. 250. milibus (quod centies laxum ap/ pellat) vitam lauto & eleganti victu producere, tamen ve/ nenum miſer hauſiſti, ne patrimonio tãto ſupereſſes, quod iamiam te deſerturum videbatur.

16 ℭ Cleopatra vltima Aegypti regina cœnam parauit Anto nio, in qua centies ſeſtercium, ideſt ducenta & quinquagin ta milia aureorum vno ferculo ſecundę menſæ conſumpta ſunt. Vnde Sidonius Cleopatricas dapes vocat.

17 ℭ Singuli Vitellii apparatus non minus quadringentis mi libus conſtituerunt. In cœna eidem à fratre data duo milia lectiſſimorum piſcium ſeptem auium appoſita traduntur. Idem Vitellius in ſuo principatu ducentis ſeſterciis condi/ dit patinam, cui faciendæ fornax in campis ædificata erat. Habuit autem in ea Patina ſcarorum iecinora, Phaſiano/ rum & pauonum cerebella, linguas Phœnicopterum, mu/ renarum lactes, à Carpathia vſq; fretoq; Hiſpaniæ petita/ rum Autor Suetonius.

ℭ Licinius Craſſus quum omnia decoxiſſet, occurrentium

18 tamen cachinnis vocabatur diues, his verbis. Qui in Par/ thos militauit non fuit appellatus diues primus, ſed hic. He liogabalus inuitatis ad prandium ſummis viris, croco men

ſam ſternebat,dicens ſe fœnum pro eorum dignitate exhi/bere.Idem triclinia,lectos & porticus omni florum gene/re ſtrauit,lilijs, violis,hyacinthis & Narciſſis, quos flores pedibus conculcabat. Naues precioſis mercibus onuſtas mergi in portum iuſſit, magni animi id eſſe dicens, Au/reo vtebatur vaſe ad corporis excrementa. Gemmas ab optimis ſculptas artificibus in calceamentis ferebat, quæ nunquam iterabat.Precioſas veſtes ſæpe conſcindit.Min/xit etiam in Myrthinis & onychinis vaſis.Omnibus mere/tricibus ſine effectu libidinis multos quandoq; dedit au/reos num‹m›os.

19 ℭL.Neratius homo egregie iprobus Autore Gellio,quũ pro delectamento haberet os hominis liberi manus ſuæ palma verberare,ſeruum comitem habebat crumenã ple/nã aſſium portitãtẽ,Et quencũq; depalmauerat,numerari ſtatim ſecundũ duodecim tabulas.25.aſſes eidem iubebat.

20 ℭCallias fuit quidam,qui conſectandis meretricibus vni/uerſum dilapidauit patrimonium.Hinc per iocum diceba/tur à ſcortis deplumatus.

ℭPhocus Phocionis filius quum paternas opes prodigo luxu dilapidaſſet,Athenienſibus vſq; adeo factus eſt odio/ſus,vt occurrentes omnes diſamatorem ſui generis illum nuncuparent.

21 ℭAlphonſus rex Neapolitanorum quum multa per luxũ prodegiſſet,conflatoq; ingenti ære alieno iam non habe/ret, vnde creditoribus ſatisfaceret,dolore & ira permotus plæroſq; ſuis ſpoliauit bonis. Alexander Macedo Proma/chum bibaciſſimum hominem victorẽ in vini certamine, aurea corona donauit.

22 ℭBelflorius ſiculus homo priuatus domũ inchoauit tan/to ſumptu, vt fundamentis modice adhuc ab humo extan/tibus pecunia ſit exhauſtus, quam tamen multis annis im/probo labore ſibi comparauerat.

23 ℭIam diximus Cleopem Aegypti regum ſumptu Pyrami/dis eo redactum inopiæ,vt coactus ſit filiam exponere væ/nalem ad meretricium quæſtum.

24 ¶ C. Curio tribunuſplebis ſexcenta ęris alieni ſeſtertia debuiſſe fertur. Autor Val.max. Gelenus imp. Valeriani filius gemmatas ferebat caligas exemplo Caligulæ, qui inde traxit nomen.

25 ¶ Petrus preſbyter cardinalis ſedente in pontificatu Sixto duobus annis trecenta aureorum milia luxu prodegit & vanitatibus.

26 ¶ Cæſar Alexandri pontificis filius quotidianis epulis ducentos aureos dicauit. Paraſytis veſtes duorum milium donauit. Exercitum octo milium hominũ viuente patre ſemper aluit.

27 ¶ Galeatius filius Ioannis Galeatii primi inſubrium ducis in filiæ nuptiis (quibus interfuit Petrarcha) ad centum milia nummum erogaſſe fertur.

¶ Guloſi, edaces, & vinolenti.

1 Apitius
2 Ariſtoxenus
3 Sanctra
Vitellius
Aeſopus
Ariſtippus
4 Clodius
5 Domitius Afer
Q. Hortentius
6 Maximinus
Theodorus
7 Aſtydamas
8 Cambles
Vedius
9 Abron
Caligula
10 Hercules
Vlyſſes
Theagenes
Aglais
Theſſali

Philoxenus
Gnato
11 Pityreus
Cleonymus
Piſander
Charippus
Mithridates
Eriſicton
Alcman
12 Heraclides
13 Gallonius
14 Heterognatus
15 Phago
16 Galba
17 Gnoſippus
18 Nero
19 Andebuntus
20 Demetrius
Heliogabalus
Gathis
21 Ariſtoteles

Lepreas

Lepreas
Syri
Aſiatici
Pruſias
22 Elpeno
23 Eurycion
24 Anacreon
25 Hileus
26 Cato
27 Homerus
Ennius
Diotimus
Xenarchus
28 Feſcennia
29 Myrtale
30 Panaretus
Philoſtratus
31 Polyphemus
Laufella
Alexander
Archeſilaus
32 Cleomenes
Scythæ
Traces
Chreſtus
33 Nouelius
L.Piſo
34 Alcibiades
35 Cicero iunior
36 Bonſus

37 Cambyſes
38 Lacydes
39 Armitus
Cianippus
40 M.Varro
41 M.Antonius
Parthi
42 Promachus
43 Xenocrates
Dionyſius
Syracuſani
44 Conna
Tyberius Nero
45 ClaudiusCæſar
46 Nileus
47 Bitias
Antiochus
48 Darius
49 Alceus
Ariſtophanes
Cratinus
Timocreon
50 Lacedæmonii
Bizantii
Bela ſecundus
51 Nicolaus.ſ.
52 Olotemes
Bœotii

1 MApitius nepotum omnium fuit altiſſimus gurges, vt iam diximus. Is quũ audiuiſſet grandes caricas naſci in Lybia, nauigauit illuc, Quod demum quũ falſum deprehendiſſet Lybiam eiusq; habitatores diris imprecationibus deuouit. Hic omnium primus iudicauit linguam phœnicopteri eſſe optimi ſaporis. De Apitio Mart.

libro ſecundo ipſe quoq; ad cenam gaudebat Apitius ire, Quũ cœnaret, erat triſtitior ille, domi. Hic & cõgiaria principũ & ingẽs capitolii vectigal comeſſationibus hauſit.

2 ℭ Ariſtoxenus Cyrenæus adeo gullæ ſtudioſus extitit, vt hortenſes lactucas veſpere mulſo irrigaret, quo luxurioſius creſcerent, & ſaporis eſſent delicatioris.

3 ℭ Sanctra nomen eſt guloſi, de quo Martialis lib. 7. ſcribit. Nihil eſt miſerius, nec guloſius Sanctra. Vitelliu s epulas trifariam aut quadrifariam partiebatur, In ientacula, prandia cœnas & commeſſationes, ſolus omnibus ſufficiens vomitandi conſuetudine, Suetonius teſtis eſt eum fuiſſe nõ profundæ modo, ſed intempeſtiuæ & adeo ſordidæ gulæ, vt carnes holocauſtorum non peractis ſacrificiis ante aras abſumeret. De eo Sidonius ſic meminit. Hinc turpis, qđ pulcher, Otho poſt quina vitelli Milia famoſi ventris damnata barathro. Idẽ Mihi fœda Vitelli intulit ingluuies vẽtrẽ. Iã locuti ſumus de luxu Aeſopi, qui Tragœdi fuit filius.

ℭ Ariſtippus Cyrenæus ſummum bonum locabat in voluptate. Idem principes ſolebat comitari, vt paraſytus & amicus menſę propterea Diogenes canẽ regiũ eũ appellabat.

4 ℭ Clodius Albinus tam profunda fuit ventris ingluuiæ, vt quingentas ficus, centum campana perſica, mellones oſtienſes decem, vuarum labicanarum pondo viginti, ficedulas: 100. oſtrea. 40. vna deuoraret cœna.

5 ℭ Domititium Afrum Euſebius prodit cibi præter modũ accepti ſuperfluitate redũdantem in cœna periiſſe. Q. Hortenſius orator ſtudio gulæ primus omnium Romanorum pauonem appoſuit menſis.

6 ℭ Maximinus iunior bibebat vini amphoram. Carnis libras vndecim comedebat. Theodorus ſcribit Milonem crotoniatam carnium minas. 20. deglutiſſe, & panis totidem. Vini choas perſiccaſſe tres. Idem in Olympia. quadrimum ſolus abſumpſit taurum, quem per ſtadium retento anhelitu portauerat ſuis humeris.

7 ℭ Aſtydamas Mileſius à Perſa Ariobarzane vocatus ad cõuiuium, ſolus deuorauit, quicquid conuiuis omnibus fue-

rat præparatum.

8 ℭCambles rex lydorum eo voracitatis euectus eſt.ut no/ ſte quadam vxorem abſumpſerit. Vedius Pollio ſeruos coniiciebat in piſcinas vt piſces ipſi humano cruore paſti delicatiores eſſent.

9 ℭAbronis luxus & deliciæ trito vulgariq; adagio locum fecerunt.

ℭCaligula maximam partem theſauri à tiberio relicti cœnis & conieſſationibus cum lenonibus & ſcortis de/ uorauit.

10 ℭHerculem & vlyſſem Polyphagiæ & edacitatis nota fa/ moſos fuiſſe ſcribit Cælius. Theagenes Athleta taurum vo rabat ſolus.

ℭAglais tibicina Megaclis filia decem carnium minas & quatuor panum chœnicas abſumebat. Hauriebat & choã vini. Theſſalis inuſta eſt voracitatis nota, vt etiam Pharſa/ lis Mneſimachus apud Cæliũ Pharſalorum venit, aliquis vt menſas voret ipſas. Philoxenum Eryxidis & Gnatonẽ Siculum inter gulæ proceres & cupediuoros poſuit antiquĩ tas, quod conuiuiis adhibiti ſeſe in paropſides emungerent vt abſtinentibus cæteris largius ſoli fruerentur. Aiũt & Phi loxenum ipſum optaſſe ſibi collum gruis, quo maiorem in bibendo perciperet voluptatem. Hoc tamen nonnu lli tri/ buunt Melanthio. vt apud Cælium Clearcus. Philoxenus Dithyrambicus polypum edit duum cubitorum.

11 ℭInter Polyphagos & edaces etiam numerãtur Pityreus Phryx, Cleonimus, Piſander, Charippus, Mithridates rex ponti, & Eriſicton, qui ſua ipſe membra corroſit, Alc/ man poëta ſuis verbis ſeſe pamphagum nominauit, Ferũt Mithridatem illis certa conſtituiſſe præmia, qui plures ci/ bos ventri deſtinaſſent aut maiore ſe ingurgitaſſent vino, vt ſui ſimiles haberet. Idem omnes ſui temporis mortales hauſtu vini longe excellit.

12 ℭHeraclides pyctes infiniti prope cibi potusq; fuit capax. Nec parem reperit in bibendo. Alios ad ientaculum inuita/ bat, alios ad prandium, quoſdã ad cenã, quibus oĩbus ſine

interſtitio ſufficiebat ſolus.

13 ℭPub. Gallonius homo fuit poſtremæ gulæ iu cupediis aſſiduc verſatus, vnde à Lælio gurges dictus eſt Hunc præconē fuiſſe ſcribit Horatius. Cuius menſam acipenſere magno infamē notat Lucilius his verbis Lælius præclare & recte Sophos, illeq; vere, O Publi gurges Galloni, es homo miſer inquit, Cœnaſti in vita nunquam bene, quū omnia in iſto Conſumis ſquilla, atq; acipenſere cum decumano. Tertulianus Curii aleam, Apicii gulam, Gallonii ſumptum, & Antonii ebrietatem inceſſit.

14 ℭHeterognathus ob voracitatem vtraq; mandibula alternatim commandebat.

15 ℭPhago fuit quiſpiam adeo guloſus, vt adhibitus menſæ Aureliani, aprum integrum, centum panes veruecem & porcellum vno die comederit, biberitq; Orcam vini Autor Flauuius vopiſcus.

16 ℭErat Galba imp. cibi plurimi quem hiberno tempore capiebat ante lucem. Inter cœnam vero uſq; eo abundanti, vt congeſtas per manus reliquias, circunferri iuberet, ſpargitq; ad pedes ſtantibus.

17 ℭGnoſippus hac voracitatis infamia adeo laborauit, vt Athenienses liberis ſuis interdixerint ne cū eo veſcerent.

18 ℭFerunt Neronem quandoq; a meridie ad mediam noctē vſq; epulas protrahere conſueſſe ad inexplebilem ventris ingluuiem. Cœnitabat inter ſcortorum, ambubaiarumq; miniſteria.

19 ℭAndebuntus rex Anglorum conuiuio quodam tantum cibi deglutiuit & vini, vt eo ſuffocatus repente animam efflauerit.

20 ℭDemetrius Phalereus ducenta quotannis talenta abſumebat in luxu & nepotationibus. Heliogabalus nunquam minus centum ſeſterciis epulatus eſt. Gathis regina Siriæ edicto cauit, ne quis piſcem comederet, quin ipſa adeſſet.

21 ℭAriſtoteles philoſophus ab initio obſophagus & decoctor fuit.

ℭHercules cum Leprea rege de gula contendit, uicitq;

tauro toto paulatim deuorato.Syri populi & Aſiatici conti/
tinuo erāt in cōuiuiis,balneis,& vnguētis.Pruſias rex Bi/
thyniæ popinas ſemper adamabat. Nunc de vinolentis
dicendum.

22 ❡Elpenor vino largius hauſto impos animi factus ſcala
rū lapſu exanimatus eſt.Oui.li.14.Eurilochumq; ſimul, ni
miiq; Elpenora vini Idē.in Ibin.Ne ve gradus adeas Elpe/
nore tuti⁹ altos,Vimq; feras vini,quo tulit ille modo.

23 ❡Erycion fuit quiſpiam centaurus ebrietatis infamia no
tatus.Ouid.li.1.de arte.Occidit Eurycion ſtulte data vina bi
bendo.Propertius.lib.2.Tu quoq; o Euricīō vino centaure
periſti.Nec non Iſmario tu Polypheme mero.

24 ❡Anacreon Teius poeta arguitur vt deditus vino,cui quū
liberalius indulgeret, vuæ acino ſuffocatus dicitur. Ouid.
libro.3.de arte Si quoq; vinoſi Teia muſa ſenis.

25 ❡Hilæus centaurus deditus fuit ebrietati.Horatius libr.1.
Car.Nec ſæuos Lapithas & nimium mero Hilæum. Virgi.
Et magno Hilæum cratere minantem.

26 ❡Cato minor(qui proauum habuit Catonem maiorem)
quamuis omni virtute eſſet cumulatiſſimus, interdum ta/
men cum amicis dabat operam compotationibus tota no
cte ad auroram.Horat lib.3.car,Narratur & priſci Catonis ſę
pe mero caluiſſe virtus.Hoc ebrietatis vicium pręcipue illi
obiecit Cęſar duobus libris,quos vocauit Anticatones.

27 ❡Homerum vilonetum fuiſſe arguit Horatius lib.1.Epiſt.
dicens.Laudibus arguitur vini,vinoſus Homerus
❡Ennius poeta nunquam accingebat ſe ſcribendis carmi
nibus,niſi multo madidus vino,Idem Horatius.Ennius ip
ſe pater nunquam niſi potus ad arma Proſiluit dicenda.
Diotimus Athenienſis in fundibulo ori admoto inceſſan/
ter vinum hauriebat. Xenarchus Rhodius ex bibacitate
metretes cognominatus eſt.

28 ❡Feſcenniam Martialis,lib.1.arguit vt vinolentam dicens.
Ne grauis heſterno fragres feſcennia vino,Paſtillos Coſmi
luxurioſa voras.
❡Myrtale vinolenta mulier vino commiſcebat folia lauri

ne vinum oleret Martia.lib.3.Foetere multo Myrtale ſolet vino.Sed fallat vt nos,folia deuorat lauri.

30 ¶Idem lib.6.arguit Panaretum pototem,quod ſolus ampliſſimam vini lagenam exſiccaſſet.Philoſtratus quũ eſſet in balneis Siniueſſanis, tantum vini potauit,vt ebrius factus ſcalarum lapſu,pene excinctus ſit. Mart.lib.11. A Sinueſſanis conuiua Philoſtratus vndis Conductum repetẽs nocte iubente larem.Pene imitatus obit ſæuis Elpenora fatis,Præceps per longos dum ruit vſq; gradus.

31 ¶Polyphemus Cyclops hauſto largius vino dum in ſomnum concidiſſet,ab Vlyſſe excæcatus eſt.

¶Laufellam Iuuenalis vt temulentam inceſſit.Videns Androcydes Alexandrum procliuem in pocula, intemperantiam eius his verbis cohibebat, vinum potaturus rex memento te bibere terræ ſanguinem. Nam ſicut venenum eſt homini cicuta,ſic & vinum.Quibus præceptis ſi ille obtemperaſſet,amicos in temulentia non interemiſſet,vt fecit. Idem Alexander ex hac vinolentia biduum ſæpe obdormiuit integrum.Hinc prouerbium natum,Alexandrum bibendo regem præcellis.Inter pocula amicos indignatione rapida ferro tranſuerberabat.

32 ¶Archeſilaus philoſophus immodico vini hauſtu exceſſit.Cleomenes rex Spartanorum quum Scytarum vinolentiam imitari cuperet,in inſaniam redactus eſt.Solent autẽ Scythæ & Thraces liberius compotare vſq; ad certamen temulentiæ.Vnde Horatius.Natis in vſum læticiæ ſcyphis Pugnare Thracum eſt.

33 ¶Creſtus Bizantius ſophiſta hoc vicio quoq; laborauit, Nouelius Tricongius mediolanenſis meruit cognomen à tribus vini congiis quos vno impetu hauriebat ſpectante miraculi cauſa Tyberio principe.Autor Plynius.

34 ¶L.Piſo maiorem noctis partem conuiuis & temulentiæ impendebat,Biduo perpotationem continuauit apud Tiberium principem,

35 ¶Famam apud Grecos ex ebrietate meruit Alcibiades.Autore Ply.

¶Cicero iunior, M. Tulii filius binos congios ſimul hauriebat.

36 ¶Bibit Bonoſus autore Flauio Vopiſco, quantum hominũ nemo. De hoc Aurelianus dicebat. Non vt viuat natus eſt, ſed vt bibat. Si quando legati barbarorum ad eum veniſſent, ipſis propinabat, vt eos inebriaret & ab his per vinũ omnia cognoſceret, & extorqueret veritatem. Quantunlibet bibiſſet, ſemper ſecurus videbatur & ſobrius. Præterea tantum mingebat, quantum bibebat, ſic vt eius veſica numquam grauaretur. Poſtea cum à Probo ſuperatus laqueo vitam clauſiſſet, emanauit iocus, amphoram pendere non hominem.

37 ¶Cambyſes quum per temulentiam quandoq; ratione excideret, Monitus à prexaſpe domeſtico, vt tantam caueret infamiam, eius filium percitus furore iaculo confodit.

38 ¶Lacydes philoſophus ex nimia compotatione concidit in paralyſim, qua mortuus eſt.

39 ¶Armitus & Cyanippus Syracuſani potu nimio in ebrietatem lapſi, filias ſtupro cõtaminauerũt. Autor Plutarchus.

40 ¶M. Varro apud Plyniũ teſtis eſt Mezentiũ regem Ethruriæ auxilium Rutulis contra latinos tuliſſe, mercede vini.

41 ¶M. Antonius librum edidit de ſua ebrietate, quo patrocinari ſibi voluit, vt ea probatet mala, quæ per temulentiã orbi intuliſſet.

42 ¶Plynius ait tãto magis ſitire Parthos, quãto plus biberit.

43 ¶Promachus fuit homo bibaciſſimus, quem Alexander talenti corona donauit, quod in vini certamine euaſiſſet victor. Teſtis Plutarchus. Xenocrates vini choam hauſit, quum Dionyſius præmium obtuliſſet ei, qui hoc faceret.

¶Dionyſiuss iunior vſq; ad oculorum vicium mancipatus eſt ebrietati, Ariſtoteles tradidit ebrietatem in Syracuſanorum luxu diebus quandoq; nonaginta non fuiſſe interpellatam.

44 ¶Conna tibicen fuit vinoſus, qui in conuiuiis coronatus potabat aſſidue, Tiberius Nero propter nimiam vini

auiditatem in caſtris pro Tyberio Biberius, pro Claudio Caldius, pro Nerone Mero vocabatur. Idem cum Pomponio Flacco & L. Piſone noctem continuumq; biduũ epulando potandoq; conſumpſit. Aſellio Sabino ſeſtercia ducenta donauit pro dialogo, in quo Boleti & ficedulæ & oſtreæ & turdi certamen induxerat.

45 ℭ Claudius Cæſar conuiuia celebrauit palam, tanta populi frequentia, vt plærumq; ſexcenti ſimul diſcumberent. Cibi & vini fuit appetentiſſimus. Sedens in tribunali quum olfeciſſet nidorem prandii, quod in proxima Martis ęde parabatur à Saliis, deſerto foro commeauit ad Salios ipſos, & vna diſcubuit. Nec vnquam à triclinio abſceſſit niſi diſtentus & madens.

46 ℭ Niſæus Syracuſarum tyrannus vbi ab aruſpicibus didiciſſet breui ſe periturum, quicquid ſuperfuit vitæ, comeſſationibus impendit & ebrietati.

47 ℭ Apud Didonem Virgilianam Bitias ſic hauſit merum, vt eo ſe totum proluerit. Antiocus magnus dies totos dormire ſolebat ob vinolentiam. Pugnaturus in Rhodios, captus amore puellæ Chalcidenſis, nuptias etiam ipſo belli tempore celebrauit, & totam hyemen cum ea vino indulſit & veneri.

48 ℭ Darium vinolentum fuiſſe arguit inſcriptio ſepulchri eiuſdem, quę talis erat. Potui & multum vini potare, & hoc probe ferre.

49 ℭ Alcæus, Ariſtophanes & cratinus quum ebrii forent, erant tamen ad ſcribendum carmen idonei. Timocreonti Rhodio propter cibi & vini auiditatem epitaphium ſequens inditum eſt. Multa bibens, tum multa vorans, male deniq; dicens Multis, hic iaceo Timocreon Rhodius.

50 ℭ Lacedæmonii eundem calicem in conuiuiis circumagebant, vt ſitim & vini auiditatem irritarent. Bizantios Menãder poëta notauit vt ebrios. Bela ſecundus Almi filius, Pãnoniæ rex, corruptiſſimæ fuit temulentiæ.

51 ℭ Nicolaus quintus Ponti, Max. nimio bibendi ſtudio tenebatur. Exigebat enim diuerſa vinorum genera, & quæ

magis ad palatum facerent, eligebat.

51 ℭ Oloſernes ebrius ab vxore Iudith interfectus eſt. Bœotii ab athenienſibus vocabantur fatui, pingues, & rudes, propter inexplebilem edendi auiditatem.

ℭ Abſtemii.

Apollonius	Iacobus	Emericus
Dominicus	Anchimolus	Loctenſes
Fulgentius	Moſchus	

Apollonius Tyanæus à vino & carnibus abſtinebat. Beatus Dominicus decẽnio abſtinuit vino. Fulgentius epiſcopus Ruſpenſis nulla vnquàm neceſſitate adduci potuit aut cogi, vt eſitaret carnes, aut vinum biberet. Iacobus minor vinum aut ſiceram non bibit, Carnes nunquam manducauit, oleo nunquam vnctus eſt, nunquã vſus balneo, nunquam nouacula raſus. Anchimolus & Moſchus ſophiſtæ Elienſes tota vita hydropotæ fuerunt, ſoliſq; ficis deſiderio ventris ſatisfecerunt. Emericus filius S. Stephani regis Pannoniæ, vinum tota vita non deguſtauit. Loctenſes Zephærii vino vti capitale ducebant.

ℭ Sobrii & temperantes.

Porus	Nicolaus Heluetius	Rogatianus
Maſaniſſa	Columba	Epaminundas
Mithridates	Demetrius	Lycurgus
Viriatus	Socrates	Perſæ
Auguſtus	Anacharſis	Gymnoſophiſtæ
Lacedæmonii	Epictetus	Diogenes
Aegyptii	Venerius	Conſtantius
Plato	Zeno	Iul. Cęſar
Hieronymus	Telemachus	Pericles

Porus rex Indorum aqua & pane viuebat contentus. Maſaniſſa rex Numydarum iam nonagenarius, ſemel tantum interdiu veſcebatur, ſine pulmento. Mithridates rex Ponti iam ſenex cibum capturus non accumbebat, verum ſtans veſcebatur. Viriatus princeps Luſitaniæ vbi bellum aliquod mente conceperat, non prius accumbebat menſæ aut in lecto quieſcebat, quàm propo-

ſitum abſoluiſſet. Fuit Auguſtus breuiſſimi cibi. Ad media interdum epulas ſatiatis iam conuictoribus accedebat, primusq; ſurgebat menſa. Lacedæmonii nullam diſciplinam abſtinentia habuerunt potiorem. Pinguis & obæſi ventris adoleſcentes inedia macerabant. Aegyptia iuuentus Amaſis edicto non prius cibum capiebat, quàm. 180. ſtadia percurriſſet. Platonis frugales erant cœnæ. Propterea dicebat Timotheus bene cum his fere, quos Plato excepiſſet conuiuio. Delicatiores epulas & opipara ſpreuit conuiuia. Viuebat contentus oliuis acadecimis, pane item & aqua. Hieronymus annos fere. 90. durauit incredibili abſtinentia. Hilarion modicis ficubus aridis & exiguo pane decrepitam fouit ſenectutem. Nicolaus quidam, inter Heluetios ſine vllo penitus cibo multis annis durauit inter vaſtas ſolitudines incredibili ſanctitatis fama. Columba virgo Perusina ſolis fructibus reprimebat famem. Demetrius Chidonius vir græcus, abſtinentia ſingulari multos dies perſiſtebat ieiunus. Socrates minimo viuebat ſumptu. Veſcebatur pane & lacte. Anacharſis apud Ciceronem. Mihi (inquit) pulpamentum fames, cubile ſolum, veſtis Scytharum tegmen. Epictetum ſunt qui putent deliciis & voluptati ſemper indulſiſſe, fuit tamen temperans. Venerius monachus herbis diu victitauit. Zeno duntaxat veſcebatur, & palliū prætenue ferebat. Aquam bibebat loco vini, vt diſcipulos ſuo exemplo ad temperantiam inuitaret. Hinc exiit prouerbium. Zenone temperantior. Telemachus Acarnenſis victitabat fabis. Socrates tanta fuit temperantia, vt omnia fere vitæ ſuæ tēpora valetudine inoffenſa vixerit. Rogatianus ſenator ſemel tantum interdiu dabat operā cibo. Erat Epaminundas Thebanus obæſis & corpulentis adeo infeſtus, vt quendam aqualiculo portentoſo, ſummouerit ab exercitu, quòd ad tegendum eius ventrem vix clypei tres ſufficerent. Ipſe vero victu fuit adeo parco & tenui, vt à vicino ad cœnam inuitatus, quum dapſilem & affluētem deliciis menſam reperiſſet, iratus receſſerit dicens. Ego te opinabar rei diuinæ operam dare, non de contumelia cogita-

re.Lycurgus dicebat non eſſe vtendum maiore cibo, q̃ qui ad repellendam famẽ ſufficeret amota crapula. Aegyptiorum ſacerdotes præparci erant in victu vſq; ad ſtuporem: Carnibus & vino abſtinebant. Pane etiam raro veſcebantur, ne onerarent ſtomachum. Oleum tantum in oleribus nouerant. Ouũ quoq; & lac vitabãt pro carnibus. Triduiq; inediam ſuſtinebant. Perſarum magi nihil in cibum preter farinam & olera recipiebant. Indorũ Gymnoſophiſtæ alebantur pomis aut farina. Diogenes nunq̃ pendebat de craſtino, ſed in præſentẽ modo horam ſibi corrogabat cibũ. Conſtantium imperatorem Marcellinus ſcribit nunq̃ guſtaſſe pomũ, nunq̃ nares in publico extercisſe, nunq̃ ſpuiſſe. Idem ſuperatus à Perſis fruſto panis à quadã vetula porrecto inediam reppulit. Iulium Cæſarem vini parciſſimum fuiſſe nec inimici negauerunt. Vnde dicebat M. Cato vnũ ex omnibus Cæſarem ad euertendam remp. ſobrium acceſſiſſe. Fuit & circa victum adeò indifferens, vt quondam ab hoſpite conditum oleum pro viridi appoſitum aſpernantibus cæteris, ſolus largius acceperit, ne hoſpitem aut negligẽtiæ aut ruſticitatis, videretur arguere. Pericles Atheníenſis à cœnarum & cõuiuiorũ apparatibus abhorrebat adeo, vt nec apud amicos cœnaret.

¶ Alii homines temperatiſſimi, vitæq; auſteræ ac ſolitariæ.

1	Helias		Amos
	Paulus	10	Agatho
2	Antonius		Andreas
3	Hilarion		Thadeus
	Onophrius		Arnulphus
4	Hieronymus	11	Alccippiade
5	Maria Magdalena		Tora
6	Maria Aegyptiaca	12	Amata
7	Amonius		Artebius
	Hoſpitius		Amodeus
8	Patroclus	13	Baſolus
9	Menas		Beniamin

14 Timotheus
Theremon
Carilephus
Coſmas
Symeon
15 Stephanus
Sara
Siſimius
16 Serapion
Zozimas
17 Pion
Helias
Moſes
18 Paſtor
Dorotheus
Elpidius
Hor
Gadanus
19 Epiſius
Auguſtinus
20 Vlfranius
Hugo
Dominicus
Iordanus
Adam
Abraham
Sylueſter

Egidius
Narciſſus
21 Eucherius
Vrſicius
Celeſtinus
Ioan.Baptiſta
Maiorus
Dominianus
22 Diogenes
Euagrius
Ethbinus
Paulus ſimplex
Paulus abbas
Phyllorrhonius
23 Syluia
Diocles
Capiton
Vacchoris
Vvenceſlaus
24 Nicolaus Tollentinas
Nathanahel
Liberalis
Maxentius
Medericus
25 Marinus
Ricarius
Timon

1 HElias prope torrentem Carith vixit in ſolitudine paſtus coruorum miniſterio.

¶ Primus heremita Paulus annos.16.natus ſeceſſit in latebras nemorum, in quibus durauit annos.97.ſpelunca breui contentus, eſitabat fructus palmarum, bibebat aquam, palmacea tunica nudum contegebat corpus. Nullum in ſolitudine hominem videre voluit præter Antonium. Vſus eſt miniſterio corui dimidiatum panem quotidie afferentis.

2 ¶ Antonius qui Paulum hunc tumulauit, vixit etiam in ſolitudine annos.20.pane & aqua famem refocillans.

3 ¶ Hilarion in deſertis Syriæ locis breuiſſimum habitauit tugurium iunco & caricibus contextum. Denos demum annos arctiſſima cellula & ſepulchro ſimillima vſus eſt.

¶ Onophrius adeo ſolitariæ vitæ fuit ſtudioſus, vt annos 60.hominem non viderit. Vnde & ex illa ſolitudine agreſtis adeo factus eſt, vt in ſuperiore corporis parte barba totus & capillis integeretur, verenda folijs & arborum cortice adopertus. Vixit annos.30. herbis & baccis ſylueſtribus contentus. Eidem cœlitus quotidie dimidiatus panis afferebatur vt Paulo. Hunc quum reperiſſet Pafnutius, extimuit, ſatyrum eſſe ſuſpicatus.

4 ¶ Conuentus hominum & populi frequentiam Hieronymus habebat carceris loco, ſolitudinem vero pro paradiſo. Vnde ſacco vili amictus Syriæ latebras feris & ſcorpiõibus infeſtas numeroſis prætulit ciuitatibus, humi cubans, herbiſq; victitans & aqua.

5 ¶ Maria Magdalena 30.annos heremum incoluit cœleſti cibo refocillata. Nec interim hominem vidit, aut ab vllo viſa eſt.

6 ¶ Maria Aegyptiaca heremi cultrix durauit etiam in ſolitudine incredibili vitæ abſtinentia, vbi cubitali altitudine inter orandum ſublimis à terra in vacuo pendere viſa eſt.

7 ¶ Amonius tanta fuit abſtinentia, vt nunquam niſi panẽ aſſum ederit, nunquam iratus, nunquam mentitus fuerit.

¶ Hoſpitius apud Nicenſem vrbem antro ſe incluſit, perpetuo cilio carnem macerans, corpore ferreis cathenis ligato. Veſcebatur pane. Tempore quadrageſimæ ſolas herbarum radices eſitabat.

8 ¶ Patroclus anachoreta vſq; adeo quandoq; ieiuniis corpus atterebat, vt diuturna inedia incideret in morbũ. Abſtinebat vino, bibebat aquam melle perfuſam. Cilicium ferebat acutiſſimum & proximum corpori.

9 ¶ Menas inter Samnites natus ſolitudinem mire amabat, in qua nequid per ocium perperam faceret, apes curabat.

ℭAmos Aegyptius pater fuit.150.monachorum,quos ore operto menſe iubebat accumbere,ne parcę comedentium vitijs appareret.Vxorem quam inuitus duxerat, nunquã attigit.

10 ℭAgatho lapidem in ore triennio continuit,vt tacere diſceret.Dicebat.tria eſſe neceſſaria ad dei cultum.Silētium orationem,manſuetudinem.

ℭAndreas & Thadæus heremitæ durauerunt in ſolitudine annis.50.

11 ℭArnulphus Metēſis epiſcopus relicto Lotharingiæ principatu heremum ingreſſus eſt.Alcippiades martyr omnem cibum auerſabatur,aquam bibebat inſperſo ſale,ne corpori eſſet pernicioſa.Tora virgo nunquam vti voluit noua tunica nunq̃ nouis calceamentis.

12 ℭAmata vero limen cœnobij(quo ſe incluſerat) annos 40.nunq̃ egreſſa eſt,Pane viuebat & oleribus.Arrebius præſul Pamphilienſis vitam ſolitariam in epiſcopatu non deſeruit.Amodeus Hiſpanus vnica opertus tunica nudis ambulabat pedibus.Semel tantũ interdiu veſcebatur contentus aqua & pane.Cauernam montis incolebat.

13 ℭBaſolus abbas in finibus Rhemorum heremiticam egit vitam,habitauitq; ſpeluncam mõtis annos.40.

ℭBeniamin vixit in deſerta ſolitudine annos.80.

14 ℭTimotheus in Aegypto ſpeluncam montis intrauit, in qua durauit annis.30.nulli cognitus.Theremon abbas centenarius deceſſit in ſolitudine.Hic aſſiduis orationibus adeo incuruauit ſibi humeros,vt in ætate decrepita repere magis videretur,quàm ambulare.Carilephus in deſerta ſolitudine omnem mulierum aſpectum refugit.Coſmas Græcus toto ſuæ ſolitudinis tempore ieiunijs ſemper dedit operam.Symeon apud Antiochiam annis quadraginta delituit in antro cuiuſdam concauæ columnæ:Veſcebatur aqua,pane,& radicibus herbarum, idq; ſemel tantum in hebdomadæ.Corpus vinculis & cathenis adeo conſtringebat,vt cicatrices ipſæ ſubter putreſierent.Quinetiam multis annis durauit in quodam puteo

aqua vacuo,in quem ſe demiſerat volens. Femora eius pu-
truerunt,aut ex pædore ſpeluncarum quas habitauit, aut
inedia nimis pertinaci.

15 ¶Stephanus anachoreta ſolitarius manſit in heremo an-
nis.60.

¶Sara mulier imperante Theodoſio ſeniore durauit ad
ripam cuiuſdã fluminis annos.60. Siſinnius monachus di-
ſcipulus Elpidii ſepulchro ſe incluſit, in quo pane & aqua
vixit contentus ad mortem vſque.

16 ¶Serapion pater fuit decem milium monachorum,quos
omnes tempore meſſis pretio conducebat vt ſua opera
iuuarent laborem pauperum. Viuebat ipſe pane & aqua
vnica veſte contentus. Zozimas in regione Paleſtinæ.53.
annos abſoluit in heremo,contentus cibo tenuiſſimo. Ma
riã n Aegyptiam ad bonam frugem reuocauit, & mor-
tuam tumulauit.

17 ¶Pion.30.annis ſolitariam egit vitam ſub Hilarione. Co-
medẽs deambulabat,ne quam in cibo voluptatem perſen-
tiſceret. Sororem morbo laborantem clauſis adiit oculis.
Helias anachoreta fuit ſub Antonio,mira ſanctitate,qui vi
xit annis.126. Moſes æthiops latro annis.75. durauit in ſoli-
tudine. Cellula ſua annis.7.nunquam egreſſus eſt.

18 ¶Paſtor preſbyter matrem ad ſe venientem clauſa rep-
pullit cella. Dorotheus Aegyptius ſex tantum panis vn-
cias cum paucis oleribus quotidie eſitabat. Dicebat ſe nun
quam dormiuiſſe aut comediſſe ad ſaturitatem. Congeſtis
lapidibus quotannis extruebat habitaculum ad excipien-
dos peregrinos. Manſit in ſpelunca annis.60 Elpidius Cap
padox durauit in quodam antro annis.25. vbi bis tantum
veſcebatur in hebdomade. Hor,abbas tria præſtitit admi-
ratione digna, Nunq̃ mentitus eſt, nunquã citra neceſſita-
tem locutus, nemini vnquã maledixit. Gadanus apud Ior-
danem magna conſenuit abſtinentia, ſub dio degens, &
nullo opertus tecto.

19 ¶Epiſius interrogatus à Ioanne anachoreta,quid tota vi-
ta egiſſet memorabile, Annis.40.inquit, nunquã ſol vidit

me comedentem. Tum Ioannes, Nec me ait iraſcentem. Auguſtinus Afer quum in quadam ſpelunca degeret, offenſus multitudine populi eo confluentis, remotiore antro ſe incluſit, vbi tugurium inter ſaxa ſibi breuiſſimum fecit, vixitq; magna ſanctitate.

20 ¶ Vlfranius archiepiſcopatu Senonenſi ſponte ſe exuit, vt ſolitudini vacaret.

¶ Hugo abbas Carthuſiēſis annis.50.faciem mulieris non vidit. Dominicus Hiſpanus humi iacebat, Annis.10.abſtinuit vino. Iordanes inſtituit ſilentium menſæ. Adam felix fuit in ſolitudine. Comitatus fœmina factus eſt infeliciſſimus. Abraham in ſolitariis tabernaculis & conuallibus deum meruit collocutorem. Syluester pontifex latuit in Soractis monte.

¶ Egydius Athenienſis ſolitudinis ſtudio genus, patriam, & opes reliquit, blandientis cæruæ lacte in heremo nutritus. Narciſſus Hieroſolymorum epiſcopus multos annos in deſertis locis egit.

21 ¶ Eucherus ordinis ſenatorii dignitate conſpicuus ſpeluncam dumis horridam & tutā nigro lacu habitauit in agro Lugdunenſi.

¶ Vrſacius apud Niceam Bithyniæ ſolitarius egit. Celeſtinus relicto ſummo pontificatu ad ſolitariam vitam ſe contulit. Ioannes Baptiſta adhuc infans, relictis hominum turbis, ad heremum perrexit, vbi pelle cameli opertus, ſanctitatem præſtitit, qualem nemo poſt homines natos. Maiorus epiſcopatui ceſſit, vt in ſolitudine viueret. Dominianus abbas ſolitariam egit vitam in agro Lugdunenſi.

22 ¶ Diogenes Antonii diſcipulus vixit, & mortuus eſt in ſolitudine.

¶ Euagrius presbyter annis.14.manſit in ſolitudine contentus pane & oleo, Si quando venereis titillaretur aculeis, demergebat ſe in puteum, vt aquæ frigiditas libidinis feruorem compeſceret.

¶ Ethbinus honeſtiſſimis parentibus inter Britannos natus, tugurium ſibi fecit in ſylua, in quo ad finem vitæ durauit

rauit conſtantiſſime,Paulus ſimplex Antonii fuit diſcipu-
lus,cuius mandato tacuit triennium nemini loquens.Pau-
lus abbas pater fuit.500.monachorum in Lybia,Nunquã
veſcebatur,quin prius.300.orationes exſoluiſſet domino.
Phyllorrhonius presbyter extruxit ſibi cellam in ſolitudi-
ne,in qua fortiſſime conflixit aduerſus voluptates & illece-
bras corporis.Nam annos.18.catenis ferreis corpus mace-
rauit,eoq; tempore abſtinuit pane cocto. Anno.32. nullo
pomorum genere vſus eſt. Metu mortis per ſex annos ſe
pulchro ſe incluſit.Pauit pauperes & affectos morbo labo
re ſuarum manuum.

13 ¶ Sylua virgo filia Ruffini præfecti Alexãdriæ annos.60.
abſoluit in ſolitudine,quo tempore nullam corporis partẽ
lauit præter digitos.Non in lecto iacuit ſed humi tantum.
Diocles heremum quãdam Thebaidis habitauit,ibiq; mul
tos annos cella concluſus delituit. Capiton latro ſcele-
rum pœnitentia ad heremiticam vitam conuerſus,antro la
tuit incluſus annis.80.Vacchoris rex Aegypti relictis diui-
tiis humi iacuit. Vvenceſlaus filius Vratiſlai regis Bohe-
morum per mediam brumam & medias niues diſcalceatus
petebat templum,horaſq; obibat canonicas.

14 ¶ Nicolaus Tollentinas abſtinentiſſimus omnium ſui tem
poris pane,& aqua ſemel tantum in die veſcebatur, procul
ab omni ocio & verborum vanitate.Nathanaël anachore
ta ſtudio vitæ ſolitariæ incluſit ſe cella, qua annis.37.nun-
quam egreſus eſt.Liberalis confeſſor ſingulis diebus do-
minicis ſacram ſumebat eucharistiam,qua refocillatus, ni-
hil fere aut parum cibi capiebabat tota hebdomade. Ma-
xentius abbas Pictauenſis pane ordeaceo tantum & aqua
veſcebatur. Medericus Eduenſis ſemel tantum in heb-
domade cibum capiebat, & perpetuo cilicio carnem do
mabat.

15 ¶ Marinus confeſſor annum integrum in ſpelunca deli-
tuit,nec faciem hominis vidit,Aqua erat illi potus,agreſtes
herbæ cibus.

¶ Richarius confeſſor panem comedebat ordeaceum,quẽ

aſpergebat cinere, ne præſeferret ſuauitatem. Aquam la/chrymis ſuis tepefaciebat, eaq́ faciebat balnea quib⁹ abluebat leproſos, & ſe poſtremum. Timon Athenienſis congreſſus & ſocietatem hominum refugiebat. Autor Cicero in libello de amicitia.

¶ Cibi & panes diuerſi.

Artolaganum	Libum	Bucellatum
Bellaria	Lucania	Pulpa
Botulus	Venter faliſcus	Mattiya
Caryca	Perna	Lagunculi
Coccentum	Merenda	Cariotides
Coliphium	Ozimum	Epidipnides
Conchis	Placenta	Muſtaceus
Epityrum	Popanum	Fertum
Minutal	Pulmentum	Panes diuerſi
Farreum	Pulpamentum	Placentæ variæ
Forbea	Sagina	Tragemata
Fritilla	Scribilita	Obſonium
Irceus	Sumanalia	Maza
Laganum	Tomacula	Pityria
Artocrea	Tucetum	Alii diuerſi

ARtolagànum genus eſt panis ſeu placente ex ſimila in oleo coctæ. Ei infunditur modicum vini cum pi/pere vel adipe. Hic panis quondam habebatur in deliciis. Bellaria cibi dicuntur ſecundæ menſæ. Apponun/tur ad irritandam gulam. Vocantur à græcis Tragemata & pemmata. Botulus ſeu Botellus genus farciminis ex ſuilla carne. Martialis libro vndecimo Botellos imitatur & boletos. Fiebat Botulus initio hyemis gratus quidem omnibus menſis, ſed maxime celebratus in Saturnalibus, Idem Martialis. Qui venit Botulus medio tibi tempore brumæ, Sa/turni ſeptem venerat ante dies Idem. Et pultem niueam premens Botellus. Carica genus eſt ficuum vel ficus ſicca.

Ouidius libro primo Faſt. Quid vult fame ſibi rugoſaq; Carycā dixi. Carycas antiqui vocabant eſculentum lautum & variis conditum cupediis. Caryca enim genus erat cibi Lydii, multiiugis lauticiis, & ſanguine confectum. Coccentum edulium erat ex melle & papauere. Coliphium genus panis. Plautus. Coliphia mihi ne incocta detis. Cōchis edulium eſt ex faba, vel leguminis genus. Vocatur aliter Concha & Conchus. Iuue. Saty. 14. Alterius concham æſtiui cū patre lacerti. Signatam. Martialis. Si ſpumet rubra conchis tibi pallida teſta, Lautorum cœnis ſæpe negare potes. Epityrum genus eſt edulii ſeu caſei Siculi. Eſt etiam Minutal genus edulii, quod Perſius Minutum vocat. Fiebat Ceto marino piſce, liquamine, oleo, vino porris & coriandro. Iuue. Saty. 14. Heſternum ſolitus medio ſeruare minutal Setembri. Vocatur autem Minutal quod minutatim conſcideretur & particulatim. Farreum genus eſt libi ex farre Ply. Nouæ nuptæ farreum preferrebant. Forbea erat quidam cibus, qui calidus abſumebatur. Fritilla cibus erat ex pulte. Irceus genus erat farciminis. Laganum cibus eſt ex farina & aqua diſtentus in modum membranulæ. Condiebatur olim caſeo, pipere, croco, cynnamomo. Artoclea fiebat ex pane & carne. Nam artos panis, creos caro dicitur. Perſius Saty. ſexta. ve niſi comminues oleum, artocreaſq; popello. Libum fiebat ex farre, melle & oleo. Ouid. Liba deo fiunt, ſuccis quia dulcibus ille Gaudet, & a Baccho mella reperta ferunt. Lucanica genus farciminis, quod porcina carne fieri conſueuit. Martialis lib. 4. Et lucanica ventre cum faliſco. Idem in Xeniis. Filia picenæ venio Lucanica porcæ Pultibus hinc niueis grata corona datur. Eſt & venter Faliſcus genus farciminis inuentum à Faliſcis populis. Statius lib. 4. Sylua. Non lucanica, non graues faliſci. Pernam antiqui & Lardum & Petaſonem ſumebant ex porco Idem Statius. Non lardum graue, debilis ve perna. Merenda vocatur cibus poſtmeridianus. Calphur. Seræq; videbitur hora merendæ. Ozimum edulium erat redolens, quod fiebat ex inteſtinis. Aliqui Ozimum vocant ab eiuſdem no

minis herba cito in hortis creſcente. Perſius Saty. 4. Quum bene diſcincto cantauerat Ozima vernæ. Placenta libum farinaceum caſeo & melle conditum, cuius piſtores vocantur Placentarii. Martialis libro quarto Nec te liba iuuant, nec ſectæ quadra placentæ. Horatius li. 1. Epiſt. Pane egeo iam mellitis potiore placentis. Popanum erat lata placenta, quam veteres offerebant diis. Iuue. Saty. 6. Scilicet & tenui popano corruptus Oſyris pulmentum capitur pro pulte aut cibo aliquo facto inſtar pultis. Plautus in pſeud. Ego pulmento vtor magis vnctiuſculo. Apul. Ollulam iſtam cũ natibus intorques, qua mellitum pulmentum apparas. Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Teren. in Eunucho. Tu te lepus es & pulpamentum quęris. Sagina vocatur cibus pinguefaciens & reddẽs obæſum corpus Hinc ſaginare verbum, Pontanus in Põpa lepidina. Ecce venit pingui multum ſaturata ſagina. Scriblita erat cibus omnino placẽtæ ſimilis præter quam quod ſine melle coqueretur, & abſumeretur adhuc calida. Varro in Menippea. Impone in ſcrupea Scribilitam. Martialis libro. 3. Circumlata diu menſis Scribilita ſecundis Vrebat nimio ſæua colore manus. Sumanalia erant liba farinacea facta in modum rotæ. Thomacula edulia fiunt iecore porcino ſemicocto & minutatim conciſo. per mixtis ouis crudis, caſeo. liquamine, pipere. aniſo & gingibere, teguntq́ꝫ tomento ſuillo. Iuue. Saty. x. Exta & candiduli diuina Tomacula porci. Tuceta vocant cibi regii ſapore præſtantes. Apul. lib. 2. Meta. Abacum paſcue vinulentum & quidem naribus iam mihi ariolabar Tucentum per quam ſapidiſſimum. Idẽ lib. 9. At pudica vxor ſtatim cœnas ſaliares comparat, uina præcioſa defęcat, pulmẽta recentia tucetis temperat cœna largiter inſtructa per ſius. Pingues patinæ, tucetaq́ꝫ craſſa. Bucelarum cibus erat militaris ita dictus, quod in bucellas & fruſta confectus eſſet. Ammianus Frumentum ad vſus diuturnitatem excoctum. Bucellatum, vt vulgo apellant, humero impoſuit libentium militum. Pulpa cibus eſt minutatum conciſus. qui & minutal dicitur. Apuleius. Quæ ſuis dominis pa

rabat iuſcum fartim circũciſum,& pulp i fruſtatim conſectã
Mattya condimentũ eſt carniũ vnctũ,a verbo græco matto
id eſt oblino.Hoc genus edulii excogitauerũt Macedones.
Martia.lib.x.Diues & ex omni poſita eſt inſtructa macello
Cœna tibi,ſed te mattya ſola iuuant. Lagunculi & Gaioli
cibi erãt deliciarii,in quibus ſigna & effigies Gai & lagonis
puerulorũ repræſentabant,vt nunc noſtro tẽpore videmus
placentas formari in roſas & lilia.Statius lib.1,Syl.Molles
Gaioli,Laguncuḹiq;.Caryotides dicunt palmarum fructus
qui delicatis olim menſis adhibebant.Statius.Et muſtaceus
& latente palma Prægrandes Caryotides cadebãt.Nã Ca/
riota ſpecies eſt palmæ.Martia.lib.8. Hoc linit ſputo Iani
Caryota calendis.Idẽ lib.11.Et notas Caryotidas theatris.
Mittebantur autẽ amicis inauratæ.Epidipnides appelantur
dapes.quæ poſt dipnõ id eſt cœnã apponuntur.Idẽ Marti.
Hic ſeras epidipnidas parabit Hinc piſtor farreas facit placẽ
tas Muſtaceus ſeu muſtaceũ erat libum,quod fiebar ex fa-
rina ſiliginis muſto conſperſa Iune.Cauſa nec eſt,quare cœ
nã & muſtacea perdas.Fertum genus eſt libi ſacris adhiberi
ſolitũ.Flauius vopiſcus Farratũ vocat.Perſius. Attamẽ hic
extis optimo vincere ferto.Intẽdit,iam creſcit ager,iam cre
ſcit Oliua Val.Flac.lib.3.Argon,Et opima cadauera noſtro
Linquite ait ferto.Artopteſia panis erat quẽ faciebant quiri
tes,priuſquam vſus piſtorum eſſet Romæ.Varia panis gene
ra ponuntur à Plynio lib.8.vt Artolagani à deliciis,Speuſi
ci à feſtinatione. Furnacei vel Artopteſii a coquendi rõne.
Picentini,panes fiebant ex alicæ materia nouem diebus ma
cerata,decimo ad ſpeciem tacta,& ſubacta vuæ paſſæ ſucco
Martia.Picentina Ceres niueo ſic nectare creſcit, Vt leuis
accepta ſpongia turget aqua. Iam diximus laudatiſſimos
panes in Scolo Bœotiæ vico factos fuiſſe.Secundarius ſeu
ſecundus panis dicit plebeius.Horatius Paſtus ſiliquis, &
pane ſecũdo.Sueto.de Auguſto . Cibi minim erat atq; vul
garis.Secundarium panem & piſciculos minutos,& caſeũ
bubulũ manu preſſum,& ficos virides biferas maxime ap/
petebat.Panes hi probatur Iulio Polluci,Cribanitæ, Obe/

liæ, Collices.Collabi,Naſti,Amyli,Collyre,Zymetes,Sigã nitæ,Charifis,Canchridæ,Maza,Melicuti,Hyglea,Anthe ma,Thridacinæ,Phyſtæ,Oemitta,Ephieras,Dandalis,Lo- ledia,Comon,Iupe. Placentarum ſpecies ſunt Ames, Ame tidais,Pyramus,Sextamius,Erichytus,Erithrya,Strecta,Co tylyſcus,Phthœdia,Crepi.Tragemata quæ Latini vocant Bellaria,conſtabant ex Crocco.Faba,Chondro,Caſeo Mel le,Siſamide,Obſonium dicitur omnis cibus,qui per ignem præparatur. Maza vocatur rigidus panis , qualis eſt quo vtuntur nautæ.Plebecula Biſcoctum vocat.Fuit tamen ſpe cies præſtantis edulii.Hinc adagium Græcis vſurpatum.Su pra mazam,in eos qui defluerent deliciis.Fiebat ex farina, oleo,aqua & lacte.Pityriæ panes ſunt viliores vt furfurei. Triticei appellantur Pyrini,Sitanii qui fiunt ex quadrime- ſtri tritico.Caliſtei apud Aegyptios vocantur panes in acu- tum formati . Orinda panis eſt factus ex orindio ſemine æthiopico Orthoſtrates erat ſacer panis.Naſti panes ſeu ſa cti fiebant ex melle,vuis paſſis,& aromate,quorum artifi- ces vocabantur Naſtocopi.Obeliæ offerebantur Dionyſio Pelani comes erant diis omnibus.Fiebant ex tenuiſſima fa- rina.Erant & boues panes nuncupati ,ꝙ cornua haberent præfixa.Inferebantur Apollini,Dianę,Hecate,& Lunę.My ſtile vocabatur panis ſorbitionis gratia excauatus,Collyra minuti erant panes.Phacinus panis dicebatur à lente. Col- labi à ſimilitudine quadam Collaborum in cithara ſunt.au tem clauiculi,quibus circũnectuntur fides.Colix panis quẽ ſubcineritium nonnulli interpretantur,Bucellam panis Pſo mon,Entheſin,& blomon vocant.Elaphus placenta fiebat ex Seſamo & flore farinæ.Choria erant cibaria ex lacte & melle,Alia placentarum genera numerantur à Cælio,vt ta rentinum,Craſſianum,Siculum Cluſturm,Plicium,Gutta- tum,Montianum ex vino & caſeo.Erant & Tyrocoſcimõ, Coptoplacus,Pancarpia,Polton , Pyanion,Conos fiebat ex vuis paſſis & amygdalis.Echinus & Eſcarites habeban- tur inter placentas.Tiagones in Aetolia dicũtur panes deo dicati.Arcam panariam Ariſtophanes Sypiam vocat.Inſtru

mentum ſubigende farinæ,idoneum,Mactram. Artopteſ eſt officina coquendi panes. Tripodes & Magades vocantur menſarum fulcra. In caſtris menſas habebant quadratas quas Cibilas vocabant,domi vero rotundas. Monopodia dicuntur menſæ quæ vnico pede fulciuntur. Abacus menſa vaſcularia & vinaria. Antiquitus tres tantum adhibebantur conuiuæ ex numero gratiarum Deine nouem ex numero muſarum. Cyrus conuiuas ſiniſtro lateri admouebat, vt cordi propinquiores & chariores. Antiquitus prandere & cœnare in propatulo verecundiæ non erat. Conuiuii locus vocatur Sympoſium Andron,Syſſition,Triclinium. Cõuiuas Græci Sympotas Homoſitos,Syſſitos,Synuſiaſtas, thiaſotas,Thiſitas,Ilapinaſtas,& Eraniſtas vocant. Sunt prouerbiales quædam locutiones,quibus delicatum cibũ poſſumus exprimere,cuiuſmodi ſunt iſtæ. Deorum cibus,Deorum ambroſia,Cœleſte manna,Iouis cerebrũ. Qualia purpurei comedunt obſonia reges,Pontificalis cœna, opipara dapſilis,adiicialis.dubia,ſaliaris.

¶ Cibi electiles & delicati.

GEnera eduliorum aliis preſtantia hæc ponuntur à Gellio ex teſtimonio Varronis. Pauus e Samo,Phrygia attagena,Grues Melicæ. Hedus ex Ambracia,pelamis Chalcedonia,Helops Rhodius,Scari Cilices,Palma Aegyptya,Glans Iberica. Horatius electiles cibos enumerat his verbis,Non me Lucrina iuuerint conchylia Magis ve rhõbus aut Scari,Si quos Eois intonata fluctibꝰ Hyems ad hoc vertat mare. Non Afra auis deſcendat in ventrem meum,non Attagen Ionicus iucundior. Statius libro primo Syl. Inter menſarum delicias ponit Adorea Bellaria,nuces Ponticas,palmas Idumæas,pruna Damaſcena, Eboſiæ Zacharum. Gaiolos & Lagunculos,Pyra Amerina. Muſtaceum & Caryotides. Hæc autem Statii verba. Iam Bellaria adorea pluebant. Hunc rorẽ,veniens profudit Eurus. Quicquid nobile ponticis nucetis,Fœcundis cadit aut iugis Idumes, Quod ramis pia germinat Damaſcus, Et quas

præcoquit Ebōſia cannas. Largis gratuitum cadit rapinis Molles Gaioli Lagunculiq́;,Et maſſis Amerrina non perustis,Et muſtaceus, & latente palma Prægrandes Caryotides cadebant. His annumerandæ ſunt lauticiæ , quas; habuit Vitellius in ſua patina.Tranquillus ait fuiſſe Scarorum iecinora.Phaſianorum et Pauonū cerebella,linguas Phœnicopterum,Murenarum lactes à Carpatio vſq; freto per Nauarchos petitarum.In veterum quoq; luxu fuerunt Rhombus,Placenta Samia,Murena Tarteſia Thynuus Tyrius Ceſtreus ex Sciatho, Cnochæ Pelorinæ mænidus ex Lipara,Rapæ apud Mantineam,Ctenes Methymnæi, Galeus Rhodius,Pſetæ Eleuſiniæ , Cythnius & Siculus caſeus, Sal Tragaſæus,à Tragaſa Epyri loco,Faba Aegyptia, Scriptorum monumentis probantur Rauenenne Aſparagi Aegtyptium acetum,Attilius Padi,Anguillæ Bænaci Gangis,& Timaui.Auratæ Actiacæ. Anthiæ maris Rubri,aloſæ Tyberis,Bulbi Megarici,Caſei Lunenſes & veſtini Lucrinæ Conchæ,Cumarum cæpæ, Bænaci Carpiones, Petragoricorum caſtaneæ,gallinę Numydicę.VEnetiarū Gobius,Circellarum lactucæ, lac Saſſinæ, Arcadiæ Muſculi, Melones Oſtienſes,auellanæ nuces & Tarentinæ napi amiterni,oleum Venafranum, Velitrarum oua,poma Phæacū & Phaliſcorum,Porri Ariciæ & Tarenti placentæ Picentinæ,Capuæ pepones,rombus Adriaticus,Germaniæ raphani,rapa Nurſina,ſalmō Aquitanicus.

¶ Cibi quibuſdam hominibus grati cum Diuerſo populorum victu.

Claudius impe.gaudebat Scaro piſce,Iulia quotidie Inula herba veſcebatur.Plato gaudebat ficubus, vnde & Philoſycon eum dixerunt nonnulli. Philippus & Alexander dicti ſunt Philomeli à pomis,quæ auide eſitabant. Nero gaudebat porris quibus vocis gratia omnibus æſtatis diebus permixto veſcebatur oleo,Nihilq; aliud præter panem eſitabat. Autor Plynius libro .9. Tiberius Cæſar gaudebat ſiſere adeo vt ipſum omnibus annis è Germania flagitaret . Gaudebat lupinis Protogenes.

Ante vſum frugum. Arcades veſcebantur glandibus, Ar/gæi pyris, ficubus Athenienſes, pyris ſylueſtribus Tiryn/thii, Palmulis Carmani, milio Mæotici & Sauromatæ, Perſæ cardamo. Nomades Aethiopiæ veſcuntur elephan/tis, vt Symbari. Cynocephali populi lacte. Agriophagi pantheris & leonibus. Antropophagi humana carne. Man di locuſtis, vt etiam Parthi. Solitæ piſcibus, Ophiophagi ſerpentibus, Arpæi baccis. Aetate Hieronymi carnes hu/manas eſitabant Scoti. Amazones lacertis olim veſceban/tur, vnde & Sauroparidas Græci eas appellarunt, nam & Sauras lacertas vocant.

Subſelliorum genera.

SVbſelliorum vocabula ſunt Tripodes, ſtratum, hemi/culum, trochus, exhedra, ſcimpodium lectica, cathe/dra, hypodion, thorus, ſegeſtria ſcabellum, vel alii malunt ſcamellum, ſiliquaſtrum, ſella, biſſellium. Scim/podium Gellius Græcienſe vocat, quòd frequens fuerit in Græcia. Offendimus inquit, Frontonem Cornelium in ſcimpodio Græcienſi cubantē, quum pedes grauiter ægro taret. Erant & ſtibadia thori humi iacētes ex lignis, ramis/ve ſtructi. Accubita & accubitæ ſedilia ſunt accumbētium. vt etiam Sponda. Virgi. de Didone loquens. Auleis iam ſe regina ſuperbis aurea compoſuit ſponda.

Hoſpitales.

ARiadna ſuſcepit hoſpitio Theſemm profectum in Cretam & Minotauro deſtinatum. Phyllis Lycur/gi regis Thracum filia Demophoontem ab expe/ditione Troiana redeuntem & vētis pulſum in Thraciam. Propertius. Paruo dilexit ſpacio Minoida Theſeus, Phyl lida Demophoon; hoſpes vterque malus, Hypſiphile Thoantis filia & Medea filia Aetæ regis Colchorum Ia/ſonem ſuſceperunt hoſpitio. Propertius. Nec ſic æſonidē rapientibus anxia ventis, Hypſiphile vacuo conſtitit in thalamo. Hypſiphile nullos poſt illos ſenſit amores, Vt ſemel hęmonio tabuit hoſpitio. Alcinous rex phęacū Vlyſ ſem Troia redeuntem ſuſcepit hoſpitio. Molorchus paſtor

Herculē. Martia.lib.quarto. Tam comi patet hoſpitalitate, Credas Alcinoi pios penates. Aut facti modo diuitis Molorchi. Pholus Centaurus fuit Herculis hoſpes. Lucanus libro ſexto. Hoſpes & Alcide magni Phole. Fuit & Mydas hoſpes Bacchi teſte Ouidi. Calypſo naufragum Vlyſſem ſuſcepit in Ogygia inſula. Propertius libro primo. At non ſic Ithaci digreſſu nota Calypſo Deſertis olim fleuerat æquoribus. Eodem modo Ianus excepit Saturnum, Euander Aeneam, Canuſina Romanos à clade Canēſi redeūtes, Raab apud hebræos dei populū. Cōtra vero inhoſpitales fuerūt, Thraces, Polymeſtor, Diomedes, Buſyris, Scythæ.

Nuncii & legati.

Iris fertur eſſe nuncia Iunonis. Virgi. Irin de cœlo miſit Saturnia Iuno. Mercurius Iouis & omnium deorum. Ouidius libro ſecundo. Metamorpho. Hinc ſe ſuſtulerat paribus caducifer alis. Cyneas legatus fuit Pyrrhi. Ilioneus Aeneę. Idmon Turni. Virg. libro duodecimo. Nuncius hæc Idmon Phrygio mea dicta tyranno Haud placitura refert. Pontius Caii principis. Plynius. Pontius legatus Caii principis eas tollere conatus eſt libidine accenſus. Longinus legatus fuit Traiani. Autor Dion Caſſus. Agiſis legatus fuit Arſacis regis Parthorum. Autor Plutarchus in Craſſo. Proculeius Auguſti Cæſaris, vt etiam Thyreus, quem Antonius poſt mutuum cum Cleopatra ſermonem verberari iuſſit doli ſuſpicione. Clathis Darii, Hippocrites Chalcidonis. Thaſiles & Iſidorus Mithridatis. Syllus Ageſilai. Turullius Antonii fuerunt legati & præfecti copiarum.

Legiſlatores.

Minos dedit leges Cretenſibus. Charandes Thyrius apud Athenienſes legem tulit, ne quis armatus veniret in concionem. Cor. Cinna tribunuſpl. legem tulit de reuocandis exulibus. Vnde à Cn. Octauio collega pulſus bellum vrbi intulit. Cliſthenes Athenienſis primus tulit legem de exilio, primusq́; exulauit. Cotta orator legem tulit vt liceret Tribuniſpl. alios accipere magi/

ſtratus. Tyberius Gracchus legem tulit, ne quis plus mille agri haberet iugera. Licinius Stolo gener Fabii Ambuſti legem tulit, ne quis plus quàm quingenta agri iugera poſſideret. Quam quum poſtea infregiſſet comparatis mille iugeribus, accuſatus eſt à M. Popilio Lenate. Fuit & Maſurius legiſlator. Perſius. Maſuri rubrica notauit. Metellus Macedonicus in cenſura legem tulit, vt omnes vxorē ducere cogerentur. Cn. Oppius Tribunuſpl. legem tulit de comprimendo matronarum cultu. L. Calphurnius Tribunuſpl. primus legem tulit de repetundis pecuniis Cenſorino & Manlio conſulibus. Philolaus Corinthius leges dedit thebanis. Roſcius Otho Tribunuſpl. legem tulit, vt equitibus Romanis in theatro. 14 gradus primi aſſeruarentur, neque eſſet quiſquàm, qui auderet præripere. Vnde lex ipſa vocatur Roſcia ab Horatio. Q. Volumnius tribunuſpl. legem tulit ne quis mulierem hæredē inſtitueret. Androdamus Rheginus leges condidit Chalcidenſibus. Acilius Glabrio de repetundis pecuniis legem tulit, quæ Acilia vocata eſt. Plotius tribunuſpl. legem tulit, vt qui cum lepido fuerant, redire in patriam poſſent impune. Lycurgus leges dedit Lacedæmoniis, quibus fecit, vt agri æque diuiderentur, cauſa vitandæ inuidiæ. Suſtulit conuiuiorum apparatum & menſarum lauticias, ē quibus ocium & torporem naſci cognoſcebat. Vnde opulentis adeo infenſus factus eſt, vt Alcander adoleſcens alterum oculorum eidem effoderit. Iubebat pueros, quum attigiſſent. 12. annum, diſcalceatos ambulare, & in arundine paluſtri cubitare. Plato ſuis legibus docuit, quales deberent eſſe in Repu. ciues, Inſtituit & Rempub. imaginariam inuentu difficillimam, vt eſt perfectus orator Fabii. Vini vſum vſq; ad annum. 18. non probabat. Iubebat vt iuuenes coram ſenibus vino vterentur, vt carperentur ſi indulgentius potaſſent. Volebat pueros operam dare muſicæ, vt ſeria negocia honeſto recrearent ocio. Laudabat veritatem vt omniū bonorū ducem. Indis leges dederūt Gymnoſophiſte, vt Aegyptiis prophetæ, Chaldæi Babyloniis, Magi Perſis, Druidæ Gallis,

Moſes Hebræis, Phido Corinthiis, Zamolſis Zetis, Hip‑podamus Mileſiis, Phaleas Carthaginenſibus. Draco ſuis legibus (quas Athenienſibus dedit) vnicuique vel minimo furto extremum ſupplicium irrogauit. Vnde dicebat Demades eum ſanguine non atramento leges conſcripſiſſe. Bocchorus Dynaſtes Aegyptiis iura conſtituit. Solon Athenienſibus leges dedit, abrogatis illis quas Draco tulerat. Legem tulit Siſactheam, qua prohibebat, ne creditores ius haberent in corpora debitorum, ſed bona duntaxat. Ceres dea frugum legem dedit Siculis, vnde & legifera vocatur à poëtis.

¶ Apud Romanos Papyrius regias leges in vnum volumen contulit. Cl. Regillanus Decemuir autor fuit conſcribendarum duodecim tabularum. M. Mutius, L. Brutus, & P. Manilius ius ciuile fundauerunt. Q. Mutius pōtifex maximus ius ciuile in .18. libros redegit. Seruius Sulpitius .180. libros de iure ciuili reliquit.

¶ Leges ſumptuariæ inſtitutæ ſunt ad cohibēdum rerum omnium luxum & prodigas impenſas. Primam tulit C. Orchius Tribunus ple. qua numerum conuiuarum præſcribebat, iubebatq; vt ianuis patētibus cœnaretur. Licinia (quā Craſſus diues tulit) erat, vt Calendis, nonis, & nundinis, cuiq; liceret triginta tantum aſſes in cibis conſumere, reliquis autem diebus ne amplius apponeretur, quam carnis aridæ pondo tria & ſalſamentorum libra. Sylla precium rebus vænalibus imminuit. C. Fannio & M. Valerio Meſſala conſulibus principes ciuitatis iuramento adacti ſunt, verbisq; conceptis obligati non amplius in ſingulas cœnas ſumptus facere, quam centenos vicenosq; æris præter olus far & vinum, neque vino alienigena ſed patrio vti, Neque argenti in conuiuio plus pondo quàm libras centum inferre. Poſt hoc ſenatuſconſultum lata eſt lex Fannia, quæ ludis Romanis, item plebeiis & Saturnalibus in ſingulos dies centenos æris infimi conceſſit, decemq; aliis diebus, in ſingulis menſibus tricenos. Cæteris autem omnibus diebus denos. Aemylia lege non ſolū cœnarū ſum‑

ptus,ſed ciborũ genus & modus pręfinitus eſt.Lex talionis iubebat reos eadem puniri pœna,quam aliis intulerant, ſi dedita feciſſent opera.Ictus enim conſultus & fortuitus nõ cadebant ſub eiuſdem talionis ſimilitudine.Lege papia cauebatur, vt pontificis maximi arbitratu virgines è populo viginti legerentur,ſortitioq; in cõcione ex eo numero fieret in contrahendis matrimoniis.

¶Seueriſſimi,& maxime tetrici.

1	Aeacus	10	Artaxerxes
	Minos		Phœnix
	Rhadamantus	11	Oreſtes
2	M.Craſſus		Tambnrlanus
	Socrates		Io.Huniades
3	Zaleucus	12	Auguſtus
4	Sex.Aurelius	13	Peſcennius
	Orbilius		Matthias
5	Tenes	14	Damatriona
6	Anaxagoras		Talantia
	Epaminundas	15	Tigranes
	L.Brutus		Mithridates
	Sp.Caſſius	16	Herodes
7	Manlius Torquatus		Lenogildus
8	M.Scaurus	17	Federicus
9	Aulus Fuluius		Vſſuncaſſanus

1 AEacum, Rhadamantum & Minoa poëtæ fecerunt iudices inferorum ob incoruptam & inexorabilem ſeueritatem.Ouidius libro nono.Quum videat feſſos Rhadamanton & Aecon annis.Et Minoa queri, qui dum fuit integer æui Terruerat magnas ipſo quoque nomine gentes.

2 ¶M.Craſſus tanto fuit animi rigore,vt ſemel tantum in vita riſerit.Sidonius.Tam cenſorius haud fuit vel ille,Quẽ riſiſſe ſemel ferunt,in æuo.

3 ¶Fuit Socrates eodem ſemper vultu,nec aut hilari magis aut turbato.

¶Zaleucus legem ſtatuit Locris,vt in adulterio deprehẽ-

ſis eruerentur oculi. Quam legem quum filius eius temeraſſet, eidem oculum excuti iuſſit, & ſibi alterum, vt eam probaret firmius. Hinc Zaleuci lex abiit in prouerbium, de tetrico nimis edicto.

4 ℭ Sextus Aurelianus ſcribit Philippum imper. (qui Gordiano ſucceſſit) tam ſeueri & triſtis fuiſſe animi, vt iam tum à quinquenni ætate nullo cuiuſquàm commento ad riſum ſolui potuerit, aut ab inflexibili naturæ toruitate dimoueri. Orbilius Beneuentanus ludi magiſter fuit Romæ tanta in diſcipulos ſeueritate, vt plagoſus appellaretur & vulnerarius.

5 ℭ Tenes fuit quiſpiam, qui legem indixit, vt à tergo iudicis aſtaret ſpiculator ſecurim tenens, vt qui perperam aliquid in iudicio dixiſſet, eũ protinus ſecuri percuteret. Hinc orta parœmia, Tenedius homo.

6 ℭ Aelianus ſcribit Anaxagoram Clazomenium nunquã riſiſſe. Epaminundas victorem filium interfecit, quòd præter edictum congreſſus eſſet inimicis. Lucius Brutus filios ſuos Tarquinii dominationem à ſe expulſam reducentes comprehenſos primum virgis cædi iuſſit, hinc ad palum ligatos ſecuri, percuti. Virgilius libro ſexto. Natosq; pater noua bella mouentes Ad pœnam pulchra pro libertate vocabit.

ℭ Sp. Caſſius filium itidem verberibus affectum necari iuſſit, quòd quum eſſet Tribunus ple. legem agrariam primus tuliſſet, multaq; largitiõe animos hominum ſibi conciliauiſſet, ſenatui propterea & populo ſuſpectus affectatæ tyrannidis.

7 ℭ T. Manlius Torquatus filium Syllanum expilatæ Macedoniæ, quam habebat prouinciam, accuſatum & conuictũ ſua ſententia publice damnauit, ac deuouit morti.

8 ℭ Dum apud Atheſim Romani impetu Cimbrorum exteriti diffugerent. M. Scaurus filio ſuo illius conſternationis & fugæ participi miſit, qui dicerent ſe libentius in acie eius interfecti oſſibus occurſurum, quàm ipſum tam deformis fugę reum viſurum. Quo audito filius animi do-

lore gladio ſuo ſe confodit.

9 ¶ Aulus Fuluius filium ſuum prauo conſilio amicitiã Catilinæ ſecutum & in eius caſtra temerario impetu ruentem itinere abſtractum ſupplicio mortis affecit præfatus non ſe Catilinæ filium aduerſus patriam, ſed patriæ aduerſus Catilinam genuiſſe.

10 ¶ Artaxerxes rex Perſarum quum ſenſiſſet parari ſibi inſidias à quinquaginta filiis, Darii ſuaſu, omnes extremo affecit ſupplicio. Phœnix Amyntoris filius matri gratificaturus patris interfecit pellicem.

¶ Simili exemplo Oreſtes matrem Clitemneſtram interfecit, quòd illa Agamẽnonem eiuſdem Oreſtis patrem occidiſſet maritum ſuum.

11 ¶ Fuit in Tamburlano Scytharum rege tanta maieſtas, & in coërcendis militibus ſeueritas, vt gregarium militem (qui mulierculæ cuidam lac furto ſuſtuliſſe ferebatur) mandauerit interfici, apertiſq; inteſtinis & viſceribus lac epotum extrahi.

12 ¶ Apud turcas Ioannis Huniadis ducis fortiſſimi nomen vſque adeo fuit terrificum, vt nutrices ad comprimendos infantulorum vagitus Huniadem adeſſe ſemper confingant. Auguſtus Herothem Aegypti procuratorem malo nauis iuſſit cõfigi, quòd coturnícem aliarum victricem comediſſet.

13 ¶ Peſcennius Niger quum Galliam regeret imperante ſeptimio, tribunum quendam lapidibus obrui iuſſit, ꝙ is militum ſtipendia decimaret.

¶ Matthias Coruinus rex Hungariæ tonſori ſuo barbam & naſum deſecuit, quòd vxoris ſuæ poſteriores veſtium partes per iocum mutilaſſet.

14 ¶ Damatriona Spartana mulier filium occidit, quòd eum ignauo eſſe animo & inutilem bello accepiſſet.

¶ Talantia alia Spartana quum audiuiſſet filium ſuum Pedaretum inique apud Chios principari, his ad eum verbis ſcripſit. Aut te melius in Chii adminiſtratione gerito, aut iſtic maneto. Nam ſi Spertam redieris, non eſt quòd vltra

te ſperes victurum.

15 ❡Tigranes rex Armeniæ collapſus equo ſuo inter venandum, ſtatim vt ſurrexit, alterum ex filiis maiorem natu interfecit quòd parenti dextram non porrexiſſet.

❡Mithridates rex Pōti filium ſuum catenis vinctum mori coēgit, quod eius opera boſphoranos & colchos putabat defeciſſe.

16 ❡Herodes Antipas filios ſuos Ariſtobolum & Alexandrum falſo accuſatos & ſuſpectos inſidiarum iuſſit interfici. Propterea dicebat Auguſtus malle ſe Herodis porcum eſſe, quàm filium. Lenogildus Gothorum rex & hæreſis Arrianæ ſectator, quum reſciſſet filium ſuum Hermogildum ex Arriano catholicum effectum, eundem crudeliſſime interfecit.

17 ❡Federicus ſecundus impe. filium ſuum Henricum peremit in carcere, ꝙ ſuſpicabatur eum fauere Gregorio pontifici, quo cum bellum ipſe ſuſceperat.

18 ❡Vſſumcaſſanus rex Perſidis & Armeniæ filium ſuū Maſubeum ſecum ſemper duxit catenatum, & ad extremum adegit ad mortem, quia cum fratre ipſius regis Gurlumonech (qui ab eo deſciuerat) ſenſiſſe videbatur.

❡De ira & odio.

1	Nero	9	Anna
	Encellinus	10	Q. Metellus
2	Alexander	11	Semiramis
	Perſeus	12	Olympias
3	Mahometes	13	Cleomedes
4	Saul	14	Horatius
5	Clotharius	15	Cotta
6	Eutilochus	16	Textor
7	Speuſippus	17	Malachus
	M. Antonius	18	Archelaus
	Fuluia		Philagirus
8	Hipponax	19	Cotys
	Cambyſes	20	Vedius
	Commodus	21	Chærephon

Hercules

22 Hercules
Bellorephon
Socrates
Annibal
23 Marcius Sabinus
24 Val. Publicola
25 Septimius Seuerus
26 Stephanus Pont.
27 Sergius Pont.
28 Etheocles
Polynices
29 Aeſchines
Vatinius
30 Sylla
31 Promerus
Heloigabalus

1 NEro audita galliarum defectione diſcumbens præ nimio dolore menſam ſubuertit, fregitq; duo immenſi precii pocula. Ecelinus tyrannus tanto interdum furore correptus eſt, vt aceptum in bello vulnus, frendens in morem ſæuiētis feræ vnguibus dilaniauerit,

2 ℂAlexander ira percitus Clitum nutricis ſuæ filium conuiuio adhibitum ferro confodit. Perſeus rex victus à Paulo Aemylio duos ex domeſticis victum ſolari volentes, ira & dolore præcipitantibus ſenſim morti dedit.

3 ℂMahometes Othomanus quum duos cucumeres in horto pubeſcentes foris rediens decerptos inueniſſet, protinus duos iuuenes eleganti forma præditos (quos ad vſum nefariæ libidinis domi enutriebat) ſe decerpſiſſe negantes gladio traſecit.

4 ℂSaul quum audiſſet Dauidem ſibi odioſum ab Abimelecho in Nobea ciuitate hoſpitio ſuſceptum, Ira & odio ciuitatem & hoſpitem incendit, hominibus vtriuſq; ſexus interemptis.

5 ℂClotarius ſeruatis per decenium odii fauillis Galterum Yuetotum Rothomagenſem, ſanctiſſima illa die & paraſceuæ (qua Chriſtus pro noſtra omnium ſalutem mortem paſſus eſt) ad genua ſua prouolutum ira feruens interfecit, in ſacro illo ſacello, quod eſt Luteciæ.

6 ℂEurilocum (qui Elienſem Pyrrhonem audiuit) tam bilioſum & iracundum fuiſſe conſtat, vt quum in Elide variis queſtionibus agitaretur, eſſetq; reſpōdendo fatigatus, abiecto pallio Allpheum flumen traiecetet. Interdum quoq; ſumpto cum carnibus veru ad forum vſq; cucurrerit, co

quum ſuum perſequens.

¶ Speuſippus Eutymedontis filius ira aliquando percitus catulum in puteum deiecit. Quanto Ciceronis odio defla/grauerint M. Antonius & Fuluia iam diximus. Quo die ſa/cra Cineritia celebrantur à catholicis, quú præsbyteri car dinales ad genua Bonifacii pontificis de more ſe reclinaſ/ſent ad excipiendos cineres, pontifex ipſe paropſidem cũ cineribus proiecit in faciem Procheti Genuenſis Archiepi/ſcopi, cuius odio conflagrabat, verbiſq; imutatis dixit. Me mento homo, quia Gebellinus es, & cum Gebellinis morie ris. Erat autem Gebellinorum factio Guelphis (quos ama/bat pontifex) inimica.

¶ Hipponax poëta tanto odio bubalum pictorem inſecta tus eſt, vt eum ſuis ſcriptis ad laqueum perpulerit. De furo/re Cambyſis in Prexaſpem iam ſumus locuti. Commodus imp. ira percitus balneatorem in fornacem ardentem conie cit, quod balneum intraturus tepidiuſculum inueniſſet.

¶ Anna ſocer Cayphæ pontificis audita à Chriſto veritate veſtem à pectore diſſecuit, quaſi blaſphemiam audiſſet.

10 ¶ Q. Metellus quum vtranq; Hiſpaniam conſul & demum proconſul ſubegiſſet, egreferens Q. Pompeium conſulem (quem ſumme oderat) ſibi ſucceſſorem mitti, ira percitus exercitum diminuit, cõmeatus & horrea militibus reliquit diripienda, arcus & ſagittas confregit, elephãtis cibaria da ri vetuit. nihil deniq; (quo ſe tueretur Põpeius) dimiſit.

11 ¶ Semiramidi circa cultum capitis occupatæ, quum nũcia/tum eſſet Babylonem defeciſſe, ira feruens altera crinium parte incompta ad eam expugnandam cucurrit.

12 ¶ Olympias Alexandri mater tanta fuit iracundía, vt Iolã pincernam (qui Alexandro venenum præminiſtraſſe fere batur) mortuum & iam tumulatum refodi iuſſerit, ac refoſ ſum minutatim diſcerpi.

13 ¶ Cleomedes athleta poſt interfectum & exenteratum La chum Epidenium pugilem, quum a iudicibus in ius vocare tur, indignatus columnam qua fulciebatur domus ludi lite rarii deiecit, eaq; ruina extinxit plurimos.

14 ℭHoratius fatetur ſe ſuapte natura iracundum fuiſſe, facile tamen placabilem, vbi ait. Iraſci facilem, tamen vt placabilis eſſem.

15 ℭCottæ apud Romanos dicti ſunt ab iracundia & oris toruitate.

ℭFuit auſonius poeta in iram propenſus, quod ſuo ipſe fatetur teſtimonio dicens. Iraſci promptus properaui condere motum, Atq; mihi pœnas pro leuitate dedi.

16 ℭIdem choleræ motus (vt animi mei affectum non diffitear) plerumq; me ſolicitat vel in re leuiſſima adeo, vt ſi á quoque iniuriam accepero, eum niſi limis oculis & retortis aſpicere non valeam tantiſper dum furor ille paulatim ceſſerit. verum vbi paulo poſt me mihi reſtitui, vſq; adeo me pœnitet iracundiæ vt nō poſſim non aliquando capiti meo ſupplicium irrogare, & ceruicem illam verſatilē parieti illidere, cuius motus rationē mihi ſuſtulerat. Atq; ea peſtis tū me diſtorquet peſſime, quum aliquot horas literis impēdi. Sed qd faciā? Peculiaris eſt vnicuiq; ſuus genius, quē ſi repuleris furca, vſq; tñ recurret, nec magis exterrebitᷣ, q̄ ab vncto corio canis. Reperies quoſdā ita vafros, ita ſubdulos & verſippelles, vt quū triſtanᷣ maxime, vultu lætitiam promittāt Alios ita formauit natura, Vt iram diſſimulent, hiſq; caput palā cōfricent, quorū tamē mortē ſitiūt. Alii ſunt ea humilitate, vt ēt crepidas tuas oſculenᷣ ficos exſurgāt, matellam tuā olfaciant, tibi pedenti gratulenᷣ, modo importunis & adurgētibus obſequiis aliquid eruſcare valeāt. Qđ ſi facerē multi augurant me inuita etiā fortuna pręter hoīm beniuolētiā ingētes quoq; theſauros cōſequi poſſe. At ſi indubitata argēti & auri grādo caſura eſſet in meas manus, naturæ meę rigorē & infucatā animi ſynceritatem nō poſſem excutere. Qđ ſi qs ꝓbro vertat, ſciat ille multo min⁹ doli & inſidiaꝝ eſſe in huiuſmodi hominib⁹, q̄ is, q ſub colūbina ſpecie (vt ait Catilina) teterrimā ferūt ſcorpionis caudā.

ℭMalacho poetæ Syracuſano imoderata bilis plærumq;
17 vſum rationis auferebat Eratq; tum præſtantior in abſoluēdo carmine. dum erat alienatus mente.

18 ¶Archelaus Macedonũ rex ſic atra bile afficiebať,vt ſpel
plenꝰ ſibi maiorẽ in modũ cõſideret.Philagirus ſophiſta Ci
lix auditor Lolliani fuit iracundus maxime.Nam & dor/
mitanti quandoqꝫ auditori pugnam in malam fertur impe
giſſe & infregiſſe colaphum.

19 ¶Cotys rex Thraciũ natura fuit prærapidus ad iram & ad
vltionem præceps & imperioſus in ſeruorum delictis.pro
pterea accepta à quodam fictilia vaſa precioſa quidem &
tornatili opere conſpicua.ſed tamen fragilia & obnoxia
iniuriæ pẽſauit collato precio.poſtea tñ fregit,ne ſi à mini
ſtris fracta eſſent tẽperare non poſſet,ab iferẽdo ſupplicio.

20 ¶Vedius Pollio fuit vſqꝫ adeo iracundus & præceps in
choleram,vt ſeruum qui cryſtallinum ruperat ad ſupplicũ
rapi iuſſerit,& murenis dari in prædam.Et iam actum erat
de ſeruo,niſi ad cæſaris pedes ſe prouoluiſſet,non mortem
deprecaturus,ſed mortis genus.Demiratus crudelitatem
Cæſar,veniam exorauit puero.

21 ¶Chærephon Athenienſis philoſophus impetuoſa fuiſ/
ſe fertur iracundia,Hinc adagium natum.In Palladis ve/
ſtigiis nihil Chærephontis gubernabis.

22 ¶Hercules ob nimiam bilem ſacro morbo fuit obnoxius.
Bellorophon ob mœſticiam ſolus in campis vagabatur So
crates quoqꝫ & Plato atrabile dicuntur laboraſſe. Tantum
fuit Annibalis in Romanos odium,vt annos octo natus al
taria tenens iurauerit,ſe quum per ætatem liceret,acerri/
mum hoſtem populo Romano futurum.

23 ¶Marcius ſabinus ęgreferens Hoſtilium ſibi prælatum in
regno,cui aſpirabat tanto furore exarſit,vt tędio vitę mor
tem ſibi conſciuerit.

24 ¶Simili exemplo Valerius publicola dolens Lucretium
Collatinum collegam Bruto in conſulatu fuiſſe deſignatũ,
ſenatoriæ dignitatis cauſarumqꝫ patrociniis & clientelis re
nunciauit.

25 ¶Septimius ſeuerus Clodiũ Albinum prælio victum inte
remit.Nudum eius corpus pro palatio proiici iuſſit,ac po/
ſtremo equum abhorrentem calcaribus adactum coegit ſu

pinum cadauer conculcare. Qua rabie nondum contentus ipſum retinuit quo ad fœtore compulſus, iuſſerit in flumẽ præcipitari.

26 ¶ Stephanus ſextus pontifex Formoſum pontificem (quẽ in petitione pōtificatus aduerſum habuerat) mortuum iuſſit erui e ſepulchro, ademptisq; pontificiis ornamentis extra eccleſiam ſepeliri abſciſſis prius digitis.

27 ¶ Pari odio ſergius tertius potifex Formoſum ipſum inſectatus eſt. Eius enim corpus denuo erutum palam in foro capite mulctauit, ac deinde in Tyberim proiecit, in gratiam Lotharii Gallorum regis, cui Formoſus ipſe odioſus fuerat viuus.

28 ¶ Etheocles & Polynices mutuo odio in tantum exarſerunt, vt mutuis quoq; vulneribus fruſtra renitente Iocaſta matre ſe confecerint dominandi ambitione. Quinetiã pertinax illi odii tenor apparuit in cadaueribus Nam dum cremarentur, rogus ipſe in duas partes ſe diuiſit. Vnde Ouid. Scinditur in partes, geminoq; cacumine ſurgit, Scinditur ĩ partes atra fauilla duas. Idem in Ibin. Et noua fraterno veniet concordia fumo Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra Statius lib. 1. Theb. Nec furiis poſt fata modum flammasq; rebelles. Seditione rogi. Idem li. 12. Ecce iterum fratris primos vt contigit artus Ignis edax, tremuere rogi, & nouus aduena buſti Pellitur, exundant diuiſo vertice flammæ, Alternosq; apices abrupta luce coruſcant.

29 ¶ Aeſchines orator Demoſthenem ſibi infenſum mordaciſſimis orationibus inſectatus eſt. Vatinius propter flagitia adeo fuit odioſus Romanis, vt in prouerbium fluxerit odium vatinianum. Catullus. Munere iſto odiſſem te odio Vatiniano.

30 ¶ Cornelius Sylla C. Marii reliquias apud Anienem ſitas diſſipari iuſſit ſolo motus odio. Propterea moriens primus apud Romanos cremari voluit talionem veritus.

31 ¶ Promerus domeſticus Archelai regis Macedoniæ Euripidem vſq; adeo inſectatus eſt, vt eidẽ a regis cœna redeũti furtim canes immiſerit qui poëtam ipſum diſſiparunt.

Heliogabalum populus Romanus ita odit, vt mortuũ proiecerit in cloacam, mox in Tyberim cum matre ſceniꝰ de traxerit, eiusq; nomen è publicis monumentis eraſerit. Mortuo quoq; Michaëli Palealogo imperatoris populus Romanus ſepulturæ locum denegauit.

Inuidi,

1 Aiax
Cato
2 Zoilus
Didymus
3 Saluſtius
Cicero
4 Xenophon
Plato
Ariſtoteles
5 Cæſar
Palemon
6 Caligula
Cayn
Dathas
Abyrus
7 Herodes
Fratres Ioſeph
Boreas
Iupiter
Iuno
8 Circe
Marullus
Vala
Beroaldus
Homerus
9 Bauius
Meuius
Aſinius Pollio
10 Hyarbita
Sicconius
11 Dædalus
12 Drances

1 Aiax Telamonius inuidens arma Achillis interfecti data in præmium Vlyſſi, verſus in furias ſe interemit. Cato Vticenſis victoriam Cæſaris ægreferens, eiuſq; principatu inuidens ſe occidit.

Adrianus Traiani gloriam adeo inique tulit, vt Armeniam, Aſſyriam, Meſopotamiam ab illo aquiſitas, Parthis conceſſerit, & pontem ſupra Danubium (quem ille magno conſtruxerat impendio) furioſus euerterit.

2 Laborans hoc morbo Zoilus homerum poëtarum maximum conuiciis lacerare non deſtitit. Martialis, Ingeniũ magni liuor detraxit Homeri, Quiſquis es ex illo Zoile nomen habes.

Didymus Alexandrinus liuore motus ſex libros in Marcum Tulium edidit, dictus propterea Ciceromaſtix. Nec

mutua caruerunt inuidia Saluſtius & Cicero quũ ille huic impingat, quod eloquētiam pudicitiæ iactura apud M. Piſonem perdidicerit, vxoremq́ſ ſacrilegam, & filiam matris pellicem habuerit. Hic vero illi, quod impudiciſſimi corporis quæſtu victum ſibi parauerit, patrem mori coegerit, q̃d eo nondum mortuo pro hærede omnia decoxerit, bis itē ad iudicium ſubſellia tractus in extrema ſteterit fortuna.

¶Inter Xenophontem & platonem tacitæ cuiuſdam æmulationis liuor extitit, quum hic illius nuſquam operum ſuorum meminerit. Contra vero Xenophon ipſius Platonis libros de optimo ſtatu Reip. adminiſtrandæ multis ſcriptis impugnauerit. Sunt qui dicant Ariſtotelem præceptori ſuo Platoni adeo inuidiſſe, vt bonam eius operum partem flammis & incendio dederit.

¶Aegreferens Cæſar Catonem ſibi inuiſum à M. Tulio multis celebratum laudibus, duos libros in eundem ſcripſit qui ex re Anticatones inſcripti ſunt, in quibus omnia prope Catonis vicia collegit, & inter alia ebrietatem vt maximum probrum illi obiecit M. Varroni (quem Maurus Terentianus virum vndecunq; doctiſſimum appellauit) adeo inuidit Rhemnius Palemon grammaticus, vt eum porcum apepllauerit.

¶Inuidia motus Caligula Torquato torquem. Cincinnato crinem & Gn. Pompeio ſtirpis antiquæ magni cognomentum abſtullit. Eſium quoq; Proculum formoſiſſimum adoleſcentem iugulari fecit. Videns Cayn Abelis fratri ſui fortunas feliciore ſemper incremento quam ſuas augeri, eũdem gladio traiecit.

¶Eodem morbo laborantes Dathas & Abyrus Aaroni ſacerdotium admere conati ſunt. Fecit liuor vt Herodes multa puerorum milia morti dederit ad intercipiendũ virginis partum, futuræ cuius gloriæ inuidebat. Venditus eſt in ſeruum à fratribus Ioſephi, quod patri eſſet charior illis. Poetæ fabulantur Hyacinthum liberali forma iuuenem, quum diſco luderet, à Borea interfectum, quod Apollinem charius diligeret, quam ipſum Boream. Simili figmen

to aiunt fulminatum à Ioue Aeſculapium, quod Hyppoly/
tum ad vitam reuocaſſet. Vnde Quintinianus in Cleopoli Iuppiter Hippolyto ſtygia a fornace redempto Ecquid Apollineam retornanti fulmine prolem Opprimis?

8 ¶ Iudicium Paridis & Ganymedis raptus tantam Iunoni inuidiam conflauerunt in Troianos, vt eoſdem multis procellis naufragos ſemper agitauerit & auerterit ab Italia, vt fabulatur Maro. Circe venefica inuidens Scyllam nym/pham à Glauco amari, fontem (in quo illa ſe lauabat) in/fecit veneno, cuius Virtute Scylla in monſtrum marinũ mutata eſt. Marullum Tarchaniotam coëgit hæc animi ægritudo famoſis epigrámatibus Politianũ virum de ligua latina optime meritũ inceſſere. Non video quid irritauerit Laurẽtium vallã in Pogiũ, aut Beroaldũ in commentatorẽ Ser/uiũ præter liuorẽ. Suidas ait Palemedẽ Nauplium epigrã/mata quędã ſcripſiſſe, quę Homerus per inuidiã deleuerit.

9 ¶ Bauius & Meuius ineptiſſimi poëtæ, Virgilio ſuam inuiderunt gloriam. De quibus ipſe Virg. in Buc. Qui Bauiũ nõ odit, amet tua carmina Meui. Bap. Pius Zoilus vt uerſus ſemper florentis Homeri Vt notet Adinę Meuius arma chelys. Aſinius Pollio adeo fuit infenſus nomini Ciceronis, vt eius laudes audire nequiuerit, Nam quum Sextilius poëta carmẽ hoc retuliſſet. Deflendus Cicero, patriæq; ſilentia linguæ, Aſinius ea re permotus audire noluit.

10 ¶ Hyarbita Maurus dũ Timagenẽ philoſophũ inter pocula declamantem vellet imitari & non poſſet, inuidia crepuit. Horatiꝰ li. 1. Epiſt. Rupit Hyarbitã Timagenis ęmula lingua, Dũ ſtudet vrbanus tẽditq; deſertꝰ haberi. Catullus poẽta inuidioſus fuit cuidã ſicconio, quẽ his verſibꝰ inſectat, ſicconi arbitrio ppl'i tua cana ſenectꝰ ſpurcata impuris moribus intereat. Nõ equidẽ dubito, quin primũ inimica bono/rũ lingua exerta auido ſit data vulturio Effoſſos oculos vo/ret atro gutture coruus. Inteſtina canes, cætera mẽbra lupi.

11 ¶ Dædalus Telen diſcipulum ſuum interemit ob inuidi/am, quod figuli rotam & ſerrã excogitaſſet. Mutius fuit quiſpiam apud Romanos maleuolus, & alienam proſperitate

ādeo ægreferens, vt quum Publius eum ſolito triſtiorē aliquando vidiſſet, ſtatim dixerit. Aut Mutio neſcio quid incommodi acceſſit, aut neſcio cui aliquid boni.

12 ℭDrances fuit Rutulus, qui Turni gloriæ ſemper inuidit. Virgilius libro vndecimo. Tum ſenior, ſemperq́ʒ odiis & crimine Drances Infenſus iuueni Turno. Idem. Tum Drances idem infenſus, quem gloria Turni Obliqua inuidia ſtimulisq́ʒ agitabat amaris. Illud porro adiiciendum eſt multos patria ſponte exceſſiſſe ad declinandam inuidiam, & in aliena terra vixiſſe, vt fecit Ipicrates in Thracia, Conon in Cypro, Timotheus in Leſbo, Chabrias in Aegypto, Chares in Sigæo. Apud Romanos Pompeius poſt tot triumphos & imperia, domi aut ruri ſe continebat, raro in publicum prodiēs. Syllius libro decimoſeptimo. de inuidia hoc modo ſcribit. O dirum exitium mortalibus, o nihil vnquā Creſcere, nec magnas patiens exſurgere laudes Inuidia. Item Ouid. libro ſecundo. Metamor. Pallor in ore ſedet, macies in corpore toto, Nunquā recta acies, liuent rubigine dentes, Pectora felle virent, lingua eſt ſuffuſa veneno, Riſus abeſt, niſi quem viſi fecere dolores, Nec fruitur ſomno vigilātibus excita curis. Sed videt ingratos, intabeſcitq́ʒ videndo ſucceſſus hominum, carpitq́ʒ & carpitur vna. Supplicium q́ʒ ſuum eſt.

ℭAlienæ laudis aut virtutis æmuli.

Alexander	M. Craſſus
Cæſar	Themiſtocles
Theſeus	Salmoneus

Alexander viſo Achillis ſepulchro propemodum collachrymari cœpit ſtudio gloriæ & æmulatione virtutis, eumq́ʒ felicem prædicare, cui contigiſſet habere laudum ſuarum præconem Homerum. Iulius Cæſar quum veniſſet Gades, animadnerſa apud Herculis templum Alexandri magni imagine ingemuit, & quaſi pertæſus ignauiam ſuam, quòd nihil tum à ſe memorabile actū eſſet in ætate, qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet. Nihil maiore voto ſtuduit Theſeus, quàm Hercu-

Iis imitari virtutem. Quod vt faceret, mõſtra plurima confecit in terra Græcia. Scyronem, Procuſtem & Scinin latrones, Creontem tyrannum, Minotaurũ bicorporem & Centauros oppreſſit, Thebas domuit, ad inferos penetrauit. M. Craſſus apud Romauos æmulus fuit rerum à Pompeio geſtarum. Themiſtocli Athenienſi Milciadis trophæa ſomnum excutiebant. Salmoneus apud Elidem Græciæ, & Alladius apud Albam Italiæ Iouis fulmen & tonitrua mentiri & confingere voluerunt.

¶ Conſtantes & patientes in diuerſis caſibus.

1 Ariſtides
Antonius
2 Adrianus
Bibulus
3 Q. Martius
Dion
4 Antigonus
Cornelia
Rutilia
5 Socrates
Lycurgus
6 Alphonſus
Gabriel
Symphoroſa
Felicitas
Sophia
7 Theramenes
Thucydides
8 Aſinius Pollio
Iob
Hieronymus
Thobias
Petrus abbas
9 Harpalus
10 Diogenes
Sertorius
Eſayas
11 Ananias
Azarias
Miſael
Stephanus
Marcellinus
12 Agatha
Scæuola
13 Anaxarchus
14 Attilius
Ioannes rex
Leena
15 Lucia
16 Horatius Puluillus
Paulus æmilius
17 Pericles
Xenophon
18 Anaxagoras
Pompeius
19 Galenus
Zeno
20 Theodorus
Q. Fabius
Auguſtus
21 Tyberius
Ariſtippus

	Ageſilaus		Albutius
21	Thraſeas		Ouidius
	Gymnoſophiſtæ		Pallas Stroctia
23	Phormio	29	Iugurtha
	Phocion		Carolus Malatheſta
	Lygus		Alphonſus
24	Maſaniſſa		Aeſopus
	C.Marius	30	Mauriſius
	Seuerus		Aemylia
25	Philippus		Federicus
26	M.Antonius	31	Anto.Panhormita.
	Cato		Fr.Foſcarus
	Dion		Scipio
27	Turbo	32	Sylla
	Seuerianus		Amatriciana
	Glitomachus	33	Homulus
	Stilbon		Prexaſpes
28	Metellus		

1 ARiſtidę quum improbus quidam os ſputo coinquinaſſet, riſit hominis improbitatē, ſatisq; habuit eū monere, ne poſtea ſimile qcq̄ faceret. Val. Homullus interrogatus ab Antonio, vnde colūnas porphireticas ſibi comparaſſet, reſpondit. Imperator quū in domū alienam veneris, & ſurdus & mutus eſto. Quod tamen inſolēs verbum Antonius non tantum non moleſte tulit, at etiam habuit præcepti loco.

2 ℭAdrianus ſeruum qui in ſe irruerat armatus, non ſolum non puniuit, verū & curari iuſſit, ꝙ eſſet furioſus. Bibulus audita duorum filiorum morte ita ſeipſum vicit, vt die poſtero ad ſolita reipu. officia proceſſerit.

3 ℭQ. Martius rex amiſſo magnæ ſpei filio, dolorem tanta animi magnitudine compreſſit, vt peractis exequiis curiā ſtatim petiuerit, & vocauerit ſenatum. Dion in cubiculo cum amicis ſedens vbi audiſſet filium ē ſummo culmine domus prolapſum & exanimatum, nullo ſigno mœroris dato, illum ad ſepulturam ferri iuſſit, ſermonemq; inſtitu-

tum continuauit.

4 ℭRex Antigonus mortem Alcionis filii adeo conſtanter tulit, vt diceret illum ſerius aliquanto quàm putaſſet occubuiſſe. Cornelia quum poſt amiſſos duodecim partus, Tyberium & Caium cæſos, & inſepultos miſera à matronis prædicaretur, Nunquã inquit me ego felicem non dicam, quæ Gracchos pepererim.

5 ℭRutiliæ poſt amiſſum filium Cottam (quem in exilium fuerat ſecuta) lachrymas nemo vidit.

ℭSocrates vxoris ſuæ Xantippes conuicia & iniurias domi conſtantiſſime ferebat, vt aliarum mulierum inſolentiam foris pati diſceret. Idem ſitim & famem tolerantiſſime perferabat. Nudis pedibus glaciem & pruinas calcabat facilius, quàm calceati milites. Quantuſcunque foret hyemis rigor, nihil addebat quotidianis veſtimentis. Lycurgus à temulento quodam iuuene, altero priuatus oculo non tantum non permiſit eum à ciuibus puniri, at blande ſubmonuit.

6 ℭAlphonſus Tarraconenſis rex Siciliæ nunquam viſus eſt iratus.

ℭGabriel Brixiẽſis ordinis minorum & cardinalis preſbyter iurare ſolebat ſe annos. 30. nulli mortalium ſuccenſuiſſe. Symphoroſa Getulii martyris vxor mortem ſeptem filiorum pro catholica fide occumbentium patientiſſime tulit, quinetiam ad martyrium animauit. Parem filiorum numerum Felicitas mulier Romana pro religione chriſtiana ſub Antonio emori læta cõſpexit. Sophia mulier tres filias ſub adriano iugulari vidit cum gaudio.

7 ℭTheramenes philoſophus iuſſu. 30. tyrannorum in carcerem miſſus venenum conſtantiſſime hauſit, dicens, Propino hoc Critiæ. Fuerat is cauſa mortis eius. Iocabatur in morte vir ille fortiſſimus. Thucydides Athenienſis hiſtoricus à ſuis in exilium miſſus ob proditionis ſuſpicionem, fortuna illam æquo animo tulit. Neq; vnquàm flere aut queri viſus eſt, neque Braſidam exilii autorem ſcriptis ſuis carpere.

8 ¶ Aſinius Pollio intra quartum diem quam filium amiſerat, declamauit. Iob mortalium omnium patientiſſimus amiſſis liberis, omnibusq; fortunis, ſatis habuit dicere. Nudus exiui è matris vtero, nudus reuertor, deus dedit, idem abſtulit, Sit eius nomen benedictum. Diuus Hieronymus in heremo degens, aſinum ſibi ablatum æquo animo tulit. Excrementicia hirundinum fæce excæcatus Thobias, ſiniſtrum illum caſum tulit conſtantiſſime. Petrus Clareuallenſis abbas amiſſo ob ægritudinem altero oculo non ſolum non viſus eſt conqueri, imo vero plurimum lætari, quòd ex duabus corporis partibus ſibi inimiciſſimis, alteram amiſiſſet.

9 ¶ Harpalo in conuiuium regis Perſarum accito quum appoſiti eſſent filii, finitaq; cœna rex interrogaſſet, an cœna ipſa fuiſſet opipara, vbi dolum & ſæuiciam agnouit Harpalus, lachrymas tamen tenuit, dolorem ſuppreſſit, vocem coërcuit, atque etiam placido vultu & gratias agenti ſimilis cœnam laudauit. Pigmenius preſbyter Romanus deo gratias egit, quòd vtroq; captus eſſet oculo, ne eccleſiæ inimicos videret.

10 ¶ Diogenes Cynicus in conuiuio quodam ab inſolenti iuuenum cœtu cruentis affectus plagis, contumelioſam illam iniuriam tolerauit conſtantiſſime. Idem in maxima vi frigoris Aeneam ſtatuam frigidiſſimam ſolebat amplecti. Gloriari ſolitum ferunt Sertorium ducem Romanum ob amiſſum in bello oculum, quòd (vt dicebat) cæteri fortes ſua ſpolia bellica domi relinquerēt, ipſe ſua vbiq; haberet. Eſaias propheta viuus in duas partes ſectus tam conſtanti fuit animo, vt nihil patienti ſimilis videretur.

11 ¶ Ananias, Azarias, & Miſael pueri in fornacem ignis coniecti, hymnum domino ibidem cecinerunt. Quum Stephanus protomartyr lapidibus obrueretur, non potuit tamen de percuſſorum ſalute non eſſe ſolicitus. Marcellinus martyr Diocletiani iuſſu ſtipitibus cum fratre affixus, Pſalmū illum cecinit. Ecce quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum.

12 ¶ Agathæ virgini Cataneę quum mandato Quintiani Siciliæ proconſulis euellerentur mammę, puella tortori pauca hæc verba ſatis habuit dicere. An te non pudet Quintiane in me laniaſſe, quod te in matre aluit. Mutius Scæuola tam pertinacis fuit cõſtãtiæ, vt in conſpectu Porſenæ Ethruſcorum regis manum flammis dederit comburendam, ꝙ regem ipſum non interfeciſſet. Lucanus lib. 2. Te quoque neglectũ violatæ Scæuola dextræ. De hac conſtantia Martialis libro. 1. Dum peteret regem decepta ſatellite dextra, Iniecit ſacris ſe peritura focis, Sed tam ſæua pius miracula non tulit hoſtis, Et raptum flammis iuſſit abire virum. Vrere quam potuit contempto Mutius igne, Hác ſpectare manum Porſena non potuit. Syllius lib. 8. Cernitur effugiens ardentem Porſena dextram.

13 ¶ Anaxarchus quum in lapidea pila iuſſu Anacreontis Cyprii tunderetur ob veteres iniurias, nullum doloris præ ſe tulit indicium. Quin conuerſus ad carnifices, Tundite inquit pilam Anaxarchi. Nam Anaxarchũ non tunditis. Ouidius in Ibin. Aut vt Anaxarchus pila minuaris in alta, Iactaq; pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.

14 ¶ Scriptorum monumentis laudatur Attilii Reguli conſtantia, quòd ad ſupplicium redire maluerit, quàm Carthaginenſium captiuos redimi. Ioãnes Aragoniæ rex candens chirurgi ferrum adeo conſtanter tulit, vt ſupra quàm oportebat, vereretur.

¶ Leena meretrix attica nullis tormentis à Piſiſtrato cogi potuit, vt Harmodium & Ariſtogitonem tyrannicidas proderet.

15 ¶ Paſcaſius tyrannus quum Luciæ Syracuſanæ nũciari iuſſiſſet, ſe illius amore captum & oculorũ pulchritudine illectum, nihil morata virgo oculos ſibi eruit ac tyranno miſit. Mantuanus. Quibus virgo generoſa repulſis Lumina vt audiuit bellum hoc inferre pudori, Nil cunctata, oculos (opus admirabile ſæclis Omnibus) ancipiti cultro de fronte reuulſos Proiicit in patinã, mittenſq; ea munera amanti, Accipe reſpondit, quod amas, & deſine poſt hac talibus

inſidiis ſanctas inuadere mentes.

16 ¶Horatius Puluillus pontifex quum in Capitolio Ioui ædem dedicaret, atque inter ſacra mortuum eſſe filium audiſſet, neque templi dedicationem interrupit, neque vultum à publica religione ad priuatum dolorem flexit. Paulus Aemylius quum quarto die ante triumphum ſuũ Macedonicum alterum filiorum amiſiſſet, alterum tertio poſt triumphum die, iacturam illam æquo animo tulit, Progreſſusq; ad populum, fortunæ gratias egit, deosq; precatus eſt, vt ſi quid diſcriminis Reipub. immineret, ſua eſſet calamitate deciſum. Pericles duobus filiis intra quatriduũ ſpoliatus, iiſdem diebus vultu priſtinũ habitum retinente concionatus eſt.

17 ¶Xenophonti philoſopho Grylli Athenienſis filio ſacrificanti, quum nunciatum eſſet alterum ex filiis natu maiorem in acie cecidiſſe, coronam tantum depoſuit. Percontatus demum quonam modo occubuiſſet, vt audiit fortiſſime pugnantem cecidiſſe, depoſitam capiti repoſuit numina teſtatus, ſe maiorem ex filii virtute lętitiam, q̃ ex morte mœrorem ſentire.

18 ¶Anaxagoras audita filii morte, nuncianti nihil inquit nouum memoras. Ego enim illum ex me natum ſciebam eſſe mortalem. Stroza pater. Viderat hoc celeber Samiæ telluris alũnus. Hoc & magnanimus ſenſit Anaxagoras. Hoc Xenophon ſenſit, quem non reuocauit ab aris Filius extinctus, nec doluiſſe ferunt. Pompeius à Gentio rege interceptus, quum ſenatus conſilia prodere comminationibus tormentorum ſolicitaretur, digitum lucernæ admouit comburendum. Qua patientia regi ſpem quicquàm cognoſcendi abſtulit, & expetendæ populi Romani amicitiæ cupiditatem ingenerauit.

19 ¶Galeno imperatori tanta fuit in acceptis cladibus patiẽtia, vt in his etiam iocari non dubitauerit. Nam quum accepiſſet Aegyptum à Romano imperio deſciuiſſe, Quid inquit, Sine lino Aegyptio eſſe non poſſumus? Perdita Gallia ridens, Et non eſt inquit tuta Reſpub. ſine trabea-

tis fagis? Aſia Alemanorum & Scytharum incurſationibus
vaſtata, Quid inquit. Sine Aphronitis eſſe non poſſumus?
Zeno Eleates à Phalaride tyranno correptus, atque in fo/
ro cruciatus, vt coniurationis participes aperiret, conſtan/
tiſſime reluctatus eſt, ſociosq́ tyrāni amicos eius facti ſuſpe
ctos reddidit.

10 ¶ Theodorus nullis verberibus aut tormentis ab Hierony
mo tyranno cogi potuit, vt tyrannicidii conſcios prode/
ret. Fingens tamen ſe cruciatibus tandem conuictū. Thra/
ſonem tortorem coniurationis ignarū declarauit, qui pro/
tinus ad ſupplicium raptus eſt.

¶ Q. Fabius maximus fraudatus pecunia quam pro capti/
uis Annibali publice numerauerat, publice tacuit. Com/
pluribus etiam laceſſitus iniuriis ſemper eodem vultu mā/
ſit. Auguſtus ſparſos in curia famoſos libellos, nec expauit,
nec eorundem autores requiſiuit. Ei etiam in ſenatu verba
facienti quum à multis reclamatum eſſet. id manſuetiſſime
pertulit.

11 ¶ Tyberius Cæſar auditis quibuſdam maledicorum con/
uiciis reſpondit in ciuitate libera liberas eſſe linguas opor
tere. Ariſtippus cuidam qui ob iram in verba venerat, di/
xit. Ne quęſo à verbis propter iram diſcedamus, ſed potius
ab ira propter verba. Idem cuidam maledicenti ait. Tu ma
ledicendi dominus, Ego audiendi.

¶ Ageſilaus Lacedęmoniorum dux in caſtra Xerxis regis
profectus, Mardonium Perſam occidit putans ſe regem oc
cidiſſe. Raptus igitur ad ſuppliciū quū poſt varia tormen/
torum genera nullum ſuſpiriū protſus emitteret, conſtan/
tia illa meruit impunitatem.

12 ¶ Thraſeas ſtoicæ diſciplinæ ſtudioſus quum damnatus à
Nerone ſolutis venis moreretur, magna conſtantia ſuo/
rum fletum compeſcuit, libauitq́ ſanguinem Ioui liberato
ri. Huius meminit Martialis libro primo dicens. Diuitior
Criſpo, Thraſea conſtantior ipſo.

¶ Plynius ſcribit Gymnoſophiſtas Indorum philoſophos
ab exortu ad occaſum perſtitiſſe contuentes ſolem immo/
bilibus

bilibus oculis,atq; etiam feruentibus arenis toto die alter-nis pedibus inſtitiſſe.

83 ¶Phormio dux fuit quiſpiam in perferendis militiæ in-commodis notæ patientiæ. Hinc natum adagium Eraſmo poſitum. Phormionis thori, de ſtratis minime delicatis. Phocion Athenienſis ruri ac militiæ nudis ſemper inceſſit pedibus.

¶ Ariſtodem⁹ cydathenęus nudo itidẽ pede ſemp viſus ẽ.

¶Lygus fœmina quum metu militum,filium occultaſſet, & illi per cruciatus interrogarent, vbi nam occuluiſſet, vte-rum oſtendens, ibidem reſpondit latere, nec vllis tormẽ-tis cogi potuit, vt conſtantiam vocis egregiæ mutaret. Au-tor Cor. Tacitus.

84 ¶Maſaniſſa rex Numidarum nonaginta natus annos nu-dis pedibus inceſſit, nec imbre vllo aut frigore potuit addu-ci, vt operto eſſet capite. Autor Cicero de Senectute. C. Ma-tius Ruſticanus vir quum ſecaretur, vetuit ſe alligari, tor-mentumq; ſolutus pertulit conſtantiſſime, nec vllo rigore ſupplicii corpus immutauit, Idem autor. lib. 1. Quæſtio. Tuſcula.

85 ¶Herodianus ſcribit Seuerum imperatorem iter facere ſo-litum ſine vlla intermiſſione, neq; labores vllos curraſſe, Fuiſſe inſuper frigoris & æſtus patientiſſimum, media quã-doq; bruma, & agris omnibus gelu conſtrictis aut niue & pruina albicantibus in montes altiſſimos iuiſſe aperto capi-te, ut ſuo exemplo milites ad laborem & alacritatem indu-ceret. Auditis Athenienſium legatis & iam Athenas remi-graturis quum Philippus rex dixiſſet. Eſt ne aliquid obſe-quii, quod à me proficiſci valeat in ciuitatem veſtram? De-mochares legatorum vnus, ſi te inquit ſuſpenderis. Quod verbum procax & ingratiſſimũ Philippus ipſe quieto per-tulit animo, quum tamen poſſet vlciſci, & deberet iure.

86 ¶M. Antonius tanta fuit animi conſtantia. vt nullo vn-quam affectu. nullis rerum fortunis vultum imutauerit. Ca-to quoq; nullis caſibus vnquã mutatus eſt, nulli ſuccubuit calamitati, Dion Alexandrinus in conuiuio probris cuiuſ-

dam loquaculi & infamibus verbis multum laceſſitus, male dictis nihil penitus reſpondit. Cæterum vbi rediit domum comitantibus plæriſq; & conuiciorum contemptum ſua dentibus reſpondit, ne Gry quidem. Quod ægreferens conuiciator iuuenis, laqueo ſe præfocauit.

27 ℭ Turbo, præfectus prætorianorum ſub Adriano tanta fuit cõſtãtia & animi magnitudine, vt nec morbo laborãs domi ſe cõtineret, ꝓpoſitos rerũ, ſtãtes mori oportere dicẽs. Seuerianus adriani iuſſu moriẽs ignẽ petiit, & acceſo thure, vos inquit, dii teſtes eſtote nihil a me morte dignum eſſe commiſſum. Tm̃ hoc ꝓcor, ne quum mori velit, poſſit. Clitomachus Carthaginẽſis nõ tm̃ forti aío tulit excidiũ patriæ ſed ciues quoq; cohortatus eſt ad pferendũ Stilbõ Megarenſis patria capta ac direpta, interrogãti Demetrio quid perdidiſſet, nihil ſe amiſiſſe reſpondit. Metellus in exilium ire, q̃ Saturnini tribunipl. iniquiſſimas leges ferre maluit.

28 ℭ Albutius æquiſſimo animo. Athenis philoſophabatur, Marcellus Mitylenis. P. Ouidius exilium non tantum fortiter tullit, at etiam multa in eo ſcripſit. Pallas Stroctia Florentia pulſus, Paduæ ita vixit, vt exilium ad ociũ literarum conuertiſſe videtur. Iugurtha regno amiſſo Romam captiuus ductus ad carceris hoſtium iocatus dicitur. Carolus malateſta victus captuſq; à Philippi Mariæ mediolanẽſis militibus admirabilem in captiuitate animi firmitatẽ retinuit. Alphonſus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit conſtantia, vt libertatem non videretur amiſiſſe.

29 ℭ Aeſopo in neruo apud iudices captiuitas animi firmitatem non abſtulit.

30 ℭ Mauritius ſeruus quum a Neapolitano prætore cadenti forcipe concideretur, traheretur q; per vrbem ad maius ſupplicium, quod liberũ hominem occidiſſet, nullos vnq̃ eiulatus miſit, neq; vultũ mutauit, neq; ſtatũ corporis. Aemylia Scipionis vxor non modo diſſimulãter tulit ancillã ſuã haberi a viro in deliciis, verum Scipione mortuo manumiſſam ea liberto ſuo dedit vxorem. Federicus Vrbinas tam æquo ferebat animo alterum oculum ſibi deeſſe, vt inter

dum in deformitatem illam iocaretur.

51 ℂAntonius Panhormita multos annos tormina & vrinæ difficultatem tam patienter tullit, vt etiã diſſimularet ęgritudinem. Frã. Foſcarus VEnetorum princeps filium flagitioſis criminationibus infamem relegari conſtantiſſime paſſus eſt, Scipionem Africanum tanta in exilio comitata eſt patientia, ut audita fratris morte animum retinuerit.

52 ℂMors filii nõ deterruit. L. Syllã quominus aduerſus hoſtem, rem egregie gereret. Femella amatriciana quum intellexiſſet filium demiſſo minus animo ad ſupplicium trahi, ei dem occurens iuſſit, vt exuto periculi metu cœlum & ſolẽ ſuſpiceret. Quod quum feciſſet, an inquit ignoras fili te cõfeſtim in arces illas emigraturum?

53 ℂHomullus quidam quum Romæ cauſam ageret, audita filii morte inſtitutum non interrupit ſermonem. Quum cãbyſes rex Perſarum, filium prexaſpis (à quo monitus fuerat vitande ebrietatis) ſagitta cõfodiſſet, pater dolorẽ ſuppreſſit, atq; etiã regem laudauit vt peritum artis ſagittariæ.

ℂMagnanimi.

1	Cocles	10	Alexander
2	Chlœlia	11	Mithridates
3	Antigonus	12	Tomyris
4	Iuba	13	Boges
5	Fabius	14	Hegeſiſtratus
	Popilius	15	Alcibiades
6	Epaminundas	16	Cyrus
7	Leonidas	17	Ariates
8	Socrates		Eutychus
9	Sertorius	18	Theleſis

1 HOratius Cocles Porſenæ regis Tuſcorũ tumultu repẽtino & inſperato Romam inuadentis, ſolus impetũ ſuſtinuit, donec a tergo põs ſolueref a ſociis quo ſoluto armatus & vulneratus in Tyberim ſe coniecit.

2 ℂChlœlia eidẽ regi ad conditionẽ pacis obſes data, traiecto Tyberi Romam rediit, ſeq; exemit captiuitate. De hac puella & Coclite Virg. li. 8. Aeñ. Põtẽ auderet quũ vellere

Cocles.Et fluuium vinclis innaret Clœlia ruptis.Sabellicus Quiq; ſibi pontem paſſus poſt terga reuelli.Ipſa licet contra ſtaret Ethruſca phalāx,Iuuena.Sary.8: Q̃d miraret̃ cū Coclite Mutius,& quę imperii finem Tyberinum virgo natauit.Syllius lib.10.Vna puellarum Laurentum ad pignora pacis Inter virgineas regi tranſmiſſa cateruas,Facta virum ſileo rege hæc,& fœdere & annis,Et fluuio ſpretis mirantē interrita Tyberim Tranauit frangens vndam puerilibus vlnis·Cui ſi mutaſſet ſexum natura,reuerti Forſan Tyrrhenas tibi non licuiſſet in oras.Porſena

3 ¶Antigonus Philippi regis miles fortiſſimus in obſidione Perinthi catapulta confoſſus,non prius eam euelli paſſus eſt quam hoſtem fugatum intra mœnia compuliſſet. Maluit Metellus exulare,vt iam diximus,quam in pernicioſas Apuleii Saturnini leges iurare.M.Scæue Centurionis fortitudinem iam diximus in capite de bellicoſis.

¶Iuba rex Mauritaniæ ſuperatus à Cæſare mortem ſibi cōſciuit,ne in triumphum raperetur.

4 ¶Ferunt Opiterginos depræhenſos in naui,ſeſe mutuis vulneribus confodiſſe,ne venirent in manibus Pompeianorum.Aſdrubal capta Sicilia Romanis bellum indixit, in quo.L.Glaucus vir præcipua nobilitate comprehenſam Aſdrubalis nauem non prius dimiſit,quam vtraq; amiſerit manum.Teſtis Plutarchus.L. Poſthumius Albinus dum in conflictu contra Samnites accepto vulnere cecidiſſet nocte concubia accepto ſpiritu ſurrexit,& ex interfectorū hoſtiū clypeis trophoeum erexit,tinctaq; cruore dextra titulum inſcripſit.Romani de Sāmitibus Ioui,in cuius poteſtate ſunt trophæa.Autor apud Plutarchum Ariſtides.

5 ¶Fabius maximus dum in conflictu contra pœnos,ſuos omnes quingentos numero amiſiſſet , ipſe mortifero accepto vulnere vehementi curſu irruit in Annibalem,eiq; diademа abſtulit,demum iacuit ſupinus.

¶Cn.Popilius legatus ad Antiochū miſſus,regem ipſum differentem reſponſum,virga circumſcripſit,& priuſq̃ egrederet̃ circulo illo reſpondere compulit, magno dubium

fortitudinis an temeritatis argumento, autore Plynio.

6 ℭEpaminundas quum viciſſet Lacedæmonios apud Mā‑tineam, vbi accepto ibidem vulnere exanimem & iam morti proximum ſe vidit, per contari cœpit an ſaluus eſſet clypeus & fuſi hoſtes. Quum autem audiuiſſet quod capiebat auelli iuſſit eam (qua erat tranſfixus) haſtā, & ita multo ſanguine profuſo in lætitia & victoria mortuus eſt.

7 ℭLeonidas rex Lacedæmoniorum ſe in Thermopylis. trecentosq̨; alios quos eduxerat Sparta, oppoſuit hoſtibus, quū propoſita eſſet aut fuga turpis, aut glorioſa mors. Autor Cicero lib. 2. de Finibus.

8 ℭSocrates accuſatus ab Anyto, nec patronum quæſiuit ad iudicium capitis, nec iudicibus ſupplex fuit, adhibuitq̨; liberam contumaciam à magnitudine animi inductam nō à ſuperbia. Et paucis ante diebus quum facile potuiſſet educi à cuſtodia, noluit, Quumq̨; mortiferum in manu poculum iam teneret, ita locutus eſt, vt non ad mortem trudi, ſed in cœlum videretur aſcendere. Autor idem Cicero, libro primo Quæſtionum Tuſcula. Ouidius in Ibin. Sollicitoq̨; bibas veluti doctiſſimus olim Imperturbato qđ bibitore reus,

9 ℭQuintus Sertorius accepto in bello vulnere deformatus gloriabatur, atq̨; hoc ipſum tribuebat laudi & æterno fortitudinis monumento.

10 ℭDum victarum gentium, expugnatarum vrbium, acceptorum in deditonem regum miniſcebatur Alexāder Macedo, plagas & cicatrices oſtentabat, vt eximios virtutis ſuę titulos.

11 ℭMitridates rex Ponti tanta fuit animi magnitudine. vt filiis præſidiis & vniuerſo principatu deſtitutus quū nec amplius Romanorum virtuti poſſet obſiſtere, nihil tamen humile aut abiectum conceperit animo, Quinimo ad Celtas profectus cogitauit vna cum illis in Italiam irrumpere.

ℭEa fuit animi fortitudine Scytharum regina Tomyris, vt
12 amiſſo exercitu & filio, quem Cyrus interfecerat, animum tamen non remiſerit, aut deſperauerit victoriam. Nam quo tempore lugendus erat filius & exequiis vacandum incre‑

dibili virtute fœmina victorem iam glorioſum & nihil ſibi non promittentem regno iuſſit excedere per legatos, Qđ mandatum quum nihili feciſſet cirus, non prius ſuos hortari, & ad profligandum barbarum deſiit animare, quam ſimulata fuga hoſtem in meditullium regni ſui pellexerit, pellectum numeroſa militum caterua circunſepſerit, circũſeptum vicerit, victum interfecerit, interfectum coniecerit in vtrem plenum ſanguinis, vt eo ſe ſaturaret, quem tantopere ſitiuerat, Autor Herodotus.

13 ¶ Boges Perſa Xerxi chariſſimus quum ab Athenieſibus & Cimone Milciadis filio obſideretur, liceretq́; ei accepta fide egredi, & in Aſiam remeare, tamen abnuit, ne regi pre metu ſuperfuiſſe videretur, propterea ad extremum vſq; perſtitit. Atq; vbi nihil in mœnibus commeatus reliquum fuit, rogum accendit, cui liberos, coniugem, concubinas, familiam iniecit, totumq́; vrbis aurum & argentum e muris proiecit in Strymonem, Quo facto ſe ipſum poſtremum in cendio dedit.

14 ¶ Hegeſiſtratus Elæus captus a Lacedæmoniis, & in vincula coniectus, rem fecit vniuerſæ poſteritati commendabilē. Nam quum ferratis ſoleis vinctus eſſet, dimidium pedem præcidit, vt ſe compedibus illis eximeret, demum ſubruto muro periculum effugit deceptis excubitoribus, Autor Herodotus in Calliope.

15 ¶ Alcibiades Athenienſis dum vna cum ſociis in via luſitaret, accedentem cum quadriga bubulcum monuit, vt plauſtrum ſiſteret tantiſper dum abſolueretur ludus. Quod quũ ille recuſaſſet facere, Alcibiades in terrã ſe ante boues ſtrauit, bulbuco monito, vt ſi vellet ſupinum corpus boum pedibus & rotis quadrigæ conculcaret. Idem quum a ludi literarii magiſtro homericum aliquod opus petiiſſet, atq; is reſpondiſſet non eſſe, ſibi, colaphum eidem infregit, dictitãs non oportere bibliothecam literati hominis tantis operibus eſſe immunem.

16 ¶ Cyrus adhuc puerulus rex per iocum inter paſtores creatus, eos qui erraſſent verberibus ſeuere caſtigabat Propte-

rea accuſatus a quodam (quem acerbius depalmauerat) apud Aſtyagem regem Mœdorum, quum ab eodem carperetur, quod in tam tenera ætate, vilibusq́ pannis iam imperium exerceret, Reſpondit regum intereſſe, vt deliquentes corriperent, vnde & ex eo tempore Aſtyagi factus eſt ſuſpectus. Ariarathes rex Cappadociæ à Perdica obſeſſus quum iam deſperaret effugium, ne quid fructus aut trophæorum accederet inimicis, vrbem incendit, ſibiq́ & ſuis omnibus conſciuit mortem.

17 ℭ Leonidas Spartanus ad Thermopylas perſarum expectans congreſſum, Eutychum militem domum remiſit, propter cæcitatem, quam is quodam oculorum morbo cõtraxerat. Diſcedens Eutychus pœnitentia & rubore cœpit affici. quod ſociis periculum expectantibus ſolus ſuperfugium videretur inquirere, Propterea ſeruo duce regreſſus in prælium vtcumq́ poterat pugnando interiit.

18 ℭ Thelefis argiua mulier argos oppidum Græciæ à Cleomene Spartanorum rege obſeſſum, vna cum cæteris, mulieribus, quum deeſſent viri, tutata eſt Alia fortitudinis & magnanimitatis exempla iam poſui diuerſis in locis. Superſunt tamen plurima, quæ omittenda putauimus, quoniam nullus eſt delectus, vbi de multitudine certatur.

ℭ De charitate iu patriam exempla.

Regnante apud Phrygios Myda quum prope Celenas vrbem dehiſcens terra ſeſe aperuiſſet, erupiſſetq́ ex ea voragine vis aquarum plurima propinquas domos eruens. rex oraculo conſulto quid ea in re faciendum eſſet, reſponſum habuit hiatum illum non prius clauſum iri quam quis intro ſe demitteret ad pacandam irã numinum, Quod videns Ancurus Mydæ filius dato patri & vxori oſculo in voraginem præceps deſiliit. Autor Plutarchus. Eodem exemplo quum in vrbe Roma hiatus terrę paulatim excreſcens acced iſſet, Curtius amore patriæ intro ſe dimiſit. Propertius lib. 3. Curtius expletis ſtatuit monumẽta lacunis, Quũ Lacedęmonii ob interfectũ contra ius

gentium Xerxis legatum peſte laborarent, ad finem mali reperiendum vtile fore dixerunt, ſi quis ex Lacedæmone facinus indignum ſua penſaret morte. Quod audientes Spartius & Bulides læti ſe obtulerunt, & ad Xerxem profecti cultris deuouerunt iugulos, vt violato iuri ſatiſfacerent. Monitus in ſomnis C. Marius conſul ſe ex Cimbris victoriã reportaturum, ſi filiam Calphurniam ſacrificaſſet, arrepto cultro paruit nocturnis phantaſmatibus, & filiam immolauit. Autor Plutarchus ex teſtimonio Doſithei græci. Erectheus in Eumolpum bello contendens conſultis oraculis reſponſum habuit futuram ſibi & patriæ victoriam, ſi filiam immolaſſet. Quod quum audiſſet, filiæ vitam abſtulit, vt afferret ſalutem patriæ. Cleomenes dux Spartanorum contracto cum Ptolemæo fœdere aduerſus Antigonũ & Achęos, in pignus fidei perpetuæ matrem eidem Ptolemæo dedit obſidem. Quæ cum reſciſſet honeſtiſſimas pacis conditiones Cleomeni filio offerri ab Achæis, literis eũ monuit ne propter carioſum vetulæ corpus pacem illam renueret, quam intelligeret eſſe vtilem patriæ.

¶ Quum Cęſar odio Pompeii patriam vellet opprimere, M. Brutus ipſi Pompeio adhæſit, a quo tamen ſciebat patrem ſuum bello Syllano interfectum fuiſſe Mutinæ, Condonauitq; priuatas iniurias patriæ Nihil Caſſium Chaeream compulit ad inferendam Caligulæ ſanguinario principi mortem præter charitatem patriæ. quam ille multis homicidiis probroſisq; flagitiis contaminabat. P. Rutilium pulſum Roma & exulantem quum neſcio quis monuiſſet ad inferendum patriæ bellum, quo facilius reditum aſſequeretur reſpõdit ſe ciuium ſalutem pluris facere quam reditum ſuum, & malle vt exilii ſui puderet Romanos, quam ꝓpter reditum deflerent patria. Vlyſſes apud Calipſo, patriam prætulit immortalitati, Autor Cicero in orationibus his verbis. At ſi vos patria delectat quirites, cuius eſt tãtus amor, vt Itacham vir præſtantiſſimus, nidulũq; illum affixũ ſaxis immortalitati ꝑtulerit, multi tñ extra patriã melius rẽ geſſere. Cretinus Magneſius bello Mithridatico aduerſus ipſum

Mithridatem delegit imperatorem Hermiam quocum ta-men priuatas gerebat inimicitias, profeſſus ſe interim itu-rum in exilium, ne quis tumultus ob illam duorum factio-nem ſuboriretur. Quod ſi patria mallet Cretinum impe-ratorem, quàm Hermiam, orauit vt interim exularet Her-mias. Aduerſarii modeſtia permotus Hermias ſponte exu-lauit. M. Lepidus Ponti. Max. & M. Fuluius in cenſura col-legæ priuatas inimicitias ad patriæ vtilitatem poſuerunt. P. Seruilius & M. Lucullus priuata quoque odia relinque-runt in adminiſtratione Reipub. Tres fuerunt Decii, qui pro ſalute patriæ ſeſe deuouere. Pater quum Latino bello Romanorum aciem inclinatam pene & iam proſtratam videret, ſe ipſum deuouit, ac protinus concitato equo in medium hoſtium agmen patriæ ſalutem, ſibi mortem pe-tens irrupit. Filius in quarto conſulatu Q. Fabii collega aduerſus Gallos & Samnites profectus pro patria fortiſſi-me pugnans occubuit. Nepos periit in bello Pyrrhi, quod geſſit pro Tarentinis. De his Cicero libro primo. Quæſt. Tuſcu. Si mors inquit timeretur, non cum Latinis pater Decius decertans, cum Ethruſcis filius, cum Pyrrho ne-pos hoſtium telis occubuiſſent. Idem in primo Paradoxo de his & quibuſdam aliis ſic inquit. Quæ res ad necē Por-ſenæ Q. Mutium impulit, ſine vlla ſpe ſalutis ſuæ? Quæ vis Horatium Coclitem contra omnes hoſtium copias te-nuit in ponte ſolum? Quæ vis Decium patrem, Deciumq́; filium deuouit & immiſit in armatas hoſtium copias? Lu-canus libro ſeptimo. Si Curios bis fata darent, reducesq́; Camillos Temporibus, Deciosq́; caput fatale vouentes. Propertius libro tertio. At Decius miſſo prælia rupit equo. Ego in quodam Dialogo. Fecit amor patriæ Decios oc-cumbere bello. Romanus populus Cannenſi clade attri-tus quum nihil niſi de fuga & patriæ cogitaret exilio, Sci-pio Africanus adhuc admodū iuuenis ſtricto gladio mor-tem vnicuique minitans iurare omnes nunquam ſe relictu-ros patriam coegit. Quum Athenienſes à Dorienſibus bello premerentur adeo vt reſiſtere non poſſent, diffiden-

tia humani auxilii ad Apollinis oraculum confugerunt. Conſultus deus ſuper futuro rerum ſtatu & victoria reſpõdit partem illam victricem fore, cuius rex occumberet in ipſo bello. Quod reſponſum quum vtrique exercitui innotuiſſet, vtrinque edictum eſt, ne quis regem hoſtem interficeret. Id vbi cognouit Codrus Athenienſium rex, depoſitis inſignibus imperii familiarem & abiectum cultum induit, & diffuſis hoſtibus ſe obiiciens vnum ex his falce percuſſum in cædem ſuam compulit. Quo facto victoriam ſuis reliquit. Horatius libro tertio Car. Codrus pro patria non timidus mori.
¶ Thraſybulus tanta fuit in Athenas charitate, vt parua ſtipatus militum manu animum adiecerit ad eam liberandam à triginta tyrannorum teterrima dominatione. Cui intentum operi quum quidam interrogaſſet hoc modo. Quantas tandem tibi Athenæ per te libertatem conſecutæ gratias debebunt Thraſybule? Reſpondit. Dii faciant vt quãtas ipſe illis debeo videar retuliſſe. Themiſtocles Athenis patria pulſus, coactus eſt ſe recipere ad Xerxem Perſarum regem, quem prius debellauerat. A quo mira exceptus beniuolentia & hoſpitalitate quum poſtea ſolicitaretur ad inferendum ingratæ patriæ bellum, mortem ſibi conſciuit epoto ſanguine taurino. Quum Carthaginenſes & Cyrenenſes diſceptantes de finibus agrorum mutuis bellorum cladibus ſe attriuiſſent, ad dirimendam armorum cauſam in hoc fœdus coiuerunt, vt certo die vtrinque legati domo proficiſcerentur, & quo in loco obuii inter ſe fuiſſent, communis vtriuſque populi finis haberetur. Miſſi ſunt igitur ex Carthaginenſibus duo fratres nomine Phileni, qui quum ſeu feſtinantiſſima celeritate, ſeu greſſu citra horam cõſtitutam maturato in longius terminos promouiſſent, Cyrenenſium iuuenes de fallacia eorũ queſti optionem fecerunt Carthaginenſibus, vt vel illi quo fines populo ſuo peterent, ibi viui obruerentur, vel conditionem hanc ſibi relinquerent. Phileni conditione probata, vitam ſuam Reipub. condonauere, & viui obruti ſunt.

Carthaginenſes in rei memoriam mortuis aras poſuerunt, hiſq́ honores diuinos domi conſtituerunt. Ariſtoteles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen non eſſe ſolicitus de patria, Quam quum euertiſſet Alexander ab eodem literis obtinuit, vt inſtauraretur.

¶ Theſeus quamuis Aegei Athenarum regis, aut vt placet Ciceroni & Plutarcho, Neptuni eſſet filius, non grauatus eſt tamen deuouere ſe Minotauro, vt patriam ſeruitute eximeret. Catullus Ipſe ſuum Theſeus pro charis corpus Athenis Proiicere optauit, potius quàm talia Cretam Funera Cecropiæ, nec funera portarentur. Protogenia & Pandora filiæ Erictei Athenarum regis ingruente Bœotio bello, ſe pro patriæ ſalute vltro iugulandas obtulerunt & immolandas. Quod factum eſt in pago hyacintho, vnde & virgines hyacinthides ſunt cognominatæ. Quodam tempore quum annonæ charitas Atticam premeret, conſulta oracula cecinere finem malo non prius futurũ, quàm aliqua immolaretur puella. Id vbi reſciuit Leos Orphei filius publico permotus bono, filias ſuas Phaſitheã, Theopen, Eubulen, exhibuit immolandas.

¶ Macaria quoque Herculis filia, pro incolumitate publica ſe deuouit. De Attilio Regulo, Coclite, Fabiis, Epaminunda & Lyſandro variis in locis, vt res poſtulauit, locuti ſumus. Argiuis Thebas obſidentibus Menœceus Thebanus pro patriæ ſalute ſe è muris præcipitem dedit, gladio iam perfoſſum. Statius libro decimo. Inſignemq́ animam mucrone coruſco Dedignantem artus pridem, mœſtamq́ teneri Arripit, atque vno quæſitam vulnere rumpit. Sanguine tunc ſpargit turres & mœnia luſtrat. Seq́ ſuper medias acies nondum enſe remiſſo Iecit, & in ſæuos cadere eſt conatus Achiuos. Petronius Granius centurio octauæ legionis ſub Cæſare Gallico bello militans, Gorgoniç portus tantiſper ab hoſtili protexit impetu, dum ſociis ad fugam tempus dederit. Reuertentibus demum iiſdem ad ſubſidium, vulneribus deficiens ite nunc ait incolumes.

¶ Ageſilaus filium ſuum Pauſaniam inedia conſumpſit,

quòd quinquaginta auri taléta accepiſſet à Xerxe, vt Spartam proderet. Eadem ratio impulit Caſſium ad inferēdam Craſſo Bruto filio ſuo mortem, quòd is portas vrbis Romæ dicta mercede Latinis voluiſſet aperire. Vtriuſq; exempli teſtis eſt Plutarchus. Dion Syracuſanus vſque adeo patriæ ſtudioſus habitus eſt, vt animum ſemper adiecerit ad eam liberandum à Dionyſii tyrannide. Quod tandem fecit virtute, pulſo in exilium tyranno. Demarathus Lacedæmonius patria pulſus quum Athenis exultaret, non potuit tamen ſuos non monere belli, quod tacite parabant Athenienſes. Aratus Sicyonius patriam liberauit à tyrannide.

¶Tyranni pleriq;:

AGathocles tyrannus fuit Syracuſanus. Alexander Pheræus tyrannidem exercuit in Theſſalia, Buſyris in Aegypto. Vterque Dionyſius Syracuſis. Hieronymus in Sicilia. Hipparchus & Pyſiſtratus eius pater Athenis. Periander Corinthi. Melanus eius filius Epheſi. Polycrates & Syloſon fratres in Samo. Procopius Conſtantinopoli. Phalaris Agrigenti: Candaules Sardibus. Creon Thebis. Clearchus Heracleæ. Crabrinus Cremonę. Milo Piſę, de quo Ouidius in Ibin. Vtq; Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa tyranno, Cæſus in æquoreas præcipiteris aquas. Gelon & Hiero in Sicilia. Ariſtoclides & Erginus in Orcomeno. Cypſelus Corinthi. Ariſtomachus & Ariſtippus fuerunt argiuorum tyranni. Autor Plutarchus in Arato. Critias tyrannus Athenienſis. Hecatheus Cardianorum. Hippo Meſſanæ vrbis. Machanidas Lacedæmoniorum. Mamercus Catane vrbis Siciliæ. Nicocles Sicyoniorum. Onabis Lacedæmoniorum. Arideus Pamphiliæ. Ariſtagoras Mileti. Cliſthenes Sicyonis. Anaxileus Rheginorum. Inter tyrannos numerantur Tetrici duo. Ecelinus, Hiſtieus, Mnaſon, Nabis, Ariſtonicus, Nicocreontes, Hegeſiſtratus, Steſenor, Cleander, Sabyllus, Strates, Ariſtratus.

¶Amici arctiſſimi, & quorundam ſeruorum in dominos fidelitas.

QVum Oreſtes & Pylades veniſſent in regionem Tauricam ad deponendas furias, quibus Oreſtes laborabat propter matrem occiſam, eſſentq; à rege compræhenſi, quòd ſimulachrum Palladis inde auferre voluiſſent, rex Oreſtem (quem audiuerat eſſe autorem furti) damnauit capitis, Quum vero neſciret vter eſſet Oreſtes Pylades eum ſe eſſe affirmabat, contendebatq; vt pro ſocio interficeretur. Oreſtes verò volebat irrogari ſibi ſupplicium, nomen ſuum accuſans & furtum. Cicero in Lælio. Quum ignorante rege inquit, vter eſſet Oreſtes, Pylades ſe Oreſtem eſſe diceret, vt pro illo necaretur, Oreſtes autem ita vt erat, Oreſtem ſe eſſe perſeueraret, ſtantes plaudebāt in re ficta. Ouidius libro quarto de Triſt. Quo poſt quàm dubium eſt, pius an ſceleratus Oreſtes, Exactus furiis venerat ipſe ſuis, Et comes exemplum veri Phocæus amoris, Qui duo corporibus, mentibus vnus erant, Protinus euincti triſtem ducuntur ad aram, Quæ ſtabat geminas ante cruenta fores Nec tamen hūc ſua mors, nec mors ſua terruit illum, Alter ab alterius funere mœſtus erat. Idē libro ſecundo de Ponto. Affuit inſano iuuenis Phocæus Oreſti. Martialis. Te fingente nefas, Pyladen odiſſet Oreſtes. Manilius libro ſecundo Aſtron. Vnus erat Pylades, vnus qui mallet, Oreſtes Ipſe mori, lis vna fuit per ſæcula mortis, Alter quòd raperet fatum, non cederet alter. Bap. pius Sic vixere Pii Strophio atque Agamennone nati.

¶ Theſeus cum Pyrithoo amicitiam iureiurando confirmauit, Autore Plutarcho, quæ nunquàm diuelli potuit. Propterea finguntur à poëtis comitatu indiſſolubili ad inferos deſcendiſſe ad rapiendam Proſerpinam. Ouidius. Pyrithoum Theſeus Stygias comitauit ad vmbras. Horatius. Nec Lethæa valet Theſeus abrumpere fido Vincula Pyrithoo. Ouidius libro octauo. Et cum Pyrithoo fœlix concordia Theſeus. Martialis libro ſeptimo. Theſea Pyrithoi deſtituiſſet amor. Statius libro quarto. Syl. Cedit tibi gloria fidi Theſeos. Conſtituerat Achilles nunquàm redire ad bellum Troianum propter ereptam ſibi Agamemno-

ne Briſeidem. Vbi tamen intellexit Patroclum amicum ab Hectore fuiſſe peremptum, mutato propoſito bellũ adiit, nec prius quieuit ex animo quàm ſocii mortem vindicauerit, Vnde mortuo Patroclo, ſic apud Homerum loquitur. Nunquàm pari dum viuam, dolore afficiar. Propertius libro ſecundo, Theſeus infernis, ſuperis teſtatur Achilles, Hic Ixionidem, ille Menœciadẽ. Martialis. Aeacidæ propior lenis amicus erat. Statius libro quarto Syl. Et lacerum qui circa mœnia Troiæ Priamidem cæſo ſolatia traxit amico. Sidonius. Sic Phrygium Hæmathia victorem cuſpide poſcens, Aeacides cæſi luctum frenauit amici. Nyſus Hyrtaci filius & Euryalus amici fuerũt arctiſſimi, q pro Aenea certauerunt in Turnum, quorum alterum Euryalũ quum Rutuli interfeciſſent, Nyſus qui periculum curſu euaſerat, rediit tamen ad vlciſcendam ſocii mortem. Quod quum feciſſet, ſuper mortui corpus ſe confodit & exanimem proiecit. De his Virgilius libro nono. His amor vnus erat, pariterq; in bella ruebant. Idem de Nyſo. Tum ſuper exanimem ſeſe proiecit amicum Confoſſus, placidaq; ibi demũ morte quieuit. Caſtor & Pollux fratres fuerunt filii Lædæ hic ex Ioue, ille ex Tyndaro. Propterea poetæ fabulantur Caſtorem fuiſſe mortalem, quem immortalis Pollux ſuo interitu fraterna redemerit pietate. Quod ideo fingitur, quia eorum ſtellæ ſic ſe habent, vt vna occidente, oriatur altera, Seruio teſte. Virgilius libro ſexto Aeneid. Si fratrem Pollux alterna morte redemit, Itq; reditq; viam toties, Politianus. Nec tanta Oebalios tenuit concordia fratres, Nec tanto atridas fœdere iunxit amor. Bap. Pius. Vt non Pollucem tam bene Caſtor amet. Damon & Pythias Pythagoræi condiſcipuli arctiſſima inter ſe amicitia coaluerunt. Nam quum alterum eorum Dionyſius Syracuſanus interficere vellet ſuſpicione proditionis, alter ſe mortis vadem præſtare non dubitauit, tantiſperdum is qui rapiendus erat ad ſupplicium, reuerteretur à componendis rebus domeſticis. Quum autem adeſſet hora morti deſtinata, & iam obſes proximus eſſet ſupplicio, vnuſquiſque ſtultitiæ tam

temerarium ſponſorem damnabat, At is nihil ſe de fide amici dubitare prædicabat. Eodem autem momento quo ſupplicium tyrannus indixerat qui diſceſſerat, ſuperuenit, obſidem liberaturus. De his Cicero in off.ciis. Damonem inquit, & Pythiam Pythagoricos ferunt hoc animo inter ſe fuiſſe, vt quum eorum alteri Dionyſius tyrannus diem necis deſtinaſſet, & is qui morti addictus eſſet, paucos ſibi dies commendandorum ſuorum cauſa poſtulaſſet, vas factus eſt alter eius ſiſtendi, vt ſi ille non reuertiſſet, moriendum eſſet ipſi. Qui quum ad diem ſe recepiſſet, admiratus eorum fidem tyrannus, petiuit vt ſe tertium ad amicitiam aſcriberent. Manilius. Et duo qui potuere ſequi vix noxia pœnis. Optauitq; reum ſponſor non poſſe reuerti. Sponſoremq; reus timuit ne ſolueret ipſum. Achates perpetuus Aeneæ comes & ſocius fingitur à Virgilio, ſic vt alter altero ſemper comitatus abeat. Stroza pater. Nec minus hunc colui, quàm dux Troianus Achatem. Quàm rector Graiæ Neſtora militiæ. Nam & maxima fuiſſe fertur amicitia inter Neſtorem & Agamemnonem. Inter paria amicorũ numerantur etiam Hercules & Theſeus. Nam hic illius virtutem & facta ſemper imitatus eſt, & hũc in inferis captiuum redimere conatus eſt ille. Ambo in Amazones armati ſunt, in Scythiam Phrygiamq; vna profecti, eiſdem armis inſtructi, eodem telorum genere muniti, ſimilibus ſtudiis paribusq; exercitationibus vſi, ex geminis fratribus geniti, Hercules ex Ioue, Theſeus ex Neptuno ſecundum Plutarchum. Fuit & mutuus amor inter Herculem & Neſtorem. Nam Hercules Meſſenen dedit Neſtori, & Neſtor primum inſtituit iuramentum per Herculem. Statius Dimanta & Hoppleum amicitia inſignes fuiſſe memorat. Syllius Marium & Caſprum libro nono dicens. Sacro iuuenes prænesſte creati, Miſcuerant ſtudia, & iuncta tellure ferebant, Velle ac nolle ambobus idem, ſociataq; toto Mens æuo, ac paruis diues concordia rebus, Occubuere ſimul, votisq; ex omnibus vnum Id fortuna dedit iunctam inter prælia mortem. Laudatur etiam amicitia Herculis & Phi-

Ioſtetæ, Iaſonis & Mopſi, Diomedis & Vlyſſis, Agamem-nonis & Menelai atridarum. Alexander tanta fide coluit Epheſtionem, vt eo mortuo propugnacula vrbium diripi, equos multosq; tonderi, plærosq; gregarios homines in-terfici ad mœroris argumentum iuſſerit, idq; vocauerit Epheſtionis inferias. In eius quoque exequiis decem milia talentum profudit. Autores Plutarchus & Arrianus. Quũ ſenatus Roma. Caium & Tyberium Gracchos ob grauiſſi mas ſeditiones quas in populo concitauerant, hoſtes pa-triæ iudicaſſet, iuſſiſſetq; compræhendi & interfici cũ om-nibus eorum affectis, Bloſius qui Tyberium ſecutus fuerat in ſenatum venit culpam deprecaturus apud Lælii, quòd tanti Gracchum feciſſet, vt quicquid ille vellet, ſibi facien-dum eſſe putaret. Cui Lælius. Dic inquit. Si Gracchus te in Capitolium faces ferre voluiſſet, nunquid feciſſes? Tum il-le. Nunquàm id quidem voluiſſet Gracchus ſed ſi voluiſ-ſet, paruiſſem. Quæ vox quantam vim amicitiæ promit-tat, vnicuique relinquitur coniectandum. Pomponius & Lectorius tanta fide C. Graccho adhæſerunt, vt ad eius ſa lutem morti ſeſe obtulerint. Nam quum L. Opimius Grac chum ipſum fugientem cum armata manu velut hoſtem patriæ inſectaretur, Pomponius Lectorius perſequentium furori ſeſe obtulerunt, vt ille ſalutem fuga ſibi quæreret. Nec prius ceſſerunt impetui, quàm telis & vulneribus vn-diq; perfoſſi expirarent. Seruilium Cepionem in vincula coniectum L. Rheginus vi amoris impulſus cuſtodia libe-rauit & fugæ illi ſe comitem dedit. Volumnius tam effuſis charitatis habenis M. Lucullum complexus eſt, vt quum Antonius Lucullum interfeciſſet, quòd adhæſiſſet Caſſio & Bruto Cæſaris interfectoribus, volumnius amico mor-tuo noluerit ſupereſſe, quum tamen facile poſſet euadere. Cælius à Cinna & Mario Placentiæ obſeſſus, ne in eorum poteſtatem veniret, Petronium amicum ſuum orauit, vt inferret ſibi mortem. Petronius quum ab ea ſententia ami-cum non poſſet auertere, interfecit, ſeq; illi comitem de-dit. Non minora beniuolentiæ indicia præſtitit Terentius

Decio Bruto Nam quum Antonius ſpiculatores miſiſſet, qui Brutum interficerent. Seruius Terentius vt eum à morte liberaret, ſeipſum interfectoribus obtulit, nomen Bruti mentitus. Re tamen cognita Terentium dimiſerunt incolumen tracto ad ſupplicium Bruto. C. Lælius & Africanus Scipio inter raras amicitias numerati ſunt. Metrodorus Lápaſcenus annis. 17. nunquam diſceſſit ab Epicuro. Pomponius Atticus tanta beniuolentia iunctus fuit Ciceroni, vt Ciceronis Atticus diceretur. Phydias ſtatuarius Agorantum parium diſcipulum ſuum adeo dilexit, vt nomen eius ſuis operibus inſcripſerit plærumq;. Nicomedes rex Bithinæ tá propenſo fuit in Romanos animo, vt raſo capite pileum ſumpſerit, & ſe Romanorum libertum vocauerit. Iulius Cæſar Syllanæ factionis inimicus adeo fauit Mario, vt deiecta eius trophæa reſtituerit ſtatuasq; noctu erexerit in Capitolio. Galetes puer vſq; adeo amatus eſt à Ptolemæo vt quum videret reos ad ſupplicium trahi, ſalutem eis & impunitatem exorauerit à rege. Hiſpides Menedemo ſocio a Spitamene inimicis occidendum ſe præbuit, quum tamen liberum eſſet periculum declinare. Autor Curtius. Timagoras Meletem Athenienſem vſq; adeo dilexit, vt eo iubente ſe præcipitauerit. Cyziceni adeo fideles Romanis extitere, vt in bello Mithridatico diutiſſime obſeſſi, neq; fame, neq; tormentis vllis ad deditionem cogi potuerint. Autore Plutarcho. Amelius cum Plotino Philoſopho annos ſupra viginti ſumma familiaritate vixit. Darius vſq; adeo amauit Megabyzum perſam, vt diducto malo punico optauerit ſibi tot Megapyzos, quot illic eſſent acinorum. Teſtis Herodotus. Iam docuimus quanta in Xerxem regem Perſarum Beniuolentia fuerit Boges, quoq; modo eius cauſa ſe ſuaq; omnia morti & flammis deuouerit. Licinius Surra tanta familiaritate & beniuolentia coniunctus fuit Traiano vt imperator ipſe poſt delationem domum eius venerit, pranſusq; cum illo eius medico oculos tentandos exibuerit, tonſoriq; operam dederit. Mox ad amicos conuerſus, Ecquid accuſare Surram amplius poteſtis inquit? Eidē mox

ſuo ſepulchrum fieri& ſtatuam poni iuſſit. Memorabilis eſt amicitia duorum hominum, quos Saxo grammaticus aſmundum & aſuitum vocat, quorum quum aſuitus morbo conſumptus eſſet, alter aſmundus ob amicitiæ iuſiurandum viuus cum eo tumulari voluit.

❡Vrbinum in agro Reatino deliteſcentem quum milites ad mortem inquirerent, ſeruus eius domini ornamentis indutus in eiuſdem cubile ſe reclinauit, vt irruentes hoſtes Vrbinum eſſe ſuſpicarentur & ita primo impetu iugularent. In cuius rei Monumentum Vrbinus mortuo erexit ſtatuam cum titulo & inſcriptione, quæ tam memorabilem teſtaretur fidelitatem. Aeſopus libertus Demoſthenis patronum ſuum adeo dilexit, vt nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelandum adulterium domini. Autor Macrobius. Antium Reſtionem proſcriptum & noctu fugientem ſeruus eiuſdem ſecutus eſt, abditumq́ miniſterio ſuo aluit. Quum deinde perſequentes adeſſe ſenſiſſet, ſenem (quem caſus primum obtulit) iugulauit, & in conſtructam pyram coniecit. Eadem accenſa eis occurrit, qui Reſtionem inquirebant, dicens damnatum ſibi pœnas luiſſe, multoq́ acrius à ſe vexatum, quam ipſe vexabat. Quo factum eſt vt Reſtio liberatus effugeret. Cepionem morti adiudicatum quod inſidias paraſſet Auguſto, ſeruus ad Tyberim in Ciſta detulit, peruectumq́ hoſtiam in agrum Laurentem ad villam patris nocturno itinere perduxit. Cuius deinde nauigationis naufragio vna expulſum dominum Neapoli diſſimulanter occuluit, exceptusq́ à Centurione nec precio nec minis potuit adduci, vt dominum proderet. Cluentium Pelignum Italicenſem compræhenſum ab inimicis ſeruus occidit, ne traderet Pōpeio hoſti, ac ſe, ne domino ſuperſtes fieret, interemit. C, Gracum ex auentino fugientem Euporus ſeruus qua potuit ratione tutatus eſt. Super occiſum deinde, animam ſciſſis proprio vulnere viſceribus effudit. Seleuci ſeruus quum ſeruiret amico eius, à quo dominus fuerat interemptus cœnantem in vltionem domini confodit. Mycithus ſeruuus anaxilai meſſenii acceptum à

domino regnum eiuſdem liberis vbi adoleuerunt, reſtituit ſumptoq́ꝫ exili viatico cum ſumma tranquillitate conſenuit Olympiæ. Neæra & Charmione ancillæ fuerunt Cleopatræ reginæ, quæ ſpontaneam dominæ mortem imitatæ ſunt, ac ſemiuiuæ repertæ, dominæ iam mortuæ coronam capite delapſam reponentes. Solebant Spartiatæ & Meſenii virgines ad ſeſe mutuo mittere, ad cōfouēdas ſemper amicitias. Quædam amicorum paria numerantur à Politiano his verbis. Vt tibi collatus iuuenis Phocæus Oreſtē Oderit, & ſpernat Theſea Pirithous. Sicanium Pyladem credatur fallere Damon, Vix quod bonum frenis Caſtora frater amet.

¶Amor coniugalis.

ORpheus vt fabulantur poëtæ deſcendit ad inferos non alia cauſa quam ad repetendam Eurydicen vxorem, quam prius multis lachrymis defleuerat. Virg. libro quarto Georg. Ipſa caua ſolans ægrum teſtudine amorem. Te dulcis coniux te ſolo in littore ſecum, Te veniente die, te decedente canebat, Alceſtis maritum ſuum Admetum regem Theſſaliæ tanto amore dilexit, vt quum Admetus ipſe morbo laboraret, conſulta q́ꝫ oracula reſpōdiſſent futurum eum incolumen, ſi quis amicorum pro eo mori vellet ſola vxor recuſantibus pietatem illam cæteris amicis, pro viri ſalute morti ſe deuouerit. Propterea poëtę fabulati ſunt reuiſcendi munus ei à diis conceſſum. Admetus vero beneficii memor, perpetuas defunctæ nenias inſtituit. Iuuenalis Satyra. 6. Spectant ſubeuntem fata mariti Alceſtim, Hieronymus. Alceſtem fabulæ ferunt pro Admeto ſponte defunctam. Statius libro tertio Syl. Ergo Theſſalici coniux penſare mariti Funus, & immitem potuit Phryga vincere ſupplex Thracius. Ouidius libro tertio de arte. Facta Phereciadæ coniux Pagaſæa redemit, Proq́ꝫ viri eſt vxor funere lata ſui. Martialis libro quarto Nec minus Alceſtim fama ſub aſtra ferat. Stroza filius. Nec quæ Admetum cœleſtibus auris Morte ſua incolumen Stygii ſeruauit ab vmbris. Bap. Pius. Hic vbi cœleſti diuorum

cincta caterua eſt Alceſte,admeti vita Phereciadæ.Tantus fuit Penelopes in Vlyſſem amor,vt eo abſente per annos viginti caſtitatem ſeruauerit impollutam,nulliſq; procorum blandimentis ſuccubuerit.Propertius libro ſecundo Felix admeti coniux,& lectus Vlyſſis. Stroza pater.Adde fidem, quam nec coniux Ithaceia vincat. Capanei apud Thebas mortui dum celebrarentur exequiæ,vxor Euadne in rogū mariti ſe coniecit.Stroza pater.Non magis infelix Thyſbe dilexit amantem,Nec magis Euadne commoritura virum Ouidius libro tertio de arte . Accipe me capaneu, cineres miſcebimus inquit Iphias,in medios deſiluitq; rogos.Martialis.Arſerit Euadne flammis iniecta mariti.

¶ Quum Belides omnes facta coniuratione maritos interfeciſſent,ſola Hypermeſtra pepercit marito lino ſeu linceo. Proteſilaus ſub cuius imperio fuerunt Antron ,Phylaca & Lariſſa vrbes Theſſaliæ primus Græcorum interfectus eſt apud Troiam à Dardano quodam.Quod quum reſciuiſſet Laodomia,in ſolatium mœroris optauit,vt mortui vmbrā videret.Quod quum impetraſſet,in illius amplexibus expirauit.Propertius.Illic Phylacides iucundæ coniugis Heros Non potuit cæcis immemor eſſe locis .Sed cupidus falſis attingere gaudia palmis,Theſſalis antiquam venerat vmbra domum.Portia Catonis filia quum audiſſet maritum Brutum apud Philippos interfectum,hauſtis carbonibus ſe ſuffocauit.Pamphilus.Vixiſſet Brutus,tunc non tam clara fuiſſet Portia.Hipſicrathea Mitridati marito in omni bellorum diſcrimine fuit adiutrix,eumq; armata in expeditionibus ſecuta eſt,raſis etiam capillis,quo commodius vteretur galea.Stroza pater.Nec Mithridateas quæ com ita vias. Pericles Aſpaſiam vxorem adeo dilexit,vt nunquam egrederetur domo,quin eam diſſuauiaretur,Vnde veteres comœdiographi Deianyram & Iunonem eā vocabant.Vxorem adeo dilexit Periander Corinthius,vt etiam mortuæ ſe commiſcuerit.M.Plautius in Aſiam cum.60.nauibus proficiſcens,quum Tarentum veniſſet,Oteſtillam vxorē (quā ſecum duxerat)ibidem morbo abſumptam amiſit . Cuius

dum celebrarentur exequiæ, impatiens mœroris Plautius pugione ſe confodit. Antimachus poëta Grçcus Lyſidicem vxorem adeo dilexit, vt eius mortem lamentabili defleuerit Elegia, qua omnes Heroum calamitates enumerabat. Antonium quum ſuperaſſet Auguſtus, Cleopatra animi dolore mortem ſibi conſciuit. Saxo gramaticus ait Gunildã fuiſſe mulierem, quæ quum videret exequias Aſmundi mariti ſui, ſpiritum ferro ſibi ſurripuerit. Publius Rubrius Celer vixit cum Caia Ennia vxore ſua annos. 43. menſes. 8. ſine vlla querela. Albutius vixit in coniugio cum Terentiana Valentiana anno. 25. ſine vllo iurgio. Antonius pius vxorem Fauſtinam tãta dilexit fide, vt mortuę diuinos honores inſtituerit & ſtatuas erexerit. Idas auſus eſt in Apollinem certare, propter ereptam ſibi Marpiſſam vxorem. Aemylius adoleſcens ſe ipſum interfecit, quod deliteſcentem in vepribus vxorem pro fera interfeciſſet. Autor Plutarchus. Idem quoque fecit Cyanippus Theſſalus propter vxorem à canibus dilaniatam Autor idem.

¶M. Lepidus Apuleiæ vxoris charitate, poſt repudium obiit. Iulia Cæſaris filia & vxor Pompeii quum vidiſſet veſtem mariti ſui cruentam & infectam ſanguine quorundam qui iuxta Pompeium ipſum mutuis vulneribus ſe læſerant. ſubito pauore conſternata & exanimis collapſa eſt, ex eaq; turbatione partum edidit immaturum. Autor Plutarchus. Arteſia mauſolo marito ſuperſtes in perpetuo luctu & mœrore vixit, quo etiam confecta contabuit. A moris eius fidẽ facit ſepulchrum illud memorabile, quod erexit mortuo. Sunt qui velint eam cineres cadaueris vino mixto hauſiſſe quorum opinio ridet Architrenio. Darius exiſtimans vxorem ſuam ab Alexandro victore fuiſſe interfectam, eiulatibus impleuit caſtra, atq; in hæc verba prorupit. Quod ego tantum nefas commiſi Alexander? Quem tuorum propinquorum necaui, vt hanc vicem ſæuitiæ meæ reddas? Odiſti me non quidem prouocatus Sed finge iuſtum intuliſſet te bellum. Cum fœminis ergo agere debueras? Quibus verbis coniicere eſt quantus fuerit Darii amor in vxorem. Pan

thea vxor Abradatæ viri Perſæ quum audiuiſſet maritum in bello periiſſe, arrepto pugione ſeipſam interfecit.

¶De mutuo fratrum & ſororum amore.

SOrores Phaëtontis quæ Heliades & Phaëtontiades appellantur, fratrem cœlo deturbatum tantis lachrymis deplorauerunt, vt deorum commiſeratione in arbores commutatæ ſint. Virgi. in Culice. At quibus inſigni curru proiectus equorum Ambuſtos Phaëton luctu mutauerat artus. Heliades teneris amplexę brachia truncis Candida fundebant lentis velamina ramis. Anna apud Virgiliũ conqueritur quod ſorori ſuæ Didoni comes non fuerit in morte, ad ſimile genus mortis ſibi conſciendum, Hæc autẽ Annæ verba ad Didonem ex quarto Aeneidos. Comitem ne ſororem Spreuiſti moriens? Eadem me ad fata vocaſſes, Idem ābas ferro dolor, atq; eadem hora tuliſſet. Antigone Oedipi filia fratrem ſuum Etheoclem in bello peremptum ſepeliuit inuito Creonte tyranno. Ouid. libro tertio Triſt. Fratrem Thebana peremptum Suppoſuit tumulo rege vetante ſoror. Dagobertus Francorum rex conſortem regni fratrem Aripertum conſtituit donata ei Aquitania. Ramyrus Veremundi filius Hiſpaniæ rex conſortem regni aſſumpſit Garſiam fratrem adhuc impuberẽ. P. Rutilius leui morbo impeditus nunciata fratris repulſa, in petitione conſulatus ilico expirauit, Autore Plynio. Cleomenes Lacedæmonius fratrem Euclidam ſecum regnare permiſit. Autore Plutarcho. Contra vero mutuo conflagrarunt odio Romulus & Remus, Etheocles & Polynices, Atreus & Thyeſtes, Aeta & perſes. Hyam à leone deuoratum ſorores Hyades lamẽtatione miſerabili proſecutæ ſunt, adeo vt mœrore vitam finiuerint. Deorum demum commiſeratione, relatæ ſunt in ſtellas. Pontanus Mox Hyadum chorus Eois emerget ab vndis. Fratris Hyæ quas perpetuus dolor indidit aſtris. Fuit maximus amor inter Caſtorem & Pollucem, vt iam diximus. Stroza pater. Talis Amyclæos non iunxit gratia fratres, Alterna quorum vita redempta nece eſt.

¶ Amor & indulgentia parentum in liberos.

ANtiochus Sother rex Syriæ Stratonicen nouercam cuius amore pruriebat, indulgentia patris Seleuci Nicatonis obtinuit. Hippo & Miletia filiæ fuerunt cuiuſdam Scedaſi inter Bœotios ditiſſimi, quas quum impudici adoloſcentes per vim cõſtupraſſent, ac demum occultandi ſceleris cauſa in puteum demerſiſſent, pater impatiens mœroris ad earum tumulos ſe ipſum confecit. Gordianus ſenior audita filii morte ſeipſum ſuffocauit laqueo, Orodes rex Parthorum vbi reſciuit Pacorum filium in bello cõtra Ventidiũ periiſſe, animi dolore verſus eſt in rabiẽ. ¶ Niobe filios ſuos ab Apolline interfectos tantis defleuit lachrimis, vt in ſcopulum diriguerit. Propertius libro ſecũdo Nec tantum Niobe bis ſex ad buſta ſuperba Sollicito lachrymans defluit á Sipylo,

¶ Hecuba Polymeſtori regi Thraciæ genero ſuo oculos eruit quod Polydorum eius filium interfeciſſet. Valerius beſtius ſimili modo excæcatus eſt à L. Imbrico ſocero ſuo, quod eius filium Ruſcium interfeciſſet, Anius Tuſcorum rex filiam habuit Saliam nomine, quam quum rapuiſſet catheus adoleſcens, iratus pater in fluuium Anienem inde cognominatum ſeſe proiecit. Autor Plutarchus. Artaxerxes Darium filium adhuc viuens regem conſtituit, contra morem Perſarum. Pythius Bithynius animi dolore, quem conceperat ex morte filii à Xerxe interfecti relicto vxori regno in mortui monumentum ſe coniecit, atq; inibi quod ſupererat vitæ, flebiliter cõpleuit. Nauiganti in Cretã Theſeo quum Aegeus pater iuſſiſſet, vt ſi confecto minotauro reuerteretur incolumis, albis vteretur velis ac Theſeus verborũ patris immemor, reuertẽs nigrũ tetendiſſet lintheum, pater eo procul viſo in mare ſe coniecit, qđ putaret actum eſſe de filio. Fabulã hãc ſeu ſi mauis, hiſtoriã fuſiſſime deſcribit Catullus. Autor Aetnæ. Excidit hic reduci quõdã tibi ꝑ fide Theſeu Candida ſollicito prẽmittere vela parenti. Caleſius. Aſt vbi nigra dari ꝓſpexit linthea vento Rex pater, in fluctꝰ hoc caput inquit, eat. Præcipitẽq; ſenex ſpecula ſe i e

cit ab alta, Quem venus eſſe deum fluctibus alma dedit. Nihil magis curabat Aeneas quam Aſcanium ſuum. Vnde Virgil. libro primo Aeneid, Omnis in Aſcanio chari ſtat cura parentis. Confectus ſenio Priamus vbi vidit filium ſuum Polyten à Pyrrho Achillis filio interfectum, non potuit iræ aut voci parcere, quin homicidam inſectaretur conuiciis, licet in eadem eſſet alea, vt docet Virgi. libro ſecundo Aen. Auctolia Sinonis filia & uxor Laertæ quum falſo nuncio intellexiſſet Vlyſſem filium apud Troiam in bello decubuiſſe, impatientia mœroris vitam proiecit. Iam diximus Nioben in ſcopulum diriguiſſe propter liberos ſuos ab Apolline interfectos. Idem quoq; dolor impulit Amphionem Niobes maritum mortem ſibi conciſcere. Ouid. in Ibin. Addidit vt fidicen miſeris ſua funera natis, Sic tibi ſint vitæ tedia iuſta tuæ. Euenus Martis & Stropæ filius quum ſtupratorem filiæ Marpiſſæ Apharetum nomine compræhendere non poſſet ad ſupplicium, coniecit ſe in Lycormam fluuium animi dolore, Autor Plutarchus. Tomyris Scytharũ regina filium ſuum Sargapiſem adeo dilexit, vt non prius ſibi conſtiterit, quam mortem eius vlta ſit ſeueriſſime. Cõpræhenſum enim interfectorem Cyrum cruci affixit, teſte Diodoro, & ablatum mortui caput demerſit in vtrem ſanguinis. Mycerinus rex Aegypti filiam quam habebat vnicam, adeo dilexit, vt mortuæ cadauer incluſerit aureo bouis ſimulachro, quod in templis proxime deos poſuit, floribusq; ornauit quotidie admota noctu perpetua lucerna. Autor Herodotus. Attedius melior duos habuit liberos Bleſum & Glauciam nomine, quos adeo dilexit, vt diem Bleſi mortui natalem ſingulis annis celebraret. Martialis libro octauo Preſtas hoc Melior ſciente fama. Qui ſolennibus anxius ſepulti Nomen non ſinis interire Bleſi. Et de munifica pr ofuſus arca Ad natalicium diem colendum Scribarum memori piæq; turbæ Quod donas, facis ipſe Bleſianum. Mater Antiſti æquum vidiſſet filiam à Cn. Põpeio repudiatam, ſuperinducta Aemylia, mortem ſibi conſciuit. Blauus quum audiſſet filium à Triumuiris interfe-

ctum, ab iiſdem impetrauit, vt interficeretur, & filio mitte-rer come s.

ℭ Amor liberorum in parentes.

ARtaxerxes rex Perſarum patris ſui interfectorē dedit morti, mutata de induſtria cum eo lorica. Icarum patrem Erigones quum agreſtes Attici interfeciſſent, filia doloris impatiens laqueum implicuit collo. Ouidius in Ibin. Quodq́ dolore necis patriæ pia filia fecit, Vincula per laquei fac quoque guttur erat. Atys filius Crœſi quum eſſet natura mutus, vbi tamen vidit hoſtilem gladium imminentem paterno iugulo, ſolutis dentiū clauſtris prorupit in verba, quibus docuit affectum animi ſui. Autor Gellius. Amphinomus & Anapius Siculi fratres, quum Aetnæ incendio Catana vrbs & omnia prope Siciliæ loca deflagrarent, parentes humeris ſuperpoſitos periculo ſubduxerunt. Syllius. Tum Catane nimium ardenti vicina Typhœo, Et glomeraſſe pios quondam celeberrima fratres. Autor Aetnæ. Amphinomus fraterq́ pari ſub munere fortes, Quum iam vicinis ſtreperent incendia tectis, Accipiunt pigrumq́ patrem, matremq́ ſenilem. Illis diuitiæ ſolæ materq́ paterq́. Erubuere pios iuuenes attingere flammæ, Et quacunque ferunt illi veſtigia, cedunt, Et circa geminos auidus ſibi temperat ignis, Incolumes abeunt tandem, & ſua numina ſecum Salua ferunt. Claudianus. Complexi manibus fulros ceruice parentes Attollunt vultus, accelerantq́ gradus. Idem. Cur non Amphinomo, cur non tibi fortis Oñapi, Aeternum Siculus templa dicauit honos? Simili exemplo laudatur pietas Aeneæ, quòd flammis vniuerſam Troiam populantibus inualido patri humeros ſubincuruauerit, relictisq́ diuitiis vnicum pignus redemerit ab incendio. Idem Claudianus. Quòd ſi notus amor prouexit in aſtra lacones, Aeneam Phrygio raptus ab igne pater. Dido apud Virgilium libro quarto. Quem ſubiiſſe humeris confectum ætate parentem. Statius libro tertio Syluarum. Felix cui magna patrem ceruice vehenti

Sacra Mycenææ patuit reuerentia flammæ. Scipio adhuc puer patrem pœnis hoſtibus circumſeptum liberauit, apud Tycinum ſeu Trebiam, Autore Liuio. Statius libro tertio Syl. Quiq; tener ſæuis genitorem Scipio pœnis Abſtulit. Lauſus Mezentii Tyrrheni filius patrem in bello aduerſus Aeneam ſeruauit, eoq́; liberato ipſe ab Aenea interfectus eſt. Idem Statius. Et Lydi pietas temeraria Lauſi. Oppium à triumuiris proſcriptnm (dum ad ſupplicium quereretur) filius humeris extulit, & incolumem peruexit in Siciliam. Antigonus quum ingenti prælio ſuperaſſet hoſtem, præmium belli tranſtulit ad patrem & imperium illi tradidit Cypri. Antigona patri ſuo Oedipo exoculato ducem ſe præbuit. Roſimunda filia Cunimundi Gepidarum regis maritum ſuum Alboinum regem Longobardorum veneno ſuffocauit, quòd is Cunimundum bello victum interfeciſſet, & ex interfecti ceruice feciſſet ſibi poculum. Leo iunior quum annum vnicum præfuiſſet imperio, Zenoni patri manibus ſuis diadema impoſuit, ipſumq́; deinceps imperare iuſſit. Alphonſus patrem ſuum Ferdinandum decem ac ſeptem aureorum milibus funerauit magno pietatis argumento. Cleobis & Biton fratres Argiam ſacerdotem matrem ſuam currui inſidentem equorum penuria ab oppido traxerunt ad fanum, ſeq́; iugo alligarunt, quòd ius eſſet ſacerdotem ipſam ad ſacrificium curru vehi. Autor Cicero libro primo. Quæſt. Tuſcula. Claudianus. Si vetus Argolicos illuſtrat gloria fratres. Qui ſua materno colla dedere iugo.

¶ Arrogantes, ſuperbi, glorioſi, & Ambitioſi.

DAres vt eſt apud Virgilium, fuit neſcio quis glorioſus, qui in ludis & certaminibus (quæ Aeneas ad Anchiſæ patris tumulum celebrauit in Sicilia) inani brachiorum oſtentatione gloriabatur & immodicis laudibus ſe prædicabat, vnumquenque ad duellum prouocans, & ſuam vnius virtutem extollens immodice. Verba Virg. ſunt hæc ex librò quinto Aenei. Nec mora, continuo vaſtis cum viribus effert Ora Dares, magnoq́; viri ſe mur-

mute tollit. Idem. Talis prima Dares caput altum in prælia tollit, Oſtenditq́ humeros latos, alternaq́ iactat Brachia protendens, & verberat ictibus auras. Miſenus fuit Aeneæ tibicen, qui deos marinos ad certamen tubæ auſus eſt irritare. Numanus Remulus fuit quiſpiam Rutulus, qui quum multum ſibi tribueret, & immodice placeret, Troianos in Italia obſeſſos arguebat imbelliæ & mollicei. Verba Virgi. ſunt hæc. Is primam ante aciem digna atq́ indigna relatu Vociferans, tumidusq́ nouo præcordia regno Ibat, & ingentem ſeſe clamore ferebat. Eodem teſte Murrhanus fuit quiſpiam, qui antiqua generis nobilitate gloriabatur, Sic autem ait lib. 12. Murrhanum hic atauos & auorum antiqua ſonantem Nomina per reges actum genus omne Latinum præcipitem ſcopulo, atque ingenti turbine ſaxi Excutit. Narciſſus puer liberali forma tantæ fuit ſuperbiæ, vt pueros omnes & puellas à quibus adamabatur, nihili facere. Ouid. libro tertio, Metamor. Multi illum iuuenes, multæ cupiere puellæ. Sed fuit in tenera tam dura ſuperbia forma, Nulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ. Martialis illudit cuidam Soſibiano, ꝙ patrem appellaret dominum, qui tamen erat ſeruus. Sic autem ait. E ſeruo ſcis te genitum blandeq́ fratris, Quum dicis dominum Soſibiane patrem. Appion grammaticus Alexandrinus tanta fuit arrogantia, vt ei immortalitatem polliceretur, cui opera ſua nuncupaſſet. Demetrius Poliorcetes Antigoni Macedoniæ regis filius tanta fuit inſolentia, vt Athenienſium legatos biennium ſuſpenſos tenuerit ſine colloquio, ac demum re infecta reuerti iuſſerit.

Marſyas tibicen notatur hoc vicio, ꝙ Apollinē ad tibiæ certamen prouocauerit vt fabulantur Poetę. Menecrates medicus nullam ab his mercedem ſolebat accipere quibus medebatur. Sed hoc tantum petebat, vt liberati ſe ipſius ſeruos eſſe faterentur, eumq́ Iouē dicerent. Neſtorius hęreticus factus pſul Cōſtātinopolitanus, orationem poſtero die habuit ad populū arrogantiæ plenam & ſuperbiæ qua cœlū ſe vnicuiq́ daturū promittebat. C. Neuius comœdio

grapus ſuperbiam ſuam teſtatus eſt Epitaphio, quod ſepulchro ſuo iuſſit inſcribi. Erat autem tale. Immortales mortales ſi foret fas flere, Flerent diuæ camœnæ. Neuium poëtam, Itaque poſtquàm orci traditus eſt theſauro. Obliti ſunt Romæ latina loquier lingua. Autor Gellius. Rhemnius Palemon grammaticus gloriabatur ſecum natas eſſe literas, ac ſecum demum morituras. Idem M. Varronem porcum appellare non veritus eſt. Paulus Samoſatenus hæreticus diues factus è paupere, excreuit in ſuperbiam intolerabilem. Nam incedens per vicos & compita, doctrinam & literas oſtentabat publice, & notariis in propatulo, quicquid primum in buccam veniſſet, dictabat. Polidamas athleta ea fuit animi confidentia, & temeritate, vt ruinam ſcopuli quam preuidebat caſurum expectauerit, exiſtimans ſe poſſe reſiſtere. Quo tamen obrutus eſt vt iam dixit. Tamyras poëta Thrax natione auſus eſt cum muſis de cantu certamen ſuſcipere, ab eiſdem propterea exoculatus. Iam diximus Theagenem Captum pauperem fuiſſe, qui haberi volebat diues. Timæus ſiculus hiſtoricus gloriabatur ſeſe Thucididem & Philiſtum in hiſtoria ſuperaturum. Autor Plutarchus. Auſa eſt Arachne certare cum Minerua de lanificio, vt teſtantur poëtarum fabulæ. Erat Athila rex Pannoniæ ſuperbus inceſſu, hucatque illuc oculos circunferens, vt elata potentia in ipſo corporis motu appareret. Poëtæ fabulãtur Caſſiopem Cephei filiam Nereidibus ſe prætuliſſe, vt Nioben Latone, Antigonam filiam Laumedontis Iunoni, Lychionen filiam Dedalionis, Dianæ. Domitianus iactabat in ſenatu patri ſe & fratri imperium dediſſe, illos ſibi reddidiſſe. Gaudebat appellatione domini, atque etiam dei. Vnde Euſebius. Primus inquit Domitianus dominum ſe & deum appellari iuſſit. Hinc fluxerunt duo verſiculi cuiuſdam poetæ aſſentatoris. Edictum domini deiq; noſtri, Quo ſubſellia certiora fiunt. Vnde inſtitutum eſt ab eo, vt ne ſcripto quidem, aut ſermone cuiuſquàm aliter appellaretur. Statuas ſibi in capitolio non niſi aureas, & argenteas poni permiſit. Septembrem

& Octobrem menſes ex appellatiõibus ſuis Germanicum Domitianumq́ tranſnominauit, quòd altero ſuſcepiſſet imperium, altero natus eſſet. Heraclides philoſophus Pontius draconem aluit, quem feretro ſuo poſt mortem imponi iuſſit, vt ex hoc putaretur ad deos migraſſe. Maximinus iunior tanta fuit arrogantia, vt manus & pedes ſenatoribus præberet oſculandos. Actius poëta in camœnarum æde maxima forma ſtatuam ſibi poſuit, quum tamen breuis admodum eſſet. Autor Plynius libro trigeſimoquarto. Suffenus fuit ineptiſſimus poëta, qui in ſuis operibus mirabatur ſe plurimum, ſibiq́ blandiebatur & arridebat. Catullus. Quem non in aliqua re videre ſuffenum poſſis, Seſoſtris rex Aegypti fuit adeo ſuperbus, vt domitos reges ad currum iungeret, eoq́ modo triumpharet. Maricus quidam ex plebe Boiorum auſus eſt ſe deum facere, Autore Cornelio Tacito. Caius princeps ſeipſum inter duos retulit, & Iouis maximi nomine ſtatuas erigi ſibi imperauit. Myxus fuit Dianæ ſacerdos glorioſus, & virtutum ſuarum eximius præco. Senetio fuit quiſpiam, qui grandia ſemper cupiebat dicere, Idem ſeruos nolebat habere, niſi grandes, & argentea vaſa non niſi grandia. Concubinam habebat ingentis ſtaturæ. Summis inſiſtebat digitis quum diceret, quo grandior videretur. Themiſon Cyprius Hercules dici volebat, eoq́ nomine rem ſibi diuinã fieri patiebatur. Calippides Græcus fuit tragœdiarum hiſtrio, qui in ea re plurimum ſe mirabatur. Propterea quum Ageſilao regi occurriſſet, arrogantius eum ſalutauit, ſubinde illi ſe oſtentans, & inter aſtantes ſeſe intrudens, arbitratus fore vt comiter à rege exciperetur. Verum is quum grauioribus intenderet, ac ne Callipidem reſpectaret, non admodum inquit, noſſe me videris ò rex, nec qui ſim inaudiſſe. Ridens Ageſilaus, an non es inquit Callipides ille minus? Varus Pergæus fuit quiſpiam, qui verbis aſſentatorum corruptus perſuaſit ſibi ſe eſſe omnium formoſiſſimum, arte quoque & robore in paleſtra omnes excellere, imo ne muſas quidem cantare ſuauius. Iam diximus

quonammodo Salmoneus tonitrua mentiretur, vt deitatis opinionem ſibi vendicaret. Acco mulier ad ſpeculum inepte ſibi blandiebatur. Sapor rex Perſarum vocabat ſe regem regum, participem ſyderum, fratrem ſolis & lunæ. Iulius Cæſar dicebat debere homines pro legibus habere, quæcunque diceret, eoq́ arrogantiæ progreſſus eſt, vt aruſpice triſtia & ſine corde exta quondam nunciante futura diceret, lætiora, quum vellet. Zeuſis adeo ſibi placuit in Helena quam pinxit vt non expectato aliorum teſtimonio hos verſus ipſe adiecerit. Haud turpe eſt Troas, fulgentesq́ ære Pelaſgos Coniuge pro tali diuturnos ferre labores. Aeternis facies nimis eſt æquanda deabus. Marcus Druſus tanta fuit arrogantia, vt L. Philippum conſulem quia ſe interpellare concionantem auſus fuerat, obtorta gula per clientem ſuum adeo violenter in carcerem detruſerit, vt multus è naribus eius cruor profunderetur. Quum ſenatus ad eum miſiſſet vt in curiam veniret. Quare non potius inquit, ipſe ad me venit? Cn. Pompeius balneo egreſſus ante pedes ſuos proſtratum Hipſeum ambitus reum nobilem ac ſibi amicum, iacentem reliquit contumelioſa voce proculcatum.

¶ Alexander Macedo Iouis Ammonis filius dici voluit. Annibal Cannenſis pugnæ ſucceſſu elatus, neminem ſuorum ciuium admiſit in caſtra, nec vlli reſponſum dedit, niſi per interpretem. Hanno Carthaginenſis aues capere ſolebat, quas hanc edocebat vocem, Deus eſt Hanno. Adultas demum & doctas quaquauerſum emittebat, vt eandem emitterent vocem. Hoc Eraſmus refert in quendam Pſaphonem, Heroſtratus nominis & famæ libidine templum Dianæ Epheſiæ incendio dedit. Autor Gellius. Manes hæreticus prædicabat ſe natum virgine, deitatisq́ numen ſibi vendicabat. Perpenna conſul regnandi cupiditate Sertorium inter epulas incautum occidit, vt ſolus principaretur in Hiſpania. Amulius Numitorem, Artabanus Xerxem, Athalia vniuerſum Dauidis ſemen interfecerunt vt apud ſuos dominarentur. Spitigneus rex Bohemorum

dominādi libidine bellum geſſit cum fratre Vratiſlao. Empedocles Agrigentinus poëta in Aetnam ſe coniecit, vt ad ſuperos conuolaſſe putaretur. Heraclius Phocam interfecit, vt ſolus imperaret. Iugurtha fratres ſuos Hiempſalem & Adherbalem morti dedit, vt Numydarum regno ſolus potiretur. Conſtantinus impera. Irenen matrem expulit, vt imperaret ſolus. Sellus fuit quiſpiam, qui quum eſſet pertenui fortuua, volebat tamen haberi diues. Solebat Calliphanes poëta diuerſorum carminum & orationum initia conſcribere, ad tres aut quatuor verſus eaq́ꝫ pronunciare & oſtentare, vt commentum ignorantibus multiſcius & eruditus videretur. Adrianus fuit adeo cupidus fame & laudis, vt libros à ſe ſcriptos de ſua vita libertis ſuis literatis dederit, qui eos ſuis nominibus publicarent. Autor Aelius Spartianus. Ducebatur Nero ęternitatis perpetuęq́ꝫ famæ cupidine, Vnde & menſem Aprilem Neronem appellauit, & Romam Neropolim conſtituit appellare. Autor Suetonius.

¶ Audaces, & temerarii.

POëtæ Phaetontis arguunt temeritatem, quòd patris currum acceperit regendum, quum tamen non eſſet idoneus auriga. Ouidius libro primo, Triſti. Vitaret cœlum Phaetō ſi viueret, & quos Optauit ſtulte, tangere nollet equos. Auſi ſunt Gygantes Iouem armis laceſſere, & in eum ſcopulos iaculari, vt volunt Mythologorum fabulæ. Autor Aetnæ. Tentauere (nefas) olim detrudere mundo ſydera, captiuiq́ꝫ Iouis transferre Gygantes Imperium, & victo leges imponere mundo. Fuit & imprimis temerarium Sinonis facinus, qui fatalem machinā in medios Troianos duxerit ſolus, in vtranque paratus aleam, Autore Virgil. Finguntur Theſeus & Pyrithous irremeabiles vmbrarum domos irrupiſſe, vt dominam Ditis thalamo deducerent. Icarus confictis à patre Dædalo pennis ſupramodum intumeſcens, auſus eſt mediocrem parentis volatum deſerere, & in ſublime niti, donec liquefactis à ſole pēnis, præceps deciderit in mare. Ouid. li. 1. Triſt.

Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis Icarus, Ica/
riis nomina fecit aquis. Crotoniates Milo nimia roboris
confidentia tentauit arbores diducere. Bellorophon inſi/
dens Pægaſo per medium aerem ferri voluit. Iaſon & Ty
phis vitam ventis primi commiſerunt, & vias maris (quas
natura negat teſte Claudiano) aggreſſi ſunt, Triſtes Hya/
das rabiemq́ꝫ noti, infames ſcopulos Acroceraunia & ma
re turbidum, vt ait ille.ſiccis oculis proſpicientes.

¶Timidi & meticuloſi.

ARchilochus ſcripſit ſatius eſſe clypeum abiicere, quàm interire. Vnde & Lacedæmonii ſuis eum fi/
nibus iuſſerunt excedere Notatur apud Ariſtopha
nem Cleonymus, quòd abiecerit clypeum. Theagenes
fuit adeò ſuperſtitioſus & timidus, vt domi hr̃et Hecathes
ſimulachrum, nec vſquàm pedem moueret, niſi illo con
ſulto. Artemon apud Græcos metu fractus & ſtupidus, diu
intra domus ſepta ſe continuit duobus ſeruis æreum ſcu/
tum ſupra eius caput ſuſtinentibus, ne quid noxium ſuper/
ne excideret. Si quando autem tecto egredi cogeretur, le
ctica tecto adoperta geſtabatur. Cn. Varienus ſiniſtræ ma
nus digitos ſibi amputauit, ne bello Italico militaret. Ti
mebat Piſander, necubi animæ ſuæ occurreret, à qua vi/
uus eſſet deſtitutus. Dionyſius eò formidinis progreſſus
eſt, vt cultros metuens tonſorios candente carbone ſibi
adureret capillum, Quin & tondere filias docuit, ferro ta
men remoto, inſtituitq́ꝫ, vt candentibus iuglandium puta
minibus barbam adurerent. Ariſtogiton fuit Athenienſis
quidam ſycophanta, qui Martẽ habebat in lingua, & nun
quam non loquebatur de bellis, vt propterea bellicoſus
appareret, quum tamen re ipſa per foret meticuloſus. Proin
de quum die quadam intellexiſſet exercitũ parari, & con
uocari milites, ſimulata valitudine crus obligauit, & bacu
lo innixus in publicum ſe protulit claudicatem ſimulans.
Quod vbi primum conſpicatus eſt Phocion, cognita pri
mo intuitu hominis vafricia exclamauit, Ariſtogiton clau
dicat. Ariſtophanes & Lucianus induxerunt Plutũ quen/
dam

dam omnia formidantem, Demoſthenes pro ignauo & maxime timido accuſatus eſt, quod in propria cauſa dicturus prius aufegerit, quam deueneritin iudicium Lycas furentem fugiens Herculem complexus aras tremebunda manu mortem metu conſumpſit, vt nimio de metu exanimatus mortem ſenſiſſe non videat. r. Taurea Campanus verbis quam re ferocior Claudium Aſellum militem Romanū ſuperbis comminationibus ad duellum irritauit vltro, vbi autem ventum eſt ad conflictum. repente concitato equo fugam arripuit, & aufugit Capuam. Generoſi non eſt animi feciſſe, quod de Dario minore predicatur, ſed ignaui, & qui totam ſpem in fuga collocet. Hunc enim aiunt equas ſtatim a partu in bellū ducere ſolitum, vt ſi diſcrimine aliquo fugiendum eſſet, illæ relictorum pullorum deſyderio ſeſſorem properantiſſime domum reueherent.

¶ Athanaſius Alexandrinus antiſtes impar Arrianorum inuidiæ, ſex annos in profundiſſimo ciſternæ lacu metu mortis delituit.

¶ Quum Diocletianus multos idolis ſacrificare nolentes morti dediſſet, vnus omnium Marcellinus pōtifex ad ſimulachra dæmonum, metu mortis immolauit. Iurauerat Petrus apoſtolus ſe non defecturum à Domino etiam ſi Apoſtoli omnes hoc feciſſent, vbi tamen vētum ad diſcrimen, ſubduxit ſe periculo, & ſecutus eſt à longe, captumq́ ter ante gallicinium negauit impietatis Iudaicæ metu.

¶ Perſes rex Macedoniæ fractis opibus regni humiliter & abiecte prouolutus iacuit ad Aemylii pedes,

¶ Litigioſi.

Parnus fuit quiſpiam, qui ob amiſſam nauiculam obuiis quibusq́ litigabat. Hinc adagium. Diſceptare ob Parni ſcaphulam, id eſt ob res minutulas, multū mouere litium & querelarum.

¶ Solebat Patacion bonis viris calumnias ſtruere, eoq́ turpi quæſtu rem domeſticam augere. Hinc adagium. Patacione calumnioſior. Anus quæſpiam fuit Ptolemais quæ quo-

ad vixit,lites agitabat,nec vnquam ab agendis cauſis feria batur. Autor Diogenianus apud Eraſmum. Eurymnus fuit calumniator,qui diſſidium inter Caſtorem & Pollucem conatus eſt ſerere,alterum apud alterum inſimulans. Hyperbolus fuit quiſpiam mirum in modum appetens litiũ. Hinc adagium. Vltra Hyperbolum. Gelius ſcribit Xantippen Socratis vxorem moroſam fuiſſe admodum & iurgioſam, qđ etiam de altera eius vxore Myrtho Ariſtidis filia prædicatur, Ambæ enim in muliebres contentiones propter ipſum Socratem deueniebant. Heredotus ſcribit Euryſthenem & Proclem fratres vbi adoleuerunt,per omne vitæ tempus inter ſe diſſenſiſſe,& eorum poſteros itidẽ perſeueraſſe. Empedoclem aiunt iis fuiſſe moribus,vt aſſidue ſimultatem cum aliquibus ſuſciperet,eaq́ȝ pertinaciſſime exercere. Notum eſt quemmadmodum Etheocles & Polynices fratres mutuo diſſidio ad certamen,& mutuam mortem venerint regnandi libidine Cornelius tacitus ait verginium ſeditionibus obnoxium fuiſſe. Plynius ſcribit,diſcordiam ignotam eſſe Hyperboreis viritim,gregatimq́ȝ degentibus,

¶ Fuit pomponius Atticus tanta erga domeſticos facilitate,vt iurauerit ſe cum matre nonagenaria nunquam in gratiam rediiſſe,cum ſorore pariter nullam geſſiſſe ſimultatẽ.

¶ Taciturni.

PAulus ſimplex Pauli primi anachorete diſcipulus, magiſtro iubente,integrum trienium obſtinatiſſime tacuit. Diſcipulorum Pythagoræ nemo minus bien nio conticuit. Agatho lapidem in ore tenuit per trienniũ, vt ſilere diſceret. Thomam Aquinatem condiſcipuli bouẽ appellabãt,quod ſemper taceret,audiretq́ȝ tantum. De ſilẽtio ſecundi Philoſophi iam diximus in capite de inceſtuoſis. Zeno quum legatos Antigoni regis miſſos Athenas cũ nonnullis philoſophis ad cœnam inuitaſſet,ac cæteri omnes verborum multitudine doctrinam ſuam oſtentarent, ſolus ipſe tacuit. Silentii cauſam percontantibus legatis reſpondit difficillimum omniũ eſſe retinere ſermonem.

¶ Homines liberæ & importunæ loquacitatis.

LAra fuit nympha,cui Iupiter linguam abſtullit,quod furtiuos eius amores Iunoni reuelaſſet.Ouid.libr.3. Faſt.Iuppiter intumuit,quaq; eſt nō vſa modeſte,Eripit huic linguam,Mercuriumq; vocat.Duc hāc ad manes, locus ille ſilentibus aptus,Nympham, hæc infernæ nympha paludis erit,Tantalum apud inferos damnatum aiunt, quod deorum ſecreta hominibus reuelaſſet.Ouid.Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat Tātalus,hoc illi garrula lingua dedit.Daphitas grammaticus in Thorace monte cruci affixus eſt,quod reges maledicis carminibus inceſſeret.Anaxarchum ob petulantes iniurias Anacreon Cyprius in pila contundi iuſſit.Caliſtenes liberius cum Alexādro locutus eiuſdem mandato adiudicatus eſt morti. Hæc autem eius verba ad Alexandrum fuiſſe feruntur. Si deus es,bñficia largiri mortalib⁹,nō ſua debes eripere.Si homo id qđ ſemp te eſſe cogita. Lacędemonii libros Archilochi ob ſolam dicacitatem, & ingenii virulentiam ab vrbe ſua ſummouerunt,ne illorum lectione corruptum aliquid imbiberent lectores. Dionyſio inquirenti vbinam terrarum exquiſitus haberetur æs,Antephon Sophiſtes reſpondit,optimum ſe noſſe Athenis,vbi ſtatuas habebant Armodius & Ariſtogiton tyrannicidæ.Innuebat autem Antiphō Dionyſium eſſe dignum,qui ab huiuſmodi hominibus interficeretur.Quæ petulans & verboſa dicacitatis homini male ceſſit.Suſarion,Machnas,Cratinus,Ariſtopanes & Eupolis Græci poëtæ flagitia hominum tanta libertate inſectabant, vt opus fuerit lege,quę maledicā illā & effrenem mordēdi licentia cohiberet & comprimeret.De quibuſdam horum meminit Horatius dicēs,Eupolis atq; Cratiuus, Ariſtophanesq; poëtæ,Atq; alii quorum comœdia priſca virorū eſt, Si quis erat dignus deſcribi , quod malus aut fur , Quod mœchus foret,aut ſicarius,aut alioqui famoſus,multa cum libertate notabant. Meuius poëta Metellos ac Scipiones ſuis verſibus auſus eſt proſcindere.Propterea Metellus cōſul hoc ei verſiculo reſpondit.Dabunt malum Metelli Neuio poëtæ.Tandem autem propter nimiam illā in ſcriben

do maledicentiam a triumuiris in vincula coniectus eſt,& in carcere detruſus. Audax fuit & licentioſum. C. Memmii verbum qui auſus eſt obiicere Cæſari tanquam pathico, quod ſtetiſſet ad cyathum Nicomedi regi inter exoletos. Antigonus rex Theocritum Chium occidit propter ſalſum & mordax ſcomma ab eo de ſe dictum. Quum enim quaſi puniendus ad Antigonum raperetur, ſolantibus eum amicis ac ſpem pollicentibus, quod omnino clementia regis experturus eſſet, quum ad eius oculos veniſſet reſpondit. Ergo impoſſibilem mihi, dicitis ſpem ſalutis. Quo verbo illudebat regi, quod altero orbatus eſſe oculo. Autor Macrobius. Labienus omnes paſſim lacerabat, vnde & rabies vocabatur. Nec defuit loquacitati pœna. Factum eſt enim per inimicos vt omnes eius libri comburerentur. Nullum opus tam abſolutum eſſe poterat, quod non calumniaretur Momus. Idem Sandalium Veneris Praxitelicæ culpauit quum Venerem ipſam non poſſet. Oſcus fuit quiſpiã natus ad contumelias omnium ingeniis impingendas. Nulli non inuſſit notam. Autor Seneca, Medius fuit quidam ex Alexandri adulatoribus, qui calumnias in quemuis iactabat, & alios ad idem opus hortabatur, Iam docuimus, quã liber & petulans Demochares Athenienſium legatos in ſermone apud philippum regem fuerit.

¶ Timagenes hiſtoricus Auguſtum & vniuerſam eius familiam maledicis verbis probroſiſq; conuiciis auſus eſt denigrare Benignus tamen imperator ad vindictam ſatis habuit ei domo ſua interdicere.

¶ Staterius ætate Marci Tullii, ob conuicioſa verba & mordaculos ſermones rei capitalis iure damnatus eſt. Theon fuit poëta quiſpiam rabioſæ loquacitatis, petulantiſſimæq; maledicentiæ. Hinc adagium Dente Theonino rodi. Hipponax poëta fuit Iambographus amarulentus & notæ mordacitatis. Hinc Hipponactæum præconium ceſſit in parœmiam. Zoili quoq; mordacitas prouerbio locum fecit Nã et poëtarum principem Homerum auſus eſt ſuis ſcriptis laceſſere, Aeſopus Delphos profectus gentis illius iram in

ſe conuiciis & contumelioſis apologis concitauit.

Veraciſſimi.

POmponius atticus nec mendacium dicebat, nec pati poterat. Benius abbas qui in Thebaidis ſolitudine vixit, nunquam viſus eſt iurare, nunquam mentiri, nunquam iraſci, nunquam verbum ocioſum dicere. Hor abbas nunquam mentitus eſt nunquam cuiq̃ maledixit,

Aſtuti, & fraudulenti.

ISmenias Thebanus legatus ad regem Perſarum miſſus quum ſciret ex conſuetudine gentis nihil ab ipſo rege impetrari poſſe, niſi prius quis adorans procumberet, vbi in eius fuit conſpectu, annulum de induſtria ad pedes cadere permiſit, vt in eo colligendo reclinatus, videretur adoraſſe regem Athenienſibus in expeditionem Sicilię nauigaturis Meſon aſtrologus inſaniam mentitus eſt, vt onus detrectaret. Papyrius prætextatus ductus à patre in ſenatũ quum arcana quædam illic audiſſet, reuerſus domum & interrogatus à matre quid nam actum eſſet in ſenatu, ad declinandas importunas eius preces reſpondit conſtitutum eſſe vt vni viro duę nuberent vxores. Autor Gellius. Pyſiſtratus timens primores athenienſium voluntariis affectus plagis in publicum proceſſit, vbi de principum crudelitate queſtus populum concitauit ad vlciſcendam fictam iniuriam. Quo aſtu vſa ſit Phryne meretrix in apellem, iam diximus in capite de meretricibus. Scyllis Sicyonius tanto aſtu claruit, vt quo tempore Xerxes imminebat Græciæ, Perſarum nauiũ rudentes & anchoras natando & vrinando præſcinderet. Ladiſlaus rex poloniæ Craconiam oppidum obſeſſum ad deditionem compulit opinione caſtrenſis copiæ Stratagemate deceptum quum montes farina integi mandauiſſet. Theopompus Lacedæmonius permutato cum vxore habitu euaſit è carcere vt mulier Pyrrhander fuit ſycophanta quiſpiam egregie verſutus, notæq; malitiæ. Ariſtophanes apud Eraſmum. Ac per Iouem fuit quidem Pyrrhandrica iſta techna. Quum mortuo Cambyſe ſeptem perſarum magi inter ſe conueniſſent, vt cuius equus primum ſoli orięti

adhinniret, rex ſalutaretur, Oebares (ſeu vt aliqui ſcribũt) Cebares Darii equiſo admiſſam intra equæ genitalia manum naribus equi Dariani admouit, Quo modo e irritatus equus ante omnes hinnitum dedit.

❡ Eucrates, fuit verſutus quiſpiam, qui aliquo prætextu ſuſ fugiebat ſemper ſi quando fides eſſet præſtanda. Hinc adagium natum. Vias nouit quibus effugit Eucrates. Catharus fuit quiſpiam impoſtor & maleficus apud atheniẽſes. Phrynondas fuit etiam verſutus & maleficus, ſummusq́ʒ malarũ rerum artifex. Vnde quotieſcunq́ʒ hominem inſigniter malum volebant innuere, Phrynondam appellabant. Ariſtophanes apud Eraſmum. Scelerate tu ac Phrynonda, & impuriſſime. Vlyſſem & Siſyphum uafros admodum fuiſſe pro cõperto eſt, Vnde Homerus apud Eraſmum. Siſyphus in terris, quo non aſtutior alter. Ciphiſſodorus, Pantoleon & Matreas impoſtores fuerunt apud Alexandriam, qui vafris quibuſdam commentis ſpectantes eludebant. Sertorius vt eſt apud Gellium, in temporibus difficillimis mentiebatur ad milites, ſi mendacium prodeſſet, & literas compoſitas pro veris legebat, & ſomnium ſimulabat, & falſas religiones conferebat, vt his rebus militum animos quoquò vellet, induceret. Dionyſius tyrrannus citharœdo cuidam ſibi plurimum grato in ſpectaculis multa pollicitus eſt, neque tamen ſequenti die erogauit quicquam, mercedem vero repoſcenti hoc modo reſpondit Abunde tibi gratiam retuli citharœde. Quanto enim tempore oblectaſti canens, tanto etiam ſperans es oblectatus. Hyperbolus fuit quiſpiã Chremidis filius verſutia in fallendo præſignis. Nam quũ lucernas factitaret, plumbum immiſcebat æri, vt ponderoſiores factæ maius demererentur precium. Antonio athenas intranti quum ciues urbis obuiam proceſſiſſent, dixiſſentq́ʒ eſſe ſibi mineruam nubilem, quam Libero patri (ita enim eum vocabant aſſentandi ſtudio) deſpondere vellet, arepta occaſione ducturum ſe reſpondit, ſed oportere futuræ nuptæ mille dari talenta nomine dotis. Iulius Cæſar in obeundis expeditionibus exercitum nunquam duxit per

Inſidioſa itinera, quin prius locorum ſitus experiretur, nec ante in Britanniam tranſuexit. quam portus & nauigationem, & acceſſum ad inſulam exploraſſet. Cyrus Maſſagetis in ſe irruentibus caſtra reliquit diripienda, vt cibo potuq́; graues & ſomno deditos poſtmodum aggrederetur. & vincere, vt accidit. Annibal Romanam claſſem adortus, ſerpentes fictilibus vaſis incluſos. in hoſtem nihil tale ſperantem eiaculatus eſt, & ;inſperata formidine concuſſos in fugam vertit. Alexander tertius ponti. max, Venetias habitu ſerui fugiens manus Federici ſubterfugit. Boẽmundus Roberti regis Siciliæ frater ab expeditione Hieroſolymitana rediẽs quum per fines Alexii imperatoris inimici tranſire cogeretur, ſe clauſum in loculo vt mortuum ferri iuſſit, eoq́; modo manus hoſtiles euaſit.

¶ Verſiformes, ſeu in varias formas mutabiles.

MEtra filia Eriſicthonis, vt fabulantur poẽtæ in varias formas ſeſe commutabat. Ouid. libro octauo At illa Nunc equa, nunc ales modo bos, modo ceruus abibat. Hinc adagium. Mutabilior Metra Eriſicthonis. Achelous dimicans in Herculẽ pro Deianyra, quum videret ſe multo inferiorem viribus, in ſerpentem primo, deinde in taurum, poſtremo in fluuium ſeſe trãſformauit. Vnde apud Ouidium libro nono ſic loquitur. Inferior virtute, meas diuertor ad artes, Elaborq́; viro longum formatus in anguẽ. Idem, Reſtabat tertia tauri Forma trucis, tauro mutatus mẽbra rebello. Periclymenus Neſtoris frater beneficio Neptuni in quaſcunq; formas ſe commutabat. Idem libro duodecimo Mira Periclymeni mors eſt, cui poſſe figuras Sumere quas vellet, rurſusq́; reponere ſumptas Neptunus dederat. Eadẽ tranſformatio tribuitur Protheo Oceani & Tethyos filio. Hinc adagium Protheo mutabilior. Vertumnus dicitur à latinis. Ouid. lib. 1. Fa. Ille ſuam faciem tranformat & alterat arte. Mox domitus vinclis in ſua membra redit. Idẽ libro. 1. de arte. Vtq́; leues Protheus modo ſe tenuebat in vndas, Nunc leo, nunc arbor, nunc erat hirtus aper.

¶Ingrati.

THeſeus Ariadnam Minois filiam cuius beneficio la byrinthum euaſerat, reliquit in chio inſula. Ouid. lib. 8. Comitemq́ ſuam crudelis in illo Littore deſti tuit. Calentius. Credidit infelix crudeli gnoſia Theſeo, Et gemuit rapidis preda relicta lupis. M. Portius Cato ſeruos ſenio confectos tanquam bruta ſolebat eiicere & expone re venales, Crœſus Lydorum rex Cyrum perſarum regem à quo primum victus, & impunitatem & veniam acceperat armis iterum laceſſiuit. Pharnaces in amicitiam à pompeio receptus, Mithridati patri ſuo bellum intulit. Romani Sci pionem illum Africanum cuius auſpicio æmulam imperii ſui Carthaginem ſub iugum redegerant & aſdrubalem ſu perauerant, accuſatum à Petilio in ius vocauerunt, atq; pro ſcripſerunt, quod pecuniam aſiaticam non totam in ærariũ retuliſſet. Stroza filius. Heu nihil ingratæ fas quemquam fi dere plebi. Teſtis Ariſtides, & qui Barcæa ſubegit Caſtella & victis accepit nomen ab afris. Beatrix Pannoniæ regina mortuo marito Matthia Vladiſlaum Cazamiri Poloniæ re gis filium in matrimonium & regnum aſciuit. à quo tamen breui poſt tempore abdicata eſt. Ludouicus pius Caroli ma gni filius à filiis in carcerem coniectus eſt. Amalaſuntha go thorum regina interfecta eſt opera cuiuſdam Theodori, quem tamen regni conſortem delegerat. Iuſtinianus imp. Beliſarium ducem excolauit, cuius tamen ductu Perſas in oriente, Vandalos in Africa, & Gothos in Italia ſuperaue rat. Demophoon Theſei filius Phyllidem reliquit, & ad la queum impulit, cuius tamen hoſpitio fuerat vſus quum ab expeditione Troiona rediens, delatus eſſet in Thraciam. Ia ſon quoq; Medeam cuius opera vellus aureum ſurripuerat & draconem effugerat abdicauit ſuperinducta Creuſa fi lia regis Creontis. Sãctius quartus rex Hiſpaniæ Alphon ſum patrem è Germania redeuntem regno occupato non admiſit.

¶Decebalus rex dacoꝝ victus à Traiano, & venia donat᷈ imperatorẽ denuo ſolicitauit ad bellũ. Friſcus fili⁹ actii Fer

triæ principis patrē in carcerem coniectum ibidem mori coegit ob inductam nouercam. Cicero iuſſu M. Antonii Triumuiri interfectus eſt à Pompilio, quem tamen capitis reum defenderat. Lucius Oſtius tempore bellorum ciuiliū patrem ſuum Annalim proſcriptum quē triumuiri ad ſupplicium perquirebant, latentem prodidit, vt eius bona acciperet. Darius conſilium cæpit de interficiendo patre Artaxerxe, à quo tamen rex per indulgentiam creatus fuerat. Imperator Henricus quintus Henricum patrem macerauit carcere. Alphonſus primus rex Luſitaniæ, Tireſiam matrem coniecit in vincula, quòd poſt mariti mortem ſecundas tētaſſet nuptias. Phraates patrem ſuum Orodem regem Parthorum interfecit. Bernardinus & Hoſtaſius fratres & domini Rauennæ patrem Guidonem in carcerem coniecerunt. Romanus iunior matrem à ſe reiecit, & animi dolore, quem illa de filii ingratitudine conceperat, ad mortem compulit. Michael Calaphates impe. Zoen matrem imperio ſpoliauit. Ioannes Scotus quum bonas literas profiteretur in Anglia, diſcipulorum coniuratione graphiis interfectus eſt. Michael Traulus Leonem imper. de medio ſuſtulit, cuius tamen beneficio multas dignitates fuerat aſſecutus. Diomedes direpta Troia rediens in patriam, ventis delatus eſt in Lybiam, vbi Lycus rex Marti hoſpites immolabat. Caluce vero Lyci filia Diomedem, cuius amore flagrabat, liberauit ab inſidiis paternis. At ille ſpreto ſalutis autore enauigauit, vnde puella dolore animi ſe ſuſpendit. Eodem modo Calphurnius Craſſus Balſacciam puellam reliquit, cuius tamen beneficio mortem euaſerat in Maſſilia. Xerxes filium Pythii Bithynii mediū diſcindi iuſſit, quum tamen pater regem ipſum cum toto exercitu hoſpitio ſuſcepiſſet. Tacius rex Sabinorum Tarpeiam puellam viuam defodit, cuius tamen beneficio capitolium expugnauerat. Alexander immemor primæ nutritationis & lactis, quod ab Hellanice nutrice infans biberat, eius filium Clitum interfecit. Commodus imper. interfectus eſt inſidiis Martiæ concubinę ſuę. Cōſtantinus Leo-

nis filius Irenem matrem imperio deiecit. Iſacius Angelus imp. ab Alexio fratre, quem captum à Turcis redemerat, per ſummum ſcelus oculis imperioq́; priuatus eſt. Alexius demum interfectus eſt à Murziphlo quodá ignobili, quē tamen ad ſummū dignitatis gradum extulerat. Magna fuiſſet Aeneæ in Didonem ingratitudo, ſi poſt benignum eius hoſpitium oblatasq́; vltro nuptias eam reliquiſſet, vt Virgilius fabulatur. Cæſar Tyberius toto triennio quo viuēte matre abfuit ab vrbe Roma & moram traxit in ſeceſſu Caprearum, ſemel omnino matrem, nec amplius q̄ vno die pauciſſimis vidit horis, Mortuá demum quū intellexit, nō prius acceſſit ad exequias, q̄ corrupto & tabido corpore. Funeratam prohibuit conſecrari, eiusq́; teſtamentū pro irrito habuit, atq; vnū ex his interfecit, quibus illa moriēs funeris ſui curam demādauerat. Trhaſimūdus Pharoaldo patri ſuo Spoletanorū duci caput in modū preſbyteri raſit, vt principatū arriperet. Autor Paulus diaconus. Hercules adhuc puerulus præceptorem Linū interfecit, quū ab eo ob tardius ingeniū culparetur. Autor Io. Annius in Beroſum. Quá ingrata fuerit Tullia in parentem atq; inhumana, iam diximus in capite de Crudelitate. Merula ingratiſſimus fuit in Philelphū præceptorem. Paris Helenam rapuit vxorem Menelai, à quo tamē benigno ſuſceptus fuerat hoſpitio. Athenienſes Milciadem pro Marathoniis tropheis carcere macerarunt. Syracuſani Dionem cuius opera libertatem receperant, eiecerunt, ac deinde reuocatum interfecerunt. Ariſtidem Athenienſes in exilium miſerunt beneficiorum eius immemores.

¶ Iuſtiſſimi.

RIpheus Troianus fuit quiſpiam, quem Virgil. lib. 2. Aenei. iuſtiſſimum fuiſſe ait his verbis. Cadit & Ripheus iuſtiſſimus vnus. Qui fuit in Teucris, & ſeruantiſſimus æqui. Idem libro ſeptimo. ait Galeſum fuiſſe quendam in terra Italia iuſtiſſimum. De Emathione Ouid. lib. 8. Meta. Emathion equi cultor, timidusq́; deorū. Idē lib. 6. Meta. de Erictheo ſic meminit. Sceptra loci rerumq́; ca-

pit moderamen Erictheus. Iuſtitia dubium eſt, validiſſime potentior armis. Hermes Aegyptius tanta fuit æquitate & iuſtitia, vt quum quid emeret, iuſtum ſemper exolueret precium, cariusq; emeret, quàm venditor æſtimaret. Bocchyris rex fuit Aegyptiorum adeo incorruptæ in iudicandis litibus iuſtitiæ, vt ſi quem magnopere iuſtum ſignificare vellent, Bocchyrim appellarent. Autor Suidas apud Eraſmum: Chiron fuit Centaurorum iuſtiſſimus, Germanicus in Arato. Hic erit ille pius Chiron iuſtiſſimus omnes Inter nubigenas, & magni doctor Achillis. Ariſtophanes Meſſenius tanta fuit æquitate, vt quoſdam ex ſociis interfecerit, quòd puellas virgines ſtuprare voluiſſent. Maris philoſophus ex Laodicea fuit omnium ætatis ſuæ iuſtiſſimus. De Zaleuci æquitate iam diximus in capite de ſeueriſſimis hominibus. Quum Philippus in tribunali dormitans aduerſus Machetam quendam pronunciaſſet, vbi vigilantior factus cognouit factam Machetæ iniuriam, non reſcidit quidem iudicium, ſed iniuſtam ipſe exoluit mulctam. Idem rogatus ab Harpalo, vt Crateta eius familiarem iudicio liberaret, Eum inquit rectius eſt quàm nos ab ipſum male audire. Ariſtides ab incorrupta æquitate iuſti cognomen apud Athenienſes meruit. Idem interrogatus quid eſſet iuſtitia, nihil inquit alienum deſyderare. Aiunt Bibliũ fuiſſe virum tantæ integritatis & abſtinentiæ, vt quum inter eundum repeririſſet aliquid alienum, omnino intactum præteriret. Philoxenus poeta maluit reduci ad fodinas lapidarias, quàm contra animi iudicium carmina Dionyſii probare. Biantis Prienæi integritas in iudicandis cauſis ſequenti prouerbio locum fecit. Prienenſi pollere iuſtitia. ❡ Prodicus fuit quiſpiam apud Græcos in iudicandis litibus & arbitriis inter diſſentientes amicos acerrimi iudicii. Alexander Seuerus impera. tanta fuit æquitate, vt nullas vnquàm ſanciret leges, nullam conſtitutionem ſacraret ſine viginti iuriſperitis & doctiſſimis ac ſapientibus viris, nec vlla in re iudicium ferret, quin prius iret per ſententias ſingulorum, & ſcriberetur quid quiſque dixiſſet. Quum

de iure aut negociis tractabat, ſolos adhibebat doctos & diſertos. Si de re militari, milites veteres & ſenes. Si vnquã furem vidiſſet iudicem, paratum habebat digitum, vt illi oculum erueret. Tanto odio proſequebatur iudices, qui furtorum fama laboraſſent, vt ſi eos caſu aliquo videret, commotione animi choleram ſtomacho euomeret, toto vultu inardeſcente. Autor Lampridius. Vrſus Nolanus tanta fuit iuſtitia, vt ne lapis quidem vnus in Nolanas ædes (quas inchoauerat) niſi ſoluta mercede conuectus fuerit. Herodotus ſcribit Mycerinum Cleopis filium omnes ægypti reges æquitate & iuſtitia ſuperaſſe. Si quis apud eum conquerebatur de re aliqua furto ſibi ſublata, ſua ipſe pecunia iacturam conquerentis reſarciebat & iniuriam. Darius Scythen Zanclæorum regem cenſuit omnium quos vidiſſet, iuſtiſſimum. Autor Herodotus. Idem ait Glaucum Lacedæmonium Epycidis filium tam celebri & incorrupta fuiſſe iuſtitia, vt ad eum videndum multi alieni gentæ Spartam conuenirent. T. Manlius iuris pontificalis peritus, iudex inter Macedonas accuſatores & filium conſtitutus, audita cauſa ita pronunciauit. Quum probatum ſit Silanum filium meum pecuniam accepiſſe, ipſum repudio, & prole mea indignum iudico, protinusq; à conſpectu meo abire iubeo. Tranquillus ait Auguſtum tanta fuiſſe æquitate, vt nulli vnquàm genti ſine iuſtis & neceſſariis cauſis bellum intulerit. Camillo Phaliſcos obſidenti ludi magiſter liberos Phaliſcorum tanquàm ſpaciandi cauſa extra murum eductos tradidit dicens repetendis obſidibus ciuitatem imperata facturam. Camillus non ſolũ ſpreuit perfidiam, at magiſtrum reuinctis poſt terga manibus, pueris dedit verberandum & ad parentes cum plagis reducendum. Phaliſci ob hanc iuſtitiam ſponte deditionem fecerunt. Claudianus in Ruffinum. Ductosq; Camillus Trãs murum pueros obſeſſæ reddidit vrbi. Timochares ſeu, vt aliis placet, Nicias pyrrhi Epyrotarum regis medicus quũ ad Fabricium acceſſiſſet, promiſiſſetq; ſe pacta mercede præminiſtraturum Pyrrho venenum, Fabricius non tan

tum auerſatus eſt facinus, at etiam Pyrrhum hoſtem literis monuit, vt à domeſticis caueret inſidiis. Autor Valerius Antias apud Gellium. Vnde etiam Claudianus libro tertio in Ruffi. Romani ſcelerum ſemper ſpreuere miniſtros: Noxia pollicitum domino miſcere venena Fabricius reti nudata fraude remiſit. Infeſto quem marte petit, belliq́ negauit Per famuli patrare nefas.

¶ Cato & Phocion præcipuis amicis quandoque aduerſabantur cauſa ſeruandæ æquitatis, Autore Plutarcho.

¶ Timoleon Corinthius quum nullis precibus fratrẽ poſſet inducere ad exuendam tyrannidem, eius interfectoribus adiutorem ſe præbuit.

¶ Cambyſes iudicem ſibi chariſſimum quòd perperam & iniquam ſententiam tuliſſet corruptus pecunia, eueſtigio compræhendi iuſſit, & pelle ex toto eius corpore detracta tribunal iudicum inſterni vt aliena fruerẽtur inſania, eoq́ periculo rectius iudicarent,

¶ Iniuſti:

VLtimus regum Romanorũ Tarquinius vir fuit iniuſtus, vt docet Ouidi. libro primo Faſt. dicens. Vltima Tarquinius Romanæ gentis habebat Regna, vir iniuſtus, fortis ad arma tamen, Ceperat hic alias, alias euerterat vrbes. Et Gabios turpi fecerat arte ſuos. Aemylius Numitorem fratrem regno expulit, & paruulos nepotes perdendos in Tyberim deuouit. Ouidius libro tertio. Faſt. Hoc vbi cognouit contemptor Amulius æqui, Nam captas fratri victor habebat opes, Amne iubet mergi geminos. Scelus vnda refugit In ſicca pueri deſtituuntur humo. Themiſtocles monitus à quodam vt æqualem ſe præſtaret in iudicio, abſit (inquit) vt ego dum potero, non magis amicis faueam cunctis in rebus. Panis rex Chalcidis Heſiodum Homero prætulit, vt Mydas agreſtem Panos cantilenam Apollinis muſicæ. Siſamnes nomen eſt illius iudicis, quem ob iniquam ſententiam à Cambyſe excoriatum prædiximus. Eius vero filius vocabatur Othanes. Teſtis Herodotus. Pilatus Hieroſolymorũ præſul au

torem noſtræ ſalutis adiudicauit morti, ne in Cæſaris offenſionem impingeret.

¶ Proditores, periuri, & perfidi.

LAomedon Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribus pactam denegauit mercedem. Virgil. libro quarto, Laomedonteæ ſentis periura gentis? Metius Suffetius quum apud Albanos ſummam rerum teneret, à Romanis in auxilium contra Fidenates vocatus iure ſocietatis venit quidem, ſed in ipſo prælio ad hoſtes defecit. Propterea Tullus Hoſtilius parta victoria eū religauit ad binas quadrigas, hisq́ in diuerſa rapſentibus membratim diſcerpſit. Claudianus. Perfidiam damnas, Meti ſatiabere pœnis. De perfidia Theſei in Ariadnā, Demophoontis in Phyllidem, Iaſonis in Medeam, Aeneæ in Didonem, iam diximus in capite de ingratis, adhuc tamē teſtimoniis confirmabimus, vt nihil à nobis deſideret lector. De Theſeo, Phedra apud Ouid. Perfidus Aegides ducentia fila ſecutus, Curua meç fugit tecta ſororis ope. Idem libro primo Eelegia. Talis periuri promiſſaq́ velaq́ Theſei, Fleuit præcipites Creſſa tuliſſe notos. Tibullus libro quarto. Gnoſia Theſææ quondam periuria linguæ Fleuiſti ignoto ſola relata relicta mari. Ariadna apud eundem Catullum ſic in Theſei perfidiam inuehitur. Siccine me patriis abductam perfide ab oris, Perfide deſerto liquiſti in littore Theſeu? De Iaſonis in Medeam perfidia Propertius libro ſecundo. Colchida ſic hoſpes quondam decepit Iaſon, Eiecta eſt, tenuit nanq; Creuſa domum. De perfidia Demophoontis Ouidius libro ſecūdo de Arte. Et tibi Demophoon Theſæi criminis hæres Phyllide decepta nulla relicta fuit. Sinonē Virgilius fabulatur fuiſſe græcum neſcio quem periurum, qui ſuis mendaciis & perfidia Troianos eluſerit, & fatalem machinam vatibus nequicq̄ reclamantibus intra muros duxerit. Verba Virgilii ſunt hæc ex lib. 2. Talibus inſidiis periuriq́ arte Sinonis credita res, captiq́ dolis lachrymisq́ coactis, Quos neq; Tytides, nec Lariſſæus Achilles, Non anni domuere decem, non mille carinæ. Sidonius. Nec periuria

perſequar Sinonis, Arx quo palladio dicata ſigno Pellaci reſerata proditore Portantem pedites equũ recepit. Curio quum prius eſſet inimiciſſimus Cæſari mutata poſtea volũtate factus eſt acerrimus eius propugnator, quum ab eo liberatus eſſet maximo ære alieno. Vnde Lucanus. Audax uænali comitatur Curio lingua. Et alibi de eodem. Gallorum captus ſpoliis & Cæſaris auro. Seruius ait Curionem vendidiſſe Romam Cæſari. 26. milibus aureorum. Virgi. libro ſexto. Vendidit hic auro patriam dominumq; potentem Impoſuit, fixit leges precio, atq; refixit. Qua perfidia Paris Menelaum hoſpitem eluſerit rapta eiuſdem vxore, iam diximus. Horatius. Paſtor quum traheret per freta nauibus Idæis Helenam perfidus hoſpitam. Eriphyle capta aureo monili quod ferebat Adraſtus, maritum ſuum Amphiaraum deliteſcentem prodidit, vt prius dictum eſt. Qua perfidia Polymeſtor rex Thraciæ Polydorum interfecerit, dictum eſt in capite de auaris. Conuenit inter hiſtoriographos Troiam ab Aenea, Antenore, & aliquot aliis, qui poſtea profugi multis fuerunt annis, proditam fuiſſe Græcis. Quod argumento doceri poteſt. Qua enim ratione Græci liberum Aeneę & Anchiſę exitum permiſiſſent, niſi in mercedem proditionis? Quis græcorũ Aeneam lapidibus non obruiſſet ſi tot interfeciſſet hoſtes, quot cõminiſcitur Maro? De quibuſdam proditoribus Troiæ ſic meminit Calentinus in Hectore. Tum ferus ante alios diuorum oblitus & vrbis Antenor ſocios vocat in ſua tecta furentes, Aut odio aut captos precio, triſti ve pauore. Conueniunt ſcelus in patriam ſub nocte per vmbram, Polydamas facti interpres, Dolonq; ferusq; Amphidamas, ferus Vcalegon, Venerisq; nefandæ filius Aeneas Priami gener, impius ipſe. Et pater Anchiſes, factoq; hic fœdere læti Admitunt Danaos & Teucria mœnia pandunt. Annibal ſenior appellatus Aſdrubalis filius, quum primo bello punico totam Italiã vaſtaret, Cornelium Aſinam conſulem ſpe pacis vocatum ad colloquiũ punica fraude interfecit. Cn. Domitius Bituitũ Atuernorũ regẽ ſpẽ colloquii comiter inuitatũ vinxit,

ligatumq; Romam miſit. Fl. Fimbria Valerium Flaccum in Aſia curauit interficiendum corrupto exercitu. M. L. Druſus Magulſam Mauritaniæ principem quem hoſpitio ſuſceperat, Bocho prodidit pecunia corruptus. L. Magius & L. Fannius legati à Mithridate ad Sertorium miſſi defecerunt ad populum Romanum. De Nicia Pyrrhi medico eiusq; in dominum proditione iam diximus. Perpenna conſul Marianarum partium, Quintum Sertorium quocum prius magna amicitia dimicauerat, inter epulas nihil ſibi timentem interfecit, vt ſolus imperio potiretur in Hiſpania. Aulus Poſthumius Albinus miſſus ad bellandum Iugurtham pecunia ab eodem corruptus fœdiſſimam cótraxit pacem. Ptolemæus iudæus Abobi filius ſocerum ſuum Simonem Iudæorum principem conuiuio exceptũ cum duobus filiis interfecit regnandi cupiditate. Zopyrus Perſa benigne à Babyloniis exceptus vrbem eorum Dario prodidit. Tarpeia puella capitolium Tatio regi Sabinorum tradidit, vt iam diximus. Boleſlaus tertius rex Bohemorum Moſchonem regem Poloniæ ſimulatione colloquii exoculauit. Cethegus Romanus cum Catilina in rempub. coniurauit. Dion Syracuſanus interfectus eſt proditione cuiuſdam Callicratis, quo cum ſumma familiaritate prius vixerat. Cocalus rex Siciliæ Minoem regem Cretæ qui Dædalum perſequebatur, ad colloquium prætextu amicitiæ inuitatum, per proditionem in thermis ſuffocauit. Grimoaldus Pipini filius Dagobertum Sigiſberti ſecundi filium fidei ſuæ poſt mortem patris eius commiſſum interfecit, vt Auſtraſiæ regnum cui præerat pupillus, ſibi vendicaret. Helena Deiphobum Troianum cui poſt mortem Paridis nupſerat dormientem Græcis prodidit foribus eius apertis, Autore Virgilio. Iolas Alexandri pincerna dominum ſuum veneno ſuffocauit. Ioan. Galeacius dux inſubrium Barnabam ſocerum ſuum quem ſimulabat ſe ſalutare velle, obuiam prodeuntem in itinere per proditionem cepit, coniecitq; in carcerem. Myrtilus Hippodamiam Oenomai filiam curruli certamine dimicantem prodidit

didit pacta mercede corruptus a Pelope. Seneca. Deceptor dominæ Myrtilus. De perfidia Septimuleii in T. Gracchũ iam diximus in capite de auaris. Cillicon Mileſius prodita Prienenſibus Mileto patria inhoneſte ditatus eſt. Laſthenes Olynthum, prodidit Philippo Macedoni, Cleomenes ſpartanus Argiuos induciarum fiducia conſopitos noctu inuaſit, aliosq́ꝫ contrucidauit, alios duxit captiuos. Phrynicus fuit quiſpiam Lacedæmoniorum proditor. Eurybatus miſſus à Crœſo cum multa pecuniarũ vi, vt contraheret exercitum, ad Cyrum Crœſi hoſtem defecit. Sedechias medicus Carolo Caluo regi ac domino ſuo venenum preministrauit Harpagus Aſtyagem dominum ſuum prodidit Cyro regi Perſarum. Milo Epyrotarum vrbem Papyrio Curſori ſpe mercedis prodidit. Aponius Samios, quibus erat præfectus, Philippo dedit occidẽdos. Vlyſſes Calypſo nympham cuius hoſpitio ſeptem annos fuerat vſus, fide violata deſeruit. Propertius libro ſecundo Sic à Dulychio iuuene eſt eluſa Calypſo, Vidit amatorem pandere vela ſuum. Pelops filius Tantali periurio decepit Myrtilum in Hippodamiæ certamine, vt fabulantur poetæ. Catullus. Periuri Pelopis vaſtabit tertius hæres.

¶ Fideliſſimi.

MAuit Atilius Regulus adſupliciũ redire. quã datam Carthaginenſibus fidem violare, vt iam docuimus. Syllius libro. 6. Seranus clarum nomen, tua regule proles. Qui longum ſemper fama gliſcente per æuum Infidis ſeruaſſe fidem memorabere pœnis. De fide Penelopes in Vlyſſem, & Zopyri in Darium ſuis locis iã diximus.

¶ Memoria clari.

CYneas pyrrhi legatus Romam à domino miſſus, omnium ſenatorum nomina edidicit vno die, quorum conſeſſum totidem regũ ſibi videri retulit Pyrrho. Mithridates duarum & viginti gentium, quas habuit ſub ditione. linguas percalluit, earumq́ꝫ gẽtium uiris ſine interprete locutus eſt. Autores Plynius & Gellius.

Themiſtocles tanta fuit memoria, vt Simonidi artē memoriæ pollicenti dixerit ſe malle artem obliuionis, quod etiam meminiſſet, quæ nollet, & obliuiſci non poſſet, quæ vellet. Autor Cicero libro ſecundo de finibus. Iulius Cæſar eodem tempore quaternas dictabat epiſtolas. Plynius ſcribit eum legere ſimul dictare & audire conſueſſe. Aiunt & Theodectem Ariſtotelis diſcipulum multæ, fuiſſe memoriæ. Habuit Lucullus diuinam quandam rerum memoriam maiorem verborum Hortenſius. Autor Cicero li. 4. Quæſt. Acad. Seneca ſcribit memoriam in ipſo adeo exceluiſſe, vt non ad vſum modo ſufficeret, ſed in miraculum vſq; procedere. Nam duo milia nominum recitata, quo ordine erāt dicta, referebat. Ducentos verſus ab vltimo incipiens recitabat. Aelius Adrianus tanta fuit memoria, vt locos negocia milites abſentes quoq; nominibus recēſeret. Cyrus rex nomina cunctorum militum in exercitu tenebat.

Hortenſius orationem iiſdem verbis ſcriptitabat & pronunciabat, quibus meditabatur. Carmides in Græcia, quæ quis exegiſſet volumina in bibliothecis, legentis modo repræſentabat. Autor Plynius. Eſdras ſacerdos vniuerſas Hebræorum doctrinas habuit in memoria. Tanta fuit Portio Latroni memoria, vt quæ dicturus erat, ediſcendi cauſa nūquam relegeret. Edidicerat quum ſcribebat. Dicebat ita, vt in nullo vnquam verbo memoria eum deciperet. Iubebat aliquem nominari ducem, ſtatim illius geſta ad vnguem reddebat.

Antonius Rauennas ætate Antonii Sabellici multa rerū milia ſtans percipiebat animo. Scipio in exercitu Romanorum tenebat nomina

Obliuioſi, & qui memoria exciderunt.

Meſſala Coruinus morbi diritate ſui nominis oblitus eſt, Autore Plynio. Bamba rex Gothorum hauſtu veneni ab Heringio ſucceſſore dati memoriā amiſit. Franciſcus Barbarus Hermolai amicus Græcas literas (quarum prius erat doctiſſimus) in extrema ſenectute oblitus eſt. Seneca ſcribit Caluiſium Sabinum tā fragili aut nul-

la potius extitiſſe memoria, vt illi modo Vlyſſis, modo Achillis, modo Priami nomen excideret, quos tamē nouerat optime. Traces tam obtuſo ſunt ingenio, & adeo infœcunda, memoria, vt quaternarium numerando nequeant transcendere,

❡ Atticus Herodis Sophiſtæ filius tanta fuit ingenii hebetudine, Vt ne elementorum quidem nomina perdiſcere, aut retinere vnq̄ potuerit.

❡ Orbilius Beneuentanus in extrema ſenectute excidit memoria. Vnde Bibaculus. Orbili vbinam eſt literarum obliuio? Georgius Trapezuntius in extrema ſenectute oblitus eſt literarum.

❡ Curio pater tam nulla fuit memoria, vt olim totam cauſam in iudicio ſit oblitus, teſte Cicerone.

❡ Alii qui verba facturi memoria exciderunt,

THeophraſtus apud Athenienſem populū dicturus præ pudore obticuit. Demoſthenes apud philippū regē Amyntæ filium. Herodes Atticus corā M. Antonio. Heraclitus Lycius ſophiſta coram Seuero principe verba facturi præter ſpem obmutuerunt. Bartholomęus ſochinus nomine ſuæ ciuitatis Alexandro pontifici maximo gratulaturus, in media prope oratione excidit, vt Frāciſcus Barbarus apud Philippum inſubrium ducem.

❡ Hipparchiō veniēs in certamē cū ruffino citharœdo ſpe oīm eluſa conticuit Hinc adagiū. Mutus Hipparchion.

❡ Fortunati & felices.

TYrannus Samiorū Polycrates tanta vſus eſt felicitate, vt nullum unq̄ mœroris argumentū in tota vita potuerit reperire. Nā quū ad excitandū ſibi dolorē anulū ingentis precii cōieciſſet in mare eundē poſtmodum reperit in piſce oblato ſibi à piſcatore. Ad extremū vero affixus eſt cruci, vt iā diximus. Gyges rex Lydorū gēmā habuit tantæ virtutis in anulo, vt ea ad ſe verſa videret quoſcūq̄s vellet nemini conſpicuus. Vnde beneficio anuli omnia conſequebatur ex animi voto, Xenophilus muſicus vixit. 150. annos ſine corporis incommodo. Autor Ply

nius. Antiquitas non paruæ aſcribit felicitati, quod Diagoras rhodius duos Olympionicas filios eodem die victores coronari conſpexerit Autor Cicero libro primo Quæſt. Tuſcu. Marius poſt ſeptem conſulatus domi ſuæ ſenex mortuus eſt. Autor Cicero libro tertio de natura deorum. Timotheo Athenienſium duci felix adeo riſit fortuna vt in omni bello facilem ac vellut certam referret victoriam Cui proſperitati inuidentes æmuli fortunam pinxerunt, quę in eius dormientis naſſam & rhetia vrbes immitteret vltro. Quod conſpicatus. Si dormiens inquit, vrbes capio, quid putatis me facturum, quum vigilaro?

❡Quandiu Lydis principatus eſt Alcimus, perpetua vſus eſt tranquilitate, habuitq; diuitias quantas voluit. Apollo felicem pronunciauit Aglaum Pſophidium, qui tamen in anguſtiſſimo Arcadiæ angulo conſenuerat, prædioli ſui fructu contentus. Datylius fuit quiſpiam apud Athenienſes, adeo fortunatus, vt illi quotidie nouus honor accreſceret. Herodotus ſcribit Aminoclem virum fuiſſe magneſiū, qui in excauanda terra multa pocula aurea & argētea, theſaurosq; Perſarum inuenerit. L. Sylla apud Romanos felicis cognomen ſibi adoptauit. Plynius tribuit magnæ felicitati, quod Lampedo mulier Lacedæmonia regis filia regis vxor, & regis mater fuerit. Quid hac in re alienis laboramus exemplis? Habent hodie Galli reginam Auguſtiſſimā Claudiam nomine, regis & reginæ filiam, regis vxorem, & futuri regis matrem Berenice vocatur felix à Plynio, quod filia ſoror & mater fuerit Olympionicarum. In familia Curionum tres continua ſerie oratores extiterunt. In Fabiorū familia tres continui principes ſenatus. M. Fabius Ambuſtus, Fabius Rutilian⁹, & Fabius Gurges Q. Metello cōtigit qđ optauerat, vt ſcilicet primarius eſſet bellator, optimus orator, fortiſſimus imp. auſpicio ſuo maximas res gereret, maximo honore vteretur, ſumma eſſet ſapientia, ſummus haberetur ſenator, pecuniam magnam bono modo inueniret, multos liberos relinqueret, & clariſſimus eſſet in ciuitate. Antonius Caſtor centeſimum ætatis annum exce-

dens,nullum adhuc corporis malũ expertus erat,ac ne ęta te quidem memoria,aut vigore concuſſis. Enhippus rex fuit argiuorum miræ fœlicitatis, cuius clypeum qui apud Græcos rem præclare geſſiſſent,per vrbem incedentes ferebant honeſtamenti cauſa. Contra vero inter infeliciſſimos iuſta cauſa numerandus eſt Oedipus,qui patre interfecto matri ſe comiſcuerit,& ex ea liberos ſuſceperit,qui mutuis vulneribus ſeipſos interfecerint. Fr. Buſalus ciuis Romanus duos filios mutuis vulneribus ſe petentes vidit, totidẽ ob ſeditionem ſecuri percuſſos,alium qui nouercam interfecerit,filiam vero quæ præſente marito venenum hauſerit.

Religioſi.

L. Albinus vxorem & liberos in via pedibus ire iuſſit, vt veſtales cum ſacris curtui ſuo imponeret, Alexander Macedo mane ante omnia diis ſacra faciebat. Ludouicus Craſſus Francorum rex ſacerdoti Euchariſtiam afferenti obuiam proficiſci voluit quamuis grauiſſimo affectus morbo. Numa inſtituit deos fruge colere,& mola ſalſa ſupplicare. Tempore bellorum Sylla Apolinis imagunculam ferebat in ſinu,quam imminente diſcrimine,oſculabatur,& velut adiutricem inuocabat, Autore Plutarcho. Pericles ſuggeſtum aſcenſurus diis vota faciebat,ne verbũ aliquod inconſulte & imprudenter euomeret.

Fluuii præcipui nominis.

Acis fluuius eſt Sicilię ex ętna ſcaturiens,de quo Ouidius libro quarto Faſt. Præterit & ripas herbifer aci tuas. Albis fluuius Germaniæ,Lucanus. Fundat ab extremo flauos Aquilone Sueuos albis & indomitum rheni caput. Amphryſus fluuius Theſſaliæ,apud quem Apollo diuinitate priuatus pauit armenta Admeti regis. Lucanus. Irrigat Amphryſus famulantis paſcua Phœbi. Anauros fluuius Theſſaliæ ex pelio monte defluens & nullas ſpirans auras,vt docet ratio nominis. Lucanus. Quiq; nec humentes nebulas,nec rote tendentem Aëra,nec ventos tenues expi:

rat Anauros. Apidanus fluuius Theſſaliæ velociſſimus. Lucanus Et gurgite rapto Apidanus. Anio ſeu anienus fluuius Italiæ, nomen ſumpſit ab anio rege ibidem ſubmerſo. Cadit in Tyberim. Syllius libro. 12. Sulphureis gelidus qua ſerpit leniter vndis ad genitorem anio labens ſine murmure Tyberim.

℄Arar. flu. Galliæ Narbonēſis defluēs in Rhodanū. adeo letus, vt difficile ſit iudicare, vtram in partem defluat. Sylliꝰ lib. 15. Quorum ſerpit Arar per rura, pigerrimus vndæ. Dicimus etiam araris in recto caſu. Claudianus. Quos araris velox, Rhodanus quos tardior ambit. Noſtro tempore vocatur Sagona. Araxes fluuius armeniæ ortum habet à quodam monte, qui abon ſeu aban dicit. Lucanus. armeniūq; bibit Romanus Araxem, Claudianus. Sic nobis Scythicus fabuletur araxes. Atax fluuius ortum habet in mōtibus Pyrenæis, & defluit in mare Tyrrhenum. Lucanus libro primo Mitis atax Latias gaudet non ferre carinas. Tibullus libro primo Quem tremeret forti milite victus atax. Atheſis fluuius Italiæ celeriter fluens, effunditur in adriaticum mare. Claudianus. Et velox atheſis, tarduſq; meatu. Mincius. Lucanus lib, 9. Siue Padi ripis, Atheſim ſeu propter amenum. Amaſenus Volſcorum fluuius. Virg. lib. 11. Ecce fugę medio ſummis A maſenus abundas Spumabat ripis. Ouid. libro. 15. Necnon Sicanias voluens amaſenus arenas.

℄Aufidus flu. appuleiæ. Horatius. Dicat, qua violens obſtrepit aufidus. Albula fluuis eſt, quem nunc Tyberim dicimus. Virg. libro octauo A quo poſt Italiꝰ fluuium cognomine Tyberim diximus, amiſit verum vetus albula nomen. Almo fluuius Italiæ, in quo ſimulachrum Cybeles abluebatur, Lucanus. Et lotam paruo reuocant almone Cybellem Martialis Phrygiumq; matris almo qua lauat ferum. Arnus fluuius Thuſciæ in mare Tyrrhenum influens. Marullus. Exul Ethruſci ſtreperem ſonanda Vallibus arni. Stroza parer. Thuſcus at in columen poſtquam me acceperit arnus Achelous fluuius Græciæ è pindo Theſſaliæ monte ſcaturiens aetoliam ab Armenia diuidit. Bragada fluuius eſt afri

cæ,apud quem M. Attilius ſerpentem,120.pedum longitu dinem baliſtis & tormentis expugnauit. Leniter fluit. Vnde Lucanus libro quarto Qua ſe Bragada lentus agit ſiccæ ſulcator arenæ. Statius libro quarto Syl. Qualis Cinyphius tacente ripa Pœnos Bragada ſtrepit inter agros. Syllius. Bragada non vllo lybicis in finibus amne Victus, limo ſas extendere latius vndas Et ſtagnante vado patulos inuadere campos. Betis fluuius Hiſpaniæ dedit nomen regioni Beticæ. Statius libro ſecundo Syl. Graio nobilior Melete Betis. Lucanus libro ſecundo Thetym'q; fugacem Qui ferit Heſperius poſt omnia flumina Betis. Martialis libro quarto An Tarteſſiacus ſtabuli nutritor Iberi Betis in Heſperia te quoq; lauit aqua? Boriſthenes fluuius eſt Thraciæ multis fontibus copioſus, & concurſu multorum amnium adoleſcens. Ab eo Thraces vocantur Boriſthenidæ. Bactros, fluuius eſt in finibus Scythiæ aſiaticæ, a quo bactra, regio & vrbs nomen ſumpſit, Lucanus libro tertio Errantes Scythię populi, quos gurgite Bactros Includit gelido. Cinga fluuius eſt rapaciſſimus, ex Pyrenæis montibus in Iberum fluens. Lucanus. Qua Cingua pererrat Gurgite. Caycus flu eſt Myſiæ, à Teutranta Troadis parte defluens. Lucanus libro tertio Et gelido tellus perfuſa Cayco Idalis. Ouid. libro. 2. Meta. Peneus'q; ſenex, Teutrãtæus'q; Caycus Chalybs fluuius Hiſpaniæ, cuius accolæ vocantur Chalybes, qui ferrũ effodiunt, & ibidem temperant, Lucanus lib. 4. Non Chalybem gentes penitus fugiente metallo Eruerent, Cayſter flu. Lyciæ Cycnis abundans, Propertius, Si qua ve olorigeri viſenda eſt ora Cayſtri. Nos in nr̃a Damiſella. Pulchrior & Cycnis vnda Cayſtra tuis. Cephiſus fluuius Bœotiæ ortum habet in radicibus Parnaſi. In eius ripa fuit olim templum Temidis, ad quod acceſſerũt Deucaliõ & Pyrrha deã conſulturi ſuper humani generis reparatione, Vnde ab oraculo illo fluuius vocatur fatidicus. Lucanus li. 3. Bœoti coiere duces, quos impiger ambit Fatidica. Cephiſus aqua. Cynîphs Lybię, abũda hircis, qui ꝓpterea vocantur Cinyphii. Claudianus de laudibus Stiliconis. Quos vagus hume-

ſtat Ciniphs. Cydnus fluuius Ciliciæ Tharſum vrbem præter fluit. Nomen ſumpſit à candido colore quem Syri Cydnum vocant. Solinus ait ortum eius eſſe ignotum Strabo vero ait naſci in Tauro. De hoc fluuio Rhennius ſeu Priſcianus in Dionyſii Geographia. Flexilis & Cydnus, dirimit qui flumine TharſumVale. Max. in Capite deCõſtãtia Qui aquę liquore cõſpicuus Tharſum interfluit. Tibullus li. I. At te Cydne canã, tacitis qui leniter vndis Ceruleus placidis, p vada ſerpis aquis. Clitũnus flu. eſt vmbrię, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propertius libro tertio Hic Anio Tyburne fluis, Clitumnus ab Vmbro Tramite, & æternum martius humor opus. Cremera fluuius Italiæ, apud quam. 306. Fabii pugnantes à Veientibus interfecti ſunt. Danubius flu. Scythiæ, ortum habet in quondam Germaniæ monte. Acceptis. 60, amnibus euoluitur in mare. Alio nomine vocatur Iſter. Claudianus. Artius & rapidus tacitas prætermeat ingens Danubius ripas, Horatius. Non qui profundum Danubium bibunt. Daunus fluuius Appuliæ Horatius. Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium Regnator populorum. Eridanus flu. eſt nulli amnium claritate inferior, Autore Plynio. Naſcitur in imis radicibus Veſuli montis, Mox paruis fontibus adoleſcens ita demum augetur aliis amnibus, vt ſe per ſeptem oſtia effundat. velociſſimus eſt. Alio nomine vocatur Padus. Virgilius libro tertio Georgicorum Et gemina auratus taurino cornua vultu Eridanus, quo non alius per pinguia culta In mare purpureum violentior influit amnis. Idem libro primo Proluit inſano contorquens vortice ſyluas Fluuiorum rex Eridanus. cãposq; per oẽs. Cũ ſtabulis armenta trahit Petrus. Crinitus Eridane ſalue fluminum omnium princeps, Nam te decoris & fluentibus nymphis Velut parentem cæteri colunt amnes. Enipeus Theſſaliæ flu. apud quem Cæſar & Pompeius congreſſi ſunt bello lentus eſt. ſed mixtus Apidano fit velociſſimus. Lucanus. Nunquamq; celer niſi mixtus Enipeus, Idem. Sanguine romano quam turbidus ibit Enipeus, Euenus fluuius deſcendens à Thracia nomen ſumpſit ab Eue

no homine ibidem ſubmerſo. Calydoniam præterfluit. De hoc Ouidi. libro nono. Metamorpho. Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad vndas. Seneca in Hercule Oethæo Euenus altum gurgitem in pontum ferens, Iam pene ſummis turbidus ripis erat. Euphrates fluuius Meſopotamiæ ortum habet in paradyſo terreſtri. Secundum Strabonem in Niphate monte Armeniæ. Celeri curſu Armenios & Cappadoces diſterminat. Nomen interim mutat, pro varietate locorum. Sunt qui opinentur eum ſuo alueo nonnunquã egredi, & inſtar Nili Meſopotamiam irrigare. Vnde ſumpſit nomen à fertilitate, quæ accolarum lingua vocatur Euphrata. Eurotas fluuius Laconiæ Spartam alluens. Ouidi. libro ſecundo Metamorpho. Mygdoniusq; Melas & tænareus Eurotas. Oliuis abundat, vt alibi diximus. Statius libro quarto, Theb. Taygetiq; Phalanx, & oliuiferi Eurotę. Gallus flu. Lycaoniæ aqua ſua potos in furorem vertit, Ouid. libro quarto. Faſt. Inter ait viridem Cybelen, altasq; Celænas Amnis it inſana nomine Gallus aqua Galeſus flui. Calabriæ quinque milibus paſſuum diſtans à Tarento. Statius libro ſecundo Sylua. Blanda Therapnæi placeant vineta Galeſi. Idem libro tertio. Et Lacedæmonii pecuaria culta Galeſi. Ganges fluuius eſt Indiæ, cuius origo dubia eſt, Tendit in oriętem, augeturq; 19. fluuiis nauigabilibus, demum ſeptem oſtiis erumpit in mare. Tantæ magnitudinis eſt, vt vbi minus occupat latitudinis, octo milia paſſuũ contineat, Vbi plurimum, centum. Altitudinis nuſquàm minus viginti paſſibus reperitur. Hunc Cyrus rex Perſarum in. 460. alueos diuiſit ob amiſſum ibidem equum præcipua bonitate. Lucanus libro octauo. Qua rapidus Ganges & qua Myſæus Idaſpes Accedunt pelago, Phœbi ſurgentis ab igne. Sidonius. Indicus Auſonia potetur caſſide Ganges. Garumna fluui. à Pyrenæis montibus defluens Celtas ab Aquitanis dirimit. Auſonius. Aequoream liqui te propter amice Garumnam. Sidonius. Remis veliuolum quatit Garumnam. Chalybs fluui. ex radicibus Tauri montis ſcaturiens, Syros & Paphlagones interluit, & in Euxi-

num mare euoluitur. Hebrus fluuius Thraciæ ortũ habet ab Oeagro flumine, à quo vocatur Oeagrius. Virgili. libro quarto Georgico. Gurgite quũ medio portans Oeagrius Hebrus Volueret. Hypanis fluui. Scythiæ ex magna palu/de profluens. Propertius. Quantum Hypanis Veneto diſſi det Eridano. Hic fluuius fert folliculos quoſdam acinis maiores, quibus quadrupedes volucres erumpunt, quæ in poſtmeridianum tempus vſque viuũt & volant, mox de/clinante ſole macreſcunt & languent, Occidēte vero emo/riuntur, vita non vltra vnum diem peracta. Iberus flu. vl/terioris Hiſpaniæ nomen impoſuit regioni. Cantabros al/luit & Balearicum ingreditur mare. Idaſpes fluui. Indorũ celebratiſſimus, aurum & gemmas habere dicitur. Statius libro octauo. Theb. Ceu modo gemmiferum thyrſo popu larus Idaſpem. Parthiam alluit, multas facit inſulas. Nomē ſumpſit ab Idaſpe, antiquiſſimo Indorum rege. Indus ma/ximus eſt fluui. in iugo Caucaſi montis, quod vocatur Paropanyſus aduerſus Solis ortum effuſus. Sandus ab inco/lis appellatur, autore Plynio. Vnde viginti recipit amnes, ſed clariſſimos Idaſpem quatuor alios afferentem, & Can/trabram tres. Per ſe vero nauigabiles Aceſinum & hypaſin, Nuſquàm latior eſt. 50. ſtadiis, aut altior. 15. paſſibus. In oc/caſum verſus Oceano infunditur. Iordanis fluuius in Iu/dæa eſt eximiæ ſuauitatis. Oritur ad radices Libani ex duobus fontibus Ior & Dan nomine, qui ſimul iuncti, & fluuium & fluuii nomen perficiunt. Iſara fluuius Rhoda/no ſe commiſcet. Imera fluuius Siciliæ in duos alueos diuiditur, quorum alter aquas voluit ſuaues, & optimi ſaporis, tenditq́ in mare Tyrrhenum, Alter amarus de/currit in Lybicum mare. Inachus fluuius Argiuorum no/men ſumpſit ab Inacho rege. De hoc Lucanus libro ſe/xto. Nec fortior vndis Labitur auectæ pater Iſidis. Iſter vt iam diximus, alio nomine vocatur Danubius. Propterea à poëtis vocatur Binominis à duobus nominibus. Ouidi, libro primo. de Ponto. Stat vetus vrbs ripæ vicina binomi nis Iſtri. Statius libro quarto. Syl. Quid vagus Euphrates,

quid ripa binominis Iſtri. Sex habet oſtia. Propterea multifidus vocat̃ à Lucano libro tertio. vbi ait. Multifidi Peucem vnũ caput alluit Iſtri. Ladon fluuius eſt Arcadiæ Apollini ſacer, de quo Claudianus. Plurima Parrhaſius tunc inter corpora Ladon Hæſit. Ouidi. libro primo, Metamor. Donec arenoſi placidum Ladonis ad amnem Venerat. Liger ſeu Ligeris fluuius eſt Aquitanos à Celtis dirimens, vt aliqui volunt. Sunt enim qui Galliam Celticam ad Garũnam vſque protendant. Hic fluuius nauigabilis eſt, multumq́ʒ abſumit terræ ſolito non contentus alueo. Maior eſt eius latitudo quàm ſequanæ, ſed minor multo profunditas. Linceſtius fluuius aquas habet tantæ virtutis, vt inebrient inſtar vini. Linternus, & Lyris fluuii ſunt Campaniæ. Virgi. Et vmbroſæ Lyris per regna Maricę. Labitur Lyris ex Appœninis montibus, Fregellas alluit, demum labitur in lucum ſacrum quem Minturnenſes religioſiſſime colunt. Lycormas fluuius eſt Aetoliæ, Seneca. Nec præcipitem volueret amnem Flauus rapido fonte Lycormas. Statius libro. 4. Theb. Sperchiusq́ʒ minax, Centauræusq́ʒ Lycormas. Marſya fluuius nomẽ ſumpſit ab illo tibicine, qui in Apollinem certare auſus eſt. Commiſcet ſe Menandro, quo cũ Icareo infunditur mari. Matrona fluui. Celtas à Belgis dirimit. Leniter ſatis effluit. Sequanam ingreditur prope Luteciam, & vna Occidentalem intrat Oceanum. Octauo à Parrhiſiis milliari Septentrionem verſus contingit & alluit celebre multiq́ʒ nominis, cœnobium Gorneium nomine, cui nũc præeſt vir doctrina & morum ſanctitate conſpicuus Antonius Boluacus, ibiq́ʒ ſubditos ſibi religioſos fratres magna continet tranquillitate & concordia. Vulgares aiunt hunc fluuium eo eſſe fato ſeu periculo, vt quotidie prædam aliquam ſibi corripiat, Quod accidit ex vorticoſis foueis & voraginibus, quibus vbiqʒ ſcatet. Mæander flu. eſt Phrygię ſeu Mæonię adeo flexuoſus & reciprocus vt in fontẽ reuerti videatur. Lydiã diſterminat à Caria. De hoc Ouid. lib. 9. Non ſecus ac liquidis Phrygius Mæander in vndis. Melas Bœotiæ fluuius Mineruę ſacer abũdat oli-

uetis.Potos greges ſi albi fuerint,nigros reddit,in hoc cõtrarius & diſſimilis Cephiſo.Meles flu.eſt Aſiaticus,Smyrnam alluens. Metaurus fluuius Vmbriæ deſcendens in Adriaticum ſinum. Mincius Venetiarum fluuius ex Benaco ſcaturiens,delabitur Mantuam.Politianus. O ſacris Minci celebrate Muſis,Ecce Mecœnas tibi nunc Maroq́ Contigit vni.Moſella fluui.Galliæ Belgicæ.Nar Sabinorum ſeu vmbrorum fluui.aquas habet velut ſulphureas. Nilus Agypti fluui.plurimum trahit limi, quo arua fœcundat.Incerta eſt eius origo. Vnde Claudianus. Et arcanos Nili deprendite fontes. Eccleſiaſtici dicunt eum à paradyſo terreſti ſcaturire.Variis in locis mutat nomina. Septem oſtiis infunditur Oceano,Ouidius libro primo.Metamorpho. Sic vbi deſeruit madidos ſeptemfluus agros Nilus.Arundines profert,quarum membranulæ ſimiles ſunt papyro.Vnde idem Ouidi.libro decimoquinto.Perq́ Papyriferi ſeptenflua flumina Nili,Crocodilos habet & Hippotamos.Alueum egreditur & totam Aegyptum ſtagnantibus vndis alluit. Nyphates Mœdorum ſeu Armeniorum fluui.cadit ab eiuſdem nominis monte. Sidonius. Aut vt Tigriferi pharetrata per arua Nyphatis.Numycius fluuius eſt Italię,in quo Aeneam ſubmerſum ferunt nonnulli.Reliqui fluuii memorabiles ſunt,Oaxes fluui.Cretæ,de quo Virgi.Pars Scythiam & rapidum Cretę veniemus Oaxem. Orontes fluui.Syrie,de quo Ouidius libro ſecundo Metamorpho.Arſit & Euphrates, Babylonius arſit Orontes. Pactolus Lydiæ aureas voluens arenas.Padus Italiæ, qui alio nomine vocatur Eridanus.Poëtæ fabulantur in hunc cecidiſſe Phaetontem excuſſum polo,vnde & Phaetontæus dicitur.Martialis libro decimo.Et Phaetontæi qui petis arua Padi. Peneus fluui. Theſſaliæ Macedoniam dirimit à Magneſia. In eius ripa poëtæ fabulantur Daphnen in laurum fuiſſe conuerſam,quæ propterea vocatur Peneia.Permeſſus fluuius Bœtiæ ſacer Muſis, à cuius nomine vocantur Permeſſides.Phaſis celebratiſſimus eſt Colchorum fluuius.Lucanus.Colchorum. qui rura facit ditiſſima

Phaſis. Rhenus Belgas diuidit à Germanis. Mirabile eſt, quod de huius natura ſcriptum legitur. Aiunt enim fluuiũ hunc Celtarum infantes intra ſuum ſinum cõiectos ſi polluta matris pudicitia eſſent ſuſcepti, tanquàm impuri lecti vindicem rapidis vorticibus ſuffocare conſueſſe. Quos autem ſenſiſſet legitimo & impolluto natos matrimonio, in portum placidis aquis extuliſſe. Hoc legitur in quadam Politiani epiſtola ad Iacobum Cardinalem Papienſem. Rhodanus fluuius velociſſimus ortum capit in Alpibus. Tardum Ararim proxime Lugdunum ſecum arripit Auctus demum Iſara & Druentia duobus oſtiis in Tyrrhenum mare diffunditur. Rubicon fluui. Italiæ, de quo Lucanus. Fonte cadit modico, paruiſq; impellitur vndis Puniceus Rubicon. Sarnus & Sebetus fluuii ſunt Campaniæ. Sequana fluuius Galliæ Celtas dirimit à Belgis, Parrhiſiorum Luteciam alluit, multiſq; afficit commoditatibus, Eo enim comportantur ligna, vina, & cætera quæ vrbi conducunt. Sicoris fluuius Hiſpaniæ iuxta Ilerdam Lucanus. libro quarto. Placidis prælabitur vndis Heſperios inter Sicoris non vltimus amnes. Simois fluuius Troadis, apud quem Venus ex cõcubitu Anchiſæ genuit Aeneam. Virgil. Tu ne ille Aeneas, quem Dardanio Anchiſæ Alma Venus Phrygii genuit Simoentis ad vndam? Strymon fluuius Thraciæ, à cuius nomine Thraces vocantur Strymonii. Sperchius fluui. Theſſaliæ, de quo Ouidi. libro primo Metamorpho. Populifer Sperchius, & irrequietus Enipheus. Tagus fluuius Hiſpaniæ aurifer. Tanais fluui. Scythiæ ex Riphæis montibus defluens. Thermodon fluuius eſt eiuſdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitaſſe. Ouidius libro quarto, de Ponto. Et tu fœmineæ Thermodon cognite turbæ, Et quondam Graiis Phaſi petite viris. Tybris quum prius Albula diceretur, nomẽ ſumpſit à Tyberino rege ibidem ſubmerſo. Ticinus fluuius Italiæ. Tygris fluuius Armeniæ maioris. Timauus Venetorum, de quo Lucanus libro ſeptimo. Atque Antenorei diſpergitur vnda Timaui. Trebia fluuius Italiæ ex Appœni-

no in Rhodanum influens,nobilitatus ſecunda Annibali victoria,& clade.L.Sempronii conſulis.

¶Vſens fluuius Italiæ, ex Alpibus decidit in Padum:

¶Xanthus flu. Troadis. Virgil. Non Simois tibi nec Xanthus,nec dorica caſtra Deſuerint. Hæc ſunt nomina fluuiorum præcipui nominis. Infinitam aliorum turbam omiſimus de induſtria.

¶ Fluuii auriferi & gemmiferi.

TAgus Hiſpaniæ. Iuuenalis. Quod Tagus & rutila Pactolus voluit arena. Martialis libro octauo. Non illi ſatis eſt turbato ſordidus auro Hermus, & Heſperio qui ſonat orbe Tagus. Idem libro decimo. Auriferumq́ Tagum ſitiam. Pontanus. In mare qua Ganges,& qua Tagus aureus intrat. Idem. Dum Tagus aurifluo vectatur gurgite. Mantuanus libro quarto Agelariorum. In mare pronpitur Tagus auricoloribus vndis. Hermus Lydiæ. Stroza filius. Quodve metalliferis egerit Hermus aquis. Idaſpes Indiæ. Claudianus. Auriferum veniam poturus Idaſpem. Statius libro octauo. Ceu modo gemmiferũ Thyrſo populatus Idaſpem. Pactolus Aſiæ. Lucanus libro. 3. Paſſaq́ ab auriferis tellus exire metallis Pactolon. Virg li. 10. Pactolusq́ irrigat auro. Ouid. li. 11. Pactolonq́ petit, q̃uis nõ aureus illo tempore, nec charis erat inuidioſus arenis. Arimaſpus Scythiæ fluuius aureas quondã habuit arenas. De fluuiis quibuſdã auriferis Claudianus. Nõ Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi, non ſtagna rubentis Aurea Pactoli, totũq́ exhauſerit Hermum, Ardebat maiore ſiti.

¶Fluuii infernales. v.

STyx. Lethe, Cocytus, Phlegeton, Acheron. De his Syllius libro decimotertio. Sæuus aquis Phlegeton, & turbine anhelo Flammarum reſonans ſaxoſa incendia torquet. Parte alia torrens Cocytus ſanguinis atri Vorticibus furit & ſpumanti gurgite fertur. At magnis ſemper diuis, regiq́ deorum Iurari dignata palus, picis horrida riuo, Fumiferum voluit Styx inter ſulphura limum. Tri

ſtior his Acheron ſanie,craſſoq́ꝫ veneno Aeſtuat,& gelidã eructans cum murmure arenam Deſcẽdit nigra lentus per ſtagna palude.

¶ Aquarum mirabilis natura.

AQuæ Sinueſſanæ in Campaniæ regiõe ſterilitatem fœminarum,& virorum inſaniam abolere produntur.In ænaria inſula calculoſis mederi.Iuxta Romã Albulæ aquæ vulneribus medentur,autore Plynio.Lacus Amphion vitiligines tollit.Cydnus Ciliciæ amnis podagricis medetur. Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur.Reatinis paludibus vngulæ iumentorum indurantur.Cerome fons eſt,ex quo bibentes oues nigræ fiunt.Ex Mele vero alio fonte albæ. Si ex vtroq́ꝫ biberint, fiunt variæ. Teſtis Eudicus apud Plynii.Crathis fluuius cãdorem facit bobus ac pecoribus.Sybaris nigriciam.Sybarim quoq́ꝫ ſi bibant homines,nigriores fient,& criſpo capillo.Si ex Crathide, fient candidi & porrecta coma.In Luſis Arcadiæ fonte mures bibũt & conuerſant.Erythris Aloẽs amnis pilos gignit in corporibus. Qui ex Clitorio Arcadiæ fonte bibũt, vini tædio afficiuntur.Marſyæ fons in Phrygia ad Celenarũ oppidũ ſaxa egerit.Ex Cyzice fonte potantes amorem deponũt. Grannone fons eſt calidus qui in vinũ additus,triduo calorem potionis cuſtodit in vaſis,Mogũtiaci fontes ſunt calidi in Germania,quorum hauſtus triduo feruet. In Silia Indorũ ſtagno nihil innatat, ſed omnia merguntur. Auernus lacus ſuperuolantes aues enecat, & arboribus folia decutit. In Africæ lacu Apuſtidamo,omnia fluitant & nihil immergitur,vt in Phinthia ſiciliæ fonte. Clachas fluuius eſt in Bithynia,cuius gurgite periturí notantur Parthi velut flãma vrente.In Cantabria Tamarici fontes habẽtur in augurio. Lycus fluuius in Leontinis tertio die necat, ſi quiſq́ꝫ biberit.Coaſpis & Euleii fluuiorum ſuaues adeo ſunt aquæ,vt reges parthorũ ex his bibãt.Cabura fons eſt Meſopotamiæ cuius aqua iucũde olet. Apud Bactros amnis Ochus & Iaxartes deferũt ſalis ramẽta.Præcedẽtia hæc ſumpta ſunt ex

Plynio. Clitumnus fluuius eſt Meuaniæ, cuius aqua po-ta candidos boues reddit. Propertius libro ſecundo. Qua formoſa ſuo Clitumnus flumina Luco Integit, & niueos abluit vnda boues. In Caryſto Euboiæ aquæ feruntur eſſe calidæ, quæ vocantur Alepiæ. Tibullus libro quarto. Cretæis ardens aut vnda Caryſtia campis. Anygri aqua in Peloponeſo admodum fœtet.

❡Afrodiſius fluuius ſteriles reddit mulieres.

❡Axus fluuius eſt Macedonum, cuius aquam ſi biberint greges armentorum, nigros pariunt fœtus. Belus Phœniciæ fluuius arenas habet accommodas vitro. Croconus ſeu Crocaculus fluuius eſt Brutiorum, in quem ſi quid cõiiciatur, lapideo dureſcit cortice. In Mæandro fluuio naſcitur neſcio quis lapis, qui pectori alligatus inſaniam parit. Melas fluui. Bœotiæ potos greges ſi albi ſint, nigros facit. Cephiſus vero, ex nigris albos reddit. Caſſinitus fluuius Thraciæ equos aqua ſua potos efferat. Virgulta in Silarum fluuium Samnitum demiſſa lapideſcunt. Syllius libro octauo. Nunc Silarus quos nutrit aquis, quo gurgite tradũt Duriciem lapidum merſis inoleſcere ramis. Pontus fluuius Thraciæ ardentes habet lapides, qui cõtrariam carbonibus retinent naturam. Vento enim extinguntur, in aqua vero flagrant, odoremq́ꝫ inſtar bituminis tetrum adeo reddunt, vt nulla reptilia prope conſiſtant. Salmacis fons eſt in Caria, cuius aquam qui potauerit, mollis fieri dicitur. De mirabili aquarum virtute Ouid. libro decimoquinto hæc ſcribit.

Medio tua corniger Ammon
Vnda die gelida eſt, ortuq́ꝫ, obituq́ꝫ caleſcit.
Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos quum Luna receſſit in orbes.
Flumen habent Cicones, quod potum ſaxea reddit
Viſcera, quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & huic Sybaris veſtris conterminus oris
Electro ſimiles faciunt auroq́ꝫ capillos.
Cui non audita eſt obſcœnæ Salmacis vnda,

Aethiopesq́ꝫ

Aethiepesq; Lacus? quos ſi quis faucibus hauſit,
Aut furit, aut paritur mirum grauitate ſoporem.
Clitorio quicunq; ſitim de fonte leuauit,
Vina fugit, gaudetq; meris abſtemius vndis.
Huic fluit effectu diſpar Lynceſtius amnis
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, quam ſi mera vina bibiſſet
Eſt lacus Arcadiæ, Pheneum dixere priores,
Ambiguis ſuſpectus aquis, quas nocte timeto,
Nocte nocent potæ ſine noxa luce bibuntur.

Frutices in Sarnum proiecti lapideſcunt.
Pontanus in lib. Meteororum. Videas lapideſcere Sarni Cæruleo ſub fonte alnum, filicisq; maniplos, Et paleæ intortos lento cum vimine culmos. Idem de fonte Ammonis ſic ait. Ammonem fama eſt mediis ſub noctibus altum Feruere, & in mediis rurſum frigere diebus. Nil in Aſpaltite Iudeæ lacu qui bitumen gignit, mergi poteſt.

¶ Auctarium.

FLuuii reciproci ſunt Mæander & Euripp us. De Mæandro Propertius libro ſecundo atq; etiam vt Phrygio fallax Mæandria campo Errat, & ipſa ſuas decipit vnda vias. De Euripo. Seneca Priuſq; & multo vicibus alternis fugax, Euripus vnda ſtabit Euboica piger. Idē Euripus vndas flectit inſtabilis vagas, Septemq; curſus flectit ac totidem refert, Dum laſſa Titam mergat Oceano iuga. Fluuii ſubeuntes terras, & rurſum emergentes ſunt, Lycus in Aſia, Eraſinus in Argolica, Tygris, in Meſopotamia Fluuii paradiſi terreſtris ſunt. 4. Ganges, Nilus, Tygris, Euphrates. Oſtia Nili ſunt Canopicum, Bolbiticum, Sebeniticum, Pharniticum, Taniticum, Peluſiacum. Oſtia Danubij ſunt Peuce inſula, Naracuſtoma, Caloſtoma. Pſeudoſtomon, Boreoſtoma, Stenoſtoma. Autor Ammianus Marcellinus.

¶ Fontium quorundam nomina.

HIppocrene fons eſt Bœotiæ, quem poëtæ fabulātur qui vngula natū. Ouidius libro quinto Metamor.

Fama noui fontis noſtras peruenit ad aures,Dura Meduſęi quem præpetis vngula rupit. Cymothoe fons eſt achaiæ, autore Ply.Nigris fons eſt apud Heſperios æthiopas, autore Plynio.Cabura fons eſt Meſopotamiæ,cuius aqua iucunde olet,vt iam diximus,Acidalus fons,eſt in Orcomeno oppido Bœotiæ,veneri ſacer quæ propterea vocatur accidalia.Aganippe fons eſt itidem Bœotiæ ſacer muſis,quæ inde vocantur aganipides.Oui.lib.6.Faſt.Dicite quę fontes aganippidis Hippocrenes Grata Meduſæi ſigna tenetis equi, Idem lib.5.Met.Fonte Meduſæo,& Hyantæa aganippe.Albunea fons iuxta Tibur.Vir.Lucosq́; ſub alta Conſulit Albunea,nemorum quę maxima ſacro fonte ſonat.Callirhoe fons Athenis propinquus.Statius lib.11.Et quos Callirhoe nouies errantibus vndis Implicat.Caſtalius fons eſt in radicibus Parnaſi ſacer muſis qui alio nomine Caballinus dicit͂ à Caballo id eſt equo,cuius vngula excuſſus eſt.

¶Clitorius fons eſt arcadię,q̃ potus vini tędiũ afferre dicit͂. Crunos fons eſt in attica,vt et Larine.Magia fons Sicilię in agro Syracuſano.Margæa nomẽ eſt fontis apud Plynium.

¶Salmacis fons in Caria.Sebetos fons prope Neapolim, Stat.lib.1.Syl.Et pulchra tumeat Sebetos alumna.

¶Telpiſſa nomen eſt fontis frigidiſſimi,cuius aqua Tyreſiam extinxiſſe dicit͂.Lymira,ſceletirbe,& ſtomace nomina ſunt fontium apud Plynium.Ciſſuſa fons eſt in quo obſtetrices Bacchum infantẽ lauerũt.Autor Plutarchus in Lyſandro.Eodẽ teſte Palma & Oliua duo ſunt fontes prope Delon.Dircenna & Nemeta nomina ſunt fontium apud Mar. lib.1.ſcribentẽ.Auidã rigens Dircenna placabit ſitim,Et nemeta,quæ vincit niues. Dirce fons eſt Thebanus,in quem Dirce Lyci vxor conuerſa eſt. Lucanus li.3.Fatidica Cephiſus aqua,Cadmeaq́; Dirce, Arethuſa fons eſt aquæ dulcis prope ſyracuſas,vt Cyane.Zame fons eſt in africa, ex quo canoras effici voces prodidit Varro.Chryſorrhois fons fuit apud Troezenios,Berbinus & Gargaphius nomina ſunt fontium apud Herodotum.

¶Lacus Paludes & ſtagna.

AVernus lacus eſt campaniæ diti ſacer. Bænacus lacus eſt Italiæ. Bœbeis Theſſaliæ, Cocanicus Siciliæ, Cyminus Ethruriæ, Eupilius & Fucinus Italiæ. Martia⸗lis. Fuſcinus & pigri taceantur ſtagna Neronis. Gygæus Lydiæ, Lemannus lacus prope Gebannas. Lucanus lib. 1. Deſeruere cauo tentoria fixa Lemanno Mareotis ægypti. Sãnaus aſiæ, qui cirunnnaſcẽte abſinthio inficitur, autor Plynius. ſpattha atropatriæ ſalix ferax. Stymphalus arcadiæ, Theſbitis lacus per quem tranſit Tygris fluuius, Traſimenus lacus agri Peruſini. Syllius. Trhaſimenus in altos aſcendat citius colles. Verbanus lacus Italiæ, Vadimonis lacus eſt in quo fluctuant inſulæ. Voſigonus lacus in agro Patauino. Zoroanda lacus eſt quem efficit Tygris fluuius. Eptabolus nomen eſt lacus apud Vitruuium, Geneſareth apud Cor. Tacitum. Acronius lacus eſt alphinus, æticus apollon:æ, albanus albani montis, aſconius Bithiniæ amſanctus Lucaniȩ, Caulas Iudeæ, Licomedes æthiopiæ, Lucrinus Campaniæ, Perguſa Siciliæ, Teſprotie ambraciæ, Velinus agri Veſulani. Acheruſia palus eſt Campaniæ, Cãdebœa ſyriæ. Mæotis ſcythiȩ, Serbonis palus prope montem caſium. Daſtylitis & Loncanidis nomina ſunt paludum apud Plutarchum. Lerna palus Græciæ inter argos & mycenas, ſalapia palus appuliæ, ſipus palus ad ſipuntem Diomedis ædificium, Lucanus lib. 5. Quas Vitruuium, Myris palus fuit ægipti.

ℭ Montes præcipui nominis

ABila Mons eſt Mauritaniæ oppoſitus Calpe Hiſpaniæ, Acantius Magneſiæ, acaton ætoliæ, Actium Epyri. vbi antonius & Cleopatra ſuperati ſunt ab auguſto acontius Magneſiæ, acrocerauni montes ſunt inter armeniam & Hiberiam. Horatius. Infames ſcopulos acoceurania. acrocorinthus Peloponeſi. aga maioris armeniæ, agolonius arcadiæ, agragas ſiciliæ, alburnus Luſitaniæ, ancoranus Mauritaniæ apœninus dicitur totus alpium globus, aracynthus mons ætoliȩ Mineruæ ſacer. Virgilius. amphion Dircæus in actæo Aracyntho.

Argeus Cappadociæ, Arpendus Pamphiliæ, artemiſius ar/cadiæ, aſcræus, Bœotiæ. atlas Mauritaniæ, athos Macedo/niæ, artemiſius Arcadiæ, aruiſium Campaniæ, andriceis Ci liciæ, ætna Siciliæ, Aulon Calabriæ.

❡ Balbus Africæ, Bebius Campaniæ, Berecynthus Phrygię Brileſus Atticæ, Caphareus Euboiæ, Calpe Hiſpaniæ, Capitolinus vrbis Romæ, Carina Cretæ Carmelus Phœniciæ, Caſinus Campaniæ, Cuſyrus Perſidis. Caſius Syriæ. Cauca/ſus Scythiæ, Caulon Calabriæ, Chimæra Lyciæ, Cyllene Arcadiæ, Cynthus Deli, Cyrrha Phocidis, Citheron Bœo/tiæ, Citorius Paphlagonię, Clarius Colophoniæ, Cophantus Bactrianorum, Corax Aetoliæ, Corycus Ciliciæ Caphareus Euboiæ. Dardanus Appuliæ, Dindymus Phrygiæ, Dodona Chaoniæ, Dyrrachium Ephyri, Ebron Paleſtinæ, Ef/fraim Iudeæ, Eleome Macedoniæ, Erymanthus Arcadiæ, Eryx Siciliæ. Falernus Campaniæ, Ferraria Hiſpaniæ. Ga/gos minoris Aſiæ, Gargarus Phrygiæ, Garganus Appuliæ, Gaurus Campaniæ, Gebenna Auernorum, Hæmus Theſ/ſaliæ, Hymettus Atticæ, Helycon Bœotiæ. Ida Phrygię, Idalius Cypri, Inarime Prochytæ inſuæ, Iſmarus Traciæ. Laci/nium Italiæ, Lathmus Cariæ, Libanus Phœniciæ, Lycabe/ſos Atticæ. Libetrus Aetoliæ, muſis ſacer, Lycæus arcadiæ, Lilybæus arcadiæ. Malea Laconiæ, Maraton atticæ, Mænalus arcadiæ, Miſenus Cãpaniæ. Neptunus Sicilię, Niphates armeniæ, Nyſa Indiæ. OethaTheſſaliæ, Olympus Macedoniæ, Oſſa & Othrys Theſſaliæ. Pachynus Siciliæ, Palatinus vrbis Romæ, Pangæus Traciæ, Parnaſus Phocidis, Parthenius Arcadiæ, pelion Theſſaliæ. Pelorus Siciliæ, Pindus Theſſaliæ, Pirenæus mons Hiſpaniam dirimens à Gal/lia, Pholoe Theſſaliæ. Quirinus urbis Romæ. Reticus Ger/maniæ, Riphei Scythiæ, Rodope Thraciæ. Scillaceum Ita/liæ, Sigæum Aſiæ, Sipylus mons inter Lydiam & Phrigiã, Sython Thraciæ, Silanius Hiberniæ, Scmorus Syriæ. Tabor Gallileæ, Taburnus mons in ſannio, Taygetus Laco/niæ, Tarpeius vrbis Romæ, Taurus Scythiæ, Tetricus Sabinorum, Tmolus Ciliciæ, Tempe Theſſaliæ.

Veſeuus Campaniæ.

Montes flammiferi.

AEtna Siciliæ, Sta.lib.5.The.Vbi ignifera feſſus ſuſpi rat ab æthna Mulciber.Luca.libro primo Et ardenti ſerullia bella ſub ætna.Lypara quæ eſt vna ex Aeo liis inſulis.Syllius libro .14.Nam Lypare vaſtis ſubter depa ſta caminis ſulphureum vomit exæſo de vertice fumum. Aſt ætna eructat tremefactis cautibus ignes. Aenocauma mons eſt æternis ardens ignibus autore Plynio. Chimæra mons Lycius.Pontanus.Oraq́ flammiuoma rutilent affla ta Chimæra.Hora.Me nec.Chimeræ ſpiritus igneæ Diuel let vnquam. Veſbius ſeu Veſeuus. Val. Flac.libro tertio Argon. vt magis Inarime,magis vt mugitor anhelat Ve ſbius.

Hiſtoriographi plærią Græci & Latini.

ABlabius Gothus ſcripſit de bello Gothorum.Aeliodorus præſul Tricenſis quæ ciuitas eſt Theſſaliæ, ſcripſit Aethiopicam hiſtoriam libro.11.Anaſtaſius Lateranenſis ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam vſq; ad ſua tẽ pora.Andronicus ſcripſit rex alexandri. Antipater Iolai fi lius & Philippi Macædonis miles ſcripſit hiſtoriam perdi cæ & res Illyricas.Appianus alexandrinus. 22.libros hiſto riæ Romanæ compoſuit & geſta imperatorum.Appollo nius aphrodiſeus ſcripſit res Carias, de Trallibus, de Or pheo eiuſq; miniſteriis.Arianus ſcripſit hiſtoriam Alexan dri magni.8.libro Emicuit Romæ ſub M.Antonio & adria no principibus,à quibus ob literas conſulatarem'meruit di gnitatem Aſellius ſempronius ſcripſit bellum Numantinũ Bairon hiſtoricus ſcripſit breuiarium rerum ab alexandro geſtarum.Aufidius Baſſus ætate Quintiliani ſcripſit bellum Germanicum.Bemarchus Cæſarienſis ſcripſit res geſtas Cõ ſtantini principis libris decem.Cadmus Mileſius ſcripſit hi ſtoriam de Mileto,ac totius Ioniæ regione libris.4. Cali nius Syrius de geſtis Alexandri,vt etiam Caliſthenes Olyn thius.Caliſtus ſcripſit heroico verſu hiſtoriam Iuliani prin

ris. Charon Lampſacenus ætate Darii primi ſcripſit Aethiopica libris duobus, Cretenſia item & Græcanica. Charon carthaginenſis ſcripſit tyrannos quotquot in aſia atq; in Europa fuere. Item vitas clarorum virorum libris. 4. illuſtrium fœminarum libris totidem. Charon Naucratica ſacerdotes ęgypti & reges q fuere ab initio in qualibet gēte. Capton Lycius compoſuit hiſtoriam Iſauricam libris. 8. Chœrilus Samius ſcripſit athenienſium victoriam contra Xerxem, & pro ſingulis verſibus ſingulos ſtateres aureos recepit. Clearchus ſolenſis ſcripſit de varia hiſtoria ¶ Clitarchus comes fuit Alexandri, qui eius geſta conſcripſit. Iulius Cordus ſcripſit vitas imperatorum. Crito Pierio ta (ciuitas eſſe Macedoniæ Pieria) ſcripſit res Perſicas, ſiculas & Macedonicas. Q. Curtius ſcripſit de geſtis Alexandri magni, ſed opus eius mancum eſt & imperfectum. Damaſcius ſigiæus ſcripſit de rebus in Græcia geſtis. Prætere de parentibus eorum, qui ad Troiam profecti ſunt Item de poëtis & ſophiſtis. Dares Phrygius græce ſcripſit bellum Troianum, cui ipſe interfuit. Dexter Barcinonenſis ſcripſit omnimodam hiſtoriam. Dion Caſſius ſcripſit Romanam hiſtoriam lib. 80. Præterea geſta Traiani principis & vitam Arriani philoſophi. Hiſtoriam eius integram non habemus. Dion Pruſiæus ſcripſit de virtutibus Alexandri magni libros decem. Diogenes Laërtius ſcripſit de vita & moribus philoſophorum. Diodorus Siculus ſcripſit hiſtoriam, quam Bibliothecam inſcripſit. Continet autem res Romanas & varias libris. 40. Floruit auguſti ſæculo. Dionyſius Mileſius ſcripſit res perſicas, & quæ poſt Darium ſecuta ſunt. Dionyſius Halicarnaſſæus auguſti tempore Romanam ſcripſit hiſtoriam. Egeſippus ſcripſit hiſtoriā eccleſiaſticam libris quinq;. Ephippius Cumæus auditor Iſocratis ſcripſit hiſtoriam ab excidio Troiæ, vſq; ad ſua tēpora libris. 30. Euphorus Cumæus ſcripſit Galeni principis hiſtoriam libris. 27. Præterea Corinthiaca & quædam alia. Herodotus ſcripſit hiſtoriam libris nouē ex numero & nominibus muſarum incipiens à Cyro Perſarum rege. Hero/

dianus Alexandrinus ſcripſit imperatorum hiſtoriam, quę ad nos integra non peruenit. Heſichius Mileſius compoſuit hiſtoriam libris ſex, in quibus complectitur Romanorũ imperatorum, tyrannorum & diuerſorum gentium res geſtas vſq; ad ſua tempora. Euemerus Meſſanus hiſtoriam finxit ex titulis & inſcriptionibus ſacris. Eutropius afer diſcipulus auguſtini ſcripſit Epitomen Romanæ hiſtoriæ ab vrbe condita vſq; ad Valentem principem & Iouinianum. Euſtathius Epiphaneus ſcripſit temporum Epitomem ab Aenea vſq; ad anaſtaſium principem. Euſebius ſcripſit hiſtoriæ libros decem, de præparatione Euangelica, & Epitomen temporum. Florus ſcripſit hiſtoriam Romanã ſuccincta breuitate. Item epitomen in libros Liuii. Fortunatus præſul Pictauenſis geſta ſanctorum partim pedeſtri, partim ſoluta conſcripſit oratione. Gennadius Maſſilienſis ſcripſit de viris illuſtribus Theodoſii tempore. Ibicus Rheginus hiſtoricus vixit apud Polycratem Samiorum tyrrannum. Hieronymus Rhodius ſcripſit res geſtas à Demetrio poliorcete. Ioannes ſcilax ſcripſit de imperatoribus Conſtantinopolitanis. Ioſephus Iudæus conſcripſit græcæ antiquitatis Iudæorum hiſtoriam libris viginti ab exordio mũdi vſq; ad. 13. annum Domitiani. Bellum vero Iudaicũ cum Romanis geſtũ libris. 7. Ireneus pſul Lugdunẽſis hiſtoriã ſcripſit eccleſiaſticã. Iſidorus prēſul Hiſpalenis ſcripſit de viris illuſtribus. Hiſtoriam præterea ab adamo vſq; ad ſua tempora, & res Longobardorum, & breuẽ quandã coſmographiã. C. Iulius ſenator res Romanas græce ſcripſit. Iuſt⁹ Tiberiẽſis texuit hiſtoriã rerũ Iudaicarũ. Iuſtinus fecit epitomẽ in Trogum tãta ſtyli felicitate. vt alienũ prope inuentũ ſibi vendicarit, Aelius Lampridius ſcripſit de geſtis imperatorũ Romanorũ ad Conſtantinum magnum. Leo Bizantius ſcripſit res Bizantii a philippo geſtas. Leo alabandæus ſcripſit hiſtoriam de caribus libris. 4. Deliciis, duobus. artẽ Rhetoricã, bellum phocenſium & Bœotiorum. Liuius patauinus ſcripſit hiſtoriam Romanam. Ammianus Mar

tellinus vitam quorundam imperatorum. Marius hiſtori/cus ſcripſit principum Romanorũ vitas. Gargilius Martia lis vitas imperatorum tempore Alexandri principis, cuius vitam diligentius perſecutus eſt. Marſyas Pellæus ſcripſit res Macedonicas libris, 10. à primo rege vſq; ad Alexandrũ Item & de rebus atticis libros. 11. Meliſandrus Mileſius ſcripſit bellum Lapitharum & Centaurorum. Menechmus Si cyonius ſcripſit hiſtoriam Alexandri magni. Nicolaus Da/maſcenus ſcripſit hiſtoriam vniuerſalem libris. 70. & vitam Auguſti ſeparatim apud quem in tanta fuit dignatione, vt imperator ipſe placentas ab amicis acceptas vocaret Nico laos. Nimphis Heracleotes ſcripſit hiſtoriam Alexandri & eius ſucceſſorum libris, 24. de Heraclea. 13. vſq; ad euerſionẽ tyrannorum, Oneſicritus Alexandri incunabula & origi/nem ſcripſit. C. Oppius commentarios Iulii cæſaris conti/nuauit, ſcripſitq; bellum Hiſpanienſe, Palæphatus Abyde/nus ſcripſit Cyprica, Attica & arabica. Paulus Oroſius reli quit hiſtoriam ab initio mundi vſq; ad Honorii principis tempora perſcribens, Paulus Foroiulienſis hiſtoriam ſcri/pſit Longobardorum. Pauſanias. Cæſarienſis ſcripſit vni/uerſæ Græciæ geographiam cum eius hiſtoriis. Piſandus Larendæus ſub Alexandro Mameæ ſcripſit variam hiſto/riam verſibus & libris. 60. Pyſiſtratus Laryſſeus fuit hiſtoria rum ſcriptor. Plynius ſecundus ſcripſit hiſtoriam naturalẽ opus apprime vtile, ſi careret mendis. Plutarchus Chero næus ſcripſit vitas multorum illuſtrium virorum Item apo/phthegmata parallelas & alia plurima. Polybius Scipionis Africani præceptor ſcripſit Romanam hiſtoriam libris. 40. quorum pauci ad nos peruenerunt.

¶ Polemon Helladicus ſcripſit de origine ciuitatum Pho cidis, Ponti, Lacedæmoniæ geographiam, de curſu ſolis libros tres. Poſſidonius Olbiopolita ſcripſit poſt Polybi hiſtoriam libris. 52. vſq; ad bellum Cyrenaicũ & pto lemei. Preterea declamationes rethoricas, & argumẽta in orationes Demoſthenis. Floruit ętate Strabonis. Priſcus pa nites magiſter epiſtolarũ Theodoſii iunioris ſcripſit hiſto/

riam Conſtantinopolitanam & Athilæ libris.8. Præterea declamationes & epiſtolas. Proſper præſul Rheginus ſcripſit de vita ſolitaria, de temporibus ab Adam vſque ad ſuũ ſæculum. Prudentius quoque hiſtoriam ab Adam carmine exorſus eſt, Ptolemæus Lucenſis ſcripſit hiſtoriam pontificum vſq; ad Cœleſtinum quintum cuius tempore ipſe floruit, Pherecydes Lerius ſcripſit de Clero, de Iphigenia, de feſtis. Philo Herennius ſcripſit de ciuitatibus & viris claris.30. Philochorus Athenienſis ſcripſit libros Atidis.17. qui continent res Athenienſium & reges & magiſtratus vſque ad Antiochum Deum cognomento. Philiſtus Syracuſanus propinquus Dionyſii tyranni ſcripſit res Siculas libris.11. Phlegon Trallianus libertus Auguſtus ſcripſit hiſtoriam Olympiadum libris.16. vſque ad Olympi.29. De faſtis Ro. libros.4. Item de nominibus locorum vrbis Romæ, & Epitomem Olympionicarum libris duobus. Feſtus Ruffus ſcripſit Epitomem rerum Romanarũ. Sabinus Maſſurius ſcripſit Faſtorum & rerum memorabilium libros. Criſpus Salluſtius ſcripſit bellum Catilinarium & Iugurthinum, & Romanas hiſtorias inſtar Liuii, in quo opere citatur ſæpe numero ab antiquis. De hoc Martialis, Criſpus Romana primus in hiſtoria. Secundus Tridentinus ſcripſit Longobardorum hiſtoriam. Socrates Conſtantinopolitanus hiſtoriam eccleſiaſticam, à tempore Apoſtolorum vſque ad Chryſoſtomum compoſuit. Sozomenus presbyter Piſtorienſis hiſtoriæ vniuerſalis ampliſſimum edidit volumen. Steſimbrotus Tharſius ſcripſit res geſtas Cimonis ducis Athenienſium. Suetonius Tranquillus vitas duodecim Cæſarum. Theocritus Chius ſcripſit hiſtoriam Lybicam & epiſtolas quaſdam. Theodorus Gothus ſcripſit hiſtoriam ſuorum temporum. Theodorus Conſtantinopolitanus ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam à tempore Conſtantini vſque ad Iuſtinianum. Themiſtogenes Syracuſanus hiſtoriam Cyri regis Perſarum. Timæus Siculus res Græcas & bellum Thebanum. Traianus patricius ſub Iuſtiniano principe ſcripſit temporum epitomẽ.

Thucidides Athenienſis patrem habuit Olorum, matrem Egeſipylam. Scripſit bellum Peloponneſiacum, Fuit adeo ſtudioſus inquirendæ veritatis hiſtoricæ, vt iis mercedem præberet, qui nunciarent, quæ acta eſſent in bello. Val. Antias hiſtoricus plærunq; citatur ab antiquis autoribus. Val. maximus ſcripſit dicta & facta memorabilia ad Tyberium Cæſarem. Theophanes Leſbius ſcripſit res à Pompeio geſtas. Timagenes Mileſius ſcripſit de heraclea ponti, & viris in ea claris libros tres. Timoſthenes præfectus claſſis Ptolemæi Philadelphi ſcripſit de portubus libros decem. Vincentius ordinis prædicatorum ſcripſit hiſtoriam vniuerſalem ab exordio mundi vſque ad Hieroſolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum. Vulcatius Gallicanus ſcripſit vitas imperatorum ad Diocletianum. Volcatius Terentianus ſcripſit hiſtoriam Gordianorum. Xanthus ſcripſit hiſtoriam Lydorum libris. 4. Zeno Rhodius ſcripſit hiſtoriam Rhodiorum. Fuit & alter Zeno, qui pyrrhi geſta in Italia Epitomenq; Romanorum & Carthaginenſium compoſuit. Zonaras ſcripſit hiſtoriam vniuerſalem ab exordio mundi vſque ad tempora Michaelis imperatoris Conſtantinopolitani. Saxo grammaticus ab hinc paucos annos ſcripſit hiſtoriam regum Danorum magna verborum elegantia. Robertus Gaguinus hiſtoriam Gallorum regum, quem noſtra ætate imitatur Paulus Aemylius. Boccacius ſcripſit de caſibus virorum illuſtrium. Solinus de mirabilibus mundi. Blondus Foroiulienſis de Roma triumphante. Sabellicus hiſtoriam vniuerſalem ab exordio mundi ad ſua tempora. Volaterranus Geographiā, antropologiam & philologiam. Agathias Græcus hiſtoriam Francorum. Pontificum Romanorum hiſtoriam ſcripſerunt Anaſtaſius, Paulus Diaconus, Guido Rauennas, Sigiſbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præſul Cremonēſis, Gotfredus Viterbienſis, Vincētius pręſul, Martinus Carſulanus, Landulphus canonicus Carnotenſis, Sazomenus, Geruaſius Ricobaldus, Ptolemæus Lucenſis, Antonius præſul Florentinus, Platina, Vitas imperatorum

ſcripſere Cor.Tacitus, Marius maximus, Iulius Cordus, Tranquillus, Suetonius, Optatianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus, Aelius Lampridius, Flauius Vopiſcus, Eutropius, Oroſius. Ex Græcis Herodianus, Dion, Appianus.

¶ Grammatici.

ACcron grammaticus Horatium poetam enarrauit. Aelius præconius grāmaticus nobiliſſimas orationes ad vnūquēq; ſcribebat. Hic Metellū Numydicū in exilium comitatus eſt. Aelius Meliſſus librū edidit de loquēdi proprietate. Alexander Mileſius Polyhiſtor cognominatus libertus Cor. Lētuli grammaticus fuit, qui docuit Romæ Syllæ tēporibus. M. Popilius Andronicus ſcripſit opuſculum annalium. Andromachus grammaticus docuit Nicomediæ, Diocleriani tempore. Appion alexandrinus Didymi magni alumnus docuit Romæ Tyberii & Claudii temporibus. Scripſit annales & alia complura. Apollodorus athenienſis grammaticus diſcipulus Panetii Rhodii & ariſtarchi grammatici ſcripſit hiſtoriam athenienſem. Apollonius alexandrinus ſcripſit de compoſitione partium orationis. Archimedes Trallianus ſcripſit mechanica & cōmentarios in Homerum. Archibius alexandrinus docuit Romæ ſub Traiano principe. Scripſit cōmentarios in epigrammatà Callimachi. Ariſtarchus alexandrinus floruit ſub Ptolemæo Philometore, cuius filium erudiit. Scripſit commentarios ſupra mille. Diſcipulus fuit ariſtophanis grammatici. Ariſtophanes Bizantius grammaticus diſcipulus fuit Callimachi. Ariſtonicus grammaticus alexandrinus ſcripſit in Theogoniam Heſiodi. Arcadius antiochenus ſcripſit nonnulla in grammatica. Aſclepiades anazerbæus grammaticus ſcripſit de fluminibus. Aſinius Pollio Trallianus docuit Romæ tempore Pompeii magni. Succeſſit ſcholæ Timagenis. Scripſit bellum ciuile Cæſaris & Pompeii. Aſinius Capito grammaticus reliquit librum epiſtolarū. Callias Methymnæus grāmaticus alcei & ſapphus poēmata enarrauit. Spurius Carbilius Romæ

ludum grammaticæ aperuit, mercede docens. Idem G. literam primus inuenit, quum pro ea. C. littera prius vterentur. Val. Cato grammaticus Romæ docuit multos & nobiles tempore Syllæ, tantumq́ꝫ nominis ſibi comparauit, vt ſequentes verſus in eius laudem vulgo prædicarentur. Cato grammaticus latina Syrem, Qui ſolus legit & facit poetas. Luctacius Daphnis Q. Catuli libertus profeſſus eſt Romæ. L. Cæcilius Epyrota Attici libertus ludum grammaticæ Romæ aperuit, primusq́ꝫ Virgilium & alios nouos Poetas cœpit profiteri. Vnde Domitius Marſus. Indicat Epyrota tenellorum nutricula vatum. Crates Malotes æqualis Ariſtophanis floruit ſub Ptolemæo Philometore. Scripſit in Homeri Iliada & Odyſſeam libros. 9. commentariorum. Primus ſtudium grammaticæ Romæ intulit, eo fere tempore, quo mortuus eſt Ennius. Craſſitius cognomento Paſcales Romæ ludum grammatice aperuit. Docuit Iulianum Antonium Antonii Triumuiri filium. Demetrius Ixion Adramitenus docuit Pergami. Diſcipulus fuit Ariſtarchi. Scripſit enarrationem in Homerum. Dicæarchus Lacedæm onius grammaticus fuit Ariſtarchi auditor. Didymus Calchentorus grammaticus Alexandrinus ſcripſit lib. ſup. 3500. Dioſcorius Mireus grammaticus præfectus fuit prætorii Leonis imper. & præceptor filiorum eius. Diomedes ſcripſit quædam in grammatica, quæ adhuc extant. Diogenianus ex heraclea grammaticus ſub Adriano principe ſcripſit dictionarium per ordinem literarum & quædam alia. Dionyſius Alexandrinus grammaticus præfuit bibliothecæ & epiſtolis Traiani, habuitq́ꝫ præceptorem Chæremonem philoſophum. Domitianus inſanus grammaticus in vrbe Roma id cognomẽtum adeptus eſt, quòd eſſet intractabilis, & valde moroſus. Donatus grammaticus præceptor Hieronymi ſcripſit libellum, quem pueri habent in manibus. Commentarios item in Terentium & Virgilium. Demoſthenes Thrax grammaticus Iliada Homeri & Heſiodi Theogoniam in ſolutam vertit orationem. Helladius grammaticus Alexan-

drinus ſub Theodoſio iuniore ſcripſit lexicon ex ordine literarum. Item de laudibus Theodoſii & quædam alia. Ennius grammaticus duos libellos de literis & ſyllabis, ac metris conſcripſit. Epitherſes Bithynicus ſcripſit de Atticis dictionibus. Heracleon Aegyptius docuit Romæ, ſcripſit enarrationem in Homerum & Lyricos. Herodianus Alexandrinus grammaticus Apollonii grammatici filius & diſcipulus, floruit ſub M. Antonio principe. Scripſit de grammatica & imperatorum hiſtoriam. Hermolaus Conſtantino. grammaticus ſcripſit ad Iuſtinianum impera. Epitomen in librum Stephani grammatici de vrbibus. Eugenius Phryſius docuit Conſtantinopoli imperante Anaſtaſio. Verrius Flaccus Romæ docuit Auguſti nepotes. Profeſſus eſt in atrio domus Catilinæ tanta omniũ beniuolentia, vt ſtatuam meruerit. Aul. Gellius tempore Traiani ſcripſit noctes Atticas, Fauorinum maxime coluit. Hyperechius Alexandrinus grammaticus ſub Martiano impera. ſcripſit de verbis & nominibus & orthographia. C. Meliſſus Spoletinus à Mecœnate ob ingenium libertate donatus eſt. Mithecus grammaticus ſcripſit de obſoniis & de canibus. Moſchus grammaticus ſcripſit carmen Bucolicon. Neſtor Alexan. grammaticus Marcellum Auguſti ſororis filium erudiit. Nicias grammaticus docuit Romæ, fuitque familiaris Pompeio & Ciceroni. Orbilius Beneuentanus profitebatur Romæ Ciceronis tempore, vir in diſcipulos plagoſus. Pacatus Minutius ſcripſit de lingua Alexandrinorum. Item de proprietate Atticæ & Doricæ linguæ. Palamedes Eleates ſcripſit de tragicis & comicis dictionibus, & commentarios in Pindarum. Rhennius Palemon profeſſus eſt Romæ ſub Tyberio & Claudio principibus. Pamphilus Sicyonius ſcripſit de pictura, & claris pictoribus. Pamphilus Alexandrinus ſcripſit dictionarium, quod vocauit pratum. Papias ſcripſit dictionarium latinum ex ordine literarum. Pauſanias Cæſarienſis ſcripſit de conſtructione. Vixit Romæ Adriani principis tempore. Naucratita grammaticus docuit Athenis ſub Commodo prin-

cipe,ad quem ſcripſit Onomaticon libris decem. Pompe-
ius Leneus Pompeii magni libertus ſcripſit de herbis &
plantis. Priſcianus Cæſarienſis claruit Athenis tempore
Iuſtiniani principis. Scripſit de arte grammatica ad Iulia-
num conſulem, & ad Coſtroem Perſarum regem de na-
turalibus quæſtionibus. M. Val. Probus Romæ docuit.
Scripſit Syluam obſeruationum latini ſermonis. Philetas
Cous grammaticus fuit admodum Criticus tempore Phi-
lippi & Alexandri, præceptor Ptolemæi Philadelphi. Scri-
pſit elegias & epigrammata. Philoxenus Alexandrinus
Romæ ſcripſit de verbis monoſyllabis, & de Græciſmo,
& de genere linguarum. Scribonius diſcipulus Orbilii do-
cuit eodem tempore, quo Verrius. Sophocles gramma-
ticus enarrauit Lycophronem & quoſdam alios poëtas.
Soſibius grammaticus fuit Laconicus. Telephus Perga-
menſis ſcripſit fere omnia, quæ ad grammaticam perti-
nent, Inter cætera collationes Epithetorum vnicuique rei
congruentium ad paratam elocutionis copiam. Terentius
Scaurus floruit Adriani temporibus, ſcripſitq; librum de
Cæſelii vindicis erroribus. Timagenes Alexandrinus ſub
Pompeio magno captiuus Romam ductus emptus eſt à
Gabinio. Docuit Romæ vſque ad Auguſti tempora. Ti-
motheus Gazeus floruit ætate Anaſtaſii principis. Tyran-
nion docuit Romæ ætate magni Pompeii, Habuit tria li-
brorum milia in bibliotheca. Tryphon Alexandrinus Au-
guſti tempore ſcripſit de copia orationis, de orthogra-
phia, & quædam alia. Verrius Cloacius ſcripſit de verbis
græcis. Volcatius Epidius grammaticus ſcripſit res geſtas
Pompeii magni & eius patris. Ludum aperuit, docuitq;
M. Antonium & Auguſtum. Zenodotus Epheſius docuit
filios Ptolemæi primi ac præfuit Alexandrinæ bibliothe-
cæ, primus qui Homeri libros correxit & in ordinem re-
degit. Nicanor Alexandrinus grammaticus ſcripſit de pun-
ctis & dictionibus quibus vtimur in ſcribendo. Inter neo-
tericos numerantur Seruius, Valla, Nebriſſenſis, N. Perot-
tus, Calepinus, Torrentinus, Bebelius, & Deſpauterius, &

bonæ, ſi diis placet, doctrinę Alexander Theopagita.

¶ Oratorum quorundam nomina.

ACtius Piſaurienſis, Acatius è Cæſarea Paleſtinæ, ſodalis Libani ſophiſtæ, M. Aemilius Lepidus, Aeſchines Athenienſis, Sp. & L. Albini Mumii filii, C. Albutius Silus Nouarienſis, Alexander Epheſius, Anaximenes Lampſacenus diſcipulus Diogenis Cynici præceptor Alexandri magni, & in expeditionibus comes andocides Athenienſis leogori filius, Antiphum Rhamnuſius, qui athenis præcepta dicendi tradidit M. Antonius auus trium uiri, Ariſtides Athenienſis, Ariſtogiton Athenienſis impudens, qui ſcripſit apologiam ad Demoſthenem ducem contra Timotheum, ad Lucurgum contra Timarchum, & contra Hyperidem. Aſinius Pollio auguſti amicus, qui declamationes ſuas nunquàm populo commiſit, vir alioqui naſutiore iudicio. Carpebat enim in Liuio Patauinitatem. in Cæſaris commentariis infidelitatem, in Salluſtio verba obſoleta, in Cicerone ſtylum nimis exanguem & elixum. Hic primus Romæ Bibliothecam publicauit. Licinius Caluus. Carbones duo. Chariſius Athenienſis filius ſororis Demoſthenis, qui multas ſcripſit orationes Attico genere. Caſſius Seuerus eloquentiſſimus in agendo, ſed minoris multo virtutis in declamãdo. Q. Luctacius Catulus marii collega in conſulatu. M. Cælius Ciceronis diſcipulus, acri turbulentoq; ingenio. Cephalus athenienſis, qui primus prooemia & epilogos induxit. C. Cæſar. M. Cor. Cethegus. P. Cor. Cethegus. Cyneas legatus Pyrrhi. Cleon Halycarnaſęus. Cleomachus Magneſius. Clodius pulcher. Clodius quirinalis. Cordus Cremutius declamator. C. Cotta preſſus in dicendo, in cuius oratione nihil erat niſi ſyncerum, nihil niſi ſiccum & ſanum. L. Craſſus, in quo teſte Tullio erat cum grauitate iunctus facetiarum & vrbanitatis lepos. Curiones tres continua ſerie in vna familia. Demades Athenienſis. Demetrius Phalereus auditor Theophraſti. Demochares nepos Demoſthenis. Dexippus Herennius athenienſis, Domitius apher. Demoſthenes athe-

nienſis.Hic quum multitudinem & tumultum in theatro expaueſceret & excideret mente, prope ſonitum litoris marini aſſueſcebat dicere. Literam R difficile enunciabat, quam calculis in os coniectis pronunciare conabatur. Nunquàm dicebat niſi præmeditatus. Propterea Pytheas dicebat Demoſthenis Enthymemata lucernam olere. Egeſias Magneſius. Epicrates athenienſis, qui barbam ad pectus propenſam ſolebat ferre. Hermagoras rhetor, qui ſcripſit de Rhetorica libros.6.de diligentia orationis, de decoro, de elocutione, de figuris. Herodes atticus. Eudemus præceptor Philopomenis. Sergius Galba temporum ſuorum eloquentiſſimus. L. Gellius. Caius & Tyberius Gracchi. Gregorinus Niſſenus. Hyperides athenienſis æmulus Demoſthenis. Iſocrates athenienſis dulcis & numeroſus in dicendo. Iſeus aſſyrius. Iſocrates amyclas, Iulius africanus concitatus & in cura verborum nimius. Latro Portius. Cn. Lentulus. P. Lentulus C. Lælius. Lyſias Syracuſanus æqualis Demoſtheni. L. Magius. T. Liuii gener. L. Manlius Torquatus. Marcellus Pergameus, qui ſcripſit librum de regno, quem adriano principi nuncupauit. Marius aterius declamator. Marinus Neapolitanus Procli diſcipulus. Melitus athenienſis æmulus Periclis in Rep. Menippus Stratonicenſis præceptor Ciceronis. Metellus Macedonicus, Meſſalæ duo. Montanus Narbonenſis relegatus à Tyberio principe. Q. Mutius Scæuola iuriſcõſu torum eloquentiſſimus. Nicoſtratus Macedo æqualis ariſtidis. Numius, qui ſcripſit ad adrianum orationem conſolatoriam de antinoo. Oneſimus Cyprius, qui tempore Conſtantini magni ſcripſit in Rhetorica, Item de ſtatuum differentia, præexercitationes & declamationes. Q. Hortenſius. Pericles athenienſis, quem veteres Poëtæ Olympum vocabant, quòd tonare in concionibus videretur & fulminare. M. Calphurnius. Pyſiſtratus athenienſis, Pytheas athenienſis, Plato. L. Numacius Plancus. Plotius Gallus. Polyænus Sardianus. Cn. Pomponius. Potamon Mitylenæus. Procopius. Pherecydes Syrus. Philoſtratus ſenior Philiſtus Mileſius

ſius Iſocratis diſcipulus,qui ſcripſit de Rhetorica & oratio/nes nonnullas.L.Philippus Quintilianus rhetor,qui inſtitu tiones oratorias ſcripſit. Virginius Ruffus.Rutilius gemi nus,qui fecit libros pontificales.Clodius ſabinus declama/tor.Serapion alexandrinus,qui ſcripſit orationes in gene/re deliberatiuo.Symmachus Ro.L.Siſenna Ro.Sophron ſyracuſanus. P.Sulpitius. C.Cotta. Cor. Tacitus. Theode/ctes Cilix.Theopōpus Vnidius.Theodorus Gadarẹus.Sex. Titius. Titianus præceptor Maximini principis, qui ſcri/pſit libros prouinciarum.Hic vocatus eſt ſimia ſui tempo/ris,quod omnia probe imitaretur. Trachalus.Tullius Cice ro pater eloquentiæ Romanæ.Q.Varius. Varus geminus declamator,qui Cæſari dixiſſe fertur.Cæſar qui apud te au dent dicere magnitudinem tuam ignorant.Qui non au/dent,humanitatem.Zenodotus Adramytenus. Thraſyma chus.Val. Licinianus. Secundus Carinus, Gorgias. Ache/rius, vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

¶De poëtis Græcis & Latinis.

PEtrus Crinitus homo non pœnitenda neq; aſpernabili doctrina iam ſcripſit opuſculum de latinis poë/tis docte ſatis & erudite. Propterea ne acta agere vi/deamur,in compendioſam redigemus epitomẽ,quod mul tis ille verbis conſecutus eſt.Latinis demum adiicemus grę corum nomina Liuius Andronicus Epicus poëta latinas fa bulas primus docuit Romæ annis. 69.poſt obitum Sopho clis & Euripidis, ſecundo bello punico.Eius carmina per vrbem decantarunt virgines ad iram deorum placandam. Geſta populi Ro.18.libris complexus eſt.Scripſit & hym/nos deorum.Ennius poëta natus Rudiis Salentinorum op pido Romam venit ætate M.Plauti & M.Catonis oratoris clariſſimi,Dicebat tria eſſe ſibi corda,ꝙ græcam linguam, Oſcam,& latinam calleret. Domum habuit in Auentino colle.Vixit parco & tenui victu.contentus vnius ancillę mi niſterio ,Scripſit libros Annalium,ſatyras,comœdias,& tra gœdias,Nomina quarundam fabularũ eius ſunt Telephus

NN

Ambracia,Eumenides,Alcmeon,Andromacha, Thyeſtes, Medea,Phœnix,Telamon,Hecuba Achilles,Pancratiaſtę, Epicharmus,Cteſiphon. Idem in latinum ſermonem tranſtulit Eumerum poëtam græcum. Primus apud Latinos coronam ex Helycone aſſumpſit. Procliuis fuit in pocula. Scipionem Africanum maxime coluit,mutuaq́; ab eo beniuolentia redamatus eſt,vt iam docuimus. Mortuus eſt articulari morbo,ſeptuagenario maior, ſepultusq́; eſt in monumento Scipionis. M. Plautus natus eſt in vrbe Vmbriæ, cui nomen Saſſina. Operam primum piſtori locauit ad comparandum victum in agendis molis illis,quas truſatiles vocant. Compoſuit in ipſo piſtrino quaſdam fabulas. Eius .25. comœdiæ numerantur à veteribus cum paucis aliis. Secutus eſt Græcos Demophilum,Philemonem & Epicharmũ Siculum . Scribendi elegantia claruit in tãtum,vt Epius Stolo dixerit muſas plautino ſermone fuiſſe locuturas,ſi Latine loqui voluiſſent, Volcatius Sedigitus de ordine Comicorum ſcribens primas tribuit Cæcilio,Plautum cæteris omnibus præponens. Mortuus eſt pancis annis poſt Ennium. Cn. Næuius comœdiographus patria fuit Campanus. Tertius in ordine Comicorum ponitur à Volcatio. Stipendia fecit bellis punicis Eius volumen Octauius Lampadio grammaticus diuiſit in .7. libros. Scripſit præter punicum bellum tragedias & comœdias. Nimia in carpendis hominum prę cipue metellorũ viciis vſus eſt licẽtia. Propterea ob immoderatam verborum petulãtiam coniectus eſt in vincula. Mortuus eſt Vticæ,quum factione nobilium Roma fuiſſet eiectus. M. Pacuuius nepos. Q. Ennii fuit ex Brũduſio Calabriæ vrbe, Secutus eſt amplum ac ſonorum dicendi genus, clariſſimus grauitate ſententiarum, verborum pondere.& autoritate perſonarum. Nomina tragœdiarũ eius ſunt perhibea Hermiona, Atalãta, Iliona, Antiopa, Teucer, Medea. Citatur etiam in Chryſe ,O reſte,& armorum iudicio. Senior fuit Actio,docuitq́; iiſdem ædibus quibus Actius ipſe. Mortuus eſt Tarenti propè nonagenarius. Statius Cæcilius natus in Gallia principem inter Comicos locum, iudicio

Volcatii ſibi meruit. Vixit ſumma familiaritate cum Ennio, Amatus eſt etiam a Terentio. Scripſit comœdias. 30. & amplius, quarum hæ præcipue citantur, Nauclerus, Syracuſæ, Pauſimachus, Hippobolymeus, Epiclerus. Cratinus, Plocius, Aſoto, Epheſtion, Fallacia, Andria, Annales, Fœnator & quædam aliæ. Mortuus eſt vno anno poſt Ennium. Accius tragœdiographus iunior Pacuuio, natus eſt parentibus libertinis, Marcino & Serano conſulibus. Decius Brutus tanti eum æſtimauit, vt eius verſibus templa & monumenta ornauerit. Idem quum Pacuuio ſuam Atreum oſtendiſſet, & ille laudaſſet quidem, ſed tamen dixiſſet quędam videri ſibi duriuſcula & ſubacida. Accius Verum eſſe confeſſus eſt nec tamen ſe propterea pœnitere, quoniam idem ferme ingeniis ſolet accidere, quod pomis, quæ dura ad rhodum & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & matura. Ceterum Accius imaginem ſuā collocauit in æde Camœnarum prægrandi forma, quum tamen eſſet ſtatura admodum breui. Terentius Comicus patria Carthaginenſis Romam puer ductus, diligentia Terentii Lucani patroni accurate liberalibus diſciplinis eruditus eſt, ac propter ingenium ab eodem manumiſſus. Amauit Statium Cæcilium, cui & ſuas comœdias recitauit. Sex autem compoſuit, quas ab Apollodoro & Menandro Græcis in ſermonem latinum conuertit. Tanta in fabulis vſus eſt arte, vt neque ad tragicam magnitudinem intumeſcat, neque abiiciatur ad hiſtoricam. Sunt qui dicant eum periiſſe in Arcadia dolore amiſſarum comœdiarum, Lucullus ſatyrographus ex Arunca vrbe Italiæ fuit primus apud Ro. qui cœpit ſcribere ſatyras, quibus maxime inſectatus eſt Rutilium Lupum, Carbonem, & L. Tubulum. Scripſit Satyrarū libros. 30. & amplius, Vocatur ab Horatio lutulentus. Adrianus tamen eum omnibus ſatyrographis præponebat Metrophanem ſeruum habuit. cuius fidem commendauit in Satyris. Mortuus eſt Neapoli, quum annum ætatis. 46. impleuiſſet. Sex. Turpilius comœdiographus floruit ſæculo Terētii cuius familiaritate vſus eſt, Septimū locū inter

comicos meruit iudicio Sedigiti. Periit in vrbe ſinueſſana, hiſdem temporibus, quibus natus eſt Furius Bibaculus. Cn. Matius mimographus ſcripſit opus verſibus hexametris de Iliade. Præterea mimos, quorum hi citantur. Iam tonſiles tapetes ebrii fucu, Quos concha purpura imbiens venenauit. Item Sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conferens labris, Quapropter edulcare conuenit vitam, Curasq; acerbas ſenſibus gubernare. L. Afranius comicus Romæ floruit Terentii ætate, Scripſit Togatas fabulas in quibus primum obtinuit locum. Imitatus eſt Menandrũ à quo & multa ſumpſit. Culpatur à Quintiliano. quod in ſuis argumentis amores proprios paulo impudentius vulgauerit.

¶ Fabius Dorſenus numeratus eſt inter comœdiographos. M. Attilius fuit tragœdiographus, quem Licinius ſcriptorẽ ferreum appellauit. Q. Trabeas octauum locum obtinuit inter comicos autore Vulcatio. Ex eius verſibus hi pręcipue commendantur. Lena delinita argento nutum obſeruabit meum. Quid velim, quid ſtudeam. Aduenıens digito impellam ianuam Fores patebunt, De improuiſo Chriſis vbi me aſpexerit, Alacris obuiam mihi veniet, cõplexum exoptãs meũ, mihi ſe dedet, fortunã ipſã anteibo fortunis meis.

¶ Cn. Aquilius comœdiographus, plæraſq; comœdias trãſtulit à Menandro, Licinius Imbrex fuit comœdiographus cuius hi afferuntur verſus. Nolo ego Neeram te vocẽt. ſed Nerienen, Quum quidem Marti es in connubium data, Q. Nonius ſcriptor fuit Attelanarum, T. Lucretius eques mimographus floruit ætate Cæſaris. In ſuis mimis habuit nõ minus ſententiarum, quam lepiditatis, quos egit non niſi in magna hominum turba. Q. Catulus ſcripſit epigrammata. Fuit animo facili & procliui ad amores & delicias. Amatus eſt à Cor. Cotta, & L. Craſſo propter elegãtiam ingenii, & morum ſuauitatem. Amauit Roſcium & Theotimũ puerulos quorum formam ſuis verſibus cõmendauit, Q. Atta ſcriptor fuit togatarum, Periit romæ ſepultuſq; eſt in via prænestina. Publius Syrus edidit mimos. Floruit ætate Cicero,

nis,Manumiſſus eſt à domino propter gratiam & decorem formæ.Iulius Ceſar mimos eius Labrianis prætulit, Præci pue eius ſententiæ citantur iſtæ.Tam deeſt auaro quod ha bet,quam quod non habet.Deſunt luxuriæ multa,auariciæ omnia,O vita miſero longa felicibus breuis.Pars beneficii eſt,quod petitur,ſi belle neges.Beneficium dando accepit, qui digno dedit.Cui plus licet quam par eſt,plus vult quã licet.Feras non culpes,quod vitari non poteſt.Furor fit læſa ſæpius patientia,Malum conſilium eſt, quod mutari non poteſt,Nunquam periculum ſine periculo vincitur.Comes facundus in via pro vehiculo eſt,Hæredis fletus ſub perſo/ na riſus eſt.Ita amicum habeas,poſſe vt hunc fieri inimicũ putes.Improbe Neptunum accuſat,qui iterum naufragium facit,Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam. Porcius Li cinius fuit epigrammatiſta.Ex eius verſibus ſequentes pro/ bãtur maxime.Cuſtodes ouium teneræq; propaginis agnũ Quæritis ignem? Ite huc.Queritis?ignis homo eſt. Si digi to attigero.incendam ſyluam ſimul omnem . Omne pecus flamma eſt.Omnia quæ video.Val.Aedituus ſcripſit epigrã mata.Amauit Pamphilam & Philerotem,quos ſuis celebra uit carminibus.Q.Val.Catullus natus eſt Veronæ Terrentii Varronis ætate.Scripſit de paſſere ſuæ Leſbiæ ad Virgilii. Celebrauit nuptias Mallii.Amauit Ipſithillam & Clodiam quam ficto nomine Leſbiam vocat.Opus ſuum miſit ad C.Nepotem,quod in tres partes diuiditur.In Lyricos, Ele giacos , & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poëta Callimacho conuertit in numeros latinos. Præ/ ter ea quæ habemus,ſcripſit etiam amatorium carmen de incantamentis,& carmen Ithypallicum.Cæſarem, Mamur ram,& Nouium Strumam ſuis verſibus maxime inſectatus eſt.Mortuus eſt Romæ anno circiter trigeſimo.

¶Cor.Licinius Caluus fuit breui ſtatura & exiguo corpo re. Amauit puellam Quintiliam: Excelluit in ſcribendis Iambicis , Inimicitias aliquandiu exercuit cum M.Tullio ſuper eloquentiæ principatu. Q.Cornificus epigramma/ tiſta floruit ætate Saluſtii.Verſatus eſt in militia,in qua quũ

ites ignauos ad ſubeunda belli diſcrimina,galeatos vo caſſet lepores,ab iiſdẽ interfectus eſt.

¶ A etate Cornificii floruit Heluius Cinna ſcripto ꝛ epigammatum.Scripſit opus titulo Smyrnæ,in quo nouem annos conſumpſit.

¶ M. Furius Bibaculus natus Cræmonæ,verſatus eſt in carmine Iambico.Amicos habuit Gallum poëtam & Val. Catonem.Terentius Varro Atacinus natus eſt temporibus Ciceronis & Hortenſii.Scripſit Argonautica ſecutus Apollonium Rhodium,quod opus libris.4.abſoluit.Scripſit etiam epigrammata & carmen elegiacum,in quo decãtauit puellam nomine Leucadiam,quam præcipue dilexit.Ticida ſcripſit epigrammata tempore Val.Catulli.Amauit Metellam quam mutato nomine vocauit.Perillam.Furius Antias cõpoſuit annales verſibus hexametris.Vtebatur quãdoq; verbis nouis.vt indicant ſequentes eius verſus.Sanguine dilui tur tellus,caua terra luteſcit,Omnia nocteſcunt tenebris cãliginis atræ Increſcunt animi,viueſcit vulnere virtus, Spiritus Eurorũ virides quũ purpurat herbas.Quo magis in patriis poſſint opuleſcere cãpis.L.Iulius.Calidius poëta Romæ claruit ętate Pomponii Attici.Laurea Tullius M.Tullii libertus ſcripſit epigramata. Quædam eius carmina citantur à Plynio.

¶ Virgilius Maro natus eſt Mantuæ in vico,qui andes vocatur,idibus octobris, M.Craſſo & Cn. Pompeio conſulibus Cremonæ primum, deinde Mediolani,poſtremo Neapoli vacauit literis,audiuitq; Orbilium & Scribonium aprodiſium.Induit virilem togam eo die quo mortuus eſt Lucretius.A modeſtia & verecundis moribus vocatus eſt Parthenias,In Bucollicis imitatus eſt Theocritũ,in Georgicis Heſiodum,in Aeneide Parthenium,Piſandrum,Apolloniũ Rhodium ſed præcipue Homerum.Idem ſcripſiſſe fertur quædam opuſcula, vt Cyrin,Aetnam,Moretum, Culicem Catalecton,Priapeia,Copam,Epigrammata & diras. Eius carmina mirum in modum placebant Augusto.Fabius vocat eum poëtam omnium longe principem.Carbilius tamẽ

grammaticus librum compoſuit de Virgilianis erroribus,
cui titulus fuit Aeneidomaſtix, Moriens iuſſerat Aeneidẽ
ſuam comburi vt incaſtigatam Sed obſtitit Auguſtus tantę
literarum iacturę. Amauit Aſinium Pollionem, Cor. Gallũ,
Quintilium Varrum, Horatium, & Mecœnatem. Eidem in
theatro recitanti vniuerſus populus Rom̃. aſſurrexit perin
de ac Auguſto. Habitauit in E quiliis prope hortos Mecœ
natis. Tardus fuit in eloquendo adeo vt indoctus videretur
& agreſtis. Perit Tarenti, vel vt alii volunt, Brunduſii. Mor
tui cadauer delatum eſt Neapolim. ibiq; ſepultus eſt. Q. Ho
ratius Flaccus natus eſt in Venuſio Appuliæ oppido patre
libertino, duobus annis ante coniurationẽ Catilinæ. Puer
dedit operam Orbilio Beneuentano. Prouectior factus a-
thenas ſe contulit, vt philoſophiæ vacaret. Moribus fuit
impudicis natura in iram propenſa, ſed tamen facile pla
cabili, Tribunitiã Romæ adeptus eſt dignitatem Præter cę
teros coluit Mecœnatem, a quo plurimum etiã amatus eſt
Cõpoſuit libros carminum. 4. Epodon & ſæculare carmẽ,
libellum de poëtica, duo ſatyrarum, ac totidem epiſtolarũ
volumina In ſatyris imitatus eſt Lucilium. Eius carminibus
ſumme oblectabatur Ouidius. Statura fuit breui corpore
obæſo, oculis lippis. Mortuus eſt anno. 57. ætatis ſuæ.

¶T. Valgius Romæ natus ſcripſit elegias. Albius Tibul-
lus natus eſt etiam Romæ Hircio & Panſa cõſulibus. Pa-
rentes habuit ex equeſtri ordine. Forma fuit eleganti, ma-
xime amatus eſt a Meſſala Coruino, cuius etiam laudes ce
lebrat. Amauit etiam Horatium & Macrum, Præterea Ma-
rathum & Cherintum puerulos, vt Deliam, Sulpitiã, Nee-
ra, Nemeſim, & Plautiam, quam ficto nomine vocauit De-
liam. Scripſit elegiarum libros. 4. Obiit adhuc iuuenis. M.
Manilius Romæ natus imperante Auguſto ſtudium poſuit
in mathematicis diſciplinis. Scripſit libros. 5. de aſtrono-
micis carmine hexametro, in quibus Hiparchum, Eudoxũ
& Aratum ſecutus eſt. Cor. Gallus patria Foroiulienſis fuit
elegiograpus; Auguſti fauore conſcendit ad gradum
præturæ. Epphorionem græcum in ſermonem latinum

traſt- lit. Scripſit. 4. libros amorum ſuorum de Cytheridæ. Fuit primum amicus Octauii. Poſtea tamen ſuſpicione coniurationis quum in eius odium impegiſſet, conſciuit ſibi mortem, anno ætatis ſuæ. 43. Cytheridem Volumnii libertam quam dilexit, mutato nomine vocauit Lycorim. Sex. Aurelius Propertius ex Meuania oppido Vmbriæ oriundus, quum patrem puer amiſiſſet, Romam ſe contulit, vbi propter ingenium ſtatim amatus eſt à Cor. Gallo & Mecœnate, Magnam in elegiis laudem promeruit, quarum. 4. libros edidit, Hoſtiam puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthiam appellauit. In ſuis operibus ſecutus eſt Callimachum & Philetam græcos. mortuus eſt anno ætatis ſuæ. 41. L. Varius poëta Epicus maxime præſtitit in ſcribendis tragœdiis. Eius Thyeſtem laudat Cor. Tacitus, Vnus fuit eorum, quibus Octauius curam impoſuit emendandæ Aeneidis Virgilianæ. C. Mecœnas a regibus Ethruſcis oriundus ſcripſit tragœdias & alia varii generis poëmata. Gratiſſimus fuit Octauio & omnibus poëtis. Fuit molli animo & veſtibus ſolutis, nimiumq; ſinuoſis & fluentibus non ſine molliciei ſuſpitione. Scripſit tragœdiam Prometheum & elegias complures. Laudatur hoc eius carmen de contemnendo ſepulchro. Nec tumulum curo, ſepelit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Eſquiliis Obiit ætate ſatis matura. Ouidius Naſo natus eſt in Sulmone Pelignorum oppido Aprili menſe, eodem die, quo Tibullus Puer adhuc quū magnopere procliuis eſſet ad carmen, ad oratoriam facultatem a patre diuerti non potuit, niſi per quædam interualla, Tres habuit vxores. Primam in adoleſcentia dimiſit & cū ea diuortium fecit, Secundam parū ſtabili cōnubio ſibi coniunctā mature dimiſit. Tertia fuit Perrilla, q̄ maxime omniū dilexit, & in arte poëtica docuit Scripſit varia poematum genera. In Metamorphoſi ſecutus eſt Partheniū Chiū poëtā. Scripſit ſex Faſtorū libros, quos ad Germanicū Druſi filiū miſit. Idem tamen ait duodecim à ſe cōpoſitos. De amoribus libros tres, libros artiū amandi & remediorum. Præterea in Ibin, De obitu Druſi, epi-

grammata, opus de natura piſcium & quædam alia. Scri-pſit & tragœdiam Medeam nomine. Relegatus eſt ab Au-guſto in pontum, vel propter libros de amoribus, quòd laſciuiores eſſent, vel propter adulterium cum Iulia impe-ratoris filia. Verſatus eſt in exilio annos. 7. & amplius, in quo tantum gratiæ apud barbaras gentes ſibi meruit, vt in eius obitu Getæ & Tomitani lachrymas cohibere nequi-uerint. Quum Geticum ſermonem & ſarmaticum didiciſ-ſet, poëmata ſcripſit Getica lingua. Mortuus eſt in exilio. Caſſius ſeuerus patria parmenſis ſcripſit elegias & epigrã-mata. Domitius Marſus ſcriptor fuit epigrammatũ. Idem compoſuit bellum Herculis cõtra Amazones. Dilexit Me-lenem puellam, quam ſuis celebrauit operibus. Iulius mon tanus ſcripſit poemata verſibus hexametris & pentame-tris. Nonnulli eius verſus citantur à Crinito. C. Germani-cus Auguſtus Druſi filius Græcas comœdias reliquit, & opus Arati de rebus cœleſtibus latinum fecit. Nomen me-ruit à Germanis deuictis. Autor fuiſſe fertur ſequentis epi-grammatis de puero Thracenſi. Thrax puer à ſtricto gla-cie dum luderet Hebro, Frigore concretas pondere rupit aquas. Orba quod inuentum mater dum conderet vrna: Hoc peperi flãmis. cętera dixit, aquis. Cæſius Baſſus relatus eſt inter poëtas Lyricos. Floruit ætate Claudii principis. Scripſit aliquot libros vario & multiplici carmine. Amauit Ouidium & Perſium. Conflagrauit in villa ſua ardente Ve ſeuo. Aemylius macer Veronenſis floruit ætate Meſſalæ Coruini. ſcripſit opus de bello Troiano, libros de venena-tis animantibus & de herbis, ſecutus Nicandrum poëtam Colophonium. Obiit in Aſia paucis annis poſt Virgilium. C. Rabirius poëta Epicus ſatyras ſcripſit, L. Anneus Sene-ca Hiſpanus patria Cordubenſis ſcripſit tragœdias. 10. Eu-ripidem & Eſchilum imitatus. C. Aſinius Gallus aſini pol-lionis viri conſularis filius fecit epigrammata & carmen de Pomponio grammatico. Dilexit Hippolytum puerũ. Interfectus eſt à Tyberio principe. Aulus Perſius Flaccus natus eſt Volaterris oppido Ethruriæ. Floruit imperante

Domitio Neroné. In grammatice præceptorem habuit Rhemnium Palemonem, in Rhetorice Flauium Virginiū. Probis fuit moribus, & egregia vitæ integritate. Compoſuit ſex ſatyras, in quibus teſtimonio Martialis maiorem promeruit laudem, quàm Marſus in tota ſua Amazonide. In his imitatus eſt Lucilium. Mortuus eſt nondum completis annis. 30. Cor. Seuerus poeta Epicus verſatus eſt etiam in agendis declamationibus. Scripſit opus de bello Siculo, quod non abſoluit propter obitum importunum. Fecit etiam carmen de Aetna monte, Verſus eius de obitu Ciceronis citantur à Crinito. M. Anneus Lucanus, natiōe Hiſpanus, patria Cordubenſis natus eſt Cæſare Germanico & L. Cæſiano cōſulibus. Patrem habuit Anneum Melam. Præceptores Rhemnium Palemonem & Flauium Virginium, ſub quibus tantum profecit; vt græce ac latine declamaret. Condiſcipulos habuit Saleium Baſſum & Perſium. Prouectus eſt ad dignitatem quæſturæ, & in augurum collegium aſcitus. Vxorem habuit Pollam argentariam, nobilem eruditione & doctrina. Præter opus de bello Cæſaris & Pompeii ſcripſit etiam Saturnalia, Syluarum libros decem, tragœdiam Medeam, de incendio vrbis, de incendio Troiæ cū Priami calamitate. Tres primos Pharſaliæ libros emendauit cum vxore, reliquos emendaturus, ſi per Neronem licuiſſet, cuius mandato venas medico ſecandas præbuit, quum annos. 30. nondum attigiſſet. Pomponius ſecundus ſcripſit tragœdias. C. Plynius duos libros compoſuit de eius vita & moribus. Gratiſſimus fuit Germanico. Cn. Getulicus ſcripſit epigrammata. Amauit Ceſenniā puellam. Sextilius Hæna natione Hiſpanus, patria Cordubenſis ſcripſit inter alia carmen de laude & interitu M. Tullii. Saleius Baſſus ingenium exercuit in ſcribendis heroicis carminibus, Modica fuit facultate. Clodius Sabinus Elegiographus primum tempus poſuit in cauſis & declamationibus. Scripſit opus de bello Troiano & aliquot epiſtolas. Periit immatura ætate. C. Pedo Albinouanus floruit ſub imperio Neronis, Scripſit epigrammata. Ouidium ma-

xime dilexit. Volcatius Sedigitus librum compoſuit de poetis latinis, ſenariis verſibus. Pub. Statius Papinius heroica poeta patrem habuit Papinium ob virtutes Neapoli donatum, in qua vrbe natus eſt Statius. Vxorem habuit Claudiam doctam & eruditam. Scripſit Thebaidem libris. 12. nuncupatam Cæſari Domitiano, in quo opere ſecutus eſt Antimachum. Scripſit & Achilleidem & Syluarum libros. 5. Domitianus eum magnificis interdum conuiuiis excepit, inſigniq; corona & aliis donauit muneribus. Filium amiſit in ætate adhuc tenera, cuius interitum defleuit. Mortuus eſt ætate iam prouecta.

¶ Syllius Italicus ex Hiſpania oriundus, natus eſt Romæ, & educatus. Factus eſt proconſul Aſiæ. Gratiſſimus fuit Domitiano, cuius fauore ad tertium conſulatum perductus eſt. Virgilii natalem quotannis celebrabat. Opus compoſuit de ſecundo bello punico Libris decem & ſeptem. Prædium habuit in agro Neapolitano in quo nonnunquàm feriabatur. Septuagenario maior ſeipſum interfecit dolore claui cuiuſdam inſanabilis. Val. Setinus Patauinus iuxta Aponam natus, ſcripſit Argonautica ad Cæſarē Domitianū multo plura ſcripturus, niſi immatura morte correptus fuiſſet. Imitatus eſt Apollonium Rhodium. Cenſu fuit mediocri. Amauit Amazonicum puerum. Decius Iunius Iuuenalis patria fuit aquinas. Natus eſt patre libertino. Floruit imperante Domitiano. Præceptorem habuit Frontonem grammaticum. Operam dedit ſcribendis ſatyris, & carpēdis hominum vitiis. Mutuo amore coluit Martialem. Aruntius ſtella natus eſt familia conſulari. Floruit eo tempore, quo Flauii Cæſares Romæ imperarunt. Violantillam puellam Neapolitanam in vxorem duxit, quam Martialis Ianthidem græce vocat. Scripſit elegias & opus de Aſteride, & poema de interitu columbæ, Prætor Romæ creatus eſt, & duumuir. M. Val. Martialis genere Hiſpanus ex Bilbili oppido Celtiberiæ Romam puer profectus omnem inſumpſit operam in ſcribendis epigrāmatibus. Acri fuit ingenio, habuitq; in ſcribēdo plurimum ſalis

& ſellis, nec minus candoris. Aelius Verus imperator vocabat eum ſuum Virgilium. Donatus eſt equeſtri dignitate & prætura. Scripſit libros epigrammaton.12.quibus adiecit Xenia & apophoreta. Eum tãti fecit ſtertinius, vt eius adhuc viuẽtis imaginem in ſua bibliotheca poſuerit. Mortuus eſt tandem in natali ſolo. Sentius augur Romæ natus ſcripſit epigrammata, in quibus ſecutus eſt Val. Catullum, & Licinium Caluum. Veſtritius ſpurina Lyricus floruit ętate Veſpaſianorum, Idem factus eſt imperator in Brueterum regem, quo ſuperato honoratus eſt ſtatuã. Filiũ Cocceium adhuc iuuenem amiſit. In ſuis lyricis imitatus eſt Horatium. Voconius victor Romæ floruit Adriano imperãte. Scripſit elegiãs & epigrammata. Amauit Teſtylum puerum. Huius poetę mortui ſepulchrum adrianųs ſequenti ornauit carmine. Laſciuus verſu, mente pudicus eras. L. Paulus Paſſienus oriundus ex Vmbria claruit ſcribendis elegiis, in quibus propertium ſecutus eſt. Scripſit & lyricos. Prædium habuit in agro Vaticano. Annianus compoſuit Feſcenninos verſus variis iocis & ſalibus refertos. M. Marullus mimographus Romæ floruit imperante Antonio Cæſare. Tanta fuit in ſcribendo licentia, vt non dubitauerit notare principes ciuitatis, eosq; nominatim ſuis carminibus perſtringere. Aulus Serenus lyricus poemata ſcripſit vario & multiplici carmine. Virgilius Romanus comœdiographus floruit imperantibus adriano & antonio. Scripſit mimos, in quibus ſecutus eſt. Cn. Matium. Ruffus Feſtus Auienus floruit imperante Diocletiano. Aratum è Græco in latinos conuertit numeros. Compoſuit etiam librum de orbe terrarum verſibus hexametris, imitatus Dionyſium græcum poẽtam. Scripſit etiam de Marelinie, verſibus iambicis. Præcipue ſecutus eſt Hecatheum Mileſium, Hellanicum Leſbium, Philonem Athenienſem, & quoſdã alios. Fecit & Virgilianas fabulas verſibus Iambicis. Alphius auitus libros fecit, qui inſcripti ſunt excellentium, verſibus diametris iambicis. Septimius Afer librum compoſuit de laudibus Iani, in quõ imitatus eſt Cal

limachum. Calphurnius Siculus ſcripſit carmen Bucoli-cum. Floruit imperante Domitiano. Modicis vixit facultatibus. Aur. Olympius Nemeſianus afer genere, patria Carthaginenſis floruit ſub Numeriano & Diocletiano cæſaribus. Scripſit Cynnegetica, Nautica, & Alieutica. Calphurnius eidem opus ſuum nuncupauit. Maurus Terentianus afer natione, patria Carthaginenſis ſcripſit Iambos. Opus compoſuit vario multipliciq; carminum genere de literis, ſyllabis, pedibusq; & variis metris. Filium habuit Baſſum, & generum Nouatemum. Claudianus patria alexandrinus floruit ſub Honorio & arcadio. Scripſit de raptu Proſerpinæ libros.4. Item epiſtolas in Ruffinum, de laudibus Stiliconis, Panegyricos, epigrammata de victoria Theodoſii contra Eugenium Gallorum regem. Decius auſonius Gallus patria Burdegalenſis vixit imperantibus Valentino & Valentiniano. Gratianum Cæſarem literis & diſciplinis erudiit. Patrem habuit Auſonium profeſſione medicum, Gratiani patrocinio prouectus eſt ad conſulare m dignitatem. Scripſit librum epigrammatum ex græcis in latinos conuerſum numeros. Celebrauit puellam nomine Biſſulam. Scripſit de fluuio Moſa. Faſtorum libros abſoluit, auſpicatus à principio vrbi conditæ vſque ad ſua tempora. ſcripſit & quaſdam epiſtolas. Damaſus natione Hiſpanus floruit eodem tempore quo Eutropius & Oroſius. Creatus eſt Romæ Ponti. Maxi. Scripſit complures hymnos, & librum de Romanis pontificibus oratione ſoluta. Periit ſub Theodoſio, quum annum.80. ageret. Iuuencus Hiſpanus floruit imperantibus Conſtantino & cõſtante. Scripſit.4. Euangelia verſibus hexametris & hymnos. Aurelius Prudentius Clemens genere Hiſpanus primam ætatem poſuit in agendis cauſis & ciuilibus officiis, demum ad præfecturam Theodoſii patrocinio conſcendit. Scripſit opus de his qui pro Chriſtiana pietate ſe deuouerunt, Item de Natali Domini, de geſtis & miraculis Chriſti, de expiandis animis, de conflictu viciorum & virtutum. Pontius Paulinus patria Burdegalenſis floruit

ſub Cæſare Gratiano. Scripſit hexametris verſibus poe/ma de regibus ex Suetonio collectis. Licentius Afer, pa/tria Hipponenſis verſatus eſt cum Auguſtino ſumma fami/liaritate, Scripſit hymnos & epiſtolas. Venantius Hono/rius Fortunatus Rauennæ eruditus ob eruditionem Picta/uorum factus pontifex, ſcripſit hymnos & libros. .de ge/ſtis beati Martini verſibus hexametris. Fauſtus Gallus flo/ruit ætate Claudiani. Scripſit epigrammata & hymnos de rebus ſacris. Probis fuit moribus & magna in accuſan/dis vitiis ſeueritate. Sidonius Apollinaris patria Aruer/nus honeſta & illuſtri natus familia, præceptorem habuit Flauium Nicetium doctiſſimum tunc temporis gramma/ticum. Scripſit permulta & ſoluta oratione & vario car/minum genere, Libros nouem epiſtolarum, hendecaſyl/labos, panegyricos & verſus hexametros. Sunt & Neo/tericorum nonnulli, qui in ſcribendis poematibus non mediocrem meruerunt laudem. Primus omnium Ioui/nianus Pontanus ſcripſit tanta dexteritate, vt veteres pro/ximo ſequatur interuallo, præripereťq; laudem multis antiquis, niſi obſtaret ridicula quorundam hominum opi/nio, quibus omnia putent, quæ non olent vetuſtatem. ſcri/pſit hic poeta libros amorum tres, Tumulorum duos, de diuinis laudibus, libros Baiarum duos, verſus iambicos & lyricos, duos libros qui inſcribuntur Eridianus, libros de ſtellis. v. Librum vnum Meteororum, duos de hortis He/ſperidum, Pompam lepidinam, Meliſeum, Meonem, de virtutibus, grammatica & multa alia. Pontanum mea ſen/tentia ſubſequitur Politianus, vtroque genere dicendi do/ctiſſimus. Politianum Marullus Tarchaniota. Marullum duo ſtrozæ pater & filius. Strozas Mantuanus, cuius Buc/colica tanti facio vt Virgilianis conferam. Stare debebant in ſuo theatro Philelphus & Petrarcha, quoniam modi/cum laudis ſibi meruerunt in ſcribendis poematibus. Sunt & noſtro ſæculo nonnulli, qui magna ſui nominis cele/britate poeticem profitentur, vt Quintianus ſtoa, cuius fa/miliaritate & colloquio vſus ſum aliquandiu, quum de/

geret Luteciæ,ibiq́ꝫ ſuam Cleopolim excuderet.Nunc ſal monius Macrinus familiaris & amicus meus, verſus con/ fixit tanta dexteritate,tamq́ꝫ felici genio,vt naſcens videa tur habuiſſe muſas obſtetrices,quæ poeticum manna eius labellis inſtillauerint.Excellit maxime in ſcribendis hende caſyllabis,in quibus tam ſimilis eſt Põtano,vt eodem ouo prognati videantur.Germanus quoque Brixius inter no/ ſtri temporis poetas merito conferendus eſt. Scribit enim docte & erudite terſa & facili vena. Omittendi non ſunt duo ætatis noſtræ doctiſſimi viri, & linguæ latinæ princi/ pes vexillarii Helias Gemellus & Baptiſta Cãdelarius con/ ſul Rothomagæus,qui ſi ſtetiſſent in poetica profeſſione, vt inclinabat naturæ genius, proſpere cecidiſſet ætati no/ ſtræ.Nihil inuidiſſemus antiquitati,Habuiſſemus qui pala to noſtro abunde ſatiſfeciſſent.Sed heu pietas,Forẽſes i le declamationes & ciuiles cauſæ,quibus appulerunt animũ, proſperitatem hanc nobis ſuſtulerunt, Neque tamen ſibi poſſunt interdicere muſis,quantũcunqꝫ imperioſis & cate natis reipublicæ negociis,obruantur.Quod ſatis arguit na turam hominis nec furca quidem expelli poſſe. Audiui vtrunqꝫ loquentem,quum per iocum extẽporariis carmi/ nibus inter ſe luxuriarent.At incredibili admiratiõe ſuſpen ſum me retinebant, partim quòd præcipitatis quantumli bet verbis noua ſemper ad manum ſuppeterẽt, tum etiam quòd quæ ructabant per luſum,plena tamen eſſent graui/ tatis & doctrinæ.Quod quoniam & vidi,& expertus ſum, non poſſum non vtriqꝫ aſſurgere,& amborum ſitire beni/ uolentiam.Sed iam veniamus ad poetarum Græcorum no mina.Acheus Erethriæus poeta tragicus paulo iunior ſo/ phocle floruit Olympiade.74.Docuit tragœdias.44.vicit vna.Aegemõ poeta ſcripſit bellũ Leutricũ Thebanorũ & Lacedæmoniorum.Aeſchron Mitylenæus inter Alexãdri comites,familiaris fuit Ariſtoteli.Aeſchilus Athenienſis tra gicus primus grauitate perſonarum & coloris diſtinctione vſus eſt. Primus in lucẽ protulit tragœdias.De hoc Hora/ tius.Poſt hũc perſonæ,pallęq́ꝫ repertor honeſtę Aeſchilus

& modicis inſtrauit pulpita tignis, Et docuit magnumq́; loqui nitiq; cothurno. De eius interitu iam diximus. Alcman lyricus inuentor carminis amatorii floruit Olympia de 17. Scripſit lingua Dorica. Alcæus atheniensis fuit lyricus, de quo Horatius. Leſbio primum modulate ciui. Politianus in nutricia. Exactosq; canis pugnax Alceæ tyrannos, Aeolium docto pertentans barbiton auro. Alcimenes Megarenſis poeta fuit tragicus. Alexis Therius poeta comicus floruit ante Menandrum, Filium habuit nomine Stephanum itidem comicum. Alexander ætholus poeta fuit tragicus. Amipſias Athenienſis comicus. Anacreon Teius Lyricus fuit in honore apud Policratem ſamiorum regem. Eius poema fuit amatorium. Amauit Bathyllum puerum, vt iam diximus. De hoc Ouidi. libro ſecundo. Triſt. Quid niſi cum multo venerem cõfundere vino Præcepit lyrici Teia muſa ſenis. Anaxãdrides Rhodius poeta Comicus floruit ætate Philippi Macedonis. Docuit fabulas .6s. vicit vna. Anaxippus poeta nouę comœdię floruit ſub antigono & Demetrio poliorcete. Antimachus poeta fuit Colophonius, qui dum quoddam poema obſcurum in auditorio recitaret, omnesq́; propterea diſcederent excepto Platone, legam inquit nihilominus, quoniã vnicus Plato eſt mihi pro omnibus. Antiphanes fuit poeta nouæ comœdiæ. Antipater ſidonius verſus faciebat ex tempore. Floruit oratoris Craſſi temporibus. Apollodorus athenienſis comœdiographus floruit Menandri temp pore. Apollodorus Tharſenſis fuit tragœdiographus. Apollonius Rhodius Callimachi diſcipulus ſcripſit argonautica. Aratus Menecratis diſcipulus floruit Olympiade. 114. Scripſit Phenomenona, hymnos in pana, de moribus, epigrammata quædam in antigoni vxorem. Epicœdium in Cleombrotum, epiſtolas, commentarios in Odyſſeam, & plæraque alia Culpatur tamen à Quintiliano his Verbis. Arati materia motu caret, vt in qua nulla varietas, nullus affectus, nulla perſona, totusq́; in nominibus abſumitur. Sufficit tamen operi, cui ſe parem credidit, vel æqualem.

æqualem. Architas poëta fuit epigrammatum. Archilochus Parius repertor fuit Iambici carminis. quo Lycamben ſocerum ad mortem impulit. Horatius Archilochũ proprio rabies armauit iambo. De Archilocho Quintilianus ſic ait, Archilochus primus inter eos. qui iambos ſcripſere. Summa in eo vis, elegantes ſane vibrantesq; ſententię, plurimũ ſanguinis atq; neruorum. Floruit principante Romulo. Ariſteas Proconeſius ſcripſit tribus libris carmina quæ vocantur Arimaſpea, Præterea Theogoniam verſibus mille. Floruit Crœſo & Cyro regnantibus, Inuulgata eſt de eo fabula, quod animam reſumeret quotieſcunq; vellet, Ariſtophanes comicus poëta inuentor fuit tetrametri & octometri. Docuit fabulas. 54. Aemulus fuit ſocratis. Tres habuit filios omnes comicos. Ariſtomenes Athenienſis ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ. Ariſtonymus comœdiographus præfuit bibliothecæ Philadelphi poſt apollonium. Mortuus eſt e ſtrãguria annos natus. 77. Arrianus poëta ſcripſit Metaphraſim Georgicorum Virgilii, opus de geſtis Alexandri libris. 24. & quædam poëmata in Atta lũ Pergamenſem. Archidicus comicus ſcripſit contra Democharem. Archippus comicus Athenienſis ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ. Ariſtarchus Teagetes floruit eodem tẽpore quo Euripides. Docuit tragœdias. 79, vicit duabus. Vixit annos. 80. Aſtydamas ſenior, Athenienſis tragicus docuit tragœdias. 12. vicit. 5. Fuit & Aſtydamas iunior tragœdiographus poëta. Augeas fuit comicus athenienſis Bacchilides Lyricus Cous. Callias athenienſis fuit comicus filius Lyſimachi. Callimachus poëta Cyrenæus fuit filius Batti diſcipulus Armocbratis vixit apud Ptolemæum Philadelphum. præfuitq; regię bibliothecæ. Omnes poëmatis genus attigit. Scripſit aduerſarium; quem ficto nomine Ibim appellat, acerbiſſimum poema. Item elegias, epigrammata, & hymnos. Huius meminit Ouidius libro ſecundo Triſt. dices. Nec tibi Battiade nocuit, quod ſæpe legenti Delicias verſu faſſus es ipſe tuas. Item Propertius libro ſecundo Et non inflati ſomnia Calli

machi. Carcinus Agrigentinus poëta tragicus floruit paulo ante Philippum Macedonem, Docuit fabulas. 98. Cæcilius Argiuus ſcripſit de piſcibus Chætomon poëta fuit comicus, Chœrilus poëta Samius floruit Olympyade. 75. Scripſit Athenienſium victoriam contra Xerxem, ſingulorumq; verſuum ſingulos ſtateres aureos accepit. Scripſit & res Lyſandri Lacedæmonii & Alexandri magni. Hunc Horatius vt malum & ineptum poëtam culpat. vbi ait. Gratus Alexandro magno regi fuit ille Chœrilus, incultis qui verſibus & male tortis Retulit acceptos regale numiſma Philippos. Et in arte. Sic mihi qui multũ ceſſat, fit Chœrilus ille Quem bis terq; bonum cum riſu miror, & Idem Indignor. Chœrilus Athenienſis fuit tragœdiographus, qui docuit tragœdias. 160, vicit. 13. Cineſias Thebanus ſcriptor fuit dithyramborum pigro corpore & fracto crure. Cleon Curieus ſcripſit argonautica. Cleophon athenienſis fuit tragicus. Corinnus Ilienſis ſcripſit iliada antẽ Homerum literis doricis tunc primũ inuentis à Palamede cuius fuit diſcipulus. Scripſit & bellum Dardani contra paphlagonas. Floruit tempore belli Troiani. Crates Athenienſis comicus antiquæ comœdiæ, auditor fuit Platonis Philoſophi. Cratinus Athenienſis veteris comœdiæ ſcriptor docuit fabulas. 21. vicit. 9. Vir fuit voluptarius & amator puerorum. Chriſtodorus e Copto Aegypti vrbe poëta anaſtaſii imp. tempore ſcripſit Iſaurica, vbi ſcribit Iſauriam ab Anaſtaſio fuiſſe captam. Damazones fuit Athenienſis comœdiographus. Demolchus fuit Syracuſanus comicus, Floruit Olympiade. 73. Filius fuit Epicharmi medici. Docuit fabulas. 14. lingua dorica, Dircæogenes poëta ſcripſit tragœdias & dithyrambos.

❡ Diodorus fuit comicus poëta, vt Dioxippus & Diocles Athenienſis. Egemon Charcenus ſcripſit bellum Leutricum Thebanorum & Lacedæmoniorum. Epicrates poëta fuit comicus, vt Eriphus. Hermippus Athenienſis poëta veteris comœdiæ, ſcripſit fabulas. 40. Heſiodorus poëta co

mæus ſeu aſcræus ab Aſcra Bœotiæ vico ſcripſit poëmata Theogoniam, Aſpida, Heroidum mulierum cattalogum epicedium in quendam Batracum,& quædam alia. Iugulatus eſt ab Antipho & Crimeno fratibus. Primus agriculturæ præcepta tradidit. Primus fabulas ſcripſit. Eubulus Cettius Athenięſis fuit comœdiographus, Euangelus poëta comicus ſcripſit de re militari. Eumolphus Eleuſinius filius fuit Muſæi & Orphei diſcipulus poëta magni nominis. Euphronius poëta ſcripſit carmen Priapi, vbi deum Orneatem eum appellat. Euthiches comicus fuit poëta. Eupolis Athenienſis ſcriptor fuit veteris comœdiæ, qui mira vſus eſt licentia in carpendis hominum viciis Horatio teſte. Euripides Athenięſis tragediographus nat⁹ eſt eo die quo Xerxes ab Athenienſibus fugatus eſt. Diſcipulus fuit prodici in Rhetorica, Socratis in philoſophia. Ad tragœdiā cōuerſus, ſecutus eſt Anaxagoram. Veneris fuit omnino abſtinens. Vixit in ſumma familiaritate apud archelaum Macedoniæ regē, à cuius cœna dū noctu reuerteref, iugulatus à canibus, à quodā æmulo immiſſis, annū agēs. 75. Scripſit dramata. 75. vicit. 5. Matrē habuit agreſtia vendentē olera. Annos natus. 18. tragœdiā ſcribere aggreſſus eſt in quadam ſpelunca apud Salamina. Cicero eius verba, totidem putauit ſententias. Idæus Rhodius opus Homeri iterauit carmen carmini reddens. Scripſit etiam res Rhodiorum tribus carminum milibus. Hiero Ferreus Athenienſis ſcripſit quædam poëmata, quæ plutarchus in Nicia ad ætatem ſuam teſtatur perueniſſe. Hippatchus fuit comicus poëta.

¶Hipponax Epheſius ſcriptor fuit iamborum, qui patria pulſus ab Athenagora & Conia tyrannis Clazomenis vixit. Laſus Herminæus primus ſcripſit muſica, primuſq; dithyrambos in certamen protulit. Lycophron Chalcidenſis poëta ſcripſit Alexandram poema valde obſcurum, in quo meminit de vaticiniis Caſſandræ. Exorſuſq; ab hercule, & rebus Troianis proſequitur vſque ad

Alexandrum Macedonẽ. Magnes Athenienſis poëta Vete-ris comœdiæ floruit Epicharmi tẽpore. Docuit fabulas. 11. Melanthus poëta fuit elegiographus Cimonis ducis Athe-nienſium familiaris. Melitus fuit tragœdiographus, quem Ariſtophanes taxauit vt nimis durum. Menander atheni-enſis comicus flagrauit amore mulierum. Scripſit fabulas. 88. & epiſtolam vnam ad Ptolemæum regem. Fabius de eo ſic meminit. Menander meo iudicio diligenter lectus ad cũ cta quæ præcipimus, efficienda ſufficit, ita omnem in vita imaginem expreſſit, tanta in eo inueniendi copia, eloquen di facultas, ita eſt omnibus rebus, perſonis, affectibus acco-modatus, vt omnibus eiuſdem operis autoribus tenebras induxerit. Porro tanto fuit in precio vt etiam inuitatus ſit à regibus ægypti oblatis magnis honoribus & diuitiis. Me-nalippides melicus ſcripſit dithyrambicorum libros, poë-mata epica, & elegias. Huius nepos Menalippides iunior ſcripſit lyrica & dithyrambica. Mortuus eſt apud Perdi-cam regem. Menecrates fuit comœdiographus. Mene-laus ægæus ſcripſit Thebaida libris ſex. Mymnernus Co-lophonius poëta fuit elegiographus, qui dicebat nihil eſſe iucundum ſine amore & iocis. Horatius. Si Mymnernus vti cenſet. ſine amore iocisq; Nil eſt iucundum viuas in amore iocisq;. propertius libro primo Plus in amore valet Mymnerni verſus Homero. Mneſimachus ſcriptor fuit co-mœdiæ,

Moſchus ſiracuſanus ſcripſit carmen buccolicum. Mo-rychus tragicus fuit poëta, quem Ariſtophanes gulæ, & nimiæ voluptatis notauit. Morſimus fuit tragicus, quem Ariſtophanes inſectatus eſt. Muſæus Eumolpi filius pri-mus omnium Athenis deorum genealogiam verſibus tra-didit, ſcripſit amores Hero & Leandri verſibus hexame-tris. Muſæus Eleuſinius antipheni filius & diſcipulus Or-phei ſcripſit vitæ præcepta ad Eumolpum filium tribus ver-ſuum milibus. Muſæus Thebanus filius Thamyræ poëta melicus, ſcripſit hymnos & cantica. Muſæus Epheſius poë-

ta Eumenis & attali regum Pergami tempore ſcripſit res Pergamenſes,& de perſide libros decem. Neſtor è lycia regione pater Pyſandri poëtæ, tempore ſeueri principis ſcripſit Illiada. Triphiodorus vero Odyſſeam ad imitationem Homeri. Nicandrus Colophonius edidit verſibus Prognoſtica Hippocratis. Nicochares atheniēſis, Philonidis comici filius coæuus Ariſtophanis, ſcripſit multas fabulas. Nicoſtratus fuit comicus. Nicomachus Phrygius ſcripſit tragœdias vndecim. Nichomachus alter Athenienſis fecit Euripidem & Theagenam. Nonnus Panopolyta ſcripſit euangelium Ioannis, græcis hexametris, Olympius Muſius poëta melicus & elegiographus diſcipulus Marſye, floruit ante bellum Troianum . Homerus iunior patria Bizantius , patrem habuit Andromachum. Scripſit tragœdias. 57.
Homerus poëtarum maximus floruit Olym. 23. annis poſt Troiam captam . 500. poſt Romam conditam. 67, Patria fuit Mæon. Natus eſt adulterio matris Critheidis virginis Cumanæ apud fluuium Melem , vnde ab initio vocatus eſt Meleſignes. Grammaticæ præcepta primus dedit , quum antea quiſque ſermone ſcriberet , ſimul & loqueretur vernaculo. Puer literis imbutus eſt ab Ariſteo Proconeſio ſeu Fannio grammatico. Factus paulo prouectior quum flagraret deſyderio viſendarum regionum, ductus eſt per diuerſa orbis loca à mercatore quodam, qui dicebatur Menthes, à quo tamen relictus eſt apud Ithacam propter morbum oculorum, quo ibidem laborare cœperat. Conualeſcens demum Colophonem profectus eſt ibiq; renaſcente eodem morbo incidit in cæcitatem, ac tum primum vocatus eſt Homerus apud Cumæos & Ionas qui cæcos vocant Homeros. Vnde autem cæcitatem illam contraxerit, iam diximus. Veniens athenas in ætate iam matura quum in littore quieuiſſet, ſparſo protinus de eius aduentu rumore , hominum multitudo turmatim ad eum videndum conuolauit. Quo quum eandem ob cauſam diuertiſſent piſcatores, litori appulſos ſtatim rogauit, haberent ne ali-

quid. Illi vero ænigma reſponderunt ſe quæcunq́ꝫ cepiſſent, reliquiſſe, quæ vero non cepiſſent, habere. Significabant enim ſeſe purgaſſe pediculis, quorum captos in aquis reliquiſſent, non captos haberent in veſtimentis. Quod intricatum & perplexum ænigma Homerus ad piſces tantum reſpiciens, quum diſſoluere nequiuiſſet pudore nimio (vt nonnulli ſuſpicantur) incidit in morbum, quo paulo poſt periit. Sed quid opus eſt cauſam mortis comminiſci, quum iam matura eſſet ætate? Iam enim vixerat annos. 108. Scripſit præcipua duo poëmata. Iliadem & Odyſſeam. Ilias continet bellum Græcorum in Troianos propter Helene raptum. Odyſſea Vlyſſis in patriam redeuntis labores. Duo hæc eius poëmata in numerum verſuum diuiſa & diſtincta ſunt ab Ariſtarcho grammatico. Sunt qui eidem tribuant Batrocomyomachiam, quorum opinioni repugnat Plutarchus. Habitus eſt apud antiquos in tanto precio, vt ſeptem vrbes eum ſibi vendicauerint, eiusq́ꝫ verſus habiti ſint prouerbiorum loco.

¶ Oppianus ex Anaxarbo Ciciliæ ciuitate, ſcripſit poëma de piſcibus, quod Antonino Seueri filio nuncupauit. Orpheus Crotoniata vixit apud Pyſiſtratum tyrannum, Scripſit argonautica. Palephatus Athenienſis poëta ſcripſit de ſitu orbis, & cõtentione Mineruæ cũ Neptuno ad mille verſus. Veneris quoque & amoris ſermones quinque milibus verſuum. Item de crine Latone, & quedam alia. Pamprepus Panopolyta floruit ætate Zenonis principis. Scripſit de Ethymologiis & Iſaurica, ſoluta oratione. Panolbus fuit Epicus poëta. Parthenius Nicæus poëta elegiographus captus eſt à Cinna in bello Mithridatico & ob ingenium manumiſſus. Vixit vſque ad Tiberium Cæſarem. Scripſit elegias in Venerem, & epicendium in Aretem vxorem ſuam. deq́ꝫ eius laudibus libros tres. Parthenius Chius Theſtoris filius ſcripſit verſus in laudem patris. Perſes Aſcræus poëta frater fuit Heſiodi. Pigres Halicarnaſſeus frater Artemiſiæ vxoris Mauſoli ſcripſit verſus ele

gos in Iliadem Homeri. Pindarus Thebanus lycorum principes floruit Ahſchli tempore. Scripſit lingua dorica Olympia, Pythia, Nemæe, Iſthmia De pindaro ſic meminit Horatius. Pindarum quiſquis ſtudet æmulari, Iule, ceratis ope Dædalæa Nititur pennis, vitreo daturus Nomina ponto. Primas meruit inter nouem lyricos, quorum hæc ſunt nomina. Alcæus. Sappho, Steſichorus, Ibicus, Bacchylides, Simonides, Alcman, Anacreon & Pindarus ipſe. Piſandrus Camiræus poëta antiquior Heſiodo, ſcripſit facta Herculis duobus libris. Piſandrus Larandæus poëta ſub Alexãdro Mammeæ ſcripſit verſibus variam hiſtoriam libris. 66. Plato Athenienſis poëta priſcæ comœdiæ floruit tempore Ariſtophanis & Eupolidis. Polyzelus cumicus fuit. Poſſidippus Caſſandræus comicus docuit anno tercio poſt mortem Menandri. Scripſit fabulas. 30. Phædimus Bizantius fuit elegiographus poëta. Pherecrates Athenienſis comicus militauit ſub alexandro magno. Docuit fabulas. 17. Phridamus Epicuræus poëta fuit admodum laſciuus. Philemon Syracuſanus poëta nouæ comœdiæ tempore Alexandri magni ſcripſit ſex fabulas. Vixit annos. 90. Periit nimio riſu. Philemon iunior eius filius itidem comicus docuit fabulas. 54. Philetas Cous floruit ætate Philippi & Alexandri Macedonum. Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Scripſit elegias & epigrammata. Cõterraneus fuit Hippocratis medici. De eo & Callimacho ſic ſcribit Fabius. Elegiæ principes habetur Callimachus. Secundas confeſſione plurimorum Philetas occupauit. Propertius lib. 2. Tu ſatius memorem muſis imitare Philetam.

¶ Philocles Athenienſis filius ſororis Aeſchyli, tragicus fuit poëta. Philxenus Cytherius poëta lyricus ſcripſit dithyrambos, 24, Obiit Epheſi. Scripſit carmine lyrico Aeacidarum genealogiam. Coniectus eſt à Dionyſio Syracuſano in Latonias, quod eius carmina & tragedias non probaret. Philiſtus Cercyræus tragicus poëta vixit apud Ptole. Philadelphum. Philiſtion Nicæus poëta Co-

micus floruit ætate Socratis. Philippides comœdiographus quum ætate iam prouecta in certamine poëtarum pręter ſpem viciſſet.inter illud gaudium repente mortuus eſt, Autore Gellio.

¶Phormus Syracuſanus comicus Geloni tyranno fuit familiaris.eiusq; filios erudiuit.Docuit fabulas.7.

¶Phocylides Mileſius floruit poſt bellum Troianum. Olym.58.Scripſit elegias,& quaſdam ſententias ad vitæ inſtitutionem.

¶Phocinordes fuit comicus.Phrynicus Athenienſis tragicus Theſpiadis diſcipulus primus vultum mulierum protulit in ſcenam & tetrametrum reperit Filium habuit Polyphradmonem poëtam tragicum.Docuit tragedias.9. Phrinicus Athenienſis fuit comicus.Simonides Ceus poëta Melicus floruit Olymp.55.Vixit unnis.79.Scripſit dorica ligua Cambyſis & Darii res geſtas,& Xerxis bellum maritimum. Præterea Threnos, Encomia, epigrammata, præanas, tragœdias,nænias, & quædam alia.Primus etiam artem memorandi fertur inueniſſe,quum cœnaret in Theſſalia apud Scopam opulentum hominem.Præcipua eius virtus fuit in commendanda commiſeratione,Nam inter cæteras funebres laudationes ſingulari carminum commiſeratione proſecutus eſt conuiuas ſuos, apud Scopam illum de quo nūc diximus,cœnaculi ruina colliſos.Catullus,Mœſtius lachrymis Simonideis.Simonides Teius Iambicus ſcripſit Grętorum apud Aulidem conuentum,& trimetrorum libros duos.Simonides Magnes ſcripſit res geſtas Antiochi magni, & bellum aduerſus Galatas.De ſappho poëtria iam diximus in capite de mulieribus doctis Sophocles Athenienſis tragicus coætaneus & collega Periclis in prætura docuit tragœdias.23.Deceſſit ſex annis poſt Euripidem.Appellabatur apis ob linguæ dulcedinem.Filii eum ab adminiſtratione rei domeſticæ ſummouerunt vt delirantem,at ille tragediam protulit coram iudicibus.vt viderent an eſſet opus deliri ſenis.Propterea reſtitutus eſt & ſapiēs iudicatus. Fuit

& ſophocles alter ſuperioris nepos qui, docuit tragœdias quatuor. Atque etiam ſcripſit elegos. Sophilus Sicyonius fuit comicus. Soſithæus Syracuſanus æmulus fuit homeri tragici. Sotades Maronites poëta fuit iambographus impuriſſimus, & plenus laſciuiæ Hinc ſotadicos verſus vocamus pathicos & libidinoſos. Sotericus Aſites ſcripſit Encomium Diocletiani, & Dionyſiaca & vitam Apollonii Tyanei. Steſichorus poeta lyricus ex Hymera Siciliæ ciuitate. ſcripſit Helenæ vituperationem. Ob quam rem exoculatus Palinodiam cecinit, & viſum recuperauit. Primus cum citharæ cantu chorum inſtituit. Vnde inditum illi nomen. In eius ore quum infans eſſet, cantauit Luſcinia.

¶ Thales Cretenſis fuit lyricus poeta, qui quum Spartam veniſſet, Lacedæmoniorum animos ſuis verſibus adeo deliniuit, vt feritatem illam exuerint, quam ex ſeueris Lycurgi legibus imbiberant.

¶ Thamyras Thrax poeta ſcripſit verſus in theologia ad tria milia. Eximia fuit pulchritudine, & amore puerorum deflagrauit.

¶ Tellen fuit melicus poeta. Theognetus comicus.

¶ Theogenes Megarenſis floruit olympia. 59. Scripſit elegias & alia poemata. Fuit alter Theogenes tragicus.

¶ Theodectes Cilix diſcipulus Platonis ſcripſit fabulas 50. Præterea artem Rhetoricam verſibus, & quædam alia. Theodoſius Tripolitanus ſcripſit verſibus in æſtatem.

¶ Theocritus Syracuſanus patrem habuit Praxagoram, Philinam matrem. Floruit ſub Ptolemæo Lagi. Scripſit dorica lingua Bucolicum poema.

¶ Theophilus ſcriptor fuit priſcæ comœdiæ. Terpander Leſbius poeta lyricus heptachordon & lyrici carminis canonem ſcripſit.

¶ Theſpis Atticus poeta tragicus, primus inſtituit vt tragœdiæ agerentur in plauſtris. Vnde Horatius. Ignotum tragicæ genus inueniſſe camœnæ Dicitur, & plauſtris vexiſſe poemata Theſpis, Quæ canerent agerentq; peruncti

ſecibus ora. Timon Apolloniates ſcripſit tragœdias, comœdias, ſatyras & alia permulta.

Timolaus Lariſſæus diſcipulus Anaximenis Lampſaceni ſcripſit poema de bello Troiano.

Timocles Athenienſis fuit comicus, Timotheus Mileſius ſcripſit verſibus de muſica libros. 17. Preterea hymnos, Encomia & dithyrambos.

Tyrtheus Athenienſis poeta quem quum Lacedæmonii certantes in Athenienſes principem ſibi delegiſſent, ira eorum animos inflammauit ſuis carminibus, vt omnes periculi & mortis immemores in hoſtem furioſi ſe coniecerint, eoq́ modo victoriá ſibi pepererint. Horatius in arte. Tyrteusq́ mares animos in martia bella Verſibus exacuit.

Triphiodorus Aegyptius ſcripſit Marathoniam, excidium Ilii, & poema de laboribus Vlyſſis.

Xenophanes Colophonius ſcripſit poema de Pſyllis. Præterea Elegias & Iambos contra Heſiodum & Homerum, improbans, quæ de diis ſcripſerunt. Xenophanes Leſbius fuit Iambographus.

Xenarchus fuit poeta comœdiographus, Zenodotus Epheſius poeta diſcipulus fuit Philetæ. Floruit ætate Ptolemæi primi, cuius liberos erudiit. Primus homeri libros correxit & in ordinem redegit.

Qui de modicis rebus opera ſcripſerunt.

Syneſius Cyrenenſis ſcripſit de laudibus Caluitii. Dion cognomento Chryſoſtomus librum de comæ laudibus: Batracomyomachiam luſit Homerus. Maro culicem & Moretum, atq; etiam de apibus animaliũ fere minimis ſcripſit fuſiſſime. Buſiridem tyrannum laudauerunt Polycrates & Iſocrates. Iniuſtitiam Glauco. Therſitem & quartanam febrem Fauorinus. Muſcá & Paraſiticá Lucianus. Seneca Claudii apotheoſi. Scripſit Plutarchus Grylli cũ Vlyſſe Dialogũ. Lucianus & Apuleius aſinũ. Themiſon de laude plantaginis herbæ. Homerus librum vnum de laudibus vini. Ephren Syrus de vituperatione riſus. Marcion Græ

tiis de Raphano. Hippocrates librum vnum de laudibus Priſanç. Meſſala ſingulos libros de ſingulis literis. Orpheus & Heſiodus de ſuffitionibus multa ſcripſerunt. Iuba rex de Euphorbio herba magno præconio volumen edidit. Lyſimachiam herbam ſcriptis celebrauit Eraſiſtratus. Anonymos herba ab Iceſio medico celebrata eſt. Democritus numerum quaternarium volumine decorauit. Idem de Cameleonte animali aliud volumen conſcripſit. Pythagoras librum vnum compoſuit de bulbis. Cato Braſſicæ laudes cecinit. Diocles magnis laudibus rapam extulit. Criſippus medicus braſſicæ volumen priuatim dicauit. Muſeus & Heſiodus Polion herbam multis verbis commendauerunt Phanias phyſicus cõdidit laudes vrticæ. Antemis herba magnis laudibus celebrata eſt ab Aſclepiade. Idem librũ vnum de muſto compoſuit.

¶ Septem montes in quibus Roma ſita eſt.

Capitolinus ſeu Tarpeius, Auentinus, Palatinus. Cælius maior & minor, Exquilinus, Viminalis & quirinalis. De his Tibullus li. 2. Carpite nũc tauri de ſeptẽ montibus herbas, Dum licet, hic magnæ iam locus vrbis erit. Proper. li. 3. Septẽ vrbs alta iugis toto quæ præſidet orbi. Virg. Septemq́ue vna ſibi muro circundabit arces.

¶ Venti diuerſi.

Veteres iuxta poſitionem cardinum tãtum quatuor ventos principales à ſingulis cœli partibus flare credebant autore Vegetio. Sed poſterior ætas experimento duodecim compræhendit. Ab orientali cardine oritur Apeliotes, ideſt ſubſolanus, cui à dextra iũgitur Circius ſiue Chorus. A ſiniſtra Eurus ſiue vulturnus, Meridianum cardinem poſſidet notus ideſt auſter. Habetq́ue à dextra Leuconotum, à ſiniſtra Libanotũ, Occidentalẽ cardinem tenet Zephyrus. Huic à dextra iungitur Lips ſiue Africus, à ſiniſtra Iapix ſiue Fauonius. Septentrionalẽ cardinem ſortitus eſt Aparetias ſiue Septẽtrio, cui à dextra hęret Thraſias ſiue Gracias, à ſiniſtra Boreas. i. aquilo, Hi ſępe flant ſinguli,

interdum duo, & magnis quandoq; tempeſtatibus tres ſi/mul flare conſueuerunt. Horũ impetu maria quæ ſua ſponte tranquilla ſunt, vndis æſtuantibus ſæuiũt. Horum etiam flatu pro natura temporum vel locorum ſerenitas reddi/tur, & rurſus in procellas ſerena mutantur. Hæc præcedentia docent tres eſſe ventos vniuſcuiuſq; cardinis. Nunc priuatim de quibuſdam loquendum eſt. Boreas dicitur à boatu, latine vocatur Aquilo. Flatus eſt violenti & ſonori. Nu/bes diſcutit, & ſerenum reddit aerem. Vnde & ſudificus vocatur & nubifugus. Col. Nec tam nubifugo borea Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu. Homerus apud Gelliũ. Su/dificusq; ſimul Boreas mala plurima voluẽs. Hieronymus ventum hunc appellat ſcopam viarum ſeu ſcoparium, ꝙ difflando perpurget, quicquid in via obiacet. Vulturnum quod inter Eurum & Notum ſit, nonnulli Euronotum vocant. Caurum Græci Argeſtim vocant. Fauonius græce vocatur Zephyrus, à poetis pater florum appellatur & geni/tabilis. Auſtrum aliter noton vocant, quòd nebuloſus ſit & humectus. Exitialis eſt hic ventus & morboſus, potẽsq; ad excitanda fulmina. Vnde Lucretius libro quinto. Altitonans Vulturnus & Auſter fulmine pollens. Virgilius vide/tur innuere ventum Iapiga occidentalem eſſe, quum dicat Cleopatram è nauali prælio fugientem in Aegyptũ vento Iapige ferri. Eſt & ventus nomine Cęcias nubes atrahens. Atabulus nomen eſt etiam venti apud Horatium li. 1. Ser. Scribentem. Incipit ex illo montes Apullia notos oſtenta/re mihi, quos torret Atabulus. Sunt & alii qui vocãtur Eteſiæ & prodomi qui in ortu caniculæ ęſtatis anni tẽporibus ſpirare ſolent. Lucretius. Puluerulenta Ceres & Eteſia fla/bra Aquilonũ. De regionibus. 4. ventorum, qui pręcipui dicuntur, ſic ſcribit Manilius lib. 4. aſtron. Totidẽ vẽti de partibus iiſdem Erumpunt, ſecumq; gerũt per inania bellum. Aſper ab axe ruit Boreas, fuit Eurus ab ortu, Auſter amat medium ſolem, Zephyruſq; profundũ Ouid. lib. 1. de Triſt. Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu, Nũc Ze/

phyrus ſero veſpere miſſus adeſt.Nūc gelidus ſicca Boreas bacchatur ab arcto,Nūc notus aduerſa prælia gerit. Idem lib.1.Metamor.Eurus ad auroram.Nabathæaq́; regna receſſit,Perſidaq́; & radiis iuga ſubdita matutinis. Veſper & occiduo quæ littora ſole tepeſcunt,Proxima ſunt Zephyro.Scythiam,ſeptemq́; triōes Horrifer inuaſit Boreas,Contraria tellus Nubibus aſſiduis, pluuioq́; madefecit ab auſtro.Pōtanus in libro Meteororum.A ſummo Boreas,Notus imo ſpirat olympo.Occaſum inſedit Zephyrus, venit Eurus ab ortu.

ℭSophiſtarum nomina.

ADrianus Phœnix patria Tyrius docuit Athenis magno cultus vultusq́; ſumptu.Amatus eſt magnopere à M.Antonio & Romā ab eodem ductus.Aelianus Romanus ſophiſta qui ſcripſit de animalibus,de varia hiſtoria,& de militari.Antiochus fuit ſophiſta ſecurus in figuris,vehemens in accuſationibus,venuſtus in defenſionibus,in demonſtratiuis potens.In forēſibus ſophiſtica,in ſophiſticis forenſi vtebatur oratiōe Aphthonius ſophiſta ſcripſit ꝑexercitationes in Rhetorica,& in artē Hermogenis. Apſines Gadarȩus Smyrnæ præceptorem habuit Heraclidem Lycium Nicomȩdiȩ Baſilium.Docuit Romæ Maximiani tēpore,cuius beneficio adeptus eſt conſulatū.Ariſtides Myſius docuit Smyrne.Ariſtocles Pergamenſis ſophiſta floruit ſub Adriano.Sripſit de arte Rhetorica,epiſtolas & declamationes,Sectæ fuit Peripateticæ, horridus aſpectu,voluptatibus tamen & lyræ poſtea indulſit. Aſpaſius Rauēnas Demetriani filius & auditor Pauſaniæ,profeſſus eſt Romæ ſub Alexandro Mamcæ. Scripſit diuerſas orationes contra Ariſtonē & maledicos.Alia ſophiſtarū nomina ſunt auſonius quidā,Bemarchus Cȩſarienſis,qui ſcripſit res geſtas Conſtantini principis libris decē.Chreſtus Bizantius, qui quāuis eſſet deditus vino, cȩteris tamen in rebus erat continens.Damophilus qui ſcripſit ad Lollium maximum de vita priſcorū.Damianus Epheſius,Dias Epheſius,

qui floruit ætate Philippi Macedonis. Dion Pruſiæus Traiano familiaris, qui ſcripſit pro Homero contra Platonem libros. 4. Item de virtutibus Alexandri magni libros decẽ, & laudẽ Herculis. Ecebolius. Cõſtantinopolitanus, Epiphanius Petreus qui ſcripſit præexercitationes, & declamationes in genere demonſtratiuo. Heraclides Lycius, qui Smyrne docuit. Hermocrates Phocenſis, qui floruit principante Seuero. Hermogenes Euodianus Smyrnæus Ariſtotelis diſcipulus, qui profeſſus eſt Romæ. Euſtephius Aphrodiſęus qui ſcripſit declamatiões. Euſtochius Cappadox q ſcripſit ad conſtantẽ principem de cappadociæ, aliarumq́ gentiũ antiquitate. Gorgias Leontinus artis ſophiſticæ parẽs. Hippodromus Lariſſæus, qui athenis docuit. Iſæus Aſſyrius, qui adoleſcentiã variis corporis voluptatibus tradidit. Iulianus cappadox, ad quem dum Athenis profiteretur, gregatim omnes conuolabant. Libanius Antiochenus floruit ſub Iuliano principe. Athenis audiuit Diophantum philoſophum. Exercuit ſe in declamationibus. Conſtantinopolim profectus ibidem ludum aperuit. Vnde propter laſciuũ in pueros amorem pulſus, Nicomediam venit, indeq́ eandem ob cauſam releɛtus, in patriã reuerſus eſt. Scripſit declamationes, progymnaſmata, orationes, & epiſtolas. Lucianus Samoſatenus floruit ſub Traiano principe, primum Chriſtianus, demum fidei deſertor. Marcus Bizantius Iſæi auditor. Menander Laodicæus, qui ſcripſit commentarios in artem Hermogenis & ꝑexercitamenta Minutiani. Minutianus Athenienſis ſcripſit artem Rhetoricã, præexercitamenta, & diuerſas orationes. Nicetes Smyrneus, quẽ Adrianus Aegyptio Muſæo aſcripſit. Plutarchus Atheniẽſis pręceptor Syriani. Polus agrigentinus auditor Gorgię ſcripſit eorum genealogiam & catalogum, qui ad bellum Troianum profecti ſunt. Polemon Laodicæus æqualis Herodis Attici. Priſcus Panites magiſter epiſtolarum Theodoſii iunioris. Scripſit hiſtoriam Conſtantinopolitanam & Athilæ libris octo, Præterea declamationes & epiſtolas. Proco

pius ſcriba & comes Iuſtiniani. Protagoras abderites diſci/ pulus Democriti, cuius meminit Gellius. Phrynicus Bithy nicus, qui ſcripſit de Atticis dictiõibus. Ruffus Corinthius. Sabinus, qui floruit ſub Adriano. Scopelianus Clazome/ nius Herodis Attici præceptor. Sopater Iamblici diſcipu/ lus Conſtantini magni conſiliarius. Theon Sidonius. Theo dorus, qui Herodis Attici tempore præfuit Athenienſium ſcholæ. Thraſimachus Carthaginenſis Iſocratis diſcipulus. Varus Perſa. Zenodotus docuit Romæ ſub Adriano. Scri/ pſit epitomē prouerbiorum Didymi & genethliacum in Adrianum. Præterea conuertit in græcum ſermonem hiſto riā Saluſti. Philagrus Cilix patria, auditor Lolliani, fuit ſo/ phiſtarum vehementiſſimus, maxime iracundus.

ℭDe animi ſubſtantia diuerſæ philoſo/ phorum opiniones.

ℭEmpedocles Animum eſſe cenſet cordi ſuffuſum ſan/ guinem.

ℭZeno ſtoicus Ignem. Cice. i. tuſculana.

ℭAriſtoxenus muſicus Corporis intentionem quandam, velut in cantu & fidibus, quæ armonia dicitur.

ℭXenocrates Numerū, cuius vis in natura maxima eſſet.

ℭPlato Triplicem poſuit animam, rationem in capite, cu/ piditatem ſubter præcordia, iram in pectore.

ℭDicearchus Introducit differentem nihil eſſe animam, nomē inane, nullamq́ eſſe animam in homine, aut beſtia, Idem eodem.

ℭAſclepiades Senſuum coexercitamenta, animam eſſe dicit.

ℭThales Naturam irrequietam.

ℭPlato Subſtantiam intellectiuam. Plutar. in de pla. phi/ loſopho.

Heraclitus Humidiorum quæ in mundo ſunt expura/ tionem.

Euripides Deum. Cice. i. tuſcu.
Alii Cor ipſum. Idem eodem.
Alii Partem quandam cerebri, Idem eodem.
Ariſtoteles poſt quatuor principia quintam naturam po‑nit, è qua ſit mens. Idem eodem.
¶ Eſſei iudæi philoſophi animas putant immortales, & de æthere ſubtiliſſimo inſtinctu naturali in corpora permeantes, à corporibus vero abſolutas, vltra oceanum degere in locis peramœnis. Cælius lib. 1. cap. 9.
Pythagoras numerum ſeipſum cientem. Plu. in placitis philoſo.
Hipparchus animas noſtras dixit partem eſſe cœli. Ply. lib. 2. cap. 16.
Cicero corpus modo animæ ſepulchrum, modo carcerem modo ergaſtulum vocat. Ariſtoteles entelechiam. Beciche mus in Plynium.
¶ Non tacendam interim duximus Auerrois ſententiam, quæ toti hominum ſpeciei vnicã eſſe anima adſerit, & præter hanc hominum queq; vnam habere ſenſitiuam, brutali paulo perfectiorem. Multaq; alia dixiſſe eundem & fœda & falſa, quæ videbis apud Celium libro lectionũ antiquarum ſecũdo. ca. 2. Sed præter hæc Seruius in illud. 4. Aenei. & nunc magna mei ſub terras ibit imago. Non venit ſilentio prætereundus, tria eſſe dicens quibus homo conſtet, animam quę ſupernam ſuam petit originem, corpus quod in terram deficit, vmbram quam lucretius ſic definit, ſupra ſpoliatus luminis aer, quæ ſi ex corpore creetur vna cum eo perit, deinde aliquod dicitur ſimulachrũ quod inferos petit. Plu. in placi. philoſo.

¶ Animæ principatũ in qua corporis parte philoſophorum iudicia ponant.

¶ Democritus. In toto capite eſſe cenſet.
Strato. In ſuperciliorum interſtitio.

Eraſiſtratus

Eraſiſtratus.Circa membranam cerebri.
Herophilus.In ventriculo cerebri.
Parmenides.In toto pectore.
Epicurus in toto pectore. Plutar. in de placitis philoſophorum.
Stoici In corde.
Diogenes.In arteriaco ventriculo cordis.
Empedocles.In ſanguinis concretione
Pythagoras. Viuificam vim circa cor, intellectiuam vero circa caput poſuit.
Xerxes perſarum rex animam dixit in auribus habitare.Bero.in Apuleium.
Democritus & Epicurus rationem in pectore, irrationabilitatem vero per totius compaginem ſparſam eſſe dicunt. Plu.de pla.philo.

¶ Anima quid recipit ab influxu planetarum.

A ſaturno. Ratiocinationem & intelligentiam.
A ioue vim agendi.
A marte. Animoſitatis ardorem. Macro. in de ſomnio Scipio.
A ſole.Sentiendi opinandiq́ naturam.
A venere.Deſiderii motum,
A mercurio. Pronuntiandi & quæ ſentiat interpretandi vim.
A luna Naturam plantandi,& augendi corpora.

¶ Anima corporeis abſoluta vinculis quo pergat ex multiplici veterum iudicio.

Democritus & Epicurus mortalem cenſent,& vna cum corpore emorientem,quod & Plynius ſentire videtur libro.7. cap.55.Plu.in de placitis philoſophorum.
Plato immortalem eſſe cenſuit.Idem eodem.

ſum fieri intra tria annnorum milia, quam opinionem ve ſuam nõnulli græcorum vſurpauerunt. Hero. libro ſecundo.

Zoroaſtem refert Cælius dixiſſe allatam eſſe animam fractis alis in elementa ferri præcipitem, tum illis ſuccreſcentibus ad ſuperos euolare. Cæli. li. 9. cap. 38.

Porphirius adſerit vnam animam ſenſibus, memoria, & ratione, præditam & habere orationem interiorem exterioremq́ꝫ, qua inter ſe loquatur animalia bruta, quorum verba à nobis non intelligi non mirum, quum barborum multorum ſermonem non diſcernamus, neqꝫ tam loqui quam indiſtincte vociferari putemus, addit veterum multos brutorum inter ſe colloquia & audiſſe & intellexiſſe. Idem eodem.

Qui per diuerſas gentes in conſtituendis ſacris cæremoniarum fuerunt autores, aliud eſſe negant inferos, quam ipſa corpora, quibus incluſæ animę carcerem fœdum tenebris horridum ſordibus, & cruore patiuntur, & omnia quę illic ſunt ſecundum fabuloſam perſuaſionem, in ipſis humanis corporibus adſignare ſunt conati, lethen nil aliud eſſe hd ſerentes quam errorem animæ obliuiſcentis maieſtatem vitæ prioris qua fruebatur priuſquam in corpora dilaberetur Phlegetontem ardores irarum & cupiditatum, Acherontē eorum quæ fecimus, aut diximus pœnitentiam, Cocytum quicquid hominem ad luctum & lachrymas cõpellit. Stygē quicquid humanos inter ſe animos odiis diſſedere facit. Vulturem immortale titii iecur rodentem Remordentis conſcientiæ tormenta intelligentes, Tantalum inter cibum & potum fame & ſiti tabeſcentem, eos ſignificare, quos magis atqꝫ magis acquirendi deſiderium cogit præſentem copiam non videre, & in affluentia inopes ægeſtatis mala perpeti. Per Ixiona rotæ radiis diſtractum eos qui ratione, virtute, & conſilio, nil moderantes & actus ſuos fortunæ permittentes fortuitis caſibus ſemper rotantur, per ſexum ingens Siſyphi eos qui inefficacibus laborioſisq; cõ

natibus vitam conterunt. Macro. in ſomnium Scipionis.

¶ Animarum ſedes apud inferos Nouem:

Prima, Infantium animas tenet.
Secunda. Eorum qui ſibi per ſimplicitatem adeſſe nequiuerunt.
Tertia eorum qui euitantes erumnas ſibi letum peperere:
Quarta. Eorum habet animas qui amauerunt. Virgilius per totum ſextum eneidos.
Quinta. Virorum fortium.
Sexta. Nocentum, qui à iudicibus puniuntur.
Septima. Vbi purgantur animæ.
Octaua. Vbi animæ ita purgatæ ſunt vt redeant.
Nona. Eſt campus elyſius.

¶ Quas corporis partes vnuſquilibet planeta regit.

Sol, Caput & Cor.
Mercurius. Linguam & os.
Saturnus. Splenem.
Iupiter. Epar.
Mars. Sanguinem.
Venus. Renes & genitale ſemen.
Luna. Stomachum. Crini. lib. 12. cap. 12

¶ Quæ corporis partes vnicuiq; ſigno zodiaci tribuũtur.

Arieti. Caput.
Tauro. Ceruix.
Geminis. Humeri.
Cancro. Cor.
Leoni. Pectus & ſtomachus.
Virgini. Venter.
Libræ. Renes, vertebræq;.

Scorpioni.Genitalia.
Sagittario.Femoralia.
Capricorno.Genua.
Aquario.Tibiæ.
Piſcibus.Pedes.Manilius & Crinius vbi ſupra.

¶Quæ à quibus elementis homini proueniunt.

Caro.A terra.
Humor.Ab aqua.
Anhelitus.Ab aere.
Feruor.Ab igne.
Ingenium.à deo,Idem lib.6.cap.11.

¶Exempla aliquot hieroglyphicarum notarum quibus Aegyptii vtebantur.

Serpens caudam ſibi mordens.Annum,aſtra, eorumq́ꝫ diſcurſus ſignificat.
Figura leonis.Furorem.
Alteriores partes leonis.Fortitudinem denotant.
Muſca.Impudentem.
Formica.Cognitiouem & prouidentiam.
Caput leonis.Vigilantes aut cuſtodes.
Cœlum pictum rorem eiiciens.Diſciplinam vel artē.Apollonius interpræte Beroaldo.
Pellicani forma.Inſidiantem.
Cucuſæ effigies.Gratitudinem.
Ciconia.Parentum amantes deſignat.
Columba.Ingratitudinem.
Vipera.Mulierum viro inſidiantem.
Hyena picta Inconſtantem hominem.
Pellis hyenæ.Fortunæ & calamitatis contemptorem.
Capræ figura.Optime audientem.
Anguilla Omnibus inuiſum,Idem eodem.

Camelus. Pigrum. Idem eodem.
Apis effigies. Regem indicat. Crini. lib. 7. cap. 2.
Vultur. Genium & mageſtatem. Idem eodem.
Bouis figura. Terram. Macro. lib. 3. cap. 27.
Sceptrum cum oculi ſpecie. Oſyrim ſeu ſolem. Macro. lib. eodem.
Perdices. Contumelioſos homines. Cæli. lib. 16. cap. 25.
Hippopotami vngulæ deorſum verſæ. Impium iniuſtumq́ ſignificbnt. Idem eodem.
Accipiter. Rem denotat cito factam.
Oculus. Iuſtitiæ ſeruator & corporis cuſtos interpretatur. Diodo. libro quarto.
Dextera manus paſſis digitis. Libertatem deſignat.
Siniſtra compreſſis. Tenacitatem, hæc tamen quatuor vltima de æthiopibus Diodo. intelligit.
Crocodilus. Malum notat. Bapti. in anno prioribus.

¶ Literarum hieroglyphicarum meminit Lucanus libro. 3. his verſibus. Nondum flumineas memphis contexere biblos nouerat, & ſaxis tantum volucresq́; feræq́; ſculptaq́ ſeruabant magicas animalia linguas. & Apuleius libro vltimo aſini aurei his verbis, De opertis adyti profert quoſdã libros literis ignorabilibus prænotatos, partim figuris huiuſcemodi animalium concepti ſermonis compendioſa verba ſuggerentes, partim nodis & in modum rotæ tortuoſis capreolatimq́ condenſis ait curioſitate prophanorum lectione munita. vide Baptiſtæ pii annotationes priores.

¶ Varii apud varios tondendi ritus.

¶ Maxies aphricæ populi dextram capitis partem comatam geſtant, ſiniſtram vero tondent.
Machlies occiput crinitum geſtant tonſa anteriori parte. Herod. libro. 4.
Anſes, vel vt Strabo vult anaſes anteriorem partem crinitã habet, occiput vero tonſum.

Macę ſummum capitis verticem radunt,in medio capillos creſcere ſinentes hinc atq; hinc in orbem.

Apud Athenienſes vetus fuitconſuetudo vt qui ex ephœbis excelliſſent delati in delphos de comis deo primitias darent anteriorem capitis partem abradendo.Plu.in vitam Theſei.

Abantes ne vllas hoſtibus ad capiendum anſas darent anteriorem capitis partem tondere conſuerunt.Idem eodem

Thraces quidam à re acrocomæ vocati antias in frontem muliebriter dimittunt.Cælius.li.4.cap.23.

Euboici comam per terga fuſam alunt,atq; ideo opeithoſq comæ vocantur.Idem eodem.

Romani ad quadringenteſimum quinquageſimum quartum annum vſq; intonſi fuere,donec adducente.P.Ticinio ex Sicilia tonſores venerint. Ply.lib.7.cap.59.

Alexander in exercitu ſuo nil aliud deſiderari dicebat niſi, vt macedonibus barbæ raderentur,nullum eſſe meliorem in pugna quam barbæ captum aſſerens,Plu.in apoph:

Genas fœminis radi duodecim tabularum interdicto cautum eſt.Ply.lib.11.cap.37.

Intonſi capitis conſuetudo à Lycurgi legibus vt multi arbitrantur proceſſit,qui dictare ſolitus eſt eorum qui honeſta facie forent accedente coma deorum magis augeri, at iis qui deformes eſſent, ex ea plus terroris ineſſe.Plu.in vitam lyſandri.

Tranquillus in vitam C.Galiculæ de eius inuidia contra omnes ſcribens cum ait,pulchros & comatos quoties ei occurrerent occipitio raſo ſolitum deturpare.Sueto. in vitam eius.

¶Apophthegmata conuitia retorquentium:

¶Iphicrates Harmodio ignobilitat exprobanti,reſpondit mei generis nobilitas à me incipiet,tua autem in te deſinet Plu.in apoph.

lib.4.1.deca.
Tribuni in ius vocandi poteſtatem non habent,ſed prehendendi.Gelli.lib.13.cap.12.
Tempus comitiorũ declarare in poteſtate tribuni eſt.Blon.lib.3.ro.trium.
Si alicui cũ tribuno lis interceſſiſſet,iudices erant collegę, Gelli.lib 13.cap.12.
Si quis tribuno nocuiſſet eius caput Ioui ſacrum erat,familia ad ædem cereris,liberi vero venundabantur. Blon.lib.4.ro.trium.
Tribuni nec lictores habent nec in ſella curuli ſedent ius dicturi,Plu.in proble.
Tribuni ſignandorum nummorum habẽt poteſtatem,Crini.lib.17.cap.7.
Senatuſconſulta non prius valida ſunt,quã interueniente tribuni conſenſu quæ ſubſcripta,t,litera à tribuno viſa & adprobata oſtenduntur.

Iura & poteſtates cenſorum.

Cenſores creati ab anſerum ſacrorũ cura incipiũt,alimẽta locando,& imaginũ ſplendorẽ reparando,Plu.in ꝓble.
Populi partes in tribus diſtribuunt,& pecunias in ciuitatis ordines partiuntur,Cice.2.legum.
Vitam hominum & morum diſciplinam obſeruant,Plu.in vitam ca.cenſorii.
Cenſura maxime omniũ magiſtratuũ reuerentiæ eſt,pluri maæꝗ poteſtatis,cum in aliis rebus,tum maxime ad morũ emendationem, Plu.in vitam Pauli emilii.
De nuptiis,de liberorũ procreatiõe,de viuendi rõne,& de conuiuiis diligenter inquirit cenſura.Idẽ in vi.cato.cẽſorii.
Sacrificiorum precia curare cenſorum eſt.Idem eodem.
Deſcriptionibus genera & reipublicæ officia diſtinguere poſſunt.Idem eodem.
Cenſorum eſt eos qui maiores honores geſſerunt in ordi-

Talentū aphricū Libras quinquaginta. Talentū ægyptium Quindecim pondo. Blon. lib. 5. idq́ʒ ex Varrone.
Talentum atticum magnum Octoginta libras & quatuor vncias.
Deunx Vncias vndecim. Dextans Vncias decem. Dodrans Nouem.
Beſſis Octo. Septunx Septem. Seunx Sex. Quincunx Quinque.
Trians Quattuor. Quadrans Tres. Sextans Duas. Idem eodem.
Semiuncia Dimidium vnciæ ſexticula Vnciæ ſexta pars.

¶ Reliqua nomina ex compoſitione noſcuntur ſatis, vt treſſis, decuſſis, viceſſis, triceſſis, centuſis, ideſt tres, decē, viginti, triginta, centum aſſes continens. Sed aduerte, multa alia fuere talenta, vt rhodium, euboicum, antiocheū, Babilonicum, ptolemaicum, &c. quæ quia libræ apud alios maiores apud alios minores fuerunt, non idem vbiq́ʒ valent. Eſtq́ʒ de eorum valore opinionum confuſa diuerſitas, nec me fallit Plinium libro naturalis hiſtoriæ viceſimoprimo capite trigeſimoquarto de græcis ponderibus dixiſſe, dragma denarii argentei pondus habet, denarius ſex continet obolos, obolus decem calchos, cyatus pendet per ſe dragmas decē, hemina dragmas ſexaginta, mna quam minam vocant dragmas pendet atticas centum, Præter hæc Nota nummum argenteum romanum quatuor ſcrypulis equipolere, & inde reduc pondera ad nummorū vſum & valorem. Hæc & multo plura tibi ſuggeret Budei noſtræ ætatis doctiſſimi lectio in libro cui titulum fecit de aſſe & partibus eius.

¶ Iudiciorum & ſuffragiorum notæ.

Calculus Albus in abſolutione, in damnatiōe niger, dicente Ouidio Mos erat antiquis niueis atriſq́ʒ lapillis, his dānare reos, illis abſoluere culpa, Ouid. 15. Meta.

In præfatiõe in Ply. Británicus perſii interpres à criniti opi nione multum recedit. Dicit enim. k. in abſolutiõe ſubſcri bi ſolere quod interpretatur callon. i. bonũ. Britã. in perſiũ.

¶ Ritus candidatorum ſeu magiſtratus petentium.

¶ Qui magiſtratus populi ſuffragiis petebant albam veſtẽ induere & vrbẽ ſupplicãtes ambire ſoliti ſunt quãq̃ legem à tribuno in contrarium aliquando latam ait Liuius libro quarto. Blon. lib. 3. ro. triumpho.
Abſq; interiore tunica in forum veſte operti deſcendebant vt eo habitu ad ſupplicãdum modeſtiores accederẽt. Plu: in. 6. Coriolani.
Depræhenſos dextra ciues benignis orabant verbis. Idem eodem.
Multi candidati nobiles fecerũt vt quum minus ſuffragiis valuiſſent. proſternerent ſe populo, fracto animo atq; hu mili ſupplicarent. Cice, pro plantio.
Candida, veſte induti ambiũt ad animi integritatem deno tandam nam ſolus hic color ſyncerus & purus ac minime inquinatus eſt. Blon. vbi ſupra,
Qui conſulatum petituri in campum martium candidati deſcendebant, deductores ſuffragatoresq; ſuos circa ſe ha bebant. Liuius lib. 4. decados. 2.
Conſueuere candidati qui cicatrices haberẽt ad alicienda populi ſuffragia nudato corpore manifeſte oſtendere, Plu tar. vbi ſupra.
In candidatorum ambitum his verſibus Luca. inuehitur. Hinc rapti faſces pretio ſectorq; fauoris ipſe ſui populus le taliſq; ambitus vrbi Annua venali referens certamina cam po, vbi ſectorem fauoris populum intelligit venditorẽ ſuf fragiorum, annua vero certamina quia vt Pluth. ait nõ ſuf fragiis ſed arcu gladio fundaq; pro largitore ad comitia deſcendẽtem & decertãtem populum cerneres & tribuna lia ſæpenumero ſanguine fœdantem. Adde tranſlatiõe ad

modum eleganti ad rerum aliarum petitionem transferri candidatum, vt annotauit Beroaldus in primum aſini aurei, ſicuti Plynio panegyriſta gloriæ & immortalitatis candidatus, Hieronymo candidatus fidei, Quintiliano candidatus eloquentiæ, qui eloquentiam auſpicatur; & Apuleio libro primo aſini aurei lepido dicto candidatus crucis appellatur qui petit crucem, qui ve futurus eſt iamiam crucifixus.

INDEX CARTHARVM

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ſſ tt uu xx yy zz && AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO.

Omnes quaterniones.

Venetijs in Officina Lucæantonii Iuntæ Florentini Anno. M.D.XXXVII.

L
A